

Editör

Prof. Dr. H. Ercüment ERDEM

GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ
TİCARET HUKUKU ANABİLİM DALI E. ÖĞRETİM ÜYESİ

HUKUK POSTASI

2011

ERDEM & ERDEM Ortak Avukatlık Bürosu
Valikonağı Caddesi Başaran Apartmanı No: 21/1
Nişantaşı 34367 İstanbul

ERDEM-ERDEM

Hukuk Dizisi - 03

HUKUK POSTASI 2011

Editör: Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

Kapak Tasarım: Gülgonca Çarpık

Dizgi: Beta Basım A.Ş.

Bu kitabın Türkiye ve diğer ülkelerdeki yayın hakları Erdem & Erdem Ortak Avukatlık Bürosuna aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Bu kitapta yayımlanan makaleler ve diğer veriler tamamıyla bilgilendirme amaçlıdır ve herhangi bir yasal ya da profesyonel tavsiye veya hukukî görüş niteliği taşımaz. Kitapta yer alan bilgiler herhangi bir avukat/müvekkil ilişkisi kurmaz. Bu nedenle, okuyuculara profesyonel anlamda yardım almadan sadece bu kitapta verilen bilgilere göre hareket etmeleri önerilmez.

Baskı - Cilt

YAYLACIK MATBAACILIK SANAYİ TİCARET LTD. ŞTİ.

Litros Yolu Fatih Sanayi Sitesi No: 12 197-203 Topkapı/İstanbul

(Sertifika No: 11931)

Tel: (0212) 612 58 60 - (0212) 567 80 03

1. Baskı – Şubat 2012 - İSTANBUL

ISBN 978 - 605 - 61961 - 2 - 6

ERDEM & ERDEM Ortak Avukatlık Bürosu

Valikonağı Caddesi Başaran Apartmanı No: 21/1

Nişantaşı 34367 İstanbul

Tel: 0212 291 73 83

www.erdem-erdem.av.tr

ÖNSÖZ

Büromuzun ilkini geçen yıl yayınladığı Hukuk Postası kitabının bu yıl yeni basısını sunmaktan çok mutluyuz. Hukuk Postası 2011 her ay Büromuzun internet sitesinde yayınladığımız aylık bültenlerimizde yer alan makalelerin sistematik bir şekilde bir araya getirilmesinden oluşuyor. Geçen yıl yayınladığımız Hukuk Postası 2010 adlı kitap iş ortaklarımızdan, müvekkillerimizden ve uygulamadaki diğer ilgililerden o denli büyük ilgi gördü ki, bu ilgi bu yılki yayınımları daha da geliştirmek ve genişletmek konusunda bizi yüreklendirdi.

Bu yayınımlarımız da geçen yıldaki sistematığı izliyor. 2011 yılı temel kanunlarda yapılan değişikliklerin yürürlüğe girdiği veya çokça tartışıldığı bir dönem oldu. Bu çerçevede biz de Hukuk Postası'nda yer alan makalelerimizi 2012 Temmuz'unda yürürlüğe girecek Türk Ticaret Kanunu, yine 2012 Temmuz'da yürürlüğe girecek Türk Borçlar Kanunu ve Ekim 2011'de yürürlüğe giren Hukuk Muhakemeleri Kanunu üzerinde yoğunlaştırdık. Rekabet Hukuku her zaman olduğu gibi bu yılki yayınımlarımızda da önemli bir bölüm oluşturuyor. Türk Ticaret Kanunu'na ilişkin makaleler kanunun ana düzenlemelerini ele alarak, okuyucuya bu kanunun felsefesi ve çeşitli konulardaki düzenlemeleri hakkında genel bir fikir vermeyi amaçlıyor. Hukuki gelişmeler bölümü 2011 yılı içinde kabul edilen milletlerarası antlaşmalar, kanunlar, yönetmelikler, tebliğler, Rekabet Kurulu kararları, Özelleştirme Yüksek Kurulu kararları ve enerji hukukundaki önemli gelişmelerle yine önemli yargısal içtihatları ele alıyor.

Bu kitap başta makale yazarak katkıda bulunan, ayrıca makaleleri okuyarak gözden geçiren, tercümelerini kontrol eden, web sitesine yükleyen, elimizdeki kitabın düzeltmelerini yapan çok geniş bir ekibin inançlı, istekli ve özverili çalışmalarının ve çabalarının bir ürünüdür. Çok keyifli bir takım çalışması olarak hazırladığımız bu yayında emeği geçen tüm ekip arkadaşlarımıza içtenlikle ve ayrı ayrı teşekkürü borç biliriz.

Bu yayında yer alan bilgilerin müvekkillerimize ve iş ortaklarımıza yararlı olmasını umar, 2012 yılının hepinize sağlık, mutluluk ve başarılar getirmesini dileriz.

Nişantaşı, Ocak 2012

Av. Piraye Erdem
Kurucu ve Yönetici Ortak

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem
Kurucu Ortak

KATKIDA BULUNANLAR

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

Av. Özgür Kocabaşoğlu

Av. Süleyman Sevinç

Av. Pelin Baydar

Av. Sedef Üstüner

Av. Begüm Taner Huntürk, LLM

Dr. Ceyda Sural, LLM

Av. Ceyda Büyükorall

Av. Dr. Meltem Küçükayhan Aşcıoğlu, DEA

Av. Berna Aşık Zibel, LLM

Av. Nilay Çelebi, LLM

Av. Alper Uzun

Av. Zeynep Tuncer, LLM

Av. Ezgi Babur

Av. Fatih Işık

Av. Naciye Yılmaz

Av. Leyla Orak

Derya Akyuz

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	III
KATKIDA BULUNANLAR.....	V
KISALTMALAR.....	XIII
 TİCARET HUKUKU	 1
Yeni Yıldı Yeni Türk Ticaret Kanunu Kabul Edildi	3
Anonim Şirketlerin Kuruluşunda Yenilikler	10
Anonim Şirketlerin Yönetim Kurulunda Değişiklikler.....	15
Anonim Şirketlerin Genel Kurulunda Yenilikler	20
Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda İmtiyazlı Paylara İlişkin Yenilikler.....	25
Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Azlık Haklarına İlişkin Yenilikler	30
Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Payın Devrine İlişkin Yenilikler	35
Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Oy Hakkına İlişkin Yenilikler.....	40
Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Esas Sözleşme Değişikliklerine İlişkin Yenilikler - I.....	44
Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Esas Sözleşme Değişikliklerine İlişkin Yenilikler – II.....	49
Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Bölünmeye İlişkin Yenilikler - I	54
Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Bölünmeye ve Tür Değiştirmeye İlişkin Yenilikler – II.....	59
Anonim Şirketlerde Temsil ve İlzam	65
Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda “Şirketler Topluluğu”	68
Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Haksız Rekabet Hükümleri.....	75
Yeni Türk Ticaret Kanunu’nun Yürürlüğü	80

SERMAYE PİYASASI HUKUKU 87

Seri: I, No: 40 “Payların Kurul Kaydına Alınmasına ve Satışına İlişkin Esaslar Tebliği”nde Değişiklik 89

Borçlanma Araçlarının Kurul Kaydına Alınması ve Satışına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ 91

Hisse Senedine Dönüştürülebilir Tahviller 96

Şirketin Kendi Paylarını İktisap veya Rehin Olarak Kabul Etmesi 99

Kurumsal Yönetim İlkeleri 105

REKABET HUKUKU 111

Birleşme ve Devralmalar İçin Yeni Kılavuz 113

Taahhüt ve Şartlı İzin Hakkında Taslak Kılavuz - I 120

Taahhüt ve Şartlı İzin Hakkında Taslak Kılavuz - II 127

Hızlı Tüketim Ürünleri Perakende Sektöründe Yasalaşma Adımları 133

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ile Rekabet Kurumu Arasındaki İşbirliği Protokolü 137

Rekabet Kurulu, İzne Tabi bir Devralma İşleminin İzin Alınmaksızın Gerçekleştirilmesi Nedeniyle Zheejang Longsheng Group Co. Ltd’ye İdari Para Cezası Verdi 140

Banka Karteline Ağır Ceza! 144

Rekabet Kurulu, Fer Mas Hakkındaki bir Özel Servisin Yedek Parka Taleplerini Karşılamamak Suretiyle Hâkim Durumunu Kötüye Kullandığı İddialarını Değerlendirdi 151

Rekabet Kurulu, Air France KLM S.A. ve Alitalia-Compagnia Aera Italiana S.p.A Arasında İmzalanan “Ortaklık Sözleşmesi”, “Kargo Sözleşmesi” ve “Transatlantik Ortak Girişim Sözleşmesi”ne Bireysel Muafiyet Tanıdı 154

Komisyon, Avrupa Çimento Üreticileri Aleyhine Rekabet Soruşturması Başlattı 160

Ortak Girişim Kuruluşuna Şartlı İzin 163

ENERJİ HUKUKU	167
Elektrik Piyasası Serbest Tüketici Yönetmeliğinde Değişiklik	169
Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik.....	173
Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik	176
BORÇLAR HUKUKU	179
Yeni Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Konut ve Çatılı İşyeri Kiraları ...	181
Yeni Borçlar Kanunu Çerçevesinde Genel Hizmet Sözleşmesi.....	186
6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Pazarlamacılık Sözleşmesi.....	189
Kefalet ve Garanti Sözleşmeleri	193
Yeni Borçlar Kanunu Çerçevesinde Emprevizyon Teorisi	201
Yeni Borçlar Kanunu'nda Genel İşlem Koşulları	204
Yeni Borçlar Kanunu'nda Muvazaa.....	211
Yeni Borçlar Kanunu'nda Kusursuz Sorumluluk Halleri	215
TÜKETİCİ HUKUKU	219
Mesafeli Sözleşmelere Dair Yönetmelik	221
Elektronik Haberleşme Sektöründe Tüketici Hakları Yönetmeliği	225
Sözleşmedeki Haksız Şartlar.....	228
Kredi Kartı Aidatı Uygulamalarına İlişkin Yargıtay 13. Hukuk Dairesi Kararı	232
İŞ HUKUKU	235
İş Sözleşmesinin İkale Yolu ile Sona Erdirilmesi.....	237
İşverenin İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Yükümlülükleri	241
Telafi Çalışması	244
Kısmi Süreli İş Sözleşmesi	246
İşletmesel Karar ile İş Akdinin Feshi.....	248
Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliğindeki Değişiklikler.....	251

MEDENÎ USUL HUKUKU	255
Yetki Sözleşmesi	257
Belirsiz Alacak Davası.....	261
Haksız İhtiyati Tedbirden Dolayı Tazminat Davası.....	264
Yeni Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda Kısmi Dava ve Topluluk Davası.....	268
Davaların Yığılması (HMK m. 110).....	271
Yeni Hukuk Muhakemeleri Kanunu Müesseselerinden Uzman Görüşü	275
Hukuk Muhakemeleri Kanunu Yeniliklerinden Ön İnceleme	277
Tebliğat Kanunu’ndaki Önemli Değişiklikler.....	280
Mirasçılık Belgesi Verilmesi ve Terk Eden Eşin Ortak Konuta Davet Edilmesi İşlemlerinin Noterler Tarafından Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik	283
Kaşe İmza Hukuken Geçerli Midir?	285
Yabancı Hakem Kararlarının Tenfizinde Harç Meselesi	287
MUHTELİF	291
Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunmasına İlişkin Olarak Mevzuatta Meydana Gelen Değişiklikler	293
İktisadi Müesseselerde Mecburi Türkçe Kullanılması Hakkında Kanun	296
Yanlış Sigorta Uygulamalarının Tespiti, Bildirimi, Kaydı ve Bu Uygulamalarla Mücadele Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik.....	299
Ticari Araçlarda Reklam Bulundurulması Hakkında Yönetmelik.....	301
Trafik Kazaları Nedeniyle İlgililere Sunulan Sağlık Hizmet Bedellerinin Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik	306
Aile Konutu ve Tapu Kütüğüne Aile Konutu Şerhi Konulmasının Hukuki Sonuçları	310
Türk Patent Enstitüsü Kararlarına karşı İtiraz ve Dava Prosedürü	314
Havayolları İle Seyahat Eden Yolcuların Hakları	318

HUKUKÎ GELİŞMELER.....	323
Önemli Milletlerarası Antlaşmalar	325
Önemli Bakanlar Kurulu Kararları	334
Kanunlardaki Önemli Değişiklik ve Gelişmeler.....	337
Yönetmeliklerdeki Önemli Değişiklik ve Gelişmeler.....	339
Tebliğlerdeki Önemli Değişiklik ve Gelişmeler	353
Genel Tebliğlerdeki Önemli Değişiklik ve Gelişmeler.....	366
Diğer Mevzuattaki Önemli Değişiklik ve Gelişmeler.....	370
Rekabet Hukuku'nda Önemli Mevzuat ve Kararlar	372
Birleşme ve Devralmalar'da Önemli Mevzuat ve Kararlar	397
Özelleştirme'de Önemli İlan ve Kararlar.....	407
Enerji Hukuku'nda Önemli Değişiklik ve Gelişmeler	409
Önemli İçtihatlar	415
Avrupa Birliği Hukuku'nda Önemli Değişiklik ve Gelişmeler.....	418
KAVRAM DİZİNİ	421

KISALTMALAR*

AB	: Avrupa Birliği
BK	: Borçlar Kanunu
bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
c.	: cümle
dn.	: dipnot
E.	: Esas
GİP	: Gelişen İşletmeler Piyasası
HD.	: Hukuk Dairesi
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HTÜ	: Hızlı Tüketim Ürünleri
İMKB	: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
K.	: karar
m.	: madde
no.	: Numara
OG	: ortak girişim
RK	: Rekabet Kurulu
s.	: sayfa
S.	: Sayı
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
vd.	: ve devamı
Yarg.	: Yargıtay

* Bu bölümde yer alan kısaltmalar genel kısaltmalardır. Kullanılan diğerk kısaltmalar her bir makalede ayrıca belirtilmiştir.

TİCARET HUKUKU

Yeni Yılda Yeni Türk Ticaret Kanunu Kabul Edildi *

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

1957 yılında yürürlüğe giren ve elli yılı aşkın bir süredir, yapısal bir değişiklik geçirmeden uygulanan Türk Ticaret Kanunu'nun ("TTK") yerine Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ("Yeni TTK") Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde 14 Ocak 2011 tarihinde kabul edildi. Yeni TTK, 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girecek. Böylece TTK'ya göre oldukça önemli yenilikler içeren Yeni TTK'ya uyum sağlayabilmeleri için şirket ile tacirlere yaklaşık bir buçuk yıllık bir geçiş süreci tanındı.

Neden yeni bir TTK'na gerek duyuldu? Gerekçeler birkaç ana başlık altında toplanabilir:

- Üyelik müzakerelerini sürdürdüğümüz Avrupa Birliği'ne uyum gereksinimi ve AB Müktesebatı'nın (*acquis communautaire*) Türk hukukuna aktarılması gerekliliği;
- Mevcut TTK'nın şirketlerin şeffaflık, kurumsallık, denetim ve hesap verme açılarından yetersiz kalması, deniz ticareti hükümlerinin uluslararası sözleşmeleri yansıtmaması ve bugünün gereksinimlerine cevap vermemesi; TTK'nın yürürlüğe girdiği günden beri sigorta hükümlerinde görülen eksiklikler ve aksaklıklar;
- Son elli yılda bilişim sektöründe ve şirket yapılanmalarında görülen değişikliklerin yansıtılması gereği (internet üzerinden genel kurula katılma, şirket bilgilerinin internette yayınlanması, tek kişilik şirket, profesyonel yönetim kurulu, grup şirketleri, konsolide ve tekdüzen hesaplar, dış denetim, vb);
- Yeni Kanunlarla uyum gerekliliği (Türk Medeni Kanunu, Türk Ceza Kanunu, İcra ve İflas Kanunu'nun kimi hükümleri, Kabahatler Kanunu, vb).

* Ocak 2011 tarihli Makale

Kuşkusuz yeni bir TTK hazırlanması kararı tartışmasız olmadı. Uygulamada ve doktrinde TTK'nın toptan bir yana bırakılmasına karşı çıktı, mevcut Kanunun üzerinde çalışılması önerildi. Ancak Adalet Bakanlığı tarafından görevlendirilen Komisyon daha kökten bir çözümü benimsedi ve tıpkı 1957'de olduğu gibi, reformcu yanı öne çıkan bir Kanun hazırlamaya karar verdi.

Yeni TTK'yı hazırlayan Bilim Komisyonu Adalet Bakanlığı tarafından üniversite öğretim üyelerinden, Yüksek Yargı üyesi hakimlerden, STK ve çeşitli resmi kurum temsilcilerinden oluşturuldu. İlk toplantısını 10 Şubat 2000 tarihinde yapan Komisyon, Başkanlığa Prof. Dr. Ünal Tekinalp'i getirdi. Beş yılı aşan çalışma döneminde toplam 631 oturum gerçekleştirdi. Tasarı Şubat 2005'den itibaren kamuoyu ile paylaşıldı, ilgili tüm kurum ve kuruluşların görüşleri alındı ve tartışıldı.

Tasarı Haziran 2005 tarihinde Başbakanlık'a sunuldu ve oradan da Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na gönderildi. Meclis'in Adalet Komisyonu'nda tartışılan ve bazı küçük değişikliklerle kabul edilen Tasarı, 14 Ocak 2011 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edildi.

TTK, Ticari İşletme, Ticaret Şirketleri, Kıymetli Evrak, Deniz Ticareti ve Sigorta Hukuku başlıklarını taşıyan beş kitaptan oluşur. Yeni TTK tüm bu kitaplarda çok köklü değişiklikler ve yenilikler getiriyor. İşte bu değişiklikler ve yeniliklerin ana hatları:

Ticari İşletme Kitabı

Ticari işletme kavramı tanımlandı ve somutlaştırıldı. Kavram Ticari İşletme Kitabının merkezi olmayı sürdürüyor.

Ticaret sicili daha saydam ve merkezi hale getirildi, bir bilgi bankası kurulması öngörüldü, Devletin sicil kayıtlarından doğan sorumluluğu benimsendi ve sicilin olumlu işlevi daha ayrıntılı düzenlendi.

Haksız rekabet hükümleri İsviçre hukuku temel alınarak çok köklü değiştirildi. Haksız rekabet oluşturan eylemler listesi zenginleştirildi, genel işlem şartları kapsama alındı. Haksız rekabetten kaynaklanan sorumluluk, fikri haklar hukukuyla uyumlu hale getirildi.

Acentelerin, denkleştirme talebi ilk defa düzenlendi.

Hukukumuzda çok yerleşik olan ancak dünya uygulamasıyla örtüşmeyen ticarî defterlerle ispat kurumu kaldırıldı. Ticari defterlerin takdiri delil olma niteliği ise devam ediyor.

Eskiyen ve uygulanma yeteneğini yitiren ticari işler tellallığı ise, 11 Ocak 2011 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilen Borçlar Kanunu Tasarı'sında düzenlendiği de dikkate alınarak, tümüyle Kanundan çıkarıldı.

Ticaret Şirketleri Kitabı

En köklü değişiklikler bu Kitapta yapıldı. Genel hükümlere ilişkin olarak, Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) Yönergesi de dikkate alınarak “ultra vires” (şirketlerin konuları dışında yaptıkları işlemlerin geçersiz olması) ilkesi terk edildi. Ticaret şirketlerine sermaye olarak konabilecek yeni değerler (elektronik ortamlar, alanlar, adlar, işaretler) benimsendi.

Şirketlerin birleşmeleri, bölünmeleri, tür değiştirmeleri Avrupa Topluluğu (AT) yönergelerine uygun olarak ayrıntılı şekilde düzenlendi. Hem işlemler basitleştirilerek daha şeffaf ve güvenli hale getirildi, hem de alacaklılar ve diğer hak sahipleri korundu.

Şirketler topluluğu terimi altında bağlı işletmeler hukuku düzenlendi. İlk defa ana ve yavru şirket arasındaki ilişkiler şeffaflık, hesap verilebilirlik ve menfaatler dengesi temeline oturtuldu.

Kollektif ve komandit şirketler hakkında önemli değişiklikler yapılmadı.

Anonim şirketler neredeyse tamamen ve yeniden kaleme alındı. Hem sisteme ve kurumlara yönelik değişiklikler yapıldı, hem de madde içerikleri değiştirildi. Sisteme ve kurumlara yönelik yenilikler özellikle şunlardır:

- Anonim şirketlerin kuruluşu yeniden düzenlendi, tedrici kuruluş kaldırıldı. Etkin ve şeffaf bir denetim getirildi ve fesih davası yeniden düzenlendi.
- Tek kişilik anonim şirket (ve limited şirket) kabul edildi. Böylece uygulamada önemli bir gereksinim karşılandı.

- Anonim şirketler açısından doktrinde benimsenen kimi temel ilkeler (eşit işleme tabi olma, pay sahiplerinin şirkete borçlanmaları yasağı) ilk defa Kanuna girdi.
- Şirketin kendi hisselerini alması daha esnek, liberal ve hisseleri borsada işlem gören şirketlere “pazar yapıcılığı” olanağı veren bir düzene oturtuldu.
- Yönetim kurulu daha şeffaf bir yapıya bağlandı, yürütme yetkisi olan ve olmayan (*executive/non-executive*) üyeler ayrımı benimsendi, örgütlenme yönetmeliği ve bu yönetmeliğe uygun olarak yönetimin kısmen veya tamamen profesyonellere bırakılması öngörüldü.
- Kurumsal yönetim ilkelerine uygun olarak ilk defa risklerin erken teşhisi ve yönetimi komitesi öngörüldü ve borsaya kayıtlı şirketler açısından zorunlu hale geldi.
- Denetleme açısından daha şeffaf ve etkin bir sistem oluşturuldu. Denetçiler kaldırıldı. Şirketlerin denetimi bağımsız denetim kuruluşlarına veya küçük anonim şirketlerde serbest yeminli müşavire veya yeminli serbest muhasebeciye bırakıldı. Ayrıca bazı işlemler için (sermayenin artırılması/azaltılması, bölünme, birleşme, tür değiştirme, menkul değer ihracı, vb) işlem denetçisi sistemi geliştirildi.
- Finansal raporlama açısından, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) ile özdeş niteliğe sahip Türkiye Muhasebe Standartları’na uyulması benimsendi.
- Pay sahiplerinin konumu güçlendi (pay sahipliği hakları genişletildi, yeni dava hakları tanındı, hakların kullanımı daha kolay ve etkin hale getirildi, şeffaflığa önem verildi, oyda imtiyaz sınırlandı, bağlam sistemi keyfilikten kurtarıldı, bildirim yükümleri öngörüldü, bazı konularda yönetim kuruluna rapor verme zorunluluğu getirildi, vb).
- Azınlık haklarında iyileştirmeler yapıldı (gündeme bağlılık ilkesine istisnalar getirildi, özel denetçiye ilişkin sistem güçlendirildi, yeni azlık hakları -örneğin şirketin feshini isteme- düzenlendi).
- Pay sahiplerinin şirketten çıkarılması (*squeeze out*) ilk defa yasal temele oturtuldu.

Türk uygulamasında yaygın bir yeri olan limited şirketlerde yapılan yenilikler daha sınırlı, ancak o ölçüde önemlidir:

- Bir ortağın birden çok payı olmasına izin verildi ve payların nama yazılı senede bağlanması benimsendi.
- Pay devrine ilişkin sistem sadeleştirildi ve daha etkin hale getirildi.
- Pay sahibinin şirketten çıkması ve çıkarılması şirketin varlığını sürdürebilmesi ekseninde düzenlendi.
- Ortaklar kurulu ile yönetim arasındaki görev ve yetki farklılığı daha belirgin hale getirildi ve seçilmiş yönetim ilkesi benimsendi.
- Denetim konusunda anonim şirketler için getirilen düzenlemeler benimsendi.

Kıymetli Evrak Kitabı

Basit çeviri yanlışlarının düzeltilmesi ve çelişkilerin giderilmesi dışında köklü değişiklik yapılmadı, ancak uygulamada çok kötüye kullanılan rıza dışı elden çıkan çekin ödenmesinin yasaklanması kurumu kaldırıldı.

Taşıma İşleri Kitabı

TTK'da Kıymetli Evrak Kitabında yer alan taşıma hükümleri ayrı bir Kitap halinde Yeni TTK'ya girdi. Taşıma hükümleri CMR esas alınarak düzenlendi.

Deniz Ticareti Kitabı

Şirketler hukuku gibi köklü değişiklikler yapılan başka bir alan deniz ticareti hukukudur. Bu kapsamda mevcut kurumlar ve hükümler yenilendi, bazı yeni kurumlar ve hükümler eklendi ve eskiyen hükümler ayıklandı. Temel ilkeler özetle şöyledir:

- Türkiye'nin de taraf olduğu pek çok uluslararası sözleşmeye uyum sağlanması amacıyla bu sözleşmelerin hükümleri Yeni TTK'ya yansıtıldı.
- Mevcut düzenlemedeki sistematik eksiklikler giderildi ve yeni hükümler bilimsel bir sistematığe bağlandı.

- İşlevini yitiren veya güncelliği kalmayan pek çok hüküm ayıklandı, bu arada 1940'ların Incoterms'lerinden esinlenen ancak günümüz gereklerine cevap vermeyen denizaşırı satışlara ilişkin hükümler de çıkarıldı.

Sigorta Hukuku Kitabı

Çok köklü değişiklikler yapılan bir başka Kitap da Sigorta Hukuku Kitabıdır. Zira mevcut sigorta hükümleri uluslararası uygulamaları ve öğretiyi karşılamaktan uzaktı.

- Tüm hükümler bilimsel bir sistematığa bağlandı.
- Sigorta sözleşmelerine ilişkin genel hükümler genişletildi, tüm sigorta türlerini kapsayacak bir zemine oturtuldu ve kavramlar tanımlandı.
- Sigortacıya ve acentesine, sözleşmenin kurulmasından önce ve sözleşme süresince sigortalıyı bilgilendirme ve aydınlatma yükümü getirildi.
- Yangın, tarım veya hırsızlık gibi özel sigorta türleri, sigorta hukukunun dinamik ve gelişen yapısı dikkate alınarak özel olarak düzenlenmedi, her sigorta türüne uygun genel nitelikte hükümlerle yetinildi.
- Mevcut Kanunda yer almayan ancak geniş bir uygulaması bulunan ve günümüz sigortacılığında çok önemli işlevleri olan sorumluluk sigortaları düzenlendi.
- Can sigortaları, bu alanda geliştirilen yeni ürünlere ve uygulamadaki gereksinimlere göre yeniden düzenlendi.

Sonuç

Yeni TTK'nın Türk hukuk hayatına çok köklü değişiklikler getirdiği kuşkusuzdur. Özellikle şirketler, deniz ticaret ve sigorta hukuklarında yapılan değişiklikler ve getirilen yenilikler ezber bozacak niteliktedir. Her kanun gibi Yeni TTK'nın da eksiklikleri ve daha da geliştirilmesi gereken yönleri olabilir. Bu yönler anlayışla karşılanmalı ve zaman içinde uygulama da gözetilerek eksiklikler giderilmelidir. Ayrıca önümüzdeki elli yılın kanunu niteliğindeki bu düzenlemelerin benimsenmesi ve uy-

gulanması da zaman alacaktır. Var olan alışkanlıklardan kurtulmak kolay olmayabilir. Ancak uzunca bir geçiş süresi öngörülmesi, kanunun yürürlüğe girmesi anına kadar ilgililere hazırlanmak olanağı tanıyacaktır. Sonuçta Yeni TTK’a ısrarla ve kararlılıkla sahip çıkmak gerektiğine inanıyorum.

Anonim Şirketlerin Kuruluşunda Yenilikler *

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

Bilindiği gibi, Yeni Türk Ticaret Kanunu (“Yeni TTK”), Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 14 Ocak 2011 tarihinde kabul edildi. Yeni TTK çerçevesinde, köklü değişikliğe uğramış bölümlerden biri de hiç kuşkusuz Ticaret Şirketleri kitabıdır. Bu kapsamda; gerek yaygın kullanılmaları, gerek uygulamadaki önemleri nedeniyle, Yeni TTK’nın anonim şirketler için öngördüğü değişikliklerin incelenmesi yerinde olur. Ancak, tüm yeniliklerin ve değişikliklerin tek bir makalede ele alınması mümkün olmadığından, konu bir dizi halinde ele alınacaktır.

Ultra Vires İlkesinin Yumuşatılması

Türk Ticaret Kanunu (“TTK”) uyarınca, diğer tüm ticaret şirketlerinde olduğu gibi, A.Ş.’lerin hak ehliyeti bakımından *ultra vires* ilkesi geçerlidir. Bu nedenle, konu ve amaç maddesinin kapsamı dışında yapılan herhangi bir işlem yok hükmündedir. Bu kapsamda, A.Ş.’lerin ehliyetinin sınırlarını, amaç ve konu maddesi oluşturur.

Yeni TTK m.125/2 uyarınca; “*Ticaret şirketleri, Türk Medenî Kanunu’nun 48 inci maddesi çerçevesinde bütün haklardan yararlanabilir ve borçları üstlenebilirler.*” Yeni TTK ile Medeni Kanun’un ilgili hükmüne gönderme yapılarak, ticaret şirketlerinin cins, yaş, hısımlık gibi yaradılış gereği insana özgü niteliklere bağlı olanlar dışındaki bütün haklara ve borçlara ehil oldukları vurgulandı. Bu nedenle, anonim şirketlerin hak ehliyetinin sınırlarını artık amaç ve konu maddesi oluşturmaz. Dikkat edilmelidir ki amaç ve konu maddesi, Yeni TTK kapsamında, anonim şirketin işlemi yapan kişiye rücu edebilmesinin sınırlarını oluşturması bakımından, önem taşır.

Yeni TTK’nın 371/2 maddesi uyarınca; üçüncü kişilerin işlemin işletme konusunun dışında bulunduğunu bildiği veya bilebilecek durumda bulunduğunun ispat edilmesi durumunda, şirket o işlemle bağlı olmaz. Böylece şirkete, söz konusu işlemin devre dışı bırakılması yönünde bir olanak sağlanır.

* Şubat 2011 tarihli Makale

Ultra vires ilkesine ilişkin değişiklik, Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) Yönergesi dikkate alınarak gerçekleştirildi. Yeni TTK ile Yönerge'deki amaç doğrultusunda, üçüncü kişiler korunur; şirketi temsile yetkili kişilerin, şirket adına yaptıkları işlemlerin şirketi bağlayacağına üçüncü kişilerin güveni korunarak işlem ve pazar güvenliği sağlanır.

Sermaye Koyma Borcu

Yeni TTK ile A.Ş.'ye sermaye olarak konulabilecek değerler genişletildi. Yeni TTK m.127/1/h uyarınca; haklı olarak kullanılan devredilebilir elektronik ortamlar, alanlar, adlar ve işaretler gibi değerler, sermaye olarak konulabilir. Söz konusu hüküm, Yeni TTK'nın teknolojik gelişmelere uyum sağlamayı amaçladığını gösterir. Maddedeki "...gibi değerler" ifadesi ile teknolojik gelişmeler kapsamında ortaya çıkabilecek yeni değerlerin de şirkete sermaye olarak konulabilmesinin önü açıldı.

Kayıtlı Sermaye Sisteminin Yaygınlaştırılması

Yeni TTK m.332/1 uyarınca, halka açık olmayan A.Ş.'lerin de kayıtlı sermaye sistemini seçmesinin önü açıldı. Kayıtlı sermaye sistemini halka açık anonim şirketlere özgülemenin herhangi bir teorik temelini olmaması ve halka açık ve halka açık olmayan A.Ş.'ler arasındaki hüküm farklarını en aza indirme çabası bakımından, söz konusu düzenleme olumlu karşılanmalıdır. Kayıtlı sermaye sistemini seçecek A.Ş.'lerin sahip olmaları gereken asgari sermaye tutarı, 100.000 TL'dir. Böylece halka açık olmayan A.Ş.'ler de, kayıtlı sermaye tavanına kadar, alınacak Yönetim Kurulu kararı ile sermaye artırımını gerçekleştirebilir ve esas sözleşme değişikliği yapmaya gerek kalmaz.

Kuruluş Belgeleri Sistemi

Yeni TTK m.336 uyarınca; "*Esas sözleşme, kurucular beyanı, değerleme raporları, ayın ve işletme devralınmasına ilişkin olanlar da dâhil olmak üzere, kurulmakta olan şirketle, kurucular ve diğer kişilerle yapılan ve kuruluşla ilgili olan sözleşmeler ile işlem denetçisi raporu, kuruluş belgeleridir. Bunlar, sicil dosyasına konulur ve birer nüshaları şirket tarafından beş yıl süreyle saklanır.*" Kuruluş belgeleri sistemi, Türk hukukunda yenidir. Hükümün amacı, aleniliği sağlamak ve gizli sözleşme

yapılmasını olabildiğince önlemektir. Söz konusu hüküm, bilgi edinme ve şeffaflık ilkeleri çerçevesinde değerlendirilmelidir.

Kurucular beyanı, kuruluş belgeleri içinde yer alan belgelerden biridir. Bu beyanda; konulan aynı sermayeye verilecek karşılığın uygunluğu ve bu tür sermayenin gerekliliği gibi hususlar yer alır. Ayrıca, şirket tarafından iktisap edilen menkul kıymetlerle, bunların iktisap fiyatları, şirketin yüklendiği önemli taahhütler, makine ve benzerleri malların ve herhangi bir aktif değer alımına ilişkin bağlantılar, fiyatlar, komisyonlar ile her türlü borçlar, emsalleriyle karşılaştırılarak, açıklanır. Beyan; bunların dışında, kuruluş yönünden bütün olayları, işlemleri ve gelişmeleri kapsamalıdır. Beyanın bütün kurucularla birlikte hazırlanıp verilmesi ve kurucularca imzalanması gerekir.

Kuruluş belgeleri içinde yer alan bir diğer önemli belge, işlem denetçisi raporudur. Yeni TTK çerçevesinde, A.Ş. bünyesinde gerçekleştirilen bazı önemli işlemler, işlem denetçisi tarafından denetlenir. Kuruluş işlemleri de bu işlemlerden biridir. Payların tamamının taahhüt edildiği, pay bedellerinin en az tutarlarının kanuna uygun olarak bankaya yatırıldığı ve diğer kuruluş belgelerinin mevcut olduğu gibi hususlar, işlem denetçisi tarafından denetlenir.

Tek Kişilik Anonim Şirket

Yeni TTK m. 338/1 ile tek kişilik A.Ş. kurulması, Türk hukuku bakımından da kabul edildi. Bu madde uyarınca, anonim şirketin kurulabilmesi için pay sahibi olan bir veya daha fazla kurucunun varlığı şarttır. Tek kişilik A.Ş.'nin hizmet edeceği amaçlardan bazıları, şu şekilde sıralanabilir:

- “Saman adam” adı verilen ortaklara gerek kalmaması
- Pay sahipliğinin şeffaflaştırılması
- KOBİ’lerin sınırsız sorumluluktan kurtulması
- Yabancı yatırımcıların Türkiye piyasalarına girmelerinin kolaylaştırılması
- Vakıf ve derneklerin başka ortaklara gerek kalmaksızın A.Ş. kurabilmeleri

Tek kişilik A.Ş.'lerin yerine getirmesi gereken bazı bildirim yükümlülükleri bulunur. Bir A.Ş.'nin tek kişilik A.Ş. olarak kurulması ve birden fazla ortaklı bir şirketin tek kişilik A.Ş. haline gelmesi, ticaret siciline tescil ve ilan edilir. Böylece, ilgililerin bu konuda bilgilenmeleri sağlanır.

Tedrici Kuruluş Sisteminin Kaldırılması

TTK'da A.Ş.'lerin kuruluş hükümleri, ani ve tedrici kuruluş başlıkları altında toplanmıştı. Tedrici kuruluş, uygulamada sıkça başvurulanan bir yöntem olmamasına rağmen, daha ayrıntılı hükümlerle düzenlenmişti. Ayrıca Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri, TTK hükümlerinin önüne geçmekteydi. Yeni TTK ile tedrici kuruluş sistemi kaldırıldı. Yeni TTK m.346'da "Halka açık kurulma" imkânı düzenlendi. Buna göre, halka arz edilmesi düşünülen nakit karşılığı paylar bir, birkaç veya tüm kurucular tarafından taahhüt edilir. Payların şirketin tescilinden itibaren en geç iki ay içinde halka arz edileceği esas sözleşmede belirtilir. Halka arz edilip de süresinde satılmayan payların bedellerinin tamamı, süresinde halka arz edilmeyen payların bedellerinin ise, yüzde yirmi beşi, iki aylık süreyi izleyen üç gün içinde ödenir. Bu düzenleme ile kolay anlaşılabilir ve uygulanabilecek bir sistem getirildi.

Esas Sözleşmenin Tescil ve İlanı

TTK döneminde, ticaret sicil gazetesinde ilan edilmesi zorunlu olan esas sözleşme hükümleri, TTK'da sayılmıştı. Ancak, bu hükme rağmen, esas sözleşmenin tamamının ilan edilmesi şeklinde bir uygulama gelişmişti. Yeni TTK, bu konuda, uygulamanın kanuna aktarılması yönünde bir düzenleme öngördü. Yeni TTK m.354 uyarınca, esas sözleşmenin tamamının ilan edileceği, kanunda açıkça düzenlendi. Ancak, önemli bir değişiklik olarak, esas sözleşmenin tüm hükümlerinin üçüncü kişilerin iyiniyetini ortadan kaldırmak bakımından rol oynamayacağı açıklığa kavuşturuldu. Bu hükme göre esas sözleşme, yalnızca ilgili maddede sayılan kayıtlar bakımından tescilin olumlu etkisinden faydalanabilecektir.

Fesih Davası Açılması İmkânı

Şirketler hukukunda, tescilin her türlü hukukî sakatlığı onarması ilkesi hâkimdir. Bu ilke uyarınca, kuruluştan sonra, anonim şirketin butlanına

veya yokluğuna karar verilemez. Bu durum, işlem güvenliğinin korunması yönünden önem taşır. Ancak, fesih yoluna başvurulması menfaatlerin dengelenmesi açısından daha elverişlidir. TTK'da, kuruluş işlemlerindeki önemli sakatlıklardan dolayı şirketin feshine karar verilebilmesini öngören bir hüküm yoktur. Bu boşluk, TTK m.299/5'te düzenlenen fesih davasının, 24 Haziran 1995 tarih ve KHK/559 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yürürlükten kaldırılmasıyla doğdu.

Yeni TTK m.353, fesih davasına imkân vererek söz konusu boşluğu doldurdu. Bu madde uyarınca, kuruluştaki ve sermaye artırımında bazı önemli sebeplerin varlığında şirketin feshine karar verilebilir. Ancak, fesih davası açılabilmesi için, şirketin kurulmasında kanun hükümlerine aykırı hareket edilmek suretiyle, alacaklıların, pay sahiplerinin veya kamunun menfaatlerinin önemli bir şekilde tehlikeye düşürülmüş veya ihlal edilmiş olması şarttır.

Fesih davasının davacıları *numerus clausus* olarak sayılır. Buna göre; Yönetim Kurulunun, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın, ilgili alacaklıların veya pay sahibinin istemi üzerine, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince şirketin feshine karar verilebilir. Mahkeme, şirketin feshine karar vermek yerine, eksikliklerin giderilebilmesi ve aykırılıkların düzeltilebilmesi için süre verebilir. Burada, feshin son çare olması ilkesi göz önünde bulundurulur.

Sonuç

Yeni TTK ile A.Ş.'lerin kuruluşuna ilişkin hükümlerinin; TTK'daki eksikliklerin giderilmesi, uygulama kapsamında gerekli uyarlamaların yapılması ve işleyişin kolaylaştırılması kapsamında değerlendirilmesi uygun olacaktır. Tek kişilik A.Ş. ve fesih davası ile, uygulamadaki ihtiyaçları karşılayacak düzenlemeler, kanun kapsamına alınmıştır. Kayıtlı sermaye sistemi ve halka açık kurulma konusundaki düzenlemeler, işleyişi kolaylaştırmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, kuruluş işlemleri hakkında bilgi verme yükümlülükleri ile de, A.Ş.'lere hâkim olan ilkelerden olan bilgi edinebilme ve şeffaflık ilkeleri vurgulanmaktadır.

Anonim Şirketlerin Yönetim Kurulunda Değişiklikler *

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun ("Yeni TTK") anonim şirketlere ilişkin hükümleri bakımından önemli değişikliklere uğrayan bölümlerinden biri de, Yönetim Kurulu'na ("YK") ilişkin hükümlerdir. Yeni TTK kapsamında kurumsal yönetim ilkelerinin en çok etkilendiği organ, YK oldu. YK, yapısal ve işlevsel yönden yeni hükümlerle düzenledi. Profesyonel yönetim ve şeffaflığı sağlamaya yönelik düzenlemeler getirildi. Bunların yanı sıra, YK'nın işleyişini kolaylaştıracak hükümler, kanun kapsamına alındı.

Yönetim Kurulunun Oluşumu

Yeni TTK'nın YK'nın oluşumu konusunda öngördüğü yeniliklerden ilki, yürürlükteki Türk Ticaret Kanunu ("TTK") kapsamındaki YK'nın en az üç üyeden oluşması yönündeki zorunluluğun kaldırılması oldu. Tek kişilik anonim şirket kurulabilmesi imkânı ile paralel olarak, Yeni TTK m. 359/1 uyarınca, tek kişilik YK oluşturulması da mümkün hale geldi. Ayrıca, temsile yetkili en az bir üyenin yerleşme yerinin Türkiye'de bulunması ve Türk vatandaşı olması şartı öngörüldü. YK üyelerinin pay sahibi olmaları yönündeki zorunluluk kaldırıldı.

YK'nın daha nitelikli üyelerden oluşmasını temin etmek amacıyla, YK üyelerinin en az dörtte birinin yüksek öğrenim görmüş olması şartı öngörüldü. Bununla beraber; söz konusu şart, tek kişilik YK'lar bakımından uygulanmaz.

Yeni TTK'nın öngördüğü bir başka yenilik, belirli pay ve pay sahibi gruplarına ve azlığa YK'da temsil edilme hakkı tanınması oldu. Yeni düzenleme ile; kârda, oyda, tasfiye payında veya herhangi bir malvarlığı hakkında imtiyazlı olan bir pay grubuna YK'da temsil hakkı tanınmasına olanak sağlandı. Söz konusu olanak, TTK'da öngörülmemekte olup, Yargıtay içtihatları uyarınca uygulama alanı bulur. Yargıtay'ın yerleşik içti-hadı "grup imtiyazı"nın tanınması yönünde olduğundan, Yeni TTK'nın mevcut Yargıtay uygulamasını kanun kapsamına aldığı görülür.

* *Mart 2011 tarihli Makale*

Tüzel Kişilerin Yönetim Kurulu Üyesi Olabilme İmkânı

TTK uyarınca, ancak gerçek kişiler YK üyesi olabilir. Tüzel kişiler YK üyesi olamadığından; tüzel kişileri temsil etmek üzere gerçek kişiler belirlenir ve YK üyeliği sıfatı da bu gerçek kişilere ait olur. Yeni TTK ile tüzel kişilerin de YK üyesi olabilmesi imkânı sağlandı. Böylece, tüzel kişilerin YK üyesi olarak sorumlu tutulmalarının önü açılmış oldu. Mevcut düzenlemede, YK üyesi sıfatı tüzel kişinin temsilcisinin üzerinde olduğundan, tüzel kişilerin YK üyesi olarak sorumluluğuna gidilemez. Bu durum, mali açıdan kuvvetli tüzel kişilerin sorumlu tutulamaması şeklinde bir olumsuz uygulamaya yol açabilir. Yeni düzenleme ile YK üyesi sıfatı tüzel kişide olduğundan, sorumluluk da yine tüzel kişide kalır. Ancak, tüzel kişi YK toplantılarına bizzat katılamayacağından, toplantılara tüzel kişiyi tarafından atanan bir gerçek kişi katılır.

Yönetim Kurulu Toplantıları

YK'nın toplantı ve karar yeter sayıları, TTK'nın 330. maddesinde düzenlenir. Söz konusu madde, toplantı yeter sayısı bakımından *“yarıdan bir fazla”* ifadesini kullandığından, karışıklıklara neden olurdu. Bu karışıklıklar, Yeni TTK'nın 390. maddesi ile giderildi. İlgili maddede, *“yarıdan bir fazla”* ifadesi yerine, *“üye tam sayısının çoğunluğu”* ifadesi kullanıldı. Böylece, üye sayısı tek sayı olan YK'lar bakımından doğabilecek karışıklıkların önüne geçildi.

Toplantı yapılmadan, belli bir karar metninin YK üyeleri arasında dolaştırılması ve YK üyeleri tarafından imzalanması yoluyla alınan kararlar bakımından mevcut olan belirsizlik, ortadan kaldırıldı. TTK'daki düzenleme, YK üyelerinin imzalarının aynı kâğıtta bulunmasının gerekip gerekmediği konusunda açık değildi. Yeni TTK; imzaların aynı kâğıtta yer almasının gerekmediğini açıkça belirtti, fakat YK üyeleri tarafından imzalanan tüm metinlerin karar defterine yapıştırılması zorunluluğunu getirdi.

Yeni TTK'nın teknolojik gelişmelere uyum sağlama amacı, YK'nın elektronik ortamda toplantı yapabilme imkânı ile somutlaştırıldı. Yeni TTK m.1527 ile YK toplantılarının tamamen elektronik ortamda yapılması veya bazı üyelerin fiziken mevcut bulundukları bir toplantıya bir kısım üyelerin elektronik ortamda katılması yoluyla düzenlenmesi imkânı

getirildi. Böylece, YK üyeleri fiziki olarak aynı ortamda bulunmayan anonim şirketler bakımından kolaylık sağlanmış oldu. Elektronik ortamda toplantı yapılabilmesi, esas sözleşmede bu yönde bir düzenlemenin bulunması şartıyla mümkündür. Söz konusu toplantılarda, kanunda veya esas sözleşmede öngörülen toplantı ve karar yeter sayılarına uyulması şarttır.

Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri

Yeni TTK ile yönetim hakkı ile temsil yetkisi birbirinden ayrıldı. Yönetim hakkının devrinin, ancak esas sözleşmede öngörülmek suretiyle gerçekleştirilebileceği ve gerekli düzenlemelerin bir iç yönerge ile yapılacağı hükme bağlandı. Böylece, YK üyelerinin, executive (yürütme yetkisini haiz olan) ve non-executive (yürütme yetkisini haiz olmayan) YK üyeleri olarak iki gruba ayrılması imkânı getirildi. Yeni TTK ile tüm YK üyelerinin non-executive konuma geçebileceği esnek bir rejim benimsendi.

YK'ya, faaliyetlerin gidişini izlemek, kendisine sunulacak konularda rapor hazırlamak, kararlarını uygulamak veya iç denetim amacıyla komiteler ve komisyonlar kurabilme imkânı tanındı. Böylece, YK'nın daha profesyonel bir şekilde işlemesi sağlandı.

Yeni TTK m.375 aracılığıyla, YK'nın devredilemez görev ve yetkileri açıkça sayıldı. Bu madde kapsamında kalan yetkilerin, bizzat YK tarafından kullanılması şartı açıkça öngörüldü. Dolayısıyla, söz konusu maddedeki yetkilerin komisyonlara devredilmesi de mümkün değildir.

Komitelere ilişkin düzenlemeler kapsamında, “riskin erken saptanması ve yönetimi komitesi” adı altında yeni bir kurum düzenlendi. Bu komitenin kurulması, şirketin varlığını, gelişmesini ve devamını tehlikeye düşüren sebeplerin erken teşhisi, bunun için gerekli önlemler ile çarelerin uygulanması ve riskin yönetilmesi amaçlarıyla öngörüldü. Bu komite, pay senetleri borsada işlem gören şirketlerde zorunlu olarak, diğer şirketlerde ise denetçinin gerekli görmesi halinde kurulur. Bu komite tarafından, iki ayda bir raporlar düzenlenerek YK'ya sunulur, raporların bir örneği de denetçilere ibraz edilir.

Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu

“*Ultra vires*” ilkesinin yumuşatılması ile beraber, YK üyelerinin sorumluluğu kapsamında da önemli değişiklikler oldu. Yeni TTK m.371/2 uyarınca, temsile yetkili olanların, üçüncü kişilerle, işletme konusu dışında yaptığı işlemler de şirketi bağlar. Ancak, üçüncü kişinin işlemin işletme konusu dışında bulunduğunu bildiği veya bilebilecek durumda bulunduğu ispat edildiği takdirde, şirket işlemlerle bağlı olmaz. Ayrıca, şirket esas sözleşmesinin ilan edilmiş olması, bu hususun ispatı açısından, tek başına yeterli değildir. Şirketin amaç ve konu maddesi dışında kalan işlemler bakımından şirket, işlemi yapan YK üyesine rücu edebilir. Dolayısıyla, amaç ve konu maddesi, şirketin rücu hakkının sınırlarını belirlemesi konusunda etkili hale geldi.

YK üyelerinin özen borcu açıkça ifade edildi; “görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirme” ölçüsü benimsendi. Şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü getirilerek, sadakat borcu açıkça öngörüldü.

YK üyelerinin sorumluluğu bakımından hâkim olan teselsül sistemi değişikliğe uğrayarak “farklılaştırılmış teselsül” sistemi benimsendi. Yeni sistem uyarınca, birden çok YK üyesinin aynı zararı tazminle yükümlü olduğu durumlarda, üyelere her birinin kusuruna ve durumun gereklerine göre, zararın şahsen kendisine yükletilebildiği ölçüde diğerleriyle birlikte müteselsilen sorumlu olması söz konusu olur. YK üyeleri tarafından verilen zararlar, müteselsil sorumlular tarafından birlikte verilen zararlar ve üyelerin kişisel olarak sorumlu oldukları zararlar olarak farklı farklı değerlendirildi. Böylece, birlikte verilen zarar ve tek başına verilen zarar ayrımı yapılarak, farklı tazminat yükümlüsü gruplar ortaya çıkabilir.

Sorumluluğa ilişkin düzenlemeler kapsamında son olarak, YK üyelerinin görevleri sırasında oluşan zararlar nedeniyle sigortalıların imkânı, kanun kapsamında düzenlendi. Yeni TTK m.361 uyarınca, YK üyelerinin, görevlerini yaparken kusurlarıyla şirkete verebilecekleri zarar, şirket sermayesinin %25’ini aşan bir bedelle sigorta ettirilmiş ise, bu husus halka açık şirketlerde Sermaye Piyasası Kurulu’nun ve ayrıca pay senetleri borsada işlem görüyorsa borsanın bülteninde duyurulur ve kurumsal yönetim ilkelerine uygunluk değerlendirmesinde dikkate alınır.

Sonuç

Yeni TTK kapsamında, YK'ya ilişkin temel ve önemli değişikliklere yer verildi. YK üyelerinin belli bir eğitim düzenine sahip olması, komitelerle çalışmasına olanak sağlanması gibi hükümlerle, YK'nın profesyonelleşmesinin önü açıldı. Sorumluluk hükümlerindeki değişiklikler ve sorumluluk sigortası aracılığıyla, TTK'nın sorumluluk siteminde köklü değişiklikler yapıldı. Toplantı yeter sayısının açıklığa kavuşturulması, devredilemeyen yetkilerin sayılması gibi hükümlerle, pratikte görülmekte olan sorunların önlenmesi yolunda önemli adımlar atıldı. Bu değişikliklerin, YK'nın işleyişini kolaylaştıracağı, daha profesyonel ve şeffaf bir yönetime olanak sağlayacağı ve TTK döneminde ortaya çıkan sorunları ortadan kaldırmaya yardımcı olacağı kuşkusuzdur.

Anonim Şirketlerin Genel Kurulunda Yenilikler *

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

Anonim şirketlerde Genel Kurul (“GK”) toplantıları, pay sahiplerinin ortaksal haklarını kullanabilecekleri toplantılar olmaları bakımından büyük önem taşır. Pay sahipleri, bilgi alma ve inceleme hakkı başta olmak üzere, birçok temel hakkı GK toplantıları aracılığıyla kullanır.

Bu kapsamda, Yeni Türk Ticaret Kanunu ile (“Yeni TTK”), GK’nın işleyişini kolaylaştıracak ve pay sahiplerinin haklarını daha aktif olarak kullanmalarını sağlayacak yenilikler getirildi. Yeni düzenlemeler ile uygulamada ortaya çıkan sorunları çözme amacının yanı sıra, sistemin daha etkin işlemesini sağlayacak yeni kurumlar öne çıktı.

GK’nın Devredilemeyen Yetkileri ve Tek Pay Sahipli Anonim Şirketlerde GK

GK’nın devredilemeyen yetkileri, Yeni TTK m. 408 aracılığıyla, toplu olarak sayıldı. GK, esas sözleşmenin değiştirilmesi, Yönetim Kurulu (“YK”) üyelerinin seçilmesi ve ibrası, şirketin feshi gibi önem taşıyan konuların görüşülmesine ilişkin görev ve yetkilerini devredemez.

Yeni TTK düzenlemeleri çerçevesinde Türk Şirketler Hukuku’na yeni giren kavramlardan biri olan tek pay sahipli anonim şirketlerde, bu pay sahibi GK’nın tüm yetkilerine sahiptir. Ancak, Yeni TTK m. 408/3 uyarınca, tek pay sahibinin GK sıfatıyla alacağı kararların geçerlilik kazanabilmeleri için yazılı olmaları şarttır.

GK’yı Toplantıya Davet

Yeni TTK ile GK’yı toplantıya çağırma konusunda yetkili olanlar, yeniden düzenlendi. Denetçi, Yeni TTK’nın getirdiği denetçilere ilişkin yeni sistemin gereği olarak, GK’yı toplantıya çağırma konusunda yetkili olanların arasından çıkarıldı. Türk Ticaret Kanunu (“TTK”) döneminde tartışmalı olan süresi dolmuş YK’nın GK’yı toplantıya çağırıp çağıramayacağı sorunu, Yeni TTK ile çözümlendi. Buna göre, süresi dolmuş YK

* Nisan 2011 tarihli Makale

dahi, GK'yı toplantıya çağırabilir. Ayrıca, tasfiye memurları da, görevleri ile ilgili konularda GK'yı toplantıya çağırabilir.

Yeni TTK, uygulamada azlık tarafından yapılan GK çağrıları bakımından doğan sorunları ortadan kaldırmayı amaçlayan hükümler getirdi. Yeni TTK m. 413/3 uyarınca, azlık tarafından YK'ya yöneltilen çağrı ve gündeme madde konulması isteminin, noter tarafından yapılması öngörüldü. Böylece, çağrı için YK'ya başvurulup başvurulmadığı ve başvuru tarihi bakımından doğabilecek sorunlar önlenmiş oldu.

Yeni TTK tarafından çözüme kavuşturulan bir başka sorun da, YK'nın çağrıyı kabul etmesine rağmen, GK toplantısının yapılmakta gecikilmesi durumu oldu. Uygulamada, GK toplantısı aylar sonra yapıldığından, toplantıdan beklenen yarar elde edilemez hâle gelmekteydi. Bu sebeple, Yeni TTK ile toplantının kabul tarihinden itibaren kırk beş günde yapılması zorunluluğu getirildi. GK toplantısı kırk beş gün içinde yapılmazsa, toplantıya ilişkin çağrı talep sahiplerince yapılır. Söz konusu hâlde azlığın mahkemeye başvurup karar almasına gerek olmayıp, GK talep sahiplerince toplantıya çağrılır.

Yeni TTK m. 414 uyarınca GK'nın toplantıya çağrılmasına ilişkin ilan, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nin yanı sıra, şirketin internet sitesinde de yayımlanır.

Çağrısız GK

Yeni TTK, çağrısız GK bakımından, TTK döneminde tartışmalı olan bir hususu çözüme kavuşturdu. TTK, GK'nın çağrısız olarak toplanması durumunda, geçerli karar alınabilme şartının yüzde yüz katılımın devamına bağlı olup olmadığı konusunda herhangi bir hüküm içermektedir. Uygulamada tartışmalı olan bu nokta, Yeni TTK ile çözüme kavuşturuldu. Yeni TTK m. 416 uyarınca, çağrısız GK'nın karar alabilme ehliyeti, sadece toplantının açılışında değil, toplantı süresince de aranır. Dolayısıyla, herhangi bir pay sahibinin toplantıyı terk etmesi, çağrısız GK'nın karar alabilme yeteneğini ortadan kaldırır.

Yeni TTK m. 416/2, gündeme bağlılık ilkesine ilişkin olarak uygulamada tartışmalı olan bir konuyu açıkça düzenledi. İlgili madde uyarınca, çağrısız toplanan GK'da, gündeme oybirliği ile madde eklenebilir. Bu

düzenlemenin aksine esas sözleşme hükmü geçersizdir. Aksine esas sözleşme hükmünün geçersiz olmasının sebebi, tüm pay sahiplerinin oy birliği ile almak istedikleri bir kararın esas sözleşme ile önlenmesinin haklı bir sebebinin bulunmamasıdır.

GK Toplantıları

GK toplantılarına, pay sahipleri veya temsilcilerinin yanı sıra, Yeni TTK m. 407/2 uyarınca, Murahhas azalarla en az bir YK üyesi, denetçi ve işlem denetçisi katılır. Yeni TTK ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın ("Bakanlık") temsilcisi bakımından ikili bir ayrım benimsendi. Yeni TTK m. 333'te belirlenen şirketler bakımından, Bakanlık temsilcisinin GK'ya katılımı zorunludur. Diğer şirketlerde, hangi durumlarda Bakanlık temsilcisinin GK'da bulunacağı ve GK toplantıları için temsilcilerin görevlendirilmelerine ilişkin usul ve esaslar, temsilcilerin nitelik, görev ve yetkileri ayrıca ücret tarifeleri Bakanlık tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Yeni TTK'da, toplantı ve karar yeter sayıları bakımından, alelade kararlara ilişkin herhangi bir değişiklik yer almadı. Ancak, esas sözleşme değişiklikleri bakımından, farklı yeter sayılar benimsendi.

Yeni TTK uyarınca, GK toplantısında hazır bulunanların listesi, YK tarafından hazırlanır. YK tarafından düzenlenecek GK'ya katılabilecekler listesi, YK başkanı tarafından imzalanır ve toplantıdan önce GK'nın yapılacağı yerde bulundurulur. GK'ya katılanların imzaladığı liste, "hazır bulunanlar listesi" adını alır.

TTK'da, GK toplantılarının yönetimi konusunda herhangi bir düzenleme yoktur. Yeni TTK ise, m. 419/2 aracılığıyla, bu boşluğu doldurdu. Yeni TTK uyarınca, GK'nın çalışma usullerine ilişkin iç yönetmelik, YK tarafından hazırlanır ve GK'nın onayından sonra yürürlüğe konur. İç yönetmeliğin asgari unsurları, Bakanlık tarafından belirlenir. Toplantı, bu iç tüzüğe göre yönetilir.

Pay Sahibinin GK'da Temsili

Yeni TTK'da, GK bünyesinde oluşabilecek güç boşluğunun önlenmesi amacıyla, temsil konusunda yeni bir sistem benimsendi. Temsile

ilişkin olarak, Borçlar Hukuku'na ait temsil kurallarının çizdiği çerçeve aşılıarak, temsil yetkisinin kitlesel örgütlenmesine yönelik düzenlemeler kanun kapsamına alındı. Bu hususta, Amerika Birleşik Devletleri'nde uygulanmakta olan "proxy" sistemi, kısmen de olsa, Türk Şirketler Hukuku'nda yerini aldı. Yeni sistem, bireysel temsil ve kitlesel temsil açısından farklı hükümler getirdi.

Pay sahibinin GK'da temsili, organın temsilcisi, bağımsız temsilci, kurumsal temsilci ve tevdi eden temsilcisi aracılığıyla sağlanır. Organın temsilcisi, şirketin kendisiyle herhangi bir şekilde ilişkisi bulunan bir kişiyi, pay sahiplerine önermesi durumunda söz konusu olan temsilci-dir. Organın temsilcisi, GK toplantısında oy kullanıp ilgili diğer işlemleri yapması için pay sahiplerinin yetkili temsilcisi olarak atanır. Şirket, bu nitelikte bir temsilci tavsiye edecekse, şirketten tamamen bağımsız ve tarafsız bir diğer kişiyi de aynı görev için önerir ve bu iki kişiyi esas sözleşme hükmüne göre ilan edip şirketin internet sitesine koyar. Organın temsilcisi ve bağımsız temsilcinin pay sahibi olması zorunlu değildir.

Yeni TTK tarafından benimsenen bir başka temsilci de, kurumsal temsilci oldu. Kurumsal temsilci, bir bildirge ile yapacaklarını, seçilmesi için oy kullanacağı YK üyelerini ve denetçiyi açıklayan, pay sahiplerini ilgilendiren konularda önerilerini ilân eden ve bildirgesi ile benzer görüşleri benimsemiş olan pay sahiplerinin kendisine vekâlet vermelerini isteyen kişidir. Bildirge, kurumsal temsilcinin uymak zorunda olduğu kuralları içerir. GK'da oy kullanılırken bildirmede yer alan hususların dışına çıkılamaz. Yeni TTK m. 428/2 uyarınca YK, pay sahiplerini, önerdikleri kurumsal temsilcilerin kimliklerini ve iletişim bilgilerini şirkete bildirmeye çağırır. Ayrıca, YK'nın yapacağı çağrıda, kurumsal temsilciliğe istekli olanların da şirkete başvurabilecekleri belirtilir.

Son olarak, tevdi eden temsilcisi, hisse senetlerinin saklanmak için tevdi edildiği durumlarda söz konusu olur. Tevdi olunan ile tevdi eden arasındaki tevdi ilişkisi dolayısıyla temsilci olan kişiye tevdi eden temsilcisi denir. Kural olarak, anılan kurumlar hiçbir şekilde zilyetliklerinde bulunan pay senetleri için oy kullanamazlar. Ancak, tevdi eden ile tevdi edilen arasındaki ilişkinin niteliği ve amacı gereği veya alınan özel veya genel bir yetkiye dayanılarak, hisse senetlerinden doğan katılma ve oy hakları tevdi olunan kişi tarafından kullanılabilir. Tevdi olunana verile-

cek bu yetki, genel bir yetki olabileceği gibi, her GK'dan önce de verilebilir.

Sonuç

GK da, diğer birçok kurum gibi, Yeni TTK kapsamında esaslı değişikliklere uğradı. Bu temel değişikliklerin nedeni, öncelikle doktrin ve içtihatlar tarafından eleştirilen ve eksikliği görülen düzenlemelerin kanun kapsamına alınması gereğidir. Ayrıca, pay sahiplerinin haklarını kullanabilecekleri en temel platform olan GK'nın etkinleştirilmesi çabası da önemli oldu. Bu doğrultuda, güç boşluğunun önlenmesine ve pay sahiplerinin GK'da temsiline ilişkin düzenlemelerin genişletilmesi dikkat çekicidir. Yeni TTK'nın GK'ya ilişkin hükümlerinin, Yeni TTK'daki pay sahipleri haklarının korunması ve geliştirilmesi yönündeki temel anlayışı yansıttığı kuşkusuzdur.

Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda İmtiyazlı Paylara İlişkin Yenilikler *

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

İmtiyazlı paylar, adi paylara oranla daha geniş haklar sağlamaları bakımından büyük önem taşır ve özel hükümler çerçevesinde düzenlenir. Yeni Türk Ticaret Kanunu’nun (“Yeni TTK”) imtiyazlı paylara ilişkin hükümleri, bir yandan halen yürürlükte olan Türk Ticaret Kanunu’nun (“TTK”) uygulanması sırasında ortaya çıkan eksiklikleri giderme amacı taşır, diğer yandan kurumsal yönetim ilkesini güçlendiren düzenlemeler arasında yer alır.

Genel Olarak

Kural olarak anonim şirketlerde paylar sahiplerine eşit haklar tanır. Ancak bu kural aynı nitelikteki paylar için geçerlidir. Yoksa paylar arasında mutlak bir eşitlik yoktur. Esas sözleşme ile pay sahipliği haklarının içerik itibariyle bazı pay veya pay grupları lehine farklılaştırılması mümkündür. Böyle bir farklılaştırma sonucu ortaya çıkan imtiyazlı paylar, imtiyazlı pay sahiplerine adi paylara oranla daha geniş haklar sağlar. İmtiyaz, kişilere değil, paylara tanınır. Kişilere tanınan üstün haklar ise, sözleşmesel bir nitelik taşır ve imtiyaz olarak nitelendirilmez.

TTK, imtiyazlı payları düzenlemekle birlikte, imtiyazlı paylara ilişkin bir tanım vermez. TTK m. 401 hükmü, “*Esas sözleşme ile bazı nevi hisse senetlerine kar payı veya tasfiye halindeki şirket mevcudunun dağıtılması vesair hususlarda imtiyaz hakları tanınabilir.*” ifadesini içerir. TTK’nın bu hükmünde, paylara tanınacak imtiyazlara örnekler verilmeyle birlikte, herhangi bir tanım yer almaz.

Yeni TTK m. 478/2’de imtiyaz kavramı, “*kâr payı, tasfiye payı, rüçhan ve oy hakkı gibi haklarda, paya tanınan üstün bir hak veya kanunda öngörülmemiş yeni bir pay sahipliği hakkı*” şeklinde tanımlanır. Böylece, imtiyaz kavramı için verilebilecek tanımların çerçevesi çizilir ve aynı terim için farklı tanımların kullanılması engellenir. İmtiyaz bir paya diğer

* Mayıs 2011 tarihli Makale

paylara göre üstün hak verilmesi veya kanunda öngörülmemeyen yeni bir pay sahipliği hakkı tanınmasıdır. Yeni TTK ile imtiyazlar bakımından sayılan örneklere, rüçhan hakkı ve oy hakkında imtiyaz da eklendi. TTK m. 401’de bu iki imtiyaz açıkça sayılmasa da, doktrin tarafından “*vesair hususlar*” kapsamında değerlendirilir.

İmtiyazların Esas Sözleşmeyle Tanınması

Yeni TTK uyarınca imtiyazlar, ilk esas sözleşmede öngörülebileceği gibi, esas sözleşme değişikliği yapılarak da tanınabilir. TTK m. 401 açısından, esas sözleşme değişikliği yoluyla imtiyazlı pay çıkarılıp çıkarılamayacağı, doktrinde tartışmalıdır. Yeni TTK, esas sözleşme değişikliği yoluyla da imtiyazlı pay çıkarılabileceğini açıkça belirtir. Öte yandan, Yeni TTK ile imtiyazlı payların ancak esas sözleşmede öngörülerek çıkarılabileceği ilkesi pekiştirilir.

Yeni TTK m. 421/3, imtiyazlı pay çıkarılmasına ilişkin esas sözleşme değişikliğinde ağırlaştırılmış karar nisabı öngörür. İmtiyazlı pay oluşturulmasına ilişkin esas sözleşme değişikliği kararları, sermayenin en az yüzde yetmiş beşini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oylarıyla alınır. Söz konusu nisaba ilk toplantıda ulaşılamadığı takdirde, izleyen toplantılarda da aynı nisap aranır.

Oyda İmtiyazlı Paylara İlişkin Düzenlemeler

Yeni TTK m. 479’da oyda imtiyazlı paylar ayrıca düzenlenir. Yeni TTK m. 479 uyarınca oyda imtiyaz, eşit itibarî değerdeki paylara farklı sayıda oy hakkı verilerek tanınabilir. Bu yolla imtiyaz tanınabileceği doktrinde tartışmasız kabul ediliyordu. Böylece doktrindeki görüş kanuna yansıtıldı. Oyda imtiyaz tanınmasının bir başka yolu da, farklı itibari değerdeki paylara eşit oy hakkı tanınmasıdır. Bu şekilde, daha düşük itibari değerde olan paylar bakımından bir imtiyaz oluşur. Ancak Yeni TTK’da, bu şekilde imtiyaz tanınmasına dair düzenleme yer almaz. Böylece Yeni TTK’nın bu yöntemle imtiyaz tanınmasını benimsemediği sonucuna varılır.

TTK’da, bir paya tanınabilecek oy hakkı bakımından herhangi bir sınırlama yoktur. Yeni TTK ise oyda imtiyaz açısından bir sınır getirir. Yeni TTK m. 479/2 uyarınca, bir paya en çok on beş oy hakkı tanınabilir.

Ancak bu sınırın da ayırık durumları vardır. Oyda imtiyaz bakımından öngörülen üst sınır, kurumlaşmanın gerektirmesi veya haklı bir sebebin ispatlanması durumunda uygulanmaz. Bu hükümle Yeni TTK'nın kurumlaşmaya verdiği önem öne çıkar. Böylece, profesyonel yöneticilere verilecek belki az sayıda ancak oyda imtiyazlı paylar aracılığıyla, özellikle aile şirketlerindeki oy gücünün dışına çıkılabilir ve profesyonelleşme sağlanabilir.

Oyda imtiyaz bakımından öngörülen üst sınırın uygulanmamasına yönelik talep, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine yöneltilir. Mahkemenin, kurumlaşma projesini veya haklı sebebi inceleyip, sınırlamanın uygulanmaması yönünde karar vermesi gerekir. Kurumlaşma projesi, ancak mahkeme kararıyla değiştirilebilir. Yeni TTK ayrıca, kurumlaşmanın gerçekleşmeyeceğinin anlaşıldığı veya haklı sebebin ortadan kalktığı hâllerde sınırlamanın uygulanmaması yönündeki kararın, mahkeme tarafından geri alınabileceğini öngörür. Böylece, sayılan sebeplerin ortadan kalkmasına rağmen sınırın uygulanmaması yönündeki kötü niyetli uygulamalar önlenabilir.

Yeni TTK m. 479/3'de oyda imtiyazın kullanılamayacağı kararlar sayılır. Bu kararlar; esas sözleşme değişikliği, işlem denetçilerinin seçimi ve ibra ve sorumluluk davası açılması yönündeki kararlardır. Bu kararlar, içerikleri gereği önem arz eden kararlar olmalarının yanı sıra, şirketlerde hâkimiyet kurulmasına yol açabilecek niteliktedir. Yeni TTK'daki bu düzenleme, oyda imtiyaz kavramının, şirketlerde hâkimiyet kurulmasına yol açabilecek şekilde kullanılmasını engelleme amacı taşır.

Belirli Grupların Yönetim Kurulunda Temsil Edilmesi

Yönetim Kuruluna ("YK") aday gösterme hakkı, TTK m. 401'de açıkça öngörülme dahi, doktrin tarafından "*vesair hususlarda imtiyaz*" kapsamında kabul edilirdi. Yeni TTK m. 360 uyarınca, esas sözleşmede öngörülme şartı ile (a) belirli pay gruplarına; (b) özellik ve nitelikleriyle belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine ve (c) azlığa yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınabilir. Bu yeni düzenlemeyle YK'da temsil edilme hakkı gerçekte sadece paya tanınan bir imtiyaz olmanın ötesinde Yeni TTK m. 478'e ayırık bir düzenleme oluşturacak şekilde daha geniş bir çerçeveye oturtuldu. Zira bu hak hem pay sahibi gruplarına, hem azlığa,

hem de pay gruplarına tanındı. Bu grupların belirlenebilir olması yeterlidir. Söz konusu hak, her paya değil, belirli pay sahipleri grupları, belirli pay grupları ve azlığa bir bütün olarak tanınır. TTK’da bu tür bir ayırık uygulama yer almaz. Ancak, Yargıtay’ın uzun süreden beri uygulanan yerleşik içtihadı, “grup imtiyazı”nın tanınması yönündedir.

İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu

Yeni TTK m. 454, TTK’ya paralel olarak, genel kurulun (“GK”) imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte bazı kararlarının pay sahiplerinin yapacakları özel bir toplantıda alacakları bir kararla onanmadıkça uygulanamayacağını düzenler. Bu kararlar, esas sözleşmenin değiştirilmesi kararı, YK’ya sermayenin arttırılması konusunda yetki verilmesine dair karar ve YK’nın sermayenin arttırılmasına ilişkin karardır. Söz konusu kararlar, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunda (“İPSÖK”) onaylanmadıkça uygulanamaz.

Yeni TTK ile, TTK çerçevesinde ortaya çıkan birçok boşluk dolduruldu. Yeni TTK, İPSÖK toplantısına çağrının, YK tarafından yapılacağını açıklığa kavuşturdu. Öte yandan, YK’nın çağrı süresinin sona ermesine rağmen İPSÖK’nun toplantıya çağırılmaması tehlikesine karşı her imtiyazlı pay sahibine İPSÖK’yı toplantıya çağırarak üzere yetkili mahkemeden talepte bulunma hakkı verildi.

Yeni TTK m. 454/3’te, İPSÖK’nın toplantı ve karar yeter sayıları düzenlendi. TTK’da, İPSÖK’nın toplantı ve karar yeter sayıları ayrıca belirtilmez ve esas sözleşme değişikliklerine ilişkin toplantı ve karar yeter sayılarını düzenleyen m. 388’e atıf yapılır. TTK m. 390’da esas sermayenin arttırılmasına ilişkin GK kararının onaylanması için toplanacak İPSÖK’nın toplantı ve karar yeter sayıları açısından TTK m. 388’e gönderme atıf yapılmaması, tartışmalara yol açmaktaydı. Yeni TTK ile tüm bu sorunlar açıklığa kavuşturuldu.

Yeni TTK m. 454/4 uyarınca GK’da, imtiyazlı payların sahip veya temsilcileri, esas sözleşmenin değiştirilmesine, üçüncü fıkra da öngörülen toplantı ve karar nisabına uygun olarak olumlu oy vermişlerse ayrıca özel toplantı yapılmaz. TTK, bu konuda herhangi bir düzenleme içermediğinden konu doktrinde tartışmalıydı. Yeni TTK m. 454/4 hükmüyle bu tartışmalar da çözüme kavuşturuldu.

Yeni TTK m. 454/7 ile İPSÖK kararları aleyhine iptal davası açılabilceği düzenlendi. TTK'da bu konuda herhangi bir hüküm yoktur, ancak doktrinde GK kararlarının iptaline ilişkin TTK m. 381 hükmünün kıyasen İPSÖK kararlarının iptaline de uygulanacağı kabul edilir. Yeni TTK m. 454/7 uyarınca YK, İPSÖK'nın onaylamama kararı aleyhine, karar tarihinden itibaren bir ay içinde, şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde iptal davası açabilir. Davada, GK kararının tescili de talep edilir. Bu düzenlemeyle imtiyazlı pay sahiplerinin kendilerine tanınan hakkı kötüye kullanmalarını engellemek amaçlanmıştır.

Sonuç

Yeni TTK ile imtiyazlı pay kavramı, paya tanınan üstün bir hak veya kanunda öngörülme-yen yeni bir pay sahipliği hakkı olarak tanımlandı. Oyda imtiyaz sınırlandırılarak, bu imtiyazın keyfi bir biçimde kullanılması önle-di. Ancak ayırık durumlar da belirtilerek özellikle kurumlaşma gereği ve mahkeme kararıyla sınırlamadan vazgeçilebileceği öngöröldü. Yönetim Kurulunda temsil edilme hakkı belirli pay gruplarına ve azlığa da tanınan bir imtiyaz olarak, ayrı bir maddede düzenlendi. Böylece doktrin ve Yargıtay tarafından benimsenen grup imtiyazı kavramı kanuna da taşındı. İmtiyazlı pay sahipleri özel kuruluna ilişkin hükümler geliştirilerek, tartışmalı konular açıklığa kavuşturuldu.

Tüm bu yeni düzenlemelerle gerek pratik gerek teorik açıdan çok önemli olan imtiyazlı paylar daha ayrıntılı düzenlemelere kavuştu. Uygulamada görölen aksaklıklar giderilerek tartışmalı konulara yasal düzenlemeler getirildi.

Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Azlık Haklarına İlişkin Yenilikler^{*}

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

Azlık hakları, sermayenin belli bir oranını temsil eden azınlık pay sahiplerinin çoğunluğun hâkimiyetinden kurtarılması bakımından büyük önem taşır. Bu haklarla, şirket bünyesinde yaşanabilecek çıkar çatışmalarının çözülmesinde, çoğunluk ile azınlık pay sahipleri arasında bir denge gözetilmiş olur. Azlık haklarının bu derece önem taşıması, kanun kapsamında özel hükümlerle düzenlenmelerini gerektirir.

Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda (“Yeni TTK”) azlık hakları, kavramın şirketler hukuku açısından taşıdığı önem göz önüne alınarak, pay sahibinin korunması ilkesine paralel olarak düzenlendi. Azlık hakları genişletildi ve Türk Ticaret Kanunu (“TTK”) ile tanınmış olan haklara yenileri eklendi.

Belirli Grupların Yönetim Kurulunda Temsil Edilmesi

Yeni TTK m. 360 ile belirli pay sahibi gruplarına ve azlığa yönetim kurulunda (“YK”) temsil edilme hakkı tanındı. Bu madde uyarınca; kârda, oyda, tasfiye payında veya herhangi bir malvarlığı hakkında imtiyazlı olan bir pay grubuna YK’da temsil hakkı tanınmasına olanak sağlandı. TTK kapsamında, pay sahibi gruplarına ve azlığa YK’da temsil edilme hakkı tanıyan herhangi bir düzenleme olmamasına rağmen, Yargıtay bu yönde uygulamayı kabul etmekteydi. Yerleşmiş Yargıtay uygulaması Yeni TTK ile kanun kapsamına alınarak yasal temele kavuştu. Hükümün uygulanabilmesi için, azlığın somut olarak belirlenmesi ve diğer pay sahiplerinden ayrılması gerekir. Azlığın açık olarak belirlenmemesi, söz konusu hakkın gereği gibi kullanılmasını ve amacına ulaşmasını engeller. Bu belirleme, pay senedi numaraları aracılığıyla yapılabilir.

Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması ve Gündeme Madde Konulması

TTK m. 366, şirket genel kurulunu (“GK”) toplantıya çağırma ve gündeme madde eklenmesini talep etme şeklinde bir azlık hakkı öngörür.

^{*} *Haziran 2011 tarihli Makale*

Bu madde uyarınca, şirket sermayesinin en az onda biri değerinde paya sahip olan pay sahipleri, GK'nın toplantıya çağrılmasını ve gündeme madde eklenmesini talep edebilir. Bu oran, esas sözleşme ile azaltılabilir.

Yeni TTK ile söz konusu hüküm bazı değişikliklerle tekrar edildi. Yeni TTK, azlık kavramını halka açık ve halka açık olmayan şirketler bakımından farklı yüzdelerle tanımladı. Yeni TTK m. 411/1 uyarınca, sermayenin en az onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri, YK'dan GK'yı toplantıya çağırmasını veya GK zaten toplanacak ise, karara bağlanmasını istedikleri konuları gündeme koymasını isteyebilir. Ayrıca, Yeni TTK m. 411/3 uyarınca, çağrı ve gündeme madde konulması istemi noter aracılığıyla yapılır. Böylece, mahkemenin izin verebilmesi için önem taşıyan ve TTK döneminde uygulamada sorun yaratan çağrı için YK'ya başvurulup başvurulmadığı ve başvuru tarihi konuları, açıklığa kavuşturuldu. YK'nın çağrıyı kabul etmesi durumunda GK en geç kırk beş gün içinde yapılacak şekilde toplantıya çağrılır, aksi halde çağrı talep sahiplerince yapılır. Böylece, TTK döneminde karşılaşılan talebin kabul edilmesine rağmen toplantının yapılmaması ve toplantıdan elde edilecek yararın ortadan kalkması engellendi.

Yeni TTK m. 412 ise, çağrının YK tarafından kabul edilmemesi durumunda mahkemeye başvurma usulünü düzenler. Yeni TTK, TTK'dan farklı olarak, talebe yedi iş günü içinde olumlu cevap verilmemesi durumunda da mahkemeye başvurulabileceğini öngörür. Mahkeme toplantıya gerek görürse, gündemi düzenlemek ve çağrıyı yapmak üzere bir kayyım atar.

Gündeme Bağlılık İlkesine Getirilen İstisnalar

Bilindiği gibi, GK toplantılarında görüşülüp karara bağlanabilecek konular bakımından, “gündeme bağlılık ilkesi” söz konusudur. Bu ilke uyarınca GK gündemi toplantıdan önce belli olur, ayrıca ilan ve davet mektuplarında belirtilir. Gündemde belirtilmeyen konularda kural olarak görüşme yapılamaz ve karar alınamaz.

Gündeme bağlılık ilkesi, TTK döneminde, bazı azlık haklarının kullanılması bakımından engel oluştururdu. Yeni TTK, gündeme bağlılık ilkesine getirilen istisnaları genişleterek, azlık haklarının daha etkin bir biçimde kullanılmasını sağladı.

Bu istisnalardan biri, YK üyelerinin görevden alınmalarının gündeme bağlılık ilkesi kapsamında olmamasıdır. Yeni TTK m. 364 uyarınca, haklı sebeplerin varlığı halinde GK, gündemde madde bulunmasa bile YK üyesini azledebilir.

Bir diğer istisna, özel denetçi atanması talepleri bakımından söz konusudur. Yeni TTK m. 438 uyarınca her pay sahibi, GK gündeminde madde olmasa bile özel denetçi atanmasını talep edebilir. TTK döneminde, bu talebin gündeme bağlılık ilkesi kapsamında olup olmadığı tartışmalıydı. Bu istisnanın kanun ile öngörülmemiş olması, kurumun yeterince uygulanamaması sonucunu doğuruyordu.

Finansal Tabloların Müzakeresinin Ertelenmesi Talebi

Yeni TTK m. 420 uyarınca, finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konular, azlığın bu yönde bir talepte bulunması üzerine, bir ay sonraya bırakılır. Azlık kavramı burada da, halka açık ve halka açık olmayan şirketler bakımından farklı yüzdelerle tanımlanır. Azlığın talebi üzerine, GK'nın erteleme konusunda ayrıca bir karar alması gerekmez; toplantı başkanının bu yöndeki kararı yeterlidir. Bu madde ile Yeni TTK, TTK m. 377'de yer alan ilkeleri genel olarak korudu. Ancak, TTK m. 377 sadece bilançonun tasdikinin ertelenmesini öngörürken, Yeni TTK ile getirilen düzenleme tüm finansal tabloları kapsar.

Özel Denetçi Atanması Talebi

Yeni TTK m. 438, TTK'ya paralel olarak, özel denetçi atanması talebini düzenler. Bu madde uyarınca her pay sahibi, belirli olayların özel bir denetimle açıklığa kavuşturulmasını, gündemde yer almasa bile GK'dan isteyebilir. Bu talepte bulunabilmek için, özel denetçi atanmasının pay sahipliği haklarının kullanılabilmesi için gerekli olması ve bilgi alma veya inceleme haklarının kullanılması gerekir. Böylece, talebin kötüye kullanılması ve şirkete zarar verilmesi engellenir.

TTK'dan farklı olarak, GK'nın talebi kabul etmesi durumunda dahi, özel denetçi mahkeme tarafından seçilir. Böylece, tam bir tarafsızlık sağlanır. GK'nın talebi reddetmesi durumunda ise, bir azlık hakkı ortaya çıkar. Red halinde; sermayenin en az onda birini, halka açık anonim şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri veya paylarının itibarî de-

ğeri toplamı en az bir milyon Türk Lirası olan pay sahipleri üç ay içinde mahkemeden özel denetçi atamasını isteyebilir.

Kuruluş ve Sermaye Artırımında İbra

Yeni TTK m. 559, kurucuların, YK üyelerinin, denetçilerin, şirketin kuruluşundan ve sermaye artırımından doğan sorumluluklarından ibralarını düzenler. Bu kişiler, şirketin tescilinden itibaren dört yıl geçmedikçe ibra edilemez. Öte yandan, azlığın ibranın görüşüldüğü GK toplantısında ibraya karşı çıkması durumunda ibra, GK tarafından onaylanamaz. Azlık, halka açık olmayan şirketlerde sermayenin en az onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleridir. Söz konusu düzenleme, aynı kurumu düzenleyen TTK m. 310 ile aynı doğrultudadır.

Haklı Sebeplerle Fesih Talebi

Yeni TTK m. 531 ile Türk hukukunda var olmayan bir kurum düzenlendi. Bu madde uyarınca, haklı sebeplerin varlığında, sermayenin en az onda birini ve halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahipleri, mahkemeden şirketin feshine karar verilmesini isteyebilir. TTK'nın şirketin haklı sebeplerle feshine ilişkin herhangi bir hüküm içermemekte olması, söz konusu boşluğun niteliğiyle ilgili tartışmalara yol açmaktaydı. Doktrindeki hâkim görüş ve Yargıtay, boşluğun olumsuz nitelikte olduğunu ve Türk hukukunda böyle bir imkân olmadığını savunuyordu. Yeni TTK ile haklı sebeplerle fesih imkanı getirilerek, söz konusu tartışmalara son verildi.

Yeni TTK'nın ilgili maddesinde, haklı sebeplerin ne olduğu konusunda herhangi bir açıklık yoktu. Kavramın içinin doktrin ve yargı kararları ile doldurulmasının tercih edildiği görülür. Azlık haklarının sürekli olarak ihlali, bilgi alma haklarının kullanılamaması gibi durumlar, haklı sebep olarak değerlendirilebilir. Yeni TTK m. 531, şirketin feshinin son çare olması ilkesine paralel bir düzenleme getirir. Mahkeme, fesih yerine, davacı pay sahiplerinin paylarının bedeli ödenip şirketten çıkarılmalarına veya duruma uygun düşen diğer bir çözüme karar verebilir. Duruma uygun düşen çözümlerin neler olabileceği, mahkeme tarafından karara bağlanır.

Yeni TTK tarafından Öngörülen Diğer Azlık Hakları

Yeni TTK ile TTK tarafından öngörülmeven bir azlık hakkı da düzenlendi. Bu yeni azlık hakkı, nama yazılı pay senetlerinin basılması talebidir. Yeni TTK m. 486/3 uyarınca, azlık istemde bulunursa nama yazılı pay senedi bastırılıp tüm nama yazılı pay senedi sahiplerine dağıtılır. Böylece bazı aile şirketlerinde pay senedinin bastırılmamasının yaratacağı olumsuz sonuçlar engellenmiş olur.

Ayrıca ağırlaştırılmış nisap gerektiren bazı kararların da, tartışmalı olmakla beraber, doktrinde olumsuz azlık hakkı olarak kabul edildiği vurgulanmalıdır.

Sonuç

Yeni TTK ile azlık haklarının kullanılmasını kolaylaştıran bir düzen benimsendi. Hakların kullanılmasını engelleyen düzenlemelerde değişiklikler yapılarak, azlık hakları listesine yenileri eklendi. Pay sahibinin korunması ilkesine paralel olarak, azlık hakları güçlendirildi ve pay sahipleri demokrasisi himaye edildi. Tüm bu düzenlemelerin, şirketlerin belirli çoğunlukların hâkimiyetine tabi olması ve azlığın haklarını talep edememesi tehlikesini ortadan kaldıracağı tartışmasızdır.

Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Payın Devrine İlişkin Yenilikler *

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

Yeni Türk Ticaret Kanunu’nun (“Yeni TTK”) pay devri sınırlamasına ilişkin hükümleri, Türk Ticaret Kanunu (“TTK”) ile karşılaştırıldığında önemli değişiklikler içerir. Yeni TTK’nın ilgili hükümlerinin hazırlanmasında, İsviçre Borçlar Kanunu etkili oldu. Söz konusu tercihin yapılmasında, Türk anonim şirketler düzeninin İsviçre ile benzer özellik göstermesi ve İsviçre’de oluşturulan sistemin uygulanmasının olumlu sonuçlar vermesi gibi faktörler göz önüne alındı. TTK ile benimsenen pay devrinin pay defterine kaydından sebepsiz yere kaçınılması olanağı, Yeni TTK ile ortadan kalktı. Böylece, şirketlere tanınan geniş ve kimi zaman keyfiliğe yol açan yetkiler son buldu.

Hamiline ve Nama Yazılı Payların Devrinde Temel İlke

Yeni TTK m. 489 uyarınca, hamiline yazılı pay senetlerinin devrinde temel ilke, senedin devrinin şirket ve üçüncü kişiler bakımından zilyetliğin devri ile gerçekleşmesidir. Söz konusu hükümle, TTK’daki düzen korundu. Ancak TTK, “zilyetliğin devri” ifadesi yerine “teslim” ifadesini kullanırdı. Yeni TTK ile kavramı daha iyi anlatan “zilyetliğin devri” ifadesi benimsendi.

Nama yazılı pay senetlerinin devrinde ise temel ilke, nama yazılı payların serbestçe devridir. Yeni TTK m. 490 uyarınca, kanunda veya esas sözleşmede aksi öngörülmedikçe, nama yazılı paylar herhangi bir sınırlamaya bağlı olmaksızın devredilebilir. Öte yandan, Yeni TTK m. 490/2 uyarınca hukuki işlemlerde devir, ciro edilmiş nama yazılı pay senedinin zilyetliğinin devri ile gerçekleşir. TTK m. 416 ise, temel olarak aynı ilkeyi benimsemekle beraber, hukuki işlemle devir ve kanuni devir arasında herhangi bir ayırım yapmazdı. Bu durum, kanuni devirlerde de ciro edilmiş senedin devrinin gerektiği gibi yanlış bir düşünceye yol açardı. Yeni TTK ile hukuki işleme vurgu yapılarak kanunun ifadesi düzeltildi.

* Temmuz 2011 tarihli Makale

Nama Yazılı Pay Devri Sınırlamaları

Yeni TTK m. 491, nama yazılı payların devrinde uygulanacak kanuni sınırlamayı düzenler. Bu madde uyarınca, bedeli tamamen ödenmemiş nama yazılı paylar, ancak şirketin onayı ile devrolunabilir. Ancak, devrin miras, mirasın paylaşımı, eşler arasındaki mal rejimi hükümleri veya cebrî icra yoluyla gerçekleştiği durumlar, bu kuraldan istisnadır. Görüldüğü üzere, nama yazılı payların serbestçe devri kural olmakla beraber, bu kurala bir istisna olarak, bedeli tamamen ödenmemiş paylar bakımından şirketin onayı aranır. Bu halde kanuni bağlam söz konusudur. Böylece, şirketin ödeme gücü yetersiz kişilerle karşı karşıya kalmasının engellenmesi amaçlanır. Ayrıca Yeni TTK m. 491/2 uyarınca, şirket yalnızca devralanın ödeme yeterliliği şüpheliyse ve şirket tarafından talep edilen teminat verilmemişse onay vermeyi reddedebilir. Şirket, devralanın ödeme gücü bulunuyorsa, devri onaylamayı reddedemez. Eğer devir miras, mirasın paylaşımı, eşler arasındaki mal rejimi hükümleri veya cebrî icra yoluyla gerçekleşmiş ise, şirketin onayı aranmaz.

Yeni TTK m. 492 ise, pay devirlerinde uygulanacak esas sözleşmesel sınırlamayı (“sözleşmesel bağlamı”) düzenler: esas sözleşmede nama yazılı payların ancak şirket onayıyla devredilebileceği öngörülebilir. Bu madde ile, esas sözleşmesel pay devri sınırlamaları bakımından geçerli olacak temel kural belenir. Söz konusu sınırlamanın, borsaya kote edilmiş ve edilmemiş paylar bakımından tabi olacağı farklı kurallar ise, kanunun izleyen maddelerinde düzenlenir.

Yeni TTK ile esas sözleşmenin değiştirilmesi yolu ile pay devri sınırlaması getirilmesi, ağırlaştırılmış nisaplara bağlı tutulur. Yeni TTK m. 421/3/c uyarınca, nama yazılı payların devrinin sınırlandırılmasına yönelik esas sözleşme değişiklikleri, sermayenin en az yüzde yetmiş beşini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oyları ile gerçekleştirilir. Böylece, pay devri sınırlamalarını öngören esas sözleşme değişikliklerinin, sermayenin önemli bir kısmını temsil eden pay sahiplerinin katılımı ile yapılabileceği ilkesi benimsenir.

Yeni TTK ayrıca borsaya kote edilmemiş ve kote edilmiş nama yazılı paylar bakımından da farklı devir sınırlamaları öngörür.

Borsaya Kote Edilmemiş Nama Yazılı Paylarda Devir Sınırlamaları

Yeni TTK m. 493, borsaya kote edilmemiş nama yazılı paylar bakımından uygulanacak devir sınırlamalarını düzenler. Buna göre söz konusu payların devri, esas sözleşmede öngörülmüş önemli bir sebep ile ri sürülerek, veya devredene payların başvurma anındaki gerçek değeri üzerinden satın alınması teklif edilerek reddedilebilir. Böylece, TTK m. 418/2’de düzenlenen şirketin pay devrinin pay defterine kaydedilmemesinden sebep göstermeksizin kaçınabileceğine ilişkin düzenleme terk edildi.

Şirketin pay devrine onay vermesini engelleyebilecek önemli sebepler, ilgili maddenin ikinci fıkrasında, sınırlı sayı prensibine bağlı olmaksızın sayılır. Buna göre, pay sahipleri çevresinin bileşimine ilişkin esas sözleşme hükümlerinin, şirketin konusu veya işletmenin ekonomik bağımsızlığı yönünden onayın reddini haklı göstermesi durumunda, şirket pay devrine onay vermekten kaçınabilir.

Pay devirlerinin engellenebileceği ikinci durum, şirketin payların gerçek değeri üzerinden, şirket veya diğer pay sahipleri ya da üçüncü kişiler hesabına satın alınmasını önermesidir. Böylece şirkete, uygun görmediği pay devirlerinden kaçınma olanağı tanınır. Söz konusu kavram, doktrinde *escape clause* (“kaçış klotu”) olarak adlandırılır ve şirketlerde yabancılaşmanın önüne geçilmesi bakımından önemli bir rol oynar.

Yeni TTK m. 493/3 uyarınca, devralan payları kendi adına ve hesabına aldığını açıkça beyan etmekten kaçınırsa, şirket devri pay defterine kaydetmeyi reddedebilir. Bu düzenleme, pay devri kısıtlamalarının muvazaalı olarak bertaraf edilmesini engellemek amacıyla getirildi.

Yeni TTK m. 493/4 uyarınca, payların miras, miras paylaşımı, eşler arasındaki mal rejimi hükümleri veya cebri icra gereği iktisap edilmeleri durumunda şirket ancak payların gerçek değeri üzerinden satın alınmasını önermek suretiyle devre onay vermeyi reddedebilir. Söz konusu düzenleme, TTK m. 418/4 ile aynı doğrultudadır.

Şirketin devre onay vermediği takdirde payların mülkiyetinin durumu, TTK döneminde tartışmalıydı. Şirketin devre onay vermediği durumlarla ilgili iki teori savunulur: Bölünme ve birlik teorileri.

Bölünme teorisine göre, şirketin devre onay vermediği ve devri pay defterine kaydetmekten kaçındığı durumlarda, devir şirkete karşı hüküm ifade etmez, ancak mülkiyet hakkı devralana geçer. Birlik teorisine göre, şirketin devre onay vermediği durumlarda, payın mülkiyeti dahi devralana geçmez. TTK döneminde Türk doktrinin çoğunluğu tarafından savunulan görüş, bölünme teorisinin desteklenmesi yönündedir. Ancak, söz konusu teori, payların mülkiyeti bakımından elverişsiz bir düzen yaratmakta olduğu gerekçesiyle eleştirilir. Malik olan pay sahibi, şirket tarafından pay sahibi olarak kabul edilmez veya şirketin pay sahibi olarak kabul ettiği kişinin malik olmaması gibi olumsuz durumlar ortaya çıkar. Bu durum da doktrinde bazı yazarlar tarafından eleştirilir.

Yeni TTK m. 494'de, şirketin pay devrine onay vermemesi halinde, payların mülkiyeti ve paylara bağlı tüm hakların devralanda kalacağı düzenlendi. Böylece, birlik teorisi benimsendi ve doktrindeki eleştirilere uygun bir çözüm getirildi.

Borsaya Kote Edilmiş Nama Yazılı Paylarda Devir Sınırlamaları

Yeni TTK, borsaya kote edilmiş nama yazılı paylar bakımından uygulanacak devir sınırlamalarını, 495. maddede düzenler. Buna göre, esas sözleşmesinde iktisap edilebilecek nama yazılı paylar bakımından bir üst sınır öngören şirketler, bu üst sınırın aşılması durumunda payları iktisap eden kimseyi pay sahibi olarak tanımayı reddedebilir. Söz konusu üst sınır, esas sermayenin belli bir yüzdesi şeklinde belirlenir. Böylece, şirkette yabancılaşmanın meydana gelmesi, şirketin bağımsızlıktan çıkıp şirketler grubu dâhilinde bağımlı bir şirket haline gelmesi, şirketin bazı niteliklerini yitirmesi gibi olumsuz durumlar engellenmek istenir. Yine, borsaya kote edilmemiş nama yazılı paylarda olduğu gibi, devralanın payları kendi adına ve hesabına aldığını açıkça beyan etmemesi durumunda, şirket devri pay defterine kaydetmeyi reddedebilir.

Borsaya kote edilmiş payların devrinde, Yeni TTK ile paya bağlı hakların geçişi bakımından payların borsada ve borsa dışında iktisap edilmeleri arasında ayırım yapılır. Yeni TTK m. 497 uyarınca, payların borsada iktisap edilmeleri durumunda, paylara bağlı haklar payların devri ile devralana geçeceği düzenlenir. Böylece, devrin borsaya hâkim olan kurallar çerçevesinde gerçekleşmesi sağlandı. Payların borsa dışında ikti-

sap edilmeleri durumunda ise söz konusu haklar, devralanın pay sahipliği sıfatının tanınması için şirkete başvurması anında devralana geçer.

Yeni TTK m. 497/2 uyarınca, devralan şirket tarafından tanınince-ya kadar, paylardan doğan genel kurula katılma hakkı, oy hakkı ve oy hakkına bağlı diğer hakları kullanamaz. Öte yandan, malvarlıksal haklar, devralanın şirket tarafından tanınmasına bağlı olmaksızın kullanılabilir. Payları devralan kişiler, pay defterine oy hakkından yoksun pay sahibi olarak kaydedilir. Böylece, pay defterine kayıtla açıklık sağlanmış olur. Pay defterine kaydolmuş pay sahibinin hukuki konumu, Yeni TTK tarafından düzenlenmedi, bu konu içtihatlarla ve doktrine bırakıldı.

Yeni TTK, m. 498 aracılığıyla, bir faraziye yer verdi. Buna göre, devralanın pay sahibi olarak tanınması istemi, istemin alındığı tarihten itibaren yirmi gün içinde reddedilmezse, devralan pay sahibi olarak tanınmış sayılır. Söz konusu hüküm, taleplerin şirket tarafından yirmi gün içinde karara bağlanmasını teşvik eder.

Sonuç

Yeni TTK ile TTK ile karşılaştırıldığında temel farklar içeren pay devri düzenlemeleri getirildi. Şirketin yeni maliki pay defterine kayıttan sebepsiz yere imtina edebilmesi imkânı kaldırıldı. Borsaya kote edilmiş ve edilmemiş pay ayrımı yapılarak, bu payların devirleri farklı hükümlerle düzenlendi. Yeni TTK'nın pay devirleri konusunda TTK'ya oranla daha elverişli bir düzen benimsediği tartışmasızdır.

Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Oy Hakkına İlişkin Yenilikler *

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

Anonim şirketlerde oy hakkı, pay sahibinin yönetime katılmasını sağlaması bakımından büyük önem taşır. Pay sahibi, oy hakkını kullanarak organlara üye seçmek, bu üyeleri denetlemek, azlık haklarını kullanmak gibi olanaklardan faydalanarak, şirket faaliyetlerinde söz sahibi olur. Bilgi alma hakkı, genel kurulu toplantıya çağırma ve kararların iptalini isteme gibi imkânların tümü, temelde oy hakkının daha etkin bir şekilde kullanılmasını amaçlar. Yeni Türk Ticaret Kanunu (“Yeni TTK”) oy hakkına ilişkin konularda Türk Ticaret Kanunu’ndan (“TTK”) farklı ilkeler benimser. Söz konusu düzenlemelerde, İsviçre Borçlar Kanunu esas alındı. Oy hakkının doğumu, kullanılması ve oy hakkına ilişkin genel hususlarda, pay sahibi demokrasisini sağlayacak yeni düzenlemeler kabul edildi. Bu düzenlemelerle birlikte oy hakkına ilişkin hükümler, kurumsal yönetim ilkeleri ile uyumlu hale getirildi.

Oy Hakkının Genel Kurul’da Kullanılması ve Pay Sahibine Bağlanması

Yeni TTK m. 434 uyarınca pay sahipleri, oy haklarını Genel Kurul’da (“GK”) kullanır. Bu madde, aynı ilkeyi içeren TTK m. 360 ile örtüşür. Ancak Yeni TTK m. 434/1’in son cümlesi, elektronik ortamda yapılacak GK toplantılarını saklı tutar. Yeni TTK m. 1527 uyarınca, GK toplantılarına elektronik ortamda katılmak mümkün olduğundan, oy hakkı da elektronik ortamda kullanılabilir. Söz konusu madde, “1527 nci maddenin beşinci fıkrası hükmü saklıdır.” ifadesiyle, bu düzenlemeye atıf yapar. Elektronik ortamda oy verme, GK’ya fiziki olarak katılıp oy vermeyeyle aynı sonuçları doğurur. Bu hükmün uygulanabilmesi için, şirketin esas sözleşmesinde GK’nın elektronik ortamda yapılabileceğine dair bir hüküm bulunması gerekir. Oy hakkının elektronik ortamda kullanılabilmesi, Yeni TTK’nın teknolojik gelişmelere ayak uydurma çabasına bir

* Ağustos 2011 tarihli Makale

örnektir. Böylece, pay sahipleri fiziki olarak aynı ortamda bulunmayan şirketler, GK toplantılarını daha etkin bir şekilde düzenleyebilir.

Yeni TTK, oyun pay sahibine bağlanması şeklinde bir tercih yaparak, TTK'daki ilkeden ayrılır. Oy hakkı konusunda TTK'nın kabul ettiği ilke, oy hakkının pay sahibine değil, paya bağlanmasıdır. TTK m. 373/1, her hisse senedinin en az bir oy hakkı verdiğini düzenler. Ayrıca, söz konusu hükümde yer alan “...*hisse senetlerinin maliklerine vereceği rey hakkının sayısı esas mukavele ile tayin olunur*” şeklindeki ifade de, oy hakkının paya bağlandığı yönündedir. TTK'nın aksine Yeni TTK, oy hakkının paya değil, pay sahibine bağlanması yönünde bir düzenleme getirir. Yeni TTK m. 434/2, “*Her pay sahibi sadece bir paya sahip olsa da en az bir oy hakkını haizdir*” ifadesini içerir. Bu düzenleme ile oy hakkına ilişkin düzenlemelerin temeline pay sahibi konulur. Bu yeni kural payın anonim şirketlerdeki hakların temel taşı oluşturması kuralına önemli bir istisnadır.

Oy Hakkının Payın İtibari Değeri ile Orantılı Olarak Kullanılması

TTK m. 373/1, “*Her hisse senedi en az bir rey hakkı verir*” hükmünü içerir. Bu hüküm, payların itibari değeri ne olursa olsun, eşit sayıdaki payın sahiplerine eşit oy hakkı verdiğinin savunulmasına yol açar. Ancak, payların farklı itibari değerlere sahip olması söz konusu olabileceğinden, öğretide oy hakkının payların itibari değeriyle orantılı olması gerektiği savunulur.

Yeni TTK m. 434 ile pay sahiplerinin oy haklarını paylarının toplam itibarî değeriyle orantılı olarak kullanacakları düzenlenir. Bu hükümle TTK'ya hâkim olan pay sisteminden, pay sahibinin sahip olduğu payların toplam itibari değeri sistemine geçilir. Böylece, sermaye şirketi olan anonim şirketlerde, sermaye ile orantılı olarak yönetime katılma ilkesi pekiştirilir.

Pay Sahibine Tanınacak Oy Hakkı ile İlgili İlkeler

Yeni TTK m. 432/1 uyarınca, bir pay birden fazla kişinin ortak mülkiyetindeyse, oy hakları ancak ortak bir temsilci tarafından kullanılabilir. Bu hüküm TTK'ya paralel bir düzenleme öngörür. Yeni TTK m. 432/2 uyarınca, pay üzerinde intifa hakkı bulunuyorsa, aksi kararlaştırılmamışsa, oy hakkı intifa hakkı sahibi tarafından kullanılır. Ancak, intifa hakkı sahibi, pay sahibinin menfaatlerini hakkaniyete uygun bir şekilde göz

önünde tutarak hareket etmelidir. Aksi halde pay sahibine karşı sorumlu olur. Bu hüküm de TTK m. 360/5 ile aynı doğrultudadır. Yeni TTK, TTK'dan farklı olarak, taraflar arasında yapılacak bir sözleşme ile oy hakkının malik tarafından kullanılmasına izin verir.

Yeni TTK m. 434/2 ile her pay sahibinin sadece bir paya sahip olsa da en az bir oy hakkını haiz olduğu düzenlenir. Bu madde ile “*oysuz pay sahibi olmaz*” ilkesi, TTK'ya paralel olarak korunur. Ancak, Sermaye Piyasası Kanunu (“SPK”) m. 14/A'da düzenlenen oy hakkından yoksun paylar, bu kuralın istisnasını oluşturur. SPK uyarınca, anonim şirketler esas sözleşmelerinde hüküm bulunmak şartıyla, kâr payı imtiyazı sağlayarak, oy hakkından yoksun paylar ihraç edebilir ve bunları temsil eden hisse senetlerini halka arz edebilirler.

Yeni TTK m. 434/2'nin ikinci cümlesi uyarınca birden fazla paya sahip olanlara tanınacak oy sayısı esas sözleşme ile sınırlandırılabilir. Böylece, TTK döneminde tartışmalı olan oy hakkının pay sahibi temelinde sınırlandırılıp sınırlandırılmayacağı konusu açıklığa kavuşturuldu. Bu düzenleme doğrultusunda, payların çoğunluğuna sahip olmak oyların çoğunluğuna sahip olmak anlamına gelmez; esas sözleşme ile bu duruma istisna getirilebilir.

Oy Hakkının Doğumu

Yeni TTK m. 435 uyarınca oy hakkı, payın kanunen veya esas sözleşmeyle belirlenmiş bulunan en az miktarının ödenmesiyle doğar. Bu hüküm TTK'da bulunmayan yeni bir düzenlemedir. Bu düzenlemeye göre pay sahibi, Yeni TTK m. 344/1 doğrultusunda, nakden taahhüt edilen payların yüzde yirmi beşini veya esas sözleşmede daha yüksek bir oran kararlaştırılmışsa bu bedeli ödeyerek oy hakkını kazanır. Esas sözleşmede daha yüksek bir bedelin kararlaştırılmamış olması durumunda, yüzde yirmi beş oranındaki ödeme oy hakkının doğması için yeterli olur.

Oyda İmtiyazlı Paylara İlişkin Düzenlemeler

Yeni TTK'nın imtiyazlı payları düzenleyen m. 478/2 hükmünde oyda imtiyaz da pay sahiplerine tanınabilecek imtiyazlar arasında sayılır. Oyda imtiyazlı paylar, ayrıca m. 479'da özel olarak düzenlenir. Bu düzenlemeye göre oyda imtiyaz, eşit itibarî değerdeki paylara farklı sayıda oy hakkı

verilerek tanınabilir. Böylece Yeni TTK döneminde, farklı itibari değerdeki paylara eşit oy hakkı verilerek imtiyaz tanınmasına izin verilmez.

Yeni TTK ile oyda imtiyazlı paylara ilişkin getirilen bir diğer yenilik, bir paya tanınabilecek oy hakkının sınırlandırılmasıdır. TTK, bu konuda herhangi bir sınırlama öngörmez. Yeni TTK m. 479/2 uyarınca, bir paya en çok on beş oy hakkı tanınabilir.

Öte yandan Yeni TTK, bir paya tanınabilecek azami oy hakkına ilişkin kuralın uygulanmayacağı bazı durumlar öngörür. Yeni TTK uyarınca söz konusu üst sınır, kurumlaşmanın gerektirmesi veya haklı bir sebebin ispatlanması durumunda uygulanmaz. Oyda imtiyaz bakımından öngörülen üst sınırın uygulanmamasına ilişkin talep, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi tarafından incelenip karar bağlanır. Mahkemenin bu yönde karar vermesi durumunda, bir paya tanınabilecek oy hakkına ilişkin üst sınır uygulanmaz. Yeni TTK uyarınca, kurumlaşmanın gerçekleşmeyeceğinin anlaşılması veya haklı sebebin ortadan kalkması durumunda, sınırlamanın uygulanmaması yönündeki karar, mahkeme tarafından geri alınabilir.

Yeni TTK m. 479/3 oyda imtiyazın etkili olmadığı kararları sayar. Esas sözleşme değişikliği, işlem denetçilerinin seçimi ve ibra ve sorumluluk davası açılması yönündeki kararlarda oyda imtiyaz etkisizdir. Söz konusu kararlar, içerikleri itibariyle şirket bakımından önem arz eden kararlardır. Ayrıca bu kararlar, şirketlerde hâkimiyet kurulması amacını elde etmeye yönelik olarak kullanılabilir. Yeni TTK'daki söz konusu düzenleme, oyda imtiyazların şirketlerde hâkimiyet kurulmasına yol açabilecek şekilde kullanılmasını engelleme amacını taşır.

Sonuç

Yeni TTK ile oy hakkına ilişkin köklü değişiklikler öngörülür. Oy hakkının GK'da kullanılması ilkesi pekiştirilerek, elektronik ortamda yapılan GK da bu kapsama alındı. Oy hakkı pay sahibine bağlandı ve her pay sahibine en az bir oy hakkı verilmesi zorunluluğu düzenlendi. Oy hakkının payın itibari değeri ile orantılı olarak kullanılacağı kuralı benimsendi. Oy hakkının doğumu, TTK'dan daha farklı kurallara bağlandı. Oyda imtiyazlı paylara ilişkin düzenlemeler, kurumsal yönetim ilkelerini hayata geçirecek şekilde yeniden düzenlendi.

Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Esas Sözleşme Değişikliklerine İlişkin Yenilikler - I *

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

Anonim şirketlerde esas sözleşme değişiklikleri, pay sahiplerinin haklarını doğrudan etkilemesi bakımından büyük önem taşır. Bu nedenle esas sözleşme değişiklikleri, ancak genel kurul (“GK”) kararıyla gerçekleştirilebilir. Bunun yanı sıra, bazı esas sözleşme değişiklikleri, ancak genel kurulda ağırlaştırılmış yeter sayılarla karar alınmasına bağlıdır. Böylece, kararlara yüksek oranda katılım sağlanarak pay sahiplerinin haklarının daha etkin bir şekilde korunması amaçlandı. Esas sözleşme değişikliklerinin pay sahiplerinin hakları ile yakın ilişkili olması, konunun Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda (“Yeni TTK”) kapsamlı değişikliklere uğramasına yol açtı.

Temel İlke

Yeni TTK m. 452, esas sözleşmenin değiştirilebilecek hükümlerine ilişkin temel ilkeyi belirler. Bu ilke uyarınca GK, esas sözleşmede aksine hüküm bulunmadığı takdirde, kanunda öngörülen şartlara uyarak, esas sözleşmenin bütün hükümlerini değiştirebilir. Ancak, yine aynı maddenin ikinci cümlesi uyarınca, mütesep ve vazgeçilmez haklar saklı tutulur. Bu hüküm, Türk Ticaret Kanunu (“TTK”) m. 385’teki temel ilke ile aynı doğrultudadır. Ancak, Yeni TTK m. 421’de mütesep haklara ilişkin herhangi bir tanım veya liste verilmez. Zira TTK’nın mütesep hakları tanımlayan ve örnekseme yoluyla sayan 386. maddesi, maddede yer alan tanımın yetersiz olması nedeniyle doktrin tarafından eleştirilmekteydi. Bu nedenle yeni hükümde tanım vermekten ve mütesep hakları saymaktan vazgeçildi.

Yeni TTK’nın 452. maddesinin gerekçesi uyarınca vazgeçilmez haklar, mütesep hak kategorisinin bir türü olmakla beraber mütesep haklardan tamamen farklı özellikler gösterir. Gerekçe’de de vazgeçilmez haklara ilişkin herhangi bir tanım yer almaz. Mütesep ve vazgeçilmez hak kavramlarının içinin öğreti tarafından doldurulması gerekir.

* Eylül 2011 tarihli Makale

Esas Sözleşme Değişikliklerine İlişkin Yeter Sayılar

TTK'da esas sözleşmenin değiştirilmesine ilişkin yeter sayılar TTK m. 388-389'da düzenlenir. TTK m. 388/I uyarınca, şirketin tabiiyetini değiştirmek veya pay sahiplerinin taahhütlerini arttırmak hususundaki kararlar için, tüm pay sahiplerinin olumlu oyu gerekir.

Şirketin konusu veya türünün değiştirilmesine ilişkin GK toplantılarında, TTK m. 388/II uyarınca, şirket sermayesinin en az üçte ikisine malik olan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin bulunması şarttır. İlk toplantıda bu yeter sayıya ulaşılamadığı takdirde yönetim kurulu ("YK"), GK'yı usulüne uygun olarak ikinci defa toplantıya çağırabilir. İkinci toplantı bakımından uygulanacak toplantı yeter sayısı, esas sermayenin yarısına malik olan pay sahipleri veya temsilcilerinin toplantıda hazır bulunması şeklindedir.

Yukarıda belirtilen esas sözleşme değişiklikleri dışında kalan esas sözleşme değişikliklerine ilişkin yapılacak GK toplantılarında, TTK m. 388/III uyarınca, şirket sermayesinin en az yarısına malik olan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin hazır bulunmaları gerekir. İlk toplantıda bu yeter sayı sağlanamadığı takdirde, GK toplantılarına ilişkin davet prosedürüne uyulmak kaydıyla, en geç bir ay içinde ikinci bir toplantı yapılabilir. İkinci toplantı bakımından uygulanacak toplantı yeter sayısı, şirket sermayesinin en az üçte birine malik olan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin toplantıda hazır bulunması şeklindedir. Karar yeter sayısı ise, toplantıda mevcut oyların çoğunluğudur.

Yeni TTK ile, esas sözleşme değişikliklerine ilişkin ana kural bakımından, TTK m. 388/II'deki düzenleme korundu. Yeni TTK m. 421/1 uyarınca, kanunda veya esas sözleşmede aksine hüküm bulunmadığı takdirde, esas sözleşmeyi değiştiren kararlar, şirket sermayesinin en az yarısının temsil edildiği GK'da, toplantıda mevcut bulunan oyların çoğunluğu ile alınır. İlk toplantıda öngörülen toplantı nisabı elde edilemediği takdirde, en geç bir ay içinde ikinci bir toplantı yapılabilir. İkinci toplantı için toplantı yeter sayısı, şirket sermayesinin en az üçte birinin toplantıda temsil edilmesi şeklindedir. Bu fıkra da öngörülen yeter sayıları düşüren veya nispi çoğunluğu öngören esas sözleşme hükümleri geçersizdir. Yeni TTK, yeter sayıların düşürülemeyeceğini düzenleyerek, pay sahiplerine koruma sağlama amacını taşır.

Yeni TTK ile, TTK'daki ana kural korunmakla beraber, farklı nitelikte esas sözleşme değişiklikleri için farklı bir sistematik benimsendi. Buna göre, Yeni TTK m. 421/2 uyarınca, bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar ve şirketin merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin kararlar, sermayenin tümünü oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin oybirliğiyle alınır. Böylece TTK m. 388/I'de oybirliği ile karar alınmasını öngören haller daha açık ve ayrıntılı şekilde yeniden düzenlendi. Yeni TTK m. 421/3 ise, sermayenin en az yüzde yetmiş beşini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oylarıyla alınabilecek kararları sayar. Söz konusu madde uyarınca, şirketin işletme konusunun tamamen değiştirilmesi, imtiyazlı pay oluşturulması ve nama yazılı payların devrinin sınırlandırılması konularındaki kararlar, yüzde yetmiş beş çoğunlukla alınır. Şirketin işletme konusunun tamamen değiştirilmesi, bir işletme konusundan bir diğerine geçilmesi sonucunu doğuran değişiklikleri kapsar. İşletme konusunun genişletilmesi veya daraltılması, söz konusu hükmün kapsamı dışında kalır. İmtiyazlı pay oluşturulmasını düzenleyen (b) bendi de şirketin kuruluşundan sonra yaratılan imtiyazlı paylara ilişkindir; imtiyazların genişletilmesi bu bent kapsamında değerlendirilmez.

Yeni TTK m. 421/4 ile m. 421/2 ve 421/3'te öngörülen yeter sayılara ilk toplantıda ulaşılamadığı takdirde, izleyen toplantılarda da aynı yeter sayıların aranacağı düzenlendi. Böylece, ilgili düzenlemelerde koruma amacı güdülen pay sahibi hakları pekiştirildi.

Pay Senetleri Menkul Kıymet Borsalarında İşlem Gören Şirketler Bakımından

Yeni TTK m. 421/5, pay senetleri menkul kıymet borsalarında işlem gören şirketler bakımından farklı yeter sayılar öngörür. Söz konusu hüküm, sermayenin artırılması ve kayıtlı sermaye tavanının yükseltilmesine ilişkin esas sözleşme değişiklikleri ile birleşmeye, bölünmeye ve tür değiştirmeye ilişkin konularda karar alınabilmesi için yapılacak GK toplantıları bakımından, Yeni TTK m. 418'de belirtilen yeter sayılara atıf yapar. Yeni TTK m. 418'e göre, toplantı yeter sayısı, sermayenin en az dörtte birini karşılayan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin toplantıda mevcut olması şeklindedir. İlk toplantıda bu yeter sayıya ulaşılamadığı takdirde, ikinci toplantının yapılabilmesi için herhangi bir yeter sayı

aranmaz. Karar yeter sayısı ise, toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğudur. TTK m. 421/5’de getirilen düzenlemenin, yalnızca pay senetleri menkul kıymet borsalarında işlem gören şirketler bakımından uygulama alanı bulacağına dikkat edilmelidir. Bu düzenleme ile ağırlaştırılmış yeter sayılarla alınması zorluk gösteren kararların daha kolay alınabilmesi amaçlanır.

Bağlam Hükümlerinin Askıya Alınması

Yeni TTK m. 421/6, işletme konusunun tamamen değiştirilmesi veya imtiyazlı pay oluşturulmasına ilişkin genel kurul kararına olumsuz oy vermiş nama yazılı pay sahiplerinin, bu kararın Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’nde yayımlanmasından itibaren altı ay boyunca payların devredilebilirliği konusundaki kısıtlamalarla bağlı olmayacağını düzenler. Söz konusu hüküm, maddedeki şartları taşıyan nama yazılı pay sahiplerine, işletme konusunun tamamen değiştirilmesi veya imtiyazlı paylar oluşturulması halinde herhangi bir kısıtlamaya bağlı olmaksızın paylarını devrederek şirketten çıkma olanağı sağlar. İşletme konusunun tamamen değiştirilmesi ve imtiyazlı pay oluşturulmasına ilişkin kararlar, şirkette önemli değişiklikler meydana getirir. Pay sahiplerinin bu değişikliklere muhalefet etmelerine rağmen bağlam hükümleri nedeniyle şirkette kalmaları, kuşkusuz olumsuz sonuçlar doğurur. Bu nedenle, bağlam hükümleri altı ay boyunca askıya alınır. Bu hüküm kapsamında kalan bağlam esas sözleşmesel bağlam olup, hüküm kanunî bağlamda uygulanmaz.

İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu

Yeni TTK m. 454, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunu (“İPÖK”) düzenler. Buna göre, esas sözleşmenin değiştirilmesine ilişkin karar, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte ise, bu karar imtiyazlı pay sahiplerinin yapacakları özel bir toplantıda alacakları bir kararla onanmadıkça uygulanamaz.

Yeni TTK m. 454/2 uyarınca YK, GK kararının ilan edildiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde İPÖK’ı toplantıya çağırır. Aksi hâlde her imtiyazlı pay sahibi, YK’nın pay sahipleri özel kurulunu toplantıya çağırmasını, çağrı süresinin son gününden itibaren on beş gün içinde, asliye ticaret mahkemesinden isteyebilir. Böylece, YK’ya söz konusu kurulu

toplantıya çağırma zorunluluğu getirilir ve bu zorunluluğa uyulmaması halinde, imtiyazlı pay sahiplerine İPÖK'ı toplantıya çağırma imkânı tanı-narak, kurulun ihmal edilme olasılığı ortadan kaldırılır.

Yeni TTK m. 454 ile İPÖK'a ilişkin olarak TTK kapsamında dü-zenlenmemiş olan birçok konu da kanun kapsamına alındı. Yeni TTK m. 454/4 uyarınca, imtiyazlı pay sahiplerinin GK toplantısında esas söz-leşmenin değiştirilmesine olumlu oy vermiş olmaları durumunda, ayrıca İPÖK toplantısı yapılmaz. Yeni TTK m. 454/5'de ise, İPÖK'ın çağrıya rağmen toplanmaması durumunda, esas sözleşmenin değiştirilmesine dair kararın onaylanmış sayılacağı düzenlendi. Böylece esas sözleşme değişikliğine ait kararın uygulamasındaki gecikmenin şirkete zarar ver-mesinin engellenmesi amaçlandı.

Özel Değişiklikler

Yeni TTK, esas sermayenin arttırılması ve azaltılması yönünde ya-pılacak esas sözleşme değişikliklerini, özel değişiklikler başlığı altında düzenledi. Bu düzenlemelerin kapsamlı olması nedeniyle, sermayenin arttırılması ve azaltılmasına ilişkin hükümler önümüzdeki ayki makalede ayrıca incelenecektir.

Ancak şimdiden sermaye artırımına ilişkin hükümlerin, Yeni TTK'nın 456 ila 473. maddeleri arasında düzenlendiği söylenebilir. İç kaynaklar-dan yapılacak sermaye artırımını ve şarta bağlı sermaye artırımını, Yeni TTK ile düzenlenen yeni kavramlar arasında yer alır. Esas sermayenin azaltıl-masına ilişkin hükümler ise, genel hatlarıyla TTK ile benzerlik gösterir.

Sonuç

Esas sözleşme değişiklikleri, Yeni TTK kapsamında, uygulamada orta-ya çıkan gereksinimler doğrultusunda yeniden düzenlendi. Esas sözleşme değişikliklerine ilişkin yeter sayılar, farklı bir sistematik altında ve daha kapsamlı olarak ele alındı. Pay senetleri menkul kıymet borsalarında işlem gören şirketlere ilişkin bazı kararların alınması bakımından farklı yeter sa-yılar öngörüldü. İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulu, Yeni TTK kapsamın-da, uygulamadaki aksaklıkları da giderecek şekilde ve daha etkin olarak düzenlendi. Yeni hükümlerin esas sözleşme değişikliklerinde daha elverişli bir düzen getirdiği ve uygulamadaki aksaklıkları gidereceği tartışmasızdır.

Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Esas Sözleşme Değişikliklerine İlişkin Yenilikler – II *

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

Yeni Türk Ticaret Kanunu (“Yeni TTK”) kapsamında önemli değişikliklere uğrayan konulardan biri de esas sözleşme değişiklikleri oldu. Esas sözleşme değişikliklerine ilişkin düzenlemelerin bir kısmı, geçen ayki yazımızda ele alınmıştı. Bu ayki yazımızda, esas sözleşme değişikliklerine ilişkin Yeni TTK kapsamında yapılan değişikliklerin incelenmesine devam edilecek ve özellikle esas sermayeyi ilgilendiren esas sözleşme değişiklikleri ele alınacaktır.

Sermayenin Arttırılmasına İlişkin Esas Sözleşme Değişiklikleri

Yeni TTK m. 456, sermayenin arttırılmasına ilişkin genel ilkeleri belirler. Yeni TTK m. 456/1 uyarınca, iç kaynaklardan yapılan artırım hariç, payların nakdî bedelleri tamamen ödenmediği sürece sermaye arttırılamaz. Bu düzenleme, Türk Ticaret Kanunu (“TTK”) m. 391’deki ana kural ile aynı doğrultudadır. Ancak, Yeni TTK m. 456/1’in 2. cümlesi uyarınca, sermayeye oranla önemli sayılmayan tutarların ödenmemiş olması sermaye artırımını engellemez. Bu yeni hüküm, uygulamada çok sorun yaratan ödenmemiş küçük miktarlı sermaye borçları nedeniyle yapılamayan yeni sermaye artırımlarının da önünü açtı. Bundan böyle, ihmal edilebilir nitelikte olan ve önem arz etmeyen sermaye borçlarının ödenmemiş olması sermaye artırımını engellemeyecektir.

Yeni TTK m. 456/3 uyarınca, sermaye artırımını, genel kurul (“GK”) veya yönetim kurulu (“YK”) kararı tarihinden itibaren üç ay içinde tescil edilemediği takdirde, GK veya YK kararı ve alınmışsa izin geçersiz olur. Bu düzenlemeyle uygulamadaki başka bir soruna çözüm getirildi. Sermaye artırımının belli bir zaman dilimi içerisinde tescil edilmemesi halinde geçersiz olacağı düzenlenerek, sermaye artırımlarının sürüncemede bırakılması engellendi.

* Ekim 2011 tarihli Makale

Yeni TTK m. 456/4, tüm sermaye artırımlarına uygulanacak hükümler olarak, fesih davasını düzenleyen m. 353'e ve tescil ve ilana ilişkin temel ilkeleri düzenleyen m. 354 ve m. 355/1'e atıf yapar. Böylece, Yeni TTK uyarınca, sermaye artırımında kanun hükümlerine aykırı hareket edilmek suretiyle alacaklıların, pay sahiplerinin veya kamunun menfaatleri önemli ölçüde tehlikeye düşürülmüş veya ihlal edilirse, fesih davası açılabilir.

Yeni TTK m. 457 uyarınca YK, sermaye artırımının türüne göre bir beyan hazırlar. Bu beyan, şirketin kuruluşunda hazırlanan kurucular beyanı ile paralellik göstermekle beraber, sermaye artırımını hakkında bilgi vermesi ve sermaye artırımının denetime tabi tutulmasını sağlaması bakımından büyük önem taşır. Beyanda, artırılan kısmın tamamen taahhüt edildiği ve kanun uyarınca ödenmesi zorunlu olan oranın ödendiği gibi, sermaye artırımına ilişkin temel konular yer alır.

Yeni TTK m. 458 ile sermaye artırımının işlem denetçisi tarafından denetlenmesi öngörülmüştür. Sermaye artırımının, şirket ve pay sahipleri için önemli kararlardan biri olması nedeniyle işlem denetçisi raporu ile denetlenmesi yerinde bir düzenlemedir.

Sermaye Taahhüdü Yoluyla Artırım

Yeni TTK m. 459, sermaye taahhüdü yoluyla sermaye artırımını düzenler. Bu madde uyarınca, artırılan sermayeyi temsil eden payların tamamı, esas sözleşmede ya da iştirak taahhütnamelerinde taahhüt edilir. Yeni TTK m. 460 ise, kayıtlı sermaye sisteminde sermaye artırımını düzenler ve halka açık olmayan anonim şirketler bakımından çok önemli bir yenilik getirir. Halka açık olmayan bir anonim şirkette, YK'ya esas sözleşmede belirlenen kayıtlı sermaye tavanına kadar sermayeyi artırma yetkisi tanınırsa, YK sermaye artırımını, kanun ve esas sözleşme hükümleri çerçevesinde gerçekleştirebilir. Bu yetki YK'ya en çok beş yıl için tanınabilir.

Yeni TTK ile pay sahiplerinin rüçhan hakkı, koruyucu hükümler getirilerek genişletildi. Yeni TTK m. 461/2 uyarınca, pay sahibinin rüçhan hakkı, ancak haklı sebepler varsa ve en az esas sermayenin yüzde altmışının olumlu oyu ile sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir. Maddede, haklı sebepler örnekseme yolu ile sayılır: Halka arz, işletmelerin, işletme kı-

sımlarının, iştiraklerin devralınması ve işçilerin şirkete katılmaları haklı sebep olarak kabul edilir. Yine aynı madde uyarınca, YK, rüçhan hakkının sınırlandırılmasının veya kaldırılmasının gerekçelerini, yeni payların primli ve primsiz çıkarılmasının sebeplerini ve primin nasıl hesaplandığını bir rapor ile açıklar. Bu rapor da tescil ve ilan edilir. Görüldüğü gibi, YK tarafından hazırlanacak rapor ile pay sahiplerine ilgili konu hakkında bilgi verilmesi amaçlanır. YK, yeni pay alma hakkının esaslarını bir karar ile belirler ve bu kararda pay sahiplerine söz konusu hakkın kullanılması için en az on beş günlük süre verir. Bu süre, hakkın kullanılabilmesi için elverişli bir süre olmalıdır.

İç Kaynaklardan Sermaye Artırımı

Yeni TTK, TTK döneminde kanun kapsamında yer almayan ve vergi mevzuatı çerçevesinde düzenlenmiş olan iç kaynaklardan sermaye artırımını konusunu da düzenler. Yeni TTK m. 462/1 uyarınca, esas sözleşme veya GK kararıyla ayrılmış ve belirli bir amaca özgülenmemiş yedek akçeler ile kanuni yedek akçelerin serbestçe kullanılabilen kısımları ve mevzuatın bilançoya konulmasına ve sermayeye eklenmesine izin verdiği fonlar (örneğin yeniden değerlendirme değer artış fonu) sermayeye dönüştürülerek sermaye iç kaynaklardan artırılabilir. Bu maddede sayılan sermayeye dönüştürülebilecek değerler, sınırlı olarak sayılmamış olup, maddede yer almayan değerler de iç kaynaklardan sermaye artırımına konu olabilir. İç kaynaklardan yapılan sermaye artırımını, işlem denetçisi tarafından denetlenir.

Yeni TTK m. 462/3, bilançoda sermayeye eklenmesine mevzuatın izin verdiği fonların bulunması hâlinde, bunların sermayeye dönüştürülmeden, sermaye taahhüt edilmesi yoluyla sermaye artırılamayacağını emreder. Böylece, sermaye artırımının pay sahiplerine zarar verme amacı ile kullanılması engellenir. Ayrıca, sermaye artırımının tescili ile pay sahiplerinin bedelsiz payları kendiliğinden elde edecekleri düzenlenerek, iktisabın kanun uyarınca (*ipso iure*) gerçekleştiği açığa kavuşturuldu.

Şarta Bağlı Sermaye Artırımı

Yeni TTK'nın getirdiği önemli yeniliklerden bir diğeri de, TTK döneminde düzenlenmemiş olan şarta bağlı sermaye artırımını ("ŞBSA") sis-

temini düzenlemesidir. ŞBSA, tahvil veya benzeri borçlanma araçlarının alacaklılarının şirketin pay sahiplerine dönüşmelerini amaçlayan ve bu yolla şirkete sermaye sağlayan bir sermaye artırım şeklidir. ŞBSA’da, sermaye, ortakların yeni sermaye taahhüdü yoluyla değil, değiştirme ve alım hakkı sahiplerinin bu haklarını kullanmalarıyla gerçekleşir. Böylece, söz konusu artırım şekli, sermayenin belirli olması ilkesine istisna oluşturur.

Yeni TTK m. 463/1 uyarınca, ŞBSA’nın gerçekleştirilebilmesi için, esas sözleşmede bu yönde bir hüküm bulunması ve GK’nın da yine bu yönde bir karar alması gerekir. Esas sözleşmede yer alması gereken hüküm, yapılacak tüm ŞBSA’ları kapsayacak genişlikte değil, belirli bir ŞBSA’ya ilişkin olmalıdır. ŞBSA’ya dayanak oluşturacak esas sözleşme maddesi, ŞBSA’nın itibari değeri, payların sayısı ve türleri, değiştirme veya alım hakkından yararlanabilecek gruplar gibi ayrıntıları içerir. Değiştirme ve alım haklarını kullanabilecek kişiler, şirket alacaklıları veya çalışanlarıdır.

Yeni TTK’da düzenlenen değiştirme veya alım hakkı, yenilik doğurucu bir haktır. Bunun anlamı, hak sahiplerinin tek taraflı iradeleriyle ve irade beyanının şirkete ulaşması ile değiştirme veya alım haklarını kullanabilmeleridir. Sermaye, yenilik doğurucu hakkın kullanılması ile sermaye borcunun takas veya ödeme yoluyla yerine getirildiği anda kendiliğinden artar.

Yeni TTK, istisnai nitelikte olan bu sermaye artırım yolu için bir sınır öngörür. Yeni TTK m. 464 uyarınca, şartlı olarak artırılan sermayenin toplam itibarî değeri sermayenin yarısını aşamaz.

ŞBSA kurumunun işletilmesinde Yeni TTK, mevcut pay sahipleri ve değiştirme veya alım hakkı sahiplerini koruyucu hükümler öngörür. Yeni TTK m. 466 uyarınca, değiştirme veya alım hakkını içeren senetler ihraç edildiğinde, bunlar ilk önce mevcut pay sahiplerine önerilir. Böylece, şirketin mevcut pay sahiplerinin hak kaybına uğraması engellenir. Öte yandan, Yeni TTK m. 467 uyarınca, nama yazılı payları iktisap etme hakkını elde etmiş olan alacaklılar veya çalışanların, bu payların devrinin sınırlandırılmış olduğu gerekçesiyle, söz konusu hakları kullanmaları engellenemez. Ancak bu konu, esas sözleşmede ve izahnamede saklı tutulabilir.

Yeni TTK'nın 468 ve devamı maddeleri, ŞBSA kapsamındaki değiştirme veya alım haklarının kullanılmasına ilişkin usulü düzenler. Bu haklar, şirkete yöneltilecek bir yazılı beyan ile esas sözleşmenin ilgili hükmüne gönderme yapılarak kullanılır. Yeni payların ihracının kanuna ve esas sözleşmeye uygunluğu, işlem denetçisi tarafından denetlenir. YK, sermaye artırımı beyannamesinde, yeni çıkarılan paylara ilişkin detaylara yer verir ve esas sözleşme, YK tarafından mevcut duruma uyarlanır. Söz konusu değişiklik, YK tarafından hesap döneminin sonundan itibaren en geç 3 ay içinde ticaret siciline tescil edilir. Değiştirme ve alım haklarının kullanılmasının ardından, ilgili esas sözleşme hükmü, esas sözleşmeden çıkarılır.

Sonuç

Sermayenin artırılmasına ilişkin hükümler, Yeni TTK kapsamında önemli değişikliklere uğradı. Sermaye artırımına ilişkin kararın belirli bir sürede tescil edilmediği takdirde sermaye artırımının geçersiz olacağı düzenlenerek, sermaye artırımlarının sürüncemede bırakılması engellendi. Sermaye artırımının, işlem denetçisi tarafından denetlenecek olan işlemler kapsamında olacağı düzenlendi. İç kaynaklardan yapılan sermaye artırımı, kanun kapsamına alındı. TTK döneminde mevcut olmayan şarta bağlı sermaye artırımı kurumu, Yeni TTK ile Türk hukukuna girmiş oldu. Tüm bu yeniliklerin, sermayenin artırılmasına ilişkin esas sözleşme değişikliklerinin daha etkin bir şekilde kullanılmasını sağlayacağı kuşkusuzdur.

Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Bölünmeye İlişkin Yenilikler - I *

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

Yeni Türk Ticaret Kanunu (“Yeni TTK”), Türk Ticaret Kanunu (“TTK”) kapsamında yer almayan ve 13.06.2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu’nda (“KVK”) ve Anonim ve Limited Şirketlerin Kısmi Bölünme İşlemlerinin Usul ve Esaslarının Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ’de düzenlenen bölünme kurumu için ayrıntılı hükümler getirdi. Bölünme, Yeni TTK kapsamında İsviçre Federal Birleşme, Bölünme, Tür Değiştirme ve Malvarlığı Devri Hakkında Kanun (“LFus”) esas alınarak düzenlendi. Yeni TTK’daki düzenlemelerde, tıpkı LFus’ta olduğu gibi, halka açık sınırlı sorumlu şirketlerin bölünmesi hakkında 82/891/AET sayı ve 17 Aralık 1982 tarihli 6. Yönerge esas alındı. Böylece bölünme, vergi mevzuatı dışında da, somut bir hukuki zemine oturtuldu. Yeni TTK’daki bölünme hükümleri, detaylı düzenlemeler içermeleri bakımından, iki ayrı makale halinde ele alınacaktır.

Bölünme Türleri ve Geçerli Bölünmeler

Yeni TTK m. 159/1, tam ve kısmi bölünme olmak üzere iki tür bölünme öngörür. Tam bölünmede, malvarlığının tümü bölünerek, mevcut veya kurulacak olan bir şirkete geçer. Bölünen şirket ortadan kalkar ve şirket ortakları, devralan şirketin ortağı haline gelirler.

Kısmi bölünme ise ikiye ayrılır: Kısmi bölünme ve yavru şirket kurma. Kısmi bölünmede, şirket malvarlığının bölümleri, diğer şirketlere devredilir. Bölünen şirket ortakları, devralan şirketin ortağı haline gelir. Kısmi bölünen şirket ortadan kalkmaz, elinde kalan malvarlığı değerleriyle varlığını sürdürür. Yavru şirket kurma yoluyla kısmi bölünmede ise, bölünen kısım aynı sermaye olarak konulur ve bölünen şirket yavru şirketin paylarına sahip olur. Bu şekilde bölünme, LFus’te düzenlenmemiş olup, KVK’da bölünmenin esas türü olarak öngörülmektedir.

* Kasım 2011 tarihli Makale

Yeni TTK m. 160, geçerli olarak gerçekleştirilebilecek bölünmeleri düzenler. Bu madde uyarınca, sermaye şirketleri ve kooperatifler, yine sermaye şirketleri ve kooperatiflere bölünebilir. Geçerli olmayan bölünmelerin tür değiştirme yoluyla aşılması mümkündür.

Şirket Paylarının ve Haklarının Korunması

Yeni TTK, bölünmede şirket payları ve haklarının korunması hususunda, birleşmeye ilişkin m. 140'a atıf yapar. Bu madde uyarınca, şirket paylarının devamlılığı ilkesi gözetilir. Bölünen şirket ortaklarının, bölünmeden sonra ortaya çıkan şirket yapısı içinde de, mevcut pay sahipliği haklarının karşılanması gerekir. Bu kapsamda, bölünen şirketlerin malvarlıksal değeri ve oy haklarının dağılımı gibi önemli hususlar dikkate alınır.

Pay sahiplerinin paylarının değişim oranları saptanırken, pay sahiplerine denkleştirme akçesi ödenmesi öngörülebilir. Denkleştirme akçesi, malvarlıklarının değerlendirilmesinde oluşan küsuratların atılması amacını taşımakta olup, bölünmenin kolaylaştırılmasına hizmet eden bir araçtır. Yeni TTK m. 140/2 uyarınca, bölünen şirket ortaklarına tahsis edilecek payların gerçek değerinin onda birini aşamaz.

Simetrik ve Asimetrik Bölünme

Yeni TTK m. 161/2, simetrik (pay oranlarının korunduğu) ve asimetrik (pay oranlarının korunmadığı) bölünme türlerini düzenler. Simetrik bölünmede, ortaklar bölünen şirkette sahip oldukları pay oranını korur.

Yeniden yapılandırma sırasında büyük kolaylık sağlayan asimetrik bölünmede ise, bölünen şirketin pay sahiplerine devralan veya yeni kurulan şirketlerde mevcut pay oranları değiştirilerek pay verilir. Devralan veya yeni kurulan şirkette payları azalan pay sahiplerinin, devreden şirketteki payları artar. Devralan veya yeni kurulan şirkette daha çok pay almak suretiyle devreden şirketten tamamen çıkılabileceği gibi, devreden şirketin pay sahiplerinin devralan veya yeni kurulan şirketlerin bazılarına veya tümüne katılmamaları da mümkündür.

Bölünmenin Uygulanması

Bölünmenin uygulanması esnasında sermayenin azaltılması, Yeni TTK m. 162’de düzenlenir. Sermayenin azaltılması, kısmi bölünmede devreden şirkette bölünen malvarlığının neden olacağı sermaye kaybının önüne geçilmesi ve sermayenin yeni duruma uygunluğunun sağlanması için gerekli olabilir. Hangi koşullarda sermayenin azaltılabileceği ve oranı hakkında, Yeni TTK’da herhangi bir açıklık bulunmaz. Sermayenin azaltılmasının gerekip gerekmediği, yönetim organı tarafından belirlenir ve işlem denetçisi tarafından denetlenir.

Yeni TTK m. 163 ise, bölünmedeki sermaye artırımını düzenler. Bu madde uyarınca devralan şirket, sermayesini bölünen şirketin pay sahiplerinin haklarını koruyacak ölçüde artırır. Sermaye artırım kararı, esas sözleşme değişikliklerine ilişkin usule göre alınması gerekir. Burada aynı sermaye konulmasına ilişkin hükümler uygulanmayacak olup, kayıtlı sermaye sisteminde müsait olmasa bile, tavan değiştirmeden sermaye artırılabilir.

Bölünme kapsamında yeni bir şirketin kurulması durumunda, Yeni TTK’nın ilgili hükümleri, asgari ortak sayısı ve aynı sermaye konulmasına ilişkin hükümler hariç olmak üzere, uygulama alanı bulur. Ayrıca, Yeni TTK m. 165 uyarınca, bilanço günüyle bölünme sözleşmesinin imzası veya bölünme planının düzenlenmesi arasında altı aydan fazla bir zaman bulunması veya son bilançonun çıkarılmasından itibaren, bölünmeye katılan şirketlerin malvarlıklarında önemli değişiklikler meydana gelmesi durumunda, ara bilanço çıkarılır.

Bölünme Sözleşmesi, Bölünme Planı ve Bölünme Raporu

Yeni TTK m. 166/1 uyarınca, bölünme yoluyla şirket malvarlığının var olan bir şirkete devredilmesi durumunda, her iki şirketin yönetim organları tarafından bölünme sözleşmesi yapılır. Ayrıca, Yeni TTK m. 166/2 uyarınca, şirket malvarlığının bölümleri yeni kurulacak şirketlere devredilecekse, yönetim organının bir bölünme planı hazırlaması gerekir. Bu iki belgenin yazılı şekilde yapılması ve genel kurul (“GK”) tarafından onaylanması gerekir. Bu belgelerin zorunlu içeriği, Yeni TTK m. 167’de sayılmış olup, payların değişim oranı, denkleştirme tutarı, malvarlığı değerlerinin bölümlendirilmesi ve tahsisi gibi önemli hususları içerir. Bö-

lünme sözleşmesi veya bölünme planında tahsisi yapılmayan malvarlığı, Yeni TTK m. 168 uyarınca, tam bölünme söz konusuysa devralan şirketlere paylı mülkiyet çerçevesinde tahsis edilir, kısmi bölünmede ise devreden şirkette kalır.

Yeni TTK m. 169, bölünme raporunu düzenler. Bölünme raporu, şirketlerin yönetim organları tarafından ayrı ayrı veya birlikte hazırlanabilir. Raporun zorunlu içeriği, maddenin 2. fıkrasında ayrıntılı şekilde açıklanır. Yeni kuruluş söz konusu ise, rapora yeni şirketin esas sözleşmesi de eklenir. Küçük ölçekli şirketlerde, tüm pay sahiplerinin onayı üzerine rapor düzenlenmeyebilir.

Bu üç belge ve bölünmeye esas bilanço, Yeni TTK m. 170'in birleşme hükümlerine yaptığı atıf uyarınca denetlenir. Denetleme, işlem denetçisi tarafından gerçekleştirilir; bölünen şirketlerin ilgili her türlü bilgi ve belgeyi sunmaları zorunludur. İşlem denetçisi, bir "denetleme raporu" hazırlar. Küçük ölçekli şirketler, tüm pay sahiplerinin onayı üzerine denetlemeden vazgeçebilir.

Pay sahiplerinin inceleme hakkını düzenleyen m. 170 uyarınca, bölünmeye ilişkin sözleşmeler, raporlar ve finansal tablolar, bölünmeye ilişkin GK toplantılarından iki ay önce, pay sahiplerinin incelemesine sunulur. Burada da küçük ölçekli şirketler, tüm pay sahiplerinin onayı üzerine inceleme hakkının kullanılmasından vazgeçebilir.

Bölünme Kararı, Alacaklıların Korunması ve Sorumluluk

Yeni TTK m. 173 uyarınca, şirket alacaklılarına teminat verilmesinden sonra bölünme sözleşmesi veya bölünme planı, GK'ya sunulur. Kararın alınabilmesi için, anonim şirketler bakımından, esas veya çıkarılmış sermayenin çoğunluğunun temsil edilmesi şartıyla, GK'da mevcut bulunan oyların dörtte üçüyle karar alınır. Bölünme ile şirketin işletme konusunda değişiklik öngörülmüşse, esas sözleşme değişiklikleri için öngörülen nisabın sağlanması zorunludur. Asimetrik bölünmelerde, devreden şirkette ortakların %90'ının olumlu oyu gerekir.

Yeni TTK m. 174 ve 175, alacaklıların korunmasına ilişkin düzenlemeler içerir. Şirket alacaklıları, yapılacak ilanlarla, bölünme işleminden önce olmak üzere, alacaklarını bildirmeye ve teminat verilmesi için is-

temde bulunmaya çağrılır. Teminat isteminde bulunan alacaklıların bu istemleri, ilanların yayımından itibaren üç ay içinde karşılanmalıdır. İşlem denetçisi raporu ile teminat verme zorunluluğunun olmadığı saptanabilir.

Bölünme işlemine ilişkin sorumluluk hükümleri, Yeni TTK m. 176 ve 177’de düzenlenir. Buna göre, bölünme sözleşmesi veya bölünme planıyla kendisine borç tahsis edilen şirket birinci derecede sorumludur. Bu şirketin sorumluluklarını ifa etmemesi durumunda, bölünmeye katılan diğer şirketler, ikinci derecede ve müteselsilen sorumlu olurlar. İkinci derecede sorumlu şirketlerin takip edilebilmeleri, bazı şartlara bağlıdır. Bu şartlar arasında, birinci derecede sorumlu şirketlerin iflası ve şirket merkezinin yurt dışına taşınması yer alır. Pay sahiplerinin kişisel sorumlulukları konusunda, Yeni TTK m. 177’nin yaptığı atıf uyarınca, Yeni TTK m. 158 uygulanır. Ortakların, bölünme kararının ilanından önce doğan sorumlulukları, bölünmeden sonra da devam eder. Sorumluluklar, bölünme kararının ilanından itibaren üç yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.

Sonuç

Yeni TTK, bölünme bakımından güncel gereksinimlere cevap veren ayrıntılı bir düzenleme benimsedi. Bölünmenin gerçekleştirilmesi ile menfaat sahipleri arasındaki denge gözetildi. Geçerli bölünmeler konusunda sınırlı sayım ilkesi benimsenerek, simetrik ve asimetrik bölünme kavramları ile bölünmede oluşabilecek farklı durumlar için esnek bir yapı öngörüldü. Böylece bölünmenin yeniden yapılandırma yönü de vurgulandı. Ağırlaştırılmış nisaplarla, pay sahiplerinin hakları korundu ve küçük ölçekli şirketlerin korunması bakımından istisna hükümleri getirildi. Tüm bu değişikliklerle, Yeni TTK ile vergi mevzuatı dışında da düzenlenen bölünme kurumunun daha kolay ve etkin olarak işleyeceği tartışmasızdır.

Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Bölünmeye ve Tür Değiştirmeye İlişkin Yenilikler – II *

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun bölünmeye ilişkin olarak getirdiği yeniliklerin bir kısmı, geçen ayki makalemizde ele alındı. Bu ayki makalemizde, bölünmeye ilişkin yeniliklerin incelenmesine devam ediyor ve ayrıca tür değiştirmeyi ele alıyoruz.

İş İlişkilerinin Geçmesi

Yeni TTK m. 178, bölünmede devrolunan şirketin çalışanlarının haklarını düzenler. Yeni TTK m. 178/1 uyarınca, işçi itiraz etmediği takdirde, yapılan hizmet sözleşmeleri bütün hak ve borçlarla birlikte devralana geçer. Eğer işçi devam etmemeyi seçerse, hizmet sözleşmesi kanuni işten çıkarma süresinin sonunda sona erer. Yeni TTK m. 178/3 uyarınca, eski işveren ve devralan, işçinin devirden önceki alacaklarından müteselsil olarak sorumludur. İşçiler, bu alacaklarının teminat altına alınmasını isteyebilir. Ayrıca, devreden şirketin bölünmeden önce şirket borçlarından sorumlu olan ortakları, hizmet sözleşmesinin sona ermesine kadar doğacak borçlardan müteselsilen sorumlu olmaya devam eder.

Bölünmenin Sonuçlandırılması

Yeni TTK m. 179, bölünmenin sonuçlandırılmasına ilişkin düzenlemeler içerir. Buna göre yönetim organı, onaylanan bölünme kararının tescilini ister. Yine kısmi bölünmede, devreden şirketin sermayesinin azaltılması gerekiyorsa, sermaye azaltımına ilişkin esas sözleşme değişikliği de tescil ettirilir.

Bölünme kararının tescilinin birçok sonucu vardır. İlk olarak, bölünme tescil ile geçerlilik kazanır. Ayrıca, tescil anında külli intikal gerçekleşir ve envanterde kayıtlı aktif ve pasifler devralan şirkete geçer. Son olarak, tam bölünmede tescil ile devrolunan şirket infisah eder.

* Aralık 2011 tarihli Makale

Yeni TTK'nın bölünmenin sonuçlandırılmasına ilişkin 179. maddesi, tescil öngörmesine rağmen ilandan söz etmez. Öte yandan, birleşmeye ilişkin hükümlerde, hem tescil hem de ilan düzenlenir. Bu noktada, Yeni TTK m. 35/3 önem kazanır. Bu madde uyarınca, tescil edilen hususlar, kanun ve tüzükte aksine bir hüküm bulunmadıkça, ilan olunur. Bu nedenle kanımca, tescil edilen bölünme kararı ayrıca ilan da edilir.

Rekabet Kurulu İzni

Birleşmede, Rekabetin Korunması Hakkında Kanun ("RKHK") hükümleri saklı tutulur. Bilindiği gibi, RKHK m. 7, birleşme ve devralmaları düzenler ve bu maddenin uygulanması amacıyla çıkarılan bir tebliğ de belirli ciro eşiklerini aşan birleşme işlemlerinin geçerlilik kazanması için Rekabet Kurulu'ndan izin alınmasını öngörür. Acaba bölünmede, birleşme için saklı tutulan RKHK hükümleri uygulanmaz mı? Yeni TTK'da, bölünmede RKHK hükümlerinin saklı tutulduğuna ilişkin açık bir hüküm yoktur. Gerekçe'de de rekabet kurallarının uygulanıp uygulanmayacağı konusunda bir açıklama yapılmaz. Kanımca bölünmede de RKHK hükümleri uygulanır. Zira bölünme işleminde de esasında bir devralma vardır; ya yeni kurulan şirket devralır veya mevcut şirketler devralır. Ayrıca, rekabet hukuku anlamında bir birleşme işleminden söz edebilmek için sadece payların, malvarlığının devri önemli değildir. Önemli olan birleşen şirketlerdeki kontrolün el değiştirmesidir. Özellikle asimetrik bölünmede pay sahipliği yapısı kontrol el değiştirecek şekilde yapılandırılabilirdiğine göre, RKHK'nun öngördüğü izin sistemi bölünmede de uygulanır.

Tür Değiştirme

Yeni TTK m. 180, tür değiştirmeye ilişkin iki önemli ilkeyi ortaya koyar. Bu ilkelerden ilki uyarınca, her şirket tür değiştirebilir. İkinci ilke uyarınca ise, yeni türe dönüştürülen şirket eskisinin devamıdır.

Yeni TTK m. 181 ile geçerli tür değiştirmeler sınırlı sayım ilkesine bağlı olarak düzenlenir. Bu madde uyarınca, bir sermaye şirketi sermaye şirketlerine veya kooperatife, şahıs şirketleri de sermaye şirketlerine veya kooperatife dönüşebilir. Sermaye şirketleri şahıs şirketlerine dönüşemez. Yeni TTK m. 182, kollektif ve komandit şirketlerin tür değiştirmelerine

ilişkin özel bir düzenleme içerir. Bu şirketler tek kişi işletmesi olarak faaliyetlerine devam edebilir ve bu durumda, tür değiştirmeye ilişkin olarak Yeni TTK m. 180-190 hükümleri uygulanmaz.

Yeni TTK m. 183, birleşme ve bölünmede de söz konusu olan ortaklık paylarının ve haklarının devamlılığı ilkesini düzenler. Bu ilke uyarınca, ortakların yeni şirketin payları ve hakları üzerinde talep hakkı vardır. Ayrıca, ortaklar şirketten çıkarılamaz ve ortakların hakları zedelenemez. Devamlılık ilkesinin kullanılması açısından, eşit değerlilik ilkesi olarak adlandırılan bir ikinci ilke daha gündeme gelir. Bu ilke uyarınca, ortağın paylarının tür değiştirmeden önceki değeri, tür değiştirdikten sonra da korunmalıdır. Oydan yoksun paylara karşılık, oydan yoksun paylar veya oy hakkı olan yeni paylar verilebilir. İmtiyazlı payların karşılığında aynı değerde paylar verilir veya şirket türü imtiyazlı paylara elverişli değilse, uygun bir tazminat ödenir. İntifa senetleri karşılığında aynı değerde haklar verilir veya tür değiştirme planının düzenlendiği tarihte gerçek değer ödenir. Burada, denkleştirmeyi düzenleyen Yeni TTK m. 140'a atıf olmadığından, denkleştirme uygulanmaz.

Tür Değiştirmenin Uygulanması

Tür değiştirme işlemi de bir yeni kuruluş olduğu için, Yeni TTK m. 184/1 uyarınca, tür değiştirmeye de yeni kuruluşa ilişkin hükümler, asgari ortak sayısı ve aynı sermaye konulmasına ilişkin hükümler hariç olmak üzere, uygulanır. Yeni TTK m. 184/2 uyarınca, tıpkı bölünmede olduğu gibi, son bilançodan itibaren altı aydan fazla zaman geçtiyse veya malvarlığında önemli değişiklikler olduysa, ara bilanço düzenlenir.

Yeni TTK m. 185, tür değiştirme planını düzenler. Tür değiştirme planı yazılı olarak, yönetim organı tarafından hazırlanır ve genel kurulda onaylanır. Tür değiştirme planının zorunlu bir içeriği bulunur. Yeni TTK m. 186 ise, tür değiştirme raporunu düzenler. Raporda, tür değiştirmenin neden gerekli olduğuna ilişkin açıklamalar yer alır. Tüm ortakların onaylaması ile küçük ölçekli şirketler bakımından tür değiştirme raporundan vazgeçilebilir.

Hemen belirtilmelidir ki bu kadar çok sayıda rapor, plan, denetim raporu gibi belgeye gerek duyulmasının birkaç nedeni vardır. Bu nedenlerin başında şeffaflık gelir. İkinci neden, şirket ortakları ve diğer ilgilile-

rin korunması ve kamunun aydınlatılmasıdır. Bütün bu raporlama, plan, denetleme sistemi bu sacayaklarının üzerine oturur.

Yeni TTK m. 187, tür değiştirmeye ilişkin belgelerin denetlenmesini düzenler. Bu maddeye göre, tür değiştirme planı, tür değiştirme raporu ve tür değiştirmeye esas olan bilanço, işlem denetçisi tarafından denetlenir. Şirket, gerekli belgelerin sunulması konusunda işlem denetçisi ile işbirliği içinde olmalıdır. İşlem denetçisi, tür değiştirmeye ilişkin şartları değerlendirerek bilançonun gerçeği yansıtır yansıtmadığına, dürüst resim ilkesinin ve ortakların haklarının korunup korunmadığına ilişkin bir inceleme yapar. Tüm ortakların onaylaması ile küçük ölçekli şirketler bakımından denetlemeden vazgeçilebilir.

Yeni TTK m. 188 uyarınca inceleme hakkı, bölünmede olduğu gibi, sadece ortaklara tanınır. Ancak buradaki süre, bölünmeye ilişkin inceleme hakkı süresinden daha kısa olup, yalnızca otuz gündür. Tür değiştirmeye ilişkin genel kurul toplantısından otuz gün önce, tür değiştirmeye ilişkin belgeler ortakların incelemesine sunulur ve ortaklar inceleme haklarının bulunduğu konusunda bilgilendirilir.

Tür Değiştirmenin Sonuçlandırılması

Tür değiştirmenin son aşaması olarak, Yeni TTK m. 189 uyarınca, tür değiştirme planı şirketin genel kurulunda onaylanır. Yeni TTK, farklı tür şirketler bakımından farklı ve genellikle de ağırlaştırılmış yetersayılar öngörür. Tür değiştirmenin onaylanması halinde, tür değiştirme kararı ve yeni şirketin esas sözleşmesi tescil ettirilir.

Yeni TTK m. 190, ortakların kişisel sorumlulukları bakımından birleşmeye ilişkin Yeni TTK m. 158'e, ve iş sözleşmelerinden doğan borçlar hakkında da bölünmeye ilişkin m. 178'e atıf yapar.

Ortak Hükümler

Yeni TTK m. 191 ve devamı maddeleri birleşme, bölünme ve tür değiştirmede uygulanacak ortak hükümleri düzenler. Yeni TTK m. 191'de ortaklık paylarının ve haklarının incelenmesi davası ele alınır. Bu madde

uyarınca birleşme, bölünme ve tür değiştirmede şirket ortakları, ortaklık paylarının ve ortaklık haklarının gereğince korunmadığını veya ayrılma karşılığının uygun belirlenmemiş olduğunu iddia etmeleri durumunda, ilgili kararın ilanından itibaren iki ay içinde denkleştirme akçesinin saptanmasını isteyebilir. Kısa bir dava açma süresi öngörülmesinin nedeni, işlem güvenliği kaygısıdır. Bu işlemlerin sonsuza kadar dava tehdidi altında tutulması uygun olmaz.

Denkleştirmenin tazminat niteliğinde olmaması önem taşır. Burada gerçek bir zarar doğmayabilir veya bu zararın ortaya konması çok güç olabilir. Denkleştirme yoluyla önceki pay sahipliği hakları ile yeni şirketteki pay sahipliği hakları arasında bir denge kurulur. Mahkeme kararı, aynı durumdaki tüm ortakları kapsar. Bu davanın açılmış olması birleşme, bölünme ve tür değiştirme kararlarının geçerliliğini etkilemez.

Yeni TTK m. 192 birleşme, bölünme ve tür değiştirme kararlarının iptaline ilişkindir. Bu işlemlere yönelik maddelerin ihlali halinde, söz konusu kararlara olumsuz oy vermiş ve bunu tutanağa geçirtmiş olan ortaklar, kararın ilanından itibaren iki ay içerisinde iptal davası açabilir. Karar, mahkeme tarafından doğrudan doğruya iptal edilmeyip, eksikliğin giderilmesi için süre de verilebilir. Eksikliğin giderilmemesi durumunda, karar iptal edilir.

Sorumluluğa ilişkin olarak, Yeni TTK m. 193 hükmü uyarınca, birleşme, bölünme ve tür değiştirme işlemlerine katılmış olan tüm kişiler ve işlem denetçileri, kusurları ile verdikleri zararlardan sorumludurlar.

Ticari İşletmenin Tür Değiştirmesi

Yeni TTK m. 194/2, ticari işletmelerin ticaret şirketlerine dönüşmesi halinde, tür değiştirmeye ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanacağını düzenler. Ticaret şirketlerinin ticari işletmeye dönüştürülmesinde ise, şirket paylarının tümü işletmeyi işletecek kişi veya kişiler tarafından devralınır. Ticari işletme bu kişiler adına tescil ve ilan edilir. Kollektif ve komandit şirketlerde, ticari işletmeyi işletecek kişiler ve şirketin eski ortakları, şirketin borçlarından dolayı üç yıllık bir süre boyunca sorumlu olur. Ayrıca, kollektif ve komandit şirketlerin tek kişi işletmesi olarak devam etmesine ilişkin hükümler de saklı tutulur.

Sonuç

Yeni TTK'nin bölünme ve tür değiştirmeye ilişkin hükümleri, güncel gereksinimlere cevap vermeye çalışan bir düzenleme getirir. Bölünme açısından çeşitli menfaat sahipleri arasındaki dengenin gözetilmesi, işçilerin korunmasına ilişkin hükümlerde de kendini gösterir. Ancak, tıpkı bölünmede olduğu gibi, tür değiştirmelerin de sınırlı sayıda olması uygulamada güçlükler yaratabilir ve bazı ihtiyaçları gideremeyebilir.

Yeni TTK işlem denetçisi ve denkleştirme akçesi gibi yeni kurumlar getirir. Küçük ölçekli şirketlerde inceleme, denetim ve rapordan vazgeçilebileceği düzenlenerek, bölünme ve tür değiştirmenin daha kolay gerçekleşmesi sağlanır. Böylece, küçük ölçekli şirketlere ilişkin ayrık düzenlemelerle, bu şirketler açısından yeniden yapılandırma işlemlerinin daha kolay ve daha az masraflı hale getirilmesi ve özendirilmesi sağlanır. Ayrıca, ağırlaştırılmış nisaplarla, azlık haklarının büyük ölçüde korunduğu söylenebilir.

Tüm bu değişikliklerle, bölünme ve tür değiştirme işlemlerinin sistematize edildiği ve daha etkin olarak yürütülmesinin sağlandığı tartışmasızdır.

Anonim Şirketlerde Temsil ve İlzam *

Av. Alper Uzun

Anonim şirketlerde temsil ve ilzam konusu Türk Ticaret Kanunu'nun 317. ile 322. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Türk Ticaret Kanunu'nun 317. maddesi uyarınca, anonim şirketlerde yönetim kurulu, şirketi idare ve temsil eder.

Kanun'un 319. maddesinde, şirket ana sözleşmesinde, idare ve temsil işlerinin yönetim kurulu üyeleri arasında paylaştırılıp paylaştırılmayacağı, paylaştırılacaksa, bunun nasıl yapılacağının tespit edilebileceği düzenlenmiştir. Aynı maddeye göre, yönetim kurulunun en az bir üyesine, şirketi temsil yetkisi verilebilmektedir.

Yine ana sözleşme ile temsil yetkisinin ve idare işlerinin hepsi veya bazılarının, yönetim kurulu üyesi olan Murahhaslara veya pay sahibi olmaları zorunlu olmayan müdürlere bırakılması için genel kurula veya yönetim kuruluna yetki verilebilmesi imkânı mevcuttur.

Kanun'un 321. maddesi ise, temsile yetkili olanların, şirketin amaç ve konusuna giren her türden işleri ve hukuki işlemleri şirket adına yapmak ve şirket unvanını kullanmak hakkına sahip olduklarına hükmeder.

Ayrıca yine aynı maddede, şirket ana sözleşmesinde aksi kararlaştırılmadıkça, şirket adına düzenlenen bir evrakın geçerliliği, temsile yetkili olanlardan en az ikisinin imzalamasına bağlıdır. Ancak ana sözleşmede yapılacak düzenleme ile imza yetkisi bir kişiye veya ikiden fazla kişiye verilebilir.

Kanun'un amir hükmüne göre, temsil yetkisinin sınırlandırılması, iyi niyetli üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmemektedir. Tabii ki, karşı tarafın bu sınırlamadan haberdar olduğu ispatlanır ise sınırlamalar ilgili üçüncü kişi açısından da bağlayıcı hale gelir.

Ancak temsil yetkisinin sadece merkezin veya bir şubenin işleriyle sınırlandırılması veya müştereken kullanılmasına dair tescil ve ilan edilmiş olan sınırlamalar, geçerlidir. Bununla birlikte, temsile yetkili olanlar ta-

* Ocak 2011 tarihli Makale

rafından yapılan işlemin ana sözleşmeye veya genel kurul kararına aykırı olması, iyi niyetli üçüncü kişilerin o işlemde dolayı şirkete rücu etmesine engel olmamaktadır. Kaldı ki, temsilcilerin ana sözleşme hükümlerine aykırı hareket etmiş oldukları halde bile bu işlem şirket tarafından kabul edilmiş ve kayıtlarla işlenmiş ise artık temsil yetkisinin sınırlandırılmasına ilişkin hükümler ileri sürülemez.

Anonim şirketlerde temsil ve ilzam konusu ile uygulamada da sıkça karşılaşılmaktadır.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 01.02.2010 tarihli, 2008/9958 E. – 2010/1008 K. sayılı kararında da temsil konusu gündeme gelmiştir:

“Davacı vekili, İstanbul’da bulunan müvekkilinin Mersin’de mukim C A.Ş.’ye tekstil ürünleri satıp davalı şirkete teslim ettiğini, davalının ise bu malları anılan şirkete teslim etmeyip A isimli bir kişiye teslim ettiğini bildirdiğini ileri sürerek, 10.558-TL’nin temerrüt faiziyle birlikte davalıdan tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalı Vekili, davacının, müvekkiline böyle bir mal teslim etmediğini savunarak, davanın reddini istemiştir.

Somut uyuşmazlık yönünden taşıma sözleşmelerinin yazılı olarak düzenlenmesi geçerlilik şartı değilse de, davacı tarafından talep edilen tazminat miktarı nazara alındığında, taraflar arasında bir taşıma sözleşmesinin bulunduğu davacı tarafça yazılı delille ispatlanması gerektiği açıktır. Ancak davacı tarafından sunulan ve “3 çuval – Tolga – 02.07.2005 saat 16.30” ibareli belgedeki yazıların Tolga’ya ait olduğunun ve Tolga’nın da davalı şirketin yetkili temsilcisi veya davalı şirket adına mal teslim almaya yetkili memuru olduğunun kanıtlanması halinde, anılan belgenin bir yazılı delil başlangıcı olarak kabulü düşünülebilirse de mahkemece bu konuda da hiçbir inceleme ve değerlendirme yapılmamıştır.”

Türk Ticaret Kanunu Tasarısı¹ (“Tasarı”), anonim şirketlerde temsil ve ilzam konusunda bazı değişiklikler öngörmektedir. Tasarı, yönetim hakkı ve temsil yetkisinin birbirinden ayrılmasına olanak sağlamaktadır.

¹ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilmiş olup henüz Resmi Gazete’de yayımlanmamıştır.

İlgili düzenlemeye göre, şirket ana sözleşmesine koyulacak bir hüküm ve çıkarılacak bir örgüt yönetmeliğiyle, yani bir iç ilişki hakkı olan yönetimin kısmen veya tamamen devrine imkân verilmiştir. Ayrıca Tasarı uyarınca şirketin, temsil yetkisini haiz kişinin ana sözleşmenin konu hükmüne aykırı işlemlerle yetki sınırını aşması halinde, bu kişiye rüçû hakkı bulunmaktadır. Başka bir deyişle, şirketin amacı ve işletme konusu dışında yapılan işlemler de şirketi bağlayacak, fakat şirket, bu işlemlerden doğan zararları, yetki sınırını aşan kişiye rüçû edebilecektir.

Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda “Şirketler Topluluğu”*

Av. Berna Aşık Zibel

Şirketler topluluğuna ilişkin düzenlemeler, 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu’nu (“YTK”) ile şirketler hukuku kapsamında getirilen en önemli yeniliklerindendir. YTK’nın şirketler topluluğuna ilişkin düzenlemeleri m. 195-209 arasında yer almaktadır.

Şirketler Topluluğunun Temel Kavramı: Hâkimiyet

YTK m. 195, şirketler topluluğunun varlığını “hâkimiyet” kavramına bağlamaktadır. Buna göre, şirketler topluluğundan bahsedebilmemiz için aralarında hâkimiyet ilişkisi olan asgari iki şirket mevcut olmalıdır.

Hâkimiyet kavramı, doktrinde, bir şirketin yatırım, işletme ve finansman politikalarını belirleme ve kontrol etme gücü olarak tanımlanmaktadır¹. Hâkimiyet ilişkisi doğrudan veya dolaylı olabilir.

YTK m. 195/4-5 uyarınca topluluk, ana şirket(ler), yavru şirket(ler) ve var ise tepedeki teşebbüsten oluşmaktadır.

YTK hâkimiyet kavramına ilişkin bir tanım içermese de, hâkimiyet ilişkisinin tespiti bakımından “kontrol” ölçütü çerçevesinde hâkimiyet vasıtalarını düzenlemiştir. YTK m. 195/1 ile düzenlenen hâkimiyet vasıtaları; pay sahipliği yolu ile hâkimiyet, sözleşme yolu ile hâkimiyet ve diğer yollardan hâkimiyet olarak üç ayrı başlık altında sınıflandırılabilir.

Pay sahipliği yoluyla hâkimiyet, (i) kendi payları ile oy haklarının çoğunluğuna sahip olma, (ii) şirket sözleşmesi uyarınca yönetim organında karar alabilecek sayıda üyeyi seçtirebilme gücü, (iii) bir sözleşmeye dayalı olarak tek başına veya diğer ortaklarla birlikte oy haklarının çoğunluğuna sahip olma olarak üç ayrı kategori olarak belirlenmiştir.

Sözleşme yolu ile hâkimiyet, YTK m. 195’in gerekçesinde borçlar hukuku bağlamında hâkimiyet sözleşmeleri ile kurulan hâkimiyet ilişkisi olarak ifade edilmiştir. Hâkimiyet sözleşmesi, hissedarlık sözleşmelerin-

* *Mayıs 2011 tarihli Makale*

1 OKUTAN NILSSON, Gül; Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na göre Şirketler Topluluğu Hukuku, 1. Baskı, İstanbul, 2009, s. 98.

den farklı olarak, bir şirketin ortakları arasında değil hâkim şirket ve bağlı şirket arasında yapılan sözleşme niteliğindedir. YTK m. 198/3 uyarınca hâkimiyet sözleşmelerinin geçerli olabilmesi için ticaret siciline tescil ve ilan şarttır.

YTK m. 195/1, hâkimiyet hallerini sınırlandırmamış ve bir şirketin diğer bir şirketi her hangi bir yoldan hâkimiyet altında tutması halinde de hâkimiyet ilişkisinin varlığının kabul edileceğini belirtmiştir.

Yukarıdakilere ek olarak, m. 195/2 ile kanuni bir karine öngörülmüştür. Buna göre, bir şirketin diğer bir şirketin paylarının çoğunluğuna veya karar alabilecek miktarda payına sahip olması durumunda, aksi ispatlanmadığı sürece, hâkimiyetin varlığı kabul edilmelidir.

Bildirim, Tescil ve İlan Yükümlülükleri

YTK, şirketler topluluğu düzenlemeleri çerçevesinde, Sermaye Piyasası mevzuatı çerçevesinde halka açık şirketler bakımından öngörülmüş olan belirli eşiklerin üzerinde pay sahipliğine ilişkin bildirimlere benzer nitelikte bir bildirim yükümlülüğü getirmektedir. YTK m. 198 uyarınca, bir teşebbüsün, bir sermaye şirketinin sermayesinin, doğrudan veya dolaylı olarak, yüzde 5, 10, 20, 25, 33, 50, 67, 100'ünü temsil eden miktarda paylarına sahip olması veya paylarının bu yüzdelerin altına düşmesi halinde; teşebbüs, durumu söz konusu işlemlerin tamamlanmasını izleyen on gün içinde, söz konusu sermaye şirketine ve yetkili makamlara bildirmekle yükümlüdür. Payların yukarıda belirtilen oranlarda kazanılması veya elden çıkarılması, yıllık faaliyet ve denetleme raporlarında ayrı bir başlık altında açıklanır ve sermaye şirketinin internet sitesinde ilan edilir.

Ayrıca, teşebbüsün ve sermaye şirketinin yönetim kurulu üyeleri ile diğer yöneticileri için de belirli bildirim yükümlülükleri düzenlenmiştir.

YTK m. 198 uyarınca, tescil ve ilan yükümlülüğü yerine getirilmediği sürece, ilgili paylara ait oy hakkı dâhil, diğer haklar donar.

Raporlama Yükümlülükleri, Bilgi Alma Hakkı ve Özel Denetim

Hâkim şirket, bağlı şirket ve topluluğa mensup diğer şirketler bakımından raporlama yükümlülükleri ile bilgi alma hakları YTK m. 199 ve 200 ile düzenlenmektedir. Genel olarak işbu maddeler, bağlı şirketin yö-

netim kurulu üyelerine raporlama yükümlülüğü getirirken, hâkim şirketin yönetim kurulu üyeleri ile pay sahiplerine ve bağlı şirket pay sahiplerine, bilgi alma hakkı tanımaktadır.

Ayrıca, YTK m. 207 uyarınca, denetçilerin veya özel komitelerin görüşleri uyarınca belli hallerde, pay sahiplerinin mahkemeden özel denetçi atanmasını talep hakkı düzenlenmiştir.

Hâkimiyetin Hukuka Aykırı Kullanılması ve Buna Bağlanan Sonuçlar

Bir şirketin, diğer bir şirket üzerinde hâkimiyeti veya bu hâkimiyeti kullanması başlı başına hukuka aykırı değildir. YTK m. 202, hâkimiyetin kullanımına ilişkin olarak, yönetim kurulu tarafından gerçekleştirilen işlemler ve genel kurulda alınan önemli kararlar sonucu olmak üzere iki farklı kategori hukuka aykırılık düzenlemektedir. Söz konusu hukuka aykırılık halleri, hâkim şirketin sorumluluğunu doğurmaktadır.

İşbu sorumluluk sebepleri dışında, hâkim şirketin, YTK m. 209 çerçevesinde düzenlenmiş olan güvenden kaynaklanan sorumluluğu mevcuttur.

Yönetimden Doğan Sorumluluk

YTK m. 202/1 ile düzenlenen bu ilk kategori, yönetim kurulunun yetkisine giren, bağlı şirketin kayba uğratılmasına yol açan ve yönetim kurulunun özen borcunun ihlalini oluşturabilecek belli işlem ve fiilleri kapsamaktadır.

Buna göre, hâkim şirket, hâkimiyetini bağlı şirketi kayba uğratacak şekilde kullanamaz. Buradaki kayıp kavramı, hem şirket malvarlığının veya karlılığının azaltılmasını hem de riske sokulmasını kapsamaktadır. Dolayısıyla yalnızca aktüel zararlar değil bu yönde doğabilecek riskler de kayıp olarak tanımlanmıştır. YTK m. 202/1 kapsamında özellikle bu sonucu doğurabilecek bazı işlem ve kararlar tahdidi olmaksızın sayılmış ve bağlı şirketin bu işlemlerden kaynaklanan kaybı, o faaliyet yılı içinde fiilen denkleştirilmeden veya kaybın nasıl ve ne zaman denkleştirileceği belirtilmek suretiyle en geç o faaliyet yılı sonuna kadar, bağlı şirkete denk

değerde bir istem hakkı tanınmadan, bu işlemlere yönlendirilmesi hukuka aykırı olarak kabul edilmiştir. Bağlı şirketin, iş, varlık, fon, personel, alacak ve borç devri gibi hukuki işlemler yapmaya; kârını azaltmaya ya da aktarmaya; malvarlığı haklarını sınırlandırmaya; kefalet, garanti gibi sorumluluklar yüklenmeye; verimliliğini ya da faaliyetini olumsuz etkileyen kararlar almaya yöneltilmesi madde kapsamında verilen örneklerden bazılarıdır.

Denkleştirmenin faaliyet yılı içinde fiilen yerine getirilmemesi veya süresi içinde kayba denk bir istem hakkı tanınmaması halinde, bağlı şirketin pay sahipleri veya alacaklılar, hâkim şirketten ve sorumlu yönetim kurulu üyelerinden bağlı şirketin zararının bağlı şirkete ödenmesini isteyebilecektir. Dava pay sahiplerince açılmış ise, hâkim istem üzerine veya hakkaniyet gereği, tazminat yerine davacı pay sahiplerinin paylarının hâkim şirket tarafından satın alınmasına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir başka bir çözüme hükmedebilir. Bağlı şirket pay sahiplerine tanınan paylarının satın alınmasını mahkeme önünde talep hakkı, şirketler topluluğu çerçevesinde düzenlenen önemli bir çıkma hakkıdır.

Sorumluluk ancak özen borcunun gereği gibi yerine getirilmemesi halinde doğar. Buradaki özen ölçütü, kayba sebebiyet veren işlemin, benzer koşullar altında, şirket menfaatlerini gözeterek ve tedbirli bir yöneticinin özeniyle hareket eden bağımsız bir şirket yönetim kurulu üyelerinin göstereceği özendir. Bu oranda özen gösterildiğinin ispatı halinde sorumluluk doğmayacaktır.

Pay sahiplerinin ve alacaklıların açabileceği bu davaya, kıyas yoluyla YTK'nın anonim şirketlere ilişkin hukuki sorumluluk hükümleri kapsamında düzenlenen teselsül, zamanaşımı gibi bazı maddelerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Merkezi yurt dışında bulunan hâkim teşebbüsler bakımından, bu dava bağlı şirketin merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde açılabilir.

Önemli Kararlardan Sorumluluk

YTK m. 202/2 ile düzenlenen ikinci kategori, bağlı şirketin genel kurulunda alınan yapısal nitelik ve önemdeki kararları kapsamaktadır. Bu-

rada hukuka aykırılığa sebep olan, bu kararların hâkimiyet kullanılarak alınmış olması ve bağlı şirket bakımından açıkça anlaşılabilir nitelikte haklı bir sebebin olmamasıdır².

YTK m. 202/2 kapsamında da özellikle belirtildiği şekilde açık haklı bir sebep olmaksızın hâkimiyet kullanılarak alınan ve dolayısıyla hukuka aykırılık oluşturan bazı kararlar tahdidi olmaksızın sayılmıştır. Bunlar birleşme, bölünme, tür değiştirme, fesih, menkul kıymet çıkarılması ve önemli esas sözleşme değişikliği gibi işlemlere ilişkin kararlardır.

Bu fıkra kapsamına giren hukuka aykırılık hallerinde, hâkim şirkete karşı, dava açma hakkı yalnızca genel kurul kararına red oyu verip tutanağa geçirten veya yönetim kurulunun bu ve benzeri konulardaki kararlarına yazılı olarak itiraz eden pay sahiplerine verilmiştir. Bu pay sahipleri hâkim teşebbüsten, zararlarının tazminini veya paylarının kanunda düzenlenen şekilde belirlenecek değerler üzerinden satın alınmasını talep edebilirler. Bu dava, genel kurul kararının verildiği veya yönetim kurulu kararının ilan edildiği tarihten başlayarak iki yılda zamanaşımına uğrar.

Güvenden Doğan Sorumluluk

YTK m. 209 uyarınca, hâkim şirket, topluluk itibarının, topluma veya tüketiciye güven veren bir düzeye ulaştığı hâllerde, bu itibarın kullanılmasının uyandırdığı güvenden sorumludur.

Burada düzenlenen sorumluluk bağlı şirket ile ticari ilişki içerisinde olan taraflara karşıdır. Üçüncü kişi tarafından bağlı şirket ile yapılan işlem, özellikle topluluk itibarının o işlem bakımından etkili şekilde kullanılması ve güven yaratılması sonucu gerçekleşmiş olmalıdır.

Burada soyut bir güven koruması söz konusu değildir. Bir kusur sorumluluğu mevcuttur ve her bir somut olayda, hâkim şirket itibarının kullanılıp kullanılmadığı ve ne şekilde kullanıldığı tespit edilecektir³. Burada “itibar kullanımı” oldukça dar yorumlanmalı ve bizatihi topluluğa mensubiyete sorumluluk yüklenmemelidir.

² Okutan Nilsson, s. 225.

³ Gerekçe, m 209.

Özellikli Haller

Karşılıklı İştirak Hali

Şirketler topluluğu düzenlemeleri kapsamında, hâkimiyet vasıtalarının yanı sıra, YTK m. 197 kapsamında karşılıklı iştirak hali ayrıca tanımlanmıştır. Buna göre, birbirlerinin paylarının en az dörtte birine sahip şirketler karşılıklı iştirak durumundadır.

YTK m. 201 uyarınca, karşılıklı iştirak ilişkisini bilerek kuran sermaye şirketleri, iştirak konusu olan paylardan doğan toplam oyları ile diğer pay sahipliği haklarının sadece dörtte birini kullanabilir ve diğer tüm pay sahipliği hakları donar. Bu doğrultuda, söz konusu paylar toplandı ve karar nisabının hesaplanmasında dikkate alınmayacaktır. Ancak bu sınırlama, bağlı şirketin hâkim şirketin paylarını iktisap etmesi veya her iki şirketin birbirlerine hâkim olması hâlinde uygulanmaz.

Tam Hâkimiyet Hali

Tam hâkimiyet, bir ticaret şirketinin bir sermaye şirketinin paylarının ve oy haklarının doğrudan veya dolaylı olarak yüzde yüzüne sahip olması olarak tanımlanmaktadır.

YTK m. 203 uyarınca, hâkim şirketin yönetim kurulu, topluluğun belirlenmiş ve somut politikalarının gereği olmak şartıyla, kaybına sebep olabilecek sonuçlar doğurabilecek nitelik taşıyalar bile, bağlı şirkete talimat verebilir. Bağlı şirketin organları talimata uymak zorundadır. Ancak bu durumda dahi, YTK m. 204 gereğince, bağlı şirketin ödeme gücünü açıkça aşan, varlığını tehlikeye düşürebilecek olan veya önemli varlıklarını kaybetmesine yol açabilecek nitelik taşıyan talimat verilemez.

Bağlı şirketin yönetim kurulu üyeleri, yöneticileri işbu kapsamda verilen talimatlara uymaları nedeniyle, şirkete ve pay sahiplerine karşı sorumlu tutulamazlar.

YTK m. 206 uyarınca, hâkim şirket ve yöneticilerinin m. 203 çerçevesinde verdikleri talimatlar dolayısıyla bağlı şirkette oluşan kayıp, o hesap yılı içinde denkleştirilmediği veya zamanı ve şekli de belirtilerek şirkete denk bir istem hakkı tanınmadığı takdirde, zarara uğrayan alacaklılar hâkim şirkete ve onun kayıptan sorumlu yönetim kurulu üyelerine karşı tazminat davası açabileceklerdir. Ancak, bu madde gereğince, bazı

koşullarda, denkleştirme yapılmadığını bilerek alacak ilişkisine giren alacaklının dava hakkı yoktur.

Hâkim Şirketin Satın Alma Hakkı

YTK m. 208 uyarınca, hâkim şirket, doğrudan veya dolaylı olarak bağlı şirketin paylarının ve oy haklarının en az yüzde doksanına sahipse ve azlık şirketin çalışmasını engelliyor, dürüstlük kuralına aykırı davranıyor, fark edilir sıkıntı yaratıyor veya pervasızca hareket ediyorsa, hâkim şirket, azlığın paylarını kanunda belirtilen değerler üzerinden satın alabilir. Bu hak yenilik doğurucu bir dava ile mahkeme önünde ileri sürülecektir.

Sonuç

Şirketler topluluğunda en önemli özelliklerden biri, bağlı şirketlerin bağımsız bir şekilde hareket edememesi, topluluk menfaatleri uyarınca hâkim şirketin talimatları ile bağlı olmalarıdır. Dolayısıyla, YTK ile bağlı şirketin bağımsız bir varlık olarak algılanmasının önüne geçilerek, yeni sorumluluk esasları düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerin amacı, hâkimiyet altındaki şirket (yavru şirket) ile bağlı bulunduğu topluluk şirketleri ve hâkim şirket (ana şirket) arasındaki menfaatler dengesinin kurulması ve topluluk menfaati çerçevesinde verilen talimatlar uyarınca gerçekleştirdiği eylem ve işlemler bakımından yavru şirketin, pay sahiplerinin, yöneticilerinin ve bazı hallerde alacaklılarının üzerinde doğan olumsuz sonuçların önlenmesi ve giderilmesidir.

Ancak, bu düzenlemelere başvurulurken, sorumluluk esaslarının soyut şekilde algılanmasından, genelleştirilmesinden ve her durumda hâkim şirketin hedef alınmasından kaçınılmalıdır.

Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Haksız Rekabet Hükümleri*

Av. Berna Aşık Zibel

Haksız rekabet hükümleri, 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu'nun ("YTTK") 54 ila 63üncü maddeleri ile düzenlenmektedir.

Halen yürürlükte olan 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu ("TK") haksız rekabeti, aldatıcı hareket veya dürüstlük kurallarına aykırı diğer şekillerde ekonomik rekabetin kötüye kullanılması olarak tanımlamaktadır. YTTK kapsamında yapılan tanımlama TK'daki tanımdan farklı olarak, haksız rekabet fiillerinin kimler arasında gerçekleşebileceğini de belirlemektedir. Buna göre, rakipler veya tedarikçilerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldatıcı ve dürüstlük kuralına aykırı davranış ve ticari uygulamalar haksız ve hukuka aykırıdır. Bu kapsama giren her türlü fiil haksız rekabet teşkil edecektir. Başka bir işletmeye ait ürünlerin taklit edilmesi, rakip markaların taklit edilmesi, kendi ürünlerinin kalitesine yönelik olarak aldatıcı reklâmlar yapılması, ürünlerde veya işletmede olmayan nitelikleri varmış gibi göstererek aldatıcı ad ve işaretler kullanılması haksız rekabet teşkil eden hallerdendir. Kanundaki düzenlemelerin amacı, piyasadaki tüm katılımcıların menfaatine dürüst ve bozulmamış rekabetin sağlanması olarak belirtilmiştir. YTTK, gerek tanım gerekse amaç maddesinde belirtildiği gibi, haksız rekabet hükümlerinin uygulama alanını genişletmek ve yalnızca rakipler arasında uygulanmasının önüne geçmek amacı gütmektedir.

Haksız Rekabet Halleri

YTTK'nın 55inci maddesi, haksız rekabet hallerini altı ana başlık altında saymaktadır. Ancak maddede belirtilen bu haller tahdidi değildir. Maddede belirtilen hallere baktığımızda, TK'ya oranla örnek sayısının artırıldığı ve özellikle salt rakipleri koruyucu değil, tüketicileri ve kamu menfaatlerini korumayı amaçlayan örneklere yer verildiği görülmektedir. Diğer bir yenilik ise, maddede sayılan haller arasında haksız genel işlem şartlarını içeren hallere de yer verilmesidir. Maddede listelenen haksız rekabet halleri aşağıda kısaca belirtilmiştir:

* Kasım 2011 tarihli Makale

a. Dürüstlük Kuralına Aykırı Davranış ve Uygulamalar:

- 1 Başkasının işletmesini, iş ürünlerini veya faaliyetlerini yanlış veya yanıltıcı olacak şekilde kötülemek,
- 2 Kendi işletmesi, iş ürünleri veya faaliyetleri hakkında gerçek dışı veya yanıltıcı açıklamalarda bulunmak,
- 3 Paye, diploma veya ödül aldığı zannını uyandırmaya çalışmak veya yanıltıcı meslek adları ve sembolleri kullanmak,
- 4 Başkasının iş ürünleri veya faaliyetleri ile karıştırılmaya yol açmak,
- 5 Kendisini, iş ürünlerini, fiyatlarını gerçeğe aykırı, yanıltıcı, rakibini gereksiz yere kötüleyici veya onun tanınmışlığından yararlanacak şekilde; başkaları, iş ürünleri veya fiyatlarıyla karşılaştırmak,
- 6 Tedarik fiyatının altında ürün satarak müşterilerini, kendisinin veya rakiplerinin yeteneği hakkında yanıltmak;
- 7 Müşteriyi ek edimler sunarak ürünün gerçek değeri hakkında yanıltmak,
- 8 Müşterinin karar verme özgürlüğünü saldırgan satış yöntemleri ile sınırlamak,
- 9 İş ürünlerinin veya faaliyetlerin özelliklerini, miktarını, kullanımı amaçlarını, yararlarını veya tehlikelerini gizlemek ve bu şekilde müşteriyi yanıltmak,
- 10 Taksitle satım veya benzeri hukuki işlemlere ilişkin ilanlarda unvanını açıkça belirtmemek ve fiyat veya maliyet bilgilerini açıkça vermemek,
- 11 Tüketici kredilerine ilişkin ilanlarda unvanını açıkça belirtmemek veya kredilerin net tutarlarına, toplam giderlerine, efektif yıllık faizlerine ilişkin açık beyanlarda bulunmamak,
- 12 Taksitle satım veya tüketici kredisi sözleşmelerinin konusu, fiyatı, ödeme şartları, sözleşme süresi, müşterinin belli haklarına dair eksik veya yanlış bilgiler içeren sözleşme formülleri kullanmak.

b. Sözleşmeyi İhlale veya Sona Erdirmeye Yönelten Davranış ve Uygulamalar:

- 1 Müşterilerle sözleşme yapabilmek için, onları başkalarıyla yapmış oldukları sözleşmelere aykırı davranmaya yöneltmek,
- 2 Üçüncü kişilerin işçilerine, vekillerine ve diğer yardımcı kişilerine haksız yararlar teklif ederek kendisine veya başkalarına çıkar sağlamaya çalışmak,
- 3 İşçileri, vekilleri veya diğer yardımcı kişileri üretim ve iş sırlarını ifşa etmeye veya ele geçirmeye yöneltmek,
- 4 Sözleşme yapabilmek için, taksitle satış, peşin satış veya tüketici kredisi sözleşmesi yapmış kişiyi, bu sözleşmeden caymaya veya sözleşmeyi feshetmeye yöneltmek.

c. Başkalarının İş Ürünlerinden Yetkisiz Yararlanma Halleri:

- 1 Kendisine emanet edilmiş teklif, hesap veya plan gibi bir iş ürününden yetkisiz yararlanmak,
- 2 Üçüncü kişilere ait teklif, hesap veya plan gibi bir iş ürününden yetkisiz yararlanmak,
- 3 Başkasına ait pazarlanmaya hazır çalışma ürünlerini teknik çoğaltma yöntemleriyle devralarak yararlanmak.

d. Üretim ve İş Sırlarını Hukuka Aykırı Olarak İfşa Etmek

e. İş Şartlarına Uymamak

f. Dürüstlük Kuralına Aykırı İşlem Şartları Kullanmak

- 1 Doğrudan veya yorum yoluyla uygulanacak kanuni düzenlemeden önemli ölçüde ayrılan veya
- 2 Sözleşmenin niteliğine önemli ölçüde aykırı haklar ve borçlar dağılımını öngören, önceden yazılmış genel işlem şartlarını kullanmak.

Açılabilecek Davalar

YTTK'nın 56. maddesi, haksız rekabet halinin varlığı halinde açılacak davaları belirtmiştir. Bu davalar şu şekildedir:

- a. **Tespit Davası:** Tespit davası, sadece haksız rekabet halinin tespiti-
tine yönelik bir davadır. Bu dava, haksız rekabetin tespitinin dahi
yeterli olabileceği durumlar için öngörülmüştür.
- b. **Haksız Rekabetin Men'i Davası:** Bu dava ile mevcut bir haksız re-
kabet fiiline son verilmesi amaçlanmaktadır. Bu dava, devam eden
haksız rekabet ihlalleri için öngörülmüştür.
- c. **Haksız Rekabetin Ref'i Davası:** Eski hale iade davası niteliğinde
olan bu dava, haksız rekabetin neticesi olan maddi durumun or-
tadan kaldırılmasına veya haksız rekabet fiili yanlış ve yanıltıcı
beyanlarla yapılmışsa bu beyanların düzeltilmesine yönelik olarak
öngörülmüştür. Söz konusu dava ile haksız rekabete yol açan fiilin
piyasada görülen bütün olumsuz tesirlerinin gündeme getirilmesi
gerekir. Yanlış ve yanıltıcı beyanların düzeltilmesi bu dava yolu-
la sağlanabilir. Ancak bu davanın bir tazmin niteliği bulunmamak-
tadır. Bununla beraber ref davası ile tazminat davası birlikte de
açılabilir.
- d. **Tazminat Davası:** Tazminat davası, maddi ve manevi tazminat da-
vası olarak iki şekilde açılabilir. Tazminat davası ile haksız reka-
bet fiilinden zarar gören kimse, gördüğü zararın tazmin edilmesini
talep edebilecektir. Bu davanın açılması, failin kusuruna ve dava-
cının zararına bağlıdır. Bu davada, davacı hem failin kusurlu ol-
duğunu, hem zarar miktarını, hem de illiyet bağıını ispat edecektir.
Zararın ispatlanması her zaman kolay olmamaktadır. Bu sebeple
maddi tazminat davasında zararın tespitine yönelik olarak TTK
md. 56/1(e)'de "...*haksız rekabet sonucunda davalının elde etmesi
mümkün görülen menfaatin karşılığına da karar verebilir.*" ifadesi
öngörülmüştür. Bu durumda, davacının talebi üzerine hâkim, da-
valının kârı oranında tazminata hükmedebilecektir.

Haksız rekabet fiiline karşı olarak manevi tazminat davası açıl-
ması imkânı da bulunmaktadır. Manevi tazminat davası Türk Borçlar
Kanunu'nun 58inci maddesi uyarınca açılabilir. Bu durumda hâkim,
belirli bir tazminatın ödenmesine veya fiilin kınanmasına ve bu kararın
basın yolu ile ilanına da hükmedebilir. İlanın kapsam ve şekline hâkim
karar verirse de, uygulamada bu ilan günlük gazetelerde yapılmaktadır.

Davalar bakımından öngörülen yeniliklerden biri, ekonomik çıkarları zarar gören veya tehlikeye giren müşterilerin de bu davaları açabileceğinin kanunda açıkça belirtilmiş olmasıdır. Ayrıca yine yukarıda ilk üç sırada sayılan davanın odalar, meslek birlikleri ve tüketicinin ekonomik çıkarlarını korumaya yönelik sivil toplum kuruluşları tarafından da açılabilceğı açıkça belirtilmiştir. Böylece kanun, işbu düzenlemelerin yalnızca rakipleri korumaya yönelmediğini açıkça ortaya koymuş ve işbu davaların yalnızca rakipler tarafından açılabilceğı yönündeki dar yorumu engellemiştir.

Zamanaşımı

Haksız rekabet hallerine ilişkin yukarıda sayılan davalar, fiilin öğrenildiği tarihten itibaren bir yıl içinde ve herhalde fiilin işlenmesinden itibaren üç yıl içinde açılmalıdır. YTTK 60ıncı maddesi ile ayrıca Ceza Kanunu'na atıf yapmak sureti ile fiilin aynı zamanda Ceza Kanunu'nda düzenlenmiş bir suç olması durumunda daha uzun zamanaşımı süresi öngörölmüş ise, bu zamanaşımı süresine tabi olacağını belirtmektedir.

Sonuç

Yukarıda sıralanan hallerden anlaşıldığı üzere YTTK, haksız rekabet hallerini örnekseme yolu ise sayarken TTK'ya oranla verilen örneklerin sayısını artırmış ve özellikle tüketicilerin ve kamu menfaatlerinin de korunması bakımından düzenleme yapmıştır. Bu yaklaşım haksız rekabetin korunması bakımından uygulama alanını genişletmekte ve Türkiye'deki düzenlemeleri Avrupa Birliği düzenlemeleri ile uyumlulaştırmaktadır. Ancak bu düzenlemelerin rekabeti sınırlandırarak şekilde kısıtlayıcı şekilde uygulanmasının ve olması gerekenden daha geniş şekilde yorumlanmasının önüne geçilmelidir. Bunun için, maddenin temelinde yatan dürüstlük kuralı ve dürüstlük kuralına aykırılığın tespiti oldukça önem taşımaktadır.

Yeni Türk Ticaret Kanunu’nun Yürürlüğü *

Av. Özgür Kocabaşoğlu

14 Şubat 2011 tarihli 27846 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun (“Yeni TTK”) yürürlük tarihi 1534. maddesinde 1 Temmuz 2012 olarak belirlenmiştir. Ancak Yeni TTK’nın 1534. hükmü ile Yeni TTK’nın yürürlüğüne ilişkin 6103 sayılı Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun (“Tatbikat Kanunu”) bazı müesseselerin yürürlüğe girişi ile ilgili farklı tarihler öngörmektedir. Bu ayki Hukuk Postası’nda gerek Yeni TTK’nın yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla hangi hukuki işlemlere uygulanacağını belirlemesi, gerekse getirilen yeni müesseselere geçiş için uyum süresinin öngörülmesi açısından önemli olan yürürlük hususunu ele alacağız.

Yürürlüğe İlişkin Genel Hükümler

1. Genel Kural

Tatbikat Kanunu, 2. maddesinde her kanunun kendi döneminde meydana gelen olaylara uygulanacağını düzenlemiştir. Bu madde uyarınca Yeni TTK’nın yürürlüğe girdiği tarihten önce meydana gelen olayların hukuki sonuçları ile hukuki fiillerin bağlayıcılıkları ve hukuki sonuçları gerçekleştikleri tarihte yürürlükte olan 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu’na (“Mer’i TTK”) tabi olacaktır. Bu durumu açıklamak için gerekçede bir takım örnekler verilmiştir. Mer’i TTK döneminde tasfiye edilip kaydı silinmiş bir şirket için Yeni TTK’da 557. madde ile getirilen ek tasfiye imkânı bulunmamaktadır. Keza payın devredilmesi halinde pay sahipliğinin kazanılıp kazanılmadığı payın devredildiği tarihte yürürlükte olan kanuna göre belirlenir.

Yeni TTK’nın yürürlüğe girmesinden sonra meydana gelen veya yürürlük tarihinden önce meydana gelmeye başlamış ancak henüz hukuki sonuçlarını doğurmamış olaylara ve hukuki fiillere Yeni TTK hükümleri uygulanır. Bu düzenleme emredici niteliktedir, dolayısıyla bir ilişkinin taraflarının aralarındaki ilişkiye uygulanacak kanunu seçme, Mer’i TTK veya Yeni TTK hükümlerinden birini tayin etme imkânı tanınmamıştır.

* Aralık 2011 tarihli Makale

Tatbikat Kanunu'nun 2/a/2 maddesi uyarınca bir hakimın Yeni TTK'nın yürürlüğe girmesinden sonra vereceği bir kararda Mer'i TTK hükümlerini uygulaması halinde, kararın gerekçesinde bu durumun sebebinin belirtilmesi gerekmektedir.

2. Kazanılmış Haklar ve Kanunla Düzenlenen İlişkiler

Yeni TTK'nın yürürlüğü, özellikle kazanılmış haklar hususunda önem kazanmaktadır. Tatbikat Kanunu'nun 4 ve 5. maddeleri uyarınca Yeni TTK yürürlüğe girdiğinde henüz hak doğurmamış olaylara Yeni TTK hükümleri uygulanır. Dolayısıyla geciktirici şarta bağlı işlemlerden doğacak haklar veya beklenen haklar yürürlük tarihi itibarıyla Yeni TTK'ya tabi olacaktır. Sözleşme ile kazanılmış olan haklar ise korunur.

Buna mukabil kanun gereği elde edilen statü ve haklar korunmamaktadır. Tatbikat Kanunu'nun 3. maddesinde, kazanılmış haklardan bağımsız bir müessese olan, kanunla düzenlenen hukuki ilişkilere, yürürlük tarihinden itibaren Yeni TTK hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmiştir. Bu maddenin kapsamına sorumluluk rejimi, statüler, dava hakları, azlık hakları gibi düzenlemeler girmektedir. Maddenin gerekçesinde, Yeni TTK ile limited şirketlerde özden yönetim kaldırıldığından ortakların yürürlük tarihi itibarıyla artık müdür sıfatı taşımayacağı, keza limited şirket için bağımsız denetim öngörüldüğünden ortağın kişisel denetim hakkını kullanılamayacağı örnekleri verilmiştir.

3. Zamanaşımı ve Hak Düşürücü Süreler

Yeni TTK'nın yürürlüğe girmesinden önce işlemeye başlamış süreler Mer'i TTK'ya tabidir. Bununla beraber bu sürelerle ilişkin sürenin durması, kesilmesi gibi hususlar, yürürlük tarihinden itibaren Yeni TTK'ya tabidir.

4. Mer'i TTK Hükümlerine Atıflar

Diğer mevzuatta ve sair sözleşmede Mer'i TTK hükümlerine yapılan atıfların bulunması halinde, yapılan atıflar, Yeni TTK'da o maddeleri karşılayan hükümlerin bulunması halinde bu hükümlere yapılmış sayılır. Ancak Yeni TTK'da karşılık hükümler yoksa, hakim örf ve adet hukukuna, onun da yokluğunda kendisi kanun koyucu olsa idi nasıl bir hüküm koyacak idiyse ona göre hareket etmek durumundadır.

Özel Düzenlemeler

Bu başlık altında Tatbikat Kanunu uyarınca özellikle sermaye şirketleri bakımından önem arz eden müesseselerin yürürlüğe girişi incelenecektir.

1. Türkiye Muhasebe Standartları ve Denetim

Yeni TTK 1534. maddesi uyarınca Yeni TTK'nın büyük ölçekli şirketler, konsolidasyon kapsamına giren bağlı şirketleri, iştirakleri ve şirketler toplulukları; borsada veya teşkilatlanmış diğer bir piyasada işlem gören şirketler, aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri ve konsolidasyon kapsamına alınan diğer işletmeler, bankalar, sigorta ve reasürans şirketleri ile emeklilik şirketleri bakımından uygulanacak Türkiye Muhasebe Standartları ile ilgili hükümleri ile diğer şirketler ve tacirler için özel Türkiye Muhasebe Standartları 1 Temmuz 2013 tarihinde yürürlüğe girer.

Anonim şirketlerin denetlenmesine ilişkin hükümler 1 Temmuz 2013 tarihinde yürürlüğe girecektir.

2. Ultra Vires

Yeni TTK, 125. maddesi ile şirketin ehliyetini sınırlandıran *ultra vires* kuralını kaldırmıştır. Dolayısıyla şirketin iştirak konusu dışında olan diğer işlemler de şirketi bağlar. Söz konusu işlemler ancak işlemin tarafı olan üçüncü kişi yapılan işlemin şirketin iştirak konusu dışında olduğunu biliyor veya bilebilecek durumda ise, şirketi bağlamaz. Tatbikat Kanunu'nun 15. maddesi uyarınca *ultra vires*'e ilişkin hüküm yürürlük tarihi itibarıyla derhal uygulanır, dolayısıyla şirket esas sözleşmelerinde bulunan ve şirketlerin hak ehliyetinin işletme konusu ile sınırlı olduğunu belirten hükümler Yeni TTK'nın yürürlüğe girmesi ile yazılmamış sayılacaktır.

3. Şirketler Topluluğu

Şirketler topluluğu, ilk defa Yeni TTK'da düzenlenmektedir. Yeni TTK'nın 202. maddesi uyarınca hakim şirket, bağlı şirketi üzerindeki hakimiyetini, bağlı şirkette meydana gelecek zararı denkleştirmeden kul-

lanamaz. Hakimiyetin kullanılması dolayısıyla bağlı şirketin bir kaybı olması halinde bu kaybın iki yıl içinde denkleştirilmesi gerekmektedir.

Bu düzenleme sonucunda Mer'i TTK döneminde hakimiyetini kullanan şirketin bağlı şirketi zarara uğratması nedeniyle denkleştirme yükümlülüğü doğacak mıdır? Tatbikat Kanunu'nun 18. maddesi uyarınca hakimiyetin kullanılması sonucunda 1 Temmuz 2012'den önce doğan zararların 1 Temmuz 2014 tarihine kadar denkleştirilmesi gerekmektedir. Denkleştirmenin yapılmaması halinde Yeni TTK'da şirketler topluluğuna ilişkin tanınan dava hakları 1 Temmuz 2014 itibariyle kullanılabilir.

4. Karşılıklı İştirak

Yeni TTK 197. maddesinde şirketlerin karşılıklı iştirakine ilişkin özel bir düzenleme getirerek, iki şirketin karşılıklı birbirinin asgari %25 hissesini haiz olması halinde karşılıklı iştirak durumunu yaratan (sermayesinin %25'ini elinde bulunduran kendi hissedarı olan şirketin %25 hissesini iktisap eden) şirketin diğer şirkette sahip olduğu hisselerden doğan hakları 1/4 oranına indirilir. Tatbikat Kanunu, 19. maddesinde oy hakkının sınırlamasına ilişkin hükmün 1 Temmuz 2014'te, karşılıklı iştirake ilişkin diğer tüm hükümlerin ise yürürlük tarihinde derhal uygulanacağını düzenlemektedir. Ancak, hakimiyet durumunun olması halinde Yeni TTK'nın karşılıklı iştirake ilişkin hükmü uygulanmaz.

5. Asgari Sermaye ve Esas Sözleşme

Anonim ve limited şirketler, Yeni TTK'nın asgari sermayeye ilişkin hükümlerine kanunun yayımlandığı tarihten itibaren 3 yıl içinde (14 Şubat 2014'e kadar) uyum sağlamak zorundadır. Aksi halde şirket münfesi olur. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (eski adı ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı) uyum için tanınan bu süreyi iki defaya mahsus olmak üzere birer yıl uzatabilir.

Anonim şirketler esas sözleşmelerini, limited şirketler şirket sözleşmelerini Yeni TTK'nın yayımlandığı tarihten itibaren 18 ay içerisinde (14 Temmuz 2012'ye kadar) kanunun ilgili hükümlerine uygun hale getirmelidir. Gerekli uyarılamanın yapılmaması durumunda sözleşmedeki düzenlemelerin yerine Yeni TTK hükümleri uygulanır. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bu süreyi yalnızca bir kez 1 yıl uzatabilir.

Tatbikat Kanunu'nun 20 ve 22. maddeleri uyarınca bu uyum sürecinde esas sözleşmenin değişikliği için aranan nisaplar uygulanmaz.

6. Tek Kişilik Şirket

Yeni TTK'nın yürürlük tarihinden itibaren 15 gün içerisinde herhangi bir sebepten ötürü ortak sayısı bire inmiş tüm şirketler Tatbikat Kanunu 23. maddesi uyarınca tek ortağa ilişkin bilgileri noter aracılığıyla anonim şirketlerde yönetim kuruluna, limited şirketlerde ise müdürlere bildirir. Bu kişi, Yeni TTK'nın 338 ve 574. maddeleri uyarınca tescil edilir. Aksi takdirde ilgili maddelerde belirtilen sorumluluk doğar.

7. Hissedarın Şirkete Karşı Borçlanma Yasağı

Yeni TTK uyarınca şirket hissedarları, tacir olmadıkları ve şirketle yaptıkları işlemler emsal işlemlere uygun olmadığı sürece, şirkete karşı borçlanamaz. Bu düzenlemeye aykırı olarak Mer'i TTK döneminde hissedarın şirkete borçlanmış olması halinde, 1 Temmuz 2015'e kadar söz konusu borçların nakit olarak ödenmesi zorunludur. Tatbikat Kanunu'nun ilgili 24. maddesine uyulmaması halinde, şirket alacaklıları kendi alacakları için borçlu hissedarı takip edebilir.

8. Yönetim Kurulu ve Müdürler

Yeni TTK'nın yürürlüğe girdiği tarih itibariyle görevde bulunan yönetim kurulu üyeleri ve müdürler, seçildikleri sürenin sonuna dek görevlerine devam ederler. Tüzel kişi temsilcisi olarak bulunan gerçek kişi yönetim kurulu üyesi ise 1 Ekim 2012 tarihine kadar istifa etmelidir. Bu durumda boşalan üyeliğe ya tüzel kişi kendisi aday olabilir ya da başka bir kişi üye olarak seçilir.

9. Nisaplar

Tatbikat Kanunu'nun 26. maddesi uyarınca, şirket sözleşmelerinde nisaplar ile ilgili Mer'i TTK'ya yapılan atıflar yürürlük tarihinden itibaren 6 ay içinde değiştirilmez ise, Yeni TTK'nın ilgili hükümlerine yapılmış kabul edilir. Nisapları düzenlemek için bu 6 aylık sürede yapılacak genel kurullara Mer'i TTK'daki nisaplar uygulanır. Nisapların

Mer'i TTK'ya atıfta bulunulmaksızın düzenlenmiş olması halinde, Yeni TTK'dan daha ağır öngörölmüş nisaplar geçerli olmaya devam eder. Ancak Yeni TTK'ya nazaran daha hafif nisapların düzenlenmesi halinde Yeni TTK'nın emredici olan 421. maddesi uygulanır.

10. Paylara Tanınan Oy Hakkı, İmtiyaz ve Bağlam

Yeni TTK'nın oy hakkının itibari değere göre belirlenmesi, oy hakkının payın asgari bedelinin ödenmesi ile doğması ve oy hakkına getirilen üst sınıra ilişkin 434 ve 435. maddeleri, 14 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girer.

Yeni TTK'nın oyda imtiyazın uygulanmayacağı halleri düzenleyen 479/3 maddesi, 14 Şubat 2012 tarihinde yürürlüğe girer. Esas sözleşmede tanınan imtiyaz haklarının bu süre içerisinde Yeni TTK'ya uyarlanmaması halinde ilgili hükümler kendiliğinden geçersiz hale gelir ve oya ilişkin imtiyazların tümü kanunen sona erer.

Yeni TTK'nın kabul edilmesinden 1 yıl öncesine kadar bazı hissedarlara yönetim kurulunda temsil hakkını tanıyan imtiyazlar, Yeni TTK'daki sınırları aşsa dahi müktesep hak sayılır.

Yeni TTK'nın 493. maddesi, nama yazılı payların devrinin serbest olduğunu düzenlemektedir. Esas sözleşmede nama yazılı payların ancak şirketin onayıyla devredilebileceği veya yönetim kurulunun ancak önemli sebep bulunması halinde pay devrinin pay defterine kaydından kaçınabileceği düzenlenebilir. Pay defterine kayıttan imtina edebilmek için kaçınmanın şirketin işgal konusu veya ekonomik bağımsızlığı bakımından gerekli olması aranır. Tatbikat Kanunu'nun 28. maddesi uyarınca ilgili esas sözleşme hükümlerinin Yeni TTK'ya uyumlu hale getirilmeleri için 1 Temmuz 2013 tarihine kadar değiştirilmesi gerekmektedir. Aksi halde Yeni TTK'nın 409. maddesine aykırı hükümler kendiliğinden geçersiz hale gelir.

Sonuç

Yeni TTK, halihazırda bulunan müesseseleri değiştirmiş ve birçok yeni müesseseyi düzenlemiştir. Bu nedenle tacirlerin ve şirketlerin bu müesseselerin uygulanmasına uyum sağlayabilmeleri için bazı geçiş dö-

nemleri öngörölmüş ve hangi hususların Mer'i TTK hangi hususların Yeni TTK'ya tabi olacağı düzenlenmiştir. Her kanunun kendi döneminde gerçekleşen olay ve hukuki fiillere uygulanacağı kuralı benimsenmiştir.

Türkiye Muhasebe Standartları ile denetim Yeni TTK'nın yürürlük tarihinden bir yıl sonra yürürlüğe girer. Şirketler topluluğu hükümlerinde düzenlendiği üzere, 1 Temmuz 2012'den önce hakimiyetin kullanılmasından doğan zararın 1 Temmuz 2014 tarihine dek denkleştirilmesi gerekmektedir. Şirketlerin ana sözleşmelerini 14 Temmuz 2012 itibariyle kanuna uygun hale getirmeleri ve sermayelerini 14 Şubat 2014'e kadar asgari sermayeye tamamlamaları gerekmektedir. Keza bağlam hükümlerinin 1 Temmuz 2013 tarihine kadar değiştirilmesi gerekmektedir. Bu hükümlere aykırı davranmak, ilgili esas sermaye hükmünün geçersiz sayılmasından, şirketin sorumluluk altına girmesinden, şirketin infisahına kadar ağır sonuçlar doğurabilir.

SERMAYE PİYASASI HUKUKU

Seri: I, No: 40 “Payların Kurul Kaydına Alınmasına ve Satışına İlişkin Esaslar Tebliği”nde Değişiklik *

Av. Nilay Çelebi

Sermaye Piyasası Kurulu (“SPK”), Seri: I, No: 40 “Payların Kurul Kaydına Alınmasına ve Satışına İlişkin Esaslar Tebliği”nde (“Tebliğ”) değişiklik yapmıştır. Bu tebliğde değişiklik yapan Seri: I, No: 43 sayılı tebliğ, 10 Haziran 2011 tarihli ve 27960 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, ilgili Tebliğ, pay sahibi sayısının 250’yi aşması nedeniyle payları halka arz olunmuş sayılan anonim ortaklıkların paylarının SPK kaydına alınması, ortaklıkların mevcut ya da artırılan sermayelerini temsil eden payların SPK kaydına alınması ve bu payların halka arz ve satışında uyulması gereken esasları belirtmektedir. Tebliğde halka arza ilişkin, nitelikli yatırımcılara satışa ilişkin, halka açık ortaklıklar ile payları gelişen işletmeler piyasasında (“GİP”) işlem görecektir. Ortaklıkların paylarının tahsisli satışına ilişkin, ön talep toplamaya ilişkin, izahnameye ilişkin kısacası halka arza ilişkin esaslar düzenlenmektedir.

Bu Tebliğ, Seri: I, No: 43 tebliği ile değişikliğe uğramış ve yapılan değişiklikler sonucunda yeni düzenlemeler yapılmıştır:

SPK kaydında olan ancak İstanbul Menkul Kıymetler Borsası’nda (“İMKB”) işlem görmeyen payların İMKB’de satışına ilişkin esasların düzenlendiği 8. maddenin başlığı, “Payların Borsada işlem gören niteliğe dönüştürülerek Borsada satışa konu olabilmesi için yapılacak işlemler” şeklinde değiştirilmiştir.

8/1 maddesi de değişikliğe uğramış bu kapsamda, daha önceden ha-

* *Haziran 2011 tarihli Makale*

riç tutulan payları GİP'te işlem gören ortaklıklar artık madde kapsamına dâhil edilerek, GİP listesinde bulunan payların da İMKB'de işlem gören niteliğe çevrilebileceği, ancak GİP listesinde bulunmayan payların İMKB'de işlem gören niteliğe çevrilemeyeceği hususu düzenlenmiştir.

Değişiklik ile artık İMKB'nin ilgili pazarında gerçekleştirilen tahsisli pay satışları satışın duyurulmasından itibaren 3 iş gününden sonra satılabilecektir. Ancak belirtmek gerekir ki, bu süre Özelleştirme İdaresi Başkanlığının yürüttüğü pay satışları için uygulanmaz.

İMKB'nin ilgili pazarında gerçekleşen toptan satışa konu paylar İMKB'de işlem gören niteliğe dönüştürülmek istenirse, söz konusu paylar toptan satışın gerçekleştiği tarihte –diğer bir deyişle 3 iş günü burada uygulanmaz– İMKB'de işlem gören niteliğe dönüştürülecektir.

Tebliğ'in tahsisli satış esaslarını düzenleyen 13. maddesinde de değişiklik yapılmıştır. Buna göre, payları İMKB'de işlem gören ortaklıklar ile payları GİP'te işlem görecektir ortaklıkların, sermaye artırımını suretiyle tahsisli olarak gerçekleştirecekleri pay satışının İMKB'nin ilgili pazarlarında, gerçekleştirilmesi zorunludur. Bu işleme konu paylar, ortaklığın isteğine bağlı olarak İMKB'de işlem gören veya görmeyen nitelikte çıkartılabilir. Tahsisli sermaye artırımından veya İMKB'nin ilgili pazarında gerçekleşen mevcut ortak paylarının satışından İMKB'de işlem görmeyen nitelikteki payları alacak alıcıların, bu paylarının Borsa'nın ilgili diğer pazarlarında satılabilmesi için Tebliğ'in 8. maddesi kapsamında İMKB'de işlem gören niteliğe dönüştürülmesi gerekmektedir.

Tebliğ'in izahnamenin tescil ve ilanını düzenleyen 17. maddesinde de değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklik ile artık izahname SPK'ya başvurunun yapıldığı günü izleyen 5 iş günü içinde, ortaklığın internet sitesinde ve payları İMKB'de işlem gören ortaklıklar için Kamuyu Aydınlatma Platformunda ilan edilir. Diğer bir deyişle buradaki 2 iş günlük süre 5 iş gününe uzatılmıştır. Ayrıca madde metninden 'taslak izahname' ifadesi artık 'izahname' olarak yerini bulmaktadır.

Borçlanma Araçlarının Kurul Kaydına Alınması ve Satışına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ*

Av. Nilay Çelebi

Giriş

Tahvil, finansman bonosu gibi borçlanma araçlarının Sermaye Piyasası Kurulu (“SPK”) kaydına alınması ve satışına ilişkin düzenlemeler Seri: II, No: 22 sayılı “Borçlanma Araçlarının Kurul Kaydına Alınması ve Satışına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ”de (“Tebliğ”) yer almaktadır. Bu incelememizde borçlanma araçlarının SPK kaydına alınması ve satışına ilişkin düzenlemeler ve genel bilgiler bahsi geçen Tebliğ kapsamında incelenecektir.

Tebliğ’deki Düzenlemeler

Borçlanma araçları, ihraççıların Tebliğ hükümlerine göre borçlu sıfatıyla düzenleyip SPK kaydına alınmak suretiyle ihraç ederek sattıkları emre, nama veya hamiline yazılı menkul kıymet niteliğindeki tahvilleri, hisse senedine dönüştürülebilir tahvilleri, değiştirilebilir tahvilleri, finansman bonolarını, altın, gümüş ve platin bonolarını, banka bonolarını ve niteliği itibari ile borçlanma aracı olduğu SPK tarafından kabul edilecek sermaye piyasası araçlarını ifade etmektedir.

SPK Kaydına Alınma

İhraççıların ihraç edecekleri borçlanma araçlarını, Tebliğ’de belirtilen esaslara göre SPK’ya kaydettirmeleri zorunludur. İhraççı, öncelikle ihraç için genel kurul kararı almak zorundadır. Ancak borçlanma araçlarını ihraç yetkisi, esas sözleşme ile yönetim kuruluna devredilebilir.

İhraç edilecek borçlanma araçlarına ilişkin olarak alınacak kararda bu araçların tutarının, türünün, vadesinin ve faizinin belirlenmesine ilişkin genel esaslara yer verilmesi gerekmektedir.

* Şubat 2011 tarihli Makale

SPK kaydına alınma başvurusunun, yetkili organ kararının alındığı tarihten itibaren 1 (bir) yıl içinde yapılması zorunludur. Ancak belirtmek gerekir ki, SPK kaydına alınan borçlanma araçları bu 1 (bir) yıllık dönem içerisinde farklı vade yapısı ve faiz oranı üzerinden satılabilir.

Kayda alınan borçlanma araçlarının satışından vazgeçilmesi halinde bu durum derhal SPK'ya bildirmelidir. Satışından vazgeçilen veya satılmayan borçlanma araçları SPK'dan uygun görüş alınmak suretiyle SPK kaydına alınma tarihinden itibaren 1 (bir) yıl içinde tekrar satışa sunulabilir.

Kayda Alınma için SPK'ya Başvuru

Kayda alınma için ilgili belgelerle SPK'ya başvuruda bulunulması gerekmektedir. Halka arz edilecek borçlanma araçlarının borsanın ilgili pazarında işlem görüp görmeyeceğine ilişkin olarak da İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'na ("İMKB") başvuru zorunludur.

Borçlanma araçlarının halka arz yoluyla satılması halinde izahname ve sirküler hazırlanması zorunludur.

SPK, ihraç edilecek borçlanma araçlarının kayda alınmasına ilişkin olarak yapılan başvuruları inceler ve sonuçlandırır. Kayda alınan borçlanma araçlarının satışına ilişkin olarak bir kayıt belgesi düzenlenir, bu kayıt belgesi olmadan ihraç ve satış işlemlerine başlanılamaz.

SPK, kendi takdirinde olmak üzere ihraççıdan borçlanma araçlarına ilişkin yükümlülüklerin yurt içinde yerleşik bir banka veya bir üçüncü kişi tarafından garanti altına alınmasını talep edebilir.

Borçlanma Araçlarının Türü

Borçlanma araçları halka arz edilerek veya halka arz edilmeksizin tahsisli olarak satılabilir. Borçlanma araçlarının emre, nama veya hamiline olarak hangi türde ihraç edileceğine izahname ve sirkülerde yer verilir.

Borçlanma Araçlarının Tahsisli Olarak veya Nitelikli Yatırımcıya¹ Satışı

Borçlanma araçlarının tahsisli olarak veya nitelikli yatırımcılara satışında izahname ve sirküler düzenlenmez. Borçlanma araçlarını tahsisli olarak satın alacak gerçek ve tüzel kişilerin sayısının gerek bu araçların SPK kaydına alınması aşamasında gerekse kayıt aşamasından sonra yapılacak işlemlerle 100'ü geçmemesi zorunludur. Borçlanma araçları, nitelikli yatırımcılara tahsisli olarak veya yalnızca bu yatırımcılara çağrıda bulunmak suretiyle satılabilir, bu satışlarda sayı yönünden bir kısıtlama uygulanmaz. Diğer bir deyişle 100'ü aşmama kuralı burada aranmaz.

İhraç Limitleri

03.09.2009 tarihli ve 27338 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Bakanlar Kurulu² kararı uyarınca, halka açık anonim ortaklıkların ihraç edebilecekleri borçlanma araçlarının toplam tutarı, sermaye piyasası mevzuatı çerçevesinde hazırlanmış, bağımsız denetimden geçirilmiş ve genel kurul tarafından onaylanmış son hesap dönemine ilişkin yıllık finansal tablolarda yer alan öz kaynak toplamının 10 (on) katını geçemez.

Halka açık olmayan anonim ortaklıkların ihraç edebilecekleri borçlanma araçlarının toplam tutarı, sermaye piyasası mevzuatı çerçevesinde hazırlanmış, bağımsız denetimden geçirilmiş ve genel kurul tarafından onaylanmış son hesap dönemine ilişkin yıllık finansal tablolarda yer alan öz kaynak toplamının 6 (altı) katını geçemez.

Halka arz edilmek suretiyle ihraç edilecek borçlanma araçlarının toplam tutarı, yukarıda hesaplanan genel ihraç limitinin yarısını geçemez.

¹ Nitelikli yatırımcılar, yerli yabancı yatırım fonları, emeklilik fonları, yatırım ortaklıkları, aracı kurumlar, bankalar, sigorta şirketleri, portföy yönetim şirketleri, ipotek finansmanı kuruluşları, emekli ve yardım sendikaları, vakıflar, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun geçici 20. maddesi uyarınca kurulmuş olan sandıklar, kamuya yararlı dernekler ile nitelikleri itibarıyla bu kurumlara benzer olduğu SPK tarafından belirlenecek diğer yatırımcılar ve sermaye piyasası araçlarının ihraç tarihi itibarıyla en az 1 milyon TL tutarında Türk ve/veya yabancı para veya sermaye piyasası aracına sahip olan gerçek ve tüzel kişilerdir.

² 03.08.2009 tarih ve 2009/15344 sayılı karar.

Aracı Kuruluş Kullanma Zorunluluğu

Halka arz edilen borçlanma araçlarının satışının, bunlara ilişkin anapara, faiz ödemesi ve benzeri yükümlülüklerin aracı kuruluşlar (aracı kurum veya bankalar) vasıtasıyla yerine getirilmesi zorunludur.

İzahname, Tescili ve İlanı

İzahname, ihraççının mali durumunu, riskleri, mevzuat ve SPKca öngörülen bilgiler kısaca yatırımcıların kararını etkileyebilecek her türlü bilgiyi içerir. Halka arz yoluyla satılacak borçlanma araçlarının SPK kaydına alınmasından sonra, onaylanmış izahname, kayıt belgesi tarihinden itibaren 15 (on beş) gün içinde ortaklığın kayıtlı olduğu Ticaret Sicili'ne tescil ve Türkiye Ticaret Sicil Gazetesinde ("TTSG") ilan edilir. Tescil ve ilan edilen izahname, ihraççının internet sitesinde ve Kamuyu Aydınlatma Platformu'nda ilan edilir.

Satış Süresi ve Vade Başlangıç Tarihi

Halka arz edilecek borçlanma araçlarının satış süresi 2 (iki) işgününden az ve 5 (beş) işgününden fazla olamaz. Halka arz edilecek banka bonoları, bu bonoların vadesi boyunca satışa sunulabilir. SPK, makul gerekçelerin varlığı halinde borçlanma araçlarının satış süresini uzatabilir.

Borçlanma araçlarının yatırımcı hesaplarına aktarıldığı gün vade başlangıç tarihi olarak kabul edilir.

Satış Sonuçlarının SPK'ya Bildirilmesi

İhraççı veya aracı kuruluş, borçlanma araçlarının satış süresinin bitimini izleyen 6 işgünü içinde; izahnamenin yayımlandığı TTSG, varsa sirkülerin ilan edildiği gazeteler ile ilan ve reklamların yayımlandığı yazılı yayın araçlarının birer nüshasını, borçlanma araçlarının satıldığı gerçek ve tüzel kişileri, aldıkları miktar ve tutarları ile beraber ve varsa bunların ihraççı ile olan sermaye, yönetim ve ticari ilişkilerini gösteren bir belgeyi, satış sonuçlarına ilişkin olarak Merkezi Kayıt Kuruluşu'ndan alınacak yazıyı SPK'ya göndermekle yükümlüdürler.

Tahvillere İlişkin Esaslar (Vadesi, İtfası, Erken İtfası vb.)

Tahvillerin vadesi 1 yıldan az olmamak üzere serbestçe belirlenebilir. Tahvillerin anaparası, vade bitiminde bir defada veya vade içinde taksitler halinde ödenebilir. İhraççının veya tasarruf sahibinin talebine bağlı olarak kısmen veya tamamen erken itfa edilebilir nitelikte tahvil ihraç edilebilir. Halka arz edilecek tahvillerde itfa planının sirkülerde ve ihraççının internet sitesinde yer alması zorunludur. Bunlara ilişkin esaslar izahnamede gösterilir.

Hisse Senedine Dönüştürülebilir Tahviller *

Av. Nilay Çelebi

Genel

Ortaklıkların uzun süreli fon sağlamada kullanabilecekleri araçlardan birisi de tasarruf sahiplerine, belirli koşullar altında, tahvili hisse senedine dönüştürme hakkı sağlayan ve bu çerçevede kısmen sabit getirili menkul kıymet, kısmen hisse senedi niteliği taşıması nedeniyle karma menkul kıymetler grubuna dâhil edilen sermaye piyasası araçları olan dönüştürülebilir (*convertible*) tahvillerdir. Hisse senedine dönüştürülebilir tahviller (“HDT”) borç ve sermayeyi bir arada içerdiği için karmadır ve tahvil ile hisse senedi arasında bir konumdadır. Örneğin, hisse senedinin değeri artarsa tahvilin de değeri artar, azalırsa tahvilin de değeri azalır.

HDT, sahibine elindeki tahvili önceden belirlenmiş miktardaki hisse senedine dönüştürme hakkı veren sabit getirili menkul kıymetlerdir. HDT’ler, hisse senedi piyasasının sağladığı yüksek kazanç potansiyelinden yararlanmayı uygun gören ancak hisse senedi fiyatlarındaki değişkenliğin getirdiği riski üstlenmek istemeyen yatırımcılara hitap eder. HDT’lerin en önemli özelliği, yatırımcıya, tahvillerdeki vade sonunda elde edilecek anapara güvencesi ve dönüştürüldüğünde hisse senetlerinin sağladığı sermaye kazancını bir arada vermesidir. HDT ihracı gerçekleştiren şirketler ise, sabit getiri ile birlikte dönüştürme hakkının da yatırımcılara verilmesi nedeniyle, fiyatlamada esneklik kazanmakta ve düşük maliyetle fon temin edebilmektedirler.

HDT’nin içerdiği faiz oranı, hisse senedine dönüştürülebilme özelliği nedeniyle, tahvillere kıyasla daha düşük olarak belirlenebilmektedir. Yatırımcıların daha düşük faiz oranını kabul etmelerinin nedeni, ihraççı ortaklığın hisse senetlerinin potansiyel değer artışıdır.

Bizim hukukumuzda da yerini bulan hisse senedine dönüştürülebilir tahvillere ilişkin hükümler Seri: II, No: 22 sayılı “Borçlanma Araçlarının Kurul Kaydına Alınması ve Satışına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ”de (“Tebliğ”) yer almaktadır.

* Nisan 2011 tarihli Makale

Dünyadaki Durum

HDT piyasası ABD ve Japonya’da çok yaygındır.

- ABD: HDT’ler önemli bir yere sahiptir. Yerli yatırımcıların ABD HDT’lere ilgisi yoğundur.
- Japonya: Japonya’da HDT piyasaları diğer ülkelerin piyasa kurallarına göre, daha fazla kurallara sahiptir
- Avrupa: Avrupa’da son yıllarda HDT’ye olan ilgi ve yoğunluk gelişmeye başlamıştır. Diğer global piyasalara bakıldığında, Avrupa’da HDT’ler daha yüksek standart ve kaliteye sahiptir.
- Kanada: Kanada’da garantili olmaması ve ihracçının ödemede temerrüt riski taşıması nedeniyle yüksek risk taşır.

Seri II, No 22 Sayılı Tebliğ

HDT’nin vadesi 1 yıldan az olamaz. HDT’lerin hisse senetlerine dönüştürülmesi vade başlangıç tarihinden itibaren en erken 1 yıl sonra yapılabilir.

HDT’lerin halka arz yolu ile satılacak olması durumunda ihracçının paylarının borsada veya teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem görmesi zorunludur.

İhraç edilmiş HDT’lere ilişkin dönüştürme işlemleri, ortaklığın ve mevcut ortakların hak ve menfaat kaybına neden olacak şekilde gerçekleştirilemez.

HDT’ler, tamamı veya bir kısmı itfa planına bağlı olarak, ortaklığın talebine bağlı olarak ve HDT sahibinin talebine bağlı olarak hisse senetlerine dönüştürülebilir.

HDT’ler erken itfa edilebilir, bu ortaklığa vadesinden önce tahvil sahiplerini bu tahvillerini hisse senedine dönüştürmeye zorlama hakkı verir. Bu aslında bir yatırımcı riski olarak karşımıza çıkar.

HDT ile dönüştürülmek üzere artırılacak sermayeyi temsil eden hisse senetleri, Türk Ticaret Kanunu’nun 394¹. maddesiyle ortaklara tanınan

1 Türk Ticaret Kanunu’nun m. 394 ortakların rüçhan hakkını düzenlemektedir.

yeni pay alma hakkı da dahil olmak üzere, her türlü önceliklerden öne alınarak HDT sahiplerine tahsis olunur.

HDT'lerin dönüştürme gününe kadar işlemiş faizleri HDT sahipleri-ne nakden ödenir. Dönüştürme giderlerinin tamamı ihraççıya aittir.

Ortaklık tarafından yükümlülüklerin tam olarak yerine getirilmesine rağmen dönüştürme hakkını kullanmayan HDT sahiplerinin dönüştürme hakları ortadan kalkar ve bu durumdaki HDT sahipleri anapara ve işlemiş faizleri alırlar.

Şirketin Kendi Paylarını İktisap veya Rehin Olarak Kabul Etmesi *

Av. Nilay Çelebi

Giriş

Bir şirketin kendi paylarını iktisap veya rehin olarak kabul etmesine ilişkin olarak 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girecek olan Yeni Türk Ticaret Kanunu (“Yeni TTK”) yeni hükümler getirmektedir. Bu çerçevede Sermaye Piyasası Kurulu (“Kurul”) 11.08.2011 tarih ve 26/767 sayılı kararı ile ‘Payları İMKB’de İşlem Gören Şirketlerin Kendi Paylarını Satın Almaları Sırasında Uyacakları İlke ve Esaslar’ hakkındaki ilke kararında (“İlke Kararı”) değişiklikler yapmıştır.

Yeni TTK Madde 379

Yeni TTK madde 379 uyarınca, bir şirket kendi paylarını, esas veya çıkarılmış sermayesinin %10’unu aşan veya bir işlem sonunda aşacak olan miktarda, ivazlı olarak iktisap ve rehin olarak kabul edemez. Bu hüküm, bir üçüncü kişinin kendi adına, ancak şirket hesabına iktisap ya da rehin olarak kabul ettiği paylar için de geçerlidir.

Yukarıda belirtilen limit dâhilinde, payların iktisap veya rehin olarak kabul edilebilmesi için, yönetim kurulu genel kurul tarafından yetkilendirilmiş olmalıdır. Bu yetki en çok 5 (beş) yıl için geçerli olabilir. Bu yetkide, iktisap veya rehin olarak kabul edilecek payların itibarî değerleri belirtilir, toplam itibarî değerleriyle söz konusu edilecek paylara ödenebilecek bedelin alt ve üst sınırı gösterilir.

Ayrıca, iktisap edilecek payların bedelleri düşüldükten sonra, kalan şirket net aktif (öz kaynak), en az esas veya çıkarılmış sermaye ile kanun ve esas sözleşme uyarınca dağıtılmasına izin verilmeyen yedek akçelerin toplamı kadar olmalıdır.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, sadece, bedellerinin tümü ödenmiş bulunan paylar iktisap edilebilir.

* *Ağustos 2011 tarihli Makale*

Yukarıda belirlenenler, ana şirketin paylarının yavru şirket tarafından iktisabı hâlinde de uygulanır.

Yeni TTK madde 379 ayrıca, pay senetleri İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda ("İMKB") işlem gören şirketler bakımından, Kurul'un şeffaflık ilkeleri ile fiyata ilişkin kurallar yönünden gerekli düzenlemeleri yapacağını belirtmiştir. Bu doğrultuda da Kurul, İlke Kararında gerekli değişiklikleri yapmıştır.

İlke Kararındaki Değişiklikler

Bu İlke Kararı ile sadece payları İMKB'de işlem gören aracı kurumlar ve yatırım ortaklıklarının değil payları İMKB'de işlem gören tüm şirketlerin kendi paylarını satın almaları durumunda uymaları gereken ilke ve esaslar belirlenmiştir.

Geri alımı yapılacak payların toplam nominal değeri (daha önce iktisap edilenler dahil) şirketin ödenmiş/çıkarılmış sermayesinin artık %20'sini değil %10'unu aşamayacaktır.

İktisap edilecek payların bedelleri düşüldükten sonra, kalan şirket net aktifi (öz kaynak), en az ödenmiş/çıkarılmış sermaye ile kanun ve esas sözleşme uyarınca dağıtılmasına izin verilmeyen yedek akçelerin toplamı kadar olmalıdır.

İMKB'de yapılacak geri alımlara ilişkin olarak geri alım için ortaklıklarca her bir işlem günü için sadece bir aracı kurum kullanılacağına ilişkin kural kaldırılmıştır.

Şirketin iktisap ettiği kendi payları ile şirketin tam konsolidasyona tabi tuttuğu finansal duran varlıkları tarafından iktisap edilen ana şirket payları, ana şirketin genel kurulunun toplantı nisabının hesaplanmasında dikkate alınmaz. Bedelsiz payların iktisabı hariç, şirketin devraldığı kendi payları hiçbir pay sahipliği hakkı vermez. Tam konsolidasyona dahil edilen şirketlerin iktisap ettiği ana şirket paylarına ait oy hakları ile buna bağlı haklar donar.

Şirketin geri alım işlemleri ile ilgili olarak şirketin, geri alım programının uygulanmasına başlanılmadan en az 2 iş günü önce, programın başlayacağına ilişkin kamuyu bilgilendiren ve alımın hangi aracı kurum aracılığıyla yapılacağına ve bu işlem nedeniyle aracı kuruma ödenecek

komisyonlara ilişkin bilgileri de içeren özel durum açıklamasına ilişkin kural kaldırılmıştır.

İlke Kararındaki Genel Hükümler

İlke Kararında değişmeyen hükümlere kısaca değinecek olursak;

- (i) Geri alım işlemleri, genel kurul tarafından onaylanmış geri alım programı çerçevesinde ve azami 18 aylık bir süre için verilebilecek yetki dahilinde yönetim kurulu tarafından yapılır.
- (ii) Geri alımı yapılacak paylar İMKB’de işlem gören nitelikte olmalıdır ve alımlar yalnızca İMKB’de gerçekleştirilmelidir.
- (iii) Açılış seansı ve 1’inci seansın son 15 dakikası ile 2’nci seansın ilk ve son 15 dakikası içinde geri alım emri verilemez. Geri alım için verilen fiyat emri, mevcut fiyat tekliflerinden veya en son gerçekleşen satış fiyatından daha yüksek olamaz. Şirket tarafından bir günde geri alımı yapılacak toplam pay miktarı, payların son üç aydaki günlük işlem miktarı ortalamasının %25’ini geçemez. Bu kurallar İMKB’de yapılacak geri alımlara ilişkin borsa tarafından belirlenen işlem kurallarına ek olarak uygulanır.
- (iv) Geri alınan paylar ile söz konusu paylar çerçevesinde edinilmiş bedelsiz paylar için azami elde tutma süresi 3 yılı aşmamak üzere şirket tarafından serbestçe belirlenebilir. Bu süre zarfında elden çıkarılmayan paylar sermaye azaltımı yapılmak suretiyle iptal edilir.
- (v) Geri alınan paylar, 32 no’lu Türkiye Muhasebe Standardı çerçevesinde, bilançoda özkaynaklar altında bir indirim kalemi olarak izlenir ve finansal tablo dipnotlarında gerekli açıklamalar yapılır. Söz konusu payların elden çıkarılmasından kaynaklanan kazanç ve kayıplar gelir tablosu ile ilişkilendirilemez.
- (vi) Geri alım işlemleri ile ilgili olarak;
 - Şirket yönetim kurulu, geri alımın amacını, geri alım için ayrılan fonun toplam tutarı ile kaynağını, geri alınabilecek azami pay sayısını, payların geri alınması için belirlenen alt ve üst fiyat limitlerini, alımlar için yetkilendirilen kişileri (tüzel kişi ve yetkilileri dahil), genel kuruldaki talep edilecek yetki süresi ile söz konusu programın onaya sunulacağı genel kurul

tarihini ve tamamlanmış en son geri alım programının özetini içeren bir geri alım programı hazırlar ve bu program onaya sunulacağı genel kurul tarihinden en az 15 gün önce şirket web sitesinde yayımlar ve böylece kamuya duyurur.

- Genel kurul onayına sunulmuş geri alım programında genel kurul tarafından herhangi bir değişiklik yapılması durumunda değiştirilmiş geri alım programı genel kurul tarihini izleyen iş günü içerisinde yapılacak bir özel durum açıklaması ile kamuya duyurulur ve eşanlı olarak şirketin web sitesinde yayımlanır.
 - Şirket tarafından geri alım programı çerçevesinde gerçekleşen her bir işlem için, işlem tarihini izleyen iş günü içerisinde, işleme konu payların nominal tutarını, işlem fiyatını, sermayeye oranını, varsa bu paylara bağlı imtiyazları ve işlem tarihini içeren bir özel durum açıklaması yapılır.
 - Şirket tarafından, geri alım programının sona ermesini izleyen 5 iş günü içerisinde, geri alım programı çerçevesinde geri alınan paylardan iptal edilenler ve elde tutulanlar için ayrı ayrı belirtmek suretiyle, bir pay için ödenmiş olan maksimum ve ortalama geri alım bedelini, geri alımın maliyetini, geri alınan toplam pay sayısını, bu payların sermayeye oranını, varsa bu paylara bağlı imtiyazları ve işlem tarihlerini içeren özel durum açıklaması yapılır. Geri alım programının özeti mahiyetindeki bu bilgiler ayrıca ilk genel kurulda ortakların bilgisine sunulur.
 - Onaylanmış geri alım programında sonradan genel kurul kararı ile değişiklik yapılması durumunda söz konusu değişiklikler, sebeplerini de içeren bir özel durum açıklaması ile kamuya duyurulur.
- (vii) Geri alımı yapılan paylar sadece borsada satış yoluyla ve ancak açıklanan geri alım programı sona erdikten sonra elden çıkarılır. Geri alınan paylar çerçevesinde edinilmiş bedelsiz paylar için de aynı esaslar uygulanır.
- (viii) Geri alınan payların elden çıkarılması halinde gerçekleşen her bir satış işlemi, işlem tarihini izleyen iş günü içerisinde şirket tarafın-

dan, işleme konu payların nominal tutarını, işlem fiyatını, sermayeye oranını, varsa bu paylara bağlı imtiyazları ve işlem tarihini içeren bir özel durum açıklaması yapılması suretiyle kamuya duyurulur.

- (ix) Geri alım işlemini müteakip dönemlerde, ilgili paylar elden çıkarılıncaya kadar, yatırım ortaklıkları için hesaplanan birim pay değeri, toplam pay sayısından geri alınan payların çıkarılması sonucunda bulunacak tedavüldeki pay sayısı esas alınarak hesaplanır.
- (x) Şirketlerce açıklanması ertelenmiş içsel bilgiler olması durumunda veya pay fiyatını etkilemesi muhtemel özel durumların varlığı halinde herhangi bir alım veya satım işlemi yapılmaz.
- (xi) Makul gerekçelerin varlığı halinde yönetim kurulu genel kurulun yetkilendirmeye ilişkin kararı olmadan da geri alım yapabilir. Bu kapsamda yapılacak geri alımlara ilişkin olarak;
 - Geri alım işlemlerine başlanmasından en az 2 iş günü önce şirket tarafından yapılacak bir özel durum açıklaması ile geri alım yapılacağı hususu, söz konusu geri alımın sebep ve amacı, alınması planlanan pay miktarı ve ödenecek maksimum tutar kamuya duyurulur.
 - İşlem tarihini izleyen iş günü içerisinde, geri alınan payların nominal tutarını, işlem fiyatını, sermayeye oranını, varsa bu paylara bağlı imtiyazları ve işlem tarihini içeren bir özel durum açıklaması yapılarak gerçekleşen alımlar kamuya duyurulur.
 - Yönetim kurulu tarafından ayrıca, geri alımın sebep ve amacı, geri alınan payların işlem tarihi, nominal tutarı, işlem fiyatı, geri alımın maliyeti, sermayeye oranı ve varsa bu paylara bağlı imtiyazlar hakkında ilk genel kurulda bilgi verilir.
- (xii) Esas sermaye sisteminde olan şirketler tarafından sermaye artırımına ilişkin genel kurul kararının alındığı tarihten, kayıtlı sermaye sisteminde olan şirketler tarafından ise sermaye artırımına ilişkin yönetim kurulu kararının alındığı tarihten sermaye artırım işlemlerinin sona erdiği tarihe kadar geri alım işlemi yapılamaz.

Sonuç

Yukarıdakilere uygun olarak, İMKB’de işlem gören şirketler İlke Kararında belirtilen kurallara uymak durumundadırlar. İlke Kararında yapılan değişikliklerle Yeni TTK’da yer alan hükümler uyumluluk sağlamış ve böylece karışıklık giderilmiştir.

Kurumsal Yönetim İlkeleri *

Av. Nilay Çelebi

Giriş

Sermaye Piyasası Kurulu (“SPK”) 2003 yılında yayımlamış olduğu Kurumsal Yönetim İlkeleri (“İlkeler”) ile başta halka açık anonim ortaklıklar olmak üzere, özel sektör ve kamuda faaliyet gösteren tüm anonim şirketlere yol gösterici bir takım ilkeler ve kurallar oluşturmuştur. Bu İlkeler, her gün gelişen, değişen ve yurt dışının da dikkatini çeken Türkiye piyasalarında öne çıkan şirketlerin faaliyetlerini uluslararası standartlarda sürdürebilmelerine, daha eşit, şeffaf, hesap verilebilir ve sorumlu bir yönetim anlayışı elde etmelerine ve uluslararası finans kaynaklarından daha rahat faydalanabilmelerine katkıda bulunmak üzere bir yönetim anlayışı sağlamak ve bu anlayışı hayata sokmak amacıyla hazırlanmış ve yayımlanmıştır.

2003 yılından bu yana, bu İlkelerde yer alan birçok düzenleme sermaye piyasası mevzuatına işlenmiş ve çoğu şirket tarafından da benimsenmiştir. Ancak bu İlkeler, her ne kadar çoğu şirket bakımından önemli ölçüde benimsenmiş ve finansal alanda önemli olsa da, şirketlerin uygulaması gereken zorunlu uygulama olmamış ve yönlendirici uygulama olarak kalmıştır.

Bu İlkelerin yasal ve zorunlu olarak uygulanması amacıyla 11.10.2011 tarih ve 28081 sayılı Mükerrer Resmi Gazete’de yayımlanan 654 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (“654 Sayılı KHK”) ile SPK görev ve yetkileri arasına “*sermaye piyasasında kurumsal yönetim ilkelerini tespit ve ilan etmek, yatırım ortamının iyileştirilmesine katkıda bulunmak üzere, borsada işlem gören halka açık anonim ortaklıklardan halka açıklık oranları, yatırımcı sayısı ve niteliği, dâhil oldukları endeks ve belirli bir zaman dilimindeki işlem yoğunluğunu dikkate alarak belirlemiş olduğu gruplarda yer alanların kurumsal yönetim ilkelerine kısmen veya tamamen uymalarını zorunlu tutmak*” eklenmiştir. Bu kapsamda, 654 Sayılı KHK’nın SPK’ya vermiş olduğu bu yetki doğrultusunda İlkeler, ulusal ve uluslararası finansal gelişmeler dikkate alınarak değişiklikler yapılmak

* Ekim 2011 tarihli Makale

suretiyle SPK tarafından tebliğ niteliğinde bir düzenlemeye dönüştürülmüştür.

11.10.2011 tarihli Mükerrer Resmi Gazete’de ‘Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Seri: IV No: 54)’ (“Tebliğ”) yayımlanmıştır.

Tebliğ ile Getirilen İlkeler

Halka açık anonim ortaklıkların, kurumsal yönetime ilişkin yapı ve süreçlerini belirlerken esas alacakları İlkeler, ilgili Tebliğ’e eklenmiştir.

Tebliğ madde 5 uyarınca, payları İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında (“İMKB”) işlem gören halka açık anonim ortaklıklardan İMKB 30 Endeksine dahil olan bankalar haricindeki anonim ortaklıklar, İlkelerin 1 numaralı “Pay Sahipleri” bölümünde yer alan 3.2.1, 3.2.4, 3.4.3, 3.4.14, 3.6 ve 4.7 numaralı maddeleri ile 4 numaralı “Yönetim Kurulu” bölümünde yer alan 3.3.1, 3.3.4, 3.3.5 ve 3.3.6 numaralı maddelerini uygulamakla yükümlüdürler. Kanaatimizce, bu zorunlu maddeler mümkün olduğunca ilgili şirketlerin esas sözleşmelerine yansıtılabilir.

Payları İMKB’de işlem gören halka açık anonim ortaklıklardan yukarıdaki paragraf dahiline girmeyenler, faaliyet büyüklükleri ile yapılanma türlerini dikkate alarak, kurumsal yönetime ilişkin yapı ve süreçlerini İlkeleri esas alarak belirleyebilirler.

Tebliğ madde 6 uyarınca, payları İMKB’de işlem gören halka açık anonim ortaklıkların yıllık faaliyet raporlarında; İlkelerde yer alan prensiplerin uygulanıp uygulanmadığına; uygulanmıyor ise buna ilişkin gerekçeli açıklamaya, bu prensiplere tam olarak uymama dolayısıyla meydana gelen çıkar çatışmalarına ve gelecekte şirketin yönetim uygulamalarında İlkelerde yer alan prensipler çerçevesinde bir değişiklik yapma planının olup olmadığına ilişkin açıklamalara yer verilir.

Faaliyet raporunda yapılacak açıklamanın şekli ve asgari unsurları SPK tarafından belirlenir.

Tebliğ’in yürürlük maddesi uyarınca Tebliğ, yayımı öncesinde başlayan ve yayım tarihi itibarıyla devam eden faaliyetler ve süreçler için de geçerli olmak üzere, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

İlkelerin 1 numaralı “Pay Sahipleri” Bölümünde Yer Alan Zorunlu Hükümler

İMKB 30 Endeksine dâhil halka açık anonim ortaklıklar (bankalar hariç) aşağıda belirtilen hususları uygulamakla yükümlüdürler:

Madde 3.2.1. uyarınca, genel kurul toplantı ilanı, mevzuat ile öngörülen usullerin yanı sıra, şirketin imkanları dâhilinde mümkün olan en fazla sayıda pay sahibine ulaşmayı sağlayacak, elektronik haberleşme de dâhil olmak üzere, her türlü iletişim vasıtası ile genel kurul toplantı tarihinden asgari 3 hafta önceden yapılır. Kanaatimizce, elektronik haberleşme kapsamına şirketin internet sitesinde ilan ve hatta pay sahiplerinin elektronik posta adreslerine gönderilecek elektronik posta ile duyurum girebilir. Her türlü iletişim vasıtası kapsamında pay sahiplerinin cep telefonlarına kısa mesaj servisi ile duyurum yapılabilir.

Madde 3.2.4. uyarınca, şirketin internet sitesinde yer alması gereken genel kurul toplantı ilanında, Şirketin mevzuat gereği yapması gereken bildirim ve açıklamaların yanı sıra, aşağıdaki hususlar pay sahiplerine duyurulur.

- i. Açıklamanın yapılacağı tarih itibarıyla Şirketin ortaklık yapısını yansıtan toplam pay sayısı ve oy hakkı, Şirket sermayesinde imtiyazlı pay bulunuyorsa her bir imtiyazlı pay grubunu temsil eden pay sayısı ve oy hakkı belirtilir.
- ii. Şirketin ve Şirketin önemli iştirak ve bağlı ortaklıklarının geçmiş hesap döneminde gerçekleşen veya gelecek dönemlerde planladığı yönetim ve faaliyet organizasyonundaki değişiklikler, bu değişikliklerin gerekçeleri, organizasyon yapısı değişikliğine taraf olan tüm kuruluşların son üç hesap dönemine ilişkin faaliyet raporları ve yıllık mali tabloları ile proforma mali tablolar belirtilir.
- iii. Genel kurul toplantı gündeminde yönetim kurulu üyelerinin azli, değiştirilmesi veya seçimi varsa, azil ve değiştirme gerekçeleri, yönetim kurulu üyeliğine aday gösterilecek kişilerin isimleri ve özgeçmişleri belirtilir. Bu hükmün uygulanabilmesini teminen, yönetim kurulu üyeliklerine aday gösterilecek kişilerin isimleri ve özgeçmişleri; son 10 yıl içerisinde yürüttüğü görevler ve ayrılma nedenleri; şirket, şirket ile ilişkili taraflar ve şirketin iş yaptığı

kurumlar ile ilişkisinin niteliği ve düzeyi; bağımsızlık niteliğine sahip olup olmadığı ve yönetim kurulu üyesi olması durumunda şirketin faaliyetlerini etkileyebilecek diğer benzeri hususlar, üyeleri aday gösterecek ortaklar tarafından, genel kurul toplantı ilânının yapıldığı tarihten sonraki 1 hafta içerisinde, derhal kamuya açıklanmak üzere şirkete bildirilir.

Madde 3.4.3. uyarınca, genel kurul kararı ile yönetim kurulu üyelerinin şirket ile işlem yapabilmesi ve rekabet edebilmesi hususunda onay verilmiş ise, ilgili yönetim kurulu üyeleri şirket ile yaptıkları işlemler ve şirket ile rekabet edilen faaliyetler hakkında genel kurulu bilgilendirir.

Madde 3.4.14. uyarınca, yönetim kurulu üyelerinin ve yöneticilerin ücretlendirme esasları yazılı hale getirilmeli ve pay sahiplerine bu konuda görüş bildirme imkânı tanınmalıdır. Bu amaçla hazırlanan “ücretlendirme politikası”, şirketin internet sitesinde yer almalı ve olağan genel kurul toplantısında ayrı bir madde olarak ortakların bilgisine sunulmalıdır.

Madde 3.6.’ya göre, Şirketin sermaye ve yönetim yapısı ile malvarlığında değişiklik meydana getiren bölünme ve hisse değişimi, önemli tutardaki maddi/maddi olmayan varlık alım/satımı, kiralınması veya kiraya verilmesi veya bağış ve yardımda bulunulması ile üçüncü kişiler lehine kefalet, ipotek gibi teminat verilmesine ilişkin kararların, genel kurulda işlemin tarafları ile bunlarla ilişkili kişilerin oy kullanamayacakları bir oylamada alınması yönünde esas sözleşmeye hüküm konularak pay sahiplerinin genel kurulda bu tür kararlara katılmaları sağlanır. Esas sözleşmeye bu yönde bir hüküm konulana kadar, söz konusu hususlara ilişkin yönetim kurulu kararları, genel kurul onayı olmaksızın uygulanmaz.

Madde 4.7. kapsamında, karşılıklı iştirak ilişkisi, beraberinde bir hakimiyet ilişkisini de getiriyorsa, karşılıklı iştirak içerisinde bulunan şirketler, nisap oluşturmak gibi, çok zaruri durumlar ortaya çıkmadıkça, karşılıklı iştirak ilişkisi içerisinde bulundukları şirketin genel kurullarında oy haklarını kullanmaktan kaçınırlar ve bu durumu kamuya açıklarlar.

İlkelerin 4 numaralı “Yönetim Kurulu” Bölümünde Yer Alan Zorunlu Hükümler

İMKB 30 Endeksine dâhil halka açık anonim ortaklıklar (bankalar hariç) aşağıda belirtilen hususları uygulamakla yükümlüdürler:

Madde 3.3.1. kapsamında, yönetim kurulunun, sayısı ikiden az olmak üzere en az üçte biri bağımsız üyelerden oluşur. Bağımsız üye sayısının hesaplanmasında küsuratlar izleyen tam sayı olarak dikkate alınır.

Madde 3.3.4.’e göre, şirketin yönetim kurulunda son 6 yıl içerisinde yönetim kurulu üyeliği yapan bir kişi, yönetim kuruluna bağımsız üye olarak atanamaz.

Madde 3.3.5. uyarınca, aşağıdaki kriterlere uyan yönetim kurulu üyesi “bağımsız üye” olarak nitelendirilir:

- i. Şirket, şirketin ilişkili taraflarından biri veya şirket sermayesinde doğrudan veya dolaylı olarak %5 veya daha fazla paya sahip hissedarların yönetim veya sermaye bakımından ilişkili olduğu tüzel kişiler ile kendisi, eşi ve üçüncü dereceye kadar kan ve sıhrî hısımları arasında son 5 yıl içinde istihdam, sermaye veya ticaret anlamında doğrudan veya dolaylı bir menfaat ilişkisinin kurulmamış olması,
- ii. Yönetim kuruluna bir pay grubunu temsilen seçilmemiş olması,
- iii. Başta şirketin denetimini ve danışmanlığını yapan şirketler olmak üzere, yapılan anlaşmalar çerçevesinde şirketin faaliyet ve organizasyonunun tamamını veya belli bir bölümünü yürüten şirketlerde çalışmıyor olması ve son 5 yıl içerisinde yönetici olarak görev almamış olması,
- iv. Son 5 yıl içerisinde, şirketin bağımsız denetimini yapan kuruluşlarda istihdam edilmemiş veya bağımsız denetim sürecinde yer almamış olması,
- v. Şirkete önemli ölçüde hizmet ve ürün sağlayan firmaların herhangi birisinde çalışmamış ve son 5 yıl içerisinde yönetici olarak görev almamış olması,
- vi. Eşi veya üçüncü dereceye kadar olan kan ve sıhrî hısımları arasında hiçbirisinin şirkette yönetici, toplam sermayenin %5’inden faz-

lasını elinde bulunduran veya her halükarda yönetim kontrolünü elinde bulunduran pay sahibi olmaması,

- vii. Şirketten yönetim kurulu üyeliği ücreti ve huzur hakkı dışında başka herhangi bir gelir elde etmiyor olması; yönetim kurulu görevi dolayısıyla hissedar ise sermayede sahip olduğu payın oranının %1'den fazla olmaması ve bu payların imtiyazlı olmaması (aslında bu hüküm Yeni Türk Ticaret Kanunu ile örtüşmemektedir çünkü Yeni Türk Ticaret Kanunu ile artık yönetim kurulu üyelerinin hissedar olması zorunlu değildir).

Haklı gerekçelerin varlığı halinde, yatırımcı haklarını korumayı teminen SPK'nın uygun görüşü alınmak suretiyle azami 1 yıla kadar ve geçici bir süreyle yukarıda verilen bağımsızlık kriterlerinden bir veya birkaçını sağlamayanlar bağımsız yönetim kurulu üyesi olarak genel kurul tarafından seçilebilir.

Madde 3.3.6. uyarınca, bağımsız yönetim kurulu üyesi, mevzuat, esas sözleşme ve yukarıda yer alan kriterler çerçevesinde aday gösterildiği esnada yönetim kuruluna bağımsız olduğuna ilişkin yazılı bir beyan verir.

Yönetim kurulu bağımsız üye adayının bağımsızlık ölçütlerini taşıyıp taşımadığını değerlendirir ve buna ilişkin değerlendirmesini bir rapora bağlar ve genel kurula sunar. Bağımsız yönetim kurulu üyesi atamasına ilişkin genel kurul kararı ve gerekçeleri, karşı oyları ve yönetim kurulu değerlendirme raporunu da içerecek şekilde Şirketin internet sitesinde açıklanır. Sermayenin yirmide birini temsil eden pay sahipleri tarafından hakkında olumsuz oy kullanılmış bağımsız yönetim kurulu üyesi adaylarının bağımsız üye olarak seçilmeleri durumunda, bunların bağımsızlık kriterlerini sağlayıp sağlamadığı SPK tarafından değerlendirilir ve karara bağlanır.

Sonuç

Tebliğ ile getirilen hükümler önemli ve gereklidir; şirketlerin kurumsal yönetim ilkelerine uymaları için önemli bir adımdır. Ancak belirtmek gerekir ki, İMKB 30 Endeksine dâhil (bankalar hariç) halka açık anonim şirketler bakımından getirilen zorunlu hükümler uygulamada sorunların yaşanmasına sebep olabilir.

REKABET HUKUKU

Birleşme ve Devralmalar İçin Yeni Kılavuz *

Av. Zeynep Tuncer

2010/4 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in¹ ("2010/4 sayılı Tebliğ") uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla hazırlanan Birleşme ve Devralmalarda İlgili Teşebbüs, Ciro ve Yan Sınırlamalar Hakkında Kılavuz ("Kılavuz") 27 Haziran 2011 tarihinde Rekabet Kurumu'nun resmi internet sayfasında yayımlandı².

Kılavuz yayımlanmadan önce taslak bir metin hazırlandı ve bu taslak metin 26 Kasım 2010 tarihinde Rekabet Kurumu'nun resmi internet sitesinde yayımlanarak kamunun görüşüne açıldı. Böylece, şirket ile rekabet uygulayıcılarına, uygulamada karşılaştıkları sorunları gidermek için, Kılavuz'un hazırlanmasına katkıda bulunma imkânı tanındı.

Kılavuz'un Hazırlanmasındaki Yasal Dayanak

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un³ ("Rekabet Kanunu") "Birleşme veya Devralma" başlıklı 7. maddesinde, hâkim durum yaratmaya veya mevcut bir hâkim durumu güçlendirmeye yönelik olarak, ülkenin bütünü yahut bir kısmında herhangi bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuracak nitelikteki birleşme veya devralma işlemleri yasaklanıyor ve hangi tür birleşme ve devralmaların hukuki geçerlilik kazanabilmesi için Rekabet

* *Ağustos 2011 tarihli Makale*

1 2010/4 sayılı Tebliğ'e ulaşmak için bkz. <http://www.rekabet.gov.tr/dosyalar/teblig/teblig83.pdf>.

2 Kılavuz'a ulaşmak için bkz. <http://www.rekabet.gov.tr/dosyalar/kilavuz/kilavuz12.pdf>.

3 Rekabet Kanunu'na ulaşmak için bkz. <http://www.rekabet.gov.tr/dosyalar/belgeler/belge7/kanun.pdf>.

Kurulu'na ("Kurul") bildirilip izin alınması gerektiğini Kurul'un çıkara-acağı tebliğlerle ilan edeceği belirtiliyor.

Bu madde doğrultusunda, Kurul, önce pazar payı eşiği sistemini ön-gören Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devral-malar Hakkında 1997/1 sayılı Tebliği⁴ ("1997/1 sayılı Tebliğ"), sonra da pazar payı eşiği yerine ciro eşiği sistemini getiren 2010/4 sayılı Tebliğ'i çıkarttı.

2010/4 sayılı Tebliğ ciro eşiği sistemi haricinde ayrıca, 1997/1 sayı-lı Tebliğ'de yer almayan "yan sınırlamalar" ile 1997/1 sayılı Tebliğ'de yer almasına rağmen tanımlanmayan "ilgili teşebbüs" kavramlarını da kapsamına aldı / tanımladı⁵. Şöyle ki, "yan sınırlamalar" kavramı 2010/4 sayılı Tebliğ'in 13. maddesinin 5. fıkrasında düzenleniyor. Bu maddeye göre, birleşme veya devralmaya ilişkin olarak Kurul tarafından verilen izin, işlemin uygulanmasıyla doğrudan ilgili ve gerekli sınırlamaları da kapsıyor. "İlgili teşebbüs" kavramının tanımı ise, 2010/4 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinde veriliyor. Bu madde uyarınca, "ilgili teşebbüs" birleşme işlemlerinde birleşen, devralma işlemlerinde devralan veya devre konu kişi ya da ekonomik birimleri ifade ediyor.

2010/4 sayılı Tebliğ kapsamına alınan tüm bu yeni kavramların, Tebliğ'in düzgün uygulanabilmesini sağlamak için, tıpkı Avrupa Birliği Hukukunda olduğu gibi, bir kılavuz ile açıklanması gerekiyordu. Bu çer-çevede, Kılavuz hazırlandı ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de yer verilen kavram-lar tanımlandı. Kılavuz kapsamında açıklanan kavramlar aşağıdaki gibidir:

İlgili Teşebbüs

Kılavuz, ilgili teşebbüsü, birleşme veya devralma işlemi olmasına göre farklı şekilde tanımlıyor. Şöyle ki, birleşme işlemlerinde ilgili te-şebbüs birleşen kişi ya da ekonomik birimlerin her birini ayrı ayrı ifade ediyor.

4 1997/1 sayılı Tebliğ'e ulaşmak için bkz. <http://www.rekabet.gov.tr/dosyalar/teblig/teblig29.pdf>.

5 2010/4 sayılı Tebliğ hakkında ayrıntılı bilgi için "Birleşme ve Devralmalar Hakkında Yeni Tebliğ" başlıklı Ekim 2010 Hukuk Postası Makalemiz ile "Yeni Birleşmeler ve Devralmalar Tebliği 1 Ocak 2011 Tarihi İtibariyle Yürürlüğe Girecek" başlıklı Aralık 2010 Hukuk Postası makalemize bkz. <http://www.erdem-erdem.av.tr/newsletter.php?katid=12110&id=12150>.

Devralma işlemlerinde ise, ilgili teşebbüs, hem devralan hem de devralınan tarafta bulunan teşebbüslerin her biridir. Bununla beraber, devralma işlemlerinde, kontrolün yapısına bağlı olarak, ilgili teşebbüs her bir işleme göre farklılık gösterebiliyor. Farklılık gösterdiği durumlar aşağıdaki gibidir:

Tam Kontrolün Devralınması. Bu halde, ilgili teşebbüsler, devralan ve devre konu teşebbüslerdir. Teşebbüslerin birer gruba bağlı olmaları halinde ise, ilgili teşebbüsler, devre konu ve devralan teşebbüslerdir.

Kısmi Devir. Bu halde, ilgili teşebbüsler, devralan ile devreden şirketin devre konu olan bölümüdür.

Ortak Kontrolden Tam Kontrole Geçiş. Bu halde, ilgili teşebbüsler, devralan hissedar ve ortak girişim şirkettir.

Ortak Kontrolün Devralınması. Bu halde, ilgili teşebbüs, aşağıdaki durumlara göre değişir:

- Yeni bir ortak girişim kurulması halinde, ortak kontrolde söz sahibi olacak hissedarların her biri ilgili teşebbüstür. Yeni kurulduğu için cirosu bulunmayan ortak girişim ise ilgili teşebbüs olarak kabul edilmez;
- Bir veya birden fazla teşebbüsün bir başka şirketi üzerinde ortak kontrol tesis edecek şekilde devraldıkları durumlarda, işlem sonrasında ortak kontrole sahip olacak teşebbüslerin her biri ve devralınan şirket ilgili teşebbüstür;
- Bir şirketin varlıklarının kısa sürede paylaşılması amacıyla devralınması, devralanlar tarafından devralınan şirketin ilgili parçaları üzerinde ayrı ayrı tam kontrolünün devralınması olarak değerlendirilir. Bu halde, ilgili teşebbüsler, devralan şirketler ile her işlemde devralınan farklı kısımlardır.

Ortak Girişimi Kontrol Eden Hissedarların Değişmesi. Bu halde, ilgili teşebbüsler, kontrolde gerçekleşen yapısal değişiklik sebebiyle, işlem sonrasında ortak kontrole sahip olacak tüm eski ve yeni hissedarlar ile ortak girişim şirketinin kendisidir.

Ortak Girişim Şirketi Tarafından Kontrolün Devralınması. Bu halde, ilgili teşebbüs, aşağıdaki durumlara göre değişir:

- Bir ortak girişim şirketinin başka bir şirketin kontrolünü devraldığı işlemlerde, ilgili teşebbüsler, ortak girişimin kendisi ya da ana şirketlerinin ayrı ayrı her biridir;
- Devralmanın piyasada faaliyet gösteren tam işlevsel bir ortak girişim şirketi tarafından gerçekleştirildiği durumlarda ilgili teşebbüsler, ortak girişim şirketinin kendisi ve devralınan şirkettir;
- Ortak girişim şirketinin ana şirketler tarafından gerçekleştirilen bir devralmada yalnızca araç olarak kullanıldığı durumlarda ise, ortak girişim şirketi yerine ana şirketler ilgili teşebbüs olarak kabul edilir.

Ortak Girişimin Dağılması. Bu halde, ilgili teşebbüs dağılma şekline göre değişir:

- Ana şirketlerin ortak girişimi dağıtarak, varlıklarını aralarında paylaştığı ve elde ettiği varlık üzerinde tam kontrol tesis ettiği durumda, her bir işlem için, ilgili teşebbüsler devralan ana şirket ile devralınan varlıktır;
- İki ya da daha fazla şirketin ekonomik birimleri karşılıklı değiştirmeleri halinde, her kontrol devri, birbirinden bağımsız biçimde tam kontrolün devralınması olarak kabul edilir. Bu halde, ilgili teşebbüsler, her işlem için devralan şirketler ile devralınan ekonomik birimlerdir.

Kontrolün Gerçek Kişiler Tarafından Devralınması. Bu halde, ilgili teşebbüsler, devralmayı gerçekleştiren gerçek kişi ile devralınan ekonomik birimdir.

Ciro

2010/4 sayılı Tebliğ'in "İzne tabi birleşme veya devralmalar" başlıklı 7. maddesine göre, işlem taraflarının Türkiye ciroları toplamının yüz milyon TL'yi ve işlem taraflarından en az ikisinin Türkiye cirolarının ayrı ayrı otuz milyon TL'yi veya işlem taraflarından birinin dünya cirosunun beş yüz milyon TL'yi ve diğer işlem taraflarından en az birinin Türkiye cirosunun beş milyon TL'yi aşması halinde söz konusu işlemin hukuki geçerlilik kazanabilmesi için Kurul'dan izin alınması zorunludur.

Yukarıda belirtilen ciroların aşıp aşılmadığı hesaplanırken, ilgili teşebbüslerle bağlantılı olan bütün kişi veya ekonomik birimlerinin ciroları da dikkate alınır. Bu çerçevede, ciro hesaplamasında, 2010/4 sayılı Tebliğ'in "Cironsun hesaplanması" başlıklı 8. maddesinde belirtildiği üzere, aşağıdakilerin toplam cirosu dikkate alınır:

- a) İlgili teşebbüs;
- b) İlgili teşebbüsün doğrudan ya da dolaylı olarak;
 - 1- sermayesinin veya ticari varlığının yarısından fazlasına sahip olduğu veya
 - 2- oy haklarının yarısından fazlasını kullanma yetkisine sahip olduğu veya
 - 3- denetim kurulu, yönetim kurulu veya teşebbüsü temsile yetkili organların üyelerinin yarısından fazlasını atama yetkisine sahip olduğu veya
 - 4- işlerini idare etme hakkına sahip olduğu kişi veya ekonomik birimler;
- c) İlgili teşebbüs üzerinde (b)'de sayılan hak ve yetkilere sahip olan kişi veya ekonomik birimler;
- ç) (c)'de sayılanların, (b)'de sayılan hak ve yetkilere sahip olduğu kişi veya ekonomik birimler;
- d) (a) – (ç)'de sayılanların, (b)'de sayılan hak ve yetkilere birlikte sahip olduğu kişi veya ekonomik birimler.

Bununla beraber, bir devralma işleminde, devreden bakımından sadece devredilen kısmın cirosu değerlendirilir.

Ortak girişimler bakımından ise, işlem taraflarının cirosu hesaplanırken çifte hesaplama yapılmaması gerekir. Bu nedenle, ana şirketlerin yanında ortak girişim şirketinin de ilgili teşebbüs olarak değerlendirildiği durumlarda ana şirketin cirosu, devre konu ortak girişimin cirosu olmaksızın, ortak girişimin cirosu da ana şirketin cirosu olmaksızın hesaplanır.

2010/4 sayılı Tebliğ'in 7. maddesi bildirim zorunluluğuna ayrıca bir de muafiyet imkânı öngörüyor. İlgili hüküm uyarınca, yukarıda anılan

cirolara ulaşılsa bile, etkilenen herhangi bir pazar yoksa bir birleşme veya devralma işleminin tarafları bildirim zorunluluğuna tâbi olmaz.

Etkilenen pazarın tanımı ise, 2010/4 sayılı Tebliğ'in ekinde yer alan Birleşme ve Devralmalar Hakkında Bildirim Formu'nun 5. maddesinde verilmiştir. Söz konusu madde uyarınca, bildirim konusu işlemten etkilenme ihtimali olan ve

- Taraflardan iki veya daha fazlasının aynı ürün pazarında ticari faaliyette bulunduğu (yatay ilişki);
- Taraflardan en az bir tanesinin bir diğerinin faaliyet gösterdiği herhangi bir ürün pazarının alt veya üst pazarında ticari faaliyette bulunduğu (dikey ilişki)

ilgili ürün pazarları, etkilenen pazarları oluşturmaktadır. Dolayısıyla, “etkilenen pazar”dan anlaşılması gereken “ilgili ürün pazarı”dır.

Bu çerçevede, taraflardan en az birinin Türkiye’de faaliyette bulunması kaydıyla, tarafların faaliyetleri arasında yatay ya da dikey çakışma bulunan herhangi bir ilgili ürün pazarı mevcut ise, etkilenen pazar bulunma koşulu sağlanmış olur. Bununla birlikte, yatay ya da dikey çakışmanın bulunduğu ilgili ürün pazarlarına ilişkin taraflardan hiçbirinin Türkiye’de faaliyeti bulunmuyorsa, bu durumda, söz konusu fıkranın uygulanması bakımından, etkilenen pazar bulunmadığı söylenebilir.

Etkilenen pazar değerlendirmesi, işlemten etkilenme ihtimali olan pazarlar bakımından yapılır. Bu çerçevede, birleşme işlemlerinde teşebbüslerin bütün faaliyetleri bu kapsamda değerlendirilir. Devralma işlemlerinde ise, yalnızca devre konu şirketin faaliyet alanı dikkate alınarak etkilenen pazar değerlendirmesi yapılır.

Yan Sınırlamalar

Yan sınırlamalar, yoğunlaşma işlemi ile doğrudan ilgili ve işlemin uygulanabilmesi ve yoğunlaşmadan beklenen etkinliklerin tam olarak sağlanabilmesi için gerekli olan sınırlamalardır.

Sınırlamaların doğrudan ilgili olması için, yoğunlaşma işlemi ile aynı kapsam veya zamanda yapılması yeterli olmayıp, ana işlem ile ekonomik

olarak yakından ilişkili olması ve yoğunlaşma sonucu oluşacak yeni yapıya sorunsuz bir geçiş için öngörülmüş olması gerekir.

Gerekliklik ölçütü ise, ilgili sınırlamanın yoğunlaşma işleminin gerçekleşmesi için zorunlu olması ya da sınırlama olmaksızın asıl işlem bakımından önemli ölçüde belirsizlik ve maliyet artışı olması gibi durumlarda karşılanabilir. Bir sınırlamanın gerekli olup olmadığının tespit edilebilmesi için, sınırlamanın niteliği yanında, süresi ve kapsamı da dikkate alınır. Ayrıca, aynı sonucu elde etmeye yarayan alternatif sınırlamalardan, rekabeti en az sınırlayan alternatifin tercih edilmesi gerekir.

Sonuç

Kılavuz, bir birleşme veya devralmanın Kurul'un iznine tâbi olup olmadığının doğru değerlendirilebilmesi için, ciroların nasıl hesaplanacağını ve ilgili teşebbüslerin hangileri olduğunu ayrıntılı olarak açıklıyor.

Ancak ortada 2010/4 sayılı Tebliğ kapsamında bir birleşme veya devralma işlemi yok ise, ciro eşiklerinin aşıp aşılmadığının da saptanmasına gerek yoktur. Zira bu durumda işlem evleviyetle bildirim konu olmaz.

Bu sebeple, Kılavuz'da öncelikle 2010/4 sayılı Tebliğ m.5'de söz edilen birleşme ve devralma olarak sayılan hallerin ele alınması ve bu kapsamda Tebliğ m. 5/1'de düzenlenen "kontrolde kalıcı değişiklik meydana getirme" kavramının irdelenmesi uygun olurdu.

Taahhüt ve Şartlı İzin Hakkında Taslak Kılavuz - I *

Av. Zeynep Tuncer

1 Ocak 2011 tarihinde yürürlüğe giren 2010/4 sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ¹ (“Tebliğ”) taahhüt ve şartlı izin kurumuna yasal dayanak getirdi. Böylece, işlem taraflarına, rekabet sorunlarına yol açabilecek birleşme ve devralma işlemleri için, bu sorunları giderici taahhüt sunma, Rekabet Kurulu’na da (“Kurul”), bu işlemlere şartlı izin verme imkânı tanındı.

Tebliğ’in yayımlanmasını müteakip, bu kurumun uygulanma usulünün tam olarak belirlenmesi amacıyla, Birleşme / Devralma İşlemlerinde Rekabet Kurumunca Kabul Edilebilir Çözümlere İlişkin Kılavuz Taslağı² (“Taslak Kılavuz”) hazırlandı ve 7 Şubat 2011 tarihinde Rekabet Kurumu’nun resmi internet sayfasında yayımlanarak kamuoyunun görüşüne açıldı.

Taslak Kılavuz, tıpkı Avrupa Birliği hukukunda uygulanmakta olan Komisyon’un Konsey Tüzüğü Uyarınca Kabul Edilebilir Tedbirlere İlişkin Duyurusu³ (“Duyuru”) gibi, olaya özgü incelemeyi bertaraf etmeksizin, taahhütlere ilişkin ilkeleri, taahhütlerin karşılaması gereken nitelikleri ve taahhütlerin yerine getirilmesini sağlayacak koşul ve yöntemleri düzenliyor.

Bu ayki Hukuk Postamızda, taahhütlerin özellikleri, türleri, Kurul’a nasıl ve ne zaman sunulmaları gerektiği ve uygulanmamalarının yaptırımını inceleniyor.

Taahhütlerin Özellikleri

Taslak Kılavuz taahhütler için birçok özellik öngörüyor:

Taahhütler İşlem Taraflarınca İradi Olarak Sunulmalıdır. Taslak Kılavuz taahhütlerin ancak işlem taraflarınca sunulabileceğini, Kurul’un

* Şubat 2011 tarihli Makale

1 Resmi Gazete, 07.10.2010, 27722.

2 Taslak Kılavuz’a ulaşmak için bkz. http://www.rekabet.gov.tr/dosyalar/images/file/BD-Cozumlerine_Iliskin_Kilavuz_Taslagi.pdf.

3 Avrupa Birliği Resmi Gazetesi, 2008/C – 267/01.

tek taraflı olarak bir koşul getiremeyeceğini ve taraflarca sunulmuş olan taahhütleri de değiştiremeyeceğini ifade ediyor. Böylece Kurul, bir yoğunlaşma⁴ işleminin ilgili pazarda rekabet sorunlarına yol açabileceğine kanaat getirirse, bu işlemi doğrudan reddetmek yerine, işlem taraflarından işlemin yol açabileceği rekabet sorunlarını ortadan kaldıracak taahhütler sunmasını ister. Ancak Kurul, tarafları taahhüt sunmaya zorlayamaz, taahhüt sunup sunmamak tamamen tarafların yetkisindedir.

Duyuru ile uyum içinde olan bu düzenleme iki açıdan çok isabetlidir. Öncelikle, Taslak Kılavuz ile belirlenen amaca kolayca ulaşılabilecektir. Zira işlemi en iyi taraflar bildikleri için, yoğunlaşma işlemine en uygun taahhütleri de ancak kendileri belirleyebilir. Ayrıca, Kurul'un davranışı da yeknesaklaştırılmıştır. Bundan böyle, Kurul, taraflarca önerilen herhangi bir taahhüt bulunmamasına rağmen, şartlı izin kararı veremeyecektir⁵.

Taahhütler Orantılı Olmalıdır. Orantılılık ilkesi, taahhütlerin taraflarca sunulması gerekliliğinin diğer bir nedenini oluşturur. Zira Kurul, işlem tarafları ile işlem hakkında taraflar kadar bilgiye sahip olmadığı için, taraflar için orantısız taahhüt öngörebilir.

Taslak Kılavuz, Duyuru'ya benzer şekilde, taahhütlerin orantılı olması gerektiğini söylemekle yetiniyor, ancak bu ilkenin tanımını vermiyor. Orantılılık ilkesinin tanımının da Taslak Kılavuz'a dâhil edilmesi uygun olur.

Orantılılık ilkesinden anlaşılması gereken, amacın gerçekleşmesi için uygun ve gerekli olanın ötesine geçilmemesi, birden fazla tedbir söz konusu olduğunda, en az külfetli olana başvurulması ve neden olunan sakıncalarla gözetilen amaçlar arasında bir denge olmasıdır.

4 Taslak Kılavuzda "Birleşme ve Devralma" yerine "Yoğunlaşma" kavramı kullanılmış ve bu kavramın birleşme, devralma ve tam işlevsel ortak girişimleri kapsayacak şekilde kullanıldığı belirtilmiştir.

5 Kurul'un, taraflarca taahhüt sunulmamış olmasına rağmen, şartlı izin verdiği birçok kararı vardır: Metro / Migros Kararı, 19.03.1998, 57/424-52; POAŞ Kararı, 18.02.1999, 99-8/66-23, Glaxo Wellcome / SmithKline Kararı, 03.08.2000; 00-29/308-175; Toros Tarım / Sümer Holding Kararı, 21.02.2008; 08-16/189-62 ve Doğan Gazetecilik / Vatan Gazetesi Kararı, 10.03.2008; 08-23/237-75.

Taahhütler Etkin ve Uygulanabilir Olmalıdır. Taraflarca önerilecek taahhütler⁶ etkin olmalıdır. Başka bir deyişle, taahhütler yoğunlaşma işlemi sonucunda ortaya çıkabilecek rekabet sorunlarını “*duraksamaya yer bırakmayacak ve sürdürülebilir bir biçimde gidermelidir*”. Taahhütler ayrıca mümkün olan en kısa sürede uygulanabilir de olmalıdır. Aksi takdirde, pazar koşullarında bir değişiklik meydana gelmesi veya olağanüstü ya da beklenmedik bir halin gerçekleşmesi durumunda, taahhütler amacını yitirecek ve rekabet sorunlarını gidermek için yetersiz kalacaktır.

Kurul’un taraflarca sunulan taahhütlerin yukarıda yer alan koşulları yerine getirip getirmediğini değerlendirebilmesi için, taraflar Kurul’a, taahhütler ile beraber, taahhütlerin içeriğine, ne şekilde uygulanacağına ve rekabet sorunlarını nasıl gidereceğine dair detaylı bilgi de sunar. Fakat Kurul, değerlendirmesini sadece taraflarca sunulmuş bilgiler dâhilinde gerçekleştirmez. Kurul, değerlendirmesinde ayıca tarafların ve rakiplerin pazardaki konumu, taahhütlerin taraflarca etkili olarak tam ve zamanında uygulanabilirliği gibi unsurları da pazar koşulları çerçevesinde değerlendirir.

Dolayısıyla, işlem sonucunda çıkabilecek rekabet sorunlarını giderici taahhüt sunmak tarafların, bu taahhütleri değerlendirmek de Kurul’un sorumluluğundadır.

Duyuru’ya paralel olan bu düzenlemenin çok isabetli olduğu kuşkusuzdur. Ancak Taslak Kılavuz ile belirlenen hedefe daha kolay ulaşılabilmesi için:

- Duyuru’da olduğu gibi, “gözden geçirme” hükmünün de Taslak Kılavuz’a dâhil edilmesi gerekir. Zira bu hüküm, pazar koşullarında değişiklik gibi, olağanüstü bir halin gerçekleşmesi halinde, taraflara taahhütlerini değiştirme olanağı veriyor. Böylece, Kurul, işlemi doğrudan reddetmek yerine, işlemi, revize edilmiş taahhütler kapsamında yeniden değerlendiriyor.
- Kurul’un düzgün bir inceleme yapıp, ekonomiye faydalı bir karar verebilmesi için, taraflarca verilecek bilgi ve belgelerin doğru ol-

6 Taslak Kılavuz’un ilgili bölümünde “taahhüt” kavramı yerine “çözüm önerisi” kavramı tercih edilmiştir. Ancak Makalede bu kavram yerine “taahhüt” kavramı kullanılıyor.

ması gerektiği ifade edilmelidir. Zira taraflarca verilecek bilgi ve belgeler taahhüt ve şartlı izin kurumunun kilit taşı oluşturmuyor.

- Taahhütlerin hayata geçirilmesi için belli bir süre öngörülmelidir. Aksi takdirde, taahhüdün hayata geçirilmesi beklenenden daha fazla sürede gerçekleşebilir ki bu durum beklenenin aksine bir sonuç doğurur.

Taahhüt Türleri

Taahhüt türleri gelecek makalede ayrıntılı olarak ele alınacaktır. Ancak şimdiden bazı temel konulara kısaca değinilebilir.

Taslak Kılavuz, Duyuru'ya paralel bir şekilde, taahhütlerin yapısal ve davranışsal olabileceğini açıklıyor. Yapısal taahhütler, ayırıştırma gibi, teşebbüsün yapısında değişiklik meydana getiren ve devir gibi, ani bir şekilde uygulanabilen, bu sebeple de kısa süreli denetim gerektiren taahhütleri ifade eder. Davranışsal taahhütler ise, tarafların ilerideki pazar davranışlarına ilişkin taahhütlerdir. Bu taahhütler, yapısal taahhütlerin aksine, uzun vadede uygulanabilir olmaları sebebiyle, uzun süreli denetim gerektirir.

Taslak Kılavuz, her ne kadar yapısal ve davranışsal taahhütlerin sunulabileceğini ifade etse de, davranışsal taahhütlerin uygulanmasını fiilen yapısal bir taahhüdün olmaması koşuluna bağlıyor. Taslak Kılavuz uyarınca, davranışsal taahhütler ancak yapısal çözümlerle benzer düzeyde etkinliğe ulaşabilecek nitelikte ve eş etkili bir yapısal taahhüdün bulunmadığı hallerde kabul edilir.

Oysa davranışsal taahhütler, tıpkı yapısal taahhütler gibi, çok etkili olabilir. Bu sebeple, davranışsal taahhütlerin uygulanması, yapısal taahhüdün yokluğuna bağlanamaz. Kaldı ki, orantılılık ilkesi, hedeflenen amacı gerçekleştirmeye yeterli bir davranışsal taahhüdün olması halinde, bu taahhüdün kabulünü gerektirir. Zira davranışsal taahhütler hemen her zaman yapısal taahhütlere göre daha az masraflı ve daha az külfetlidir. Bu sebeplerle, Taslak Kılavuz'da davranışsal taahhütlere ilişkin değişiklik yapılması ve bu taahhütlerin kabulünün yapısal taahhüdün yokluğundan bağımsızlaştırılması gerekir.

Taahhütlerin Kurul'a Sunulması

Taslak Kılavuz, taahhütlerin Kurul'a bildirimle veya bildirimden sonra ön inceleme veya nihai inceleme aşamalarında sunulabileceğini öngörüyor. Tebliğ'in ekinde yer alan bildirim formunda da, taahhütlerin sunulabilmesi için özel bir bölüm yer alıyor⁷.

Taahhütlerin Ön İnceleme Aşamasında Sunulması. Taslak Kılavuz, taahhütlerin ön inceleme aşamasında kabul edilebilmesini, rekabet sorunlarının açık ve basit bir şekilde tespit edilebilmesi ve bu açık sorunu gidermeye yönelik sunulan taahhütlerin bir o kadar belirgin ve basit olmasına bağlıyor. Bu bağlamda, taraflarca üstlenilen esasa ve uygulamaya ilişkin taahhütler tam ve ayrıntılı olarak sunulmalı ve usulüne uygun olarak yetkilendirilmiş bir kişi tarafından imzalanmış olmalıdır. Taraflar ayrıca, ön inceleme aşamasındaki süre kısıtı nedeniyle, Kurul'a taahhütlere ilişkin yeterli bilgiyi zamanında sunmalıdır.

Her ne kadar Taslak Kılavuz ile getirilen bu düzenleme Duyuru ile paralel olsa da, yoğunlaşma işlemi sonucunda ortaya çıkacak rekabet sorunları ile bunları bertaraf etmek için sunulan taahhütlerin derinlemesine bir inceleme gerektirmeyecek kadar açık olması gerektiği açıklanmamıştır. Oysa bu husus ön inceleme aşamasının temelini oluşturur. Bu sebeple, bu hususların da Taslak Kılavuz'a açık bir şekilde dâhil edilmesi gerekir.

Taahhütlerin Nihai İnceleme Aşamasında Sunulması. Taslak Kılavuz, taahhütlerin en geç nihai inceleme raporuna ilişkin yazılı savunma ile birlikte sunulabileceğini öngörüyor ve bu aşamanın uzunluğu sebebiyle, taahhütlerin, nihai inceleme aşamasının başında sunulmuş olmaları koşuluyla, ikinci yazılı savunma ile beraber geliştirilebileceklerinin altını çiziyor.

Bu aşamada sunulan taahhütler, kural olarak, Kurul'un nihai kararına kadar askıdadır. Ancak taahhütleri incelemekle görevli meslek personeli, nihai inceleme raporunun tamamlanmasından önce, taahhütlerin rekabet sorunlarını çözmeye yeterli olduğu kanaatine varırsa, yasal sürenin bitmesini beklemeden taahhütleri hazırlayacağı raporla birlikte Kurul'un gündemine sunar.

7 Taahhütler, bildirim formunun 11.5'inci bölümünde sunulabilir. Bildirim formu için bkz. dn. 1.

Görüldüğü üzere, nihai inceleme aşamasında da, taahhütlere ilişkin karar nihai rapordan önce verilebiliyor. Dolayısıyla, taahhütlerin, zaman geçmeksizin değerlendirilebilmesi için, bu aşamada da taraflarca tam ve doğru bilgi verilmesi şarttır. Ancak bu husus Taslak Kılavuz'da belirtilmemiştir. Ayrıca, taahhütlerin taraflarca Kurul'a nasıl sunulması gerektiği de belirtilmemiştir. Oysa taahhütler, burada da, ön inceleme aşamasında olduğu gibi, usulüne uygun olarak yetkilendirilmiş bir kişi tarafından imzalanmış şekilde Kurul'a sunulur. Bu sebeple, bu unsurlar ya bu bölüm altında yeniden sayılmalı, ya da ön inceleme aşamasına atıfta bulunulmalıdır.

Koşul ve Yükümlülük Ayırımı ve Bunlara Uyulmamasının Yaptırımı

Taslak Kılavuz, tıpkı Duyuru'da olduğu gibi, koşul ile yükümlülük kavramlarının farklı şeyleri ifade ettiğini belirtiyor, ancak bu iki kavramın tanımını vermek yerine, bu iki kavram arasındaki farkı örnekleme yoluyla açıklıyor. Taslak Kılavuz, bir iş biriminin elden çıkarılmasının koşul niteliğinde olduğunu, bir elden çıkarma uzmanının atanmasının ise, bir yükümlülük niteliğinde olduğunu belirtiyor. Oysa tıpkı Duyuru'da olduğu gibi, bu iki kavramın tanımının da verilmesi gerekir. Bu bağlamda, Taslak Kılavuz'a şartın, Kurul'un taahhütleri dikkate alarak belirlediği ve bunlar doğrultusunda yoğunlaşma işlemine izin verdiği konuları, taahhüdün ise, bu konulara ulaşılması için belirlenen aşamaları / araçları ifade ettiği dâhil edilmelidir.

Bununla beraber, Taslak Kılavuz, koşula ve şarta uyulmamasının yaptırımlarını da belirliyor. Bu çerçevede, Taslak Kılavuz, koşula uyulmamasının izin kararını kendiliğinden geçersiz hale getireceğini, yükümlülüğe uyulmamasının ise, ilgili taraflar hakkında idari para cezası uygulanmasına sebep olacağını açıklıyor. Taslak Kılavuz tarafından getirilen bu düzenleme çok yerindedir. Zira Duyuru'daki yükümlülüğe uyulmaması halindeki yaptırım karmaşası Taslak Kılavuz'a alınmamış, bu halde uygulanacak yaptırım kesin olarak belirlenmiştir.

Sonuç

Taslak Kılavuz yoğunlaşma işlemleri için adeta bir yol harita oluşturuyor. Bu sebeple, Taslak Kılavuz'un amacına ulaşabilmesi için, yukarıda yer alan maddi önerilerin de dikkate alınmasında yarar vardır.

Bununla beraber, Taslak Kılavuz'un kolay kullanılabilmesi ve anlaşılabilmesi için, bazı şekli değişiklikler de yapılmalıdır. Kuş bakışı olarak önerilen şekli değişiklikler şöyledir:

- Yukarıda açıklanan öneriler benimsenirse, bu öneriler ayrı ayrı maddelerde düzenlenmeli ve her bir maddeye başlık verilmelidir;
- Gereksiz tekrarlar çıkartılmalı, Taslak Kılavuz'un planı yeniden ele alınmalıdır;
- Örneklemelerin yanı sıra, Duyuru'da olduğu gibi, bugüne kadar verilmiş kararlara da atıf yapılmalıdır. Böylece Kurul'un uygulaması daha kolay anlaşılır;
- Taslak Kılavuz'da sıkça kullanılan "çözüm önerisi" kavramı "taahhüt" kavramı ile değiştirilmelidir. Zira Taslak Kılavuz tarafların öneri getirmesini değil, belli bir davranışı taahhüt etmesi halini düzenliyor.

Taahhüt ve Şartlı İzin Hakkında Taslak Kılavuz - II *

Av. Zeynep Tuncer

Geçen ayki Hukuk Postamızda 7 Şubat 2011 tarihinde Rekabet Kurumu’nun resmi internet sitesinde yayımlanan ve kamuoyunun görüşüne açılan Birleşme / Devralma İşlemlerinde Rekabet Kurumunca Kabul Edilebilir Çözümlere İlişkin Kılavuz Taslağı’nın ¹ (“Taslak Kılavuz”) ilk bölümü incelendi. Bu bağlamda, taahhütlerin özellikleri, türleri, Rekabet Kurulu’na (“Kurul”) nasıl ve ne zaman sunulmaları gerektiği ve uygulanmamalarının yaptırımları anlatıldı ².

Bu ayki Hukuk Postamızda, Taslak Kılavuz’da yer alan taahhüt türleri, taahhütlerin uygulanması ve bunların denetlenmesi ayrıntılı olarak ele alınıyor.

Taahhüt Türleri

Taslak Kılavuz, Komisyon’un Konsey Tüzüğü Uyarınca Kabul Edilebilir Tedbirlere İlişkin Duyurusu’na ³ (“Duyuru”) benzer şekilde üç tür taahhüt öngörüyor. Ancak taraflar bu taahhütler ile sınırlı değil, Kurul’a, bir yoğunlaşma ⁴ işlemi sonucunda ilgili pazarda ortaya çıkabilecek sorunları tamamen yok edebilecek başka taahhütler de sunabilir.

Taslak Kılavuz kapsamında düzenlenen taahhüt türleri aşağıdaki gibidir:

Bir İş Biriminin Elden Çıkarılması. Taslak Kılavuz, hâlihazırda pazarda tek başına yaşayabilirliği ve rekabet edebilirliği konusunda şüphe bulunmayan bir iş biriminin,

* *Mart 2011 tarihli Makale*

1 Taslak Kılavuz’a ulaşmak için bkz. http://www.rekabet.gov.tr/dosyalar/images/file/BD-Cozumlerine_Iliskin_Kilavuz_Taslagi.pdf.

2 Geçen ayki Hukuk Postamıza ulaşmak için bkz. http://www.erdem-erdem.av.tr/newsletter.php?katid=12110&id=14673&main_kat=14668&yil=

3 Avrupa Birliği Resmi Gazetesi, 2008/C – 267/01.

4 Taslak Kılavuzda “Birleşme ve Devralma” yerine “Yoğunlaşma” kavramı kullanılmış ve bu kavramın birleşme, devralma ve tam işlevsel ortak girişimleri kapsayacak şekilde kullanıldığı belirtilmiştir.

- bütünüyle elden çıkarılmasının ya da
- çeşitli varlıklarının bir araya getirilmesi ve/veya mevcutlarından bazılarının çıkarılmasının (“*carve-out*”),

bir yoğunlaşma işlemi sonucunda ilgili pazarda ortaya çıkabilecek sorunları en etkili şekilde yok edebilecek taahhüt türü olduğunu belirtiyor. Bu sebeple, Taslak Kılavuz bu taahhüdü çok ayrıntılı düzenliyor.

Bir iş birimini elden çıkarma taahhüdünün kabul edilebilmesi, elden çıkarılacak iş biriminin uzun vadede etkili olarak işlem tarafı teşebbüsle rekabet edebilecek şekilde varlığını sürdürebilir yapıda ve kendisinden işbirliği gerektirmeyecek şekilde işlem taraflarından bağımsız olmasına bağlıdır. Bu sebeple, olası bir alıcının finansal kaynakları taahhüdün değerlendirilmesinde dikkate alınmaz.

Kurul’un, bir iş biriminin elden çıkarılması taahhüdünü inceleyebilmesi için, taahhüt kapsamında aşağıdaki unsurlar yer almalıdır:

Elden Çıkarmanın Kapsamı. Taslak Kılavuz, elden çıkarmanın kapsamının kesin ve detaylı bir şekilde belirtilmesi gerektiğinin altını çiziyor. Bu bağlamda, elden çıkarmanın kapsamına, her işlemin özelliğine göre, pazardaki rekabetçi faaliyetin uygun bir rakip tarafından yürütülmesine imkân tanıyacak üretim, dağıtım veya satış gibi maddi varlıklar ve personel yapılanması veya mevcut mal ya da hizmet anlaşmaları da eklenmelidir. Bu varlıklara ek olarak ayrıca, gayri maddî varlıklar da eklenebilir. Gayri maddî varlıklarda en önemli unsur, ilgili tarafların bu varlıklarla ilgili tüm haklarından vazgeçmesi ve bunların uygun alıcının elinde derhal rekabetçi ve yaşayabilir bir varlığa dönüşmesidir. Zira yukarıda da ifade edildiği üzere, önemli olan, elden çıkarılacak iş biriminin tek başına yaşayabilir, yani işlem taraflarıyla rekabet edebilir ve onlardan bağımsız olmasıdır.

Geri Almama Koşulu. Taslak Kılavuz, taahhüdün etkisini korumak için, işlem tarafının elden çıkarılan iş biriminin tamamı veya bir kısmı üzerinde gelecekte herhangi bir hak kazanımını engelleyici nitelikte bir koşul içermesi gerektiğini öngörüyor.

Uygun Alıcı. Uygun alıcı ayrıştırmada kilit noktayı oluşturuyor. Zira elden çıkarılan iş birimi ancak onun aracılığıyla gerçek ve etkin rekabeti sağlayabilir. Bu sebeple, uygun alıcı taraflardan bağımsız ve devraldığı iş

biriminin pazarda hem taraf hem de diğer rakiplerle rekabet edebilmesini temin edecek ekonomik kaynağa, bilgiye ve isteğe sahip olmalıdır. Uygun alıcı ayrıca, taahhütlerin gerçekleşmesinde herhangi bir gecikmeye yol açmamalı ve yeni rekabet sorunlarına da neden olmamalıdır. Tâbidir ki uygun alıcı için sayılan bu özellikler genel özelliklerdir, her işlemin özelliğine göre, uygun alıcının taşınması gerekli başka özellikler de aranabilir.

Rakiplerle Bağların Koparılması. Taslak Kılavuz, taraflar veya rakipler arasındaki bağların rekabet sorunlarına sebep olduğu durumlarda, bu bağların kesilmesinin taahhüt olarak Kurul'a sunulabileceğini düzenliyor.

Taslak Kılavuz, tıpkı Duyuru'da olduğu gibi, taraflar arasındaki bağların nasıl kesilebileceğini örneklemeye yoluyla düzenliyor. Bu bağlamda, azınlık payların devri, çapraz yönetici yapılarının ortadan kaldırılması veya rakipler arası anlaşmaların sona erdirilmesi hallerini sayıyor.

Elden Çıkarma Dışındaki Taahhütler. Taslak Kılavuz, Duyuru'ya paralel bir şekilde, elden çıkarma taahhüdü dışında üç tür taahhüt öngörüyor:

Davranışsal Taahhütler. Taslak Kılavuz, davranışsal taahhütlerin ancak yapısal bir taahhüdün uygulanmasının olanaklı olmadığı hallerde kabul edilebileceğini düzenliyor. Oysa geçen ayki Hukuk Postamızda da ayrıntılı olarak açıklandığı üzere, davranışsal taahhütler de, tıpkı yapısal taahhütler gibi, çok etkili olabilir. Bu sebeple, davranışsal taahhütlerin uygulanması, yapısal taahhüdün yokluğuna bağlanamaz.

Erişim İzni. Taslak Kılavuz, bir yoğunlaşma işlemi sonucunda meydana gelen rekabet sorunlarının pazar kapama etkisi yaratması halinde, işlem taraflarının, yapısal bir taahhüt ile aynı etkiyi yaratacak altyapı, dağıtım ağı veya know-how ya da patent veya diğer fikrî mülkiyet hakları gibi bazı anahtar bilgilere erişim izni verebileceklerini düzenliyor. Taslak Kılavuz ayrıca, bu taahhütlerin kolayca izlenebilmesini sağlamak için, taahhütlerin izlemeye ilişkin yöntem ve araçları da içermesi gerektiğinin altını çiziyor.

Uzun Süreli Münhasır Anlaşmalarının İptali. Bazen yoğunlaşma işlemleri, zaten var olan bazı sözleşmelerin rekabet için olumsuz etki ya-

ratmalarına sebep olur. Bu durum genellikle uzun süreli münhasır anlaşmalarının varlığında görülür. Bu sebeple, Taslak Kılavuz, bu anlaşmalarının iptalinin Kurul'a işlem taraflarınca taahhüt olarak sunulabileceğini düzenliyor⁵ ve taraflara ayrıca, anlaşmalar nedeniyle ortaya çıkan pazar kapama etkisinin fiilen de ortadan kalktığını ortaya koyma yükümlülüğü getiriyor.

Taahhütlerin Uygulamaya Geçirilmesinin Tabi Olduğu Koşullar

Taslak Kılavuz, bir iş birimini elden çıkarma taahhüdünün uygulanmasına ilişkin oldukça ayrıntılı, diğer taahhütlerin uygulanmasına ilişkin ise, daha kısa ve genel düzenlemeler getiriyor.

İlgili düzenlemeler aşağıdaki gibidir:

Bir İş Birimini Elden Çıkarma Taahhüdünün Uygulanması. Bu taahhüdün uygulanması birçok aşamadan oluşuyor.

Uygun Alıcının Belirlenmesi. Uygun alıcının belirlenmesi, nihai sözleşmenin akdedilmesi aşaması ve elden çıkarmanın sonuçlandırılması aşaması olmak üzere, iki aşamadan oluşuyor.

Nihai sözleşmenin akdedilmesi aşaması olan ilk aşama da iki alt aşamadan oluşuyor. “Tarafların alıcı bulma dönemi” olarak adlandırılan ilk alt aşama, tarafların uygun alıcıyı aradıkları dönemi ifade ediyor ve altı ayda tamamlanması gerekiyor. Tarafların başarısız olması halinde ise, “uzmanla elden çıkarma” olarak adlandırılan ikinci alt aşamaya geçiliyor. Bu aşamada, elden çıkarma uzmanı, herhangi bir asgarî fiyat gözetmeksizin iş birimini elden çıkarma yetkisini elde ediyor ve üç ay içinde uygun bir alıcı bulması gerekiyor.

Elden çıkarmanın sonuçlandırılması olan ikinci aşama ise, satış anlaşmasının uygulanarak iş biriminin elden çıkarılmasını ifade ediyor ve üç ayda tamamlanması gerekiyor.

Alıcının ve Satış Anlaşmasının Onaylanması. Kurul, hem alıcıyı hem de kendisiyle yapılan satış anlaşmasını onaylar.

⁵ Taslak Kılavuz, her ne kadar sadece uzun süreli münhasır anlaşmalarının iptalini öngörse de, bölümün başlığı çelişkili bir şekilde “Uzun Dönemli Münhasır Anlaşmalarının Değiştirilmesini İçeren Çözümler”dir.

Kurul, alıcıyı değerlendirirken, tarafların ve elden çıkarma uzmanının gerekçeli önerisine ve önerilen alıcının iş planına bakar. Bu bağlamda, Kurul, alıcının yeterli finansal kaynaklara sahip olmasını ve ilgili diğer kurum ve kuruluşlardan gerekli izinleri alabilecek konumda olmasını gözetir.

Kurul ayrıca satış anlaşması ve taraflarla alıcı arasında yapılacak diğer tüm anlaşmaları da değerlendirir. Bu kapsamda, Kurul, söz konusu anlaşmaların taahhütlerle uyumlu olup olmadığını inceler.

Tarafların Ara Dönemdeki Yükümlülükleri. Taslak Kılavuz, taraflar için, koşullu izin kararı ile elden çıkarılacak iş biriminin uygun alıcıya devri arasında kalan “ara dönem” için bazı yükümlülükler öngörüyor:

- ***Ayrırma İçin Adımlar.*** Elden çıkarılacak iş biriminin ilgili pazarda tek başına varlığını sürdürebilmesi için, bu iş biriminin asıl faaliyetten ayrılması gerekiyor. Bu bağlamda, elden çıkarılacak iş birimine, uygun olduğu ölçüde, bazı varlık ve personelin aktarılması gerekiyor. Taslak Kılavuz ayrıca, elden çıkarma uzmanının bu aşamayı takip edip Kurul’a yazılı bilgi vermesini de öngörüyor.
- ***Elden Çıkarılacak İş Biriminin Ara Dönemde Korunması.*** İşlem tarafları elden çıkarılacak iş biriminin ara dönemde rekabetçi potansiyelini koruma yükümlülüğü altındadır. Bu kapsamda, taraflar, elden çıkarılacak iş birimine ilişkin bütün değerleri basiretli davranarak korumak ve elden çıkarılacak iş birimi üzerinde olumsuz etkiye sahip olabilecek her türlü davranıştan kaçınmakla yükümlüdür.
- ***Tarafların Özel Yükümlülükleri.*** Taslak Kılavuz tarafların, taahhütleri kapsamında, potansiyel alıcıların inceleme (“*due diligence*”) yapmalarına imkân tanımalarını öngörüyor. Ayrıca, taraflar ile elden çıkarma uzmanının periyodik olarak Kurul’a bilgi vermesini, kapanış anında da, elden çıkarma uzmanının Rekabet Kurumu’na nihaî rapor sunmasını düzenliyor.

Elden Çıkarma Uzmanı. Elden çıkarma uzmanı adeta Kurul’un gözü ve kulağıdır. Bu sebeple, elden çıkarma uzmanı Kurul’un koşullu izin kararını izleyen en kısa sürede taraflarca belirlenerek Kurul’un onayına sunulur. Bu süre gecikmeyi haklı kılacak herhangi bir haklı neden olma-

dıkça, kısa kararın tebliğinden itibaren otuz günü geçmemelidir. Taraflar, elden çıkarma uzmanının elden çıkarma süreciyle ilgili tüm masraflarını karşılamakla yükümlüdür.

Elden çıkarma uzmanı, iş biriminin ara dönemde bağımsız olarak korunmasını ve taahhütte öngörülen koşullar altında uygun alıcıya devrinin sağlanmasını gözetir.

Elden çıkarma uzmanının görevi, taahhüdün tam ve doğru biçimde uygulanarak elden çıkarma işleminin gerçekleştirildiği hususunun kapanışını onaylayan bir yazıyı Kurul'a sunmasıyla sona erer.

Elden Çıkarma Dışındaki Taahhütlerin Uygulanması. Taslak Kılavuz, elden çıkarma taahhüdüne ilişkin olarak öngörülen düzenlemenin, uygun düştüğü ölçüde, diğer taahhütler bakımından da dikkate alınacağını düzenliyor.

Taslak Kılavuz ayrıca, Duyuru'ya paralel şekilde, Kurul'un davranışsal taahhütlerin uygulanmasını gözetecek bir uzmanın atanması ve taahhütlerin uygulanması aşamasında, taraflarla ilgili üçüncü kişiler arasında ortaya çıkabilecek uyuşmazlıkların çözümü için, hızla devreye girerek taahhütlerin pazar oyuncularınca bizzat uygulanmasını sağlayacak bir tahkim mekanizmasının kurulmasını da öngörüyor.

Sonuç

Taslak Kılavuz, rekabetin *ex ante* korunması yerine *ex post* korunmasına olanak veriyor. Bu sebeple, uygulamada karşılaşılabilecek tüm halleri kapsamayı ve taahhütlerin denetiminin çok iyi düzenlenmesi gerekiyor.

Hızlı Tüketim Ürünleri Perakende Sektöründe Yasalaşma Adımları *

Av. Zeynep Tuncer

Hızlı tüketim ürünleri (“HTÜ”) perakende sektörü son yıllarda, küçük devralmalar yoluyla çok gelişti. *Creeping acquisition* olarak da adlandırılan bu devralmalar, yavaş ilerleyen / fark edilmeyen devralmalardır. Zira bu sektörde, büyük bir şirket başka büyük bir şirketi devralmak yerine, birçok küçük işletmeyi (örneğin, bakkal) devralıyor. Ancak bu devralma işlemleri, 2010/4 sayılı Rekabet Kurulu’ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ’de ¹ (“2010/4 sayılı Tebliğ”) belirtilen eşikleri aşmadığı için, Rekabet Kurulu’nun (“Kurul” veya “RK”) iznine tâbi olmuyor. Dolayısıyla, büyük şirketler gittikçe daha güçleniyor, küçükler ise yavaş yavaş yok oluyor.

Bu durumu değerlendirebilmek ve en uygun çözümü bulabilmek için, Kurul, geçtiğimiz yıl sektör incelemesi gerçekleştirdi ve 18 Nisan 2011 tarihinde, “Türkiye Hızlı Tüketim Ürünleri Perakendeciliği Sektör İncelemesi Ön Raporu” nu ² (“Ön Rapor”) resmî internet sitesinde yayımlayarak tartışmaya açtı.

Avrupa Birliği’ne uyum süreci ve özellikle Avrupa ülkeleri mevzuatlarında bu sektöre yönelik yapılan yenilik ve değişikliklerin de, Kurul tarafından gerçekleştirilen bu sektör incelemesinde önem arz ettiği aşîkârdır.

Ön Rapor’da yer verilen tespit ve öneriler aşağıda yer alıyor.

Türkiye HTÜ Perakendeciliği Pazarı

HTÜ perakendeciliği pazarı 1990’lı yıllardan beri Türkiye’de gelişme göstermiş ancak bu gelişme Avrupa ülkelerindeki kadar belirgin olmamıştır. Nitekim organize perakendecinin payı sadece 20 milyar

* Mayıs 2011 tarihli Makale

1 Tebliğ’e ulaşmak için bkz. <http://www.rekabet.gov.tr/dosyalar/teblig/teblig83.pdf>.

2 Ön Rapor’a ulaşmak için bkz. http://www.rekabet.gov.tr/dosyalar/images/file/Perakende_Sektor_Arastirmasi_genis_Ozet_.pdf.

TL artmıştır: 2004 yılında 72 milyar TL olan toplam ticaret, 2009 yılında 93 milyar TL'ye, organize perakendenin ağırlığı ise, 2004'te yaklaşık %30 iken, 2009'da %43'e çıkmıştır. Bu rakamlar, hala Avrupa ülkeleri rakamlarının çok altındadır.

HTÜ perakendeciliğinde yoğunlaşma oranları da, Avrupa ülkelerine oranla çok düşüktür. Şöyle ki, Türkiye'deki en büyük dört perakendecinin toplam pazar payı ("CR4"), başka bir deyişle, CR4 oranı %14 iken, bu oran İsveç'te %91, İngiltere'de %68, Almanya'da %67, Fransa'da %65, Macaristan'da %50 ve İtalya'da %20'dir.

HTÜ Sektöründe Alıcı Gücü

HTÜ sektöründe son yıllarda yaşanan en büyük rekabet sorunlarından birisi sağlayıcı ile dağıtıcı arasındaki güç farkıdır. Şöyle ki, bu sektörün gelişmesiyle beraber, sağlayıcı değil, dağıtıcı veya dağıtım gruplarının ekonomik gücü ellerinde bulunduruyor ve üretici veya sağlayıcı ya da tedarikçilere kendi ticari koşullarını kabul ettiriyorlar.

Türkiye HTÜ perakendeciliği pazarındaki alıcı gücü konusundaki başlıca sorunlar ise şöyledir:

- Tedarikçiler tarafından listeleme bedeli, raf bedeli, teşhir alanı bedeli (gondol, palet, raf konumu, mağaza içi trafiğe göre konumlandırma gibi), insert bedeli, elektrik bedeli, tüketicilere yönelik promosyonlara katılma, eleman talebi, bedelsiz / tadımlık ürün, mağaza açılış bedeli, yıldönümü bedeli, yılsonu iskontosu gibi çeşitli isimler altında ilave bedel, iskonto ve hizmet talebinde bulunuluyor.
- Perakendeciler tarafından tedarikçilere yapılacak ödemelerde ödeme vadelerine uyulmuyor ve gıda üreticisi sözleşmelerinde 60 – 90 gün olarak belirlenen ödeme vadesi uygulamada 130 güne kadar uzuyor. Ancak bu sorun 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu³ ("Yeni TTK") ile giderilecektir. Zira Yeni TTK'nun 1530'ncu

3 Yeni TTK 14.02.2011 tarih ve 27846 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Yeni TTK'ya ulaşmak için bkz. <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110214.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110214.htm>.

maddesi alacaklıları korumak amacıyla ticari ilişkilerdeki ödeme sürelerine yönelik atılmış günlük ödeme süresi sınırı getiriyor.

- Özel markalı ürünlerin toplam satışlar içindeki oranı Avrupa ülkelerine oranla oldukça düşük. Nitekim bu oran İsviçre’de %54, İngiltere’de %47, İspanya’da %40, Avusturya’da %31, İtalya’da %13 iken, Türkiye’de sadece %8’dir. Ancak bu oran gitgide artıyor. Bu artış karşısında, tedarikçiler markalı ürünleri için raflarda yer bulma sorunu yaşayabiliyor.

HTÜ Perakende Sektörü İçin Öneriler

Kurul, Ön Rapor’da, yukarıda belirttiği (muhtemel) rekabet sorunlarının üstesinden gelebilmek için, farklı ülke düzenlemelerinden esinlenerek önerilerde bulundu:

Yoğunlaşma Eşiklerinin Düşürülmesi. Kurul, yukarıda açıklanan küçük devralmalar temelinde, yoğunlaşmaların bildirilmesine yönelik eşiklerin HTÜ perakendeciliği sektöründe düşürülmesini önermiş ve örnek olarak, HTÜ perakendeciliği sektörüne özel olarak yoğunlaşma bildirim eşiklerini %50 oranında indirmiş olan Fransız Hukuku’na atıf yapmıştır.

Asıl olarak, bu yöntem ile engellenmek istenen, devralma boyutlarının, 1 Ocak 2011 tarihinde yürürlüğe girmiş olan 2010/4 sayılı Tebliğ’de öngörülen eşiklerin altında kalması sebebiyle, rekabete olumsuz etkilerinin olmasıdır.

Davranış Kodu ve Ombudsmanlık Sistemi. Kurul, İngiltere’yi örnek alarak, tarafların bir araya gelerek oluşturduğu etik davranış kodunun bir hakem (ombudsman) tarafından gözetilerek uygulandığı bir davranış seti oluşturulmasını öngörmüş ancak, davranış kodunun içeriği ve bağlayıcılığına ilişkin herhangi bir somut öneri getirilmemiştir

Tedarikçi – Perakendeci Anlaşmalarının Düzenli Olarak Rekabet Kurumu’na Bildirilmesi. Kurul, Norveç Rekabet Otoritesini örnek alarak, HTÜ perakendeciliği pazarında alıcı gücünün yüksek olduğunu belirlemiş; ürün grupları bakımından belirli bir büyüklüğün üzerindeki perakendeciler için geçerli olmak üzere tedarikçi–perakendeci anlaşmalarının düzenli olarak Rekabet Kurumuna gönderilmesini öngörmüştür.

Burada beklenen fayda anlaşmaların şeffaflaştırılması ve haksız uygulamaların ortadan kaldırılmasıdır.

Ön Rapor'un Değerlendirmesi

Türkiye HTÜ perakendeciliği pazarı son yıllarda Türkiye'de gelişmekte olan bir pazar olmakla birlikte, Avrupa'daki kadar gelişmemiş, hatta Avrupa'daki rakamların halen çok altındadır. Yukarıda ifade edildiği gibi, Türkiye'de CR4 oranı %14 iken, bu oran İsveç'te %91, İngiltere'de %68, Almanya'da %67, Fransa'da %65, Macaristan'da %50 ve İtalya'da %20'dir.

Bu sebeple, HTÜ perakende sektörünün ivedilikle regüle olması şu an itibariyle gerekme bile, bu sektördeki gelişmeler dikkate alındığında, yasalaşma çalışmalarına şimdiden başlanması çok isabetli olmuştur.

Bu bağlamda, farklı hukukların değerlendirilmesi de çok doğrudur. Ancak, değerlendirmenin sadece Fransa, İngiltere ve Norveç ile sınırlı kalmaması gerekir. Zira bu üç hukukta da sorunlar mevcuttur. Ayrıca, bu ülkedeki HTÜ perakendeciliği pazar yapısı ile Türkiye HTÜ perakendeciliği pazar yapısı farklıdır. Bu sebeple, aynı düzenlemeleri birebir almak zaten doğru olmayacaktır.

Sonuç

Türkiye'de HTÜ perakende sektörü son yıllarda çok gelişti. Bu sebeple, bu sektördeki rekabetin de artık yavaş yavaş regüle edilmesi gerekiyor. Bu kapsamda, önce sektörün incelenmesi ve teşebbüslerin görüşlerinin alınması çok doğrudur.

Ancak bu sektör için getirilecek düzenlemenin Türkiye HTÜ perakende sektörüne uygun ve sağlayıcı ile dağıtıcı menfaatlerini dengeleyen bir düzenleme olması gerekir. Zira sağlayıcılar korumayı amaçlar iken, dağıtıcıları rekabet edemez bir hale getirmek doğru olmaz. Ayrıca düzenlemenin fiilen her boyutta tüm teşebbüslere eşit şekilde uygulanmasını sağlamak gerekir.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ile Rekabet Kurumu Arasındaki İşbirliği Protokolü *

Av. Naciye Yılmaz

Rekabet Kurumu ile Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (“BTK”) arasında elektronik haberleşme pazarında rekabetin sağlanması, geliştirilmesi ve korunması ile ilgili işbirliğine dair Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ile Rekabet Kurumu Arasındaki İşbirliği Protokolü (“Protokol”) 2 Kasım 2011 tarihinde imzalanarak yürürlüğe girdi.

Protokolün Amacı

Protokolün “*amaç*” başlıklı 3. maddesine göre Protokol’ün amacı, “ *tarafların elektronik haberleşme sektöründe rekabetin tesisine, geliştirilmesine ve korunmasına yönelik yetki ve görev alanlarına giren konuların karşılıklı işbirliği içinde ele alınmasına ilişkin usul ve esasları belirlemek, işletmecilerin şikayet veya bildirimlerinin her iki kuruma veya birine iletimini sağlayarak birbirleriyle çelişebilecek nitelikte ve/veya kendisi için en uygun yönde kararlar aldırma amacıyla hareket etmelerini engellemek, ilgili mevzuat ve kavramların yorumlanmasında müşterek tutum sergilenmesi ve karşılıklı işbirliği ile bilgi aktarımına yönelik kararlar alınmasını sağlamaktır*”.

Böylelikle Rekabet Kurumu ile BTK arasında yetki konusunda bir uzlaşmaya gidildi ve bazı teşebbüslerce zaman zaman başvuru alan “*forum shopping*” yönteminin önüne geçilmesi amaçlandı. Şu kadar ki, elektronik haberleşme pazarında rekabetin sağlanması ve korunması açısından BTK’nın Elektronik Haberleşme Kanunu’ndan, Rekabet Kurumu’nun ise Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’dan doğan görev ve yetkileri bulunmaktaydı. Ancak söz konusu görev ve yetkiler iki kurum arasında işbirliğini gerektirse de bu yetkilerin hangi kurum tarafından nasıl uygulanacağına dair kurumlar arasında bir uzlaşma sağlanmış değildi.

İşbu Protokol ile “*bilgi aktarımı*”, “*görüş alınması*” ve “*koordinasyon ve işbirliği*” başlıkları ile iki kurum arasında etkin bir işbirliği mekanizması kurulması amaçlanır.

* *Kasım 2011 tarihli Makale*

Protokolün Kapsamı

Protokolün kapsamı 4. maddede düzenlenir. Bu maddeye göre, Protokol, Türkiye sınırları içinde elektronik haberleşme pazarında rekabetin sağlanmasına, geliştirilmesine ve korunmasına dair tedbir, tespit, düzenleme ve denetlemeye ilişkin hukuki işlem tesis edilmesi ve karar alınması durumlarında iki kurum arasındaki işbirliğine dair usul ve esasları kapsar.

İşbirliğinin Esasları

Protokol uyarınca, kurumlar arası işbirliği bilgi aktarımı ve görüş alınması yollarıyla sağlanır.

Bilgi Aktarımı

Protokolün 6. maddesi uyarınca, denetim, inceleme, araştırma veya soruşturma yürüten kurum bu kapsamda gerekli belgeleri diğer kurumdan isteyebilir. Talep edilen bu bilgi ve belgeler en kısa sürede ancak soruşturmanın gizliliği ve ticari sırların korunması ilkeleri çerçevesinde diğer kuruma iletilir. Gizli olarak nitelendirilen belgeler, diğer kurum tarafından da bu kapsamda değerlendirilir ve amaç ile sınırlı olarak kullanılır.

Görüş Alınması

Kurumlar arası görüş alışverişi hâlihazırda Elektronik Haberleşme Kanunu ile düzenlenmiş bir konudur. Protokolde bu husus tekrarlanarak, iki kurumun gerektiğinde elektronik haberleşme pazarına ilişkin yapılan inceleme ve verilecek kararlar açısından birbirinden görüş alabileceği belirtilmiştir. Buna ek olarak, kurumlar yapılan düzenleyici işlemleri de dikkate alır.

BTK tarafından gerçekleştirilecek pazar analizlerinde BTK, Rekabet Kurumu'nun görüşünü alır. Ayrıca elektronik haberleşme pazarında gerçekleşen rekabet ihlallerinde de BTK, Rekabet Kurumu'ndan görüş talep edebilir.

Kurumlar arasında gerçekleştirilen görüş alışverişinde, bilgi aktarımında olduğu gibi gizlilik esastır. Ayrıca, görüşü talep edilen kurum, diğer kurumun nihai kararına kadar bu görüşünü kamuya açıklamaz.

Birleşme ve devralmalardaki görüş alışverişinde ise bu görüşlerin bir an önce görüş talep eden kuruma iletilmesine dikkat edilir.

İşbirliğine dair İlkeler

Protokolün “*koordinasyon ve işbirliği*” başlıklı 8. maddesinde kurumlar arası işbirliğinin aşağıdaki ilkeler nezdinde yürütüleceği düzenlenir:

- Kurumlardan birine ulaşan başvuru, bu kurumun görev ve yetkileri dışında kalıyor ancak Protokole taraf diğer kurumu ilgilendiriyorsa, bu başvuru diğer kuruma iletilebilir. Aynı şekilde, herhangi bir başvuru olmaksızın, kurumlardan birinin elektronik haberleşme pazarına dair önemli gördüğü bir konuyu diğer kuruma re’sen iletmesi mümkündür.
- BTK’nın hakim durumun kötüye kullanılmasına dair aldığı bir başvuruyu gerekli işlemlerin tesisi için Rekabet Kurumu’na iletmesi mümkündür.
- Rekabet Kurumu, hakim durumun kötüye kullanılmasına dair başvurunun konusunun Elektronik Haberleşme Kanunu veya ilgili mevzuat ile düzenlenip düzenlenmediğini dikkate alır ve başvuruyu BTK’ya iletebilir.
- Rekabet Kurumu hakim durumun kötüye kullanıldığı iddiası ile yapılan bir başvuruda, başvurunun konusu elektronik haberleşme pazarındaki bir ihlal iddiası ise, BTK’nın görüşünü talep eder.

Sonuç

Sonuç olarak, Rekabet Kurumu ile BTK arasında imzalanan bu Protokol ile iki kurum arasında etkin bir işbirliğinin amaçlandığı açıktır. Protokoldeki düzenlemeler de bu işbirliğini sağlamaya yöneliktir. Ancak belirtmek gerekir ki Protokolün kurumlar nezdinde bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Dolayısıyla, kurumların Protokole ne kadar uyacaklarını ve hangi düzeyde etkin işbirliğinde bulunacaklarını zaman gösterecektir.

Rekabet Kurulu, İzne Tabi bir Devralma İşleminin İzni Alınmaksızın Gerçekleştirilmesi Nedeniyle Zheejang Longsheng Group Co. Ltd'ye İdari Para Cezası Verdi *

Av. Begüm Taner Huntürk

Kurum kayıtlarına 17.05.2011 tarihinde giren bildirim ile Kiri Holding Singapore Private Limited'in ("Kiri Singapur") sermayesinin %62,4'ünün ve dolayısıyla Dystar Colours Distribution GmbH'nin ("Dystar") kontrolünün Zhejiang Longsheng Group Co. Ltd.'ye ("Longsheng") devredilmesi işlemine izin verilmesi talep edilmiştir.

Longsheng, Ocak 2010 tarihinde almış olduğu bir adet dönüştürülebilir tahvili, Kiri Singapur'da hissedarlık edinmek üzere hisselerle dönüştürerek, global faaliyet alanına boya işini katmak ve varlığının bulunmadığı veya sınırlı olduğu bölgelerde faaliyet göstermek istemektedir.

Kiri Dyes & Chemicals Ltd. ("Kiri Hindistan"), 2009 yılı sonunda, Dystar'ı oluşturan varlıkları, devralma aracı olarak düşünülen holding şirketi Kiri Singapur vasıtasıyla Alman tasfiye kurumundan devralmayı kabul etmiştir. Bu işleme, 12.01.2010 tarih ve 10-04/49-24 sayılı Rekabet Kurulu kararı ile izin verilmiştir. Ancak, Ocak 2010 tarihinde, devralma işlemini tamamlamak için yeterli fona sahip olmadığını tespit eden Kiri Hindistan, Dystar'ın devrini tamamlamak için Longsheng'e başvurmuş ve ilgili fonun temini karşılığında Longsheng, tamamına sahip olduğu bağlı ortaklığı Well Prospering Limited aracılığıyla, 31.01.2010 tarihli bir Konvertibl Tahvil Taahhüt Sözleşmesi ve Sermaye Taahhüt ve Hisse-darlık Sözleşmesi ile Kiri Singapur'da bir adi hisse, bir dönüştürülebilir tahvil ve yönetim kurulu ve genel kurul düzeylerinde belirli haklar devralmıştır.

Konvertibl Tahvil Taahhüt Sözleşmesi uyarınca Longsheng, dönüştürülebilir tahvilin ihraç edildiği tarihten itibaren 5 yıl 6 gün içerisinde söz konusu tahvili, Kiri Singapur'un yeni adi hisselerine dönüştürme hakkını elde etmiştir. Sözleşme ile Longsheng, tahvilin tamamını veya bir kısmını, Kiri Singapur'un toplam ve ödenmiş sermayesinin bir kısmını devralmak için dönüştürebilme hakkını elde etmiştir.

* Ağustos 2011 tarihli Makale

Bildirim formunda, ilgili rekabet otoritelerinden alınacak izin sonrasında tamamlanması öngörülen işlem ile Longsheng'in, Kiri Singapur'un ve dolayısıyla da Dystar'ın kontrolünü Kiri Hindistan'dan devralacağı ve teşebbüs üzerinde tek başına kontrole sahip olacağı ifade edilmektedir.

İlgili Pazar

Kurul, ilgili ürün pazarlarını “reaktif boyalar”, “asit boyalar”, “dispers boyalar” ve “meta-phenylenediamin” pazarları; ilgili coğrafi pazarı ise “Türkiye” olarak tanımlamıştır.

Bildirim Konusu İşlemin Niteliği

Bildirim konusu işlem ile birlikte Longsheng, Konvertibl Tahvil Tahhüt Sözleşmesi uyarınca elde ettiği hak ile sahip olduğu dönüştürülebilir tahvili kullanarak, Kiri Singapur'un bir kısım hissesini devralmıştır. Longsheng'in, Kiri Singapur'un hisselerini devralmak için dönüştürülebilir tahvilini Kiri Singapur hisselerine dönüştürmesi sonrasında kontrolün Longsheng'de olacağı, dosya kapsamındaki bilgi ve belgeler çerçevesinde tespit edilmiştir.

Bildirim konusu işlem çerçevesinde, kontrol değişikliği olduğundan, bildiri yapılan işlem 2010/4 sayılı Tebliğ kapsamında bir devralmadır. Diğer taraftan, Tebliğ m. 7'de düzenlenen ciro eşikleri aşılmakta olup işlem izne tabidir.

Bununla birlikte, işlem sonrasında devralan teşebbüsün pazar payında gerçekleşecek artışın hakim durumdan söz etmek için yeterli olmadığı; ayrıca işlemin etkilenen pazarlarında parametrelerin büyük ölçüde global dinamikler tarafından belirlendiği, rakiplerin, işlem sonrasında oluşacak yapıyla rekabet edebilecek güce sahip olduğu, etkilenen pazarlara girişin önünde herhangi bir engel bulunmadığı ve potansiyel rakiplerin de söz konusu pazarlarda rekabetçi baskı yaratabileceği hususları göz önünde bulundurulduğunda, Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (“RKHK”) m. 7 çerçevesinde hâkim durum yaratılması veya mevcut bir hâkim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunun meydana gelmeyeceği, bu çerçevede işleme izin verilmesinde bir sakınca bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

Devralma İşleminin Bildirilmesine İlişkin Değerlendirme

Longsheng'in, Konvertibl Tahvil Taahhüt Sözleşmesi ve Sermaye Taahhüt ve Hissedarlık Sözleşmesi çerçevesinde yönetim kurulu ve genel kurul düzeylerinde elde ettiği hakların, sözleşmelerin imzalandığı 31.01.2010 tarihinde Kiri Singapur'un kontrolünün Longsheng'e devredilmesi sonucunu doğurup doğurmadığının incelenmesi gerekmektedir.

Konvertibl Tahvil Taahhüt Sözleşmesi m. 9'da, Kiri Singapur'un, şirketle ilgili tüm konularda karar verme yetkisine sahip, beş üyeden oluşacak yönetim kurulunun üç üyesinin Longsheng; iki üyesinin ise Kiri Hindistan tarafından tayin edileceği öngörülmektedir. Bu çerçevede, Kiri Singapur'un beş yönetim kurulu üyesinden üçü Longsheng tarafından atanmış durumdadır.

Sözleşme'nin aynı maddesinde, yönetim kurulu karar nisabı, basit çoğunluk olarak belirlenmiştir. Yönetim kurulu başkanının bir Longsheng yönetim kurulu üyesi olması; bir yönetim kurulu toplantısında oyların eşit çıkması halinde, yönetim kurulu başkanının ikinci oy verme hakkına sahip olması hükme bağlanmıştır.

Yönetim kurulu toplantı nisabı ise, iki Longsheng yönetim kurulu üyesinin hazır bulunması olarak belirlenmiş; nisap oluşmadığı takdirde ikinci toplantıdaki nisabın, toplantıda hazır bulunan yönetim kurulu üyeleri olacağı; ancak, bunun için de en az bir Longsheng yönetim kurulu üyesinin hazır bulunması gerektiği hükmü Sözleşme'de yer almıştır.

Konvertibl Tahvil Taahhüt Sözleşmesi m. 9.15'de, yönetim kurulu üyelerinin, belirli konularda ancak tüm Longsheng Müdürlerinin onaylaması halinde karar alabileceği hükme bağlanmıştır.

Genel kurula ilişkin esaslar, Konvertibl Tahvil Taahhüt Sözleşmesi m.10'da düzenlenmektedir. Buna göre, genel kurul toplantı nisabı iki hissedar olacak ve Longsheng hissedar olarak kaldığı sürece, bu hissedarlardan biri Longsheng olacaktır.

Genel kurul karar nisabı basit çoğunluk olarak belirlenmiştir; ancak, "hissedara ait konular"da kararlar alınmadan önce Longsheng'den onay alınması gerekmektedir.

Sözleşme'nin 10.5. maddesinde sıralanan “hissedara ait konular” arasında;

- Kiri Singapur'un veya bağlı ortaklıklarının sermayesinde değişiklik yapmak,
- Sözleşme'de izin verilenler dışında kişilerin hissedar olması,
- Kiri Singapur'un veya bağlı ortaklıklarının ana sözleşmesinde değişiklik,
- Kiri Singapur veya bağlı ortaklıklarından biri ile herhangi bir hissedar arasında veya taraflardan biriyle bağlantılı bir kişi arasında bir sözleşme imzalanması ya da böyle bir sözleşmede değişiklik yapılması veya sözleşmenin feshedilmesi,
- Kiri Singapur'un veya bağlı ortaklıklarının hisselerinin borsada işlem görmeye başlaması gibi kararlar bulunmaktadır.

Konvertibl Tahvil Taahhüt Sözleşmesi'nin yukarıda yer verilen hükümleri çerçevesinde, Sözleşme'nin kapanışının gerçekleştirildiği 01.02.2010 tarihinden itibaren, Longsheng'in, Kiri Singapur'un ve dolayısıyla da Dystar'ın kontrolünde söz sahibi olduğu görülmektedir.

Kapanışın gerçekleştiği 01.02.2010 tarihi itibarıyla bildirilmesi gereken devralma işlemi, 02.03.2011 tarihinde Kuruma bildirilmiştir.

RKHK m.16 (b) ve (d) bentlerinde, izne tabi devralmaların Kurul izni olmaksızın gerçekleştirilmesi halinde, devralan teşebbüse, karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin binde biri oranında idari para cezası verileceğine hükmedilmiştir. Bu itibarla, devralan taraf Zhejiang Longsheng Group Co. Ltd.'ye, 31.12.2010 tarihi itibarıyla oluşan cirosunun binde birine tekabül eden idari para cezası verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç

Kurul'un yaptığı incelemeler sonucunda söz konusu devralma işleminin 2010/4 sayılı Tebliğ kapsamında izne tabi bir işlem olduğu ve işleme ilişkin bildirimin ise, işlem gerçekleştikten sonra yapıldığı açıktır. Bu çerçevede, Rekabet Kurulu'nun para cezası verilmesine ilişkin kararı yerindedir.

Banka Karteline Ağır Ceza!*

Av. Zeynep Tuncer

Rekabet Kurulu (“Kurul”), 07.03.2011 tarih ve 11-13/243-78 sayılı kararında¹, bankacılık sektöründe faaliyet gösteren Akbank T.A.Ş. (“Akbank”), Denizbank A.Ş. (“Denizbank”), Finans Bank A.Ş. (“Finans Bank”), Türkiye Garanti Bankası A.Ş. (“Garanti Bankası”), Türkiye Halk Bankası A.Ş. (“Halk Bank”), Türkiye İş Bankası A.Ş. (“İş Bankası”), Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. (“Vakıflar Bankası”) ve Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.’nin (“Yapı ve Kredi Bankası”), aralarında anlaşma yapmak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un (“Rekabet Kanunu”) 4. maddesini ihlal ettiklerine, bu sebeple de kendilerine ağır idari para cezası verilmesine karar verdi.

Rekabet İhlali İddiaları

Soruşturma kapsamında, bankaların rekabeti ihlal ettiklerine dair iki iddia ileri sürülmüştür. İlk iddiaya göre, bankalar kendi aralarında 2001 yılından itibaren bir “centilmenlik anlaşması” yapmış ve bu anlaşma kapsamında, (1) özel firmalara promosyon verilmemesini, (2) Protokolü devam eden kurumlara diğer bankalar tarafından teklif verilmemesini, (3) bu kurumlara teklif verilse dahi, bu teklifin geri çekilmesini ve (4) başka bir banka ile protokolü olan kuruma promosyon verilmesi durumunda bu promosyonun zarar olarak yazılmasını kararlaştırmışlardır.

İkinci iddiaya göre ise, Akbank, Denizbank, Finans Bank, Garanti Bankası, İş Bankası ve Yapı ve Kredi Bankası, Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.’nin (“Erdemir”) 2005 yılı Maaş Ödemesi İhalesi öncesinde ihalede teklif edecekleri promosyon miktarını anlaşarak belirlemişlerdir.

* *Ekim 2011 tarihli Makale*

¹ Soruşturma Ağustos 2009 tarihinde başlamıştır. Gerekçeli karar ise, Rekabet Kurumu’nun resmi internet sayfasında 5 Eylül 2011 tarihinde yayımlanmıştır. Karar ulaşmak için bkz. <http://www.rekabet.gov.tr/dosyalar/kararlar/karar4179.pdf>.

Maaş / Promosyon Sistemi

Yürürlükteki mevzuat uyarınca, kurumlar bir bankadan maaş ödeme hizmeti almak zorundadırlar. Kamu kurumları ise, maaş ödeme hizmetlerini, düzenleyecekleri bir ihale ile iki yıldan beş yıla kadar bir süre için en uygun teklifi veren bankadan alır.

Maaş ödeme hizmeti sunmak bankalar için önemlidir. Şöyle ki, bankalar maaş tutarlarının bankada 1 – 2 gün beklemesinden ve maaş müşterilerine sundukları bireysel bankacılık hizmetlerinden gelir elde eder. Bu sebeple, bankalar, kurumların maaş ödeme hizmetlerini gerçekleştirebilmek için kendilerine promosyon teklifinde bulunurlar. Ancak bankaların kurumlara teklif ettikleri promosyonlar farklı tutarlardadır. Zira bankalar her bir kurumdan elde edeceği karı hesaplar ve bu kar doğrultusunda kuruma vereceği promosyonu belirler.

İlgili Pazar

İlgili Ürün Pazarı. Kurul, ilgili ürün pazarını “bireysel bankacılık hizmetleri” pazarı olarak belirlemiştir. Zira bankacılık sektörü, esas olarak tasarruf sahipleri ile yatırımcılar arasında fon transferi konusunda aracılık hizmetleri görür. Kurumlar tarafından gerçekleştirilen maaş ödemeleri de, bu kapsamda, bankalar için önemli bir fon kaynağı oluşturur.

Bankalar ayrıca maaş ödemeleri sayesinde önemli bir müşteri portföyüne ulaşma imkânına da sahiptir. Şöyle ki, maaş ödemesi konusunda bir kurumla anlaşılan banka öncelikle tüm kurum çalışanlarına maaş hesapları ile bağlantılı bir banka kartı verir, ardından da – kredi kartı, tüketici / araç / konut kredisi gibi – bireysel bankacılık ürünlerinin pazarlamasını yapar. Müşteriler her ne kadar bireysel bankacılık hizmetlerini farklı bankalardan alabilirlerse de, müşteri alışkanlıkları, bankalar tarafından kendilerine sunulan – indirimli kredi, ücretsiz kredi kartı gibi – ayrıcalıklar ve diğer bankalara geçişte yaşanabilecek işlem maliyetleri sebebiyle, genellikle maaş ödemelerini gerçekleştiren bankalarına giderler.

Görüldüğü üzere, hem müşterinin hem de bankanın amacı salt maaşa ilişkin olmayıp, diğer tüm bireysel bankacılık hizmetlerini de kapsar.

İlgili Coğrafi Pazar. Kurul, ilgili coğrafi pazarı ise, bankacılık hizmetlerinin tüm ülke çapında veriliyor olması sebebiyle, “Türkiye” olarak belirlemiştir.

İddiaların Değerlendirilmesi

Özel Firmalara Promosyon Verilmemesi. Bankalar, özel firmalara promosyon teklif ederek, bireysel bankacılık ürünlerine toplu müşteri / fon bulma imkânı elde eder. Bu sebeple, bankaların kurumlara promosyon teklifleri götürmeleri kendi aralarındaki temel rekabet aracını oluşturur.

Ancak Kurul, soruşturma kapsamında elde ettiği bilgi ve belgelerin, bankaların özel firmalara promosyon verilmemesi konusunda 2001 yılında anlaştıklarını, bu anlaşmanın da aktif olarak 2009 yılına kadar devam ettiğini ifade etmiştir. Dolayısıyla, bankalar arasındaki temel rekabet aracı yok edildiği için, bankalar arasındaki anlaşma rekabeti ihlal edici niteliktedir.

Protokolü Devam Eden Firmalara Teklif Verilmemesi. Bankalar, kurumlara verecekleri promosyonu da dikkate alarak, belli bir karlılığa ulaşmalarını sağlayacak bir süre için kendileriyle protokol yapar. Bu protokolün süresinden evvel feshedilmesi bankaları önemli zararlara sokabilir. Dolayısıyla bankalar, imzaladıkları protokollerin süresinden önce feshedilmesini engellemek için çeşitli önlemler alabilir. Ancak bu önlemlerin kurumların seçme hakkı kısıtlanmadan ve rekabet kuralları ihlal edilmeden alınması gerekir. Aksi takdirde Rekabet Kanunu’na aykırılık söz konusu olur.

Kurul, bankalara karşı yürüttüğü soruşturma kapsamında, bankaların kendi aralarında yapmış oldukları “centilmenlik anlaşması” sonucunda, kurumlar ile akdetmiş oldukları protokollerini süresinden önce feshetmeyecek, onların hizmet temin alternatiflerini kısıtladıklarına ve böylece münhasırlık oluşturduklarına dair kuvvetli deliller elde etmiştir. Ayrıca Kurul, “centilmenlik anlaşması” sonucunda, bankalar arasındaki rekabetin de engellendiğine dair önemli bulgular elde etmiştir. Zira bankalar arasındaki “centilmenlik anlaşması” sebebiyle, bankaların sundukları promosyon seviyesi yükselmemekte ve böylece daha etkin çalışan bir bankanın daha yüksek teklif vererek daha çok ihale kazanması engellenmektedir.

Kurul, elde ettiği bu bulguları kesinleştirmek için, 2001 tarihinden bu yana gerçekleşmiş olan –Erdemir İhalesi, THY ihaleleri, Muğla Belediyesi İhalesi ve Viranşehir Devlet Hastanesi İhalesi olmak üzere– birçok ihaleyi de incelemiştir.

Erdemir İhalesi. Erdemir 01.08.2003 – 31.07.2005 dönemi için maaş ödemesi konusunda İş Bankası, Akbank, Halkbank, Pamukbank, TEB, Tekfenbank, şekerbank, Denizbank, HSBC ve Yapı ve Kredi Bankası ile anlaşmış, sürenin sona ermesine yakın da, bankalardan yeni teklif talep etmiştir.

Kurul, soruşturma kapsamında elde ettiği bilgi ve belgelerden, bankaların Erdemir 2005 yılı Maaş İhalesi’nde mutabakata vararak ortak bir promosyon oranı üzerinden teklif verdiklerini tespit etmiştir.

Kurul, yukarıda bahsi geçen diğer ihalelerde de bankalar arasında benzer davranışlar olduğunu belirlemiştir. Örneğin, Muğla Belediyesi İhalesi’nde, bankalar, aralarındaki “centilmenlik anlaşması” sebebiyle teklif vermemişler, böylece ihaleyi tekrar Yapı ve Kredi Bankası kazanmıştır. Aynı şekilde, Viranşehir Devlet Hastanesi İhalesi’nde, Garanti Bankası vermiş olduğu teklifi geri çekmiş ve böylece ihaleyi İş Bankası’nın kazanmasını sağlamıştır.

Kurul, yapmış olduğu tüm incelemeler sonucunda, bankalar arasındaki “centilmenlik anlaşması”nın Rekabet Kanunu’nun 4. maddesi uyarınca rekabeti bozucu bir anlaşma olduğu sonucuna varmıştır.

Muafiyet Değerlendirmesi

Kurul, bankalar arasında akdedilmiş olan “centilmenlik anlaşması”nın Rekabet Kanunu’nun 5. maddesinde öngörülen koşullarının hiçbirisini taşımadığı için, bireysel muafiyetten yararlanamayacağı sonucuna varmıştır. şöyle ki, “centilmenlik anlaşması” sadece bankalara mali yarar sağlamaktadır. Zira bankalar, bu anlaşma sayesinde ihale sürecinde katlandıkları işlem maliyetleri gibi birçok maliyetlerini karşılamaktadır.

Bununla beraber, Kurul, bu anlaşmanın tüketicilere hiçbir fayda sağlamadığını ve bu anlaşma ile getirilen kısıtlamanın da orantılı olmadığını ifade etmiştir. Nitekim bankalar, protokollerinde öngördükleri yüksek ce-

zai şartlar sayesinde zaten zararlarını karşılamakta veya zararlarını en aza indirebilmektedirler.

Zamanaşımı Değerlendirmesi

Kurul, Pamukbank ve Halkbank'ın soruşturma konusu eylemi 2001 – 2002 yıllarında gerçekleştirdiklerini tespit etmiş ancak bu eyleme 2002 – 2005 yılları arasında devam ettiklerine dair herhangi bir belgeye rastlamamıştır. Bu sebeple Kurul, zamanaşımı değerlendirme yapmış ve ceza hukukunda “*lex mitior*” olarak bilinen ve sanığın lehine olan hükümlerin uygulanmasını öngören kural doğrultusunda, 5237 sayılı Kabahatler Kanunu'nda öngörülen 8 yıllık zamanaşımı süresinin yerine, Rekabet Kanunu'nda öngörülen 5 yıllık zamanaşımı süresinin dikkate alınması gerektiğine, bu sürenin de geçmiş olması sebebiyle, Pamukbank ile Halkbank'a idari para cezası verilmesini yersiz olacağına karar vermiştir.

İdari Para Cezası

Rekabet Kanunu'nun 16. maddesi uyarınca, rekabet ihlali gerçekleştiren taraflara, karardan bir yıl öncesine ait yıllık gayri safi gelirlerinin yüzde onuna kadar idari para cezası verilmesi gerekir. Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmeliğin (“Yönetmelik”) 5/1(b) maddesi uyarınca ise, “diğer ihlaller için”, Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin binde beşi ile yüzde üçü arasında bir oran dikkate alınarak idari para cezası belirlenir.

Kurul, bu iki düzenlemeden hareketle, maaş ödemelerine ilişkin hizmetlerin bankaların faaliyeti için oldukça küçük bir yer tutmaları, dolayısıyla da banka gelirleri içindeki oranlarının çok düşük olması sebebiyle, bankaların 2010 yılı toplam gayri safi gelirleri yerine, bireysel bankacılıktan elde ettikleri gayri safi gelirlerinin ceza hesaplamasında esas alınması gerektiği kanaatine varmış ve idari para cezalarını bu oran üzerinden hesaplamıştır. Ayrıca Kurul, para cezası oranını Yönetmelikte belirtilmiş oran üzerinden vermiş ve yine Yönetmelikte öngörülen ağırlaştırıcı ve hafifletici unsurları dikkate alarak bankalara değişik oran ve miktarlarda idari para cezası verilmesine karar vermiştir.

Karşı Oy Gerekçeleri

Karşı Oy Gerekçelerinde ileri sürülen hususlar aşağıdaki şekilde gruplandırılabilir:

Rekabet İhlalinin Varlığı. Bankaların maliyetlerinin aslında kararda belirtilenden çok daha yüksek olması (ATM yerleştirme, kart basma maliyetleri gibi), tüketicilerin de bu uygulamadan fayda sağlamaları, ilgili ürün pazarındaki rekabetin önemli ölçüde yok olmaması, bu uygulamanın banka sektörünün gerekliliğinden kaynaklanması gibi sebeplerle aslında bankaların rekabeti ihlal etmedikleri ifade edilmiştir.

Muafiyetten Yararlanamama. Bankaların davranışlarının bireysel muafiyet kapsamında olduğu, bu sebeple de idari para cezası verilmemesi gerektiği belirtilmiştir.

İdari Para Cezasının Hesaplanması. Kurul'un idari para cezasını belirlerken, Rekabet Kanunu'nda belirtildiği gibi, bankaların 2010 yılı toplam gayri safi gelirlerini dikkate alması gerektiği, bunun yerine, bireysel bankacılıktan elde ettikleri gayri safi gelirlerin dikkate alınmasının yanlış olduğu söylenmiştir.

Yönetmeliğin Uygulanması. Yönetmeliğin, idari para cezasının alt ve üst sınırını belirlemesi sebebiyle aslında Rekabet Kanunu'na aykırı olduğu, bu nedenle de Kurul'un bu Yönetmeliği uygulamasının hatalı olduğu ifade edilmiştir.

Sonuç

Kurul'un bu kararı banka sektörüne ilişkin önemli bir karardır. Nitekim her ne kadar banka sektörü bazı özellikler arz eden bir sektör olsa da, rekabet kurallarına tâbi bir sektördür. Kurul da, bu kapsamda bankaların kendi aralarında yapmış oldukları “centilmenlik anlaşması”nı incelemiş ve rekabete aykırı bulmuştur. Karşı oy gerekçelerinde ifade edilenin aksine, “centilmenlik anlaşması”nın rekabete aykırı olduğu görüşündeyiz. Zira Rekabet Kanunu ilgili ürün pazarında rekabetin engellenmesini aramaktadır. Bankaların yaptıkları anlaşma da, etkin çalışan bir bankanın daha yüksek promosyon teklifi vererek daha çok ihale kazanmasını engellediği için, bankalar arasındaki rekabet de engellenmiş olmaktadır.

Söz konusu bu “centilmenlik anlaşması”nın muafiyetten yararlanması gerektiğini de düşünmüyoruz. Şöyle ki, tüketiciler yararına soruşturma kapsamında bankalar tarafından hiçbir fayda bildirilmemiş ve ilgili ürün pazarındaki rekabet de gereğinden daha fazla kısıtlanmaktadır. Zira bankalar zararlarını zaten protokolde öngördükleri cezai şart ile büyük ölçüde karşılamaktadır.

Bununla beraber, Kurul’un vermiş olduğu cezalara katılmak olanaklı değildir. Nitekim Kurul, idari para cezalarının hesaplamasını bankaların 2010 yılı toplam gayri safi gelirleri üzerinden değil, bunun yerine, bireysel bankacılıktan elde ettikleri gayri safi gelirleri üzerinden yapmıştır. Oysa böyle bir tutumun, rekabet hukukunun amacına uygun olmadığını, zira teşebbüslerin hak ettikleri cezaları almadıkları ve ayrıca ciroları düzgün hesaplanan teşebbüsler ile aralarında eşitsizlik yaratıldığı kanaatindeyiz. Bu durumun hakkaniyete de uygun olmadığı açıktır, ancak kanuna aykırı davranmaktansa, Yönetmeliğin değiştirilmesinin istenmesi daha uygun olacaktır.

Rekabet Kurulu, Fer Mas Hakkındaki bir Özel Servisin Yedek Parça Taleplerini Karşılammamak Suretiyle Hâkim Durumunu Kötüye Kullandığı İddialarını Değerlendirdi *

Av. Begüm Taner Huntürk

Taraflar ve İddialar

Şikâyetçi, Ferrari, Maserati, Aston Martin ve Porsche markalarına yönelik hizmet sunan bir özel servistir. Diğer yandan, Fer Mas Ferrari marka araçların Türkiye’deki tek yetkili satıcısı, servisi ve yedek parça sağlayıcısıdır.

Şikâyetçi, yukarıda bahsedilen markalara ait yedek parçaları Fer Mas’tan satın almak için talepte bulunduklarını, bu taleplerinin Fer Mas tarafından herhangi bir haklı gerekçeyle dayanmaksızın reddedildiğini, bu durumun özel servis açısından telafisi mümkün olmayan zararlara neden olduğunu belirtilerek, söz konusu eylemin Rekabet Kanunu ve Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyet Tebliği (“Tebliğ”)’ne aykırılık teşkil ettiğini iddia etmiştir.

İlgili Pazar

İlgili ürün pazarı “*Ferrari ve Maserati marka otomobillerin satış sonrası yedek parça, bakım ve onarım hizmetleri pazarı*” olarak belirlenmiştir.

İlgili coğrafi pazar “*Türkiye*” olarak tespit edilmiştir.

Değerlendirmeler

Tebliğ Kapsamında

Rekabet Kurulu (“RK”), Tebliğ’in yetkili servisler ile özel servisler arasındaki rekabetin kısıtlanmamasına özen gösterdiğini belirtmiştir. Ayrıca, Tebliğ’in temel amaçlarından birinin de bağımsız servislerin bakım onarım hizmetlerine ilişkin teknik bilgi ve teçhizata erişiminin kolaylaş-

* Ocak 2011 tarihli Makale

tırılması yoluyla tüketicilere alternatif oluşturmaları olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle, yetkili servislerin bağımsız servislere yedek parça satışının kısıtlanması hükmünü içeren anlaşmalar Tebliğ'in 5. maddesi uyarınca getirilen grup muafiyetinden yararlanamamaktadır.

Yukarıdaki açıklamalara rağmen, RK başka bir noktanın daha altını çizmiştir. Buna göre, ilgili kısıtlamaların Tebliğ ile getirilen muafiyet kapsamında değerlendirilebilmesi için taraflar arasında bir dikey anlaşmanın varlığına ihtiyaç vardır. Bu olayda da, böyle bir dikey anlaşma bulunmamaktadır.

Rekabet Kanunu Kapsamında

RK, başvurunun konusunun, hâkim durumda bulunan bir teşebbüs tarafından mal vermeyi reddetme eylemi olduğunu belirtmiştir. RK, bu eylemin sözleşme yapmayı reddetme kavramı çerçevesinde de değerlendirilebileceği kanısındadır. RK, ayrıca, söz konusu iki kavramın tam bir ayrıma tabi tutulmaksızın birbiri yerine kullanılabileceğinden bahsetmiştir.

Şikâyeteye konu uygulamayı gerçekleştiren Fer Mas'ın hipotetik olarak hâkim durumda olduğu hususunun da bu noktada değinilmesi gereken bir başka konu olduğu RK tarafından belirtilmiştir.

RK aşağıdaki tespitlerde bulunmuştur:

- Sözleşme özgürlüğü, Türk hukuk sisteminde anayasal düzeyde korunan temel haklardan biridir.
- Sözleşme özgürlüğüne yapılacak herhangi bir müdahalenin dikkatli bir şekilde gerçekleştirilmesi ve gerekçelendirilmesi gerekmektedir.
- Hâkim durumdaki teşebbüs ile rakip konumundaki başka bir teşebbüs arasındaki ticari bir ilişkiden kaynaklanan bir uygulamaya sözleşme özgürlüğünü kısıtlayacak şekilde bir müdahalenin kısa dönemde rekabeti artırırken, uzun dönemde rekabeti azaltabileceği dikkate alınmalıdır.

RK, hâkim durumdaki teşebbüslere ancak iki durumda satış yapma zorunluluğu getirilebileceğinden bahsetmiştir: (a) hâkim durumda olan

teşebbüsten mal talebinde bulunan müşterinin, hâkim durumdaki teşebbüsün sürekli alıcısı durumunda bulunması veya (b) bir teşebbüsün belli bir faaliyette bulunabilmesinin zorunlu unsuru olan temel kaynak faaliyetine hâkim durumdaki bir teşebbüsün sahip bulunması.

RK ayrıca, mal vermeyi reddetme eyleminin ihlal olarak değerlendirilebilmesi için gerekli olan kümülatif şartları şöyle sıralamıştır:

- İlgili malın gerekliliği: Diğer bir deyişle, teşebbüsün faaliyetleri için elzem olan bir malın alternatifinin olmaması.
- Etkin rekabetin ortadan kalkması
- Objektif haklı gerekçenin bulunmaması
- Tüketici zararı

RK, şikâyeti yukarıdaki tespitler ışığında değerlendirmiş ve ilk olarak, sağlamayı reddettiği yedek parçaların, şikâyetçi özel servisin müşterilerine sağlıklı bir hizmet verebilmesi açısından gereklilik arz etmediğini belirtmiştir. Yapılan soruşturma ve mülakatlar ışığında, Fer Mas'ın belirtilen yedek parçaların sağlanması için yegâne kaynak olmadığı anlaşılmıştır. Zira diğer özel servislerin yedek parçaları başka kanallardan temin ettiği tespit edilmiştir. RK, ayrıca, yedek parçaları sağlamak için alternatif yollar bulunması sebebiyle Fer Mas'ın ilgili pazardaki etkin rekabeti kısıtlayamayacağına hükmetmiştir. Buna ilaveten, RK mal vermeyi reddetme eyleminin objektif bir nedene dayandığını belirtmiş, bu nedeni de taraflar arasında ticari açıdan fiyat anlaşmazlığı bulunması olarak ortaya koymuştur.

RK, son olarak, ortada tüketici zararını doğuracak herhangi eylem olmadığı kanaatinde olduğunu belirtmiştir.

Yukarıda belirtilen şartlar kümülatif nitelikte olduğundan, bir tane sinin bile bulunmaması, bir eylemin mal vermeyi reddetme bağlamında rekabet ihlali olarak değerlendirilmemesi için yeterlidir. Kaldı ki, RK anılan şartların hiçbirinin bulunmadığını ifade etmiştir. Bu nedenle, RK soruşturma açılmasına gerek görmemiş ve şikâyeti reddetmiştir.

Rekabet Kurulu, Air France KLM S.A. ve Alitalia-Compagnia Aera Italiana S.p.A Arasında İmzalanan “Ortaklık Sözleşmesi”, “Kargo Sözleşmesi” ve “Transatlantik Ortak Girişim Sözleşmesi”ne Bireysel Muafiyet Tanıdı *

Av. Begüm Taner Huntürk

Alitalia-Compagnia Aera Italiana S.p.A (“AZ”), Rekabet Kuruluna (“Kurul”) yaptığı bildirim ile Air France KLM S.A. (“AFKL”), Societe Air France S.A. (“AF”), KLM Airline Dutch B.V. (“KLM”) ve Delta Air Lines Inc. (“Delta”) ile yapmayı öngördüğü işbirliği çerçevesinde imzalanan sözleşmelere muafiyet tanınmasını talep etmiştir.

Bildirime Konu Sözleşmeler

Bildirime konu üç sözleşme bulunmaktadır:

1. AZ ve AFKL arasında 12.01.2009 tarihinde imzalanan ve kademeli olarak ülke bazında uygulamaya konulmakta olan Ortaklık Sözleşmesi,
2. AZ ile AFKL tarafından kontrol edilen şirketler AF ve KLM arasında 22.06.2010 tarihinde imzalanan ve Ortaklık Sözleşmesi’nin 16. maddesine dayanan Kargo Sözleşmesi
3. AZ’nin Transatlantik Ortak Girişim Sözleşmesi’ne katılmasını düzenlemek üzere 05.07.2010 tarihinde AZ, AFKL ve Delta arasında imzalanan Transatlantik Ortak Girişim Sözleşmesi

Ortaklık Sözleşmesi m. 8. uyarınca AF-KLM transatlantik ortak girişiminin Avrupa ayağına AZ’nin de dâhil edileceği belirtilmiştir. Orijinal Transatlantik Ortak Girişim Sözleşmesi ile AFKL ve Delta, bağlantılı trafik dâhil Avrupa’dan (Türkiye dâhil) Kuzey Amerika’ya (ve tersi) transatlantik rotalarda kendi hizmetleri bakımından kendi aralarında kod paylaşımı, tarifeler ve kapasite, slot tahsisi, yolcu satışları, pazarlama, fiyatlandırma ve gelir yönetimi ile sık uçan yolcu programları konusunda bir ortak girişim kurmuştur. AZ’nin bu ortak girişime katılımı ortak girişimin sağladığı avantajlardan İtalya’dan ve İtalya üzerinden Kuzey

* Eylül 2011 tarihli Makale

Amerika’ya/Kuzey Amerika’dan düzenli olarak seyahat eden müşterilerin de yararlanmasını mümkün kılmaktadır. Kurul, bu açıdan ortak girişimin asıl içeriğinin AZ’nin katılması sonucunda değiştirilmediği görülmüştür.

Buna ilaveten, Ortaklık Sözleşmesi m. 16’ya göre AFKL ve AZ’nin kargo operasyonları konusunda karşılıklı işbirliğini düzenleyen bir sözleşme akdedecekleri öngörülmüştür. Kargo Sözleşmesi uyarınca AFKL, AZ’nin tüm uluslararası rotalarda ve kıtalararası rotalarda uçan ve AZ tarafından hizmet verilen AZ yolcu uçaklarının kargo kapasitesinin pazarlamasından, satış ve fiyatlandırılmasından sorumlu olacaktır. Türkiye’ye AZ yolcu uçakları hizmet verdiğinden Türkiye, AFKL’nin AZ adına ticari temsil hizmetleri gerçekleştireceği ülkeler arasında yer almaktadır.

İlgili Pazar

Kurul, ilgili ürün pazarlarını “*havayolu ile tarifeli yolcu taşımacılığı pazarı*” ve “*havayolu ile kargo taşımacılığı pazarı*” olarak tanımlamıştır.

İlgili coğrafi pazar ise, tarifeli yolcu taşımacılığı pazarı için “İstanbul-Amsterdam”, “İstanbul-Paris”, “İstanbul-Roma”, “İstanbul-Miami”, “İstanbul-Atlanta”, “İstanbul-New York”, “Türkiye-Güney Amerika”, “Türkiye-Afrika” ve “Türkiye-Asya” hatları; kargo taşımacılığı pazarı için “Türkiye-Kuzey Amerika” hattı olarak tespit edilmiştir.

Bireysel Muafiyet Değerlendirmesi

4054 sayılı Kanun (“RKHK”) m.4 uyarınca “*Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran veya doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar... hukuka aykırı ve yasaktır.*” Kurul, RKHK’nın uygulaması bakımından teşebbüs niteliğini haiz AFKL-Delta ile AZ’nin, havacılık hizmetleri ve inceleme konusu bakımından ilgili ürün pazarları olarak belirlenen havayolu ile tarifeli yolcu taşımacılığı ve havayolu ile kargo taşımacılığı pazarlarında birbirlerine rakip durumda olduğunu tespit etmiştir.

Bu çerçevede, Ortaklık Sözleşmesi m. 2 tahtında “Ortaklığın Yönetimi” başlığı ve “İşbirliği Alanları” başlığı altında düzenlenen hususların

rekabeti sınırlayıcı nitelikte olduğu Kurulca belirtilmiştir. Zira söz konusu maddelerde rakip konumundaki havayolları tarafından dağıtım, sadakat programları, ürün, fiyatlandırma, gelir planlama, satış ve pazarlama faaliyetlerinin koordine edileceği ve aynı hususların kargo hizmetleri bakımından da geçerli olacağı düzenlenmektedir.

Ortaklık Sözleşmesi, ayrıca AZ'nin transatlantik ortak girişime katılımını ve kargo operasyonlarında işbirliğini öngörmektedir.

Ortaklık Sözleşmesi m.14 uyarınca ise, AFKL ve AZ'nin satış organizasyonu ve politikası konusunda işbirliği yapmasına ilişkin kurallar getirilmektedir.

Kurul, teşebbüsler arası rekabeti sınırlayıcı anlaşma niteliğinde olan ilgili sözleşmelere bireysel muafiyet tanınabilmesi için RKHK m. 5'de öngörülen iki olumlu iki olumsuz koşulun birlikte sağlanması gerektiğini belirtmiş ve bu koşulları tek tek değerlendirmiştir.

Malların Üretim veya Dağıtımı ile Hizmetlerin Sunulmasında Yeni Gelişme ve İyileşmelerin ya da Ekonomik veya Teknik Gelişmenin Sağlanması

Kurul, ittifak üyesi havayollarına trafik, coğrafi dağılım ve pazar payı bakımından birçok fayda sağlamak amacıyla şebekelerin birleştirilmesini öngören sistemin, aynı şebeke içerisindeki trafik hacminin birleştirilmesi yoluyla yoğunluğu artırdığını belirtmiştir. Buradaki temel mekanizmanın merkez ve uç sistemine uygun bir şebeke yapılanması olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda, besleyici uçlara ilişkin yapılan iyileştirmelerin uçuşların gecikmesiz yapılabilmesi ve besleyici uçuşların daha büyük kapasiteli uçaklarla yapılarak uçuşlardaki ortalama yolcu sayısının artırılması ve böylece yolcu başına maliyetin azaltılmasına imkân sağladığı tespit edilmiştir.

Diğer bir faydanın ise, yeni pazarlara giriş aşamasında görüldüğü belirtilmiştir. Buna göre, ittifaklar sayesinde havayolları, fiilen hizmet verdikleri nokta sayısında herhangi bir artış olmaksızın şebekelerini genişletme imkânına sahip olmaktadır. Bu durum ise, çoğunlukla kod paylaşım anlaşmaları sayesinde gerçekleşmektedir.

Belirtilmesi gereken bir diğer önemli hususun tarife ve frekanslara ilişkin olduğu vurgulanmıştır. Tarife ve frekanslar, bir havayolu şirketinin temel ürünleri olup yolcuların belirli bir şirketi tercih etmelerindeki etkili faktörlerdir. İttifaklar ise frekans artışı sağlamanın en uygun araçlarından biridir. Bir hattaki sık frekanslı hizmet, havayolu şirketini tüm yolcular nezdinde tercih edilir kılmaktadır.

Kurul, havayollarının bildirim konusu işbirliği sayesinde daha geniş hizmet ağına sahip olunması, tüketicilere sunulacak uçuş seçeneklerinde önemli derecede artış sağlanması, ittifak uygulamaları aracılığıyla ulaşılması mümkün olan yoğunluk ve kapsam ekonomilerinin önemli maliyet etkinliklerini beraberinde getirmesi nedenleriyle muafiyetin ilk olumlu koşulunun sağlandığı sonucuna ulaşmıştır.

Tüketicinin Yarar Sağlaması

RKHK m.4 uyarınca rekabeti sınırlayıcı etkileri olan bir anlaşmanın muafiyet alabilmesi için, yukarıda değinilen ve anlaşmanın tarafları açısından elde edilen iyileşmenin tüketiciye yansıtılması gerekmektedir. Kurul bu aşamada, tüketicinin yarar sağlaması açısından beklenenin genellikle fiyatlar seviyesindeki düşüş olduğunu ancak, satış sonrası etkin hizmetler, ürün çeşitliliğinin artması, tüketicinin ürüne daha kolay ulaşabilmesi, malın arzında devamlılığın sağlanması gibi koşulların da tüketicinin elde edeceği menfaat kapsamında değerlendirilebileceğini belirtmiştir.

Tüketiciler açısından ittifakların en önemli faydalarından biri hizmet miktarı ve kalitesinde ortaya çıkmaktadır. İttifak üyesi olmayanlara kıyasla üye havayolu şirketleri, kesintisiz bir şekilde ve daha konforlu hizmetler sunmakta ve hizmet verilen hat sayısında da çok ciddi artışlar gerçekleşmektedir.

Ayrıca, geniş ittifak ağı içerisindeki havayolu şirketlerinin herhangi birinden hizmet aldıkça edinilen puanların entegre programlar sayesinde bilete dönüştürülmesi yolcular açısından önemli bir fayda olarak değerlendirilmektedir.

Öte yandan, bağlantılı hizmet kapasitesindeki artış, kesintisiz hizmetleri de beraberinde getirmektedir. Kesintisiz yolculuklar; uçuş tarihlerinin koordinasyonunun ve bağlantıların gerçekleştirildiği havaalan-

larındaki kapı yakınlığının sağlanmasının yanı sıra bu havaalanlarındaki bagaj ve yer hizmetlerinin de koordinasyonunun sağlanması ile mümkün olabilmektedir.

Kurul, ayrıca ittifakların beraberinde getirdiği yoğunluk ve ölçek ekonomileri ile güçlenen bu etkinlik mekanizmasının bilet ücretlerinde düşüş olarak tüketicilere yansıdığı görüşündedir.

Kurul'un bu çerçevedeki görüşüne göre, ittifak uygulamalarının beraberinde getireceği etkinlikler tüketicilere gereğince yansıtılacak ve aynı zamanda daha fazla tüketiciye ulaşılması sağlanacaktır.

İlgili Piyasanın Önemli bir Bölümünde Rekabetin Ortadan Kalkmaması

Kurul, bu şartı her iki ilgili pazar için ayrı ayrı değerlendirmiştir.

Havayolu ile tarifeli yolcu taşıma pazarına ilişkin olarak, öncelikle hava taşımacılığı sektöründe belirli bir hattaki rekabetin ortadan kalktığının en temel göstergesinin; uçuşların sıklığında azalma meydana gelmesi, oluşacak piyasa gücü nedeniyle fiyatlarda artış olması ve pazardan çıkışların sayısının artması olduğu belirtilmiştir.

Bu aşamada Kurul, ilgili coğrafi pazarda tanımlanan hatlar bakımından tek tek incelemeler yapmış ve sonuç olarak, uçuşların sıklığında bir azalmanın meydana gelmeyeceği, bilet fiyatlarının artması halinde tüketicilerin rakip havayollarına yöneleceği ve pazardan çıkışların sayısında bir artış beklenmediğini tespit etmiştir. Bu değerlendirmeler ışığında piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmamasının söz konusu olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kurul, havayolu ile kargo taşımacılığı pazarına ilişkin olarak ise AFKL-Delta ittifakına AZ'nın katılımının, havayolu ile kargo taşımacılığı pazarındaki toplam pazar payının rekabetçi yapıya etkisi bakımından önemli bir olumsuz etki doğurmayacağı görüşündedir.

Rekabetin Yukarıda Belirtilen Amaçların Elde Edilmesi İçin Zorunlu Olandan Fazla Sınırlanmaması

RKHK m. 5'de öngörüldüğü üzere amacın elde edilmesi için rekabetin gereğinden fazla sınırlanmaması gereklidir.

Bildirim konusu ittifakın temel amaçları, (i) ittifak sayesinde ulaşılabilecek ölçek, kapsam ve yoğunluk ekonomileri aracılığıyla maliyet etkinlikleri sağlayarak hizmet ücretlerini düşürmek ve (ii) ittifakın getirdiği sinerji ve taraflar arası bilgi aktarımı sayesinde daha kaliteli hizmet sunabilmektir.

Bu iki temel amaca bakıldığında her ikisinin de havayollarının tüketiciler nezdinde tercih edilirliliğini artırmaya yönelik olduğu görülmektedir. Bu noktada Kurul, bu amaçları elde etmenin inceleme konusu olay bakımından daha az rekabet karşıtı başka yollarının olup olmadığını incelemiştir.

Bildirim konusu olaya bakıldığında rekabeti kısıtlayıcı nitelikte olan temel hususlar; taraflar arasındaki tarife ve kapasite koordinasyonu, fiyat ve gelir yönetimi koordinasyonu ve sık uçan yolcu programları koordinasyonu olarak görülmektedir.

Kurul, bu hususlar tüketici yararına sonuçlar doğurduğu için rekabetin gereğinden fazla sınırlandırılmadığı kanaatine ulaşmıştır.

Sonuç ve Değerlendirme

Kurul, bildirim konusu sözleşmelere bireysel muafiyet tanınmasına karar vermiştir.

Son zamanlarda yürütülen soruşturmalar ve sektörel incelemeler göz önüne alındığında havacılık sektörünün Kurul'un rekabetin sağlanması ve korunması açısından odaklandığı sektörlerden biri olduğu görülecektir. Bildirim konusu ittifak, ilgili pazarda yer alan global ve büyük aktörler tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu açıdan ilgili ittifak, genel olarak havacılık pazarındaki rekabetin korunması ve hatta artırılması açısından önem taşımaktadır. Dolayısıyla, Kurul'un bu konudaki kararı da dikkate değer niteliktedir.

Komisyon, Avrupa Çimento Üreticileri Aleyhine Rekabet Soruşturması Başlattı *

Av. Dr. Meltem Küçükayhan Aşcıoğlu

Avrupa Komisyonu, Üye Devletlerde faaliyet gösteren çimento üreticileri hakkında, Avusturya, Belçika, Çek Cumhuriyeti Fransa, Almanya, İtalya Lüksemburg, Hollanda, İspanya ve Birleşik Krallık'taki rekabete aykırı uygulamaları nedeniyle bir rekabet soruşturması başlattı.

Olaylar

Komisyon, Avrupa Birliği içerisinde faaliyet gösteren bazı çimento şirketleri hakkında soruşturma başlatmıştır. İsimleri Komisyon tarafından açıklanmayan ilgili teşebbüsler hakkında, fiyat tespiti yaptıkları, pazara girişin ile ithalat ve ihracatın kısıtlanmasına neden olduklarına yolunda iddialar bulunmaktadır ¹.

Ön İnceleme ve Soruşturma

Komisyon, teşebbüslerin şüpheli pazar uygulamaları konusunda bir ön değerlendirme yürütmüş ve bahis konusu uygulamaların soruşturma kapsamına alınması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Komisyon, ön inceleme sırasında, Almanya, Fransa, Birleşik Krallık, Belçika, Hollanda, İtalya, Lüksemburg ve İspanya gibi Üye Devletlerde faaliyet göstermekte olan çimento üreticisi teşebbüslere ilişkin olarak yerinde inceleme yetkilerini de kullanmıştır ². Nitekim Komisyon uzmanları, Üye Devletlerdeki rekabet otoritelerinin görevlileri ile beraber, 4–5 Kasım 2008 tarihleri arasında pek çok Üye Devlet bünyesinde çimento ve bağlantılı ürünler alanında faaliyet gösteren teşebbüslerde önceden duyurulmamış yerinde incelemeler yürütmüştür. Komisyon görevlileri, aynı şekilde, 22–23 Eylül 2009 tarihleri

* *Ocak 2011 tarihli Makale*

- 1 Cemex, söz konusu şirketlerden biri olduğunu açıklamıştır. Fransız Lafarge grubu ile İsviçreli çimento şirketi Holcim de, soruşturmaya dâhil olduklarını kabul etmiştir. HeidelbergCement ve Dyckerhoff da, soruşturma kapsamındaki şüpheliler arasında bulunduklarını belirtmişlerdir.
- 2 Avrupa Komisyonu'nun böyle soruşturmalar yürütmesi teşebbüslerin rekabete aykırı davranışlarda bulunduğu anlamına gelmez ve soruşturmanın sonucu hakkında herhangi bir önyargı da yaratmaz.

arasında da, İspanya’da çimento ve bağlantılı ürünler alanında faaliyet gösteren teşebbüslerde önceden duyurulmamış yerinde incelemeler yapmıştır.

Çimento Pazarına İlişkin Komisyon Uygulamaları

Çimento pazarı, Komisyon tarafından dikkatle gözlenen ve incelenen sektörler arasında yer almaktadır. Örneğin, Komisyon 1994 yılındaki bir seri kararı ile Avrupa Çimento Birliği (Cembureau), 8 ulusal çimento birliği ile 33 Avrupa çimento üreticisini, genel bir pazar paylaşma anlaşmasına katılmaları, uluslararası nitelikli rekabeti kısıtlayıcı uygulamalar yürütmeleri ve ihracatı sınırlayıcı uygulamalar da dâhil olmak üzere, Avrupa Topluluğu Anlaşması’nın 85. maddesini (yeni 101. madde) ihlal ettikleri gerekçesiyle cezalandırmıştır.

Komisyon tarafından yürütülen uzun ve kapsamlı incelemeler ve soruşturmalar sonucunda, Avrupalı büyük çimento üreticilerinin sektördeki ihracat faaliyetlerini ve ihracat tahminlerini takip ettikleri, iç pazarlar ve ihracat pazarlarındaki arz ve talebi karşıladıkları ve oluşturdukları istihbarat ve koordinasyon kuruluşları aracılığıyla da (Avrupa Çimento İhracat Komitesi (ECEC) ve Avrupa İhracat Politikası Komitesi (EPC) gibi) ilgili pazarda birbirleri ile fiyatlara ilişkin bilgi alışverişinde bulunduklarını gözlemlemiştir. Anılan teşebbüsler, beyaz çimento ihracatçılarına karşı da rekabeti kısıtlayıcı uygulamalarda bulunmuşlardır. Komisyon, sonuç olarak, anılan teşebbüsleri toplam 248 milyon ECU tutarında bir para cezası ile cezalandırmıştır ³.

Üye Devletlerin rekabet kurumları ile Türk Rekabet Kurumu da, çimento sektörüne ilişkin çok sayıda rekabet soruşturması yürütmüşlerdir ⁴.

³ Avrupa Para Birimi Ünitesi (ECU), 1 Ocak 1999 tarihinde EURO’nun kullanılmaya başlanmasından önce, Avrupa Topluluğu’na üye devletlerin para birimlerinin oluşturduğu bir bütündür.

⁴ Almanya ve Polonya Rekabet Kurumları, sırasıyla 2003 ve 2009 yıllarında çimento pazarındaki kartel anlaşmalarını cezalandırmışlardır. Fransız Rekabet Otoritesi de, 2007 yılında aynı pazardaki rekabete aykırı uygulamaları cezalandırmıştır. Türk Rekabet Kurumu ise, 2005 yılında (13.1.2005 tarihli, ve 05-05/42-17 sayılı karar), 2004 yılında (2.12.2004 tarihli ve 04-77/1109-278 sayılı karar) ve 2002 yılında (1.2.2002 tarihli ve 02-06/51-24 sayılı karar), Türk çimento üreticilerinin benzer uygulamalarını cezalandırmıştır. Kurum, kısa bir süre önce ise, Türkiye Cumhuriyeti’nin doğu bölgelerinde faaliyet göstermekte olan on çimento üreticisi (Kars Çimento, Aşkale Çimento, Yurt Çimento, Limak Çimento, Elazığ Altınova Çimento, Çimko Çimento, Çimsa Çimento, Adana Çimento, KÇS Kahramanmaraş Çimento ve Mardin Çimento) aleyhine soruşturma başlatmıştır.

Soruşturmada İzlenen Yol ve Sonuç

Komisyon tarafından izlenen usulî yolun hukuki dayanağı, 1/2003 sayılı Komisyon Tüzüğü'nün soruşturma başlatılmasının sonuçlarına ilişkin 11(6) maddesi⁵ ile 773/2004 sayılı Komisyon Tüzüğü'nün esasa ilişkin nihai kararın daha sonraki aşamalarda verilmesi amacıyla soruşturma başlatılmasına ilişkin 2(1) maddesidir.

Komisyon, özellikle muhtemel ithalat ve ihracat kısıtlamaları, pazar paylaşma ve çimento ve bağlantılı ürün pazarlarında fiyat tespiti uygulamalarını soruşturma eğilimindedir. Komisyon, Avrupa Ekonomik Alanı (EEA) dışındaki ülkelerden EEA'ya yapılan ihracatın kısıtlanması da dâhil olmak üzere, benzer rekabete aykırı uygulamaları incelemektedir.

Hemen belirtmek gerekir ki, soruşturma başlatılması Komisyon'un ihlale ilişkin nihai delillere ulaşmış olduğu değil, söz konusu iddialara ilişkin kapsamlı bir inceleme başlatacağı anlamına gelmektedir⁶.

5 Soruşturmanın başlatılması, Üye Devletlerin rekabet kurumlarının, Anlaşma'nın 101 ve 102. maddeleri kapsamındaki rekabet kurallarını uygulama yönündeki yükümlülüklerini ortadan kaldırır.

6 Rekabete aykırılık teşkil eden davranışlar hakkındaki incelemelerin tamamlanması için herhangi bir süre sınırı bulunmamaktadır. Soruşturma süresi, her olayın niteliğine, ilgili teşebbüslerin Komisyon ile yürüttükleri işbirliğinin kapsamı ve savunma haklarını kullanmaları gibi bazı etkenlere bağlı olarak değişebilir.

Ortak Girişim Kuruluşuna Şartlı İzin *

Av. Zeynep Tuncer

Avrupa Komisyonu (“Komisyon”) Teşebbüslerin Yoğunlaşma İşlemlerinin Denetlenmesine İlişkin 139/2004 sayılı ve 20 Ocak 2004 tarihli AT Konsey Tüzüğü’ne ¹ (“139/2004 sayılı Tüzük”) uygun olarak, INEOS ve BASF’ın (“Taraflar”) var olan stiren monomer, polistiren ve akrilonitril- bütadiyen-stiren (“ABS”) iş kollarını birleştirerek bir ortak girişim kurmalarına izin verdi.

Ancak, Komisyon’un izin kararı, 22 Ekim 2008 tarihli ve 2008/C 267/01 sayılı (AB) Konsey Tüzüğü ile 802/2004 sayılı (AB) Komisyon Tüzüğü uyarınca Kabul Edilebilir Tedbirler Hakkındaki 139/2004 sayılı Komisyon Duyurusu ² (“Duyuru”) uyarınca, bazı şartlara tâbi.

Karara ilişkin Basın Bildirisi, 1 Haziran 2011 tarihinde Komisyonun resmi web sitesinde ³ yayımlandı. Karara ilişkin açıklamalar aşağıda yer alıyor.

İşlem Tarafları

Şartlı izne tâbi işlemin tarafları Almanya’dan BASF ile İsviçre’den INEOS’dur.

BASF dünyanın en geniş kimya şirketidir. BASF, özel uygulama kimyasallar, plastikler, uygulama ürünler, fonksiyonel solüsyonlar ve tarımsal solüsyonlar da dâhil olmak üzere, daha çok kimyasalların, ham petrol ve doğal gazın tedarikinde faal bir şirkettir.

* *Haziran 2011 tarihli Makale*

1 139/2004 sayılı Tüzük 20.01.2004 tarih ve L 24 sayılı Avrupa Birliği Resmî Gazetesi’nde yayımlandı. Tüzüğe ulaşmak için bkz.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004R0139:EN:NOT>.

2 Duyuru’ya ulaşmak için bkz.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:267:0001:0027:EN:PDF>

3 Basın Bildirisi’ne ulaşmak için bkz.:

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/672&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>.

INEOS ise, petrokimyasal, özel uygulama kimyasallar ve petrol ürünleri de dâhil olmak üzere, geniş yelpazede kimyasal üreten büyük bir işletmedir.

İşlem

BASF ve INEOS, stiren monomer, polistiren ve ABS iş kollarını, bazı küçük bağlı ürünler ile birlikte birleştirerek bir ortak girişim kurmaya karar verdiler.

İşlemin asıl bileşeni olan ABS çok önemli bir kimyasal üründür. Zira ABS, buzdolabı kapakları, vakum temizleme aksamaları, bulaşık makinesi kapakları, bilgisayar klavyeleri ve kasaları, torpido aksamaları ve direksiyon simidi örtüleri dâhil olmak üzere, çeşitli uygulamalarda kullanılıyor.

İlgili Pazar

Komisyon, önerilen işlemin ana bileşeni olan ABS kimyasal ürününü dikkate alarak, ilgili ürün pazarının ABS pazarı olarak tanımladı.

Komisyon'un İncelemesi

Komisyon, önerilen işlemin kendisine 7 Nisan 2011 tarihinde bildirilmesini müteakip, soruşturma başlattı. Ancak Komisyon, önerilen işlemin, zaten yoğunlaşmanın çok yüksek olduğu ABS pazarında çok güçlü bir oyuncu yaratacağı sonucuna vardı.

Bu sebeple, Komisyon, çekincelerinin yok edilmesi için, Taraflardan Duyuru'ya uygun olarak taahhüt sunmalarını istedi. Duyuru'nun 4. Maddesinin son cümlesi, 139/2004 sayılı Tüzüğün 2(4)ncü maddesine⁴ atıf yapmak suretiyle, taahhütlerin bir ortak girişim kuruluşu için de sunulabileceğini öngörüyor.

Taraflarca Sunulan Taahhütler

BASF ve INEOS, Komisyon'un çekincelerini yok etmek için, Duyuru'da "*daha uygun*"⁵ olarak tanımlanan yapısal taahhüt sunmaya

⁴ Bkz. dn. 2.

⁵ Bu husus Duyuru'nun 15. maddesinde belirtilmiştir. Duyuru'ya ulaşmak için, bkz. dn. 2.

karar verdi. Bu bağlamda, Taraflar, INEOS'un ABS üretimi iş kolunu elden çıkarmayı teklif etti. Böylece, yoğunlaşma daha aza indirgenecekti.

Şartlı İzin Kararı

Tarafların taahhüt sunmaları üzerine, Komisyon yeni bir soruşturma yürüttü. Yürütülen bu yeni soruşturma:

- elden çıkartılan iş kolunun yaşayabilir olacağını ve
- taahhütlerin tüm rekabet sorunlarını çözeceğini

gösterdi.

Başka bir deyişle, soruşturma, önerilen işlemin, belli bir sayıda önemli teşebbüsün ortak girişim üzerinde baskı yaratmaya devam edecek olması sebebiyle, ilgili pazarların büyük bir bölümündeki yapıyı önemli derecede değiştirmeyeceğini ortaya koydu.

Bu sebeple, Komisyon, ABS sektöründeki faaliyetlerin elden çıkarılması koşuluyla, önerilen işleme izin verdi.

Sonuç

Komisyon'un bu kararı çok önemli bir karardır. Zira bu karar, Duyuru'nun genellikle hisse alım ve satışlarına uygulanıyor olmasına rağmen, *de facto* bir ortak girişim kuruluşuna uygulanmasını gösteriyor.

Bu karar Türkiye için de çok önemli bir karar teşkil ediyor. Zira Türkiye tam işlevsel ortak girişimleri daha yeni 2010/4 sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ⁶ kapsamına aldı. Ayrıca Türkiye şu anda halen Birleşme / Devralma İşlemlerinde Rekabet Kurumunca Kabul Edilebilir Çözümlere İlişkin Kılavuz Taslağı⁷ üzerinde çalışıyor.

6 Tebliğ 7 Ekim 2010 tarih ve 27222 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış ve 1 Ocak 2011 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Tebliğ'e ulaşmak için, bkz. <http://www.rekabet.gov.tr/dosyalar/teblig/teblig83.pdf>.

7 Taslak Kılavuz'a ulaşmak için, bkz. http://www.rekabet.gov.tr/dosyalar/images/file/BD-Cozumlerine_Iliskin_Kilavuz_Taslagi.pdf.

ENERJİ HUKUKU

Elektrik Piyasası Serbest Tüketici Yönetmeliğinde Değişiklik *

Av. Özgür Kocabaşoğlu

8 Şubat 2011 tarihli 27840 sayılı Resmî Gazete ile yürürlüğe giren Elektrik Piyasası Serbest Tüketici Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile 04.09.2002 tarihli ve 24866 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Elektrik Piyasası Serbest Tüketici Yönetmeliğinin (“Yönetmelik”) 6 ncı maddesinde değişik yapılmıştır.

Yeni düzenleme ile “*Serbest tüketici kapsamına giren tüketicilerin bilgilendirilmesi ve kayıtların tutulması*” başlıklı 6. madde’ye yeni hususlar eklenmiştir.

Elektrik Piyasası Serbest Tüketici Yönetmeliği madde 5 uyarınca aşağıdaki koşulları sağlayan tüketiciler “Serbest Tüketici” olarak kabul edilmektedir:

- a) *İletim sistemine doğrudan bağlı olan tüketiciler;*
- b) *Bir önceki takvim yılına ait toplam elektrik enerjisi tüketimleri serbest tüketici limitini (2011 yılı için Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (“EPDK”) tarafından belirlenen serbest tüketici limiti 30.000 kWh/yıl’dır. Bu miktar parasal olarak aylık yaklaşık ortalama 796 TL / yıllık yaklaşık ortalama 9.550 TL’ye denk gelmektedir) geçen tüketiciler;*
- c) *İçinde bulunulan yılda gerçekleşen toplam elektrik enerjisi tüketimleri serbest tüketici limitini geçen tüketiciler.*
- d) *Kendi üretiminden tükettiği miktar dahil toplam elektrik enerjisi tüketim miktarı serbest tüketici limitini geçen otoprodüktör lisansı sahibi tüzel kişiler;*

* Şubat 2011 tarihli Makale

e) *Bir önceki takvim yılındaki tüketimi serbest tüketici limitini geçmeyen ancak, içinde bulunulan yılda serbest tüketici limitini geçeceğini ilgili dağıtım lisansı sahibi tüzel kişiye taahhüt eden ve bağlantı anlaşması veya abonelik sözleşmesindeki bağlantı gücü veya sözleşme gücü dikkate alınarak hesaplanan tüketim değeri serbest tüketici limitini geçen tüketiciler;*

f) *İçinde bulunulan yılda serbest tüketici limitini geçeceğini ilgili dağıtım lisansı sahibi tüzel kişiye taahhüt eden ve bağlantı anlaşmasındaki bağlantı veya sözleşme gücü dikkate alınarak hesaplanan tüketim değeri serbest tüketici limitini geçen yeni tüketiciler.*

Birinci fıkranın (e) ve (f) bentleri kapsamında serbest tüketici niteliği kazanmış tüketicilerin gerçekleşen tüketimlerinin başvuru tarihindeki serbest tüketici limitinin altında kalması halinde, bu hususun tespitini izleyen oniki ay boyunca tüketim miktarlarına bakılmaksızın serbest tüketici hakkından yararlanamaz. İlgili mevzuat hükümleri çerçevesinde elektrik enerjisi ve/veya kapasite satın alır.”

Yönetmelik madde 6’ya eklenen yeni düzenleme ile dağıtım lisansı sahibi tüzel kişilere, lisans sahibi oldukları bölgede yer alan ve bir önceki takvim yılına ait toplam elektrik enerjisi tüketim miktarı serbest tüketici limitini geçen tüketicilerin listesini internet sitelerinde güncel ve sürekli olarak yayımlama zorunluluğu getirilmiştir. Bu zorunluluk tüm tüketiciler serbest tüketici olana kadar devam edecektir.

Yine Yönetmelik madde 6’da yapılan değişiklik uyarınca “*serbest tüketici kapsamına giren tüketicilerce talep edilmesi halinde;*

a) *İletim sistemine doğrudan bağlı olan tüketicilere TEİAŞ,*

b) *Dağıtım sistemi üzerinden elektrik enerjisi ve/veya kapasite temin eden tüketicilere bir önceki takvim yılında tükettikleri toplam elektrik enerjisi miktarını içerecek şekilde bölgelerinde bulundukları dağıtım şirketleri,*

c) *Talep birleştirme hallerinde ise, bir önceki takvim yılında tükettikleri toplam elektrik enerjisi miktarını içerecek şekilde, yeni bir tedarikçi ile ikili anlaşma imzalayacak olan tüzel kişilerin*

vergi sicil kaydının bulunduğu ilin yer aldığı dağıtım bölgesinde faaliyet gösteren dağıtım şirketleri,

tarafından serbest tüketici niteliğine sahip olduklarını gösterir belge verilir. TEİAŞ veya dağıtım lisansı sahibi tüzel kişiler, tüketicilerin bu taleplerini başvuru tarihini izleyen on işgünü içerisinde karşılamakla yükümlüdür. Talep birleştirme hallerinde bu süre yirmi işgünü olarak uygulanır.”

“Talep birleştirme halleri haricinde, tüketicilerin Piyasa Mali Uzlaştırma Merkezine kayıtları sırasında istenilmesi halinde, bir önceki takvim yılına ait faturalarının asılları veya onaylı suretleri de serbest tüketici niteliğine sahip olduklarını gösterir belge niteliğinde sayılır.”

Yönetmeliğin 8. maddesine eklenen aşağıdaki fıkra ile tedarikçilere önemli bir yetki tanınmaktadır. Buna göre iletim sistemine bağlı serbest tüketicilerin ikili anlaşmalar kapsamında öngörülen ödemeleri zamanında yapmaması halinde tedarikçinin yazılı başvurusu üzerine ve tüketicinin ödeme yaptığını belgeleyememesi durumunda iletim lisansı sahibi tüzel kişi tarafından ilgili mevzuat çerçevesinde tüketicinin elektriği kesilebilecektir. Elektrik enerjisinin yeniden bağlanabilmesi için tüketicinin ödeme yükümlülüklerini yerine getirdiğini belgelemesi gerekmektedir. Bu takdirde iki iş günü içerisinde elektrik enerjisi yeniden bağlanacaktır.

Yönetmeliğin 9 maddesi tamamen değiştirilerek TEİAŞ’a yıllık olarak iletim sistemine doğrudan bağlı tüketicilere ait elektrik enerjisi tüketim miktarlarını, (tüketici bazında), dağıtım lisansı sahibi tüzel kişilerin Bölgelerinde tüketilen toplam elektrik enerjisi miktarını, serbest tüketiciler tarafından tüketilen toplam elektrik enerjisi miktarını ve serbest tüketici limitini geçtikleri halde tedarikçisini seçme hakkını kullanmayan tüketiciler tarafından tüketilen toplam elektrik enerjisi miktarını internet sayfasında yayımlamak suretiyle kamuoyuna duyurma yükümlülüğü getirmiştir.

Yönetmeliğin geçici maddelerine bir ek yapılarak (Geçici 4. madde) Kanunun geçici 9. maddesinde belirtilen geçiş dönemi süresince perakende satış lisansı sahibi dağıtım şirketlerinden elektrik enerjisi tedarik etmekte olan tüketicilerin taleplerine ilişkin olarak yapılacak tedarikçi değişikliklerinin, 1 Ocak, 1 Nisan, 1 Temmuz ve 1 Ekim tarihlerinde uygulamaya gireceği düzenlenmiştir.

Sonuç olarak, değişikliklerin uygulama sırasında oluşan özellikle bilgi edinme ve serbest tüketici potansiyelinin izlenmesine ilişkin bazı sorunları gidermek için getirilmiş olduğu ve özellikle borcunu ödemeyen serbest tüketicilerin elektriğinin kesilmesi yaptırımın getirilerek bu konuda uygulamada oluşan açığın giderildiği görölmektedir.

Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik *

Av. Özgür Kocabaşoğlu

Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (“Yönetmelik”) 05.04.2011 tarihli ve 27896 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Belirtilen Yönetmelik ile aşağıdaki hususlarda değişiklikler yapılmıştır:

Üretim ve Otoprodüktör Lisansların Devredilmesi

Yönetmeliğe göre, üretim ve otoprodüktör lisanslı tüzel kişilerin hak ve yükümlülükleri, bunların devralınması veya bölünmesi yoluyla devredilebilir. Devralan tüzel kişiye ise, eskisinin devamı niteliğinde lisans verilir. Ancak bu tüzel kişilerin ortaklık yapısında hisse devri ile değişiklik yapılması halinde lisans başvurusunun reddedileceğine dair düzenleme getirilmiştir. Devir için Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu’nun (“EPDK”) onayı şarttır.

Lisans Alma Bedelinin Yüzde Birinin Kurum Hesabına Yatırıldığıının İbrazı

Yönetmeliğin 8. maddesinde, lisans alma bedelinin yüzde birinin Kurum hesabına yatırıldığıının ibraz edilmesini takiben lisans başvurusunun inceleme ve değerlendirmeye alınacağı belirtilmiştir.

Şirket Asgari Sermayesinde Dair Düzenlemelerde Değişiklik

Yönetmeliğin 10. maddesine göre, şirket asgari sermayesinin üretim faaliyeti lisansı başvuruları açısından, üretim tesisi için Kurum tarafından öngörülen toplam yatırım tutarının %20 oranına karşılık gelen miktara eşit olması gerekirken, dağıtım lisansı başvuruları açısından ise, mülkiyeti ya da işletme hakkı devredilen dağıtım bölgesinin devir ya da satın alınma bedelinin en az %15’i oranına karşılık gelen miktara eşit olması gerekmektedir.

* Nisan 2011 tarihli Makale

Şirket asgari sermayesinin, toptan satış lisansı başvuruları açısından, 2 milyon TL, perakende satış lisansı başvuruları açısından, 1 milyon TL ve sadece perakende satış hizmeti yapmak üzere perakende satış lisansı almak için yapılan başvurular açısından, faaliyet göstereceği her bir dağıtım bölgesi için 200.000 TL tutarında olmasının sağlanması gerekmektedir.

Bununla birlikte, lisans sahibi bir tüzel kişinin yeni bir lisans başvurusunda bulunması halinde; şirket asgari sermayesinin, kapsamındaki üretim tesisinin geçici kabulü yapılmamış her bir lisans ile uygun bulma kararı verilmiş her bir başvuru için Kurum tarafından öngörülen sermaye tutarlarının toplanması suretiyle bulunan tutara eşit olması gerekmektedir.

Yerli Doğal Kaynaklar ile Yenilenebilir Enerji Kaynaklarına Dayalı Üretim Tesisi Lisansı Başvurularında Lisans Bedelinin %1'inin Tahsil Edilmesi

Yerli doğal kaynaklar ile yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi kurmak üzere lisans almak için başvuruda bulunan tüzel kişilerden lisans alma bedelinin yüzde biri dışında kalan tutarı tahsil edilmeyecektir. Bununla birlikte, yerli doğal kaynaklar ile yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisleri için ilgili lisanslarındaki tesis tamamlanma tarihini izleyen ilk 8 yıl süresince de yıllık lisans bedeli alınmayacağına dair düzenleme getirilmiştir.

Lisans Sahibinin Talebiyle Yapılacak Tadillere Dair Değişiklik

Yönetmeliğin 13. maddesinde yapılan değişikliğe göre, lisans sahibinin talebiyle yapılacak tadillerde, EPDK tarafından farklı bir süre öngörülmediği takdirde, EPDK'nın tadil hakkındaki olumlu kararının tebliğinin yapıldığı tarihten itibaren 30 gün içerisinde lisans tadil ücretinin EPDK hesabına yatırıldığına ilişkin belgenin ibraz edilmesi ve lisans tadili kapsamında belirlenen diğer yükümlülüklerin yerine getirilmesi ile lisans tadili ilgili gerçekleştirilecektir. Bu yükümlülük gerçekleştirilmez ise, lisans tadili talebi reddedilmiş sayılacaktır.

Lisans Sahiplerinin İlerleme Raporları Sunma Yükümlülüğü

Üretim faaliyeti göstermek üzere lisans almış tüzel kişiler, tesis tamamlanma tarihine kadar gerçekleştirdikleri faaliyetler hakkındaki gerçekleştirmeleri her yılın Temmuz ve Ocak aylarında EPDK tarafından belirlenen şekilde uygun birer ilerleme raporu ile sunmakla yükümlüdür.

Lisansı Kapsamındaki Tesisinin Geçici Kabulü Yapılmamış Tüzel Kişilere Dair Değişiklik

Lisansı kapsamındaki tesisinin geçici kabulü yapılmamış tüzel kişiler, Yönetmeliğin yürürlük tarihi itibarıyla 1 ay içinde EPDK'ya yazılı olarak başvurarak lisanslarının sona erdirilmesini talep ederlerse EPDK'ya sunmuş oldukları banka teminat mektupları, bu tüzel kişilerin lisansa dayanak teşkil eden kaynak kullanım haklarından feragat etmeleri halinde irat kaydedilmeyerek iade edilecektir. Belirtilen hüküm, üretim lisansı alması EPDK kararıyla uygun bulunmuş olan tüzel kişiler açısından da geçerlidir.

Çevresel Etki Değerlendirmesi

Üretim faaliyetinde bulunmak üzere işbu Yönetmeliğin yürürlük tarihinden önce lisans alan ve Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında alınması gereken karar için ilgili kuruma başvurmamış tüzel kişilerin, Yönetmeliğin yürürlük tarihini izleyen 60 gün içinde Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında karar almak üzere ilgili kuruma başvurmaları gerekmektedir.

Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik *

Av. Özgür Kocabaşoğlu

Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik (“Yönetmelik”), 21 Temmuz 2011 tarihli ve 28001 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi. Yönetmelik, belirli şartları taşıyan gerçek ve tüzel kişilerin, elektrik üretiminde lisans alma ve şirket kurma yükümlülüğünden muaf olacağını düzenledi. Yönetmelik’le, lisans alma veya şirket kurma zorunluluğu olmadan yenilenebilir enerji kaynaklarına¹ dayalı olarak, kurucu gücü azami beş yüz kilovatlık üretim tesisi ve/veya kojenerasyon tesisi² kurulabilir hale geldi.

Lisans Alma ve Şirket Kurma Muafiyeti

Yönetmelik’in 4. maddesi, lisans alma ve şirket kurma muafiyetine ilişkin düzenlemeleri içermektedir. Söz konusu madde uyarınca, lisans alma ve şirket kurma muafiyetinden yararlanacaklar aşağıdaki gibidir:

- Mikro kojenerasyon³ veya kurulu gücü azami 500 kWe olan yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesislerinde üretim yapacak gerçek veya tüzel kişiler,
- Yalnızca kendi ihtiyacını karşılamak amacıyla, Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin Kullanımında Verimliliğin Artırılmasına Dair Yönetmelik’te belirlenen değerin üzerinde olan kojenerasyon tesisi kuracak gerçek veya tüzel kişiler.

Yönetmelik kapsamında, her bir tüketim tesisi için kurulabilecek enerji üretim tesisi sayısı önem taşımaktadır. Kural olarak, her bir tüketim tesisi için bir adet kojenerasyon tesisi ya da mikro kojenerasyon

* *Temmuz 2011 tarihli Makale*

1 Yenilenebilir enerji kaynakları; hidrolik, rüzgâr, güneş, jeotermal, biyokütle, biyokütleden elde edilen gaz (çöpgaz dâhil), dalga, akıntı enerjisi ve gel-git gibi fosil olmayan enerji kaynaklarına verilen addır.

2 Kojenerasyon tesisi, ısı ve elektrik ve/veya mekanik enerjinin eş zamanlı olarak üretiminin gerçekleştirildiği tesislere verilen addır.

3 Mikro kojenerasyon tesisi, elektrik enerjisine dayalı toplam kurulu gücü 50 kWe ve altında olan kojenerasyon tesislerine verilen addır.

tesisi ya da yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi kurulabilecektir. Ancak, dağıtım sisteminde yeterli kapasite bulunuyor ise, bir tüketim tesisi için birden fazla kojenerasyon ve/veya yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi kurulabilecektir. Ancak, bu tesislerin toplam kurulu gücü, 500 kWe'yi geçemez. Mikro kojenerasyon tesisleri için, birden fazla tesisin kurulabileceği yönündeki düzenleme uygulanmayacaktır. Her bir tüketim tesisi için ancak bir adet mikro kojenerasyon tesisi kurulabilir.

Yönetmelik kapsamında dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta ise, üretim tesisleri ile tüketim tesislerinin aynı dağıtım bölgesi içinde olması zorunluluğudur. Farklı dağıtım bölgelerinde yer alan tesisler, Yönetmelik kapsamında değerlendirilmeyecektir.

Bağlantı Esasları ve Bağlantı Başvurusu

Yönetmelik kapsamına giren üretim tesisleri, dağıtım sistemine bağlanır. Bağlantı başvurusu, Yönetmelik kapsamında üretim tesislerinde üretim yapmak isteyen gerçek veya tüzel kişilerce, Lisanssız Üretim Bağlantı Başvuru Formu doldurulmak suretiyle yapılır. Başvuru, doğrudan ilgili dağıtım şirketine veya Organize Sanayi Bölgesi dağıtım lisansı sahibi tüzel kişiye yapılır. Başvuru belgelerinin arasında, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanım hakkının elde edildiğine dair belge de yer alır.

Başvurunun Değerlendirilmesi

Yapılacak başvurular üretim tesisinin yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı olması, tesisin kojenerasyon tesisi olması ve tesisin tüketim tesisi ile aynı yerde olması gibi hususlar bakımından incelenir.

İhtiyaç Fazlası Enerji

Yönetmelik kapsamında lisanssız üretim yapan gerçek ve tüzel kişiler bakımından hâkim olan prensip, yalnızca kendi ihtiyaçlarını karşılayacak kadar üretim yapmalarıdır. Ancak, ihtiyaçtan fazla enerjinin üretilmesi durumunda, bu enerji üretim tesisi ile aynı yerde kurulu tüketim tesislerinde veya aynı kişinin mülkiyetinde olan ve üretim tesisleriyle aynı yerde olmayan tüketim tesislerinde tüketilebilir.

Yukarıda belirtilen tesislerde tüketilmeyen enerji, ihtiyaç fazlası enerji olarak nitelendirilir. İhtiyaç fazlası enerji, yenilenebilir enerji kaynaklarından elde edilmiş ise, perakende satış lisansı sahibi dağıtım şirketi tarafından 10.05.2005 tarihli ve 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun'da belirlenen fiyatlar üzerinden satın alınır. İhtiyaç fazlası enerjinin kaynağı mikro kojenerasyon ise, Türkiye ortalama toptan elektrik satış fiyatı üzerinden satın alınır.

İhtiyaç fazlası enerji bakımından dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta, lisanssız üreticilerin Yönetmelik kapsamındaki üretimleri için ikili anlaşma ile elektrik satışı yapamayacaklarıdır. Lisanssız üreticiler, ürettikleri ihtiyaç fazlası enerjiyi ancak satış lisansı sahibi dağıtım şirketlerine satabilirler. Böylece, lisanssız üreticilerin keyfi uygulamalarla enerji satışı yapabilmeleri engellenmiş olacaktır.

İhtiyaç fazlası enerjinin satılabilmesini öngören sistem, hem orta ve küçük ölçekli sanayiciler hem de devlet bakımından kârlı bir sistemdir. Sanayiciler, ürettikleri fazla enerjinin satılması suretiyle ek bir gelir elde etmekte, devlet ise yüksek maliyetle doğal gaz ithal etmek yerine yenilenebilir enerji kaynaklarından elde edilmiş enerjiyi satın alabilmektedir. Böylece, maliyet düşecek ve üretilen fazla enerji değerlendirilebilecektir. Ayrıca, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı teşvik edilmiş olacaktır.

Sonuç

Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından, sektörün görüşleri de dikkate alınarak hazırlandı. Yönetmelik ile uzun süredir hazırlıkları yapılan ve ihtiyacı hissedilen lisanssız enerji üretme imkanı, hukuki dayanağa kavuştu. Böylece; Türkiye gibi mühendislik, makine teçhizatı, altyapı ve birikim bakımından, rüzgâr türbini gibi yollardan elektrik üretimine elverişli olan bir ülkede, lisanssız elektrik üretilmesinin önü açılmış oldu. Üretilen ihtiyaç fazlası elektriğin satılması imkânı ile üreticiler ve devlet bakımından elverişli bir ortam yaratıldı.

BORÇLAR HUKUKU

Yeni Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Konut ve Çatılı İşyeri Kiraları*

Av. Ceyda Büyükoralt

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (“TBK”) 04.02.2011 tarih ve 27836 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girecek olan TBK ile kira sözleşmelerine ilişkin önemli değişiklikler getirildi.

818 sayılı Borçlar Kanunu (“BK”) ve 6570 sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanunu (“6570 sayılı Kanun”) yürürlükten kaldıracak olan TBK’da kira sözleşmelerine ilişkin hükümlere, “Özel Borç İlişkileri” başlığını taşıyan 2. kısım altındaki dördüncü bölümde yer verildi. (i) Kira sözleşmesi tanımı, (ii) kira süresi, (iii) kiraya verenin borçları, (iv) kiracının borçları, (v) özel durumlar, (vi) sözleşmenin sona ermesi, (vii) kiralananın geri verilmesi ve (viii) kiraya verenin hapis hakkı “Genel Hükümler” altında düzenlenirken, konut ve çatılı işyeri kiraları m. 339 ve devamında ayrıca düzenlendi.

TBK m. 339’da 6570 sayılı Kanunun 1. maddesinden farklı olarak, kiralananın bulunduğu yer açısından ayırım yapılmaksızın tüm konut ve çatılı işyeri kiraları kapsama alındı. Hatta bu kiralarla birlikte kullanımı kiracıya bırakılan eşya hakkında da aynı hükümlerin uygulanacağı esası getirildi. Yine 6570 sayılı Kanundan farklı olarak niteliği geçici kullanıma özgülennmiş taşınmazların altı ay ve daha kısa süreyle kiralananmaları kapsam dışı bırakıldı. Diğer yandan, kamu kurum ve kuruluşlarının, hangi usul ve esaslar içinde olursa olsun yaptıkları bütün kira sözleşmelerinin de bu hükümlere tabi olacağı açıkça ortaya konularak, 6570 sayılı Kanunun 14. maddesi benimsendi.

* Şubat 2011 tarihli Makale

TBK m. 340’da kiracıyı koruma amacıyla daha önce düzenlenmemiş olan bağlantılı sözleşme konusuna yer verildi. Maddede konut ve çatılı işyeri kirasına ilişkin sözleşmenin kurulması veya devamının kiracının yararı olmaksızın ve kiracılık ilişkisi ile ilgisi olmayan borç altına girmesine bağlanamayacağı, kira ile bağlantılı böyle bir sözleşmenin geçersiz sayılacağı düzenlendi.

“Kullanma giderleri” başlığını taşıyan m. 341’de konut ve çatılı işyeri kiralarında, ısıtma, aydınlatma ve su gibi kullanma giderlerine sözleşmede aksine bir hüküm veya aksine yerel adet yoksa kiracının katlanacağı belirtildi. Ayrıca, bu giderleri ispat edici belgelerin birer örneğinin, istem üzerine diğer tarafa verilmesi zorunlu kılındı.

Uygulamada kiraya verenlerin, kiracıdan depozito veya başka ad altında ve kira bedeli dışında güvence aldıkları sıkça görüldüğünden, TBK m. 342 ile bu uygulamaya karşı kiracıyı korumak amacıyla yeni bir düzenleme getirildi. Bu bağlamda, sözleşme ile kiracıdan güvence istenilmesi imkânı kabul edilerek, bunun sınırı çizildi. Anılan maddede, güvence bedelinin üç aylık kira bedelini aşamayacağı belirtildi. Ayrıca, güvencenin para olarak verilmesi halinde kiraya verenin onayı olmaksızın çekilmemek üzere vadeli bir tasarruf hesabına yatırılacağı, kıymetli evrak olarak verilmesi halinde ise bir bankaya depo edileceği ve bankanın güvenceleri ancak iki tarafın rızasıyla veya icra takibinin kesinleşmesiyle ya da kesinleşmiş mahkeme kararına dayanarak geri verebileceği ifade edildi. Kiraya verenin, kira sözleşmesinin sona ermesini izleyen üç ay içinde kiracıya karşı kira sözleşmesiyle ilgili bir dava açtığını veya icra ya da iflas yoluyla takibe giriştiğini bankaya yazılı olarak bildirmemesi durumunda bankanın, kiracının istemi üzerine güvenceyi geri vermekle yükümlü olduğu kabul edildi.

TBK m. 343’de kira sözleşmesinin kurulmasından sonra sözleşmede kira bedeli dışındaki hususlarda kiracı aleyhine değişiklik yapılamayacağı hükme bağlandı. Böylece, başlangıçta belirlenen kira bedelinin, sözleşmenin süresinin uzatıldığı veya yenilendiği durumlarda değiştirilmesi olanağı sağlanarak, kiracı aleyhine değişiklik yapılması yasağına bir istisna getirilmiş oldu.

TBK m. 344’de kira bedelinin belirlenmesine ilişkin ilkeler düzenlenerek, bu konudaki kanun boşluğu dolduruldu. Anılan maddenin ilk fıkrası

sında, taraflar arasındaki kira artış oranına ilişkin anlaşmanın geçerliliği, artış oranının “üretici fiyat endeksi” oranını aşmaması koşuluna bağlandı. Maddenin ikinci fıkrasında ise kira artışına ilişkin bir anlaşma bulunmaması halinde hâkim tarafından kiralananın durumu göz önüne alınarak ve hakkaniyete uygun olarak yeni dönem kira bedelinin belirleneceği ve yine üretici fiyat endeksindeki artış oranının kira artışında üst sınır kabul edileceği belirtildi. Diğer yandan, maddenin üçüncü fıkrasında beş yıldan uzun süreli veya beş yıldan sonra yenilenen kira sözleşmelerinde ve bundan sonraki her beş yılın sonunda, yeni kira yılında uygulanacak kira bedelinin, taraflar arasında bu konuda bir anlaşma olup olmadığına bakılmaksızın, hâkim tarafından üretici fiyat endeksindeki artış oranı, kiralananın durumu ve emsal kira bedelleri göz önünde tutularak hakkaniyete uygun bir şekilde belirleneceği ifade edildi. Ancak, bu durumda üretici fiyat endeksindeki artış oranı üst sınır olarak kabul edilmedi. İlâveten, her beş yıldan sonraki kira yılı için bu şekilde belirlenen kira bedelinin müteakip yıllarda yine maddenin ilk ve ikinci fıkrasında öngörülen esaslara göre değiştirilebileceği belirtildi.

TBK m. 344/4’de kira bedelinin yabancı para olarak kararlaştırılmış olması durumunda da kira artışına ilişkin bir sınırlama getirildi. Buna göre, kira bedelinin yabancı para olarak kararlaştırılmış olması durumunda beş yıl geçmedikçe kira bedelinde değişiklik yapılamayacağı öngörüldü. Beş yıl geçtikten sonra kira bedelinin belirlenmesinde, yabancı paranın değerindeki değişiklikler de göz önünde tutularak anılan maddenin üçüncü fıkra hükmünün uygulanacağı belirtildi.

TBK m. 345’de kira bedelinin belirlenmesine ilişkin davanın açılma süresi ve kararın etkisi düzenlendi. Söz konusu maddede kira bedelinin belirlenmesine ilişkin davanın her zaman açılabilmesi kabul edildi. Ancak, bu davanın yeni dönemin başlangıcından en geç otuz gün önceki bir tarihte açıldığı ya da kiraya veren tarafından bu süre içinde kira bedelinin artırılacağına ilişkin olarak kiracıya yazılı bildirimde bulunulmuş olması koşuluyla, izleyen yeni kira dönemi sonuna kadar açıldığı takdirde, mahkemece belirlenecek kira bedelinin, bu yeni kira döneminin başlangıcından itibaren kiracıyı bağlayacağı ifade edildi. Sözleşmede yeni kira döneminde kira bedelinin artırılacağına ilişkin bir hüküm bulunması halinde yeni kira döneminin sonuna kadar açılacak davada mahkemece

belirlenecek kira bedelinin de, bu yeni dönemin başlangıcından itibaren geçerli olacağı belirtildi.

TBK m. 346'da "kiracı aleyhine düzenleme yasağı" başlığı altında yeni bir hüküm öngörüldü. Buna göre, kiracıya kira bedeli ve yan giderler dışında başka bir ödeme yükümlülüğü getirilemeyeceği ve özellikle uygulamada sıklıkla görülen kira bedelinin zamanında ödenmemesi hâlinde ceza koşulu ödeneceğine veya sonraki kira bedellerinin muaccel olacağına ilişkin anlaşmaların geçersiz sayılacağı düzenlendi.

Konut ve çatılı işyeri kiralarda sözleşmenin sona ermesine ilişkin düzenlemelere m. 347 ve devamındaki maddelerde yer verildi. TBK m. 347'de kiracının, belirli süreli sözleşmenin süresinin bitiminden en az onbeş gün önce bildirimde bulunmaması halinde, sözleşmenin aynı koşullarla bir yıl için uzatılmış sayılacağı düzenlendi. Kiraya verenin ise sözleşme süresinin bitimine dayanarak sözleşmeyi sona erdiremeyeceği belirtildi. Ancak, on yıllık uzama süresi sonunda kiraya verenin, bu süreyi izleyen her uzama yılının bitiminden en az üç ay önce bildirimde bulunmak koşuluyla, herhangi bir sebep göstermeksizin sözleşmeye son verebileceği kabul edildi. Belirsiz süreli kira sözleşmelerinde ise kiracının her zaman, kiraya verenin kiranın başlangıcından on yıl geçtikten sonra, genel hükümlere göre fesih bildiriyle sözleşmeyi sona erdirebileceği ifade edildi.

TBK m. 348 uyarınca konut ve çatılı işyeri kiralarda fesih bildiriminin geçerliliği, yazılı şekilde yapılmasına bağlandı.

Madde 349'da aile konutuna ilişkin kira sözleşmesinin fesih bildiriminin geçerlilik koşulları düzenlendi. Buna göre, aile konutu olarak kullanılmak üzere kiralanan taşınmazlarda kiracının, eşinin açık rızası olmadıkça kira sözleşmesini feshedemeyeceği, bu rızanın alınmasının mümkün olmaması veya eşin haklı sebep olmaksızın rızasını vermekten kaçınması durumunda kiracının, hâkimden bu konuda bir karar verilmesini isteyebileceği ifade edildi. Kiracı olmayan eşin, kiraya verene bildirimde bulunarak kira sözleşmesinin tarafı sıfatını kazanması hâlinde ise kiraya verenin, fesih bildirimi ile fesih ihtarına bağlı bir ödeme süresini kiracıya ve eşine ayrı ayrı bildirmek zorunda olduğu belirtildi.

Konut ve çatılı işyeri kiralarda sözleşmenin dava yoluyla sona ermesini mümkün kılan sebepler kiraya veren ve kiracı bakımından ayrı

ayrı belirlendi. Kiraya verenden kaynaklanan sebepler TBK m. 350’de “gereksinim, yeniden inşa ve imar” başlığı altında, m. 351’de ise “yeni malikin gereksinimi” başlığı altında düzenlendi. Kiracıdan kaynaklanan sebeplere ise TBK m. 352’de yer verildi. Buna göre, bir takım koşulların gerçekleşmesi halinde (i) tahliye taahhüdü, (ii) iki haklı ihtar ve (iii) kiracının veya birlikte yaşadığı eşinin aynı ilçe veya belde belediye sınırları içinde oturmaya elverişli bir konutunun bulunması kiracıdan kaynaklanan sebepler olarak kabul edildi.

TBK m. 353’de kiraya verenin, en geç davanın açılması için öngörülen sürede dava açacağını kiracıya yazılı olarak bildirmesi halinde dava açma süresinin bir kira yılı için uzamış sayılacağı hükmü getirildi.

Madde 354’de dava yoluyla kira sözleşmesinin sona erdirilmesine ilişkin hükümlerin, kiracı aleyhine değiştirilemeyeceği belirtildi.

TBK m. 355’de 6570 sayılı Kanun’da da bulunan yeniden kiralama yasağına yer verildi. Bu yasağa aykırılık halinde eski kiracıya son kira yılında ödenmiş olan bir yıllık kira bedelinden az olmamak üzere tazminat ödeneceği belirtildi. 6570 sayılı Kanun’da yer alan cezai yaptırımdan vazgeçildi.

Madde 356’da kiracının ölümü halinde sözleşmenin sürdürülmesi hususu düzenlendi.

Yeni Borçlar Kanunu Çerçevesinde Genel Hizmet Sözleşmesi*

Av. Sedef Üstüner

04.02.2011 tarih ve 27836 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan ve 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girecek olan 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (“TBK”), halen yürürlükte olan 818 sayılı Borçlar Kanunu’ndan (“BK”) daha geniş bir şekilde genel hizmet sözleşmesi hükümlerine yer verdi. Söz konusu hükümler m.393 ile m.447 arasında düzenlendi. Bu hükümler genel olarak incelendiğinde İş Kanunu hükümleri ile paralel düzenlemeler olduğu ve İş Kanunu doğrultusunda BK’dan daha kapsamlı düzenlemelere yer verildiği görülür. Ayrıca uygulama alanı da genişletildi. Buna göre, İş Kanunu kapsamına girmeyen tüm konularda, İş Kanunu’nun düzenlemediği konularda ve ayrıca işçi için daha lehte ise İş Kanunu hükümleri yerine m.393 vd. hükümleri uygulanır.

TBK’da “İşçi’nin Borçları” başlığı altında daha ayrıntılı düzenlemelere yer verildi. Bu düzenlemelerden en önemlisi m.396 “Özen ve Sadakat Borcu”dur. Bu borç uyarınca işçiye, işverenin sırlarını saklama ve işverene karşı rekabet etmeme yükümlülüğü getirildi. Aynı şekilde m.397 ile işçiye daha önceden mevcut olmayan “teslim ve hesap verme borcu” getirildi. İşçinin işverenin düzen ve talimatlarına uyma yükümlülüğü de m.399 hükmü ile ayrı bir başlıkta düzenlendi.

BK’da “Ücret’e ilişkin düzenleme “mukavele edilen ya da adet olan yahut umumi mukavelede tayin olunan ücret” iken, TBK m.401 ile ücretin “asgari ücretten az olmamak üzere emsal ücret” olacağı düzenlendi. Diğer yandan fazla çalışma karşılığı ücret, BK’da “sözleşme ile kararlaştırılan ücrete orantılı bir şekilde özel şartlar dikkate alınarak” takdir edilir iken, TBK m.402 ile normal çalışma ücretinin %50 fazlasıyla ödeneceği düzenlendi. Ayrıca İş Kanunu’nun esnek çalışma hükümleri doğrultusunda işverenin işçiye rızasıyla, fazla çalışma ücreti yerine uygun zamanda ve orantılı olarak izin verebileceği hükmü de getirildi.

* Mart 2011 tarihli Makale

TBK m.404 ile aracılık işlerinin hizmet sözleşmesi ile de yerine getirilebileceğine dair yeni bir düzenleme geldi. Bu madde uyarınca işçiye belli işlerde aracılık yapması karşılığında işverence bir ücret ödeneceği kararlaştırılmışsa, aracılık yapılan işlemin 3. kişi ile işveren arasında geçerli olarak kurulmasıyla, işçinin aracılık istem hakkı doğacaktır. Ancak, kurulan bu sözleşme işveren tarafından kusuru olmaksızın ifa edilmezse veya 3. kişi borçlarını yerine getirmezse işçinin ücret istemine yönelik hakkı sona erecektir.

TBK m.406 ile ücret ödemesinin her ayın sonunda yapılacağı, ancak taraflarca daha kısa sürelerde yapılmasının kararlaştırılabileceği düzenlendi. Aynı maddede “aracılık” veya “pay verilmesi” öngörülen işlerde yapılacak ödemelere ilişkin düzenlemeler de öngörüldü. Yine ücretin korunması açısından hükümler getirilerek m.407’de ücretin işverenin işçiden alacağıyla takas edilemeyeceği, işçinin kasten zarar verdiği yargı kararıyla sabit olan zarardan doğan alacakların ise ancak ücretin haczedilebilir kısmı ile takas edilebileceği, ücretin işveren lehine kullanılacağına ilişkin anlaşmaların geçersiz olacağı düzenlendi.

BK uyarınca “parça başına veya götürü iş”te sorumluluk istisna hükümlerine tabi iken, TBK m.411 uyarınca “zamana göre işgörme” hükümlerine tabi olacağına ilişkin düzenlemeler öngörüldü.

TBK, büyük tartışmalara yol açan bir konu olan “İşçinin Kişiliğinin Korunması” yönünde de çok önemli yenilikler getirdi. M. 417 uyarınca işveren, işçinin işyerinde psikolojik baskıya ve cinsel tacize maruz kalmaması açısından gerekli tüm tedbirleri almak, ayrıca iş sağlığı ve güvenliği açısından da gerekli tüm önlemlere uymakla yükümlü hale geldi. İşverenin bu yükümlülüklerle uymaması sebebiyle işçinin ölümü, vücut bütünlüğünün zedelenmesi veya kişilik haklarının ihlale uğraması halinde işveren sözleşmeye aykırılıktan doğan sorumluluk hükümlerine göre tazminle yükümlü hale getirildi.

Yine “İşçinin Korunması” esaslı uyarınca m.419’da işverenin, işçiye ait kişisel verileri ancak işçinin işe yatkınlığıyla ilgili ölçüde veya hizmet sözleşmesinin ifası için zorunlu ise kullanabileceği düzenlendi.

Buna ilaveten, m.420’de “Ceza Koşulu ve İbra” başlığıyla yeni bir düzenleme getirdi. Buna göre hizmet sözleşmesine işçi aleyhine konan ceza koşulunun geçersiz olacağı düzenlendi. Diğer yandan, hizmet söz-

leşmesinin sona ermesi halinde işçinin işvereni ibrasına ilişkin bir sözleşmenin geçerli olabilmesi için, iş sözleşmesinin sona ermesinden itibaren en erken bir ay sonra ve yazılı olarak yapılmış olması, ibra konusu alacak türü ve miktarının açıkça belirtilmesi, ayrıca ödemenin mutlaka banka hesabına yapılması zorunlu hale getirildi.

TBK m.421 vd. İş Kanunu düzenlemeleri ile aynı doğrultuda “Tatil ve İzinler”, “Hizmet Belgesi”, “Hizmet İlişkisinin Devri”, “Sözleşmenin Sona Ermesi” hükümlerini düzenledi. Sözleşmenin Sona Ermesinin Sonuçlarına ilişkin olarak m.442 ile hizmet sözleşmesinin sona ermesiyle tüm sözleşmeden doğan borçların muaccel hale geleceği düzenlendi.

Son olarak TBK’nun 01.07.2012’de yürürlüğe gireceğini hatırlatarak, yürürlüğe girmesiyle birlikte yukarıda kısaca açıklanan Genel Hizmet Sözleşmesi’ne ilişkin hükümlerin gerek İş Kanunu’na tabi, gerekse İş Kanunu dışındaki diğer çalışanların haklarını güçlendireceğini belirtmekte fayda vardır.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Pazarlamacılık Sözleşmesi*

Av. Pelin Baydar

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (“TBK”) 04.02.2011 tarih ve 27836 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girecek olan TBK’da daha önce düzenlenmemiş ancak uygulamada sıklıkla karşılan hizmet sözleşmesinin özel bir türü olan pazarlamacılık sözleşmesi ayrıntılı şekilde yer aldı.

TBK m. 448’de pazarlamacılık sözleşmesinin tanımı yapıldı. Anılan maddede; pazarlamacının sürekli olarak, bir ticari işletme sahibi işveren hesabına ve işletmesinin dışında, her türlü işlemin yapılmasına aracılık etmeyi veya yazılı anlaşma varsa, bu anlaşmada belirtilen işlemleri yapmayı, işletme sahibi işverenin de buna karşılık ücret ödemeyi üstlendiği sözleşme “pazarlamacılık sözleşmesi” olarak tanımlandı.

TBK m. 449’da pazarlamacılık sözleşmesinin; (i)sözleşmenin süresi, (ii)sona ermesi, (iii)pazarlamacının yetkileri, (iv)ücret ve masrafların nasıl ödeneceği ve (v)tarafardan birinin yerleşim yeri yabancı ülkede ise uygulanacak hukukun ve yetkili mahkemenin hangisi olacağı hususlarını içermesi gerektiği hükme bağlandı.

Pazarlamacının yükümlülüklerini düzenleyen 450. maddede, haklı bir sebep olmadıkça, pazarlamacının kendisine verilen talimata uygun olarak müşterileri ziyaret etmekle yükümlü olduğu; işverenin izni olmadıkça, kendisi veya üçüncü kişiler hesabına işlem yapamayacağı ve aracılık edemeyeceği ifade edildi. Ayrıca, pazarlamacının, işlem yapmaya yetkili olması halinde talimatta öngörülen fiyatlara ve diğer işlem koşullarına uymak zorunda olduğu; işveren razı olmadıkça, bunlarda değişiklik yapamayacağı vurgulandı. İlaveten pazarlamacının, pazarlama faaliyetleri ile ilgili olarak düzenli biçimde ayrıntılı bilgi vermek, aldığı siparişleri işverene derhâl ulaştırmak ve müşteri çevresini ilgilendiren önemli olayları bildirmekle yükümlü olduğu da hüküm altına alındı.

* Mart 2011 tarihli Makale

“Garanti” başlığını taşıyan TBK m. 451’de; müşterilerin ödememelerinden veya diğer yükümlülüklerini ifa etmemelerinden ya da alacağın tahsili için yapılacak masrafların tamamı veya bir kısmından pazarlamacının sorumlu olacağına dair anlaşmaların, kesin olarak hükümsüz olacağı belirtildi. Ancak, kendi müşteri çevresiyle işlem yapan ve sigorta sözleşmelerinde aracılık yapan pazarlamacılar için istisnai bir düzenleme getirildi.

TBK m.452’de, aksine yazılı anlaşma olmadıkça pazarlamacının sadece işlemlere aracılık etmeye yetkili olduğu ifade edildi. İşlem yapmaya yetkili kılınmış olması halinde ise pazarlamacının yetkisi, bu işlerin icrası için gereken bütün olağan hukuki işlem ve fiillerle sınırlandırılarak, özel yetki verilmedikçe pazarlamacının müşterilerden tahsilât yapmak ve ödeme günlerini değiştirmek yetkilerine haiz olmayacağı belirtildi.

“Faaliyet alanı”nı düzenleyen 453. maddede pazarlamacıya belirli bir pazarlama alanında veya belirli bir müşteri çevresinde faaliyette bulunma yetkisi verilmiş ve aksine yazılı anlaşma yapılmamış olması halinde, başkalarına da aynı alan veya çevrede faaliyette bulunma yetkisi verilemeyeceği ancak, işverenin üçüncü kişilerle işlem yapabileceği hükme bağlandı. Sözleşmenin pazarlama alanı veya müşteri çevresine ilişkin hükmünün değiştirilmesini gerektiren bir sebep olması halinde işverenin, söz konusu hükmü tek taraflı olarak değiştirebileceği; ancak, bu durumda pazarlamacının tazminat ve hizmet sözleşmesini haklı sebeple sona erdirmeye hakkının olduğu kabul edildi.

TBK m. 454, pazarlamacıya sadece belirli bir miktardan veya bu miktarla birlikte komisyondan oluşan bir ücret ödenmesi gerektiğini; ücretin tamamının veya önemli kısmının komisyondan oluşacağına ilişkin yazılı anlaşmanın, karşılaştırılan komisyonun, pazarlamacının faaliyetinin uygun karşılığını oluşturması koşuluyla geçerli olacağını düzenledi. Deneme süresi için ödenecek ücretin, serbestçe karşılaştırılabileceği ve deneme süresinin en çok iki ay olabileceği hususuna da madde hükmünde yer verildi.

Komisyon konusuna açıklık getiren 455. maddede; belirli bir pazarlama alanı veya belirli bir müşteri çevresinde faaliyette bulunma yetkisi sadece kendisine verilmiş olan pazarlamacının, kendisinin veya işverenin bu alan veya çevrede yaptığı bütün işlerde karşılaştırılmış ya da alışılmış

olan komisyonun ödenmesini isteyebileceği öngörüldü. Belirli bir pazarlama alanı veya belirli müşteri çevresinde faaliyette bulunma yetkisinin pazarlamacıyla birlikte başkalarına da verilmiş olması halinde ise pazarlamacıya, sadece kendisinin aracılık ettiği veya bizzat yaptığı işler için komisyon ödeneceği belirtildi.

TBK m. 456'da, pazarlamacının pazarlama işlerini yürütmesinin, kendi kusuru olmaksızın imkânsız hâlde gelmesi ve sözleşme veya kanun gereği bu hâlde bile kendisine ücret ödenmesi gerektiğinde ücretin, sabit ücrete ve komisyonun kaybı sebebiyle ödenebilecek uygun tazminata göre belirleneceği ifade edildi. Komisyonun, ücretin beşte birinden az olması halinde, komisyon kaybı sebebiyle tazminat ödenmeyeceğinin yazılı olarak kararlaştırılabileceği belirtildi. Pazarlamacının, pazarlama işlerini kendi kusuru olmaksızın yürütme imkânını bulamamasına karşın ücretinin tamamını almış olması durumunda, işverenin istemi üzerine, kendisinin yapabileceği ve kendisinden beklenebilecek işleri onun işletmesinde yapmakla yükümlü olacağı hükme bağlandı.

TBK m. 457'de, aksi yazılı şekilde kararlaştırılmamışsa, aynı zamanda birden fazla işveren hesabına faaliyette bulunan pazarlamacının harcamalarından her işverenin eşit olarak sorumlu olacağı kabul edildi. Harcamaların tamamen veya kısmen sabit ücrete veya komisyona dâhil edilmesine ilişkin anlaşmaların ise kesin olarak hükümsüz olacağı vurgulandı.

TBK m. 458'de pazarlamacılık ilişkisinden doğan muaccel alacaklar ile işverenin ödeme güçsüzlüğüne düşmesi durumunda, henüz muaccel olmayan alacakların güvence altına alınması için pazarlamacıya, taşınır- lar, kıymetli evrak ve tahsil yetkisine dayanarak müşterilerden almış olduğu paralar üzerinde hapis hakkı tanındı. Ancak, pazarlamacının, araç ve taşıma belgelerini, fiyat tarifelerini, müşterilerle ilgili kayıtlar ile diğer belgeleri alıkoyamayacağı hükme bağlandı.

Pazarlamacılık sözleşmesinin sona ermesi konusunda özel fesih süresi öngören m. 459'da komisyonun, sabit ücretin en az beşte birini oluşturması ve önemli mevsimlik dalgalanmalardan etkilenmesi halinde işverenin, bir önceki mevsimin sona ermesinden beri kendisiyle çalışmaya devam eden pazarlamacının sözleşmesini, yeni mevsim sırasında iki aylık fesih süresine uyarak feshedebileceği öngörüldü. Aynı koşullar altında

pazarlamacının da, kendisini bir önceki mevsim sonuna kadar çalıştırmış ve bundan sonra da çalıştırmaya devam eden işverene karşı, bir sonraki mevsimin başlamasına kadar olan dönemde, iki aylık fesih süresine uyarak sözleşmeyi feshedebileceği kabul edildi.

TBK m. 460'da, sözleşmenin sona ermesi hâlinde, pazarlamacının bizzat yaptığı veya yapılmasına aracılık ettiği bütün işlemler ile kabul ve yerine getirme zamanına bakılmaksızın, sözleşmenin sona ermesine kadar işverene iletilen bütün siparişler için komisyona hak kazanacağı hüküm altına alındı.

Kefalet ve Garanti Sözleşmeleri*

Av. Berna Aşık Zibel

Kefalet Sözleşmeleri

Halen yürürlükte bulunan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nda ("BK") 487. madde uyarınca kefalet sözleşmesi, *"kefalet bir akittir ki onunla bir kimse, borçlunun akdettiği borcun edasını temin etmeyi, alacaklıya karşı tekeffül eder."* şeklinde tanımlanmaktadır.

Kefalet sözleşmesinin tarafları alacaklı ve kefildir. Diğer bir deyişle, alacaklı ile kefil arasında kurulan kefalet sözleşmesi, borçlu ile alacaklı arasındaki sözleşmeden farklı bir sözleşmedir.

Kefaletin en belirgin ve önemli özelliği, bu sözleşmeden doğan borcun feri nitelik taşımasıdır. Bu sebeple, geçerli bir asıl borcun varlığını gerektirir. Geçerli bir asıl borç söz konusu olmadığında geçerli bir kefalet sözleşmesi de kurulamaz. Aynı şekilde, asıl borcun sona ermesiyle birlikte kefalet de kendiliğinden sona erer.

Kefaletin diğer bir özelliği de, tali (ikincil) olmasıdır. Bu nitelik adi kefalette, alacaklının kefile başvurmadan önce borçluya başvurup onu borcu ödemeye zorlaması yani hukuki yolla takip etmesi, ancak bundan bir sonuç alamaması halinde kefile başvurması gereğinde ortaya çıkar.

Kefil, alacaklıya asıl borçluya ait defileri ileri sürebileceği gibi, bunun dışında kendisine ait bulunan defileri de ileri sürebilir. Borçluya ait defilere örnek olarak, asıl borcun zamanaşımına uğradığı, borcun henüz muaccel olmadığı savunmaları belirtebilir. Kefile ait defilere örnek olarak, kefalet sözleşmesinin geçersiz olarak kurulduğu, kefile süre tanındığı, kefaletin muaccel olmadığı gibi savunmalar belirtilebilir.

* Eylül 2011 tarihli Makale

Yeni Borçlar Kanunu’nda Kefalet Sözleşmesine ilişkin Önemli Değişiklikler

6098 sayılı Yeni Türk Borçlar Kanunu’nun¹ (“YBK”) kefalete ilişkin hükümleri, “Kefalet Sözleşmesi” başlığı altında, 581 ilâ 603. maddeler arasında düzenlenmiştir.

Halen yürürlükte olan BK ile karşılaştırıldığında, BK’da yer almayan, “**Eşin rızası**” başlıklı 584. madde, “**Kefaletten Dönme**” başlıklı 599. madde ve “**Uygulama Alanı**” başlıklı 603. madde YBK’da yer alan yeni maddelerdir. Bunun dışında uygulamada tartışmalı olan bazı hususlarda yeni kanun düzenlemeleri ile netliğe kavuşturulmuştur. Çalışmanın bu kısmında, kefalete ilişkin düzenlenmemelerdeki en önemli değişiklik ve yeniliklere kısaca değinilmiştir.

Tanımlama

YBK’nın 581. maddesinde kefalet sözleşmesi, “kefilin alacaklıya karşı, borçlunun borcunu ifa etmemesinin sonuçlarından kişisel olarak sorumlu olmayı üstlendiği sözleşmedir.” şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanım kefaletin yalnızca sözleşmeden kaynaklanan borç ilişkileri söz konusu olabileceği yönünde yorumlanabilecek düzenlemeyi değiştirmekte ve kefaletin haksız fiilden, sebepsiz zenginleşmeden ya da kanundan doğan borçlar için de verilebileceğini açıkça kabul etmektedir.

Geçerli Olmayan Borç için Kefalet

Bilindiği üzere BK’nın 485. maddesinde, hata veya ehliyetsizlik nedeniyle asıl borçlunun sorumlu olmadığı bir borç bakımından bu durumu bilerek kefil olunması halinde bu kefaletin geçerli olacağı düzenlenmiştir. YBK’nın 582. maddesi, bu düzenlemeyi genişleterek zamanaşımına uğramış olan borçları da aynı kapsama almaktadır.

Kefilin Defilerden Önceden Feragati

YBK’nın 582. maddesinin son fıkrası doktrinde tartışmalı bir hususu açıkça düzenlemektedir. Buna göre, “kanundan aksi anlaşılmadıkça kefil,

1 04.02.2011 sayılı ve 27836 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış olan YBK 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girecektir.

bu bölümde kendisine tanınan haklardan önceden feragat edemez.” Mevcut kanunda bu yönde bir düzenleme bulunmadığından, Yargıtay uygulaması kefilin sahip olduğu defilerden önceden vazgeçebileceği görüşünü taşımaktadır.² Ancak yeni kanun ile birlikte bu durum değişecek olup, bu değişiklik özellikle banka kredi sözleşmelerinin kefalet hükümleri bakımından yankı bulacaktır.

Nitelikli Şekil Şartı

YBK’nın en önemli değişikliklerinden biri kefalet sözleşmelerine getirilen nitelikli şekil şartına ilişkindir.

583. madde uyarınca, kefalet sözleşmelerinin yazılı olması gereğinin yanı sıra; kefilin sorumlu olacağı azami miktarın, kefalet tarihinin ve müteselsil kefalet durumunda, bu anlama gelen bir ifadenin **kefilin el yazısı** ile belirtilmesi gerekmektedir. İşbu şekil şartları; kefalet için verilen vekâletnamelerde, kefalet vaadi içeren sözleşmelerde ve kefalet sözleşmesinde kefil aleyhine sonradan yapılacak olan değişikliklerde de uygulanacaktır. İşbu nitelikli şekil şartları, ispat şartı değil geçerlik şartı olarak düzenlenmiştir.

YBK’nın yürürlüğe girmesi ile birlikte, Yargıtay’ın “kefil olunan sözleşmede meblağ olmamasına rağmen bu meblağın sözleşmenin içeriğinden anlaşılabilir olduğu durumlarda kefaletin geçerliliği” yönündeki görüşü ortadan kalkacak ve dolayısıyla, kefil olunan meblağı ihtiva etmeyen kefalet sözleşmelerinin geçersiz kabul edilmesi gerekecektir.

Kefalette Eşin Rızası

Kefalet sözleşmeleri bakımından YBK’nın getirdiği en önemli değişikliklerden bir diğeri 584. maddede yer alan “Eşin Rızası” düzenlemesidir. İşbu düzenleme, evli kişilerin akdettikleri kefalet sözleşmelerinin geçerli olabilmesi için diğer eşin yazılı rızasının alınmasını şart koşmaktadır. İşbu şart, kefaletin türü ne olursa olsun uygulanacaktır.

İşbu düzenleme emredici nitelikte olup, önceden bu haktan feragat etmek mümkün olmadığı gibi, aksi taraflarca kararlaştırılamaz. Şekil

2 Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 12.06.2002 tarih ve E:19-426, K:513 sayılı kararı (www.kazanci.com.tr).

şartları bakımından olduğu gibi, eşin rızası yalnızca sözleşmenin imza aşamasında değil, sonradan yapılan ve kefaletin sonuçlarını ağırlaştıran her türlü değişiklik için de gerekmektedir.

YBK'nın düzenlemesine göre, mahkemece verilmiş bir ayrılık kararı var ise veya yasal olarak ayrı yaşama hakkının doğmuş ise, diğer eşin rızasının alınmasına gerek bulunmamaktadır. Bu haller dışında, eşin rızasının alınması gerekmektedir.

Sorumluluğun Kapsamı

YBK'nın 589. maddesi uyarınca, *“kefil, her durumda kefalet sözleşmesinde belirtilen azamî miktara kadar sorumludur”*. Burada açıkça düzenlenmiş olmasına rağmen, bu hüküm uygulamada kabul gören bir hüküm olması sebebiyle kural bakımından önemli bir değişiklik oluşturmamaktadır.

Kefalet sözleşmeleri bakımından kefilin sorumluluğu konusunda YBK ile getirilen önemli bir diğer değişiklik 589. maddede yer alan *“sözleşmede açıkça kararlaştırılmamışsa kefil, borçlunun sadece kefalet sözleşmesinin kurulmasından sonraki borçlarından sorumludur”* düzenlemesidir. Buna göre, kefil, kefalet sözleşmesinin imzaladığı tarihten önce mevcut olan borçlardan dolayı sorumlu olmayacaktır.

YBK ile getirilen diğer bir önemli hüküm ise, işbu madde ile getirilen kefilin, asıl borç ilişkisinin hükümsüz hâle gelmesinin sebep olduğu zarardan ve ceza koşulundan sorumlu olacağına ilişkin anlaşmaların kesin hükümsüzlüğüne ilişkin düzenlemedir.

Müteselsil Kefalette İfada Gecikmiş Olma

Müteselsil kefalet bakımından, BK 487. maddesinde yer alan asıl borçluya başvurmadan ve mevcut rehinleri paraya çevirmeden müteselsil kefile başvurabilme imkânı doktrinde kefalet sözleşmelerinin talilik özelliğini zedelediği şeklinde eleştirilmektedir.³

³ **Özen, Burak**; Kefalet Sözleşmesi, İstanbul, 2008, s.230; Tandoğan, Haluk; Borçlar Hukuku – Özel Borç İlişkileri, Vedat Kitapçılık İstanbul 2010, 5inci Tıpkıbasım, s.770.

Bu sebeple, YBK'nın müteselsil kefaletle ilişkin 586. maddesinde;

“Kefil, müteselsil kefil sıfatıyla veya bu anlama gelen herhangi bir ifadeyle yükümlülük altına girmeyi kabul etmişse alacaklı, borçluyu takip etmeden veya taşınmaz rehnini paraya çevirmeden kefilini takip edebilir. Ancak, bunun için borçlunun ifada gecikmesi ve ihtarin sonuçsuz kalması veya açıkça ödeme güçsüzlüğü içinde olması gerekir.

Alacak, teslimine bağlı taşınır rehni veya alacak rehni ile güvenceye alınmışsa, rehnin paraya çevrilmesinden önce kefile başvurulamaz. ...”⁴

düzenlenmesine yer verilmiştir.

Dolayısıyla buna göre, alacaklının doğrudan müteselsil kefile başvurulabilmesi için öncelikle esas borçlunun ifada gecikmiş olması ön şartının gerçekleşmesi aranacaktır. Bu şartın varlığı tek başına yeterli değildir. Bununla birlikte, borçlunun açıkça ödeme güçlüğü içerisinde olması ya da esas borçluya gönderilen ihtarin sonuçsuz kalması hallerinden en az birisinin de varlığı gerekmektedir.

Kefaletin Sona Ermesi ve Kefaletten Dönme

YBK'nın 598. maddesi uyarınca; gerçek kişi bir kefil tarafından kefalet verilmiş ise, işbu kefalet süresiz olarak verilmiş olsa dahi, her halde kefalet sözleşmesinin imzalanmasından itibaren on yıllık sürenin geçmesi ile kendiliğinden ortadan kalkacaktır. Bu süre kefilin onayı ile en fazla on yıl uzatılabilecektir ancak bu uzatmanın en erken sözleşmenin sona ermesinden bir yıl önce yapılması gerekmektedir.

Yukarıdaki sona erme hallerine ek olarak, YBK'nın 599. maddesi BK'da düzenlenmeyen bir müesseseyi; kefaletten dönmeyi, düzenlemektedir. İşbu madde uyarınca, gelecekte doğacak bir borca kefalet halinde, borçlunun borcun doğumundan önceki mali durumu, kefalet sözleşmesinin yapılmasından sonra önemli ölçüde bozulmuşsa veya mali durumunun, kefalet sırasında kefilin iyiniyetle varsaydığından çok daha kötü

⁴ Tasarı'nın 586 ıncı maddesinin ilk fıkrasının son cümlesi Adalet Komisyonunda değiştirilmiş olup değişiklikten önceki hali *“Ancak, bunun için borçlunun açıkça ödeme güçsüzlüğü içinde olması veya borçlunun ifada gecikmesi ve ihtarin sonuçsuz kalması gerekir”* şeklindedir. Ödeme güçlüğü içerisinde olmasına rağmen henüz ifada gecikmemiş bulunan müteselsil kefillere de doğrudan başvurabilme imkanı yaratabileceği endişesiyle Tasarı'da değişiklik yapıldığı düşünülmektedir.

olduğu ortaya çıkmışsa, kefil alacaklıya yazılı bir bildirimde bulunarak, borç doğmadığı sürece her zaman kefalet sözleşmesinden dönebilir. Ancak bu durumda, kefil, alacaklının kefalete güvenmesi sebebiyle uğradığı zararı gidermekle yükümlü olacaktır.

Uygulama Alanı

Yukarıda açıklanan hükümlerin yanı sıra, kefalete ilişkin düzenlemelerin sözleşme hukuku bakımından en önemli yansıması YBK 603. madde düzenlemesinin sonucu olacaktır.

“Uygulama Alanı” başlıklı maddede “kefaletin şekline, kefil olma ehliyetine ve eşin rızasına ilişkin hükümler, gerçek kişilerce, kişisel güvence verilmesine ilişkin olarak başka ad altında yapılan diğer sözleşmelere de uygulanır.” denilmektedir.

Söz konusu düzenleme gereğince, YBK’nın kefaletin şekline, kefil olma ehliyetine ve eşin rızasına ilişkin yukarıda belirtilen ve emredici düzenlemeler içeren hükümleri, *gerçek kişiler tarafından verilen garanti*, borca katılma, kredi emri (YBK m.516 vd.) için de geçerli olacaktır.

Garanti Sözleşmeleri

Garanti sözleşmeleri, garanti verenin temel ilişkideki borçtan bağımsız olarak, borçlunun edimine ilişkin sorumluluk üstlendiği sözleşmelerdir.

Garanti sözleşmesi, Borçlar Kanunu’nun (“BK”) 110. maddesi uyarınca, üçüncü kişinin fiilini taahhüt olarak nitelendirilmektedir. Bu taahhüt, garantöre, temel ilişkideki borçtan bağımsız olarak borçlunun edimi için sorumlu olmayı yükümlülüğü getirmekte⁵ ve asıl edimin yerine getirilmemesi halinde sözleşmenin diğer tarafın (alacaklı) bu sebep uğradığı zarar ziyan tazminini gerektirmektedir.

BK uyarınca, garanti sözleşmesi belirli bir süre için de belirsiz süreli olarak da oluşturulabilir. Garanti sözleşmenin belirli süresi olması ve alacaklının bu süre içinde ifa için garantöre başvurmaması halinde, alacaklı ödeme için garanti sözleşmesine dayanamaz. Garanti sözleşmenin süresiz

⁵ Tandoğan, a.g.e, s.804.

olarak düzenlenmiş olması halinde, BK'nın 125. maddesi uyarınca borcun muaccel olmasından itibaren on yıllık genel zamanaşımı uygulanır.

YBK'nın 128. maddesine göre, “üçüncü bir kişinin fiilini başkasına karşı üstlenen, bu fiilin gerçekleşmemesinden doğan zararı gidermekle yükümlüdür”. Görüldüğü üzere, garanti sözleşmelerinin temelini oluşturan “üçüncü kişinin fiilini taahhüt” müessesesi, YBK'da mevcut halinden farklı düzenlenmemiştir. Aynı zamanda uygulanacak zamanaşımı süresinde de bir değişiklik söz konusu değildir.

Ancak yukarıda belirtildiği üzere, kefalet sözleşmelerine ilişkin hükümlerin uygulama alanının genişletilmesi sebebiyle, kefalet sözleşmesi bakımından geçerli olan nitelikli geçerlik şartları, ehliyet düzenlemesi ve eşin rızasına ilişkin hükümler garanti sözleşmelerine de uygulanacaktır.

Kefalet Sözleşmesinin Garanti Sözleşmesinden Ayrılması

Garanti sözleşmelerini kefalet sözleşmelerinden ayıran önemli kriterler şunlardır:

a) *Asli - Fer'i ve Tali Borç*: Kefalet sözleşmesi ve garanti sözleşmesi arasındaki temel farklılık, kefalet sözleşmesi ifa için fer'i ve türüne göre tali bir borç yüklerken, garanti sözleşmesi asli ve bağımsız bir borç doğurmaktadır. Kefalet sözleşmesinde, kefil ancak dayanak sözleşme ilişkisi geçerli ve icra edilebilir şekilde var olduğunda sorumlu olmaktadır. BK'nın 492. maddesi uyarınca, “*asıl borç, her hangi bir sebeple sakıt olunca kefil beri olur*”. Diğer taraftan, garantörün borcu bağımsız nitelikte olup, asıl borçlu ve alacaklı arasındaki temel sözleşme ilişkisinden ayrı bir nitelik arz eder. Bu anlamda, garanti taahhüdü (sözleşmesi), asıl borçlu ve alacaklı arasındaki temel sözleşme ilişkisi geçersiz hale gelse de yürürlüğünü sürdürür ve dolayısıyla garantör garanti taahhüdü ile üstlendiği edimin ifasından alacaklıya karşı sorumlu olmaya devam eder. Diğer bir deyişle, alacaklıyı tazmin ederken, garantör temel borç ilişkisinden doğan asıl borçlunun borcunu değil, garanti taahhüdünden kaynaklanan kendi borcunu yerine getirmektedir.

b) *Savunmalar (defi)*: BK'nın 497. maddesi uyarınca, “*kefil, asıl borçluya ait bütün defileri alacaklıya karşı dermeyer etmek hakkını haiz ve bununla mükelleftir*”. Ancak, işbu imkân garantöre

tanınmamış olduğundan, garantör alacaklıya karşı bu savunma gerekçelerini ileri süremeyecektir.

- c) *Tazmin Hakkı*: Kefil, asıl borçluya karşı, alacaklıya ifa ettiği borç ile sınırlı olmak şartıyla, alacaklının haklarına halef olmaktadır. Dolayısıyla, BK'nın 496. maddesi ile de belirtildiği üzere, *kefil eda ettiği şey nispetinde alacaklının haklarında, ona halef olur*". Diğer taraftan, bu hak garantöre tanınmamıştır ve garantör asıl borçluya karşı halefiyetten kaynaklanan bir tazmin iddiası ileri süremeyecektir.
- d) *Garantörün Menfaatleri*: Garanti sözleşmesinin diğer bir ayırt edici özelliği, garantörün garantör olarak taahhüt altına girmesi karşılığında bir menfaat elde ediyor olması gerekliliğidir. Türk doktrinine göre, (doğrudan veya dolaylı) bir menfaatin varlığı, bir sözleşmenin garanti sözleşmesi mi yoksa kefalet sözleşmesi mi olduğunun belirlenmesi bakımından en önemli belirleyici kriterlerden bir tanesidir. Eğer üçüncü şahsın iki taraf arasındaki temel borç ilişkisinin ifasından hiçbir şekilde menfaat elde etmiyor ise, bu takdirde üçüncü kişinin taahhüdünü yerine getirme edimi kefalet sözleşmesi olarak nitelendirilmektedir.

Sonuç

Yukarıda ayrıntılı olarak ele alındığı üzere, YBK'da kefalet konusunda yapılan değişikliklere bakıldığında, kefilin daha fazla korunması yönünde düzenlemeler yapıldığı görülmektedir.

Ayrıca, uygulamada çok önemli yankıları olacak eşin rızası, şekil şartları gibi hükümlerin diğer teminat sözleşmelerine de uygulanacak olması birçok durumda sözleşme serbestisini ve tarafların iradesini oldukça sınırlandıracaktır. YBK ile ilgili doktrinde "*sözleşme yapanlar arasında özellikle belli bir tarafı tutmak, kayırmak, amacı*" güttüğü yönündeki eleştiri⁶ bu bakımdan kefalet ve diğer teminat sözleşmeleri bakımından da haklı çıkmaktadır.

6 **Başpınar, Veyssel**: "Hukuk Tekniği Açısından Türk Borçlar Kanunu Tasarısının Değerlendirilmesi", Ali Naim İnan'a Armağan, Ankara, 2009, s.220-221.

Yeni Borçlar Kanunu Çerçevesinde Emprevizyon Teorisi*

Av. Süleyman Sevinç

Sözleşmelerin değişen koşullara uyarlanması, Borçlar Kanunu döneminde uygulama alanı bulan, fakat kanuni dayanaktan yoksun olan bir kurum olmuştur. Yeni Borçlar Kanunu (“Yeni BK”) ile sözleşmelerin uyarlanması imkânı, kanun kapsamında düzenlendi. Böylece, uygulamada tartışmasız kabul edilen bu kurum, Yeni BK çerçevesinde bir kanuni dayanağa kavuşmuş oldu.

Bilindiği gibi, sözleşmeler hukukuna hâkim olan temel ilke, ahde vefa (*pacta sunt servanda*) ilkesidir. Ancak, bazı durumlarda, ağırlaşmış şartlara rağmen borcun aynen ifasının borçludan beklenmesi, hakkaniyet, doğruluk ve dürüstlük kurallarına aykırı düşer. Özellikle iki tarafa borç yükleyen sürekli edimli sözleşmelerde, sözleşmenin yapıldığı zaman hâkim olan şartlar ile sözleşmenin ifası sırasındaki şartlar arasında bazen çok önemli derecelerde değişiklikler olabilir. Söz konusu değişikliklere rağmen borcun ifa edilmesi yönündeki talep, Medeni Kanun’un 2. maddesinde düzenlenen dürüstlük kuralına aykırı olabilir. Bu noktada, sözleşmenin imzalandığı tarih ile sözleşmenin ifa edilmesi arasında, hal ve şartlarda meydana gelen değişikliklerin sözleşmeye yansıtılması gerekecektir. Ahde vefa ilkesine sıkı sıkıya bağlı kalınması birçok olumsuz sonucu da beraberinde getirebileceğinden, emprevizyon teorisi ortaya atılmıştır. Emprevizyon teorisi; doktrin ve Yargıtay tarafından, işlem temelinin kısmen veya tamamen çökmesi halinde sözleşmenin yeni şartlara uyarlanması çerçevesinde kabul edilen bir teori olmuştur.

Emprevizyon teorisi, özellikle Alman hukukunda taraftar bulan bir görüş olmuştur. Alman doktrininde hâkim olan görüşe göre, sözleşmenin işlem temeli, belirli olguların varlığına veya gelecekte gerçekleşeceğine ilişkin olup, sözleşmenin kuruluşunu etkileyen unsurlardan oluşur. Sözleşmenin temelini oluşturan dengenin taraflardan biri için katlanılamaz şekilde bozulması veya ortadan kalkması durumunda, işlem temelinin çökmesi söz konusu olacaktır. Bunun yanı sıra, Türk hukukunu etkilemiş olan İsviçre hukukunda da, işlem temelinin çökmesi durumuna dürüstlük

* Haziran 2011 tarihli Makale

kuralı uyarınca bir çözüm bulunması savunulmuştur. Buna göre, sözleşmenin kurulmasından sonra değişen durumlarda sözleşmenin ifa edilmesini talep etmek dürüstlük kuralına aykırı düşüyorsa, borçlu sözleşmenin uyarlanmasını veya feshini isteyebilecektir.

Uyarlamanın koşulları, Yargıtay 13. Hukuk Dairesi'nin 17.05.2001 tarihli, 2001/4384 esas ve 2001/5327 karar sayılı kararında, aşağıdaki şekilde sayılmıştır:

“Uyarlamanın anlatılan hukuki tanımından sonra şimdi, sözleşmeye müdahale için, gerekli olan esaslara değinelim;

Sözleşme kurulduktan sonra ifası sırasında ortaya çıkan olaylar olağan üstü ve objektif nitelikte olmalıdır. Örneğin para değerinin aşırı derecede düşmesi (enflasyon) gibi...

Yine değişen hal ve şartlar nedeniyle tarafların yüklendikleri edimler arasındaki denge aşırı ölçüde ve açık biçimde bozulmuş olması şarttır. Ne varki değişen hal ve şartlara rağmen aşağıdaki hallerden biri mevcutsa sözleşmenin değiştirilmemesi kaçınılmaz olacaktır.

Sözleşmede veya yasada değişen hal ve şartlara dair bir kayıt veya hüküm bulunmaması gerekir. Nitekim sözleşmedeki bir kayıtla değişen hal ve şartların rizikosunu üstlenen kimse, doğruluk ve dürüstlük kuralına dayanarak sonradan bu rizikodan kendisini kurtaramaz.

Uyarlama isteyen davacının değişen hal ve şartların ortaya çıkmasına kendi kusuru ile sebebiyet vermemelidir. Değişen hal ve şartlar taraflar bakımından önceden öngörülebilir (tahmin) edilebilir veya beklenebilir nitelikte olmamalıdır veya olaylar öngörülebilir nitelikte olmakla beraber bunların sözleşmeye olan etkilerinin kapsam ve biçim bakımından bu derece tahmin edilmemelidir. İlaveten edimler henüz ifa edilmemiş olmalıdır. Davacı değişen hal ve şartlara rağmen edimini “ihtirazı kayıt” koymaksızın ifa etmişse uyarlama talep edemez.”

Söz konusu kararda sayılan şartlar, Yargıtay'ın diğer birçok kararında da tekrar edilmiş, yerleşik içtihat haline gelmiştir. Uyarlama davaları,

özellikle ekonomik krizleri takip eden dönemlerde, yaygın olarak uygulama alanı bulmuştur.

Emprevizyon teorisi, Yeni BK'nın "Aşırı İfa Güçlüğü" başlıklı 138. maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu madde metni, aşağıdaki gibidir:

*"Sözleşmenin yapıldığı sırada taraflarca öngörülme-
yeni ve öngörülmesi de beklenmeyen olağanüstü bir durum, borçludan kay-
naklanmayan bir sebeple ortaya çıkar ve sözleşmenin yapıldığı
sırada mevcut olguları, kendisinden ifanın istenmesini dürüstlük
kurallarına aykırı düşecek derecede borçlu aleyhine değiştirir ve
borçlu da borcunu henüz ifa etmemiş veya ifanın aşırı ölçüde
güçleşmesinden doğan haklarını saklı tutarak ifa etmiş olursa
borçlu, hâkimden sözleşmenin yeni koşullara uyarlanmasını is-
teme, bu mümkün olmadığı takdirde sözleşmeden dönme hakkına
sahiptir. Sürekli edimli sözleşmelerde borçlu, kural olarak dönme
hakkının yerine fesih hakkını kullanır."*

Görüldüğü üzere kanun metni, Yargıtay kararlarında sayılan ve sözleşmelerin uyarlanması için aranan şartları tekrar etmektedir. Söz konusu şartlar, Yeni BK'nın madde gerekçelerinde de numaralandırılmak suretiyle sayılmıştır. Ayrıca söz konusu madde uyarınca, işlem temelinin çökmesi durumu ile karşı karşıya kalan borçlunun seçimlik hakkı bulunmaktadır: Hâkimden sözleşmenin yeni koşullara uyarlanmasını talep edebilir, eğer bu mümkün olmaz ise, sözleşmeden dönme hakkını kullanabilir. Böylece, uyarlama imkanının mevcut olmadığı durumlar bakımından sözleşmeden dönme veya sürekli edimli sözleşmelerde, sözleşmeyi feshetme imkanları söz konusu olacaktır. Kaldı ki söz konusu imkân, doktrin tarafından da kabul edilmekteydi.

Emprevizyon teorisi, Yeni BK ile daha somut temellere oturtulmuştur. Kavramın kanun kapsamında düzenleniyor olmasının, uygulamasını kolaylaştıracağı tartışmasızdır. Ancak dikkat edilmelidir ki emprevizyon teorisi, ancak sayılan şartların tümünün bir arada bulunması durumunda uygulama alanı bulacaktır. Bu kapsamda, sözleşmeler hukukunda ana kuralın ahde vefa olduğu, sözleşmelerin değişen kurallara uyarlanması seçeneğine ise ancak istisnai hallerde başvurulabileceği unutulmamalıdır.

Yeni Borçlar Kanunu’nda Genel İşlem Koşulları *

Av. Berna Aşık Zibel

Halen yürürlükte olan 818 sayılı Borçlar Kanunu’nda (“EBK”) yer almayıp, 6098 sayılı yeni Borçlar Kanunu (“YBK”) ile getirilen önemli düzenlemelerden biri, Genel İşlem Koşulları’dır (“GİK”).

EBK sözleşme özgürlüğü ilkesine ve tarafların karşılıklı görüşmeleri ile şekillenen bireysel sözleşme anlayışına dayanmaktadır. Bireysel sözleşme; irade açıklamalarının uyuşmasının icap, karşı icap ve kabul gibi karşılıklı görüşmeler ile sağlandığı sözleşmedir. Ancak günümüzde özellikle finans şirketleri, sigorta şirketleri, tüketim malları ticareti yapan şirketler gibi hizmet şirketlerinin sundukları hizmetlere ilişkin olarak gelecekte birden fazla işlemde kullanılmak üzere tek taraflı ve soyut şekilde önceden hazırladıkları tek tip sözleşmeleri kullanmaktadırlar.

GİK, bu tür sözleşme tipleri için kullanılan terimdir. Bu tip sözleşmeler, standart sözleşme veya tip sözleşme olarak da anılmaktadır.

GİK bakımından, sözleşmenin kurulması sırasında taraflar arasında dengeli bir ilişki söz konusu değildir, sözleşme şartları karşılıklı müzakeredilemez. Çoğu zaman fiyat tarifeler üzerinden belirlenir. Bu durumda ilgili teşebbüs ile sözleşme yapacak taraf, tek taraflı olarak hazırlanmış metni kabul veya reddetmek dışında bir imkâna sahip değildir.

GİK ile ilgili düzenlemeler, sözleşme adaletinin ortadan katılığı haller bakımından sözleşme özgürlüğüne müdahale edilmesine örnek hallerdendir. Zira fiili durumda, taraflar özgürce bir pazarlık yapamamakta, taraflardan biri sözleşme koşullarını kendi lehine belirleyebilmektedir.

YBK Öncesi Dönem

GİK’te taraflar arasındaki ilişkinin dengeli olmaması, ilgili hizmetten veya üründen yararlanmak üzere sözleşen kişinin yasalarla korunması ihtiyacını doğurmuştur. Bu ihtiyaç öncelikle, sözleşen taraflar arasındaki güç farkının en belirgin olduğu tüketici işlemleri ile ilgili olarak dikkati çekmiştir. Dolayısıyla, GİK Türk hukukunda önce 4077 sayılı Tüketici-

* Temmuz 2011 tarihli Makale

nin Korunması Hakkında Kanun'un ("4077 sy. Kanun") "Sözleşmedeki Haksız Şartlar" başlıklı 6ncı maddesi ile muhatabı tüketici olan işlemler bakımından düzenlemeye konu olmuştur.

4077 sy. Kanun kapsamında düzenlenmeden önce, GİK'e ilişkin bir düzenleme olmadığından, bu konuda hukuki koruma, Borçlar Kanunu, Medeni Kanun veya Ticaret Kanunu'nun dürüstlük kuralı, kanuna, genel ahlaka veya kamu düzenine aykırılık, gabin hükümleri gibi emredici hükümlerine dayanılarak sağlanmaya çalışılmaktaydı.

14.03.2003 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan bir değişiklik¹ ile 4077 sy. Kanun'a eklenen 6ncı maddede, satıcı veya sağlayıcının tüketiciyle müzakere etmeden, tek taraflı olarak sözleşmeye koyduğu, iyi niyet kurallarına aykırı düşecek şekilde tüketici aleyhine dengesizliğe neden olan sözleşme koşulları "Haksız Şart" olarak ifade edilmiştir. İlgili madde uyarınca, haksız şartların tüketici için bağlayıcı olmadığı belirtilmiştir. Yine işbu madde uyarınca, 13.06.2003 tarihli 25137 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Tüketici Sözleşmelerinde Haksız Şartlar Hakkında Yönetmelik'in" ("Haksız Şartlar Yönetmeliği") 7inci maddesi, haksız şartların batıl olacağını vurgulamakta ve sözleşme ayakta duruyor ise, sözleşmenin geri kalanının varlığını koruyacağını belirtmektedir.

Dolayısıyla, 4077 sayılı Kanun'un yukarıda anılan maddesi ile tüketicilerle akdedilen GİK niteliğindeki sözleşmeler bakımından yargısal denetim imkânı doğmuştur. Bu bakımdan, YBK'nın konuya ilişkin düzenlemeleri Türk hukuk sistemi için bütünüyle yeni değildir ancak hukuksal korumanın çerçevesini genişletmektedir.

YBK Düzenlemeleri

YBK'nin madde gerekçeleri ile belirtildiği üzere, günümüzde değişen ihtiyaçlar ve özellikle bu tek tip ve tek taraflı hazırlanmış sözleşmelerin daha sık ve daha geniş kapsamlı şekilde kullanılmaya başlanması, bu konunun Borçlar Kanunu kapsamında düzenlenmesi gereğini doğurmuştur. Bu sebeple, GİK'e ilişkin maddeler, YBK'da tüm sözleşmeleri kapsayacak şekilde genel hükümler karşısında emredici nitelikte mad-

¹ 14.03.2003 tarihli ve 25048 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4822 sayılı "Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun".

deler olarak düzenlenmiştir. Bu bakımdan YBK, GİK’e dair korumanın çerçevesini genişletmekte, tüketici veya tacir ayrımı yapmaksızın GİK’in denetlenmesine imkân sağlamaktadır.

YBK’nın GİK’e ilişkin hükümleri 20 ila 25inci maddeler arasında düzenlenmiştir. Günümüz hukuk sistemlerinde, GİK’in denetlenmesinde üç yönlü bir sistem söz konusudur: (i) yürürlük denetimi, (ii) yorum denetimi ve (iii) içerik denetimi.

Genel Olarak

YBK’nın 20inci maddesinde, GİK, “bir sözleşme yapılırken düzenleyen, ileride çok sayıdaki benzer sözleşmede kullanmak amacıyla, önceden, tek başına hazırlayarak karşı tarafa sunduğu sözleşme hükümleri” olarak tanımlanmaktadır.

Tanım değerlendirildiğinde;

- çok sayıda benzer sözleşmede kullanma amacı,
- önceden, tek başına hazırlama,
- karşı tarafa sunma,

olarak üç ana unsur üzerinde durulmuştur. Doktrinde, “pazarlık imkânı vermeme” veya “dayatma” unsuruna tanımda yer verilmemesi eleştiri konusu olmuştur.² Müzakere edilmemiş olma unsuru 4077 sayılı Kanun’un tüketici işlemlerine ilişkin 6ıncı maddesinde yer almasına rağmen YBK’nın 20inci maddesinde zikredilmemiştir.

Tanımda belirtilen, “karşı tarafa sunma” unsuru GİK için belirgin bir unsur değildir. Zira burada önemli olan husus, yalnızca bu koşulların karşı tarafa sunulması değil, aynı zamanda karşı tarafa pazarlık imkânı verilmemesidir. Sonuçta, söz konusu ilişkide, karşı taraf GİK içeren standart sözleşmeyi kabul etme veya ilgili edime ulaşamama durumu ile karşı karşıya kalmaktadır³.

2 **Kuntalp, E**; Türk Borçlar Kanunu Tasarısı’na ilişkin Değerlendirmeler, sy. 25, Galatasaray Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2005.

3 **Demir, M**; 2008 Şubat Tarihli Borçlar Kanunu Tasarısı’nın Genel İşlem Koşullarına İlişkin Maddelerinin (m.20-25) Değerlendirilmesi ve Çözüm Önerileri, TBB Dergisi, Sayı 76, sy. 217, 2008.

YBK'nin 20inci maddesi, GİK'e ilişkin tanımlamanın devamında, bu tür sözleşmelerde yer alan koşulların bazı yapay yöntemler ile işbu tanım dışına çıkartılamaması için bazı kurallar koymaktadır. Buna göre;

- Bu koşulların, sözleşme metninde veya ekinde yer alması, kapsamı, yazı türü ve şekli, nitelendirmede önem taşımaz.
- Aynı amaçla düzenlenen sözleşmelerin metnlerinin özdeş olması, bu sözleşmelerin içerdiği hükümlerin, GİK sayılmasını engellemez.
- Genel işlem koşulları içeren sözleşmeye veya ayrı bir sözleşmeye konulan bu koşulların her birinin tartışılarak kabul edildiğine ilişkin kayıtlar, tek başına, onları genel işlem koşulu olmaktan çıkarmaz.

İşbu hükümler ile işin esasının incelenmesi ve söz konusu yapay yöntemler ile emredici kanun hükümlerin dolanılmasını engelleme amacı güdülmektedir.

İlgili maddenin son fıkrası uyarınca, *“GİK ile ilgili hükümler, sundukları hizmetleri kanun veya yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütmekte olan kişi ve kuruluşların hazırladıkları sözleşmelere de, niteliklerine bakılmaksızın uygulanır”*. Bu hüküm ile kamu tüzel kişileri tarafından sunulan hizmetlere ilişkin sözleşmeler de YBK'nın sağladığı GİK denetimine tabi hale getirilmiştir.

Kanunda yazılmamış sayılma olarak ifade edilen yaptırım sonucu geçersiz hale gelen sözleşme hükümleri yerine ilgili kanun hükümleri uygulanacaktır.

Yürürlük Denetimi

Bağlayıcılık denetimi, GİK'in hangi şartlar ile sözleşme kapsamında kabul edileceği ve hangi GİK'in sözleşmeye dâhil olacağının tespitine yöneliktir.

YBK'nın 21inci maddesi uyarınca, menfaate aykırı GİK'in sözleşme kapsamında kabul edilmesi, düzenleyen tarafın diğer tarafa bu koşulların varlığı hakkında açıkça bilgi vermesine, bunların içeriğini öğrenme imkânı sağlamasına ve karşı tarafın da bu koşulları kabul etmesine bağ-

lanmıştır. Bunun yanı sıra sözleşmenin, sözleşmenin niteliği ve sözleşme konusu işin özelliğine yabancı koşullarda barındırmaması gerekmektedir.

21inci maddeye ek olarak, YBK'nın 24üncü maddesi GİK kapsamında yürürlük denetimi bakımından belirli türde hükümlere ilişkin özel bir kural getirmiştir. Buna göre, "GİK'in bulunduğu bir sözleşmede veya ayrı bir sözleşmede yer alan ve düzenleyene tek yanlı olarak karşı taraf aleyhine GİK içeren sözleşmenin bir hükmünü değiştirme ya da yeni düzenleme getirme yetkisi veren kayıtlar yazılmamış sayılır".

Bu hükümlere aykırılık halinde, söz konusu GİK sözleşme kapsamına hiç yazılmamış sayılır ve yürürlük dışı kalır.

YBK'nın 22inci maddesine göre, sözleşmenin bazı koşullarının yaptırım uyarınca yazılmamış sayılması halinde, sözleşmenin yazılmamış sayılan GİK dışındaki hükümleri geçerliliğini koruyacaktır. Düzenleyen, yazılmamış sayılan koşullar olmasaydı diğer hükümlerle sözleşmeyi yapmayacak olduğunu ileri süremeyecektir.

Yukarıda ifade edilen hususların yanı sıra 4077 sayılı kanunun 6ıncı maddesi uyarınca tüketici işlemleri için uygulanan GİK'in en az 12 punto ile yazılı olması veya diğer bazı kanun maddeleri ile özel sözleşme türleri için uygulanan (ör: TTK 1266, YTKK 1425) rahat ve kolay okunabilir olmasına ilişkin kurallar da yürürlük denetimi kapsamında incelenir.

Yorum Denetimi

Yorum denetimi ancak içerik denetiminde geçmiş ve sözleşme içeriğine dâhil olduğu kabul edilmiş sözleşme koşulları bakımından yapılacaktır.

YBK'nın yorum denetimine ilişkin hükmü 23üncü maddesinde yer almaktadır. Buna göre, GİK kapsamında yer alan bir hüküm, açık ve anlaşılır değilse veya birden çok anlama geliyorsa, düzenleyenin aleyhine ve karşı tarafın lehine yorumlanır. Yorum denetimine ilişkin bu kural Roma Hukuku'nun temel yorum kaidelerinden olan "in dubio contra stipulatorem" (sözleşme şüphe halinde düzenleyen aleyhine yorumlanır) kuralının bir yansımasıdır⁴.

4 **Altop, A;** Türk Borçlar Kanunu Tasarısı'ndaki Genel İşlem Koşullarının Düzenlenmesi, Prof. Dr. Ergon Çetingil ve Prof. Dr. Rayegan Kender'e Armağan.

İçerik Denetimi

YBK'nın 25inci maddesi uyarınca, GİK kapsamında, dürüstlük kurallarına aykırı olarak, karşı tarafın aleyhine veya onun durumunu ağırlaştırıcı nitelikte hükümler konulamaz.

Görüldüğü üzere, bu hüküm haksız şart olarak nitelendirilerek geçersiz addedilecek tek taraflı GİK'lere ilişkin tipik örnekleri sayma yoluna gitmediği gibi, somut bir kriter de belirlememektedir. Bu sebeple hâkimin takdir yetkisine büyük alan bırakmaktadır.

Burada önemli olan değerlendirme, ideal sözleşme dengesinden dürüstlük kuralına aykırı olarak sapılmış olmasıdır. İçerik denetimi yapılırken, dürüstlük kuralına aykırılığın tespitinde aşağıdaki hususların da dikkate alınması gerektiği düşüncesindeyiz:

- sözleşmenin doğasından kaynaklanan hak ve borç dağılımı bozulmuş mu;
- sözleşme dengesi ne zaman ve nerede bozuldu;
- yedek hukuk kurallarından sapıldı mı;
- saydamlık ilkesine aykırılık var mı;
- ilgili koşullar karşılıklı olarak müzakere edilmiş mi?

YBK'nın içerik denetimine ilişkin 25inci maddesi kapsamında açık bir yaptırıma yer verilmemiş, yalnızca bu tür koşulların sözleşmeye konulamayacağı belirtilmiştir. Buradan, bu hükme aykırı sözleşme koşullarının da yürürlük denetiminde olduğu gibi sözleşmenin içeriği kapsamında kabul edilmeyeceği sonucuna varmak mümkündür.

Sonuç

Sözleşme özgürlüğü, sağlıklı bir rekabet ortamına ve sözleşme tarafları arasında güç dengesi bulunmasına sıkı sıkıya bağlıdır. İşte GİK'e ilişkin kanuni düzenlemeler, taraflar arasındaki güç dengesinin bir taraf aleyhine bozulduğu durumda, kanunun sözleşme özgürlüğüne müdahalesine örnek oluşturur ve sözleşme adaletinin sağlanmasını amaçlar.

Bilindiği üzere özellikle gelişen teknoloji ve hızlanan günlük hayat sonucu, GİK yaşamın her alanında kullanılmaya bağlanmıştır. Bu sebeple GİK'e ilişkin denetimin tacir – tüketici ayrımı yapılmaksızın YBK kap-

samında düzenlenmiş olması olumlu bir gelişmedir. Ancak GİK içeren standart sözleşmeler karşısında diğer tarafın sürekli korumaya muhtaç olduğu düşünülmemeli, ilgili durumun her bir somut olayda ayrı ayrı değerlendirilmesine önem verilmelidir.

Yeni Borçlar Kanunu'nda Muvazaa*

Av. Özgür Kocabaşoğlu

Muvazaa 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girecek 608 sayılı yeni Türk Borçlar Kanunu'nun (YTBK) 19. maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu düzenleme mevcut 818 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) 18. maddesindeki düzenleme ile benzer niteliktedir.

“D. Sözleşmelerin yorumu, muvazaalı işlemler

MADDE 19- Bir sözleşmenin türünün ve içeriğinin belirlenmesinde ve yorumlanmasında, tarafların yanlışlıkla veya gerçek amaçlarını gizlemek için kullandıkları sözcüklere bakılmaksızın, gerçek ve ortak iradeleri esas alınır.

Borçlu, yazılı bir borç tanınmasına güvenerek alacağı kazanmış olan üçüncü kişiye karşı, bu işlemin muvazaalı olduğu savunmasında bulunamaz.”

YTBK'nin 19. maddesi sözleşmelerin yorumlanmasına ilişkin prensipleri ve muvazaanın bir savunma olarak ileri sürülemeyeceği halleri ortaya koymaktadır. Bununla beraber, TBK'nin 18. maddesinden farklı olarak madde başlığında muvazaa yerine, muvazaalı işlemleri konu edinmektedir. Muvazaa, TBK'nin 18. maddesi ve YTBK'da 19. maddesi haricinde herhangi bir diğer hükme konu olmamakla beraber, Türk hukuk doktrininde ve uygulamasında tartışılan önemli konulardan birisidir.

Muvazaalı İşlemler

Türk hukuk doktrininde, mutlak ve nisbi muvazaa olmak üzere iki çeşit muvazaa kabul edilmektedir. Mutlak muvazaa, taraflar arasında, üçüncü kişileri aldatmak maksadıyla yapılan ve gerçekte var olmayan ve tarafları bağlamayan hukuki işlemlerdir. Nisbi muvazaa ise, taraflar arasında, gerçek sözleşmenin saklanması amacıyla başka bir sözleşmenin yapılmış gibi gösterilmesi anlamına gelmektedir.

* Eylül 2011 tarihli Makale

Muvazaalı İşlemin Sonuçları

TBK'nin 18. maddesi, YTBK'nin 19. maddesinde olduğu gibi, muvazaalı işlemin sonuçlarını açıkça belirtmemektedir. Bununla beraber, söz konusu hukuki boşluk doktrin ve Yargıtay kararları ile doldurulmuştur.

Doktrinde, muvazaalı işlemlerin sonuçlarına ilişkin farklı görüşler bulunmaktadır. Bununla beraber, baskın görüş muvazaalı işlemin hükümsüzlüğü yönündedir¹.

Bu görüş, Yargıtay ve İsviçre Federal Mahkemesi tarafından da kabul edilmektedir. Yargıtay'ın 16.06.2010 tarih ve E. 2010/1-275; K. 2010/327 sayılı kararında² kabul edilmiş olup İsviçre Federal Mahkemesi³ de muvazaalı sözleşmenin hükümsüz olduğu görüşünü paylaşmaktadır.

Muvazaalı işlemin geçersizliğine ek olarak, Yargıtay, 24.02.2010 tarih ve E. 2010/6-94; K. 2010/100 sayılı kararında⁴, gizlenen işlemin, sözleşmelerin geçerliliği için gerekli şartların (tarafların ehliyeti, iradelerin uyuşması, kamu düzenine aykırılığın bulunmaması vs.) yerine getirilmiş olması halinde geçerli olacağına hükmetmiştir.

Muvazaalı işlemlerin geçersizliğinin, işlemin tarafları açısından, aşağıda özetlendiği şekilde ağır sonuçları olabilir:

- Muvazaalı sözleşme, akdedildiği andan itibaren, doğumuna sebep olduğu tüm fer'i haklarla birlikte hükümsüz hale gelmektedir;
- Muvazaalı işlemin tarafları işleminden zarar görmeleri halinde, zararının tazmin edilmesini talep edemez. Zira söz konusu taraf, zararına sebep olan muvazaalı sözleşmenin kendiliğinden tarafı olmuştur;

1 OĞUZMAN, K./SELİÇİ, Ö.; Eşya Hukuku, İstanbul 1988, s. 329 / TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP; Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7. Baskı, İstanbul 1993, s. 550 vd.

2 www.kazanci.com.

3 ADAY, N.; Taşınmaz Mülkiyetinin Naklinde Muvazaa, Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul 1991, s. 26 atfıyla GÜNAY, M.; Roma Hukukundan Günümüze Muvazaa Kavramı, Yüksek Lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2007, s. 58, dn. 166, <http://acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/4234/>.

4 www.kazanci.com.

- Muvazaalı işlemin tarafları hariç olmak üzere, muvazaa üçüncü kişilerce ileri sürülebileceği gibi hakim tarafından re'sen de dikkate alınabilir.
- Muvazaanın ileri sürülmesi için herhangi bir zamanaşımı bulunmamaktadır. Bunun bir sonucu olarak, muvazaa iddiası her zaman ileri sürülebilir ve davanın her safhasında hakim tarafından re'sen dikkate alınabilir.
- Muvazaanın varlığı halinde, muvazaalı işlemde doğduğu iddia edilen borçların ifası istenemez; zira taraflar arasında geçerli bir sözleşme bulunmamaktadır. Dahası, ifa edilen edimlerin sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre (TBK m. 61 vd.) iadesi de talep edilebilir.
- Kural olarak, bir mülkiyeti / hakkı muvazaalı bir sözleşmeye dayanarak iktisap eden bir kimse, söz konusu mülkiyeti / hakkı üçüncü kişilere devredemez. Aksi takdirde söz konusu devir işlemi, hakkın kazanılmasına sebep teşkil eden muvazaalı sözleşmenin geçersiz olması sebebiyle geçersiz olacaktır. Bununla beraber, söz konusu kuralın bazı istisnaları bulunmaktadır.
 - Yazılı bir borç ikrarına dayanarak iyiniyetle hak iktisap eden üçüncü kişilerin iktisabı kanunen korunmuş ve iktisap geçerli olarak kabul edilmiştir.
 - Tapu kütüğündeki kayıtlara dayanarak iyiniyetle aynı hak iktisap eden üçüncü kişilerin iktisabı kanunen korunmuş ve iktisap geçerli olarak kabul edilmiştir.
 - Emin sıfatıyla zilyetten iyi niyetle mülkiyet/hak iktisap eden üçüncü kişilerin iktisabı da hukuken korunmaktadır.
- Nisbi muvazaada gizli sözleşme, geçerlilik şartlarına uyulması kaydıyla geçerli olacaktır.
- Resmi bir kurumun varlığında muvazaa iddiası dermeyeran edilemez. Aslında, resmi bir kurumun muvazaalı bir işleme taraf olmayacağı kabul edilmektedir.

Muvazaalı İşlemin İspatlanması

Yukarıda da belirtildiği gibi, muvazaalı işlemin her iki tarafı ve muvazaalı işlemde etkilenen üçüncü kişiler muvazaalı bir sözleşmenin varlığını mahkemeler önünde ileri sürebilir ve zararlarının tazminini talep edebilirler. Bununla beraber taraflar iddialarını ispatla yükümlüdür.

Muvazaa iddiasının ispatı, iddianın kim tarafından ileri sürüldüğüne göre değişmektedir. Muvazaa iddiasının muvazaalı işlemin taraflarından biri tarafından ileri sürülmesi halinde iddia yazılı delille ispatlanmalıdır. Bu husus Yargıtay'ın pek çok kararında vurgulanmıştır⁵.

Diğer taraftan, muvazaa iddiasının üçüncü kişiler tarafından iddia edilmesi halinde iddianın her türlü delille ispatlanabileceği de yine Yargıtay kararlarında belirtilmiştir⁶.

Sonuç olarak görülmektedir ki kanun koyucu, YTBK ile mevcut düzenlemeye eklemeye bulunmayarak TBK'nın uygulama ve Yargıtay içtihatları ile gelişmiş düzenlemelerini korumayı seçmiştir.

⁵ Yargıtay 4. HD, T. 05.07.1991, E. 1990/4988, K. 1991/714; Yargıtay HGK T. 27.01.1999 E. 1999/1-20, K. 1999/17; Yargıtay HGK T. 10.11.2004, E. 2004/14-464, K. 2004/588 – www.kazanci.com.

⁶ Yargıtay 6. HD T. 21.03.2005, E. 2005/955, K. 2005/2510; Yargıtay HGK T. 02.10.2002, E. 2002/6-618, K. 2002/659; Yargıtay HGK, T. 11.10.2000, E. 2000/6-1193, K. 2000/1247 – www.kazanci.com.

Yeni Borçlar Kanunu'nda Kusursuz Sorumluluk Halleri*

Av. Sedef Üstüner

Genel Olarak

11.01.2011 tarihinde kabul edilerek 04.02.2011 tarih, 27836 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu ("TBK") 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girecek.

TBK'da haksız fiillerden doğan sorumluluk genel olarak "kusur sorumluluğu" şeklinde m.49 ile m.64 arasında düzenlenmiş olmakla birlikte, istisnai haller için de olsa "kusursuz sorumluluk" halleri de düzenlenir. Sebep sorumluluğu da deneni "kusursuz sorumluluk" halleri m.65 vd.da "hakkaniyet sorumluluğu", "özen sorumluluğu" ve "tehlike sorumluluğu" olmak üzere üçe ayrılarak ele alınır.

Hakkaniyet Sorumluluğu

BK m.65'de düzenlenerek tamamen yeni getirilen "Hakkaniyet Sorumluluğu", ayırt etme gücüne sahip olmayanların sorumluluğunu ele alır. Söz konusu madde ile ayırt etme gücüne sahip olmayanların sorumluluğu geniş tutulur. Buna göre hakkaniyetin gerektirdiği hallerde, uygun illiyet bağı, zarar ve hukuka aykırılık unsurlarının varlığı yeterli olup, ayırt etme gücüne sahip olmayan bir kişiyi, kusurlu olmasa dahi verdiği zararlardan dolayı sorumlu tutmak mümkündür.

Özen Sorumluluğu

Özen sorumluluğu TBK'da i) Adam Çalıştıranın Sorumluluğu, ii) Hayvan Bulunduranın Sorumluluğu, iii) Yapı Malikinin Sorumluluğu olmak üzere üçe ayrılarak düzenlenir.

Adam Çalıştıranın Sorumluluğu

Adam Çalıştıranın Sorumluluğu m.66'da dört fıkra halinde düzenlenir. M.66/1 'de "Adam çalıştıran, çalışanın kendisine verilen işin yapılması

* Kasım 2011 tarihli Makale

sırasında başkalarına verdiği zararı gidermekle yükümlüdür.” denir. Buna göre, adam çalıştıran, çalıştırdığı işçilerin işin yapılmasıyla ilgili olarak üçüncü kişilere vermiş oldukları zararlardan doğrudan sorumlu tutulur.

M.66/2 ise *“Adam çalıştıran, çalışanını seçerken, işiyle ilgili talimat verirken, gözetim ve denetimde bulunurken, zararın doğmasını engellemek için gerekli özeni gösterdiğini ispat ederse sorumlu olmaz.”* hükmünü içerir. Bu madde ile adam çalıştıran lehine bir kurtuluş kanıtı düzenlenmiş, çalışanların üçüncü kişilere verdikleri zararlarda adam çalıştıranın sorumluluktan kurtulması bazı şartlara bağlanır. Çalışanların üçüncü kişilere verdikleri zararlarda adam çalıştıranın sorumluluktan kurtulması, i) Çalışanın seçiminde, ii) İşle ilgili talimat verilmesinde iii) Gözetim ve denetimde gerekli özenin gösterildiğini ispat koşuluna bağlanır. Adam çalıştıran bu hükümde yer alan özen yükümünü yerine getirdiğini ispat edebildiği takdirde sorumlu tutulamaz.

M.66/3’de *“Bir işletmede adam çalıştıran, işletmenin çalışma düzeninin zararın doğmasını önlemeye elverişli olduğunu ispat etmedikçe, o işletmenin faaliyetleri dolayısıyla sebep olunan zararı gidermekle yükümlüdür.”* hükmü yer alır. Buna göre, işletmenin faaliyetlerinden doğan bir zarar vuku bulduğu takdirde adam çalıştıran, işin organizasyonunda hiçbir hatasının bulunmadığını kanıtlaması halinde sorumlu tutulamaz, aksi takdirde sorumluluğu devam eder. İşletmenin çalışma düzeni bizzat zararın doğmasına sebep oluyorsa, artık adam çalıştıranın m.66/2’ye dayanarak *“çalışanı seçerken, işiyle ilgili talimat verirken, gözetim ve denetimde bulunurken gerekli dikkat ve özeni gösterdiğini ileri sürerek sorumluluktan kurtulması da mümkün değildir. Çünkü adam çalıştıran ne kadar dikkatli olursa olsun, işyerinin ve çalışma ortamının düzenini sağlamakla bizzat yükümlü olup, bu sebeple oluşacak zararın çalışan tarafından önlenmesi mümkün değildir.*

M.66/4 *“Adam çalıştıran, ödediği tazminat için, zarar veren çalışana, ancak onun bizzat sorumlu olduğu ölçüde rücu hakkına sahiptir.”* hükmünü içermektedir. Bu hüküm ile, adam çalıştıranın ödemiş olduğu tazminatı çalışana rücu imkanı, çalışanın zarar verdiği kişiye karşı bizzat tazminatla yükümlü olması şartına bağlanmıştır. Bu takdirde çalışanın tazminatla yükümlü olduğu miktar oranında rücu imkanı var iken, aksi takdirde adam çalıştıranın çalışana rücu imkanı bulunmamaktadır.

Hayvan Bulunduranın Sorumluluğu

TBK m.67 vd.da düzenlenmiştir. Bir hayvanın bakımını sürekli ve geçici olarak üstelenen kişi, hayvanın verdiği zararı gidermekle yükümlü tutulmuş olup, hayvan bulunduran bu zararın doğmasını engellemek için gereken özeni gösterdiğini ispat ederse ancak bu sorumluluktan kurtulur. Hayvanın bir başkası veya başkasına ait hayvan tarafından ürkütülmesi halinde ise, hayvan bulunduran kişinin bu kişiye veya hayvanın sahibine rücu hakkı vardır.

M. 68’de düzenlendiği üzere, bir kişiye ait hayvanın bir başkasına ait taşınmaza zarar vermesi halinde, taşınmazın zilyedi hayvanı yakalayarak zarar giderilinceye değin hayvanı elinde tutabilir. Hatta koşullar haklı gösterdiği takdirde, hayvanı etkisiz hale dahi getirebilir. Fakat bu durumda taşınmaz zilyedinin hayvan sahibine bilgi vermek zorunluluğu vardır.

Yapı Malikinin Sorumluluğu

TBK m.69 uyarınca düzenlenir. Maddede öncelikle bir binanın veya diğer yapı eserlerinin malikinin bunların yapımındaki bozukluk veya bakımındaki eksikliklerden sorumlu olduğu düzenlenir. Ancak gerçekleşen maddi veya manevi zararlar yapıdaki bozukluk veya bakım eksikliği arasındaki uygun illiyet bağımlı kesecek nitelikteki mücbir sebep, zarar görenin kusuru veya üçüncü kişinin kusuru halinde yapı malikinin sorumluluğu yoluna gidilemez.

Yine aynı şekilde maddede, yapı malikinin yanı sıra intifa veya oturma hakkı sahiplerinin de binanın bakımındaki eksikliklerden malikle birlikte sorumlu tutulacağı yer alır. İntifa ve oturma hakkı sahipleri binanın bakımındaki eksikliklerden sorumlu tutulmasına rağmen, binanın yapımındaki bozukluklardan sorumlu değildir. Bu şekilde sorumlu olanların ise, kendilerine karşı sorumlu kişilere rücu hakkı saklıdır.

m.70’de ise, henüz bir zarar meydana gelmemekle birlikte zarar tehlikesinin varlığı halinde, zarar görme tehlikesi olan kişinin bu tehlikenin giderilmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını bina veya yapı eseri sahibinden isteme hakkı mevcuttur.

Tehlike Sorumluluğu

TBK m.71 vd.'da düzenlenir. Önemli ölçüde tehlike arz eden işletmenin faaliyetlerinden doğan zararlardan işletme sahibi ve varsa işleten müteselsilen sorumludur. Burada öncelikle tehlike yaratan bir işletmenin varlığı ve yarattığı tehlikenin önemli ölçüde olması söz konusudur. Önemli ölçüde tehlike arz eden işletme kıstası yine maddede yer alır. Kullanılan malzeme, araç-gereçler göz önünde bulunduğunda, uzman bir kişiden beklenen tüm özenin gösterilmesi halinde dahi sıkça veya ağır zararlar doğurmaya elverişli ise, o işletme önemli ölçüde tehlikeli işletme sayılır. Bu tür işletmelerin faaliyetlerine hukuk düzenince izin verilmiş olması halinde bile zarar görenler, zararlarının uygun bir bedelle denkleştirilmesini talep hakkına sahiptir.

Sonuç

TBK'nın kusursuz sorumluluğa ilişkin maddeleri, halen yürürlükte bulunan 818 sayılı Borçlar Kanunu'ndan farklı ve yeni içerikte olup, genişletilmiş sorumluluk maddeleri içerir. Bu açıdan yapılan düzenlemelerin, günlük hayatta karşılaşılan sorunları çözümleyici ve yerinde olduğunu söylemek mümkündür.

TÜKETİCİ HUKUKU

Mesafeli Sözleşmelere Dair Yönetmelik*

Av. Ceyda Büyükorall

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan “Mesafeli Sözleşmelere Dair Yönetmelik” (“Yönetmelik”) 06.03.2011 tarih ve 27866 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’a dayanılarak hazırlanan Yönetmelikte mesafeli sözleşmelerin uygulama usul ve esasları düzenlendi. Yönetmeliğin 4. maddesinde mesafeli sözleşmelerin tanımına yer verildi. Buna göre, mesafeli sözleşmeler; yazılı, görsel ve elektronik ortamda veya diğler iletişim araçları kullanılarak ve tüketicilerle karşı karşıya gelinmeksizin yapılan, malın veya hizmetin tüketiciye anında veya sonradan teslimi ya da ifası kararlaştırılan sözleşmeler olarak tanımlandı.

Yönetmeliğin 5. maddesinde tüketicinin, mesafeli sözleşmenin kurulmasından önce açık, anlaşılır ve kullanılan uzaktan iletişim aracına uygun bir şekilde aşağıdaki konularda bilgilendirilmesi gerektiği hükme bağlandı.

1. Satıcı veya sağlayıcının isim, unvan, açık adres, telefon ve varsa diğler erişim bilgileri,
2. Sözleşme konusu mal veya hizmetin temel nitelikleri,
3. Tüm vergiler dâhil olmak üzere mal veya hizmetin Türk Lirası olarak satış fiyatı,
4. Varsa teslim masrafları,
5. Ödeme ve teslim veya ifa ile ilgili bilgiler,
6. Cayma hakkının kullanılmasının şartları ve bu hakkın nasıl kullanılacağı,

* Nisan 2011 tarihli Makale

7. Uzaktan iletişim aracının kullanım bedelinin olağan ücret tarifesinden hesaplanmadığı durumlarda, bu iletişim aracının kullanılması nedeniyle tüketicilere yüklenen ilave maliyeti,
8. Mal veya hizmete ilişkin fiyat dâhil taahhütlerin geçerlik süresi,
9. Sözleşme konusunu, sürekli veya dönemsel olarak ifa edilen bir mal veya hizmet ediminin oluşturduğu hâllerde söz konusu sözleşmenin asgari süresi,
10. Belirsiz süreli veya süresi bir yıldan fazla olan borç ilişkilerinin feshedilme şartları,
11. Tüketicilerin şikâyet ve itirazları konusunda başvuruların, Bakanlıkça her yıl Aralık ayında belirlenen parasal sınırlar dâhilinde tüketicinin mal veya hizmeti satın aldığı veya ikametgâhının bulunduğu yerdeki tüketici sorunları hakem heyetine veya tüketici mahkemesine yapılabileceğine ilişkin bilgi.

Ayrıca, yukarıdaki bilgilerin tamamını içeren bir bilgilendirme formunun da tüketiciye ulaştırılması zorunluluğu getirildi. Bu bağlamda, mallar için sözleşme konusu mal tüketiciye ulaşmadan; hizmetler için sözleşmenin ifasından önce makul bir sürede; telefon gibi sözlü uzaktan iletişim araçlarının kullanıldığı durumlarda ise en geç mal teslimi sırasında bilgilendirme formunun tüketiciye verilmesi gerektiği ifade edildi.

Yönetmeliğin 6. maddesinde, tüketici yukarıdaki bilgileri edindiğini yazılı olarak teyit etmedikçe satıcı veya sağlayıcının sözleşme akdedemeyeceği belirtildi. Elektronik ortamda yapılan sözleşmelerde teyit işleminin de elektronik ortamda yapılabileceği kabul edildi.

Yönetmeliğin 7. maddesinde cayma hakkı düzenlendi. Mesafeli sözleşmelerde tüketiciye, herhangi bir gerekçe göstermeksizin ve cezai şart ödemeksizin sözleşmeden cayma hakkı tanındı. Bu hakkın kullanımı için yedi günlük süre öngörüldü. Ancak, Yönetmeliğin 5. ve 6. maddelerine aykırılık halinde cayma hakkı süresi üç ay olarak belirlendi. Cayma hakkı süresinin, malın teslimine ilişkin sözleşmelerde, tüketicinin malı teslim aldığı günden, diğer sözleşmelerde ise sözleşmenin akdedildiği günden itibaren işlemeye başlayacağı belirtildi.

Yönetmeliğin 7. maddesinin 4. fıkrasında taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça tüketicinin cayma hakkını kullanamayacağı sözleşmeler belirlendi.

Aynı maddenin 5. fıkrasında ise tüketiciye, borcunun tamamen veya kısmen ifası için, satıcı veya sağlayıcı veya onunla işbirliği içinde olan bir üçüncü kişi tarafından kredi verildiği mesafeli sözleşmelerde, tüketicinin cayma hakkını kullanması durumunda kredi sözleşmesinin de herhangi bir tazminat veya cezai şart ödeme yükümlülüğü söz konusu olmaksızın sona ereceği düzenlendi. Bunun için cayma bildiriminin kredi verene de yazılı olarak iletilmesi gerektiği ve tarafların karşılıklı iade yükümlülüklerinin saklı olduğu ifade edildi.

Cayma hakkının kullanılmasının sonuçları Yönetmeliğin 8. maddesinde ele alındı. Cayma hakkının kullanılması hâlinde satıcı veya sağlayıcının, cayma bildiriminin kendisine ulaştığı tarihten itibaren en geç on gün içinde almış olduğu toplam bedeli ve tüketiciyi borç altına sokan her türlü belgeyi tüketiciye hiçbir masraf yüklemeksizin iade etmek ve yirmi gün içerisinde de malı geri almakla yükümlü olduğu hükme bağlandı.

Teslim alınmış olan malın değerinin azalması veya iadeyi imkânsız kılan bir nedenin varlığı cayma hakkının kullanılmasına engel bir durum olarak kabul edilmedi. Ancak, değer azalması veya iadenin imkânsızlaşması tüketicinin kusurundan kaynaklanmışsa, tüketicinin malın değerini veya değerindeki azalmayı satıcıya tazmin etmesi öngörüldü. Malın mutata kullanımı sebebiyle meydana gelen değişiklik ve bozulmaların değer azalması sayılmayacağı ayrıca belirtildi.

“Sözleşmenin ifası”, Yönetmeliğin 9. maddesinde düzenlendi. Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça, satıcı veya sağlayıcıya siparişin iletildiği günden itibaren en geç otuz gün içinde sipariş konusunu ifa yükümlülüğü getirildi. Bu sürenin tüketiciye daha önceden bildirilmek koşuluyla en fazla on gün uzatılmasına cevaz verildi.

İfanın imkânsızlaşması halinde tüketicinin bu durumdan haberdar edilerek, ödemiş olduğu toplam bedelin ve onu borç altına sokan her türlü belgenin en geç on gün içinde kendisine iade edilmesi gerektiği; malın stokta bulunmaması durumunun, ifanın imkânsızlığı olarak değerlendirilmeyeceği belirtildi.

Bu durumda, sözleşmede kararlaştırılmış olması, haklı bir nedenle sözleşme konusu mal veya hizmetin tedarik edilemeyeceğinin anlaşılma-

sı ve tüketicilerin açık ve anlaşılabilir bir şekilde bilgilendirilerek onaylarının alınması şartıyla satıcı veya sağlayıcının, tüketiciye eşit kalite ve fiyatta başka bir mal veya hizmet tedarik edebileceği öngörüldü.

Sipariş edilmeyen malın teslimi veya hizmetin sunulması durumunda; mal veya hizmetin kullanılması veya tüketilmesi hariç olmak üzere satıcı veya sağlayıcının tüketiciye karşı herhangi bir hak ileri süremeyeceği; tüketicinin sessiz kalmasının, sözleşmenin kurulmasına yönelik bir kabul beyanı olarak yorumlanamayacağı ve tüketicinin malı geri göndermek veya muhafaza etmek gibi bir yükümlülüğü olmadığı açık hükme bağlandı.

Yönetmeliğin 12. maddesi ile satıcı veya sağlayıcıya, tüketicinin bilgilendirilmesine ve cayma hakkını kullanabilmesine ilişkin sistemi kurma ve yazılı, sesli veya elektronik ortamdaki bu bilgileri üç yıl boyunca saklama yükümlülüğü getirildi. Ayrıca, satıcı veya sağlayıcıya elektronik ortamda tüketiciye teslim edilen gayri maddi malların veya sunulan hizmetlerin teslimatının ayıpsız olarak yapıldığını ispat külfeti yüklendi.

Yukarıda ayrıntılarına yer verilen Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile birlikte 13.06.2003 tarih ve 25137 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Mesafeli Sözleşmeler Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” mülga edildi.

Elektronik Haberleşme Sektöründe Tüketici Hakları Yönetmeliği*

Av. Pelin Baydar

Yönetmeliğin Amacı ve Kapsamı

28.07.2010 tarihli, 27655 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Elektronik Haberleşme Sektöründe Tüketici Hakları Yönetmeliği (“Yönetmelik”), elektronik haberleşme hizmetlerinden yararlanan tüketicilerin hakları ile işletmecilerin yükümlülüklerine ilişkin usul ve esasları kapsar.

Genel Esaslar

Elektronik haberleşme hizmetlerinden yararlanan tüketiciler adil ücretlerle hizmetlerden yararlanma ve kişisel verilerinin kamuya açık rehberlerde yer alıp almamasını talep etme hakları yanında aşağıdaki haklara sahiptir.

- a) rehber hizmetinden ücretli ve/veya ücretsiz yararlanma ve ayırım gözetilmeksizin kaydolma hakkı,
- b) ayrıntılı fatura talep edebilme hakkı,
- c) işletmecinin sunacağı elektronik haberleşme hizmetinin kapsamı hakkında bilgi alabilme hakkı,
- d) abonelere sunulan hizmet için uygulanacak tarifeler konusunda açık, detaylı ve güncel bilgilere erişebilme hakkı ile tarifelerdeki değişiklikler yürürlüğe girmeden önce bilgilendirilme hakkı,
- e) özel içerikli hizmetler de dâhil olmak üzere kısa mesaj, çağrı merkezi, internet ve benzeri yöntemlerle katıldıkları kampanya, tarife kapsamındaki tüm hizmetlerden vazgeçme hakkı,
- f) arızaların giderilmesinde, sağlık, yangın, afet, güvenlik ve benzeri acil durum ve güvenlikle ilgili kurum ve kuruluşlar dışında, benzer konumdaki tüketiciler arasında ayırım gözetilmemesini talep etme hakkı,

* Ekim 2011 tarihli Makale

- g) uluslararası standartlar ile Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun ("Kurum") belirleyeceği standartlara uygun kalitede hizmetten yararlanma hakkı,
- h) görme engellilerin abonelik sözleşmelerini ve faturalarını kendilerinin faydalanabilecekleri şekilde talep etme hakkı,
- i) istenmeyen mesaj ve iletileri almayı reddetme hakkı,
- j) faturalarına üst sınır getirebilme hakkı

Yönetmelik m. 6 uyarınca işletmeciler, sundukları elektronik haberleşme hizmetlerine erişim ve bu hizmetlerin kullanımı ile ilgili olarak uygulanacak tarifeler ve varsa abonelik paketleri, tarifelerin içerdiği vergi türleri, tarifelerin tüm vergiler dâhil fiyatına ait bilgileri talep olmaksızın tüm tüketicilere sunmak ve bu bilgilere kolayca ulaşılabilmesini sağlamakla yükümlüdür.

Ayrıca, önceden kaydedilmiş olup olmamasına bakılmaksızın sohbet, yarışma, şans oyunu ve benzeri hizmetlere ilişkin tüketiciyi bilgilendirme ücretsiz yapılır. Bilgilendirmeyi müteakip tüketicinin kabul etmesi üzerine özel içerikli hizmet sunumu ve ücretlendirmeye başlanır.

Yönetmeliğin 8. maddesi işletmecilerin, kampanya şartları, süresi, hedef kitlesi ve benzeri hususlar hakkında tüketicileri açık ve anlaşılabilir bir şekilde ve ayrıntılı olarak bilgilendirmekle yükümlü olduğunu belirtmektedir. Kampanya bilgileri işletmecilerin internet sitelerinde tüketicilerin kolaylıkla erişebilecekleri şekilde yayımlanır. İşletmeciler, kampanya şartlarında değişiklik yapması halinde, tüketicilerin kazanılmış hakları saklı kalmak kaydıyla, bu değişiklikler uygulanmaya başlanmadan önce tüketicileri bilgilendirir. Taahhüt edilen edimler ile ilgili olarak herhangi bir tüketicinin mağdur olduğunun tespit edilmesi halinde, işletmeciler, kampanyadan yararlanan ve benzer şekilde etkilenen tüm tüketicilerin mağduriyetini giderir.

Yönetmelik m. 9 uyarınca, işletmeciler, tarife değişikliklerini abonelerine değişiklik yürürlüğe girmeden makul bir süre öncesinde kısa mesaj, arama ve/veya posta ile duyurmakla yükümlüdür. Söz konusu süre Kurum tarafından belirlenebilir.

Yönetmelikte belirtilen diğer önemli hususlardan biri de işletmecilerin, internetin güvenli kullanımına ilişkin olarak tüketicileri bilgilendirmek ve Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı tarafından belirlenen ya-

sadı ve zararlı içeriklere karşı tüketicilerin korunmasına yönelik altyapı seviyesindeki hizmetleri ek ücret olmaksızın seçenekli olarak sunmakla yükümlü olmasıdır. Kurum bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirleyebilir.

Ayrıca, tüketici menfaatlerinin korunması için hizmetin mutlak kullanım düzeyinin çok üzerinde olduğu tespit edilir, hukuka aykırı veya hileli bir faaliyetin varlığı konusunda haklı bir şüphe bulunur ise, işletmeci bu takdirde, tüketiciye bilgi vererek hizmetin sunumunu kısıtlayabilir veya durdurabilir.

Yönetmelikte ayrıca abonelik sözleşmelerinin şekil ve şartları, aboneliğin feshi, faturalara ilişkin esaslar ile abonelik sözleşmelerindeki haksız şartlar düzenlenmiştir.

İşletmeciler işbu Yönetmelik ile belirlenen yükümlülükleri yerine getirmemeleri halinde 05.09.2004 tarihli ve 25574 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Telekomünikasyon Kurumu Tarafından, İşletmecilere Uygulanacak İdari Para Cezaları ile Diğer Müeyyide ve Tedbirler Hakkında Yönetmelik hükümleri uygulanacaktır.

İşbu Yönetmelik ile 22.12.2004 tarihli ve 25678 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Telekomünikasyon Sektöründe Tüketici Hakları Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Sonuç

Tüketici haklarında önemli gelişmeler sağlayan Yönetmelik uyarınca, işletmeciler uygulanacak tarifeler ve varsa abonelik paketleri, tarifelerin içerdiği vergi türlerini tüm tüketicilere sunmak ve bu bilgilere kolayca ulaşılabilmesini sağlamak; sohbet, yarışma, şans oyunu ve benzeri hizmetlere ilişkin tüketiciyi bilgilendirmeyi ücretsiz yapmak; tarife değişikliklerini abonelerine değişiklik yürürlüğe girmeden makul bir süre öncesinde kısa mesaj, arama ve/veya posta ile duyurmak; internetin güvenli kullanımına ilişkin olarak tüketicileri bilgilendirmek ve yasadışı ve zararlı içeriklere karşı tüketicilerin korunmasına yönelik hizmetleri ek ücret olmaksızın seçenekli olarak sunmak; taahhüt edilen edimler ile ilgili olarak tüketicinin mağdur olması halinde, kampanyadan yararlanan ve benzer şekilde etkilenen tüm tüketicilerin mağduriyetini gidermekle yükümlüdür.

Sözleşmedeki Haksız Şartlar*

Av. Ceyda Büyükorall

4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’da Yer Alan Sözleşmedeki Haksız Şartlara İlişkin Hüküm

4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (“4077 sayılı Kanun”) 8 Mart 1995 tarih ve 22221 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak, yürürlüğe girmiştir.

4077 sayılı Kanun’un amacı kamu yararına uygun olarak tüketicinin sağlık ve güvenliği ile ekonomik çıkarlarını koruyucu, aydınlatıcı, eğitici, zararlarını tazmin edici, çevresel tehlikelerden korunmasını sağlayıcı önlemleri almak ve tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini özendirmek ve bu konudaki politikaların oluşturulmasında gönüllü örgütlenmeleri teşvik etmektir.

Avrupa Birliği mevzuatı ile Türk mevzuatının uyumlulaştırılması çalışmaları kapsamında 4077 sayılı Kanun, 4822 sayılı Kanun ile değiştirilmiştir.

Bu bağlamda, 4077 sayılı Kanun’a sözleşmedeki haksız şartları düzenleyen bir hüküm eklenmiştir.

İlgili hüküm satıcı veya sağlayıcının tüketiciyle müzakere etmeden, tek taraflı olarak sözleşmeye koyduğu, tarafların sözleşmeden doğan hak ve yükümlülüklerinde iyi niyet kuralına aykırı düşecek biçimde tüketici aleyhine dengesizliğe neden olan sözleşme koşullarının haksız şart sayılacağını ifade etmektedir.

Anılan hüküm uyarınca;

- Taraflardan birini tüketicinin oluşturduğu her türlü sözleşmede yer alan haksız şartlar tüketici için bağlayıcı değildir.
- Bir sözleşme şartı önceden hazırlanmışsa ve özellikle standart sözleşmede yer alması nedeniyle tüketici içeriğine etki edememişse, o sözleşme şartının tüketiciyle müzakere edilmediği kabul edilir.

* Kasım 2011 tarihli Makale

- Sözleşmenin bütün olarak değerlendirilmesinden, standart sözleşme olduğu sonucuna varılırsa, bu sözleşmedeki bir şartın belirli unsurlarının veya münferit bir hükmünün müzakere edilmiş olması, sözleşmenin kalan kısmına bu maddenin uygulanmasını engellemez.
- Bir satıcı veya sağlayıcı, bir standart şartın münferiden tartışıldığını ileri sürüyorsa, bunu ispat yükü ona aittir.

Ayrıca anılan madde gereği 6/A, 6/B, 6/C, 7, 9, 9/A, 10, 10/A ve 11/A maddelerinde yazılı olarak düzenlenmesi öngörülen tüketici sözleşmeleri en az 12 punto ve koyu siyah harflerle düzenlenmelidir. Sözleşmede bulunması gereken şartlardan bir veya birkaçının bulunmaması durumunda eksiklik sözleşmenin geçerliliğini etkilemeyecektir. Ancak, bu eksikliğin satıcı veya sağlayıcı tarafından derhal giderilmesi gerekir.

Yukarıda yazılı maddeler sırasıyla taksitle satış, devre tatil, paket tur, kampanyalı satış, kapıdan satış, mesafeli sözleşme, tüketici kredisi, kredi kartları ve abonelik sözleşmesine ilişkindir.

Tüketici Sözleşmelerindeki Haksız Şartlar Hakkında Yönetmelik

Tüketici Sözleşmelerindeki Haksız Şartlar Hakkında Yönetmelik (“Yönetmelik”) tüketici sözleşmelerinde yer alan, tüketici aleyhine haksız şartların tespitini ve bu şartların tüketiciyi korumaya yönelik olarak denetlenmesini sağlamak amacıyla Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından düzenlenerek, yürürlüğe konulmuştur.

Yönetmeliğin “Sözleşme Şartlarının Haksızlığının Değerlendirilmesi” başlıklı 6. maddesi uyarınca;

- Sözleşme şartlarının tüketicinin anlayabileceği şekilde açık ve anlaşılır dille yazılmış olması gerekir.
- Bir sözleşme şartının haksızlığı değerlendirilirken, sözleşme konusu olan mal veya hizmetin niteliği, sözleşmenin yapılmasını sağlayan şartlar ve/veya onun bağlı olduğu sözleşmelerin tüm şartları dikkate alınır.
- Şartların haksızlığının takdirinde, bu şartlar açık ve anlaşılır bir dille kaleme alınmış olmak koşuluyla, gerek sözleşmeden doğan

asli edim yükümlölükleri arasındaki, gerek mal veya hizmetin gerçek değeri ile sözleşmede belirlenen fiyatı arasındaki dengeye ilişkin bir değerlendirme yapılamaz.

- Sözleşmede yer alan bir şartın ne anlama geldiğı belirlenemiyorsa, tüketici lehine olan yorum tercih edilir.

Yönetmeliğın 7. maddesi uyarınca satıcı, sağlayıcı veya kredi veren tarafından tüketici ile akdedilen sözleşmede kullanılan haksız şartlar batıldır. Diğer yandan, yok sayılan bu hükümler olmadan da sözleşme ayakta tutulabiliyorsa sözleşmenin geri kalanı geçerliliğini koruyacaktır.

Yönetmeliğın 8. maddesi “yargısal denetim” başlığını taşımakta olup, meşru menfaati olan gerçek veya tüzel kişilerin, standart sözleşmelerde yer alan haksız şartların uygulanmasının önlenmesi için dava açabileceklerini düzenlemiştir. Bu hallerde mahkeme, önleme için gerekli tedbirlere hükmedecektir.

Yönetmeliğın ekinde yol gösterici mahiyette ve sınırlayıcı olmamak üzere haksız olarak kabul edilebilecek şartlar listesi yer almaktadır.

Sonuç

Avrupa Birliğı mevzuatı ile Türk mevzuatının uyumlulaştırılması çalışmaları kapsamında 4077 sayılı Kanun’a, 4822 sayılı Kanun ile getirilen değışiklikler sonucu anılan Kanun’a sözleşmedeki haksız şartları düzenleyen bir hüküm eklenmiştir.

Bu hüküm uyarınca, (i) satıcı veya sağlayıcının tek tarafı olarak sözleşmeye koyduğı, (ii) tüketiciyle müzakere etmediğı, (iii) iyi niyet kuralına aykırı ve (iv) tüketici aleyhine dengesizliğe neden olan sözleşme şartları haksız şart olarak belirlenmiştir.

Taraflardan birini tüketicinin oluşturduğı her türlü sözleşmede yer alan haksız şartların tüketici için bağlayıcı olmayacağı belirtilmiştir.

Tüketici sözleşmelerinde yer alan, tüketici aleyhine haksız şartların tespiti ve bu şartların tüketiciyi korumaya yönelik olarak denetlenmesini sağlamak amacıyla Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından Yönetmelik hazırlanarak, yürürlüğe konulmuştur.

Yönetmelik ile gerçek veya tüzel kişilere, standart sözleşmelerde yer alan haksız şartların uygulanmasının önlenmesi için dava açma hakkı tanınmıştır.

Ayrıca, Yönetmeliğin ekinde haksız olarak kabul edilebilecek şartlar yol gösterici mahiyette ve sınırlayıcı olmamak üzere listelenmiştir.

Yukarıdaki bilgiler çerçevesinde, taraflardan birini tüketicinin oluşturduğu her türlü sözleşmedeki hükümlerin 4077 sayılı Kanun'un 6. maddesi ile Yönetmeliğe uygun düzenlenmeleri gerekmektedir. Aksi halde aykırı hükümlerin tüketici açısından bağlayıcı olmadığı iddiasıyla karşılaştırılması mümkündür.

Kredi Kartı Aidatı Uygulamalarına İlişkin Yargıtay 13. Hukuk Dairesi Kararı *

Av. Sedef Üstüner

Bankaların kredi kartına “aidat” adı altında talep etmiş oldukları ücret çok uzun bir süredir tartışma konusu olmaktadır. Söz konusu tartışmaları azaltabilmek ve tüketiciyi bilgilendirmek açısından Yargıtay 13.Hukuk Dairesi’nin 07.02.2011 tarih, 2010/3958 E. ve 2011/1717 sayılı kararını ele almaktayız.

13.Hukuk Dairesi’nin söz konusu kararında (“Karar”) Banka tarafından kredi kartı sahibine (“Kullanıcı”) bildirim yapılmak suretiyle kredi kartı ücretinin tahsili için onay istendiği, onay vermediği takdirde kartının kapatılacağı belirtilmiştir. Kullanıcı’nın kabul etmemesi üzerine de kredi kartı kapatılmıştır. Kullanıcı tarafından kartın kullanıma açılması ve manevi tazminata hükmedilmesi talep edilmiştir.

Banka tarafından verilen cevap ile hiçbir bankanın talepte bulunan kişiye kredi kartı verme yükümlülüğü bulunmadığı gibi, her iki tarafın da istemediği bir sözleşmeyi devam ettirmeye zorlanamayacağı, bu sebeple taraflardan her birinin sözleşmeyi fesih hakkı bulunduğu belirtilmiştir.

Yerel Mahkeme tarafından Banka’nın haklı bir sebep olmaksızın hizmet vermekten kaçınamayacağı gerekçesiyle kredi kartının kapatılması işleminin iptaline karar verilmiştir.

Yerel Mahkeme kararının temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 13. Hukuk Dairesi tarafından karar aşağıdaki gerekçelerle bozulmuştur.

- Sözleşme özgürlüğü ancak kamu yararı ile sınırlanabilir.
- Herkes dilediği sözleşmeyi yapmakta serbest olduğu gibi, kimse istemediği bir sözleşmeyi de sürdürmek zorunda değildir. Bunun istisnası ise kamu hizmeti görmekte olan kamu idare ve müesseselerinden hizmet almak amacıyla kurulan “iltihaki sözleşmeler”dir.
- Bankalar ise kamu hizmeti görmekten ziyade kar amacıyla kurulan müesseseler olup, bu sebeple Kullanıcı ile aralarındaki sözleş-

* *Haziran 2011 tarihli Makale*

me “iltihaki sözleşme” olarak kabul edilmemektedir. Dolayısıyla Bankalar gördükleri hizmetin bedelini talep edebilirler.

- Ayrıca kredi kartı kullanımı Banka açısından risk ve maliyet de ortaya çıkarmaktadır. Bu sebeple de bu risk ve maliyetin Kullanıcı’ya yansıtılması doğaldır.

Sonuç olarak, Kullanıcı’nın kredi kartı ücretini ödemek istememesi halinde, Banka bu kişilerle sözleşme yapmaya zorlanamayacağı gibi, taraflar arasındaki sözleşmede Kullanıcı’dan üyelik ücreti istenemeyeceği yönünde de bir hüküm bulunmadığı takdirde, sözleşmenin Banka tarafından feshedilerek kartın kullanıma kapatılmasının sözleşme özgürlüğü çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

İŞ HUKUKU

İş Sözleşmesinin İkale Yolu ile Sona Erdirilmesi *

Av. Süleyman Sevinç

Borçlar Kanunumuzda yer alan özel kısıtlamalar dışında her halde kabul edilen sözleşme yapma serbestîsinin bir neticesi olarak, işveren ve işçi, karşılıklı mutabakatla yapacakları bir anlaşmayla aralarında mün'akid iş sözleşmesini her zaman sona erdirebilirler. Bu noktada iş sözleşmesinin belirsiz ya da belirli süreli olması arasında fark bulunmamaktadır. İş sözleşmesini bu şekilde sona erdirmeye anlaşılmıştır. “ikale sözleşmesi” denilmektedir.

İkale sözleşmesi ile tarafların anlaşarak sözleşmeyi sona erdirmeleri iş sözleşmesinin feshi niteliğinde olmadığından, iş güvencesi hükümleri de uygulama alanı bulamamaktadır. Aynı şekilde bildirim önellerine uyulması ya da bildirim öneline ilişkin tazminatla (ihbar tazminatı), kıdem tazminatının ödenmesi de söz konusu olmamaktadır. Yani, ikale sözleşmesiyle işçi kural olarak kıdem ve ihbar tazminatlarını hak edemeyeceği gibi, iş güvencesinden de yararlanamayacaktır. Ayrıca, 4447 sayılı kanun hükümleri uyarınca işsizlik ödeneğine de hak kazanamayacaktır.

İşte bu nedenlerle, Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, ikale sözleşmesinin işçi tarafından imzalanması için işçinin “makul bir yararının” bulunması gereğini aramaktadır. Özellikle kötü niyetli işverenler tarafından eski kanun zamanında uygulanmayan bu müessesenin iş güvencesi hükümlerinden kurtulmak için kullanılması, Yargıtay’ın bu sözleşmelere şüpheyle yaklaşmasına sebep olmuştur.

Yargıtay’ın konu hakkında özellikle 4857 sayılı İş Kanunu yürürlüğe girdikten sonra verdiği muhtelif kararlarda da ikale sözleşmelerine şüpheyle yaklaştığı ve ikale sözleşmesi ile iş güvencesi hükümleri bertaraf

* Ocak 2011 tarihli Makale

edildiği için işçi yararına yorum ilkesini çok daha sıkı bir biçimde uyguladığı görülmektedir.

“Bozma sözleşmesi (ikale) yasalarımızda düzenlenmiş değildir. Yargıtay’ın bir kararında, sözleşme özgürlüğünün bir sonucu olarak daha önce kabul edilen bir hukuki ilişkinin sona erdirilmesinin de mümkün olduğu, sözleşmenin doğal yoldan sona ermesi dışında tarafların akdi ilişkiyi sona erdirebilecekleri açıklanmış ve bu işlemin adı ikale olarak belirtilmiştir.

İşçi ve işveren iradelerin fesih konusunda birleşmesi, bir taraf feshi niteliğinde değildir. İş Kanununda bu fesih türü yer almasa da, taraflardan birinin karşı tarafa ilettiği iş sözleşmesinin karşılıklı feshine dair sözleşme yapılmasını içeren bir açıklamanın (icap) ardından diğer tarafın da bunu kabulü ile bozma sözleşmesi (ikale) kurulmuş olur.

Bozma sözleşmesinde icapta, iş ilişkisi karşı tarafın uygun irade beyanı ile anlaşmak suretiyle sona erdirmeye yönelmiştir. Bu sebeple, ikale sözleşmesi akdetmeye yönelik icap, fesih olarak değerlendirilip, feshe tahvil edilemez.

Bu anlamda bozma sözleşmesinin şekli, yapılması, kapsam ve geçerliliği Borçlar Kanunu hükümlerine göre saptanacaktır. Buna karşılık iş sözleşmesinin bozma sözleşmesi yoluyla sona erdirilmesi, İş Hukukunu yakından ilgilendirdiği için ikalenin yorumunda iş sözleşmesinin yorumunda olduğu gibi genel hükümler dışında İş Hukukunda işçi yararına yorum ilkesi göz önünde bulundurulacaktır.

Bozma sözleşmesinin Borçlar Kanunun 23-31. maddeleri arasında düzenlenmiş olan irade fesadı hallerinin bozma sözleşmeleri yönünden titizlikle ele alınması gerekir. Bir işçinin bozma sözleşmesi yapma konusundaki icap veya kabulde bulunmasının ardından işveren feshi haline özgü iş güvencesi hükümlerinden yararlanmak istemesi ve yasa gereği en çok bir ay içinde işe iade davası açmış olması hayatın olağan akışına uygun düşmez.

İş ilişkisi taraflardan her birinin bozucu yenilik doğuran bir beyanla sona erdirmeleri mümkün olduğu halde, bu yola gitme-

yerek karşılıklı anlaşma yoluyla sona erdirmelerinin nedenleri üzerinde de durmak gerekir. Her şeyden önce bozma sözleşmesi yapma konusunda icapta bulunanın makul bir yararının olması gerekir. İş ilişkisinin bozma anlaşması yoluyla sona erdirildiğine dair örnekler 1475 sayılı İş Kanunu ve öncesinde hemen hemen uygulamaya hiç yansımadığı halde, iş güvencesi hükümlerinin yürürlüğe girmesinin ardından özellikle 4857 sayılı İş Kanunu sonrasında giderek yaygın bir hal almıştır. Bu noktada, işveren feshinin karşılıklı anlaşma yoluyla fesih gibi gösterilmesi suretiyle iş güvencesi hükümlerinin dolanılması şüphesi ortaya çıkmaktadır. Bu itibarla irade fesadı denetimi dışında tarafların bozma sözleşmesi yapması konusunda makul yararının olup olmadığına da irdelenmesi gerekir. Makul yarar ölçütü, bozma sözleşmesi yapma konusunda icabın işçiden gelmesi ile işverenden gelmesi ve somut olayın özellikleri dikkate alınarak ele alınmalıdır.

Bozma sözleşmesi yoluyla iş sözleşmesi sona eren işçi, iş güvencesinden yoksun kaldığı gibi, kural olarak feshe bağlı haklar olan ihbar kıdem tazminatlarına da hak kazanamayacaktır. Yine 4447 sayılı yasa kapsamında işsizlik sigortasından da yararlanamayacaktır. Bütün bu hususlar; İş Hukukunda hakim olan ibranamenin dar yorumu ilkesi gibi, hatta daha da ötesinde, ikale sözleşmesinin geçerliliği noktasında işçi lehine değerlendirmenin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Tarafların bozma sözleşmesinde ihbar ve kıdem tazminatı ile iş güvencesi tazminatı hatta boşta geçen süreye ait ücret ve diğer haklardan bazılarını ya da tamamını kararlaştırmaları da mümkündür. Bozma sözleşmesinin geçerliliği konusunda bütün bu hususlar dikkate alınarak değerlendirmeye gidilmelidir.” (Yargıtay 9. H.D. E. 2008/1888, K. 2008/25058, T. 25.09.2008)

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi’nin konu hakkındaki yaklaşımını ve ikale yolu ile iş akdinin sona erdirildiği durumlarda temyiz incelemesi yapılırken dikkate aldığı hususları açıklayan yukarıdaki kararından başka muhtelif kararlarında da aynı esaslar tekrar edilmiştir.

“İş ilişkisi taraflardan her birinin bozucu yenilik doğuran bir beyanla sona erdirmeleri mümkün olduğu halde, bu yola gitme-

yerek karşılıklı anlaşma yoluyla sona erdirmelerinin nedenleri üzerinde de durmak gerekir. İş ilişkisinin bozma anlaşması yoluyla sona erdirildiğine dair örnekler 1475 sayılı İş Kanunu ve öncesinde hemen hemen uygulamaya hiç yansımadağı halde, iş güvencesi hükümlerinin yürürlüğe girmesinin ardından özellikle 4857 sayılı İş Kanunu sonrasında giderek yaygın bir hal almıştır.

Bu noktada, işveren feshinin karşılıklı anlaşma yoluyla fesih gibi gösterilmesi suretiyle iş güvencesi hükümlerinin dolanılması şüphesi ortaya çıkmaktadır. Bu itibarla irade fesadı denetimi dışında tarafların bozma sözleşmesi yapması konusunda makul yararının olup olmadığının da irdelenmesi gerekir. Makul yarar ölçütü, bozma sözleşmesi yapma konusunda icabın işçiden gelmesi ile işverenden gelmesi ve somut olayın özellikleri dikkate alınarak ele alınmalıdır.

Bozma sözleşmesi yoluyla iş sözleşmesi sona eren işçi, iş güvencesinden yoksun kaldığı gibi kural olarak feshe bağlı haklar olan ihbar kıdem tazminatlarına da hak kazanamayacaktır. Yine 4447 Sayılı Yasa kapsamında işsizlik sigortasından da yararlanamayacaktır. Bütün bu hususlar, İş Hukukunda hakim olan ibranamenin dar yorumu ilkesi gibi, hatta daha da ötesinde, ikale sözleşmesinin geçerliliği noktasında işçi lehine değerlendirmenin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Tarafların bozma sözleşmesinde ihbar ve kıdem tazminatı ile iş güvencesi tazminatı hatta boşta geçen süreye ait ücret ve diğer haklardan bazılarını ya da tamamını kararlaştırmaları da mümkündür. Bozma sözleşmesinin geçerliliği konusunda bütün bu hususlar dikkate alınarak değerlendirmeye gidilmelidir.” (Yargıtay 9. H.D. E. 2009/18811, K. 2010/9254, T. 05.04.2010)

Netice itibariyle yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, İş Hukukumuzda egemen olan “işçi lehine yorum”, “dar yorumlama” ve “makul yarar ölçütleri” dikkate alınmadan yapılacak bir ikale sözleşmesi ile iş akdinin sona erdirilmesi halinde, işçinin yargı yoluna müracaat ederek, 4857 sayılı yasanın iş güvencesine dair hükümlerinden yararlanması imkânına kavuşması kuvvetle muhtemeldir.

İşverenin İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Yükümlülükleri *

Av. Alper Uzun

Borçlar Hukuku hükümlerine göre; işverenin işçiye karşı, ücret ödeme ve eşit işlem yapma borcunun haricinde, işçiye gözetme ve koruma borcu bulunmaktadır. İş sağlığı ve güvenliğine dair önlemlerin alınması ile kendisini gösteren gözetme ve koruma borcu; işçinin işverenine bağlılık ve sadakat borcunun en önemli karşılığıdır.

Gözetme borcu işverene, işçinin çıkarları doğrultusunda davranma, onu koruma ve yardımcı olma, işçiye zarar verebilecek davranışlardan kaçınma borcu yükler. İşverenlerin işçileri gözetme borcu kapsamında yer alan başlıca yükümlülüklerinden biri de, iş güvenliği önlemlerini alma zorunluluğudur.

İş sağlığı ve güvenliği kavramı ile işçiye işyerindeki olası iş kazaları ile meslek hastalıklarına karşı korumayı amaçlayan düzenlemeler anlaşılmaktadır. İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin önlemleri alma yükümlülüğü, esas olarak işverene yüklenmiştir.

Bu yükümlülüğe dair temel kural, 818 Sayılı Borçlar Kanunu'nun, "Hizmet Akdi" başlıklı 10. Bölümü'nde yer alan "Tedbirler ve Mesai Mahalleri" başlıklı 332. maddesinde yer almaktadır. Buna göre işveren; sözleşmenin özellikleri ve işin mahiyeti bakımından, hakkaniyet çerçevesinde kendisinden istenebileceği derecede, işçinin çalışma yüzünden karşı karşıya kaldığı tehlikelere karşı gereken tedbirleri almaya ve uygun ve sağlığa elverişli çalışma yeri, işçi birlikte ikamet ediyorsa, sağlığa elverişli bir yatacak yer göstermeye mecburdur.

Borçlar Kanunu'nun haricinde 4857 sayılı İş Kanunu'nun 77. maddesi uyarınca işverenler; işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için gerekli her türlü önlemi almak, araç ve gereçleri noksansız bulundurmakla yükümlüdürler. Ayrıca aynı madde uyarınca işverenler, işyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine uyulup uyulmadığını denetlemek ve işçileri karşı karşıya bulundukları mesleki riskler, alınması gerekli tedbirler, yasal hak ve sorumlulukları konusunda bilgilendirmek

* Mart 2011 tarihli Makale

ve gerekli iş sağlığı ve güvenliği eğitimini vermek zorundadırlar. Söz konusu madde ile işverenlerin işyerlerinde meydana gelen iş kazasını ve tespit edilecek meslek hastalığını en geç iki iş günü içinde yazı ile ilgili bölge müdürlüğüne bildirmesi zorunlu kılınmıştır. Maddenin son fıkrası uyarınca, iş sağlığı ve güvenliğine dair hükümlerin, çırak ve stajyerlere de uygulanacağı hükmolunmuştur.

Bahsi geçen kanunların haricinde, 15.08.2009 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren, İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimleri ile Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimleri Hakkında Yönetmelik ile işyeri sağlık ve güvenlik biriminin oluşturulması veya işyeri dışında kurulu ortak sağlık ve güvenlik birimlerinden hizmet alınması ile işyeri hekimi ve gereğinde diğer personelin görevlendirilmesi bakımından devamlı olarak en az 50 işçi çalıştırılan işyerlerini ve iş güvenliği uzmanı mühendis veya teknik elemanın görevlendirilmesi bakımından sanayiden sayılan işlerin yapıldığı ve devamlı olarak en az 50 işçi çalıştırılan işyerlerini kapsayan düzenlemeler getirilmiştir.

Yönetmelik hükümlerine göre işverenler, işyerlerinde, sağlıklı ve güvenli çalışma ortamını sağlamak amacıyla; iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini belirlemek, almak, uygulanmasını izlemek, denetlemek ve geliştirmek, iş kazası ve meslek hastalıklarını önlemek, işçilere ilkyardım ve acil müdahale ile önleyici ve koruyucu sağlık ve güvenlik hizmetlerini vermekle yükümlüdür. Devamlı olarak en az 50 işçi çalışan işyerlerinde bu hizmeti vermek için, işyeri sağlık ve güvenlik birimi oluşturulması ve bir veya birden fazla işyeri hekimi ile gereğinde diğer personeli ve sanayiden sayılan işlerde bir veya birden fazla iş güvenliği uzmanının görevlendirilmesi gerekmektedir. İşverenler, bu yükümlülüklerini, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin tamamını veya bir kısmını işyeri dışında kurulu ortak sağlık ve güvenlik birimlerinden alarak da yerine getirebilirler.

İşverenin, iş sağlığı ve güvenliği konusunda işyeri dışındaki uzman kişi veya kuruluşlardan hizmet alması, bu konudaki sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır.

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi’nin 14.09.1999 tarihli, 1999/4222 E. – 1999/5690 K. sayılı kararında, “İnsan yaşamının kutsallığı çerçevesinde işverenin, işyerinde işçilerin sağlığını ve iş güvenliğini sağlamak için

gerekli olanı yapmak ve bu husustaki şartları sağlamak ve araçları noksatsız bulundurmakla yükümlü olduğu İş Kanunu'nun açık buyruğudur” denilmektedir.

İşverenin işçiyi gözetme borcuna aykırı davranması halinde veya iş yerinde yeterli güvenlik önlemlerinin alınmaması sonucu işçinin ölmesi veya sakat kalması ya da meslek hastalığına yakalanması halinde, işverenin hukuki, cezai ve idari sorumluluğu doğacaktır.

KAYNAKÇA

Sarper SÜZEK; İş Hukuku, İstanbul 2005.

Lütfi İNCİROĞLU; İş Sağlığı ve Güvenliğinde İşçi ve İşverenin Hukuki ve Cezai Sorumluluğu, Ankara 2008.

Telafl Çalışması*

Av. Begüm Taner Huntürk

Telafl çalışması, işçinin bazı nedenlerle çalışmaması halinde kaybedilen çalışma sürelerinin belirli bir zaman diliminin içinde normal çalışma süreleri üstünde çalışılarak ve fazla çalışma ücreti ödenmesine gerek kalmaksızın telafl edilmesi. İş Kanunundaki esnek çalışma ilkesi çerçevesinde belirli koşulların varlığı halinde işverenlere telafl çalışması yaptırma olanağı sağlanmıştır.

İş Kanunu m.64/1 uyarınca zorunlu nedenlerle işin durması, ulusal bayram ve genel tatillerden önce veya sonra işyerinin tatil edilmesi veya benzer nedenlerle işyerinde normal çalışma sürelerinin önemli ölçüde altında çalışılması veya tamamen tatil edilmesi ya da işçinin talebi ile kendisine izin verilmesi hallerinde, işveren iki ay içinde çalışılmayan süreler için telafl çalışması yaptırabilir. Bu çalışmalar fazla çalışma veya fazla sürelerle çalışma sayılmaz.

Diğer yandan, yasal olarak ya da taraflar arasındaki bireysel veya toplu iş sözleşmeleri gereği verilmesi zorunlu izinler ile yasal grev ve lokavtta geçen süreler karşılığında telafl çalışması yaptırılması mümkün değildir. Örneğin, evlenmelerde doğum ve ölüm hallerinde üç güne kadar verilmesi gereken izin süreleri için telafl çalışması yaptırılması mümkün değildir.

Aynı şekilde, yasal veya sözleşmelere dayalı tatil günlerinde de telafl çalışması yaptırılmaz. Bu doğrultuda Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun m.3/a uyarınca hafta tatili Cumartesi en geç saat 13.00'ten başlayarak Pazar gününü de içerdiiinden bu günlerde de telafl çalışması yaptırılmaz. İşyerinde cumartesi günleri çalışılmayacağı yönünde iş sözleşmesinde hüküm bulunması veya hüküm bulunmasa dahi bu yönde bir işyeri uygulaması yapılması halinde, cumartesi günleri telafl çalışması yaptırılması hukuka uygun düşmeyecektir. Ancak, iş sözleşmesi veya yerleşik işyeri uygulaması gereğince hafta tatilinin Cumartesi veya Pazar değil de başka bir günde kullandırılması halinde, telafl çalışması

* Nisan 2011 tarihli Makale

Cumartesi veya Pazar yaptırılabilir. Ancak, bu durumda da uygulamadaki yerleşik hafta tatili gününde telafi çalışması yaptırılmaz.

İş Kanunu uyarınca telafi çalışması yapıp yapılmayacağına karar verme yetkisi işverene aittir. Telafi çalışması yaptıracak işveren, bu çalışmanın yukarıda sayılan nedenlerden hangisine dayandığını açık olarak belirtmek hangi tarihte çalışmaya başlanacağını ilgili işçilere bildirmek zorundadır.

Son olarak belirtmek gerekir ki, telafi çalışmaları günlük en çok çalışma süresini yani onbir saati aşmamak koşuluyla günde 3 saatten fazla yaptırılmaz.

Telafi çalışması, İşverene İş kanunundaki esnek çalışma ilkesi uyarınca tanınmış bir hak olmakla birlikte istisnai hallerden olup, işçi aleyhine kullanılamaz.

Kısmi Süreli İş Sözleşmesi*

Av. Pelin Baydar

4857 sayılı İş Kanunu uyarınca, işçinin haftalık çalışma süresinin tam süreli işçiye göre daha az belirlenmesi halinde Kısmi Süreli İş Sözleşmesi söz konusudur.

İş Kanununa İlişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliği m. 6. uyarınca “işyerinde tam süreli iş sözleşmesi ile yapılan emsal çalışmanın üçte ikisi oranına kadar yapılan çalışma kısmi süreli çalışma sayılır.” hükmü yer almaktadır. Buna göre, işyerindeki haftalık çalışma süresinin kıstas olarak alınması gerekmektedir. Örneğin, tam süreli işyerinde normal haftalık çalışma süresi eğer İş Kanunu düzenlemesine uygun olarak 45 saat ise, haftada en fazla 30 saate kadar yapılan çalışmaları kapsayan iş sözleşmeleri kısmi süreli sayılacaktır.

Kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalışanlar yıllık ücretli izin hakkından tam süreli çalışanlar gibi yararlanır ve farklı işleme tabi tutulamaz. Kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalıştırılan işçi, ayrımı haklı kılan bir neden olmadıkça, salt iş sözleşmesinin kısmi süreli olmasından dolayı tam süreli emsal işçiye göre farklı işleme tabi tutulamaz.

Kısmi süreli iş sözleşmelerinde, çalışma kısmi süreli bile olsa işveren ile sigortalı arasında yapılan iş sözleşmesi aylık ücret karşılığı çalışma olarak belirlenmişse, bu durumda işçi günde bir saat bile çalışsa haftalık çalışma süresine bakılmaksızın SGK’ya tam gün bildirilmesi gerekir.

Eğer iş sözleşmesi saat ücreti karşılığı yapılmış ise o takdirde çalışma kısmi süreli çalışma sayılır ve sigortalının ay içinde çalıştığı toplam süre İş Kanunu uyarınca günlük normal çalışma süresi olan 7,5 saate bölünerek, sigortalı için bildirilmesi gereken prim ödeme gün sayısı hesaplanır. Bu şekilde yapılacak hesaplamalarda 7,5 saatin altındaki çalışmalar 1 güne tamamlanır.

Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği uyarınca aylık hizmet ve prim belgesi ile birlikte ay içinde otuz günden az çalışan veya eksik ücret ödenen sigortalılara ilişkin olarak, kısmi süreli çalışmalara ait yazılı iş

* Mayıs 2011 tarihli Makale

sözleşmesi, sigortalıların eksik gün bildirim formu ekinde Kurum'a verilmesi veya APS, iadeli taahhütlü ya da taahhütlü olarak gönderilmesi zorunludur.

Sigortalı olmakla birlikte kısmi süreli çalışanlar için eksik günlerine ait genel sağlık sigortası primlerinin 30 güne tamamlanması zorunludur. Bu durumda eksik günlere ilişkin genel sağlık sigortası primleri, genel sağlık sigortalısı sayılanlarla aynı usul ile hesaplanarak ödenir.

Kısmi süreli iş sözleşmeleri belirli süreli veya belirsiz süreli olarak yapılabilir. Ancak belirli süreli iş sözleşmesi, belirli süreli işlerde veya belli bir işin tamamlanması veya belirli bir olgunun ortaya çıkması gibi objektif koşullara bağlı olarak yapılabilir. Uygulamada Yargıtay objektif koşullar gereği veya esaslı bir nedenden dolayı belirli iş sözleşmesinin yapılabileceğini kabul etmektedir. Buna göre sözleşme gereği yapılacak işin belirli bir süre içerisinde bitebilecek olması gerekmektedir.

İşletmesel Karar ile İş Akdinin Feshi*

Av. Süleyman Sevinç

İş Kanunu'nun 18. maddesinde “*feshin geçerli bir sebebe dayandırılması*” başlığı altında düzenlenen sebeplerden biri de “*işletmenin, işyerinin veya işin gereklerinden kaynaklanan geçerli sebepler*” dir. Buna göre, iş akdini fesheden işveren, geçerli bir sebebe dayanmalıdır.

İşletmesel Karar

İş Kanunu'nda her ne kadar işyerine ilişkin geçerli fesih sebepleri ortaya konulmuşsa da işyerinin gereklerinden ne anlaşılması gerektiği açıklanmamış ve işletmesel karardan bahsedilmemiştir. Bu anlamda, Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin 01.11.2010 tarihli ve E. 2010/33259 K. 2010/30959 sayılı kararı önem arz eder. Söz konusu kararda işletmesel karar şu şekilde tanımlanmaktadır:

“Geniş anlamda, işletme, işyeri ile ilgili ve işin düzenlenmesi konusunda, bu kapsamda işçinin iş sözleşmesinin feshi dahil olmak üzere işverenin aldığı her türlü kararlar işletmesel karardır.”

İşletme İçi Sebepler ve İşletme Dışı Sebepler

İşletmenin, işin ve işyerinin gereklerinden kaynaklanan fesihte işletmesel kararın bulunması mahkemenin feshin geçerli olup olmadığının denetimini yapabilmesi açısından zorunludur. İşletmesel kararların işletme içi ve işletme dışı olarak sınıflandırılması mümkündür. Kararda işletme dışı sebepler “*işletmenin doğrudan doğruya etkisinin olmadığı bütün sebepler*” olarak tanımlanmakta ve “*siparişlerdeki azalma, pazarlama güçlükleri, enerji sıkıntısı, hammadde yokluğu*” işletme dışı sebeplere örnek olarak sayılmaktadır. Ayrıca kararda, işletme dışı sebeplerin işletme gereklerine dayalı geçerli sebeple fesih oluşturabilmesi için bu sebeplerin işyerinde iş gücü fazlasına neden olması gerektiği de belirtilmektedir. Bu anlamda işe iade davasında işveren söz konusu durumu ve etkilerini ispatla yükümlüdür.

* Ağustos 2011 tarihli Makale

İşletme içi sebepler ise kararda, “işverenin, işletme yönetiminin esasını teşkil eden işletme politikasını gerçekleştirmek için, teknik, organizasyon ve teknik sahada aldığı bütün tedbirler” olarak tanımlanmaktadır. Bu anlamda işverenin yönetsel karar alma hakkının bulunduğu açıktır ve işveren bu hakkını kullanmaktadır. Karara göre;

“İşletme içi sebeplerden kaynaklanan fesihlerde, işveren hangi tedbirleri aldığını ve bu tedbirlerin iş sözleşmesi feshedilen işçinin işine nasıl etki ettiğini ortaya koymak zorundadır. İşveren, işletme içi tedbirlerin amaca uygunluğunu ve gerekliliğini gerekçelendirmek zorunda değildir. İşletme içi sebeplere dayanılarak yapılan fesihlerde mahkemeler tarafından dikkate alınacak husus, işletmesel kararın fiilen uygulamaya geçirilip geçirilmediği ve feshi ihbar süresinin geçmesiyle birlikte, işçinin işyerinde çalışma imkânının ortadan kalkıp kalkmadığıdır.”

Feshin Son Çare Olması İlkesi

Bu çerçevede, işletmesel kararların mahkemece yerindelik denetimine tabi tutulmadığı anlaşılr. Zira İş Kanunu’nun 20/2 maddesinde, feshin geçerli sebebe dayandırılması halinde ispat yükünün işverende olduğu belirtilmiştir. Kısacası işveren, feshin keyfilikten uzak, kaçınılmaz ve son çare olduğunu ispatlar. Kararda feshin kaçınılmazlığı denetiminin “ekonomik açıdan değil, teknik denetim kapsamında, bu kararın hukuka uygun olup olmadığı ve işçinin çalışma olanağını ortadan kaldırıp kaldırmadığı yönünde, kısaca feshin son çare olması ilkesi çerçevesinde yapılması gerektiği” vurgulanmıştır.

Keyfilik

Kararda söz konusu işletmesel kararın keyfilikten uzak olması gerektiği şu şekilde ortaya konulmuştur:

“İş ilişkisinde işletmesel kararlar iş sözleşmesini fesheden işveren, Medeni Kanun’un 2. maddesi uyarınca, yönetim yetkisi kapsamındaki bu hakkını kullanırken keyfi davranmamalı, işletmesel kararı alırken dürüst olmalıdır. Keyfilik denetiminde işverenin keyfi davrandığını işçi iddia ettiğinden, genel ispat kuralı gereği işçi bu durumu kanıtlamalıdır.”

Sonuç

İşletmesel bir karara dayalı olarak iş akdinin feshinin incelenmesi önem arz eder. Bu anlamda İş Kanunu'nun lafzı açık olmadığından, doktrin ve Yargıtay kararlarında işletmesel karar nedeniyle geçerli sebebe dayanılarak iş akdinin feshi kavramı açıklanmaktadır. Sonuç olarak, işletmesel karar işletme içi sebeplere dayanılarak alınabileceği gibi, işletme dışı sebepler nedeniyle de alınmış olabilir. Ancak işverence işletmesel karar nedeniyle iş akdinin feshinde dikkat edilmesi gereken husus, kararın eşitlik ilkesine uygun, zaruri ve keyfiyetten uzak olması ile feshe son çare olarak başvurulması gerektiğidir.

Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliğindeki Değişiklikler *

Av. Begüm Taner Huntürk

29.08.2003 tarihli Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun'un Uygulama Yönetmeliği'nde 28.04.2011 tarih ve 27918 sayılı Resmi Gazete ile değişiklikler yapılmıştır. Belli başlı değişiklikler eski ve yeni madde metinleriyle karşılaştırmalı olarak aşağıda yer almaktadır.

- **Madde 5/1:** Eski yönetmelikte elektronik ortamda yapılarak kağıt ortamında imzalanan başvurunun tüm belgelerle birlikte başvuru-takip eden altı işgünü içerisinde Bakanlığa ulaştırılması gerekir iken, değişiklikle birlikte altı günlük süre kaldırılarak Bakanlığa ulaştırılmasının yeterli olduğu belirtilmiş, ancak bu altı günlük süre daha sonra 7.maddedeki “yurtiçinden yapılacak başvurular”a eklenmiştir.
- **Madde 6/3:** Eski yönetmelikte yurt dışından yapılacak başvurularda, başvuru sırasında istenen belgelerin yabancıнын temsilciliğe başvuru tarihinde veya takip eden on işgünü içerisinde işverenince Bakanlığa intikal ettirileceği, ayrıca temsilciliğe başvuru tarihinden önceki on işgünü içerisinde Bakanlığa intikal ettirilen çalışma izni başvurularının değerlendirmeye alınacağı düzenlenmiştir. Değişiklik ile yabancıнын temsilciliğe başvuru tarihini takip eden on işgünü içerisinde işverence elektronik başvurunun yapılması ve başvuru için istenen belgelerin Bakanlığa ulaştırılması gerektiği düzenlenmiştir.
- **Madde 7/1:** Yurt içinden yapılacak başvurulara ilişkin olarak, başvuru için istenilen belgelerin yapılan elektronik başvuruyu takip eden altı işgünü içerisinde Bakanlığa ulaştırılması gerektiği eklenmiştir.
- **Madde 8:** Uzatma başvurularına ilişkin olarak Bakanlık tarafından verilen belgenin 90 gün geçerli olduğuna ilişkin 6 ve 7. fıkralar kaldırılmıştır.

* Mayıs 2011 tarihli Makale

Ayrıca maddenin 1.fıkrasının eski halinde başvuru formu ve yönetmelik ekinde belirtilen belgelere önceki çalışma izni belgesinin aslının da eklenmesi suretiyle yabancı veya işvereni tarafından doğrudan Bakanlığa başvuru yapılacağı belirtilmiş iken, değişiklikle önceki çalışma izni belgesinin eklenmesi zorunluluğu kaldırılmıştır.

Yine aynı maddenin 5.fıkrasının eski halinde çalışma izni başvurusunda bulunan yabancıların çalışma izni uzatma başvurusunun sonuçlanmasına kadar geçen zaman diliminde, alacağı görevin mahiyeti değişmek kaydıyla aynı işyeri veya meslekteki çalışmalarını sürdürebileceği düzenlenmiştir. Değişiklikte ise uzatma başvurusunda bulunan yabancıların çalışma izni süresinin sona erdiği tarihten itibaren kırkbeş günü geçmemek ve yaptığı işin mahiyeti değişmemek kaydıyla aynı işyeri ve meslekte çalışmaya devam edebileceği düzenlenmiştir. Ayrıca maddede, bu süre içindeki çalışmanın kanuni çalışma olarak kabul edileceği ve yabancıların, ilgili mercilerin ve işverenin yükümlüğünün aynı şekilde devam edeceği, uzatma başvurusu bulunanların elektronik ortamda İçişleri Bakanlığı'na bildirileceği de belirtilmiştir.

- **Madde 9:** Maddeye göre, Bakanlığın eksik evrak tespiti halinde eksik evrakların tamamlanması için başvuru sahibine bilgi verilir, bu durumda Bakanlığın başvuruları sonuçlandırması için gereken “otuz günlük süre” eksik evrakların Bakanlığa intikal ettiği tarih itibarıyla işlemeye başlamaktadır. Bu maddeye çalışma izni başvurusunun bu yönetmelikte öngörülen usul ve esaslara uygun yapılmaması ya da eksik belgelerin onbeş gün içerisinde tamamlanmaması halinde başvuru dosyasının işleminden kaldırılacağı eklenmiştir.
- **Madde 13:** İzinlerin verilmesi veya uzatılmasına ilişkin değerlendirmede, maddenin 3. fıkrasının eski halinde Türkiye İş Kurumu tarafından 4 haftalık sürelerle periyodik olarak “il bazında” yabancıların istihdamının uygun görülmediği iş ve meslekler Bakanlığa rapor olarak bildirilmekte idi. Değişiklik ile artık başvuru için “ülke içinde” dört haftalık süre içinde o işi yapacak aynı niteliğe sahip kişinin bulunup bulunmadığı Türkiye İş Kurumu kayıtlarından kontrol edileceği düzenlenmiştir.

Ayrıca maddenin 4.fıkrasının sonuna Bakanlığın değerlendirmeye ilişkin olarak kriterler belirleyeceği eklenmiştir.

- **Madde 26:** Eski maddede Bakanlık süreli çalışma izninin geçerlilik alanının şehir, idari sınır veya coğrafi bölge gibi girdileri baz alarak genişletip daraltabilir iken, değişiklikle idari sınır kaldırılarak sadece il veya coğrafi bölge bazında değişiklik yapılabileceği düzenlenmiştir.

Ayrıca maddeye “çalışma izin belgesinin belgede yazılı işyeri ve adres için geçerli olacağı, yabancıнын işyerinin ticaret siciline kayıtlı diğer bir şubesinde çalışabilmesi talebinin Bakanlıkça değerlendirileceği, talebin uygun bulunması halinde çalışma izninde gerekli değişiklikler yapılarak durumun ilgili mercilere bildirileceği, işyerinin ticaret unvanının değişmesi veya işyerinin başka bir adrese nakli halinde durumun resmi makamlardan alınmış belgelerle kanıtlanması şartıyla çalışma izninde gerekli değişiklik yapılarak ilgili mercilere bildirileceği” yönünde hükümler eklenmiştir.

- **Madde 35/2:** Süresiz çalışma iznine ilişkin olarak maddenin eski metninde süresiz çalışma izni kapsamında bir değişiklik olmadığı sürece ikamet izinlerine bağlı olarak kullanılacağı yer almaktadır. Değişiklikle “süresiz çalışma izninin ikamet izin sürelerine bağlı olarak kullanılabileceği, süresiz çalışma izni alan yabancıнын çalıştığı işyerinin veya işyeri adresinin değişmesi halinde en geç on beş gün içerisinde durumun Bakanlığa bildirileceği, Bakanlığın gönderilen bilgi ve belgelere göre mevcut süresiz çalışma izni belgesinde gerekli değişiklikleri yaparak ilgili mercilere bildireceği” düzenlenmiştir.
- **Madde 44:** Eski metinde bir Türk vatandaşı ile evli olan ve eşiyle Türkiye’de evlilik birliği içinde yaşayan yabancılardan, ikamete ilişkin süre koşulu aranmaksızın Türkiye’de kanuni olarak bulunanların doğrudan Bakanlığa istisnai çalışma izni için başvuruda bulunabileceği düzenlenmiştir. Değişiklikle artık bu kişilerin çalışma izin başvurularında sadece ikamete ilişkin süre koşulunun aranmayacağı düzenlenmiştir.

MEDENÎ USUL HUKUKU

Yetki Sözleşmesi *

Av. Süleyman Sevinç

Halen yürürlükte bulunan ve 01.10.2011 tarihine kadar da yürürlükte kalacak olan, 18.06.1927 tarih, 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun (HUMK) 9. maddesi hükmü gereği yasada aksine hüküm bulunmadıkça her dava davalının ikametgâhı mahkemesinde açılır. HMUK'un 10. maddesi ise sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıklardaki yetki hususunu düzenlemiştir. Buna göre davanın sözleşmenin icra olunacağı veya davalı ya da vekilinin dava zamanında orada bulunmak şartıyla sözleşmenin yapıldığı yer mahkemesinde görülmesi gerekir.

Öte yandan HMUK'un 22. maddesi hükmü gereği taraflar kamu düzenine ilişkin olmadığı hallerde aslında yetkisiz olan bir mahkemeyi yetki sözleşmesi ile yetkili kılabilirler. Ancak yetki sözleşmesi ile yasal olarak yetkili olan genel ve özel yetkili mahkemelerin yetkisi kaldırılamaz. Dava sözleşme ile yetkili kılınan mahkemede açılabileceği gibi, kanunen yetkili olan mahkemede de açılabilir.

Yargıtay'ın anılan maddeye dair tutarlı içtihatları ile de yukarıda bahsedilen esaslar benimsenmiştir.

Yargıtay'a göre, genel olarak yetki yönünün kamu düzenine ilişkin bulunmadığı hallerde taraflar bir sözleşme ile aralarında belirli konularda çıkacak uyuşmazlıklarda gerçekte yetkisiz olan bir mahkemenin sözü edilen uyuşmazlıkların çözümünde yetkili olduğunu kabul edebilirler. Ancak yetki kamu düzenine ilişkin bulunuyorsa, örneğin taşınmaz malların aynını ilgilendiren davalar, boşanma davaları gibi, bu takdirde taraflar bir yetki sözleşmesi yapamazlar, böyle bir sözleşme yapılmış ise geçersiz sayılır. Bu hukuki esaslar HMUK'un 22. maddesinde düzenlenmiştir.

* *Mart 2011 tarihli Makale*

Burada şu husus da belirtilmelidir ki, usulün 22. maddesindeki düzenleme davanın davalı bakımından yetkili olan mahkemede görölmesine engel olmak üzere getirilmiş bir hüküm niteliğinde kabul edilemez.

Maddeyi bu esasa aykırı yönde yorumlamak belirli bir mahkemenin belli bir uyuşmazlığa bakamayacağı yolunda olumsuz yetki sözleşmelerinin de geçerli bulunduğu sonucunu doğurur ki bu tür sözleşmeler belirli bir mahkemeye peşinen güvensizlik ifade edeceğinden ve bu bakımından kamu düzenine aykırı olacağından geçersiz sayılırlar. Kaldı ki yetki sözleşmeleri ile kabul edilen yetki hükümleri bu haktan yararlanacak kimse lehine bozulmuş sayılırlar ve sözleşmeden doğan ve bir taraf yararına konulan yetkiye ilişkin düzenlemeden yararlanacak taraf tek taraflı iradesiyle sözü edilen düzenlemenin getirdiği olanaktan vazgeçerek kanunen yetkili bulunan mahkemede dava açabilir. Bütün bu hukuki esasların doğal sonucu olarak yetki sözleşmesi ile kanunen yetkili olan genel ve özel yetkili mahkemelerin de yetkilerinin ortadan kaldırılamayacağıının kabulü zorunludur.

04.02.2011 tarih, 27836 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan ve 01.10.2011 tarihinde yürürlüğe girecek olan 12.01.2011 tarih, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda (HMK) ise yetki sözleşmeleri alanında kökten değişiklikler yapılmıştır. Anılan kanunun yetki sözleşmelerini düzenleyen 17. maddesi aşağıdadır:

Yetki sözleşmesi

MADDE 17- (1) Tacirler veya kamu tüzel kişileri, aralarında doğmuş veya doğabilecek bir uyuşmazlık hakkında, bir veya birden fazla mahkemeyi sözleşmeyle yetkili kılabilirler. Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça dava sadece sözleşmeyle belirlenen bu mahkemelerde açılır.

Madde metni okunduğu vakit açıkça görüleceği üzere, HMK ile yetki sözleşmelerine dair Yargıtay’ın tutarlı içtihatları ve varolan uygulama tamamen değişmektedir.

Bu değişiklik Yasa Koyucu tarafından maddenin gerekçesinde ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Anılan gerekçe aşağıdadır:

Yetki sözleşmesine ilişkin olarak yapılan düzenlemede, tacirler veya kamu tüzel kişileri ile diğer kişiler, yetki sözleşmesi yapmak açısından, birbirinden ayırt edilmiştir. Tacirler veya kamu tüzel kişileri kendi aralarındaki hukukî ilişkilerde her ikisi de hukuken eşit konumda sayılabilirler. Buna karşılık, tacirler veya kamu tüzel kişileri, diğer bir gerçek kişiye göre, daha güçlü konumda bulunmaktadırlar. Daha zayıf konumda olan kimselerin daha güçlü olan tacir veya kamu tüzel kişilerine karşı, korunma ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Özellikle iltihakî sözleşmelerle bu durum daha da belirginleşmektedir. Tüketiciler, satıcı veya hizmet sunucu şirketlere karşı, hiçbir pazarlık şansı olmaksızın, sadece kendilerine uzatılan sözleşmeye imza atarak, şirket veya kamu tüzel kişisi tarafından konulan şartları, bu arada, yetki şartını da kabul etmek zorunda kalmaktadırlar. O nedenle, örneğin Alman hukukunda, yetki sözleşmesinin her durumda yapılması kabul edilmemektedir. Yetki sözleşmesi yapılabilen alanlar oldukça sınırlandırılmış bulunmaktadır.

Tacirlerle kamu tüzel kişilerinin kendi aralarında, yapmış oldukları işlemlerde, belirtildiği gibi, daha zayıf konumda olan bir taraf yoktur. Kural olarak her iki tarafı da eşit kabul etmek mümkündür. Bu kimseler, kanunda belirtilen şartlara uygun olmak kaydı ile aralarında yetki sözleşmesi yapabileceklerdir. Taraflar ayrıca, yapmış oldukları yetki sözleşmesi ile yetkili kıldıkları bir veya birden fazla mahkemenin yetkisinin, münhasır yetki olup olmadığını da kararlaştırabileceklerdir. Buna göre, tacirlerin ve kamu tüzel kişilerinin, hukukumuzda tartışmalı olan, münhasır yetki sözleşmesini de yapabilecekleri kabul edilmiştir. Taraflar, yetki sözleşmesinde, aksini kararlaştırmadıkça, dava sadece sözleşmeyle belirlenen mahkemede veya mahkemelerde açılabilir. Bu durumda, taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça, yapılan yetki sözleşmesi, münhasır yetki sözleşmesi şeklinde olacaktır. Taraflar, yetkili kıldıkları mahkemenin yanında, kanunen yetkili kılınan genel veya özel yetkili mahkemelerin de yetkisinin devam etmesini istiyorlarsa, yani yetki sözleşmesinin münhasır olmayan yetki sözleşmesi şeklinde olmasını istiyorlarsa, bu durumun yetki sözleşmesinde ayrıca belirtilmesi gerekecektir.

Tacirler veya kamu tüzel kişileri dışındaki diğer kişiler, özellikle, tacir olmayan gerçek kişi tüketiciler, tacirler veya kamu tüzel kişilerine kar-

şı hukuken daha zayıf durumdadır. O nedenle, bu kimselerin, daha güçlü olanlara karşı korunmaları gereklidir. Bu amaçla, tacirler veya kamu tüzel kişileri ile bu nitelikte olmayan kimseler arasındaki yetki sözleşmesine, örneğin bir gerçek kişi tüketici ile bir tacirin, yetki sözleşmesi yapmalarına engel olunmak istenmiştir.

Buna göre, tacirler veya kamu tüzel kişileri ile bu nitelikte olmayan kimseler yetki sözleşmesi yapamayacaklardır. Ayrıca bu kapsamda belirtmek gerekir ki, tacirler veya kamu tüzel kişileri dışındaki diğer kimselerin, kendi aralarında yetki sözleşmesi yapmaları da kabul edilmemiştir.

HMK 17. maddesi metni ve madde gerekçesi birlikte incelendiğinde aşağıda açıklanan sonuçlara ulaşılmaktadır.

1. HMK yürürlüğe girdikten sonra yetki sözleşmeleri ancak tacirler veya kamu tüzel kişileri arasında yapılabilecektir. Tacirler veya kamu tüzel kişileri ile bu nitelikte olmayan kimseler arasında yetki sözleşmesi yapılamayacaktır. Tüketiciler ile satıcılar veya hizmet sunucu şirketler arasında akdedilen, tüketicinin üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmasını talep hakkı olmadan mecburen imzaladığı sözleşmelerde yetki şartı yer alamayacaktır.
2. Tacirlerin ve kamu tüzel kişilerinin, hukukumuzda tartışmalı olan, münhasır yetki sözleşmesini de yapabilecekleri kabul edilmiştir. Taraflar, yetki sözleşmesinde, aksini kararlaştırmadıkça, dava sadece sözleşmeyle belirlenen mahkemede veya mahkemelerde açılabilir. Bu durumda, taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça, yapılan yetki sözleşmesi, münhasır yetki sözleşmesi şeklinde olacaktır. Mevcut uygulamada ise münhasır yetki sözleşmesi Yargıtay tarafından kesinlikle kabul edilmemektedir.
3. Taraflar yetki sözleşmesi ile birden fazla yetkili mahkeme kararlaştırabileceklerdir. Bu husus da hâlihazırda Yargıtay tarafından kesinlikle kabul edilmemektedir. Yargıtay'a göre geçerli bir yetki şartından bahsedebilmek için yalnız bir yer mahkemesinin yetkili kılınması gerekir. Birden fazla mahkeme yetkili kılınamaz.

Belirsiz Alacak Davası*

Av. Süleyman Sevinç

Hukuk Postası'nın Mayıs 2010 tarihli sayısında yer alan “Kısmi Dava” başlıklı makalede de belirtildiği üzere, 4.11.2000 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan, Anayasa Mahkemesinin 20.07.1999 tarih 1999/1 E. 1999/33 K.sayılı kararı ile mer’i Hukuk Usulü Muhakemelri Kanununun 87.maddesinin son cümlesindeki “müddei ıslah suretiyle müddeabihi tezyit edemez” hükmü iptal edilmiş ve bu iptal neticesinde kısmi dava açmak mümkün hale gelmiştir.

Bilindiği gibi davacı, kısmi davada saklı tuttuğu fazlaya ilişkin haklarını, ek bir dava açarak isteyebileceği gibi, müddeabihin arttırılmasını önleyen yasal düzenlemenin yukarıda belirtilen Anayasa Mahkemesi kararı ile ortadan kalkmasından yararlanarak, müddeabihi aynı davada kısmi ıslah dilekçesi verip harcını yatırmak suretiyle arttırabilir.

Davacı, dava dilekçesinde fazlaya ilişkin haklarını saklı tutarak kısmi dava açar. Uygulamada, fazlaya ilişkin hakların saklı tutulması, dava açma tekniği bakımından, tümü ihlal ya da inkar olunan hakkın ancak bir bölümünün dava edilmesi, diğer bölümüne ait dava ve talep hakkının bazı nedenlerle geleceğe bırakılması anlamına gelir.

Kısmi davanın amacı, dava masraflarından tasarruf edilmesidir. Davacı, bütün davanın harç ve masraflarını baştan yüklenmek istemeyebilir. Davacı, açtığı bu kısmi dava ile yargılamanın gidişatını görmeyi ve talep sonucuna da buna göre şekil vermeyi amaçlar. Bu şekilde davacı, davayı açarken yüksek miktarda harç ödemekten kurtulmakta ve davanın akıbetinden büyük oranda emin olduktan sonra harcı tamamlamaktadır. Uygulamada genellikle davacılar, açtıkları kısmi davadaki gelişmelere göre (örneğin bilirkişi incelemesi yapıldıktan sonra bilirkişi raporunda beliren sonuç ve kanaate göre) ıslah yolu ile müddeabihi arttırmayı tercih etmektedirler.

Ancak Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ve Özel Dairelerce oybirliği ile benimsenmiş ilkeye göre, kısmi davada fazlaya ilişkin hakların saklı tu-

* Nisan 2011 tarihli Makale

tulmuş olması, saklı tutulan kesim için zamanaşımını kesmez, zamanaşımını, alacağın yalnız kısmi dava konusu yapılan miktar için kesilir. Bunun gibi, kısmi dava ile alacağın yalnız kısmi dava konusu yapılan kesimi için hak düşürücü süre korunmuş olur. Kısmi dava dışı kalan (saklı tutulan) alacak kesimi hakkında hak düşürücü süre korunmuş olmaz.

04.02.2011 tarih, 27836 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan ve 01.10.2011 tarihinde yürürlüğe girecek olan 12.01.2011 tarih, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun (HMK) 107. maddesinde yapılan düzenleme ile ise usul hukukumuzda “belirsiz alacak davası” müessesesi getirilmiştir.

Belirsiz alacak davası talep sonucunda istenen alacağın tam olarak belirlenmediği, alacaklının dava açarken miktarını belirleyemediği alacağın tahsilini talep ettiği bir tür eda davasıdır.

Anılan madde hükmüne göre, davanın açıldığı tarihte alacağın miktarını yahut değerini tam ve kesin olarak belirleyebilmesinin kendisinden beklenemeyeceği veya bunun imkânsız olduğu hâllerde, alacaklı, hukuki ilişkiyi ve asgari bir miktar ya da değeri belirtmek suretiyle belirsiz alacak davası açabilir. Karşı tarafın verdiği bilgi veya tahkikat sonucu alacağın miktarı veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesinin mümkün olduğu anda davacı, iddianın genişletilmesi yasağına tabi olmaksızın davanın başında belirtmiş olduğu talebini artırabilir.

Kanun Koyucu bahse konu düzenlemenin gerekçesini şu şekilde ifade etmektedir;

“Hak arama durumunda olan kişi, talepte bulunacağı hukukî ilişkiyi, muhatabını ve bu ilişkiden dolayı talep edeceği miktarı asgarî olarak bilmesine ve tespit edebilmesine rağmen, alacağının tamamını tam olarak tespit edemeyebilir. Özellikle, zararın baştan belirlenmediği, ancak bir incelemeden sonra tam olarak tespiti mümkün olan tazminat taleplerinde böyle bir durumla karşılaşılabilmesi söz konusudur. Hukuk sistemimiz içinde, böyle bir durumla karşılaşan kişinin hak araması bakımından birçok güçlük söz konusudur. Öncelikle kendisinden aslında tam olarak bilmediği bir alacak için dava açması istenmekte, ayrıca, daha sonra kendi talebinden daha fazla bir miktar alacağının olduğu ortaya çıktığında da bunu davayı genişletme yasağı çerçevesinde

ileri sürmesi mümkün olabilmekteydi. Böyle bir durumda, gerçekten bilinmeyen bir alacak için dava açmaya zorlamak gibi, hak aramanın özüyle izah edilemeyecek bir yol ve aslında tarafın kendi ihmali ya da kusuru olmadığı hâlde bir yasakla karşılaşması gibi de bir engel söz konusuydu. Oysa hak arama özgürlüğü, böyle bir sınırlamayı ve gerçek dışı davranmaya zorlamayı değil, gerçekten hakkı ihlâl edilen veya ihlâl tehlikesi altında olan kişiyi, mümkün olduğunca geniş şekilde korumayı amaçlamalıdır. Son dönemde, gerek mukayeseli hukukta gerekse Türk hukukunda artık salt hukukî korumanın ötesine geçilerek “etkin hukukî koruma”nın gündeme gelmiş olması da bunu gerektirir.”

Madde metni ve madde gerekçesi birlikte tetkik edildiği vakit belirsiz alacak davasının uygulamasının nasıl olacağına dair sonuçlara da ulaşmak mümkündür.

1. Belirsiz alacak davası; (i) alacak tutarının belirlenmesinin ancak davalının mahkemeye bilgi vermesinden sonra belirlenebildiği durumlarda, (ii) alacak tutarının ancak yargılamanın tahkikat aşamasından sonra belirlenebildiği durumlarda, (iii) alacak tutarının hâkim tarafından takdir edileceği durumlarda, sadece para alacakları için söz konusu olacaktır.
2. Alacağın miktarı belirlenebilir durumda ise belirsiz alacak davası açılmaz.
3. Alacaklının, hukukî ilişki ile asgarî bir miktar ya da değer belirterek belirsiz alacak davası açabilmesi mümkündür.
4. Belirsiz alacak davası ile mevcut uygulamanın aksine zamanaşımı süresi davanın açılması ile tüm alacak için kesilecek ve alacaklının belirleyemediği alacağının zamanaşımına uğraması ihtimali ortadan kalkacaktır.
5. Belirsiz alacak davası ile hâkimin davacının talebi ile bağlı olması durumu ortadan kalkacaktır.

Haksız İhtiyati Tedbirden Dolayı Tazminat Davası*

Av. Alper Uzun

Kavram

Bilindiği gibi ihtiyati tedbir; Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun (HUMK) 101. Maddesinde ve bu Kanunun yerine 1 Ekim 2011 tarihinde yürürlüğe girecek olan Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (HMK) 389. maddesinde öngörülen, taraflardan birinin talebi üzerine dava açılmadan önce veya sonra, taraflar arasında ihtilaflı olan bir mal veya hakkın dava-nın esası hakkında karar verilinceye kadar korunmasını sağlamak ama-cıyla mahkeme tarafından kararlaştırılabilen, geçici hukuki korumalar-dandır.

İhtiyati tedbir isteyen tarafın, sonuçta haksız çıkması nedeniyle kar-şı tarafın veya üçüncü kişilerin uğrayabilecekleri zararı karşılamak için bir teminat göstermesi zorunludur. Yapılan yargılama neticesinde ihtiyati tedbirin haksız olarak koydurulduğu anlaşıldığı takdirde, karşı taraf veya üçüncü kişi, bu haksız ihtiyati tedbir nedeniyle uğradıkları zararın öden-mesini, açacakları ayrı bir tazminat davası ile ihtiyati tedbir koyduran taraftan talep edebileceklerdir.

Dava Şartları ve Yargılama

Haksız ihtiyati tedbirden dolayı tazminat davası, her ne kadar HUMK'ta açık bir ifade ile belirtilmemişse de, 110. Maddeye dayanıla-rak açılmaktadır. Ancak HMK'da bu durum düzeltilerek, 399. Madde ile haksız ihtiyati tedbirden dolayı tazminat talebine açıkça yer verilmiştir.

Kanunun ifadesi şu şekildedir:

“(1) Lehine ihtiyati tedbir kararı verilen taraf, ihtiyati tedbir ta-lebinde bulunduğu anda haksız olduğu anlaşılır yahut tedbir ka-rarı kendiliğinden kalkar ya da itiraz üzerine kaldırılır ise haksız ihtiyati tedbir nedeniyle uğranılan zararı tazminle yükümlüdür.

* Temmuz 2011 tarihli Makale

(2) *Haksız ihtiyati tedbirden kaynaklanan tazminat davası, esas hakkındaki davanın karara bağlandığı mahkemede açılır.*

(3) *Tazminat davası açma hakkı, hükmün kesinleşmesinden veya ihtiyati tedbir kararının kalkmasından itibaren, bir yıl geçmesiyle zamanaşımına uğrar.”*

Haksız ihtiyati tedbirden dolayı tazminat davası açılabilmesi için; ilk olarak ihtiyati tedbir kararının icra edilmiş olması gerekir.

İkinci şart, ihtiyati tedbirin haksız olduğunun ortaya çıkmasıdır. Yapılan yargılama sonucunda; ihtiyati tedbir koyduran taraf, esas hakkındaki davasını kaybetmiş ise, ihtiyati tedbirin haksız olduğu sonucu ortaya çıkar. Dolayısıyla ihtiyati tedbirin haksız olup olmadığının kesin olarak anlaşılabilmesi için, yargılama sonucu verilen hükmün kesinleşmesi beklenmelidir. Bunun haricinde, ihtiyati tedbir talep eden ve verilen ihtiyati tedbir kararını icra ettiren kişi, HUMK’nın 109. Maddesinde öngörülen ihtiyati tedbir kararının verildiği tarihten itibaren 10 gün içerisinde (HMK uyarınca 2 hafta içerisinde) esas hakkındaki davasını açmak zorundadır. Dolayısıyla esas hakkında dava açılmadığı takdirde, ihtiyati tedbir kendiliğinden kalkacak ve ihtiyati tedbirin haksız olarak konulduğu kabul edilecek ve tazminat davası açılacaktır. HMK’nın yürürlüğe girişi ile birlikte ise, haksız olma tanımı Kanunda yer bulmuştur. Buna göre, ihtiyati tedbir talebinde bulunulduğu anda haksız olduğu anlaşılır ise veya itiraz üzerine kaldırılır ise ihtiyati tedbir kararının haksızlığı ortaya çıkacaktır.

Konu ile ilgili Yargıtay kararları şöyledir:

“Dava, haksız ihtiyati tedbir nedeniyle uğranılan zararın tahsiline ilişkin olup, tedbirin haksız olduğu, davalı banka tarafından teminat mektubunun iptali hususunda açılan davanın reddi ile sabit olmuştur.” (Yargıtay 11. H.D.’nin 04.02.1991 tarihli, 1990/8459 E. – 1991/519 K. sayılı kararı)

“Davacı, haksız ihtiyati tedbir nedeniyle maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur. İhtiyati tedbir kararı alan kimse, ihtiyati tedbir kararının haksız olduğunun belirlenmesi halinde ihtiyati tedbir kararı yüzünden karşı tarafın ve üçüncü kişilerin uğradıkları zararı tazminle yükümlüdür. İhtiyati tedbirden kaynaklanan zararların tazmininde kusursuz sorumluluk esası kabul

edilmiştir. İhtiyati tedbir kararının haksız olduğunun kabul edilmesi için davanın esası yönünden hüküm verilmesi zorunlu değildir. Davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesi dahi ihtiyati tedbirin haksız sayılması için yeterlidir.” (Yargıtay 7. H.D.’nin, 23.07.2008 tarihli, 2008/1996 E. – 2008/3247 K. sayılı kararı)

“İhtiyati tedbir dolayısıyla uğranılan zarardan sorumlu olmak için yalnız tedbirin haksız olduğunun anlaşılması yeterli olup, ayrıca ihtiyati tedbir kararı alanın herhangi bir kusurunun araştırılması gerekmez.” (Yargıtay 4. H.D.’nin 27.02.1975 tarihli, 1973/13954 E. – 1975/2496 K. sayılı kararı)

Üçüncü dava şartı ise, aleyhine ihtiyati tedbir kararı alınan ve icra edilmiş olan tarafın veya üçüncü kişinin, bu haksız ihtiyati tedbirden zarar görmüş olması gerektiğidir. Bu zarar, haksız ihtiyati tedbir koyduran tarafın, ihtiyati tedbir kararının icra edildiği tarih ile ihtiyati tedbirin kalktığı tarih arasındaki dönemde meydana gelmiş olan zarardır.

Bir başka dava şartı ise, haksız ihtiyati tedbirden dolayı tazminat davası açan davacının ödenmesini istediği zararı ile haksız ihtiyati tedbir arasında uygun illiyet bağının, sebep-sonuç ilişkisinin bulunmasıdır.

Haksız ihtiyati tedbirden dolayı, ihtiyati tedbir koyduran tarafın kursosuz sorumluluğu kabul edilmiştir. Bunun anlamı, haksız ihtiyati tedbir koydurtmuş olan tarafın, bundan doğan zararlar sorumlu tutulabilmesi için ihtiyati tedbiri kötü niyetle istemiş ve koydurmuş olması gerekmediğidir. Sonuç olarak önemli olan, ihtiyati tedbirin haksız olması ve bir zarara neden olmuş olmasıdır.

Haksız ihtiyati tedbir koyduran taraf, sadece maddi zararlardan sorumludur. Manevi tazminat istenebilmesi, ancak Borçlar Kanunu’nun 49. Maddesinde yer alan, kusura dayalı sorumluluk şartlarının gerçekleşmesi ile mümkündür. Dolayısıyla manevi tazminat ancak ihtiyati tedbir koyduran tarafın kötü niyetli ve kusurlu olması halinde istenebilecektir.

Haksız ihtiyati tedbirden dolayı tazminat davası, HUMK’nun yürürlükte olduğu dönemde görev ve yetki yönünden genel hükümlere tâbi iken, HMK ile birlikte, esas hakkında kararı veren mahkemede açılması hüküm altına alınmıştır. Bu dava tıpkı haksız fiillerde olduğu gibi, bir yıllık zamanaşımına tâbidir. Zamanaşımı, ihtiyati tedbirin haksız olup ol-

madığının tam olarak tespit edildiği tarih olan esas hükmün kesinleştiği tarihten itibaren başlar.

Yapılan yargılama sonucunda haksız ihtiyati tedbir koyduran tarafın, davacıya tazminat ödemesine karar verildiği takdirde, davacı bu tazminatı, davalının ihtiyati tedbir kararını alırken gösterdiği teminattan alması mümkündür. Bu nedenle, esas hakkındaki dava sonuçlandıktan sonra haksız ihtiyati tedbirden dolayı açılmış bir tazminat davası varsa, bu dava sonuçlanıncaya kadar ihtiyati tedbir kararı koyduran kişiye teminatı iade edilmez.

Sonuç

Haksız ihtiyati tedbirden dolayı tazminat davası, bir geçici hukuki koruma olan ihtiyati tedbir kararının haksızlığının ortaya çıkması neticesinde bu karar nedeniyle zarar görenin bu zararını ihtiyati tedbir kararı koyduran taraftan talep edebileceği bir dava olup, uygulamada sıkça görülmektedir.

Yeni Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Kısmi Dava ve Topluluk Davası*

Av. Alper Uzun

Kısmi Dava

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 1 Ekim 2011'de yürürlüğe girmesiyle birlikte yürürlükten kalkacak olan Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun uygulamada en çok başvuru alan kurumlarından olan kısmi dava; davacının dava açarken, davaya ilişkin taleplerinin bir bölümünü dava konusu etmesi; diğer bölümüne ait dava ve talep hakkını ise bazı nedenlerden ötürü saklı tutmak suretiyle, geleceğe bırakması anlamına gelmektedir. Davacı, kısmi dava hakkı ile saklı tuttuğu fazlaya ilişkin haklarını, yeni bir dava açmaksızın, aynı dava içerisinde "ıslah" yoluyla talep etmektedir.

Kısmi dava ile bugüne kadarki uygulamada dava masraflarından tasarruf edilmesi amaçlanmaktaydı. Davacı, kısmi dava açarak bütün davanın harç ve masraflarını baştan yüklenmeme yolunu tercih etmektedir. Bu şekilde, dava açılırken yüksek miktarda harç ödenmemekte ve davanın akıbetinden büyük oranda emin olduktan sonra kalan kısım ıslah yolu ile dava edilerek harç tamamlanmaktadır.

1 Ekim 2011'de yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, kısmi davanın uygulama alanını tamamen değiştiren düzenlemeler getirmektedir.

Kısmi Dava ile İlgili Yeni Düzenleme

Kanun'un 109. Maddesi, kısmi davayı şu şekilde düzenlemektedir:

- (1) *Talep konusunun niteliği itibariyle bölünebilir olduğu durumlarda, sadece bir kısmı da dava yoluyla ileri sürülebilir.*
- (2) *Talep konusunun miktarı, taraflar arasında tartışmasız veya açıkça belirli ise kısmi dava açılmaz.*

* Eylül 2011 tarihli Makale

(3) Dava açılırken, talep konusunun kalan kısmından açıkça feragat edilmiş olması hali dışında, kısmi dava açılması, talep konusunun geri kalan kısmından feragat edildiği anlamına gelmez.

Buna göre kısmi davanın ortaya koyduğu ekonomik yarar ortadan kaldırılarak, kısmi dava açma imkânının, talep konusunun niteliği itibarıyla bölünebilir olması, miktarın taraflar arasında tartışmalı olması ya da baştan beri açıkça belirli olmaması koşullarına bağlanmış ve böylece uygulama alanı daraltılmıştır.

Dolayısıyla kısmi dava, davacının aynı hukuki ilişkiden kaynaklanan alacağının veya hakkının tümünü değil, belirli bir kısmını talep ederek açtığı ve sadece bölünebilir talepler için söz konusu olabilen bir davadır. Kanun maddenin ikinci fıkrasında, talep konusunun miktarının taraflar arasında tartışmasız ve açıkça belirli olması durumunda kısmi dava açılmayacağına hükmetmiştir. Buna göre talep konusunun miktarı taraflar arasında tartışmasız ise veya taraflar arasında miktar veya parasal tutar bakımından bir tartışma var ancak miktar herkesçe anlaşılabilir şekilde belirli ise, kısmi dava açma imkânı bulunmamaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrası uyarınca, önceki kanun dönemindeki en büyük sorunlardan biri ortadan kaldırılmaktadır. Buna göre dava açılırken, fazlaya ilişkin haklarını saklı tuttuğunu açıkça belirtmeyen davacının, bu haklarından zımnen feragat etmiş olduğunu kabul eden Yargıtay uygulamaları rafa kalkacaktır. Dolayısıyla kısmi dava açılırken fazlaya ilişkin haklar saklı tutulmamış olsa dahi, geri kalan kısım için kesin hüküm verilene kadar dava açabilmek mümkün olacaktır. Geri kalan kısımdan feragat, ancak açıkça feragat edildiği bildirilmiş ise gerçekleşecektir.

Alacağın miktarının baştan belirli olmadığı hallerde ise yine Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile düzenlenen bir kurum olan “belirsiz alacak davası” yoluna gidilmesi gerekecektir. Bu davanın tanındığı imkân sayesinde, daha önce kısmi davaya konu edilen ve tam miktarı belirli olmayan alacak davalarında farazi bir tutar belirlenerek kısmi dava açılmasına gerek kalmamaktadır. Aynı şekilde kısmi davaya konu edilemeyen manevi tazminat davaları da belirsiz alacak davasına konu edilebilecektir.

Belirsiz alacak davası açabilmenin mümkün olduğu hallerde kısmi dava açmak elverişli olmayacaktır. Zira kısmi dava açılırken, alacağın kalan kısmı için zamanaşımı süresi kesilmemiş olacak ayrıca ıslah yolu

ile kalan kısım talep edileceğinden, bu kısım için faiz de ancak ıslah tarihinden itibaren talep edilebilecektir.

Sonuç olarak kısmi dava, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle birlikte ekonomik cazibesini yitirip sadece talep konusunun bölünebilir olduğu ve talep konusunun miktarının taraflar arasında tartışmasız veya açıkça belirli olmadığı durumlarda açılabilir.

Topluluk Davası

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile hukukumuzda topluluk davası düzenlemesi girmektedir.

Kanun'un 113. Maddesi şöyledir:

“Dernekler ve diğer tüzel kişiler, statüleri çerçevesinde, üyelerinin veya mensuplarının yahut temsil ettikleri kesimin menfaatlerini korumak için, kendi adlarına, ilgililerin haklarının tespiti veya hukuka aykırı durumun giderilmesi yahut ilgililerin gelecekteki haklarının ihlal edilmesinin önüne geçilmesi için dava açabilir.”

Bu madde uyarınca, birçok kişiyi ilgilendiren ortak menfaatlerin söz konusu olduğu hallerde, bu menfaatlerin zarara uğraması halinde menfaat sahibi olan kişilerin tek tek dava açmasının usul ekonomisine aykırılığı giderilerek, topluluk davası açılması mümkün olacaktır.

Açılan topluluk davası ile davanın sonucundan sadece davayı açan tüzel kişi değil, o topluluğa dâhil olan, o menfaate veya hakka sahip olan herkes yararlanacaktır. Topluluk davası sonucunda elde edilen hükmün daha sonra münferiden açılacak davalarda kullanılması mümkün olacaktır.

Sonuç olarak, topluluk davası ile toplumsal yararın ve hakların korunmasına da hizmet edilecektir.

Kaynak: Pekcanıtez, Özekes, Atalay; HMK Hükümlerine Göre Medeni Usul Hukuku, 2011.

Davaların Yığılması (HMK m. 110)*

Av. Fatih Işık

Giriş

Medeni usul hukukunda davacının talepleri çoğu zaman tek bir sonuca yönelik iken, kimi zaman ileri sürülen talepler birden fazla sonuca yönelik olabilir. Bu durumda, ileri sürülen taleplerde yığılma meydana gelir. Taleplerin birbiri yanında, kümülatif olarak ileri sürülmesi halinde meydana gelen talep yığılması, “objektif dava birleşmesi” kavramının doğuşuna sebep olmuştur.

Objektif dava birleşmesi, 6100 sayılı HMK’nın yürürlüğe girmesinden önce de, 1086 sayılı HUMK’ta açıkça düzenlenmiş olmamasına rağmen uygulanmaktaydı. Bu uygulama HUMK md. 3’e dayanarak gelişmişti. Mahkemelerin görevine ilişkin olarak düzenlenen bu maddede, birden fazla dava konusunun bulunduğu hallerde görevin toplam değer üzerinden belirleneceği öngörülmekteydi. Böylece, bir davada birden fazla talebin ileri sürülmesi ve o davaların aynı mahkemede görülmesi mümkün kılınmıştı. Ancak, kurumun kanunda açıkça düzenlenmiş olmaması sebebiyle söz konusu kurum için farklı kavramlar kullanıldı. 01.10.2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı HMK’nın 110. maddesinde ise bu kurum açıkça, “davaların yığılması” adı altında düzenlendi. Böylece kurum için kullanılacak kavram sorunu çözülmüştür. İlgili madde şu şekildedir:

“Davacı, aynı davalıya karşı olan, birbirinden bağımsız birden fazla asli talebini, aynı dava dilekçesinde ileri sürebilir. Bunun için, birlikte dava edilen taleplerin tamamının aynı yargı çeşidi içinde yer alması ve taleplerin tümü bakımından ortak yetkili bir mahkemenin bulunması şarttır.”

Davaların yığılması kavramında birden fazla talep birlikte ileri sürülmektedir. Bu taleplerden her biri kabul edilebileceği gibi hepsi reddedilebilir; taleplerden birkaçı kabul edilip diğer birkaçı reddedilebilir. Bu sebeple davacının bir tek davada ulaşmak istediği sonuç birden fazladır.

* Aralık 2011 tarihli Makale

Davaların yığılması kavramının amacı usul ekonomisini gerçekleştirmek ve çelişkili kararların verilmesini önlemektir. Her ne kadar talep sayısınca dava ve talep sayısınca hüküm söz konusu olsa da delillerin ikamesi ve tahkikat aşamalarının ortak olması sebebiyle davaların yığılması kavramı usul ekonomisine büyük ölçüde katkıda bulunmaktadır. Zira, davalarda önemli zamanların harcandığı dilekçe teatisi, tebligatlar, delillerin ikamesi gibi aşamalar, davaların yığılması kurumu sayesinde çok fazla zaman kaybetmeden geçilmektedir.

Uygulanması İçin Gerekli Şartlar

Yukarıda da belirtildiği üzere davaların yığılması kavramı Türk hukukunda açıkça düzenlenmemiştir. Buna rağmen uygulamada kabul gören bu kurumun uygulanması için gerekli şartlar, doktrin tarafından belirlenmiştir¹. Bununla beraber HMK md. 110 davaların yığılması için gerekli şartları açıkça ifade etmiştir. Buna göre, davaların yığılması dava edilen taleplerin tamamının aynı yargı çeşidi içinde yer alması ve taleplerin tümü bakımından ortak yetkili bir mahkemenin bulunması şartlarına bağlı olarak ortaya çıkar. Keza gerekçede de dava yığılmasının koşulları (i) Davacının aynı davalıya karşı ileri sürebileceği birden fazla talebinin olması, (ii) Talepler arasında bir aslilik – ferilik ilişkisinin kurulmamış olması, (iii) Birlikte ileri sürülen taleplerin tümünün aynı yargı çeşidi içinde yer alması, (iv) Taleplerin tümü bakımından geçerlilik taşıyan bir ortak yetkili mahkemenin bulunması şeklinde belirtilmiştir.

(i) Davacının aynı davalıya karşı ileri sürebileceği birden fazla talebinin olması

Davaların yığılmasından bahsedilmek için gerekli şartlardan ilki, davacının aynı davalıya karşı ileri sürebileceği birden fazla talebinin bulunmasıdır. Ancak davada taleplerin birden fazla olduğu durumlar da kendi içinde farklı şekillerde görülebilir. Zira terditli davalar, seçimlik davalar veya karşı davada da birden fazla talep bulunmaktadır. Ancak, davaların yığılmasından bahsedilmek için taleplerin birinin diğerinin yanında dava edilmesi gerekir. Dolayısıyla, taleplerin birden fazla olduğu her durumda davaların yığılmasından bahsetmek mümkün değildir. Davaların yığılma-

1 KURU, Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü, C.II, 6. Baskı, İstanbul 2001, s. 1498.

sında davacının ulaşmak istediği sonuç birden fazladır ve davacının bu taleplerin hepsi birbiriyle eşdeğer öneme sahiptir; aralarında herhangi bir tercih sıralaması bulunmamaktadır.

Davaların yığılması kavramından ayırt edilmesi gereken bir diğer kavram ise taleplerin yarışması halidir. Davaların yığılmasında birbirinin yanında talep edilen birden fazla talep var iken taleplerin yarışmasında aslında tek talep vardır ve bu talep farklı hukuki sebeplere dayanmaktadır. Aslında burada yarışan talepler değil, hukuki sebeplerdir². Bu sebeple taleplerin yarışmasını davaların yığılmasından ayırt etmek önemlidir.

(ii) Talepler arasında bir aslilik – ferilik ilişkisinin kurulmamış olması

Davaların yığılmasından söz edebilmek için gerekli ikinci şart talepler arasında aslilik – fer’ilik ilişkisinin bulunmamasıdır. Bu şart, davaların yığılmasını terditli davalardan ayıran bir husus olarak dikkat çeker. Yukarıda açıklandığı gibi, terditli davalar da bir tür talep yığılması olarak değerlendirilebilecekse de, talepler arasında bulunan aslilik – fer’ilik ilişkisi onu davaların yığılmasından ayırmaktadır. Zira terditli davalarda davacı asıl talebini ileri sürmektedir; asıl talebinin kabul edilmediği hal-ler için ise “yedek” bir talep ortaya konmaktadır. Dolayısıyla bu iki talep arasında bir öncelik sırası bulunmamaktadır. Bu sebeple, davaların yığılmasından bahsedilmek için ileri sürülen talepler arasında öncelik sırasının bulunmaması gerekir.

(iii) Birlikte ileri sürülen taleplerin tümünün aynı yargı çeşidi içinde yer alması

Davaların yığılması için öngörülen bir diğer şart ise taleplerin tamamının aynı yargı çeşidi içinde yer almasıdır. Ancak “yargı çeşidi” ifadesi ile ne kastedildiği konusunda kanunun gerekçesinde bir açıklama bulunmamaktadır. Bununla beraber yargı çeşidi doktrinde, hukuki nitelikleri bakımından bir bütün teşkil eden işlerin, ayrı bir yargılama usulüne tabi kılınması olarak açıklanmaktadır³. Yargı çeşitleri ise bu tanımdan yola çıkarak Anayasa Yargısı, İdari Yargı ve Adli Yargı genel başlıkları altında

2 ALANGOYA, H. Yavuz/YILDIRIM, M. Kamil/DEREN – YILDIRIM, Nevhis, Medeni Usul Hukuku Esasları, İstanbul 2011, s. 129.

3 KURU, Baki / ARSLAN, Ramazan/ YILMAZ, Ejder, Medeni Usul Hukuku, Ders Kitabı, Ankara, 2011, s. 58.

genel bir sınıflandırmaya tabi tutulmaktadır⁴. Dolayısıyla yargı çeşitlerinin doktrinde yargı yolu ayrımı olarak görüldüğü anlaşılmaktadır. Bu durumda, ayrı yargılama usullerine tabi olsa da aynı yargı yoluna, kanunun deyişiyle aynı yargı çeşidine, dahil taleplerin davaların yığılması şeklinde ileri sürülebileceği sonucu çıkar. Bu şartın daha dar yorumlanarak, aynı yargı usulüne tabi taleplerin bu şekilde ileri sürülmesi gerektiği düşünülebilir.

(iv) Taleplerin tümü bakımından geçerlilik taşıyan bir ortak yetkili mahkemenin bulunması

Davaların yığılması için öngörülen diğer bir şart ise söz konusu talepler açısından geçerlilik taşıyan ortak yetkili bir mahkemenin bulunmasıdır. Bu şart, davaların yığılmasının tek mahkemede görülebilmesi zorunluluğundan kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla, bu şartın kanunda öngörülmesi yerinde olmuştur. Ancak, kanun sadece yetkili mahkemeden bahseder ve görevli mahkemeye ilişkin bir ifade içermez. Bu durumda, görev itibarıyla farklı ancak ortak yetkili mahkemede görülebilecek taleplerin davaların yığılması şeklinde ileri sürülebileceği sonucu çıkar. Bu taleplerin bir özel mahkeme ve bir genel mahkemenin alanına girmesi halinde yığılan taleplerin özel mahkemede görülmesi gerekebilir.

Sonuç

Kanun veya gerekçe, davaların yığılması açısından yukarıda açıklandığı şekilde bazı şartlar öngörmekte ise de söz konusu kurumun uygulanması açısından herhangi bir yöntem öngörmemiştir. Dolayısıyla davaların yığılması, birden fazla talebin davacı tarafından dava dilekçesi ile aynı zamanda ileri sürülmesi veya sonradan yeni taleplerin getirilmesi (davanın genişletilmesi) ya da mahkemece davaların birleştirilmesi ile ortaya çıkabilir. Doktrin⁵, ıslah ile de yeni bir talep ileri sürülerek davaların yığılmasının mümkün olduğu görüşündedir. Dolayısıyla, kavramın uygulanma yöntemi ile ilgili herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır. Burada incelenmesi gereken husus, yukarıda sayılan şartların var olup olmadığıdır.

4 KURU/ARSLAN/YILMAZ, s. 58 vd. PEKCANITEZ, Hakan / ATALAY, Oğuz / ÖZEKES, Muhammed, Medeni usul Hukuku, İstanbul 2011, s.73 vd.

5 PEKCANITEZ/ATALAY/ÖZEKES, s. 408.

Yeni Hukuk Muhakemeleri Kanunu Müesseselerinden Uzman Görüşü*

Av. Alper Uzun

01.10.2011 tarihinde, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu (“HUMK”) yerine yürürlüğe girecek olan 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (“HMK”), yürürlüğe girişi ile birlikte birçok yeniliği de beraberinde getiriyor.

Bu yeniliklerden biri de, HMK’nın 293. Maddesi ile hüküm altına alınan, “Uzman Görüşü” müessesesidir.

Kanun metni şu şekildedir:

- (1) Taraflar, dava konusu olayla ilgili olarak, uzmanından bilimsel mütalaa alabilirler. Sadece bu nedenle ayrıca süre istenemez.
- (2) Hâkim, talep üzerine veya resen, kendisinden rapor alınan uzman kişinin davet edilerek dinlenilmesine karar verebilir. Uzman kişinin çağrıldığı duruşmada hâkim ve taraflar gerekli soruları sorabilir.
- (3) Uzman kişi çağrıldığı duruşmaya geçerli bir özürlü olmadan gelmezse, hazırlamış olduğu rapor mahkemece değerlendirmeye tabi tutulmaz.

Madde gerekçesinde ilk olarak, iş bu düzenleme ile Anglo-Sakson kökenli bir kurum olan “taraf bilirkişisi” veya “uzman tanık” kurumu hüküm altına alındığı, bu kuralın, Ceza Muhakemesi Kanunu’ndaki düzenlemeye paralel bir hüküm içerdiği belirtilmiştir.

Gerekçede belirtildiği üzere, uzman görüşüne başvurulması bilirkişilikten farklı olmakla birlikte, gerekli hallerde mahkeme resen veya taraflardan birinin talebi üzerine bilirkişiye başvurabilecektir. Ayrıca taraflara, bilirkişi dışında uzmanından bilimsel nitelikli görüş almaları imkânı da tanınmıştır. Böylelikle, özel ve teknik konularda da tarafların uzman görüşünden yararlanmaları ve iddia veya savunmalarını bu görüşlerle desteklemeleri mümkün olacaktır.

* Mayıs 2011 tarihli Makale

Hukuk yargılamasında tarafların, hukuki konular dâhil olmak üzere birçok teknik konuda, konunun uzmanı kişilerden aldıkları iddialarını veya savunmalarını destekleyici bilimsel mütalaaları mahkemeye sunmaları, sıkça karşılaşılan bir durumdur. Bu açıdan kanunun bu maddesinin, hâlihazırda var olan ancak hukuken tartışmalı olan bir uygulamaya kanunda yer vermiş olduğunu söylemek mümkündür.

Kanun metninde, taraflara sırf uzman görüşüne başvurulması için yeni bir süre verilemeyeceği ve yargılamanın ertelenemeyeceğine de hâkimin dosyaya sunulan uzman görüşünü serbestçe takdir edeceğine hükmedilmiştir. Bu hüküm de yargılama sürecini uzatmaya yönelik kötü niyetli taleplerin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Hâkimin, uzman görüşü ile bağlı olmayacağı şüphesizdir.

Maddenin ikinci fıkrasında, görüşü alınan uzman kişinin mahkemede dinlenebileceği açıkça belirtilmiştir. Tarafın iddia veya savunmasını desteklemek için görüşüne başvurduğu uzman kişi, talep üzerine veya resen mahkemeye çağrılarak dinlenebilir. Uzman kişinin dinlendiği duruşmada hâkim veya taraflar gerekli gördükleri soruları sorabilirler. Madde gerekçesinde bu sayede uzmanlık gerektiren konuların daha iyi aydınlatılabilmesi, çelişkili ya da eksik veya yanlış bilgilerle yargılamanın olumsuz etkilenmesinin önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

Ülkemiz dışında birçok hukuk sisteminde yaygın bir uygulama olan uzman kişinin duruşmaya çağırılması ile yine uzmanlık gerektiren teknik konularda, mahkemenin çoğu zaman soyut ve anlaşılabilir olmayan bilirkişi raporları ile ihtilafa çözüm üretmeye çalışmasının zorluğu bertaraf edilmeye çalışılarak, davaya konu ihtilafa ilgili ihtiyaca cevap verilebilmesinin amaçlandığı düşünülmektedir.

Kanun maddesinin son fıkrasında, uzman kişinin çağrıldığı duruşmaya geçerli bir özrü olmaksızın gelmemesi halinde, yargılamanın gecikmesini önlemek amacıyla, hâkimin hazırlanan raporu değerlendirmeyeceği hususu vurgulanmıştır. Hazırlanan rapor ile oluşan şüpheler, uzmanın dinlenmesi ile giderilebileceğinden, uzman kişinin duruşmaya gelmemesi halinde rapora dayanmanın sağlıklı sonuç vermeyeceği düşünülerek böylesi bir yaptırım öngörülmüştür.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu Yeniliklerinden Ön İnceleme*

Av. Alper Uzun

01.10.2011 tarihinde yürürlüğe girerek, 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nu ("HUMK") yürürlükten kaldıran 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ("HMK"), usul hukukumuzda birçok yenilik getirmiştir. Bu yeniliklerin en önemlileri arasında "ön inceleme" kurumu bulunmaktadır.

Yargılamanın bir aşaması olarak düzenlenen ve HMK'dan önce mevzuatımızda yer almayan ön inceleme, HMK'nın 137. ila 142. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Kanunda ön inceleme kurumunun kabulünün gerekçesi olarak, uygulamada en çok şikâyet edilen ve yargılamanın gecikmesi sebebi olarak gösterilen mahkemelerin tam olarak hazırlık yapmadan, yani deliller tam olarak toplanmadan, uyuşmazlığın çözümü için gerekli alt yapı oluşturulmadan tahkikata başlanması ve usule ilişkin dava şartları ile ilk itirazlara dair kararlar için davanın sonunun beklenmesinin iş yoğunluğunu çok artırması ve yargılama sürecini uzatması gösterilmiştir. Bilindiği gibi günümüze kadarki olan uygulamada HUMK'ta öngörülen düzenlemeye ve yargılama aşamalarına dikkat edilmeyerek, daha dilekçeler teatisi aşaması dahi tamamlanmadan duruşma günü verilerek gereksiz duruşmalar yapılmakta, mahkemeler ve taraflar için oldukça büyük iş yükü doğuran ve hiçbir usuli işlem yapılmayan duruşmalar ortaya çıkmakta, yargılama süreci uzamaktaydı.

HMK ile birlikte çerçevesi açıkça ortaya konan "ön inceleme" kurumu ile bu olumsuzlukların önüne geçilmek, yargılama için gerekli hazırlığı yapmak ve uyuşmazlığın çözümüne doğru seri adımlarla ulaşmak amaçlanmıştır.

Ön İncelemenin Kapsamı

Ön inceleme aşaması, davanın açılması ve karşılıklı olarak dilekçelerin verilmesi aşamasının ardından mahkeme tarafından bu dilekçeler üzerinde ön inceleme yapılması ile başlamaktadır. Ön inceleme tamam-

* Kasım 2011 tarihli Makale

lanmadan, tahkikat aşamasına geçilemeyecek ve gerekmediği takdirde duruşma günü verilemeyecektir. Kanun, gereksiz duruşma yükü oluşmaması adına bu hususu emredici nitelikte bir düzenleme ile ifade etmiştir.

Mahkeme bu aşamada; dava şartlarını, ilk itirazları inceleyecek; uyuşmazlık noktalarını (tarafların hangi noktalarda anlaştıklarını ve anlaşamadıklarını) tam olarak tespit edecek, hazırlık işlemlerini yaparak, tarafların delillerini sunmaları ve delillerin toplanması için gerekli işlemleri yapacak, tarafları sulhe teşvik edecek ve tüm bu hususları tutanağa geçirecektir.

Ön İnceleme Duruşması

Mahkeme yapmakta olduğu ön incelemede, dava şartları ve ilk itirazlar yönünden dosya üzerinden bir red kararı vermediği takdirde, bir duruşma günü tespit ederek tarafları duruşmaya davet eder. Bu duruşma mutlaka dilekçeler teatisi aşamasının ardından yapılacaktır. Tarafları sulhe davet, uyuşmazlık noktalarının tam olarak tespiti, ön inceleme duruşması ile gerçekleşecektir. Mahkeme ayrıca usule ilişkin hususlarla ilgili bir karara varamıyorsa, karar verebilmek için bu duruşmada tarafların beyanlarına başvuracaktır. Bu duruşmada tahkikat işlemleri yapılmaz. Bir başka ifade ile mahkeme bu aşamada tanık dinleme, keşif yapma, bilirkişi görüşü alma, yemin teklif etme gibi işlemleri yapamaz.

Yargılamanın hızlı ve sağlıklı yürütülerek tahkikata geçilmesi amaçlandığından ön inceleme kural olarak tek duruşmada tamamlanır. Ancak tarafların sulh olma ihtimalinin bulunması gibi durumlarda veya zorunlu hallerde bir defaya mahsus olmak üzere yeni bir duruşma günü tayin edilebilir. Ön inceleme duruşmasında taraflara, dilekçelerinde gösterdikleri ancak henüz sunmadıkları belgeleri sunmaları veya başka yerden getirebilmesi için gerekli açıklamayı yapmaları için iki haftalık kesin süre verilir. Taraflar verilen süre içerisinde bu hususları yerine getirmezse, o delile dayanmaktan vazgeçmiş sayılacaktır. Bu da yargılamanın belirsiz noktalara takılmasını ve tarafların kötü niyetli davranmasını engelleyici bir düzenleme olmuştur.

Bu duruşma sonucunda, taraflar eğer sulh olmazlarsa, uyuşmazlık noktaları tek tek tutanağa kaydedilir. Hakim, tahkikata başlamadan önce

hak düşürücü süreler ve zamanaşımı hakkındaki hak düşürücü süreler ve zamanaşımı hakkındaki itiraz ve def'ileri inceleyerek karara bağlar.

Sonuç

HMK ile birlikte yürürlüğe giren ön inceleme kurumu; Kanun'un öngördüğü şekilde hakimler tarafından tam anlamıyla uygulama imkânı bulur ise, günümüze kadar olan süreçte mahkemelerin, avukatların ve vatandaşların yargı sistemimize dair en çok şikayete konu olan yargılama sürecinin uzunluğunu ortadan kaldırabilecek bir düzenleme öngörmektedir. Ön incelemenin amacına uygun yapılması ile taraflar arasındaki sulh imkânı ortaya çıkaracak, tahkikat için gerekli hazırlık yapılmış olacak yargılamayı hızlandıracak ve böylece uyuşmazlıkların kısa vadede doğru çözümü konusunda yararlı olacaktır.

Tebliğat Kanunu'ndaki Önemli Değişiklikler*

Av. Pelin Baydar

“Tebliğat Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” (“Kanun”) 19.01.2011 tarih ve 27820 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak, yürürlüğe girdi. Söz konusu Kanun ile Tebliğat Kanunu’na önemli değişiklikler getirildi.

Tebliğat Kanunu’nun değişen 1. maddesinde; (i) kazaî merciler, (ii) genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, (iii) özel bütçeli idareler, (iv) düzenleyici ve denetleyici kurumlar, (v) sosyal güvenlik kurumları, (vi) il özel idareleri, (vii) belediyeler, (viii) köy hükmî şahsiyetleri, (ix) barolar ve (x) noterler tarafından yapılacak elektronik ortam da dâhil tüm tebliğatların PTT Genel Müdürlüğü veya memur vasıtasıyla yapılacağı belirtildi.

Tebliğat Kanunu’na yeni getirilen bir düzenleme ile elektronik yolla tebliğata imkan verildi. Zira madde 7/a; tebliğata elverişli bir elektronik adres vererek bu adrese tebliğat yapılmasını isteyen kişiye, elektronik yolla tebliğat yapılabileceğini düzenledi. Diğer yandan, anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere elektronik yolla tebliğat yapılması zorunlu kılındı. Aynı maddede elektronik yolla tebliğatın muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağı hükme bağlandı. Ayrıca, elektronik yolla tebliğatın zorunlu bir sebeple yapılamaması hâlinde diğer usullerle tebliğat yapılacağı da hüküm altına alındı.

“Bilinen adreste tebliğat” başlığını taşıyan Tebliğat Kanunu’nun 10. maddesine yeni bir fıkra eklenerek; bilinen en son adresin tebliğata elverişli olmadığına anlaşılmaması veya tebliğat yapılamaması hâlinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresinin, bilinen en son adresi olarak kabul edileceği ve tebliğatın buraya yapılacağı belirtildi. *“Tebliğ imkânsızlığı ve tebellüğden imtina”* başlığını taşıyan 21. maddede ise gösterilen adresin muhatabın adres kayıt sistemindeki adresi olup, muhatabın o adreste hiç oturmamış veya o adresten sürekli olarak ayrılmış olması durumu düzenlendi. Bu durumda dahi tebliğ memurunun

* Ocak 2011 tarihli Makale

tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında teslim edeceği ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştıracağı, ihbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarihin, tebliğ tarihi sayılacağı ifade edildi.

Vekile ve kanuni mümessile tebligat hususunu düzenleyen 11. maddeye; *“Avukat tarafından takip edilen işlerde, avukatın bürosunda yapılacak tebligatlar, resmî çalışma gün ve saatleri içinde yapılır.”* şeklinde bir cümle eklendi.

Yurtdışında bulunan Türk vatandaşlarına yapılacak tebligatlar konusu da yeniden düzenlendi. Buna göre, kazaî merciler tarafından çıkarılacak tebligatta, tebliğ evrakının doğrudan o yerdeki Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslughuna gönderilebileceği belirtildi.

Tebliğat Kanunu’nun 29. maddesinde ilan tebligatının gazetesinin yanı sıra elektronik ortamda da yapılacağı ifade edildi.

“Adres değiştirmenin bildirilmesi mecburiyeti” başlığını taşıyan 35. maddeye, adresini değiştiren kimsenin yenisini bildirmediği ve adres kayıt sisteminde yerleşim yeri adresi de tespit edilemediği takdirde, tebliğ olunacak evrakın bir nüshasının eski adrese ait binanın kapısına asılacağı ve asılma tarihinin tebliğ tarihi sayılacağı hususu ilave edildi. Yine aynı maddeye daha önce tebligat yapılmamış olsa bile, tüzel kişiler bakımından resmî kayıtlardaki adreslerin esas alınacağı hükmü getirildi. Ayrıca, daha önce yurt dışındaki adresine tebligat yapılmış Türk vatandaşının, yurt dışı adresini değiştirmesi ve bunu tebliğ çıkaran merciye bildirmemesi, adres kayıt sisteminden de yerleşim yeri adresinin tespit edilememesi durumunda, tebligatın bu kişiye Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslughunca gönderilen bildirimin yurt dışında daha önce tebligat yapılan adresine ulaştığının belgelendiği tarihten itibaren otuz gün sonra yapılmış sayılacağı ifade edildi.

Daha önce yalnızca celse esnasında tebligatı düzenleyen 36. madde *“celse esnasında veya kalemde, soruşturmaya, davaya ya da takibe ait evrakın, taraflara, ilgili üçüncü kişilere, katılana veya vekillerine tutanağa geçirilmek suretiyle veya imza karşılığında, tebliğ konusu belirtilerek tevdi, tebliğ hükmündedir. Bu durumda ayrıca tebliğ mazbatası düzenlenmesi gerekmez ve masraf da alınmaz.”* şeklinde yeniden düzenlendi.

Tapu idarelerince yapılacak tebligata ilişkin bir düzenleme olan 49. madde; tapuda kayıtlı taşınmazların veya miras, istimlâk, cebri icra veya mahkeme ilâmı ile iktisapta bulunan hak sahiplerinin, adreslerini ve değiştirdikleri takdirde yenisini, bulundukları yerin tapu idaresine bildirmeye mecbur olduğu, davetiye veya tebliğ evrakının, bu suretle bilinen son adrese gönderileceği, hak sahiplerinin adres bildirmemeleri hâlinde adres kayıt sistemindeki adreslerinin tebligat adresleri olarak kabul edileceği hususunu hüküm altına aldı.

Tebliğat Kanunu'nun uygulanmasına ilişkin usul ve esasların yürürlük tarihinden itibaren 6 ay içinde Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle belirleneceği, Tebliğat Tüzüğüne yapılan atıfların bu yönetmeliğe yapılmış sayılacağı, ancak yönetmelik yürürlüğe girene kadar Tebliğat Tüzüğü'nün Tebliğat Kanunu'na aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam edileceği belirtildi. Ayrıca, PTT Genel Müdürlüğü'nün, elektronik ortamda yapılacak tebliğatla ilgili her türlü teknik altyapıyı yürürlük tarihinden itibaren en geç bir yıl içinde kurarak faaliyete geçirmesi öngörüldü.

Mirasçılık Belgesi Verilmesi ve Terk Eden Eşin Ortak Konuta Davet Edilmesi İşlemlerinin Noterler Tarafından Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik*

Av. Süleyman Sevinç

Mirasçılık Belgesi Verilmesi ve Terk Eden Eşin Ortak Konuta Davet Edilmesi İşlemlerinin Noterler Tarafından Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik (“Yönetmelik”), 4 Ekim 2011 tarih ve 28074 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi. Yönetmelik, mirasçılık belgesi verilmesi ve terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi işlemlerinin noterler tarafından yapılmasına ilişkin usul ve esasları düzenledi. Yönetmelik, nüfus kayıtlarının yeterli olduğu, yargılamanın gerekmediği veya talep edenin yabancı olmadığı hallerde mirasçılık belgesi verilmesi ve terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi işlemleri hakkında uygulanacaktır. Yönetmelik uyarınca yapılacak işlemler, bizzat noter veya noterlik dairesinde kendisine imza yetkisi verilmiş olan hukuk fakültesi mezunu görevli ya da noter stajyeri tarafından yerine getirilecektir.

Mirasçılık Belgesi Verilmesi

Mirasçılık belgesi, 4721 sayılı Medeni Kanun’un 598. maddesinde düzenlenen, ölen kişinin mirasçılarını ve miras üzerinde ne oranda hak sahibi olduklarını düzenleyen bir belgedir. Mirasçılık belgesi, Yönetmelik’in yürürlüğe girmesinden önce, yalnızca sulh hukuk mahkemeleri tarafından verilebilmekteydi.

Yönetmelik uyarınca, mirasçılık belgesi noterler tarafından verilebilecektir. Noterler, mirasçılık belgesi başvurusu üzerine, ilgili tarafından sunulacak güncel nüfus kayıt örnekleri veya elektronik kayıtlarda mevcut olan bilgileri esas alır. Bu kayıtlar uyarınca yasal mirasçı olduğu tespit edilen ilgiliye, miras paylarını gösteren mirasçılık belgesi verilir. Ancak, belge verilmesinin tanık dinlenmesi, bilirkişi incelemesi yapılması ve yargılamayı gerektirmesi gibi hallerde, noterler tarafından mirasçılık

* Ekim 2011 tarihli Makale

belgesi verilmesi mümkün olmayacaktır. Bu hallerin, noterler tarafından doğru tespit edilip buna göre işlem yapılması gerekir.

Noterlerin verdiği mirasçılık belgelerine karşı, mirasçılık belgesi başvurusu yapan ya da belge sebebiyle menfaatinin ihlâl edildiğini iddia edenler tarafından, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na göre yetkili sulh hukuk mahkemesine itirazda bulunulabilir. Böylece, noterler tarafından verilen kararların denetiminin mahkemeler tarafından yapılması söz konusu olacaktır.

Terk Eden Eşin Ortak Konuta Daveti

Terk eden eşin ortak konuta daveti hususu, 4721 sayılı Medeni Kanun'un 164. maddesi uyarınca, terk sebebiyle açılacak boşanma davalarına ilişkindir. İlgili madde uyarınca, ortak konutu terk eden ve altı ay boyunca ortak konuta dönmeyen eşe karşı boşanma davası açılabilir.

Yönetmelik'in yürürlüğe girmesinden önce, altı aydır ortak konuta dönmemiş olan eşe, hâkim tarafından ihtar yapılmaktaydı. Yönetmelik ise, terk ihtarının noterler tarafından yapılacağını düzenledi. Terk ihtarı, ihtar eden ve ihtar edilen eşlerin kimlik bilgileri, eşin davet edildiği konuta ilişkin detaylar ve iki ay içinde ortak konuta dönülmemesi halinde boşanma davası açılacağı gibi hususları içerir.

Sonuç

Yönetmelik kapsamında noterlere verilen yetkiler, mahkemelerin iş yükünü hafifletme amacını taşımaktadır. Yeni düzenlemelerin mahkemelerin iş yükünü azaltacağı da kuşkusuzdur. Yönetmelik'ten önceki dönemde, dava açma zorunluluğundan dolayı, vakit kayıpları oluşmakta, mirasçılık belgesi alınmasına yönelik prosedür zorlaşmaktaydı. Ancak, özellikle mirasçılık belgesi bakımından, nüfus kayıtlarının gerçeği yansıtmadığı hallerde hak kayıpları meydana gelebilecektir. Bu durumda, yargılamayı gerektiren hallerin iyi tespit edilip buna göre işlem yapılması yerinde olacaktır.

Kaşe İmza Hukuken Geçerli Midir?*

Av. Sedef Üstüner

İmza, bir kimsenin yazdığı bir yazı veya düzenlediği bir belge altına, o yazıyı veya belgeyi kendisinin yazdığını veya düzenlediğini onaylamak ve içeriğini kabul etmek için koymuş olduğu ad ve işarettir.

Günümüzde ticari hayatın yoğun temposu içerisinde seri halinde mevcut evrakın fazlalığı sebebiyle, ıslak imza yerine imza kaşe uygulamalarına çok sık rastlanmaktadır. İmza kaşelerin ıslak imzanın yerini tutup tutmadığına ilişkin birçok tartışma yaşanmasıyla birlikte, özellikle sözleşmelere atılan imza kaşenin geçerli olup olmayacağı sorununa değinmekte fayda görülmektedir.

İmzaya ilişkin hukuki düzenleme Borçlar Kanunu (“BK”) ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu (“HUMK”) ’nda yer almaktadır. Bu düzenlemelere ilişkin açıklamalar aşağıda yer almaktadır.

1. BK m.14 uyarınca, üzerine borç alan kimsenin imzasının kendi el yazısıyla yazılması gerekmektedir. Ancak örf ve adetçe kabul gören durumlarda ve özellikle çok miktarda tedavüle çıkan kıymetli evrakın imzası gerektiği takdirde, bir alet vasıtasıyla atılan imza geçerli sayılır.
2. Yine BK m.15 uyarınca imza atamayan kişiler (okuma-yazma bilmeyen veya görme engelli kişiler) imza yerine parmak izi veya usulüne uygun olarak onaylanmış olması koşuluyla el ile yapılmış bir işaret veya mühür kullanabilmektedir.
3. HUMK m.297/2’de ise imza atmaya muktedir olmayan veya okuma yazma bilmeyen bir kimse imza atamayacağından, bu kişinin imza yerine parmak izi veya mühür kullanabileceği, senetteki parmak izi veya mührün borçluya aidiyeti veya bizzat borçlu tarafından basıldığıнын ihtiyar kurulunca veya o yerde tanınmış iki tanık tarafından onaylanması gerektiği ifade edilmektedir.

* Şubat 2011 tarihli Makale

Yukarıda yer alan maddeler uyarınca gerek Yargıtay içtihatları gerekse uygulama doğrultusunda imza atmaya muktedir olan kişilerde, imzanın el ile atılması kural olup, hatta kıymetli evrak tanziminde zorunludur. Bu kişiler tarafından parmak izi, kaşe imza veya mühür kullanılması halinde, bu parmak izi, kaşe imza veya mührün resmi makamlarca usulüne uygun olarak onaylanması halinde bile geçerli olamayacağı sonucuna varılmaktadır. Anılan sebeplerle, günümüzde çok sık rastlandığı şekilde, sözleşmelerde şirket yetkilisine ait imza yerine imza kaşesinin kullanılması hukuka uygun değildir. Bu konuya ilişkin olarak ileride sözleşmeye ilişkin herhangi bir ihtilaf söz konusu olduğu takdirde imza kaşesinin hukuka uygun olmadığına karşı tarafça ileri sürülerek tartışılması muhtemeldir.

Vergi uygulamaları açısından da faturada imzanın bulunması zorunludur. Ancak Maliye İdaresi, iş yoğunluğu ve gün içerisinde düzenlenen fatura sayısının çok olması dikkate alınarak imzaya yetkili olanların imzalarının noterce onaylanarak fatura üzerine anlaşmalı matbaada bastırılarak kullanılabilmesi yönünde muktezalar vermektedir. Her ne kadar bu doğrultuda, imza kaşesinin geçerli olabileceği düşünülse de, mukteza görüş verilen kuruma özgü olup o kurumu sorumluluktan muaf tutacağından, konuya ilişkin olarak ve kişi veya kuruma özgü mukteza alınmasında fayda görülmektedir.

Yabancı Hakem Kararlarının Tenfizinde Harç Meselesi*

Av. Ezgi Babur

Yabancı hakem kararlarının tenfizinde alınacak karar ve ilam harcı meselesi, uygulamada sorun yaratan bir konudur. Özellikle, Ulusal Yargı Ağı Projesi (“UYAP”) uyarınca tenfiz davaları bakımından maktu harç alınmasına rağmen, 492 sayılı Harçlar Kanunu’nun (“Harçlar Kanunu”) 3. maddesinde hakem kararlarının tenfizinde kararın mahiyetine göre karar ve ilam harcının alınacağının düzenlenmesi, nispi harca tabi bir uyuşmazlık bakımından verilen hakem kararlarının tenfizinde de nispi harç alınması sonucunu doğurmakta, dolayısıyla karışıklıklara yol açmaktadır.

Genel Olarak

Yabancı hakem kararlarının tenfizinde alınacak karar ve ilam harcının belirlenmesi konusunda, tenfiz yargılamasında yapılacak incelemenin niteliği önem taşır. Bu nedenle, tenfiz yargılamasının niteliği kısaca ele alınacaktır.

Tenfiz yargılaması sırasında tenfiz hâkimi, esasa ilişkin bir inceleme yapmayıp, yalnızca tenfiz şartlarının ve tenfiz engellerinin mevcut olup olmadığını inceler. Bu konu, doktrinde “*révision au fond*” yasağı olarak da anılır. Hakem kararının esasına girilip bir de tenfiz hâkimi tarafından denetime tutulması, taraflarca tahkime başvurulmasındaki amacı tamamen ortadan kaldıracaktır. Bu nedenle, *révision au fond* yasağı, yabancı hakem kararlarının tenfizine hâkim olan temel ilkeler arasındadır.

Gerçekten de taraflar, aralarındaki uyuşmazlıkları tahkim yoluyla çözmeyi tercih etmek suretiyle, bu konudaki yetkiyi yerel mahkemelere değil, hakemlere tanımış olmaktadır. Hakemler tarafından verilen kararların tenfiz hâkimi tarafından içerik veya hukuka uygunluk bakımından incelenmesi, tarafların tahkim yargılaması yönünde yaptıkları tercihin dikkate alınmaması anlamına gelecektir.

Bu doğrultuda, tenfiz davaları bakımından alınacak harcın da, yukarıdaki açıklamalarımız doğrultusunda ele alınması yerinde olacaktır.

* Aralık 2011 tarihli Makale

Harçlar Kanunu’nun İlgili Maddelerinin İncelenmesi

Yabancı hakem kararlarının tenfizi bakımından alınacak harçlar, Harçlar Kanunu’nun 3. maddesinde düzenlenir. İlgili maddenin birinci fıkrası uyarınca, hakem kararlarının tenfizinde, hakem kararının mahiyetine göre karar ve ilam harcı alınır. Yine aynı maddenin ikinci fıkrasında da, yabancı hakem kararları ile, kanun gereğince tahkim yolu ile çözülmesi zorunlu olan dâvalardan da aynı suretle harç alınacağı düzenlenir.

Karar ve ilam harçları, Harçlar Kanunu’na ekli bulunan 1 Sayılı Tarife’de düzenlenir. İlgili tarifenin nispi harçları düzenleyen III/1 başlığı uyarınca, *“konusu belli bir değerle ilgili bulunan davalarda esas hakkında karar verilmesi halinde”*, hüküm altına alınan anlaşmazlık konusu değer üzerinden binde 59,4 oranında nispi harç alınmaktadır. Maktu harç ise, 1 Sayılı Tarife’nin III/2 başlığı altında düzenlenir. İlgili düzenlemeye göre, nispi harç alınacağı düzenlenen haller dışında kalan davalarda, maktu harç alınacaktır.

Görüldüğü gibi, Harçlar Kanunu’na ekli 1 Sayılı Tarife’de, *“konusu belli bir değerle ilgili bulunan davalarda esas hakkında karar verilmesi halinde”* nispi harç alınacağı, açıkça düzenlenmektedir. Ancak, tenfiz davalarında, esasa ilişkin bir karar verilmeyip, yalnızca tenfiz şartlarının ve tenfiz engellerinin bulunup bulunmadığı yönünde bir inceleme yapılmaktadır.

Kaldı ki, UYAP sisteminde de, tenfiz davaları bakımından maktu harç alınması şeklinde bir uygulama görüldüğünden, harcın mahkeme yazı işleri müdürlüğü tarafından maktu harç olarak hesaplanması ve maliye veznisi tarafından da maktu harç tahsil edilmesi söz konusu olmaktadır.

Ancak, doktrin ve Yargıtay kararları, genellikle tenfiz davalarında, tenfizi talep edilen kararın niteliğine göre nispi harç alınması yönündedir. Baki Kuru’ya göre, yabancı hakem kararının tenfizini isteyen taraftan başvurma harcı ve nispi harca tabi davalarda nispi karar ve ilam harcının dörtte biri, maktu harca tabi davalarda ise maktu karar ve ilam harcı peşin olarak alınır.

Bu görüşe atıf yapan bir Yargıtay kararı da, aşağıdaki gibidir:

“Öte yandan yabancı hakem kararlarının tenfizine ilişkin mahkeme kararından hakem kararının mahiyetine göre (Türk Hakem

Kararları gibi) karar ve ilam harcı alınır. Bu durumda yabancı hakem kararının tenfizini isteyen taraftan başvurma harcı ve nispi harca tabi davalarda nispi karar ve ilam harcı alınır (Prof. Dr. Baki Kuru, Hukuk Muhakemeleri Usulü, Altıncı Baskı, Cilt VI, 2001, sf. 6210, 6211). Somut olayda nispi harç alınması gerektiği gözetilmeden maktu harç alınması da isabetsizdir.” (Yargıtay 19. H.D.’nin 15.9.2009 tarihli, 2009/5703 E., 2009/8256 K. sayılı kararı)

Görüldüğü gibi Yargıtay, maktu harç alınan bir tenfiz davasında, nispi harç alınması gerektiğine hükmetmiştir.

Sonuç

Yabancı hakem kararlarının tenfizinde ödenmesi gereken harç konusundaki uygulama netlik kazanmamıştır. UYAP sistemi uyarınca, alınan harcın maktu olması ve aleyhine tenfiz istenen tarafın daha sonra harcın tamamlattırılmasını istemesi şeklinde sağlıklı olmayan bir uygulama gelişebilmektedir. Tenfiz hâkiminin yapacağı inceleme, dava değeri ne olursa olsun, tenfiz şartlarının ve tenfiz engellerinin bulunup bulunmadığının incelenmesinden ibarettir. Bu nedenle, tenfiz yargılamasında esasa girilmesi ve tenfiz yargılamasının mahiyeti bakımından, Harçlar Kanunu’nda tenfiz davaları bakımından maktu harç alınacağının düzenlenmesi uygun olacaktır.

MUHTELİF

Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunmasına İlişkin Olarak Mevzuatta Meydana Gelen Değişiklikler*

Av. Süleyman Sevinç

Bilindiği üzere ülkemizde kültür ve tabiat varlıkları, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile koruma altına alınmıştır. Bu kanun uyarınca Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu oluşturulmuş ve kanun, bu kurullar aracılığıyla uygulanmıştır. Bununla beraber, 17.08.2011 tarih ve 28028 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 08.08.2011 tarihli ve 648 sayılı KHK’nın 41. maddesi ile bu kanunda yer alan “Tabiat Varlıkları” ibaresi, kurulların isminden çıkartılmıştır. Böylece, tabiat varlıklarını koruma kurulları söz konusu kanun kapsamı dışında kalmıştır.

Yönetmelik’in Amaç ve Kapsamı

Bu durum sebebiyle tabiat varlıklarının korunması açısından ortaya çıkan boşluk 18.10.2011 tarihli ve 28088 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Tabiat Varlıklarını Koruma Komisyonları Kuruluş ve Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik (“Yönetmelik”) ile giderilmiştir. Söz konusu Yönetmelik, korunması gerekli olan taşınmaz tabiat varlıkları ve doğal sit alanları ile ilgili olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığına (“Bakanlık”) verilen görevlerin yapılmasını sağlamak üzere, Tabiat Varlıklarını Koruma Merkez Komisyonunun (“Merkez Komisyon”) ve tabiat varlıklarını koruma bölge komisyonlarının (“Bölge Komisyonu”) kurulmasına ve çalışmalarına dair usul ve esasları düzenlemek üzere hazırlanmıştır.

Bunun yanında Yönetmelik, söz konusu komisyonların kurulmasını ve korunması gereken taşınmaz tabiat varlıkları ve doğal sit alanlarına ilişkin iş ve işlemleri kapsamaktadır. Dolayısıyla taşınmaz tabiat varlık-

* Ekim 2011 tarihli Makale

ları ve doğal sit alanlarına ilişkin iş ve işlemler, Yönetmelik çerçevesinde ve kurulan komisyonlar aracılığıyla yürütülecektir.

Komisyonların Kuruluşu ve Görevleri

Söz konusu komisyonlar, Bakanlık’a bağlı olarak kurulacak Merkez Komisyon ile Bakanlık’ın uygun göreceği yerlerde kurulacak Bölge Komisyonlarıdır. Bu komisyonların kuruluşu, komisyon üyelerinin nitelikleri, komisyonların görevleri ve çalışma şekilleri, gerek Merkez Komisyon gerekse de Bölge Komisyonları için ayrı ayrı düzenlenmiştir.

Merkez Komisyon, Bakanlık Müsteşarı veya ilgili Müsteşar Yardımcısı başkanlığında 15 üyeden oluşmaktadır. Bu şekilde kurulacak Merkez Komisyon, Bölge Komisyonları arasındaki koordinasyonu sağlamak, Bölge Komisyonlarının kararlarına karşı yapılan itirazları değerlendirmek ve Bölge Komisyonlarınca alınan kararlar nedeniyle uygulamada doğan genel sorunları değerlendirerek karar vermekle görevli olacaklardır.

Bunun yanında Bölge Komisyonları, 5 ila 7 üyeden oluşmak kaydıyla, Bakanlık tarafından, gerekli görülen yerlerde kurulacaktır. Bölge Komisyonları, Bakanlıkça tespit edilmesi öngörülen tabiat varlıkları veya doğal sit alanlarının esas değerlendirmesini yaparak görüş vermek, uygulamaya yönelik projeler ile değişiklikleri hakkında karar vermek, korunması gerekli taşınmaz tabiat varlıklarının koruma alanlarının tespitini yapmak, korunması gerekli taşınmaz tabiat varlıkları ve bunların koruma alanlarına ilişkin uygulamaya dönük karar almak gibi hususlarla görevli olacaktır.

Komisyon Kararları

Yönetmelik’te belirtilen şekilde kurulan ve faaliyet gösteren Bölge Komisyonlarının alacağı kararlar, Bölge Komisyonunun bulunduğu ildeki Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü (“Müdürlük”) tarafından ilgili mercilere dağıtılacaktır. Alınan kararların mevzuatla çelişmesi halinde ise Müdürlük, kararın dağıtımını yapılmadan önce durumu Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğüne (“Genel Müdürlük”) iletecek ve Genel Müdürlüğün konu hakkındaki görüşü istenecektir. Genel Müdürlük görüşü, Bölge Komisyonunun ilk toplantısında değerlendirilerek karara bağlanacaktır.

Yönetmelik kapsamında ilgili kurum ve kuruluşlar kararlara uymakla yükümlü tutulmuştur. Bununla beraber, kararlara karşı idari yargı yoluna başvurulabilecektir. Kararlara karşı idari yargı yoluna başvurulması halinde ise kararlara karşı açılan davalarda, idari yargı tarafından iptal veya yürütmenin durdurulması kararı verilmedikçe Bölge Komisyonları, davacı ve mecburi dava arkadaşı dışındaki kişilerce yapılan başvuruları değerlendirebilecektir.

Söz konusu Yönetmelik, kapsam dahilinde alınan kararlara karşı itiraz yoluna ilişkin düzenlemeler de içermektedir. Bu düzenleme uyarınca, planlama yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile valilik ve belediyeler, komisyonlarca alınan tabiat varlıklarının koruma alanları, sit alanı, derecelendirilmesi, sit geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları, koruma amaçlı imar planları ve revizyonlarına ilişkin kararlara karşı altmış gün içerisinde Merkez Komisyona itiraz edilebilecektir.

Sonuç

Görüldüğü üzere, 648 sayılı KHK ve söz konusu Yönetmelik, iki ayrı otoritenin doğuşuna sebep olmuştur. Bu durum tabiat ve kültür varlıklarının daha etkin korunmasını sağlayabilecekse de bürokrasiyi artıracaktır. Bunun yanında, idari yargıya konu edilebilecek işlem sayısı da ikiye katlanacaktır. Bu durum, yargı sürelerinin uzamasına ve projelerin aksamasına sebep olabilecektir.

İktisadi Müesseselerde Mecburi Türkçe Kullanılması Hakkında Kanun*

Av. Sedef Üstüner

Hukuki işlemlerin ve senetlerin geçerliliği Türkçe olmasına bağlı olmayıp, yabancı dilde olan hukuki işlemler de geçerlidir. Ancak Türk uyruklu her şirket ve müesseseler Türkiye dahilindeki iş ve işlemlerini, yabancı şirket ve müesseseler ise Türk müesseseleri ve Türk vatandaşlarıyla olan iş ve işlemlerini Türkçe gerçekleştirmek zorundadır.

22.04.1926 tarih ve 353 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 805 sayılı “İktisadi Müesseselerde Mecburi Türkçe Kullanılması Hakkında Kanun”(“Kanun”), adından da anlaşılacağı üzere, Türk Şirketlerinin ve müesseselerinin yapacakları her türlü işlemin ve tutmak zorunda oldukları tüm kayıtların nasıl düzenleneceğini öngörür.

Kapsam

Kanun’un 1.maddesinde yapılan düzenlemeye göre, Türk tabiiyetindeki her nevi şirket ve müesseselerin Türkiye sınırları içinde yapacakları her türlü işlem, sözleşme, iletişim, hesap ve defterlerini Türkçe tutmaları zorunludur.

Buradaki “şirket ve müessese” kavramına gerçek kişi tacirler de dahildir. Türk şirket ve müesseselerin diğer Türk şirket ve müesseselerle birlikte yabancı şirket ve müesseselerle yaptıkları işlem, sözleşme ve yazışmalar da bu Kanun’a tabidir.

Bir Türk şirketinin Türkiye dışında yapacağı bir sözleşmenin hüküm ve sonuçları Türkiye’de doğmuş olsa dahi Türkçe olması zorunlu değildir.

Aynı şekilde Türk şirket ve müesseselerin yabancı ülkede bulunan şube veya kuruluşları ile ve yine Türk şirketlerin Türkiye dışında yapmış oldukları iş ve işlemlerde Türkçe kullanma zorunluluğu yoktur.

Kanun’un 2.maddesi ise yabancı şirketlerin Türkiye sınırları içerisinde yapmış oldukları iş ve işlemler ile tutmak zorunda oldukları belgelere

* Temmuz 2011 tarihli Makale

ilişkin mecburiyeti düzenler. Bu maddeye göre yabancı şirketlerin Türkçe zorunluluğu Türk resmi makamlarına sunulacak belge ve defterler için mevcuttur.

Yine aynı şekilde 2.maddede, yabancı şirketlerin Türk vatandaşları veya Türk şirketleri ile işlem, iletişim ve temasları halinde Türkçe kullanma zorunluluğu söz konusudur.

Yabancı şirketlerin Türkçe kullanma zorunluluğu yalnızca maddede sayıldığı şekilde Türk vatandaşı veya Türk şirketler ile resmi kurumlarla yapılan iş, işlem, sözleşme ve yazışmalara münhasırdır. Bu sebeple Türkiye sınırları içerisinde bulunsada dahi, yabancı şirketlerin kendi bünyesinde veya başkaca yabancı şirketlerle temaslarında Türkçe zorunluluğu aranmaz. Fakat yabancı şirketlerin Türk kamu kurumlarına sunacakları belge ve defterlerin de Türkçe olması zorunludur.

Kanun'un 3.maddesi, yabancı şirketlerin Türkçe yanında başkaca bir dil daha kullanmaları halini düzenler. Buna göre, Türkçe yanında başkaca bir dilde hazırlanmış bir metnin de bulunabileceği, ancak Türkçe metin altına atılmış imzanın geçerli olacağı yer alır. İmzanın yabancı metin altına atılması halinde dahi, Türkçe metin geçerli sayılır.

Türkçe kullanma zorunluluğuna ilişkin örneklerden birisi şirketlerin kullandıkları ticaret unvanıdır. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın tebliğinde yer alan düzenlemeler uyarınca ticaret şirketlerinin unvanı ve devamındaki isimler Türkçe olmak zorundadır. Bu kuralın tek istisnası ise şirket faaliyet konusuna giren mal veya hizmetin yabancı ad veya markada olması ve şirket ortağının yabancı olması halidir. Ancak bu takdirde de unvanın yine kanuna, kamu düzenine, milli ve kültürel değerlere aykırı olmaması ve üçüncü kişilerde yanlış kanaat uyandırmaması gerekir.

Kambiyo senedi düzenlemelerinde ise Türk Ticaret Kanunu hükümleri de dikkate alınarak Türkiye'de Türk tabiiyetindeki kişiler arasında veya taraflardan birisinin Türk diğerinin yabancı uyruklu olması halinde de kişiler arasında yabancı dilde kambiyo senedi düzenlenmesi mümkündür. Aynı şekilde yabancı dilde düzenlenen kambiyo senedinin cirosu ile alacak talebinde bulunulması da mümkündür.

Kanun'un 4.maddesi uyarınca ise, yukarıda belirtilen şirket ve müesseselerin her türlü bilgi ve belgelerinin Türkçe düzenlenmemesi durumunda, bu bilgi ve belgeler şirket ve müesseseler lehine dikkate alınmaz.

Kanun'un 7.maddesi ise, Kanun hükümlerine aykırı hareket edilmesi halinde adli para cezası uygulanmasını hüküm altına alır. Buna göre, söz konusu aykırılığı gerçekleştiren kişi, 100 günden az olmamak üzere adli para cezasına mahkûm edilir.

Yargıtay Kararları

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 30.10.1979 tarih, 1979/3309 E.-1979/5469 K. sayılı ilamı uyarınca, işin niteliği gereği uluslararası terimlerin aynen kullanılmasının zorunlu olduğu durumlar istisnai olmak üzere, teminat mektubunun Türkçe düzenlenmesi gerekmekte olup, yabancı dilde konan kayıtlar geçerli sayılmamaktadır.

Yargıtay 13.Hukuk Dairesi'nin 23.6.2003 tarih, 2003/3773 E.-2003/8176 K. sayılı ilamında, Kanun'un 1.maddesine atıf ile fatura kaydının Türkçe olacağı, ancak sözleşmede ödemenin döviz bazında yapılacağı belirtilmiş iken, sırf fatura kaydının Türkçe tutulması zorunluluğuna dayanarak alacağın da Türk Lirası olarak talep edilmesinin doğru olmadığı belirtilmektedir.

Yargıtay 11.Hukuk Dairesi'nin 4.12.2007 tarih, 2006/89 E.-2007/15338 K. sayılı ve 04.05.2009 tarih, 2009/2051 E.-2009/5292 K. sayılı ilamları da Türkiye'de bulunan banka tarafından düzenlenen ve yurtdışı şubesine İngilizce olarak gönderilerek imzalatırılan sözleşme ve eklerinin geçerli olup olmadığına Kanun m.1 ve m. 4'ün birlikte değerlendirilmesi suretiyle tartışılarak karar verilmesi gerektiği yönündedir.

Yine Yargıtay'ın yerleşik uygulamalarında, esasen Türkçe düzenlenmesi zorunlu olan bir sözleşmeye işin nitelik ve özellikleri doğrultusunda yabancı terimlerin aynen yazılabileceği ve bu hususun Kanun'a aykırılık teşkil etmeyeceği görülmektedir.

Sonuç

Kamu otoriteleri tarafından özellikle ticari faaliyetlerin etkin bir şekilde denetlenebilmesi için Kanun uyarınca Türkçe kullanma zorunluluğu yerinde olmakla birlikte, Kanun'un katı bir şekilde uygulanmadığı, sıklıkla ihlal edildiği, yabancı dilde uygulamalara rastlandığı da sıklıkla görülmektedir.

Yanlış Sigorta Uygulamalarının Tespiti, Bildirimi, Kaydı ve Bu Uygulamalarla Mücadele Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik *

Av. Pelin Baydar

Yanlış sigorta uygulamalarının tespiti, bildirimi, değerlendirilmesi ve raporlanmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi ile sigorta ilişkisindeki tarafların yükümlülüklerinin düzenlenmesi amacıyla Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı tarafından hazırlanan “Yanlış Sigorta Uygulamalarının Tespiti, Bildirimi, Kaydı ve Bu Uygulamalarla Mücadele Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” (“Yönetmelik”) 30.04.2011 tarih ve 27920 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Yönetmeliğin geçici 1. maddesinin yayımı tarihinde, diğer hükümlerinin ise 01.06.2011 tarihinde yürürlüğe girmesi öngörüldü.

Yönetmeliğin 5. maddesinde yanlış sigorta uygulamaları tanımlandı. Buna göre;

- a) Şirket içi yanlış sigorta uygulamaları: Şirketin her kademedeki personelinin tek başına veya şirket içi ve/veya şirket dışından üçüncü şahıslarla birlikte şirket aleyhine gerçekleştirdiği yanlış sigorta uygulamaları,
- b) Sigortalı yanlış sigorta uygulamaları ve tazminat sürecindeki yanlış sigorta uygulamaları: Sigortalının, sigorta ilişkisi içerisinde ilgili tarafların, tazminat takip araçları, hasar tedvir ve tasfiyesini yürütenler, sigorta eksperleri gibi bu ilişkide rol oynayanların sigorta sözleşmesinin kurulması ve yürürlüğü ile sigorta tazminatının tekemmülü aşamalarında şirkete karşı gerçekleştirdikleri yanlış sigorta uygulamaları,
- c) Aracı yanlış sigorta uygulamaları: Sigorta araçlarının şirketlere, sigortalılara veya sigorta ilişkisi içerisinde ilgili kişilere karşı gerçekleştirdikleri yanlış sigorta uygulamaları,

* *Haziran 2011 tarihli Makale*

ç) Diğer yanlış sigorta uygulamaları: (a), (b) ve (c) bentlerinde sayılan haller dışındaki yanlış sigorta uygulamaları

olarak tanımlandı.

Yönetmelik ile yanlış sigorta uygulamaları karşısında şirketler ve aracılara (i) iş dürüstlüğüne yüksek standartlara ulaştırmak için gerekli tedbirleri alma; (ii) yanlış sigorta uygulamalarının önlenmesi, tespiti, kayıt altına alınması, ortadan kaldırılması ve ilgili mercilere bildirim için etkin usulleri tesis ederek, bu amaçla gerekli kaynağı tahsis etme yükümlülüğü getirildi.

Ayrıca, şirketlere potansiyel riskleri tespit etme; yanlış sigorta uygulamaları yapılabilecek süreçleri kontrol altına almak için gerekli tedbirleri alma; yönetim kurulu dâhil tüm çalışanlarının yanlış sigorta uygulamaları hakkında içeriği müsteşarlık tarafından belirlenen eğitimleri almalarını sağlama ve sigortalı, lehtar ve hak sahiplerini sigorta tazminatını etkileyecek konularda yanlış bilgi vermelerinin sonuçları hakkında bilgilendirme gibi ilave yükümlülükler getirildi.

Yanlış sigorta uygulaması şüphesi nedeniyle tazminat talebini reddetmelerinde de sigorta şirketlerinin durumu ilgiliye yazılı olarak bildirmek ve bu hususu veri tabanına işlemek zorunda oldukları belirtildi.

Yönetmeliğin 12. maddesinde yanlış sigorta uygulamalarına ilişkin bilgilerin kaydedildiği, Müsteşarlıkça belirlenen yetkili kullanıcılar ile şirketlerin erişimine açık özel bir veri tabanı kurulması öngörüldü.

Geçici 1. maddede şirketler, bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden önce mevcut olan yanlış sigorta uygulamalarını, özellikle mahkeme kararıyla hükme bağlanmış veya adli kovuşturmayla konu olan durumları, bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren üç ay içerisinde veri tabanına işlemek zorunda tutuldu.

Ticari Araçlarda Reklam Bulundurulması Hakkında Yönetmelik *

Av. Pelin Baydar

Yönetmeliğin Amacı ve Kapsamı

Ticari Araçlarda Reklam Bulundurulması Hakkında Yönetmelik (“Yönetmelik”) 06.08.2011 tarihli, 28017 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Yönetmeliğin amacı belediye ve mücavir alan sınırları içinde yük ve yolcu taşıyan ticari araçların iç ve dış kısımlarında reklam bulundurulmasına dair usul ve esasları belirlemektir.

Bu kapsamda Yönetmelik hükümleri, belediye ve mücavir alan sınırları içinde umumi servis aracı, personel servis aracı ile okul taşıtı hariç olmak üzere, i) ticari amaçla yük ve yolcu taşımacılığı yapılan taksi, ii) taksi dolmuş, iii) minibüs, iv) otobüs, v) kamyonetler ile vi) kiralık otomobil cinsi motorlu araçları ve bu araçlarla çekilen hafif römorkları kapsar.

Yönetmelikteki tanımlar şöyledir:

- Reklam, araçlarda bulundurulması izne tabi; yazı, işaret, resim, şekil, sembol, pano, ilan, flama, bayrak ve benzerleri ile sesli, ışıklı ve görüntülü donanımları kullanmak suretiyle bir malı, işi, kuruluşu veya hizmeti tanıtmaya faaliyetini;
- Reklam alan, reklamcı tarafından hazırlanan veya yönetilen reklamı, aralarında yapacakları sözleşmeye istinaden ticari araç reklam izin belgesinde belirtilen süre içerisinde ticari aracında bulunan gerçek veya tüzel kişiyi;
- Ticari araç reklam izin belgesi, reklam bulundurulacak ticari araçlara ilgili belediye tarafından verilen belgeyi;
- Ticari araç reklam yetki belgesi ise Türk Ticaret Kanununa göre kurulmuş ve reklam veya tanıtım faaliyeti ile iştigal eden gerçek veya tüzel kişilere ilgili belediyelerce verilen belgeyi

ifade eder.

* Ağustos 2011 tarihli Makale

Ticari Araç Reklam Yetki Belgesi ve Ticari Araç Reklam İzin Belgesi Alma Mecburiyeti

Yönetmelik m. 5 uyarınca, ticari araçlara reklam uygulanabilmesi için ilgili belediyeden yetki belgesi alınması zorunludur. Belediyeye yapılan müracaatlar yedi iş günü içerisinde sonuçlandırılır ve uygun bulunması halinde ticari araç reklam yetki belgesi onaylanır ve reklamcıya teslim edilir. Yetki belgesi bir yıl süreyle geçerli olup, yetki belgesi devredilemez ve kiralanamaz. Yetki belgesi alındığı belediye ve mücavir alan sınırları içinde yapılacak reklam faaliyetleri için geçerlidir.

Yönetmelik m. 6 uyarınca, reklam kampanyalarının süresi bir yılı geçemez. Kampanya süresi yetki belgesi süresini aşıyor ise, yetki belgesi süresinin uzatılması zorunludur. Tek kampanya içerisinde sadece bir mal veya hizmet koluna ait reklamlar yapılabilir. Bir mal veya hizmet koluna ait kampanya içerisinde değişik marka ve ürünlerinin değişik sürelerde reklamı yapılabilir. Araçlara reklam uygulanması ve uygulanan reklamların çıkartılarak araçların eski haline getirilmesi sırasında meydana gelebilecek zararların karşılanması amacıyla, ticari araç reklam izin belgesinin düzenlenmesi esnasında reklam kampanyasında kullanılacak her araç başına belirlenen miktarlarda banka teminat mektubunun ilgili belediyeye ibrazı zorunludur. Devam eden bir kampanya içerisinde reklamcı, araç artırımına gitmesi veya araç cinsini değiştirmesi halinde; her araç için gerekli teminat mektubunu ibraz etmek ve ticari araç reklam izin belgesi almak zorundadır.

Yönetmelik m. 7 uyarınca, ticari araç reklam yetki belgesine sahip reklamcı ile ticari araçlarında reklam bulunduracak araç sahip veya işletenleri arasında sözleşme yapılır. İzin belgesi almak için ilgili belediyeye yapılan müracaatlar yedi iş günü içerisinde sonuçlandırılarak, uygun bulunması halinde reklamın mahiyetine göre her araç için ayrı ayrı olmak üzere ticari araç reklam izin belgesi onaylanarak reklamcıya teslim edilir.

Araçların dış ve iç kısmına reklam takılmasında ve bulundurulmasında aşağıdaki usul ve esaslar uygulanır:

- i) Araçların camlarına, tekerleklerine, ön ve arka kısımlarına reklam uygulanamaz.

- ii) Araçlara komple giydirme veya aracın rengini tamamen değiştirecek şekilde reklam uygulanamaz.
- iii) Reklamlarda kullanılacak pano, tabela ve benzerleri; aracın ışıık donanımını, çalışma yerini ve şeklini, kapasite ve diğer niteliklerini belirleyen plaka, şekil, sembol ve yazı gibi bulundurulması zorunlu ayırım işaretlerini, yan kapılarda ve araç üzerinde bulunan plaka numaralarını kapatamaz. Araca reklam uygulandığında reklam renkleriyle aracın güzergâh ve plaka yazılarının aynı renkte olması halinde, yazı ve plakalar aynı ebatta yazılması şartı ile başka renklerde yazılabilir.
- iv) Kullanılacak reklam tabelası, panosu veya benzerlerinin, araç karo-roserinden ayrı olarak, aracın genişliğini, yüksekliğini ve uzunluğunu aşacak şekilde bulundurulması ve kullanılması yasaktır. Ancak otomobil, taksi ve taksi dolmuşların tavanından itibaren bağlantı ayağı ve diğer montaj aparatları dahil yüksekliğı 50 santimetreyi geçmeyecek, taksi ve taksi dolmuş levhasını kapatmayacak ve tavanda bulunan plaka numarasını örtmeyecek şekilde reklam panosu takılabilir. Reklam panosunun plaka numarasını örtmesi halinde, panonun üzerine veya araç tavanının diğer bölümüne aynı ebatta ve renkte plaka numarası yazılır.
- v) Hafif römorklarda kullanılacak reklam tabelası, panosu veya benzerlerinin, hafif römorkun ve çeken aracın genişliğini, yüksekliğini ve uzunluğunu aşacak şekilde bulundurulması ve kullanılması yasaktır. Ancak, otomobil, taksi ve taksi dolmuşlarla çekilen hafif römorklarda kullanılacak reklam tabelası, posu veya benzerlerinin yüksekliğı, çeken aracın yüksekliğini 50 santimetreye kadar geçebilir.
- vi) Araçlarda bulundurulacak reklamlar; çevirmeli veya sabit tabela, pano, bant ve benzerlerinin kullanımı usulü ile yapılabileceğı gibi, boyama ya da folyo kaplama şeklinde de yapılabilir.
- vii) Araçların dış kısmında yapılacak reklamlarda sesli veya görüntülü cihazlar, üç boyutlu objeler ile diğer sürücüler ve karayolunu kullananlar için tehlike yaratacak derecede yansıma yapan malzemeler kullanılamaz.

- viii) Araçlarda kullanılacak reklam tabelası, panosu veya benzerleri; düşecek, kayacak, dengeyi bozacak, karayoluna değecek, yoldaki bir şeye takılacak, gürültü çıkaracak ve sürücünün görüşünü engelleyecek şekilde olamaz.
- ix) Araç içerisine sürücünün göremeyeceği bir alana görüntülü reklam cihazları konulabilir.
- x) Araç üzerinde bulundurulanan reklamlar, silinme, zedelenme ve benzeri sebeplerle görüntü kirliliğine neden olacak şekilde bulundurulamaz.
- xi) Reklam kampanyası bitiminde, araçların iç ve dış kısımlarındaki reklamlar beş iş günü içerisinde kaldırılır. Araç sahip veya işletenleri, kaldırılan reklamların araç üzerinde meydana getirdiği renk değişikliğini ve diğer değişiklikleri reklam süresinin bitiminden itibaren otuz gün içerisinde önceki haline getirmekle yükümlüdürler.
- xii) Tütün ve tütün mamulleri ile alkollü içkilerin tanıtılmasını amaçlayan reklamlar araçlarda bulundurulamaz.
- xiii) Reklamlarda yer alacak yazı, resim, şekil, sembol ve benzeri işaretler ile araç içerisinde görüntülü cihazlarla yapılacak yayınlar, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına, kanunlarına, Cumhuriyetin niteliklerine, Atatürk ilke ve inkılaplarına, dini, milli ve manevi değerlere, genel ahlaka, demokratik rejime, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, 23.02.1995 tarihli ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 16. maddesinde belirtilen esaslara ve Reklam Kurulu tarafından belirlenen ilkelere aykırı olamaz.
- xiv) Reklam Kurulu Başkanlığınca hakkında durdurma cezası uygulanan ticari reklam ve ilanlara, ticari araçlar üzerinde hiçbir suretle yer verilemez.

Yönetmelik m. 9 uyarınca ticari araç reklam izin belgelerinin araçlarda bulundurulması ve görevlilerin talebi halinde ibraz edilmesi zorunludur. Araçlarında, ticari araç reklam izin belgesi almaksızın reklam bulunduran, izin belgesinin süresi geçmiş olan veya izin belgesinde belirtilen şartları taşımayan reklamları bulunduran araç sahip ve sürücüleri hakkında yaptırım uygulanır.

Yönetmelik m. 12 uyarınca 28.02.1998 tarihli ve 23272 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ticari Araçlarda Reklam Bulundurulması Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Yönetmelik geçici m. 1 uyarınca, yönetmeliğin yayımı tarihinden önce verilmiş olan, ticari araç reklam yetki belgeleri ile ticari araç reklam izin belgeleri süresi sonuna kadar geçerlidir.

Sonuç

Belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde yük ve yolcu taşıyan ticari araçların iç ve dış kısımlarında reklam bulundurabilmek için ilgili belediyeden ticari araç reklam izin belgesi, ticari araç reklam yetki belgesi alınması zorunludur. Ticari araçların iç ve dış kısmına reklam takılması ve bulundurulmasında uygulanacak usul ve esaslar ise 06.08.2011 tarihinde yürürlüğe giren Ticari Araçlarda Reklam Bulundurulması Hakkında Yönetmelik’te ayrıntılı düzenlenmiştir. Bu yönetmeliğe aykırılık halinde yaptırım uygulanması söz konusu olacaktır.

Trafik Kazaları Nedeniyle İlgililere Sunulan Sağlık Hizmet Bedellerinin Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik *

Av. Ceyda Büyükorall

Yönetmeliğin Amacı ve Kapsamı

Trafik Kazaları Nedeniyle İlgililere Sunulan Sağlık Hizmet Bedellerinin Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik (“Yönetmelik”) 27.08.2011 tarihli, 28038 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Yönetmeliğin amacı trafik kazaları nedeniyle ilgililere sunulan sağlık hizmet bedellerinin tahsiline ilişkin usul ve esasların belirlenmesidir.

Bu kapsamda Yönetmelik hükümleri ülkemizde meydana gelen trafik kazalarını ve Zorunlu Trafik Sigortası, Zorunlu Taşımacılık Sigortasını ve Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortasını kapsar.

Yönetmelikteki tanımlar şöyledir:

- Kurum: Sosyal Güvenlik Kurumunu;
- Güvence Hesabı: 03.06.2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanununun 14 üncü maddesi çerçevesinde Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği nezdinde oluşturulan hesabı,
- Büro: 28.06.2008 tarihli ve 26920 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye Motorlu Taşıt Bürosunun Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ile kurulan ve anılan Yönetmelik çerçevesinde faaliyette bulunan Türkiye Motorlu Taşıt Bürosunu,
- Yeşil Kart Sigortası: Motorlu araçların Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasına dair Avrupa Sözleşmesi uyarınca düzenlenen sigortayı,
- Kanun: 13.02.2011 tarihli ve 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunu,

ifade eder.

* *Eylül 2011 tarihli Makale*

Genel Esaslar

Yönetmelik m. 4 uyarınca, trafik kazaları sebebiyle üniversitelere bağlı hastaneler ve diğer bütün resmi ve özel sağlık kurum ve kuruluşlarının sundukları tedavinin gerektirdiği tüm sağlık hizmet bedelleri, kazazedenin sosyal güvencesi olup olmadığına bakılmaksızın Kurum tarafından karşılanır.

Yönetmelik m. 5 uyarınca, Kurum tarafından karşılanan sağlık hizmet bedelleri için ilgili sigorta şirketleri ve Güvence Hesabı tarafından Kuruma aktarım yapılır.

Kuruma yapılacak aktarım Güvence Hesabı ve sigorta şirketleri arasında aşağıdaki şekilde paylaşılır:

- i) Zorunlu Trafik Sigortası, Zorunlu Taşımacılık Sigortası ve Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası poliçesi düzenleme yetkisi bulunan sigorta şirketleri, yazdıkları sigorta priminin belirlenen kısmını, primin tahakkuk ettiği ilgili ayı izleyen 3. ay sonuna kadar defaten veya 3 eşit taksitte Kuruma aktarırlar. Zorunlu Taşımacılık Sigortası ile Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası poliçesi düzenleyen şirketler Kanunun yayımı tarihinden önce meydana gelen trafik kazaları bakımından bu Yönetmelik ekinde yer alan hesaplama yöntemine göre belirlenen tutarı Hazine Müsteşarlığınca belirlenen vadelerde kuruma aktarırlar. Zorunlu Trafik Sigortası poliçesi düzenleyen şirketler ise Kanunun yayımı tarihinden itibaren 3 yıl boyunca Kuruma aktarım yaparlar.
- ii) Güvence Hesabı, Zorunlu Trafik Sigortası, Zorunlu Taşımacılık Sigortası ve Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası için ilgili sigorta şirketlerinden tahsil ettiği tüm katılım paylarının yüzde 15'ini tahsilâtı izleyen ayın 10. gününe kadar Kuruma aktarır. Güvence Hesabı Kanunun yayımı tarihinden önce meydana gelen trafik kazaları bakımından ise söz konusu katılım paylarının yüzde 20'sini Kuruma aktarır.
- iii) Hazine Müsteşarlığı belirlenen aktarım konusu tutarı, %50'sine kadar artırabilir veya azaltabilir.

- iv) Kurum alacağıının süresinde ödenmemesi halinde 31.05.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortasının 89. maddesi uyarınca gecikme cezası ve gecikme zammı uygulanır.

Yönetmelik m. 6 uyarınca, yabancı plakalı araçların karıştığı trafik kazalarından kaynaklanan sağlık hizmet bedelinden Yeşil Kart Sigortası çerçevesinde yabancı plakalı araç işletenin sorumluluğuna isabet eden kısmı Kurum tarafından Bürodan talep edilir. Yurt dışında meydana gelen trafik kazalarında Yeşil Kart Sigortası çerçevesinde Büro tarafından ödenmesi gereken sağlık hizmet bedelleri genel hükümler çerçevesinde Büro tarafından ödenir.

Yönetmeliğin 7. maddesi uyarınca trafik kazaları sebebiyle sağlık hizmeti talebine konu olabilecek isteğe bağlı sigortaları düzenleyen sigorta şirketlerinin anılan poliçeler çerçevesindeki sorumlulukları ise saklıdır.

Kuruma yapılan aktarım ile sigorta şirketleri ve Güvence Hesabının Zorunlu Trafik Sigortası, Zorunlu Taşımacılık Sigortası ve Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası poliçeleri kapsamında sigortalılara ve hak sahiplerine karşı sağlık/tedavi giderleri teminatı bakımından sorumlulukları sona erer.

Bu Yönetmelik çerçevesindeki sağlık hizmet bedelleri için Zorunlu Trafik Sigortası, Zorunlu Taşımacılık Sigortası ve Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası çerçevesinde sigortalı olan kişilerden ayrıca talepte bulunulamaz.

Yönetmelik m. 11 uyarınca, sigorta şirketlerinin ve Güvence Hesabının zarar sorumlusuna karşı rücu hakları saklıdır.

Geçici Hükümler

Geçici madde 1 uyarınca, Kanunun yayımı tarihinden önce meydana gelen trafik kazalarından kaynaklanan ve anılan tarih itibarıyla ödenmemiş tüm tedavi gideri bedelleri Kurumca ödenir.

Geçici madde 2 ise, Kanunun yayımı tarihinden Yönetmeliğin yayımı tarihine kadarki döneme ilişkin aktarımı ayrıntılı olarak düzenlemiştir.

Sonuç

Yönetmelik uyarınca, trafik kazaları sebebiyle üniversitelere bağlı hastaneler ve diğer bütün resmi ve özel sağlık kurum ve kuruluşlarının sundukları tedavinin gerektirdiği tüm sağlık hizmet bedelleri, Kurum tarafından karşılanır. Trafik kazaları nedeniyle ilgililere sunulan sağlık hizmet bedellerinin tahsiline ilişkin usul ve esaslar ise 27.08.2011 tarihinde yürürlüğe giren Trafik Kazaları Nedeniyle İlgililere Sunulan Sağlık Hizmet Bedellerinin Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te ayrıntılı düzenlenmiştir.

Aile Konutu ve Tapu Kütüğüne Aile Konutu Şerhi Konulmasının Hukuki Sonuçları *

Av. Ceyda Büyükorall

“Aile konutu” kavramı, ilk kez 01.01.2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu (“TMK”) ile medeni hukuk terminolojisine girmiştir.

Aile konutu TMK m. 194’de düzenlenmektedir.

Aile Konutunun Tanımı

TMK m. 194’de aile konutunun tanımı yer almamaktadır. Ancak, madde gerekçesinde aile konutu; eşlerin bütün yaşam faaliyetlerini gerçekleştirdiği, buna göre yaşantısına yön verdiği, acı ve tatlı günleri içinde yaşadığı alan olarak tanımlanmıştır. Doktrin ve Yargıtay içtihatlarında yer alan bir başka tanım ise aile konutu; eşlerin beraberce seçmiş oldukları ve varsa çocuklarıyla birlikte eylemli olarak içinde yaşadıkları ortak konut olarak ifade edilmiştir.

Bir taşınmazın aile konutu olarak kabulü için evlilik birliğinin varlığı ve eşlerin devamlı surette o taşınmazda oturmaları koşulu aranmaktadır. Dolayısıyla, hukuken evli sayılmayan çiftlerin yaşadığı veya eşlerin zaman zaman oturduğu örneğin yazlık vasıflı taşınmazlar aile konutu olarak değerlendirilmemektedir.

Aile Konutunun TMK’deki Düzenlemesi

TMK m. 193’de eşlerin her birinin diğeri ve üçüncü kişilerle her türlü hukuki işlemi yapabileceği yazılıdır. Ancak, aile konutu ile ilgili işlemler hukuki işlemlerde eşlerin serbestliği ilkesinin bir istisnasıdır.

Aile konutuna ilişkin TMK m. 194’deki düzenlemeye göre;

Eşlerden birinin diğeri eşin açık rızası bulunmadıkça, aile konutu ile ilgili kira sözleşmesini feshetmesi, aile konutunu devretmesi veya aile konutu üzerindeki hakları sınırlaması mümkün değildir.

* Temmuz 2011 tarihli Makale

Rızayı sağlayamayan veya haklı bir sebep olmadan kendisine rıza verilmeyen eş, hâkimin müdahalesini isteme hakkını haizdir.

Aile konutu ile ilgili kira sözleşmesine eşlerden yalnızca birinin taraf olması halinde, diğer eş de kiralayana yapacağı bir bildirimle sözleşmeye taraf haline gelebilir.

Aile konutunun eşlerden yalnızca birinin mülkiyetinde bulunması halinde ise, diğer eşe tapu kütüğüne aile konutu şerhinin konulmasını isteme hakkı verilmiştir.

Tapu Kütüğüne Aile Konutu Şerhinin Konulması

Tapu kütüğüne aile konutu şerhinin konulabilmesi için Tapu Sicili Tüzüğü m. 57 uyarınca; konutun aile konutu olduğunu kanıtlayan muhtarlıktan ve varsa apartman yönetiminden alınmış belge ile birlikte vukuatlı nüfus kayıt örneği veya evlilik cüzdanının ibrazı gerekmektedir.

Aile Konutu Şerhinin Mahiyeti ve Hukuki Sonuçları

Aile konutu şerhinin mahiyeti ve tapu kütüğüne aile konutu şerhinin konulmasının hukuki sonuçları Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 04.10.2006 tarihli, 2006/2-591E. ve 2006/624K. sayılı ilamında değerlendirilmiştir.

Aile konutu şerhinin kurucu bir şerh olup olmadığı, tapu kütüğündeki tescile iyi niyetle dayanarak mülkiyet hakkı kazanan işlem tarafı üçüncü kişinin bu kazanımının korunup korunmayacağı noktasında Yerel Mahkeme ile Özel Daire arasındaki uyuşmazlığı çözümleyen ilamda şöyle denilmektedir:

“...Madde gerekçesinde de ifade edildiği üzere, aile konutu eşlerin bütün yaşam faaliyetlerini gerçekleştirdiği, yaşantısına buna göre yön verdiği, acı ve tatlı günleri içinde yaşadığı, anılarla dolu bir alandır.

Bu kadar önemli olduğu açık olan bir malvarlığıyla ilgili olarak eşlerin tek başlarına hukuki işlem yapması, diğer eşin önemli yararlarını zedeler. Bu nedenledir ki, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 194. maddesi hükmü ile bu konutun başkalarına devri diğer eşin rızasına bağlanmıştır. Başka bir anlatımla, aile

konutu olarak özgülünen taşınmazın mülkiyetinin devri diğer eşin rızasına bağlı bir hukuki işlem olarak kabul edilmiştir. (Bilge ÖZ-TAN, Aile Hukuku, Ankara-2004, s. 207; Ahmet M. KILIÇOĞLU, Türk Medeni Kanunu'nda Diğer Eşin Rızasına Bağlı Hukuksal İşlemler ve Yasal Alım Hakkı, Ankara-2002, s. 18)

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 194. maddesi III. fıkrası hükmü ile rıza alınmadan yapılacak işlemleri önleyebilmek amacıyla tapu kütüğüne şerh verilmesi olanağı getirilmiştir. Ancak, hemen belirtmek gerekir ki, anılan madde ile tapuya güven ilkesine bir istisna getirilmiş değildir. (KILIÇOĞLU, s. 20)

Aile konutu olarak özgülünen taşınmaz malın maliki olmayan eş tarafından tapu kütüğüne konutla ilgili gerekli şerhin verilmesi istenilmemiş olsa bile işlem tarafı iyi niyetli üçüncü kişinin aynı hak kazanımı 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 1023. maddesi hükmü ile korunmuştur.

Şerhin etkisi ise eşin rızası alınmadan gerçekleştirilen kazandırıcı işlemlerin üçüncü kişinin iyi niyetine rağmen geçersiz sayılacağına yöneliktir. Bu sebeple, yerel mahkemenin tasarruf yetkisi sınırlamasının şerh ile doğacağı; eş söyleyişle, şerhin bir “kurucu şerh” olduğuna ve işlem tarafı üçüncü kişinin iyi niyetli olmasının aranmasına gerek kalmaksızın kazanımının korunması gerekeceğine ilişkin belirlemesi yerinde değildir.

Bilindiği üzere 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 1023. maddesi, tapuya güven ilkesini öngörmektedir. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 194. maddesi III. fıkrası ise, tapuya güven ilkesinin aynen sürdürülmekte olduğunun bir ifadesidir. (KILIÇOĞLU, s. 20)”

Anılan ilamdan anlaşılacağı üzere Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, aile konutu şerhinin kurucu bir şerh olmadığını; ancak TMK m. 194 ile tapuya güven ilkesine de bir istisna getirilmediğini; dolayısıyla tapu kütüğünde aile konutu şerhinin bulunmaması halinde, diğer eşin rızası alınmadan tapuda malik olarak gözüken eş ile işlem yapan üçüncü kişinin aynı hak kazanımının bu kişinin iyi niyetli olması halinde korunması gerektiğini kabul etmektedir.

Sonuç

Eşler açısından büyük öneme haiz olan aile konutuna ilişkin TMK m. 194'deki düzenleme uyarınca; eşlerden birinin diğer eşin açık rızası bulunmadıkça, aile konutu ile ilgili kira sözleşmesini feshetmesi, aile konutunu devretmesi veya aile konutu üzerindeki hakları sınırlaması mümkün değildir. Aile konutunun eşlerden yalnızca birinin mülkiyetinde bulunması halinde, diğer eşe tapu kütüğüne aile konutu şerhinin konulmasını isteme hakkı verilmiştir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, aile konutu şerhinin kurucu bir şerh olmadığını düşünmektedir. Dolayısıyla, tapu kütüğünde aile konutu şerhinin bulunmaması halinde, diğer eşin rızası alınmadan tapuda malik olarak gözüken eş ile işlem yapan üçüncü kişinin aynı hak kazanımı doğrudan korunmayacak; bu noktada üçüncü kişinin niyeti sorgulanacaktır.

Şayet üçüncü kişi iyi niyetli ise, aynı hak kazanımı korunacak; şayet üçüncü kişi iyi niyetli değilse, aynı hak kazanımı korunmayacaktır. Diğer yandan şerhin etkisi ise eşin rızası alınmadan gerçekleştirilen kazandırıcı işlemlerin üçüncü kişinin iyi niyetine rağmen geçersiz sayılacak olmasıdır.

O halde, kendi rızası olmaksızın tapuda malik olarak gözüken diğer eşin aile konutu ile ilgili tasarrufta bulunmasını kesin olarak engellemek isteyen eş tapu kütüğüne mutlaka aile konutu şerhi koydurmalıdır. Aksi halde, rızası olmasa dahi üçüncü kişinin iyi niyetli aynı hak kazanımı korunacaktır.

Ayrıca, aile konutu olduğunu bildiği bir taşınmazla ilgili eşlerden yalnızca biri ile hukuki işlem yapan bir kimsenin daha sonra aynı hak kazanımı ile ilgili bir ihtilaf yaşamaması açısından diğer eşin rızasını da alması yerinde olacaktır.

Türk Patent Enstitüsü Kararlarına karşı İtiraz ve Dava Prosedürü *

Av. Ceyda Büyükorall

556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (“556 sayılı KHK”) m. 47 vd. Türk Patent Enstitüsü (“TPE”) kararlarına karşı itiraz ve dava prosedürünü düzenlemektedir.

TPE Kararlarına Karşı İtiraz Prosedürü

556 Sayılı KHK m. 47, TPE kararlarına karşı itirazı mümkün kılmaktadır. İtiraza yetkili kişiler m. 48’de belirlenmiştir. Buna göre, TPE tarafından alınacak kararlardan zarar gören kişiler, kararlara karşı TPE nezdinde itiraz edebilir. Alınan kararlarla ilgili işlemlere taraf diğer kişiler doğrudan itiraz yetkisine sahiptir.

“İtiraz şekli ve zamanı” başlığını taşıyan m. 49, itirazın kararın bildiriminden sonraki iki ay içerisinde yazılı olarak TPE’ye yapılacağı hükmünü haizdir. Ancak, itirazın değerlendirilmesi itiraz ücretinin itiraz sırasında ödenmesi koşuluna bağlıdır. Ayrıca, kararın bildiriminden sonraki iki ay içerisinde, itiraz konusunun gerekçeleri yazılı olarak verilmezse itiraz yapılmamış sayılacaktır.

556 Sayılı KHK Uygulama Yönetmeliği m. 36’da itirazın belirtilen sürede ve itiraza ilişkin gerekçelerin de belirtildiği imzalı dilekçe ile TPE’ye yapılacağını, bu dilekçeye itiraz ücretinin tam olarak ödendiğine ilişkin belge ile vekil tarafından yapılan itirazlarda vekâletnamenin eklenmesi gerektiğini belirtmektedir. İtirazlarda, belgelerin tamamı itiraz anında verilmemişse, eksik belgeler itiraz süresi içerisinde tamamlanabilir. Karara itirazlarda, belgeler eksiksiz olarak verilmişse iki aylık sürenin tamamlanması beklenmeden incelemeye başlanabilecektir. Eksik belge verildiğinde ise, ilgililer iki aylık süre içinde eksiklikleri tamamlayabileceğinden, incelemeye başlamak için bu sürenin dolması beklenir.

556 Sayılı KHK m. 50 uyarınca itiraz üzerine TPE’nin ilgili dairesi, itirazın haklı olduğuna ve doğruluğuna ikna olursa, kararını düzeltebilir.

* *Aralık 2011 tarihli Makale*

Bu durum, alınan kararlarla ilgili işlemlere doğrudan taraf olmayan kişilerin itirazı halinde uygulanmaz. Şayet TPE'nin ilgili dairesi yapılan itirazı kabul etmezse, itirazı herhangi bir yorumda bulunmaksızın, Yeniden İnceleme ve Değerlendirme Kuruluna gönderir.

556 Sayılı KHK m. 51, "itirazların incelenmesi" başlığı altında; itirazın, incelenebilir nitelikte olması halinde Yeniden İnceleme ve Değerlendirme Kurulu'nun, itirazın incelenmesi işlemlerini başlatacağını belirtmektedir. Bu durumda Yeniden İnceleme ve Değerlendirme Kurulu, Yönetmelik'te öngörülen süre içinde, diğer taraf veya makam tarafından ileri sürülen görüşler hakkında, tarafları görüşlerini bildirmeye davet edecektir.

İtirazın incelenmesinden sonra, 556 Sayılı KHK m. 52 gereğince Yeniden İnceleme ve Değerlendirme Kurulu, itiraz hakkında kararını verecektir.

556 Sayılı KHK Uygulama Yönetmeliği m. 39 TPE'nin marka tescil başvuruları ile ilgili aldığı karara yapılan itirazların incelenmesi için alınan ücretin, itiraz kabul edildiği takdirde, marka tescil belgesi düzenleme ücretine mahsup edileceğini belirtmektedir.

TPE Yeniden İnceleme ve Değerlendirme Kurulu Yönetmeliği m. 7 uyarınca Kurul kararları TPE'nin nihai kararı olup, itiraz edilemez. Ancak itiraz sahipleri gerekçelerini belirtmek suretiyle maddi hataların düzeltilmesini isteyebilirler. Bu durumda Kurul, itiraza konu maddi hataların düzeltilmesi işlemini on beş gün içinde karara bağlar ve sonuç ilgilisine tebliğ edilir.

TPE Kararlarına Karşı Dava Prosedürü

Yeniden İnceleme ve Değerlendirme Kurulunun, yukarıda yer alan itiraz işlemleri ile ilgili kesinleşen kararlarına karşı, kesinleşen kararın bildirim tarihinden itibaren iki ay içinde, yetkili mahkemede dava açılabileceği 556 Sayılı KHK m. 53'te belirtilmiştir. Dolayısıyla, dava açılabilmesi için Yeniden İnceleme ve Değerlendirme Kurulunun bir kararı mevcut olmalı ve bu karar kesinleşmelidir. İki aylık süre hak düşürücü süredir. Bu sürenin geçirilmesi halinde, dava reddedilecektir.

TPE kararlarına karşı davalar adli yargı merciine açılırlar. 556 Sayılı KHK m. 71, KHK’da öngörülen davalarda, görevli mahkemenin ihtisas mahkemeleri olduğunu ifade etmektedir. Aynı madde, TPE’nin bu KHK hükümlerine göre aldığı bütün kararlara karşı açılacak davalarda ve TPE’nin kararlarından zarar gören üçüncü kişilerin TPE aleyhine açacakları davalarda görevli ve yetkili mahkemenin, Ankara ihtisas mahkemele-ri olduğunu belirtmektedir.

Davanın konusu, tescil başvurusunun reddine dair kararın iptali veya tescil başvurusuna yapılan itirazın reddine dair kararın iptalidir.

Marka tescil başvurusu 556 Sayılı KHK m. 7’de sayılan mutlak red nedenine dayanılarak, reddedilen kişi TPE’ye yaptığı itirazdan olumlu bir sonuç alamazsa, süresi içerisinde dava açabilecektir. Şayet açılan davada Mahkeme mutlak red nedenlerinin bulunmadığı yönünde karar verirse, bu karar kesinleştikten sonra artık marka tescil başvurusu için mutlak red nedenleri açısından bir engel kalmayacaktır. Bu durumda ancak nispi red nedenleri açısından itirazda bulunulabilecektir.

Marka tescil başvurusuna karşı 556 Sayılı KHK m. 8’de sayılan nispi red nedenlerine dayanarak itirazda bulunan bir kişi de itirazının TPE tarafından reddi üzerine bu kararın iptali için dava açabilecektir. Mahkemenin nispi red nedenlerini haklı bulmaması ve davayı reddetmesi halinde, artık nispi red nedenlerine dayanılarak marka tescil başvurusuna itiraz edilemeyecektir.

TPE kararlarına karşı açılan davada, davacı itirazı ya da talebi TPE tarafından reddedilen kişidir. Davalı ise TPE Başkanlığı’dır.

Marka tescil başvurusu reddedilen kişi TPE’nin red kararının iptali için dava açtığında TPE Başkanlığı’nın yanında başvuruya itiraz eden kişiyi de davaya dâhil etmelidir. Tescile itiraz eden kişi, itirazının reddi üzerine iptal davası açtığında TPE Başkanlığı’nın yanında dava konusu marka için tescil başvurusunda bulunan kişiyi de davaya dâhil etmelidir.

Sonuç

556 sayılı KHK m. 47 vd. TPE kararlarına karşı itiraz ve dava prosedürünü düzenlemektedir. Buna göre, TPE kararlarına karşı itiraz mümkündür. TPE tarafından alınacak kararlardan zarar gören kişiler ile alınan

kararlarla ilgili işlemlere taraf diğer kişiler itiraz yetkisine sahip olup, bu kişilerin itiraz haklarını kararın bildiriminden sonraki iki ay içerisinde kullanmaları gerekir.

İtiraz üzerine TPE'nin ilgili dairesi, itirazın haklı olduğuna ve doğruluğuna ikna olursa, kararını düzeltebilir. Ancak, bu durum alınan kararlarla ilgili işlemlere doğrudan taraf olmayan kişilerin itirazı halinde uygulanmaz. TPE'nin ilgili dairesi yapılan itirazı kabul etmezse, itirazı herhangi bir yorumda bulunmaksızın, Yeniden İnceleme ve Değerlendirme Kuruluna gönderir.

Yeniden İnceleme ve Değerlendirme Kurulu kararları TPE'nin nihai kararıdır. Bu kararların iptali için bildirim tarihinden itibaren iki ay içinde Ankara ihtisas mahkemeleri nezdinde dava açılabilir. Bu durumda davalı TPE Başkanlığı olmakla birlikte, dava sonucu hakları etkilenecek kişinin de davaya dâhil edilmesi gerekmektedir.

Havayolları İle Seyahat Eden Yolcuların Hakları *

Av. Begüm Taner Huntürk

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü'nce ("SHGM") 3 Aralık 2011 tarihli ve 28131 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Havayolu ile Seyahat Eden Yolcuların Haklarına Dair Yönetmelik ("Yönetmelik") uyarınca havayolları ile seyahat eden yolcuların hakları belirlenmiştir. Yönetmelik 1 Ocak 2012 tarihinde yürürlüğe girecektir.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun m. 9 (g) uyarınca SHGM Uçuş Operasyon Daire Başkanlığı'nın görevleri arasında yolcu hakları ile ilgili uluslararası alanda belirlenen kuralları uygulamak için gerekli düzenlemeleri yapmak ve denetlemek bulunmaktadır. Yönetmelik de esasen, SHGM'nin bu görevi kapsamında Avrupa Birliği'nin 11.02.2004 tarih ve EC-261/2004 sayılı Tüzüğü hükümlerinin ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması ve ayrıca uygulamada ortaya çıkan sorunlara çözüm önerileri sağlanmasını amaçlamaktadır.

Kapsam

Yönetmelik aşağıda sayılan yolculara uygulanır:

- Türk hava taşıma işletmelerinin Türkiye'deki havaalanlarına/havaalanlarından ve yabancı hava taşıma işletmelerinin ise Türkiye'deki havaalanlarından gerçekleştirdikleri tarifeli ve tarifesiz tüm uçuşlarda, ilgili uçuş için onaylanmış rezervasyona sahip olan ve hava taşıma işletmesi, tur operatörü veya yetkili bir seyahat acentesi tarafından önceden ve yazılı olarak (elektronik ortam da dâhil olmak üzere) belirtilen saatte ve öngörülen şekilde veya herhangi bir zaman belirtilmediği takdirde, yolcuların ilan edilen hareket saatinden en geç kırk beş dakika önce, uçuş iptalleri durumu haricinde, uçuş öncesi kontrole (check-in) başvuran yolcuları,
- Bir hava taşıma işletmesi veya tur operatörü tarafından, sebebe bakılmaksızın, bilette belirtilen uçuştan başka bir uçuşa aktarılmış olan yolcuları,

* Aralık 2011 tarihli Makale

- Ücretsiz seyahat eden yolcular ve doğrudan veya dolaylı olarak halka açık olmayan indirimli biletle seyahat eden yolcular ile biriktirilen mil veya puanlarla seyahat eden yolcuları

Burada belirtmek gerekir ki, işbu Yönetmelik münferit yolcuların haklarını düzenlemektedir. Tur operatörlerinin ve hava taşıma şirketlerinin birbirlerine karşı hak ve talepleri işbu Yönetmelik kapsamı dışında olup, saklıdır.

Uçağa Kabul Edilmeme

Uçuşu gerçekleştiren hava taşıma işletmesi, bir uçuşta uçağa kabul edilmeme durumunun öngörülmesi halinde, öncelikle ilgili yolcu ile mutabık kalınacak menfaatler karşılığında rezervasyonundan feragat edecek gönüllüler bulmak için duyuru yapar.

Geriye kalan diğer yolcuların uçuşa kabul edilmelerine olanak verecek yeterli sayıda gönüllü çıkmadığı takdirde, uçuşu gerçekleştiren hava taşıma işletmesi, yolcuları kendi iradeleri dışında uçağa kabul etmeyebilir.

Yolcuların iradeleri dışında uçuşa kabul edilmemeleri durumunda, uçuşu icra eden hava taşıma işletmesi yolculara;

- Uçuş hattının niteliğine ve uzunluğuna göre değişik miktarlarda tazminat verecek,
- geri ödeme ve güzergah değişikliği hakkı tanıyacak ya da
- bedelsiz hizmetler sunacaktır.

Bu tazminat miktarları aşağıda Tazminat Hakkı başlığı altında belirtilmektedir.

Uçuşların İptali

Bir uçuşun iptal edilmesi durumunda uçuşu gerçekleştiren hava taşıma işletmesi, ilgili yolculara,

- geri ödeme ve güzergah değişikliği veya
- bedelsiz ikram ve iletişim hizmeti (telefon, faks, e-posta) teklif eder.

Güzergahın değiştirildiği hallerde ise, yeni uçuşun beklenen kalkış zamanının, iptal edilen uçuş için planlanmış olan kalkış zamanından sonraki gün veya günler içerisinde olması halinde yolcuya, yukarıdaki hizmetlere ek olarak konaklama hizmeti ve konaklama yerine ulaşım hizmeti teklif edilir.

Yolcular, (i) planlanan hareket zamanından en az iki hafta öncesinde iptalden haberdar edilmedikleri takdirde, (ii) planlanan hareket zamanından iki hafta ila yedi gün öncesinde iptalden haberdar edilmedikleri, kendilerine planlanan hareket saatinden en fazla iki saat önce kalkışlarına ve son varış yerlerine planlanan varış saatinden en fazla dört saat sonra ulaşmalarına olanak veren güzergah değişikliği teklif edilmediği sürece, (iii) planlanan hareket saatinden yedi günden kısa zaman öncesinde iptalden haberdar edilmedikleri ve planlanan hareket saatinden en fazla bir saat önce ayrılmalarına ve son varış yerlerine planlanan varış saatinden en fazla iki saat sonra ulaşmalarına olanak veren güzergah değişikliği teklif edilmediği sürece; uçuşu gerçekleştiren hava taşıma işletmesinden tazminat alma hakkına sahiptir.

Yolcular iptalden haberdar edildiklerinde, uçuşu gerçekleştiren hava taşıma işletmesi kendilerine olası alternatif ulaşım yolları hakkında da bilgi vermek zorundadır.

İlgili hava taşıma işletmesi, tüm tedbirleri almasına rağmen olağanüstü hallerin iptale neden olduğunu kanıtlayabildiği takdirde tazminat ödemekle yükümlü olmaz. Yolcunun uçuşun iptali konusunda haberdar edilip edilmediği ve ne zaman haberdar edildiğine ilişkin ispat yükümlülüğü uçuşu icra eden hava taşıma işletmesine aittir. Yolcu iletişim bilgisinin, hava taşıma işletmesince talep edilmesine karşın hava taşıma işletmesine verilmemesi veya yanlış verilmesi durumunda, hava taşıma işletmesi sorumluluktan kurtulur.

Uçuşların Gecikmesi

Uçuşu gerçekleştiren hava taşıma işletmesi bir uçuşun planlanan hareket saatinden itibaren,

- 1500 km'den daha kısa ve iç hatlardaki uçuşlar için iki saat veya daha fazla,

- 1500 km ile 3500 km arası uçuşlar için üç saat veya daha fazla,
- 3500 km'den daha uzun uçuşlar için dört saat veya daha fazla,

ertelenmesi beklediğinde yolculara, bedelsiz ikram ve iletişim hizmeti (telefon, faks, e-posta) teklif etmek zorundadır. Beklenen hareket saati, önceden ilan edilmiş hareket saatinden sonraki gün veya günler içerisinde olduğu takdirde, konaklama hizmeti ve konaklama yerine ulaşım hizmeti teklif etmekle yükümlü olur. Erteleme en az beş saat olduğunda, ilgili hava taşıma işletmesinin geri ödeme ve bedelsiz ilk kalkış noktasına dönüş bileti teklif etme zorunluluğu vardır.

Tazminat Hakkı

Yolcuların iradeleri dışında uçuşa kabul edilmemeleri veya uçuşların iptali halinde eğer ilgili maddelerde açıklanan şartlar var ise, uçuşu gerçekleştiren hava taşıma işletmesi yolculara aşağıda belirtilen Euro tutarların biletin satın alındığı tarihteki TCMB döviz satış kuru üzerinden hesaplanacak Türk Lirası cinsinden karşılığı tutarında tazminat öder:

- iç hat uçuşlar için 100 Euro,
- dış hat uçuşlar için
 - o 1.500 km veya daha kısa olan tüm 250 Euro,
 - o 1.500 ile 3.500 km arası uçuşlar için 400 Euro,
 - o 3.500 km'den daha uzun uçuşlar için 600 Euro

Yolculara güzergah değişikliği teklif edilmesi hâlinde, ilgili hava taşıma işletmesi yukarıda belirtilen tazminatları %50 oranında düşürebilir.

Yolcuların diğer kanun ve düzenlemelerden doğan tazminat talep etme hakları saklıdır. Bu Yönetmelik kapsamında ödenen tazminat söz konusu tazminattan mahsup edilebilir.

Üst ve Alt Hizmet Sınıfına Yerleştirme

Uçuşu gerçekleştiren hava taşıma işletmesi, bir yolcuyu biletin satın alındığı hizmet sınıfından daha üst bir hizmet sınıfına yerleştirdiği takdirde herhangi bir ek ödeme talep edemez. Ancak, bir yolcunun biletini satın aldığı hizmet sınıfından daha alt bir hizmet sınıfına yerleştirilmesi

durumunda, bilet ücretleri arasındaki farkın iadesine ilave olarak aşağıda belirtilen tutarların yedi gün içerisinde yolcuya ödenmesi zorunludur.

- 1500 km veya daha kısa uçuşlar için bilet ücretinin % 30'u
- 1500 km ile 3500 km arası uçuşlar için bilet ücretinin % 50'si,
- 3500 km'den daha uzun uçuşlar için bilet ücretinin % 75'i,

Hareket Kabiliyetleri Kısıtlı veya Özel İhtiyaçları Olan Kişiler

İlgili hava taşıma işletmeleri, hareket kabiliyeti kısıtlı kişiler ve refakatçileri ile refakat etmek için sertifikalandırılmış rehber köpekler ve tek başına seyahat eden çocukların taşınmasına öncelik tanır.

Kanun Yoluna Başvurma ve Diğer Yaptırımlar

İlgili hava taşıma işletmeleri tarafından Yönetmelik hükümlerine aykırı davranılması halinde, yolcuların doğrudan genel mahkemelerde kanun yoluna başvurma hakkı vardır.

Buna ilaveten SHGM Yönetmelik kurallarına uymayan hava taşıma işletmecilerini Sivil Havacılık Kanunu m. 143 uyarınca idari para cezasına çarptırabilir.

Sonuç

Yukarıda da belirtildiği üzere işbu Yönetmelik'in mehzaz düzenlemesi Avrupa Birliği'nin 11.02.2004 tarih ve EC-261/2004 sayılı Tüzüğü'dür. Bu nedenle hava taşıma işletmeleri hali hazırda bu kuralları Avrupa Birliği'ne üye ülke topraklarından çıkış yapan uçuşlarında uygulamakta ve yukarıda açıklananlara benzer tazminatları ve hizmetleri anılan uçuşlarda yer alan yolcularına sunmaktadırlar. Ancak, bu Yönetmeliğin 1 Ocak 2012 tarihinde yürürlüğe girişi ile bu tazminat ve hizmetler Türk hava taşıma işletmelerinin Türkiye'deki havaalanlarına/havaalanlarından ve yabancı hava taşıma işletmelerinin ise Türkiye'deki havaalanlarından gerçekleştirdikleri tarifeli ve tarifesiz tüm uçuşlara uygulanacak şekilde genişletilecektir.

Diğer yandan, Yönetmelik uyarınca getirilen yolculara haklarını bildirme yükümlülüğü ile yolcuların hakları konusunda bilinçlenmesi ve haklarını hava taşıma şirketlerinden talep etmesi söz konusu olacaktır.

HUKUKÎ GELİŞMELER

Önemli Milletlerarası Antlaşmalar

- Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ile Makedonya Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı arasında 05.07.2010 Tarihinde Üsküp'te imzalanan Çalışma Protokolleri'nin onaylanmasına ilişkin 20.12.2010 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı 02.01.2011 tarihli ve 27803 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Arap Devletleri Ligi Arasında 11.10.2008 tarihinde İstanbul'da imzalanan Türkiye'de Bir Misyon İhdas Edilmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun 08.01.2011 tarihli ve 27809 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- 02.11.2011 tarihinde İstanbul'da imzalanan Türk-Arap İşbirliği Forumu Çerçeve Anlaşması'nın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun 08.01.2011 tarihli ve 27809 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Türkiye Cumhuriyeti İle Filipinler Cumhuriyeti Arasında 18.03.2009 tarihinde Ankara'da imzalanan Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun 08.01.2011 tarihli ve 27809 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- 14.07.2009 tarihinde imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Kanada Arasında Gelir ve Servet Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokol'ün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun 08.01.2011 tarihli ve 27809 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 28.06.2010 tarihinde Ankara'da imzala-

nan Sağlık Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşmaya Ek Protokol'ün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun 19.01.2011 tarihli ve 27820 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.

- 28.05.2009 tarihinde Priştine'de imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kosova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ekonomik İşbirliği Anlaşması'nın onaylanmasına dair Bakanlar Kurulu'nun 07.01.2011 tarihli kararı 15.02.2011 tarihli ve 27847 sayılı Resmî Gazete'de yayımlandı.
- 28.05.2009 tarihinde Ankara'da imzalanan ve 03.11.2010 tarihli ve 6051 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kore Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Turizm Alanında İşbirliği Anlaşması'nın onaylanmasına dair Bakanlar Kurulu'nun 03.01.2011 tarihli kararı 16.02.2011 tarihli ve 27848 sayılı Resmî Gazete'de yayımlandı.
- 14.03.2011 tarihinde Ankara'da imzalanan ve 02.11.2010 tarihli ve 6029 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşması'nın onaylanmasına dair Bakanlar Kurulu'nun 07.01.2011 tarihli kararı 16.02.2011 tarihli ve 27848 sayılı Resmî Gazete'de yayımlandı.
- Türkiye ile Gürcistan arasında, 13.12.2010 tarihinde Ankara'da imzalanan ekli Elektrik Enerjisi Alış-Verişi Hakkında 26.09.2006 Tarihli Protokol'de Değişiklik Yapılmasına İlişkin 1 No'lu Protokol'ün onaylanmasına dair Bakanlar Kurulu'nun 10.02.2011 tarihli kararı 19.02.2011 tarihli ve 27851 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Madencilik ve Jeoloji Alanlarında İşbirliği Anlaşması'nın onaylanmasına ilişkin Bakanlar Kurulu'nun 17.01.2011 tarihli kararı 04.03.2011 tarihli ve 27864 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Bazı Anlaşmaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanunlar 10.03.2011 tarihli ve 27870 sayılı, 12.03.2011 tarihli ve 27872 sayılı ile 29.03.2011 tarihli ve 27889 sayılı Resmi

Gazete’de yayımlandı. İlgili kanunlar, Türkiye ile diğer devletler arasında adli ve idari yardımlaşma, enerji alanında işbirliği ve çifte vergilendirmenin önlenmesi gibi konularda imzalanan anlaşmaların onaylanmasına ilişkindir.

- 19.04.2007 tarihinde Belgrad’da imzalanan Karadeniz Ekonomik İşbirliği Bölgesinde Deniz Otoyollarının Geliştirilmesi Hakkında Mutabakat Muhtırası’nın onaylanmasına ilişkin 30.03.2011 tarihli Bakanlar Kurulu kararı 05.04.2011 tarihli ve 27896 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 02.11.2007 tarihinde İstanbul’da imzalanan Türk-Arap İşbirliği Forumu Çerçeve Anlaşması’nın onaylanmasına ilişkin 24.02.2011 tarihli Bakanlar Kurulu kararı 12.04.2011 tarihli ve 27903 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına Katılmak İçin Hükümete Yetki Verilmesine Dair Kanun, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankasının Kuruluş Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun ile Asya Kalkınma Bankası Kuruluş Anlaşmasına Katılmamızın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 14.04.2011 tarihli ve 27905 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 25.11.2009 tarihinde Trablus’ta imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Libya Arap Halk Sosyalist Büyük Cemahiriyesi Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması’nın onaylanmasına ilişkin 13.04.2011 tarihli Bakanlar Kurulu kararı 14.04.2011 tarihli ve 27905 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 13.05.2006 tarihinde Endonezya’da imzalanan D-8 Üye Devletleri Arasında Tercihli Ticaret Anlaşması’nın ve anılan Anlaşma’nın ekini teşkil etmek üzere 04 – 08.07.2008 tarihlerinde Malezya’da kabul edilen D-8 Üyesi Devletler Arasında Tercihli Ticaret Anlaşmasına (TTA) İlişkin Menşe Kuralları’nın onaylanmasına ilişkin 18.04.2011 tarihli Bakanlar Kurulu kararı, 22.04.2011 tarihli ve 27913 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.

- 14.07.2009 tarihinde Ottawa’da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Kanada Arasında Gelir ve Servet Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve eki Protokol’ün onaylanmasına ilişkin 17.03.2011 tarihli Bakanlar Kurulu kararı, 29.04.2011 tarihli ve 27919 sayılı Mükerrer Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 21.12.2010 tarihinde Ankara’da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Suriye Arap Cumhuriyeti Elektrik Bakanlığı Arasında Elektrik Üretimi, İletimi ve Dağıtımı, Yenilenebilir Enerji ve Enerji Verimliliği Alanlarında Mutabakat Zaptı’nın onaylanmasına ilişkin 04.04.2011 tarihli Bakanlar Kurulu kararı, 29.04.2011 tarihli ve 27919 sayılı Mükerrer Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 10.06.2006 tarihinde İstanbul’da imzalanan 23.02.2011 tarihli ve 6148 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yunanistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İpsala-Kipi Sınır Geçiş Bölgesinde İki Ülke Arasında İkinci Bir Karayolu Sınır Geçiş Köprüsü İnşa Edilmesine İlişkin Anlaşma’nın onaylanmasına dair Bakanlar Kurulu’nun 08.04.2011 tarihli kararı 11.05.2011 tarihli ve 27931 sayılı Resmî Gazete’de yayımlandı.
- 23.08.2010 tarihinde imzalanan 31.05.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü ve 6 ncı maddelerine göre onaylanması uygun bulunan TOW Silah Sisteminin Lojistik Desteği Hakkında TUR-044 Numaralı Satış Anlaşması’nın onaylanmasına dair Bakanlar Kurulu’nun 07.04.2011 tarihli kararı 28.05.2011 tarihli ve 27947 sayılı Resmî Gazete’de yayımlandı.
- Türkiye Cumhuriyeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Arasında Hukuki ve Ticari Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşması’nın onaylanmasına ilişkin Bakanlar Kurulu’nun 21.04.2011 tarihli kararı, 15.06.2011 tarihli ve 27965 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Türkiye Cumhuriyeti ve Birleşik Arap Emirlikleri Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma’nın onaylanmasına ilişkin Bakanlar Kurulu’nun 08.04.2011 tarihli kararı, 15.06.2011 tarihli ve 27965 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.

- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sınır Kapılarının Ortak Kullanımına İlişkin Mutabakat Zaptı'nın onaylanmasına ilişkin Bakanlar Kurulu'nun 05.05.2011 tarihli kararı, 16.06.2011 tarihli ve 27966 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Hizmetleri Alanlarında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı'nın onaylanmasına ilişkin Bakanlar Kurulu'nun 05.05.2011 tarihli kararı, 19.06.2011 tarihli ve 27969 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Türkiye Cumhuriyeti ile Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası Arasında İmzalanan, Kredi Anlaşması ve Eki Mektubun Yürürlüğe Girmesi Hakkında Bakanlar Kurulu'nun 07.06.2011 tarihli kararı, 19.06.2011 tarihli ve 27969 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- 27.04.2011 tarihinde New York'ta imzalanan ve 31.05.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü ve 5 inci maddelerine göre onaylanan Birleşmiş Milletler Dördüncü En Az Gelişmiş Ülkeler Konferansına İlişkin Düzenlemeler Hakkında Birleşmiş Milletler ile Türkiye Hükümeti Arasındaki Anlaşma'nın onaylanmasına dair Bakanlar Kurulu'nun 28.06.2011 tarihli ve 2021 sayılı kararı 03.07.2011 tarihli ve 27983 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- 23.02.2011 tarihli ve 6149 sayılı Kanunla uygun bulunan Uluslararası Kalkınma Hukuku Örgütünün Kuruluşu Hakkında Anlaşma'ya katılmaya dair Bakanlar Kurulu'nun 23.05.2011 tarihli ve 1906 sayılı kararı 05.07.2011 tarihli ve 27985 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- 15.11.2010 tarihinde imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Tarafından Sağlanan Kaynak ile KKTC'de Kısmi Hibe Destek Yardım Projeleri'nin Desteklenmesine İlişkin İşbirliği Protokolü'nün onaylanmasına ilişkin 18.07.2011 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı 04.08.2011 tarihli ve 28015 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- 30.03.2008 tarihinde imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuveyt Devleti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında Kar-

şılıklı Yardım ve İşbirliği Anlaşması'nın onaylanmasına ilişkin karar 24.08.2011 tarihli ve 28035 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.

- Avrupa Haberleşme Ofisi Kuruluş Sözleşmesi'nin onaylanmasına ilişkin 01.08.2011 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı 24.08.2011 tarihli ve 28035 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- 10.01.2011 tarihinde imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kuveyt Devleti Hükümeti Arasında Sanayi İşbirliği Alanında Mutabakat Zaptı'nın onaylanmasına ilişkin 25.07.2011 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı 25.08.2011 tarihli ve 28036 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- 25.06.2009 tarihinde imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Çin Halk Cumhuriyeti Ulusal Enerji İdaresi Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı'nın onaylanmasına ilişkin 25.07.2011 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı 25.08.2011 tarihli ve 28036 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İstatistik Alanında İşbirliği Protokolü'nün onaylanmasına ilişkin 22.08.2011 tarihli Bakanlar Kurulu kararı 09.09.2011 tarih ve 28049 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Bazı Anlaşmaların Yürürlük Tarihlerinin Tespit Edilmesine Dair Bakanlar Kurulu'nun 22.08.2011 tarihli kararı 10.09.2011 tarih ve 28050 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- 31.05.2011 tarihinde Sarp'ta imzalanan ve 5682 sayılı Pasaport Kanunu ve 244 sayılı Kanunu'na göre onaylanması uygun bulunan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gürcistan Hükümeti Arasındaki 4 Nisan 1996 Tarihli Vize Kolaylığı Anlaşmasına Yapılacak Olan Eklemeler ve Değişiklikler Hakkında Protokol'ün onaylanmasına ilişkin 10.10.2011 tarihli Bakanlar Kurulu kararı, 22.10.2011 tarihli ve 28092 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- 09.12.2009 tarihinde Bükreş'te imzalanan ve 19.10.2011 tarihli ve 6238 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan Güneydoğu Avrupa Kanun Uygulama Merkezi Sözleşmesi'nin onaylanmasına

ilişkin 24.10.2011 tarihli Bakanlar Kurulu kararı, 01.11.2011 tarihli ve 28102 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.

- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuveyt Devleti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması'nın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun 12.11.2011 tarihli ve 28110 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Türkiye-Azerbaycan Uzun Vadeli Ekonomik ve Ticari İşbirliği Programı ve İcra Planı'nın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun 12.11.2011 tarihli ve 28110 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Çok Taraflı Yatırım Garanti Kuruluşu Sözleşmesinin Maddelerinde Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun 12.11.2011 tarihli ve 28110 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- 15.07.2003 tarihinde Strazburg'da imzalanan ve 09.11.2010 tarihli ve 6066 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan Çocuklarla Kişisel İlişki Kurulmasına Dair Avrupa Sözleşmesi'nin onaylanmasına ilişkin 14.10.2011 tarihli Bakanlar Kurulu kararı 17.11.2011 tarihli ve 28115 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- 10.03.2011 tarihli ve 6201 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Petrol Alanında İşbirliği Protokolü'nün onaylanmasına ilişkin 31.10.2011 tarihli Bakanlar Kurulu kararı 30.11.2011 tarihli ve 28128 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mısır Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enformasyon Alanında İşbirliği Protokolü'nün onaylanmasına ilişkin 14.11.2011 tarihli Bakanlar Kurulu kararı 01.12.2011 tarih ve 28129 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nden Türkiye Cumhuriyetine Doğal Gaz Sevkiyatına Dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Hükümeti Arasında Anlaşma'nın, 05.06.2012 tarihinden geçerli olmak üzere sona er-

dirilmesine ilişkin Bakanlar Kurulu'nun 29.11.2011 tarihli kararı 01.12.2011 tarih ve 28129 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.

- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşması'nın onaylanmasına ilişkin Bakanlar Kurulu'nun 05.12.2011 tarihli kararı 14.12.2011 tarih ve 28142 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yeni Zelanda Hükümeti Arasında Hava Hizmetlerine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun 15.12.2011 tarih ve 28143 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Avustralya Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun 15.12.2011 tarih ve 28143 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Türkiye Cumhuriyeti ile Finlandiya Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması ile Anlaşmaya İlişkin Protokol ve Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun 15.12.2011 tarih ve 28143 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun 15.12.2011 tarih ve 28143 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Senegal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun 15.12.2011 tarih ve 28143 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında imzalanan 500.000.000 ABD Doları tutarındaki krediye dair Anlaşmanın yürürlüğe girmesine ilişkin 28.11.2011 tarihli Bakanlar Kurulu kararı 21.12.2011 tarih ve 28149 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.

- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Ukrayna Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşma'nın onaylanmasına ilişkin Bakanlar Kurulu'nun 25.11.2011 tarihli kararı 23.12.2011 tarih ve 28151 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi ve Vergi Kaçakçılığını Önleme Anlaşması ile Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun 27.12.2011 tarih ve 28155 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

Önemli Bakanlar Kurulu Kararları

- Türkiye Cumhuriyeti, Maliye Bakanlığı, Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı ile Lüksemburg Mali İstihbarat Birimi Arasında Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanı ile İlgili Finansal İstihbarat Değişiminde İşbirliğine Dair Mutabakat Muhtırası'ın yürürlüğe konulmasına dair 31.01.2011 tarihli Bakanlar Kurulu kararı 23.02.2011 tarihli ve 27855 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Denizcilik Müsteşarlığının taşra teşkilatında yer alan Mersin Bölge Müdürlüğüne bağlı olarak Elazığ İlinde, görev alanı Hazar Gölü ve Keban, Karakaya, Atatürk ve Çat baraj gölleri ile sınırlı olmak üzere Fırat Liman Başkanlığı kurulmasına ilişkin 28.02.2011 tarihli Bakanlar Kurulu kararı, 03.03.2011 tarihli ve 27863 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- İthalat Rejimi Kararına Ek Karar'ın yürürlüğe konulmasına ilişkin 04.02.2011 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı 24.03.2011 tarihli ve 27884 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- 4458 Sayılı Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Kararın yürürlüğe konulmasına ilişkin 15.03.2011 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı 08.04.2011 tarihli ve 27899 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair 05.04.2011 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı 14.04.2011 tarihli ve 27905 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Kararda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar 30.04.2011 tarihli ve 27920 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Anonim Şirketinin Esas Mukavelesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kararın yürürlüğe konulmasına dair 26.04.2011 tarihli Bakanlar Kurulu kararı 21.05.2011 tarihli ve 27940 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Organize sanayi bölgelerindeki parsellerin tamamen veya kısmen bedelsiz olarak tahsisi hakkındaki kararın yürürlüğe konulmasına

ilişkin Bakanlar Kurulu’nun 25.05.2011 tarihli kararı, 02.06.2011 tarihli ve 27952 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.

- Bazı alanların turizm merkezi ile kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgesi olarak ilanı hakkında kararın yürürlüğe konulmasına ilişkin Bakanlar Kurulu’nun 26.04.2011 tarihli kararı 05.06.2011 tarihli ve 27955 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Bafra Ovası Sulaması Projesi Kapsamında Bazı Taşınmazların Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması’na ilişkin 08.08.2011 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı 18.08.2011 tarihli ve 28029 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Saraydüzü Barajının Yapımı Amacıyla Bazı Taşınmazların Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması’na ilişkin 08.08.2011 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı 18.08.2011 tarihli ve 28029 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 4458 Sayılı Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Karar’da değişiklik yapılmasına ilişkin 01.08.2011 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı 20.08.2011 tarihli ve 28031 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Hariçte İşleme Rejimi Kararı’nda değişiklik yapılmasına ilişkin 08.08.2011 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı 20.08.2011 tarihli ve 28031 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Kalkınma Bakanlığınca hazırlanan Orta Vadeli Program (2012-2014)’ın kabul edilmesine dair Bakanlar Kurulu’nun 07.10.2011 tarihli kararı 13.10.2011 tarihli ve 28083 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu kesintileri ve bazı mallarda uygulanan Özel Tüketim Vergisi ile ilgili ekli kararın yürürlüğe konulmasına dair Bakanlar Kurulu’nun 12.10.2011 tarihli kararı 13.10.2011 tarihli ve 28083 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- “Beşeri İlaçların Fiyatlandırılmasına Dair Kararda Değişiklik Yapılması Hakkında Karar”ın yürürlüğe konmasına ilişkin

13.10.2011 tarihli Bakanlar Kurulu kararı 10.11.2011 tarihli ve 28108 sayılı Mükerrer Resmi Gazete’de yayımlandı.

- Ham Petrol ve Jet Yakıtının Türkiye Üzerinden Karayolu veya Demiryolu ile Taşınmasına İlişkin Karar’ın yürürlüğe konmasına ilişkin 18.07.2011 tarihli Bakanlar Kurulu kararı 11.11.2011 tarihli ve 28109 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar’ın yürürlüğe konulmasına ilişkin 14.11.2011 tarihli Bakanlar Kurulu kararı 17.11.2011 tarihli ve 28115 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Bazı alanların Turizm Merkezi ile Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi Olarak İlanı Hakkındaki Karar’ın yürürlüğe konulmasına ilişkin Bakanlar Kurulu’nun 26.08.2011 tarihli kararı 02.12.2011 tarih ve 28130 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.

Kanunlardaki Önemli Değişiklik ve Gelişmeler

- Tebligat Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 19.01.2011 tarihli ve 27820 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Kanunun muhtelif maddelerinin yürürlüğü için farklı tarihler belirlenmiştir.
- 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu 04.02.2011 tarihli ve 27836 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu kanun, 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girecektir.
- Türk Borçlar Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun 04.02.2011 tarihli ve 27836 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu kanun, 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girecektir.
- 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu 04.02.2011 tarihli ve 27836 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu kanun, 01.10.2011 tarihinde yürürlüğe girdi.
- 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu kanun 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girecektir, ancak kanunun bazı maddelerinin yürürlüğü için farklı tarihler belirlenmiştir.
- Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu kanun, 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girecektir.
- Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 25.02.2011 tarihli ve 27857 sayılı Mükerrer Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu kanun maddelerinin yürürlüğü için farklı tarihler belirlenmiştir.
- Bazı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Bir Kısım Borç ve Alacaklarının Düzenlenmesine Dair Kanun 03.03.2011 tarihli ve 27863 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun 03.03.2011 tarihli ve 27863 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 12.03.2011 tarihli ve 27872 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 29.03.2011 tarihli ve 27889 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun 03.04.2011 tarihli ve 27894 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu kanun maddelerinin yürürlüğü için farklı tarihler belirlenmiştir.
- Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 14.04.2011 tarihli ve 27905 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu kanun maddelerinin yürürlüğü için farklı tarihler belirlenmiştir.
- Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında 656 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 02.11.2011 tarihli ve 28103 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 02.11.2011 tarihli ve 28103 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Askerlik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 15.12.2011 tarih ve 28143 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Sporda Şiddet Ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 15.12.2011 tarih ve 28143 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

Yönetmeliklerdeki Önemli Değişiklik ve Gelişmeler

- Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri Yönetmeliği 06.01.2011 tarihli ve 27807 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 06.01.2011 tarihli ve 27807 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkilerin Satışına ve Sunumuna İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik 07.01.2011 tarihli ve 27808 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Bu Yönetmeliğin 12’nci maddesinin yürürlük tarihi, yayım tarihinden doksan gün sonra, diğer hükümlerin ise yayımı tarihi olarak belirlenmiştir.
- Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunun Akreditasyonu ve Akreditasyon Kriterlerinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik 08.01.2011 tarihli ve 27809 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Avrupa Birliğinden Sağlanan Mali Yardımlar Kapsamındaki Ortak Finansman, Ödemeler ve Diğer Mali Konulara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik 08.01.2011 tarihli ve 27809 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Özel Hastaneler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 14.01.2011 tarihli ve 27815 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 14.01.2011 tarihli ve 27815 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Vakıf Kültür Varlıkları İhale Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 19.01.2011 tarihli ve 27820 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

22.01.2011 tarihli ve 27823 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Hisse Senetleri Piyasası Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 29.01.2011 tarihli ve 27830 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Bankaların İzne Tabi İşlemleri İle Dolaylı Pay Sahipliğine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 04.02.2011 tarihli ve 27836 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Elektrik Piyasası Serbest Tüketici Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 08.02.2011 tarihli ve 27840 sayılı Mükerrer Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İzmit Liman Yönetmeliği 10.02.2011 tarihli ve 27842 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Karadeniz Ereğli Liman Yönetmeliği 10.02.2011 tarihli ve 27842 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik 24.02.2011 tarihli ve 27856 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Silivri Liman Yönetmeliği 04.03.2011 tarihli ve 27864 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Tekirdağ Liman Yönetmeliği 05.03.2011 tarihli ve 27865 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Mesafeli Sözleşmelere Dair Yönetmelik 06.03.2011 tarihli ve 27866 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Kapıdan Satışlara İlişkin Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 07.03.2011 tarihli ve 27867 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 10.03.2011 tarihli ve 27870 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İstanbul Altın Borsası Elmas Ve Kıymetli Taş Piyasası Yönetmeliği 15.03.2011 tarihli ve 27875 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 16.03.2011 tarihli ve 27876 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 16.03.2011 tarihli ve 27876 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 16.03.2011 tarihli ve 27876 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 16.03.2011 tarihli ve 27876 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Çerçeve Anlaşma İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 16.03.2011 tarihli ve 27876 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantıları ve Bu Toplantılarda Bulunacak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 18.03.2011 tarihli ve 27878 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kapsamında Destekleme Ve Fiyat İstikrar Fonundan Yapılan Ödemelere İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik 19.03.2011 tarihli ve 27879 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Yönetmelik 25.02.2011 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.

- Ticari Hava Taşıma İşletmeleri Yönetmeliği (SHY-6A)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 19.03.2011 tarihli ve 27879 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 20.03.2011 tarihli ve 27880 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Tuzla Liman Yönetmeliği, Şile Liman Yönetmeliği ve Karasu Liman Yönetmeliği 22.03.2011 tarihli ve 27882 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 25.03.2011 tarihli ve 27885 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Gümrük Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 26.03.2011 tarihli ve 27886 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Gümrüksüz Satış Mağazaları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 31.03.2011 tarihli ve 27891 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Bankaların Üst Yönetimine Atanacakların Bildirimi, Yemin ve Mal Beyanında Bulunulması ve Karar Defterlerinin Tutulmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 13.04.2011 tarihli ve 27904 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 14.04.2011 tarihli ve 27905 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Yapı Malzemelerinin Tabi Olacağı Kriterler Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 14.04.2011 tarihli ve 27905 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 20.04.2011 tarihli ve 27911 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 28.04.2011 tarihli ve 27918 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Gümrük Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 30.04.2011 tarihli ve 27920 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 03.05.2011 tarihli ve 27923 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Sigorta Şirketleri ve Reasürans Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esaslarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 12.05.2011 tarihli ve 27932 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Gümrük Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 23.05.2011 tarihli ve 27942 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi
- Gemi Acenteleri Yönetmeliği 02.06.2011 tarihli ve 27952 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi. Yönetmeliğin 5 inci maddesinin üçüncü fıkrası yayımı tarihinden 6 ay sonra yürürlüğe girdi.
- Tıbbi Cihaz Yönetmeliği 07.06.2011 tarihli ve 27957 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Vücuda Yerleştirilebilir Aktif Tıbbi Cihazlar Yönetmeliği 07.06.2011 tarihli ve 27957 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Bankaların Kurumsal Yönetim İlkelerine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 09.06.2011 tarihli ve 27959 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Yönetmelik 01.01.2012 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Ceza Muhakemesi Kanunu Gereğince Müdafî ve Vekillerin Görevlendirilmeleri ile Yapılacak Ödemelerin Usul Ve Esaslarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

10.06.2011 tarihli ve 27960 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- İthalatta Korunma Önlemleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 11.06.2011 tarihli ve 27961 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 16.06.2011 tarihli ve 27966 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Yönetmelik maddeleri için farklı yürürlük tarihleri belirlenmiştir.
- Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkilerin Satışına ve Sunumuna İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 17.06.2011 tarihli ve 27967 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Taşınmaz Mal Zilyetliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanunun Uygulama Şekli ve Esaslarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 18.06.2011 tarihli ve 27968 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Bankalarca Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 18.06.2011 tarihli ve 27968 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 18.06.2011 tarihli ve 27968 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Özel Hastaneler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 24.06.2011 tarihli ve 27974 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Kamu Taşınmazlarının Turizm Yatırımlarına Tahsisi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 25.06.2011 tarihli ve 27975 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 30.06.2011 tarihli ve 27980 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 01.07.2011 tarihli ve 27981 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Gümrük Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 16.07.2011 tarihli ve 27996 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Yönetmeliğin 1, 2, 3, 5 ve 7 nci maddeleri 05.08.2011 tarihinde, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Belgelendirilmesi Ve Desteklenmesine İlişkin Yönetmelik 21.07.2011 tarihli ve 28001 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik 21.07.2011 tarihli ve 28001 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Bankalarda Bağımsız Denetim Gerçekleştirecek Kuruluşların Yetkilendirilmesi Ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 26.07.2011 tarihli ve 28006 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 28.07.2011 tarihli ve 28008 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 30.07.2011 tarihli ve 28010 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 04.08.2011 tarihli ve 28015 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Karayolu Taşıma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 10.08.2011 tarihli ve 28021 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- Gemiadamları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 11.08.2011 tarihli ve 28022 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Vakıflar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 11.08.2011 tarihli ve 28022 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 11.08.2011 tarihli ve 28022 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 16.08.2011 tarihli ve 28027 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Çevre Denetimi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 16.08.2011 tarihli ve 28027 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 19.08.2011 tarihli ve 28030 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Hisse Senetleri Piyasası Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 19.08.2011 tarihli ve 28030 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Gelişen İşletmeler Piyasası Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 19.08.2011 tarihli ve 28030 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Kotasyon Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 19.08.2011 tarihli ve 28030 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İstanbul Altın Borsası Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 19.08.2011 tarihli ve 28030 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- Mersin Liman Yönetmeliği 23.08.2011 tarihli ve 28034 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği 24.08.2011 tarihli ve 28035 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Yönetmelik maddeleri için farklı yürürlük tarihleri belirlendi.
- Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik 25.08.2011 tarihli ve 28036 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Yönetmelik, 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Organize Sanayi Bölgelerinde Yer Alan Parsellerin Gerçek ve Tüzel Kişilere Tamamen veya Kısmen Bedelsiz Tahsisine Dair Yönetmelik 26.08.2011 tarihli ve 28037 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Karayolları Genel Müdürlüğü Görev, Yetki Ve Sorumluluk Yönetmeliği 05.09.2011 tarih ve 28045 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Basın İlan Kurumu Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 08.09.2011 tarih ve 28048 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Çerçeve Anlaşma İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 08.09.2011 tarih ve 28048 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Yönetmelik 15.09.2011 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Karayolları Trafik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 09.09.2011 tarih ve 28049 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Gemilerin Genel Denetimi ve Belgelendirilmesi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 09.09.2011 tarih ve 28049 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Yönetmelik, 01.11.2011 tarihinde yürürlüğe girdi.
- İstanbul Liman Yönetmeliği 10.09.2011 tarih ve 28050 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Kefken Liman Yönetmeliği 13.09.2011 tarih ve 28053 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 14.09.2011 tarih ve 28054 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Sigortacılık ve Özel Emeklilik Sektörlerinin Gözetim ve Denetimine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik 14.09.2011 tarih ve 28054 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Yönetmelik maddeleri, 01.01.2012 tarihinde yürürlüğe giren 31. maddesi hariç, yayım tarihinde yürürlüğe girdi.
- Kıymetli Madenler Borsası Aracı Kuruluşlarının Faaliyet Esasları ile Kıymetli Madenler Aracı Kurumlarının Kuruluşu Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 14.09.2011 tarih ve 28054 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Ceza Muhakemesinde Ses ve Görüntü Bilişim Sisteminin Kullanılması Hakkında Yönetmelik 20.09.2011 tarih ve 28060 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Yetkilendirme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 23.09.2011 tarih ve 28063 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 28.09.2011 tarih ve 28068 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Özel Hastaneler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 28.09.2011 tarih ve 28068 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Sigortaya Tabi Mevduat ve Katılım Fonları ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunca Tahsil Olunacak Primlere Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik 29.09.2011 tarih ve 28069 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- Sivil Hava Ulaşımına Açık Havaalanlarında Yer alan Terminaller ile Sıhhi İşyerleri için İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına ilişkin Yönetmelikte (SHY-33B) Değişiklik Yapılmasına dair Yönetmelik 01.10.2011 tarihli ve 28071 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Havaalanı Yapım, İşletim ve Sertifikalandırma Yönetmeliğinde (SHY-14A) Değişiklik Yapılmasına dair Yönetmelik 02.10.2011 tarihli ve 28072 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Havaalanları Yer Hizmetleri Yönetmeliğinde (SHY-22) Değişiklik Yapılmasına dair Yönetmelik 02.10.2011 tarihli ve 28072 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Elektrik Piyasasında Faaliyet Gösteren Üretim ve Dağıtım Şirketlerinin Lisansları Kapsamındaki Faaliyetlerinin İncelenmesine ve Denetlenmesine İlişkin Yönetmelik 12.10.2011 tarihli ve 28082 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Tütün Mamullerinin Üretim ve Ticaretine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 16.10.2011 tarihli ve 28086 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Banka Kartları ve Kredi Kartları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 19.10.2011 tarihli ve 28089 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Sınai, Bilimsel ve Tıbbi Cihazlar Yönetmeliği 23.10.2011 tarihli ve 28093 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Petrol Piyasasında Uygulanacak Teknik Kriterler Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 28.10.2011 tarihli ve 28098 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Gümrük Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 02.11.2011 tarihli ve 28103 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Yönetmelik maddeleri için farklı yürürlük tarihleri belirlendi.

- Yayın Hizmeti Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik 02.11.2011 tarihli ve 28103 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Tütün Üretimi, İşlenmesi, İç ve Dış Ticareti ile İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 02.11.2011 tarihli ve 28103 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 03.11.2011 tarihli ve 28104 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Yönetmelik maddeleri için farklı yürürlük tarihleri belirlendi.
- Petrol Piyasası Bilgi Sistemi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 03.11.2011 tarihli ve 28104 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Yönetmelik maddeleri için farklı yürürlük tarihleri belirlendi.
- Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 04.11.2011 tarihli ve 28105 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Bankaların Destek Hizmeti Almalarına İlişkin Yönetmelik 05.11.2011 tarihli ve 28106 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Elektronik Ürün Senedi Yönetmeliği 12.11.2011 tarihli ve 28110 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Fındık Lisanslı Depo Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 12.11.2011 tarihli ve 28110 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Hububat, Baklagiller ve Yağlı Tohumlar Lisanslı Depo Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 12.11.2011 tarihli ve 28110 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Lisanslı Depoculuk Tazmin Fonu Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 12.11.2011 tarihli ve 28110 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- Pamuk Lisanslı Depo Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 12.11.2011 tarihli ve 28110 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Yetkili Sınıflandırıcıların Lisans Alma, Faaliyet ve Denetimi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 12.11.2011 tarihli ve 28110 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Zeytinyağı Lisanslı Depo Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 12.11.2011 tarihli ve 28110 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Zeytin Lisanslı Depo Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 12.11.2011 tarihli ve 28110 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Ecza Depoları ve Ecza Depolarında Bulundurulanan Ürünler Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 17.11.2011 tarihli ve 28115 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Yönetmelik, 01.01.2012 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 26.11.2011 tarihli ve 28124 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Vakıflar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 30.11.2011 tarihli ve 28128 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 03.12.2011 tarih ve 28131 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Havayolu ile Seyahat Eden Yolcuların Haklarına Dair Yönetmelik (SHY - Yolcu) 03.12.2011 tarih ve 28131 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Yönetmelik, 01.01.2012 tarihinde yürürlüğe girdi.
- İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kapsamında Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonundan Yapılan Ödemelere İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönet-

melik 06.12.2011 tarih ve 28134 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Yönetmelik, 01.01.2012 tarihinde yürürlüğe girdi.

- Sürekli Uçuşa Elverişlilik ve Bakım Sorumluluğu Yönetmeliği 21.12.2011 tarih ve 28149 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Gümrük Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 28.12.2011 tarih ve 28156 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle 01.01.2012’den itibaren yürürlüğe girdi.

Tebliğlerdeki Önemli Değişiklik ve Gelişmeler

- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No.2011/3) 04.01.2011 tarihli ve 27805 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin 2007/5 Sayılı Tebliğ’de Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ 04.01.2011 tarihli ve 27805 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ, yayımını takip eden 30’uncu günde yürürlüğe girdi.
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin 2007/16 Sayılı Tebliğ’de Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ 04.01.2011 tarihli ve 27805 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ, yayımını takip eden 30’uncu günde yürürlüğe girdi.
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No.2011/1) 09.01.2011 tarihli ve 27810 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ, yayımını takip eden 30’uncu günde yürürlüğe girdi.
- İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin 2011/1 sayılı Tebliğ ve 2011/2 sayılı Tebliğ 13.01.2011 tarihli ve 27814 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin 2011/2 sayılı Tebliğ ve 2011/3 sayılı Tebliğ 13.01.2011 tarihli ve 27814 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ, yayımını takip eden 30’uncu günde yürürlüğe girdi.
- Seri I, No: 1 Sayılı Türmob Bağımsız Denetim Merkezi Kurulmasına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tebliğ (Seri I, No: 2) 18.01.2011 tarihli ve 27819 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Aracı Kurumlar Tarafından Yatırılan Teminatların Kullanım Esasları Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: V, No:120) 22.01.2011 tarihli ve 27823 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Kamu İhale Tebliği (Tebliğ No: 2011/1) 23.01.2011 tarihli ve 27824 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ, 01.02.2011 tarihinde yürürlüğe girdi.

- Çek Defterlerinin Baskı Şekline, Bankaların Hamile Ödemekle Yükümlü Olduğu Miktar İle Çek Düzenleme Ve Çek Hesabı Açma Yasağı Kararlarının Bildirilmesine Ve Duyurulmasına İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2011/1) 25.01.2011 tarihli ve 27826 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ, 28.01.2011 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Uluslararası Gözetim Şirketi Statüsüne İlişkin Dış Ticarete Standardizasyon Tebliği (Tebliğ No: 2011/25) 08.02.2011 tarihli ve 27840 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Tütün Mamullerinin Nihai Satış Noktalarında Sergilenmesine Ve Satış Yerlerine İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Tebliğ, İnternet, Televizyon, Faks Ve Telefon Gibi Elektronik Ticaret Araçları Kullanılarak Yapılan Tütün Mamulleri Ve Alkollü İçki Satışlarına Dair Tebliğ Ve Alkollü İçki Reklâmlarında Uyulacak İlkeler Hakkında Tebliğ’in Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tebliğ 10.02.2011 tarihli ve 27842 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin 2009/5 Sayılı Tebliğde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ 17.02.2011 tarihli ve 27849 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu tebliğ, 01.01.2011 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Uluslararası Gözetim Şirketi Statüsüne İlişkin Dış Ticarete Standardizasyon Tebliği (Tebliğ No: 2011/27) 17.02.2011 tarihli ve 27849 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2011/4) 19.02.2011 tarihli ve 27851 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Tıbbi Cihazlar Alanında Faaliyet Gösterecek Onaylanmış Kuruluşlara Dair Tebliğ 03.03.2011 tarihli ve 27863 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2011/5) 03.03.2011 tarihli ve 27863 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2011/3) 05.03.2011 tarihli ve 27865 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Mecburi Standardın Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: ÖSG-2011/04) 08.03.2011 tarihli ve 27868 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Borçlanma Araçlarının Kurul Kaydına Alınması ve Satışına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri:II, No:27) 08.03.2011 tarihli ve 27868 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Milletlerarası Tahkim Ücret Tarifesi Hakkında Tebliğ 09.03.2011 tarihli ve 27869 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ 15.03.2011 itibariyle yürürlüğe girdi.
- Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: X, No: 26) ve Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: XI, No: 31) 09.03.2011 tarihli ve 27869 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Deniz Turizmi Yönetmeliği Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 10.03.2011 tarihli ve 27870 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2011/4) 11.03.2011 tarihli ve 27871 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Ticari Reklam ve İlanlarda Altyazı ve Dipnotların Kullanılmasına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Tebliğ 13.03.2011 tarihli ve 27873 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ, yayımından itibaren 3 ay sonra yürürlüğe girdi.
- İhraççıların Muafiyet Şartlarına Ve Kurul Kaydından Çıkarılmalarına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: IV, No: 50) 16.03.2011 tarihli ve 27876 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- Sermaye Piyasası Kanunu'na Tabi Olan Anonim Ortaklıkların Uyacakları Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: IV, No: 51) 16.03.2011 tarihli ve 27876 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Pazar Araştırması ve Pazara Giriş Desteği Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2011/1) 21.03.2011 tarihli ve 27881 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Kredi Kartı İşlemlerinde Uygulanacak Azami Faiz Oranları Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2011/3) 24.03.2011 tarihli ve 27884 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. Tebliğ 01.04.2011 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2011/5) 24.03.2011 tarihli ve 27884 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. Tebliğ 01.04.2011 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: X, No: 26) 26.03.2011 tarihli ve 27886 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2011/5) 31.03.2011 tarihli ve 27891 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: VII, No: 40) 01.04.2011 tarihli ve 27892 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Bilgi, Belge ve Açıklamaların Elektronik Ortamda İmzalanarak Kamuyu Aydınlatma Platformuna Gönderilmesine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: VIII, No: 75) 01.04.2011 tarihli ve 27892 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Tebliğ (No: 2011/6) 05.04.2011 tarihli ve 27896 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 06.04.2011 tarihli ve 27897 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ maddeleri için farklı yürürlük tarihleri belirlendi.
- Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2011/6) 22.04.2011 tarihli ve 27913 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğin 29.04.2011 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 24.04.2011 tarihli ve 27914 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ maddeleri için farklı yürürlük tarihleri belirlendi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2011/6) 03.05.2011 tarihli ve 27923 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2011/7) 03.05.2011 tarihli ve 27923 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Aracılık Faaliyetleri ve Aracı Kuruluşlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: V, No: 46) 06.05.2011 tarihli ve 27926 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2011/5) 12.05.2011 tarihli ve 27932 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ, yayımını takip eden 30 uncu gün yürürlüğe girdi.
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2011/6) 12.05.2011 tarihli ve 27932 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ, yayımını takip eden 30 uncu gün yürürlüğe girdi.
- İhracat 96/31 Sayılı İhracı Yasak Ve Ön İzne Bağlı Mallara İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: İhracat 2011/8) 17.05.2011 tarihli ve 27937 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- İç Denetçi Atamalarında Uyulacak Esas Ve Usuller Hakkında 2 Sıra Numaralı Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 4) 21.05.2011 tarihli ve 27940 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2011/9) ve İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2011/10) 02.06.2011 tarihli ve 27952 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Para-Kredi Koordinasyon Kurulu’nun 03.06.2011 tarihli ve 2011/11 sayılı Kararı’na istinaden hazırlanan, Bazı Tebliğlerde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ - Tebliğ No: 2011/8, 08.06.2011 tarihli ve 27958 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2011/11) 10.06.2011 tarihli ve 27960 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Payların Kurul Kaydına Alınmasına ve Satışına İlişkin Esaslar Tebliği’nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: I, No: 43) 10.06.2011 tarihli ve 27960 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Tebliğ (No: 2011/7), İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Tebliğ (No: 2011/8), İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Tebliğ (No: 2011/9) 11.06.2011 tarihli ve 27961 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Bazı Tehlikesiz Atıkların Geri Kazanımı Tebliği 17.06.2011 tarihli ve 27967 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ maddeleri için farklı yürürlük tarihleri belirlenmiştir.
- Finansal Kiralama, Faktöring ve Finansman Şirketlerince Alacakları İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 18.06.2011 tarihli ve 27968 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2011/8) 21.06.2011 tarihli ve 27971 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Gümrük Muafiyeti Tebliği (Sıra No: 1) 06.07.2011 tarihli ve 27986 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- 2010/6 Sayılı Sektörel Tanıtım Gruplarının Kuruluşu Ve Faaliyetlerine İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracat: 2011/10) 14.07.2011 tarihli ve 27994 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2011/17) 15.07.2011 tarihli ve 27995 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (No: 2011/8) 20.07.2011 tarihli ve 28000 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2011/12) 20.07.2011 tarihli ve 28000 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2011/7) 26.07.2011 tarihli ve 28006 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 22.07.2011 tarihinde yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2011/13) 28.07.2011 tarihli ve 28008 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2011/14) 28.07.2011 tarihli ve 28008 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2011/15) 28.07.2011 tarihli ve 28008 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2011/16) 28.07.2011 tarihli ve 28008 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğlerde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 28.07.2011 tarihli ve 28008 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Portföy Yöneticiliği Faaliyetine Ve Bu Faaliyette Bulunacak Kurumlara İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: V, No: 122) 28.07.2011 tarihli ve 28008 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Gayrimenkul Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: VI, No: 29) 28.07.2011 tarihli ve 28008 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Sağlık Bakanlığı’nın Denetimine Tabi Bazı Ürünlerin İthalatına Dair 2011/20 Sayılı Dış Ticarete Standardizasyon Tebliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ (No: 2011/40) 03.08.2011 tarihli ve 28014 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İhracat 96/31 Sayılı İhracı Yasak ve Ön İzne Bağlı Mallara İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracat: 2011/14) 05.08.2011 tarihli ve 28016 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği (Seri: VI, No: 30) 05.08.2011 tarihli ve 28016 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2011/8) 05.08.2011 tarihli ve 28016 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2011/9) 06.08.2011 tarihli ve 28017 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ, 05.08.2011 tarihinde yürürlüğe girdi.

- İthalatta Kota ve Tarife Kontenjanı İdaresine İlişkin Tebliğ (No: 2011/3) 12.08.2011 tarihli ve 28023 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2011/19) ve İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2011/18) 03.09.2011 tarih ve 28043 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2011/9) 11.09.2011 tarih ve 28051 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ, yayımını takip eden 30. gün yürürlüğe girdi.
- Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2011/10) 12.09.2011 tarih ve 28052 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ maddeleri farklı tarihlerde yürürlüğe girdi.
- Aracılık Faaliyetleri ve Aracı Kuruluşlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: V, No: 127) 12.09.2011 tarih ve 28052 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2011/10) 15.09.2011 tarih ve 28055 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ Seri: IV No: 54 11.10.2011 tarihli ve 28081 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin 2007/3 Sayılı Tebliğde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ 12.10.2011 tarihli ve 28082 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ yayımını takip eden 30. gün yürürlüğe girdi.
- İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Tebliğ (No: 2011/11) 12.10.2011 tarihli ve 28082 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Tebliğ (No: 2011/12) 12.10.2011 tarihli ve 28082 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Tebliğ (No: 2011/13) 12.10.2011 tarihli ve 28082 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Marka Tescil Başvurularına Ait Mal ve Hizmetlerin Sınıflandırılmasına İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (BİK/TPE: 2007/2) 19.10.2011 tarihli ve 28089 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (No: 2011/11) 23.10.2011 tarihli ve 28093 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ yayımını takip eden 30. gün yürürlüğe girdi.
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin 2010/1 Sayılı Tebliğde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ 27.10.2011 tarihli ve 28097 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ yayımını takip eden 30. gün yürürlüğe girdi.
- Bireysel Finansal Tablolara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 27) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 214) 28.10.2011 tarihli ve 28098 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ 31.12.2012 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde uygulanmak üzere yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.
- İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 28) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 215) 28.10.2011 tarihli ve 28098 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ 31.12.2012 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde uygulanmak üzere yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.
- Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 10) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 216) 28.10.2011 tarihli ve 28098 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ 31.12.2012 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde uygulanmak üzere yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.
- Müşterek Anlaşmalara İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 11) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 217) 28.10.2011 tarihli ve 28098 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ 31.12.2012 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde uygulanmak üzere yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

- Diğer İşletmelerdeki Paylara İlişkin Açıklamalarla İlgili Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 12) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 218) 28.10.2011 tarihli ve 28098 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ 31.12.2012 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde uygulanmak üzere yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.
- İhraççıları Muafiyet Şartlarına ve Kurul Kaydından Çıkarılmalarına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: IV, No: 55) 01.11.2011 tarihli ve 28102 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: VII, No: 41) 01.11.2011 tarihli ve 28102 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2011/14) 02.11.2011 tarihli ve 28103 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ, 28.10.2011 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.
- Elektronik Gümrük İşlemleri Acil Durum Tebliği (Seri No: 1) 04.11.2011 tarihli ve 28105 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2011/15) 04.11.2011 tarihli ve 28105 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ, 28.10.2011 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.
- Birleşme İşlemlerine İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: I, No: 44) 04.11.2011 tarihli ve 28105 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Yapı Malzemeleri Yönetmeliği (89/106/EEC) Kapsamında Uygulanacak Teknik Şartnamelerin Yayımlanması Hakkında Tebliğ (No: MHG/2011-04) 05.11.2011 tarihli ve 28106 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Kota ve Tarife Kontenjanı İdaresine İlişkin Tebliğ (No: 2011/5, 2011/6, 2011/7) 05.11.2011 tarihli ve 28106 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2011/20) 05.11.2011 tarihli ve 28106 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 05.11.2011 tarihli ve 28106 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ maddeleri için farklı yürürlük tarihleri belirlendi.
- Taşınabilir, Sarılmış Kompozit Gaz Tüpleri ile İlgili Tebliğ (TS EN 14427-TS EN 12245) (No: MSG-MS-2011/15) 25.11.2011 tarihli ve 28123 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ, yayımı tarihinden itibaren altı ay sonra yürürlüğe girer.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2011/21-22-23) 29.11.2011 tarihli ve 28127 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Kota ve Tarife Kontenjanı İdaresine İlişkin Tebliğ (No: 2011/8) 30.11.2011 tarihli ve 28128 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Ülkemiz ve Avrupa Birliğine Üye Ülkeler Tarafından Gümrük Vergilerinin Askıya Alınması ve Otonom Tarife Kontenjanı Açılması Talep Edilen Ürünlere İlişkin Tebliğ (İthalat: 2011/23) 01.12.2011 tarih ve 28129 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2007/5)’te Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 06.12.2011 tarih ve 28134 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Yurt Dışı Tebligat ve İstinabe Taleplerinde Uyulması Gereken Usul ve Esaslara Dair Tebliğ 12.12.2011 tarih ve 28140 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ hükümleri 01.01.2012 tarihinden itibaren uygulanacaktır.
- 4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 25’inci Maddesine Göre 2012 Yılında Uygulanacak Olan İdari Para Ceza-

larına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: TGM-2011/1) 26.12.2011 tarih ve 28154 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ 01.01.2012’de yürürlüğe girdi.

- 4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 22’nci ve Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri Yönetmeliğinin 5’inci Maddelerinde Yer Alan Parasal Sınırların Arttırılmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: TGM-2011/2) 26.12.2011 tarih ve 28154 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ 01.01.2012’de yürürlüğe girdi.

Genel Tebliğlerdeki Önemli Değişiklik ve Gelişmeler

- Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 279) 13.01.2011 tarihli ve 27814 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 403) 19.01.2011 tarihli ve 27820 sayılı Resmi Gazete’de, Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 404) ise 20.01.2011 tarihli ve 27821 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Parasal Sınırlar Ve Oranlar Hakkında Genel Tebliğ (Sayı: 2011/1) 27.01.2011 tarihli ve 27828 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Milli Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 333) 08.02.2011 tarihli ve 27840 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Kamu İhale Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 09.02.2011 tarihli ve 27841 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 405) 19.02.2011 tarihli ve 27851 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 01.03.2011 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Gümrük Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Gümrük İşlemleri) (Seri No: 80) 24.02.2011 tarihli ve 27856 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 406) 02.03.2011 tarihli ve 27862 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri) (Seri No: 81) 03.03.2011 tarihli ve 27863 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ 01.04.2011 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Gümrük Genel Tebliği (Alacakların Yeniden Yapılandırılması) (Seri No:1) 08.03.2011 tarihli ve 27868 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No:407) 15.03.2011 tarihli ve 27875 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.

- Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri) (Seri No:82) ve Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri) (Seri No:83) 18.03.2011 tarihli ve 27878 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Gümrük Genel Tebliği (Nihai Kullanım) (Seri No: 8) 01.04.2011 tarihli ve 27892 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Milli Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 334) 02.04.2011 tarihli ve 27893 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- 5811 Sayılı Bazı Varlıkların Milli Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Kanuna İlişkin Genel Tebliğ (Seri No: 4) 07.04.2011 tarihli ve 27898 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Milli Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 335) 10.04.2011 tarihli ve 27901 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Kamu İhale Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 20.04.2011 tarihli ve 27911 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Katma Değer Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 115) 22.04.2011 tarihli ve 27913 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Gümrük Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Alacakların Yeniden Yapılandırılması) (Seri No: 2) 22.04.2011 tarihli ve 27913 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Tahsilât İşlemleri Gümrük Genel Tebliği (Seri No: 1) 22.04.2011 tarihli ve 27913 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ maddeleri için farklı yürürlük tarihleri belirlendi.
- Motorlu Taşıtlar Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 38) 29.04.2011 tarihli ve 27919 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması Hakkında 6111 Sayılı Kanun Genel Tebliği (Seri No: 2) 06.05.2011 tarihli ve 27926 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- Gümrük Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Gümrük İşlemleri) (Seri No: 84) 12.05.2011 tarihli ve 27932 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Gümrük Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Gümrük İşlemleri) (Seri No: 85) 13.05.2011 tarihli ve 27933 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Gümrük Genel Tebliği (Geçici Depolama Yeri İşletmeciliği) (Seri No: 2) 25.05.2011 tarihli ve 27944 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No:408) 27.05.2011 tarihli ve 27946 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Gümrük Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Gümrük İşlemleri) (Seri No: 86) 10.06.2011 tarihli ve 27960 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 409) 30.06.2011 tarihli ve 27980 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Gümrük Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Yatırım Teşvik) (Seri No: 10) 17.08.2011 tarihli ve 28028 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Gümrük Genel Tebliği (Basitleştirilmiş Usul) (Seri No: 5) 20.08.2011 tarihli ve 28031 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ maddeleri için farklı yürürlük tarihleri belirlendi.
- Kamu İhale Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 20.08.2011 tarihli ve 28031 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ, 01.09.2011 tarihinde yürürlüğe girecektir.
- Milli Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 336) 20.08.2011 tarihli ve 28031 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Özel Tüketim Vergisi Genel Tebliği (Seri No:21) 21.09.2011 tarih ve 28061 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Özel Tüketim Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 22) 01.11.2011 tarihli ve 28102 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.

- Gümrük Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Firma Dosyası Takip Sistemi) (Seri No: 1) 03.11.2011 tarihli ve 28104 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Gümrük Genel Tebliği (Tarife-Sınıflandırma Kararları) (Seri No: 13) 04.11.2011 tarihli ve 28105 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Gümrük Genel Tebliği (Tarife-Sınıflandırma Kararları) (Seri No: 14) 05.11.2011 tarihli ve 28106 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Gümrük Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Gümrük İşlemleri) (Seri No: 88) 05.11.2011 tarihli ve 28106 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 410) 17.11.2011 tarihli ve 28115 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Elektronik Defter Genel Tebliği (Sıra No: 1) 13.12.2011 tarih ve 28141 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri) (Seri No: 89) 16.12.2011 tarih ve 28144 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ hükümleri 01.01.2012 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Gider Vergileri Genel Tebliği (Seri No: 88) 17.12.2011 tarih ve 28145 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 43) 26.12.2011 tarih ve 28154 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 280) 26.12.2011 tarih ve 28154 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.

Diğer Mevzuattaki Önemli Değişiklik ve Gelişmeler

- 2011 Yılı Mart Ayına Ait Yatırım Teşvik Belgeleri Listesi 11.05.2011 tarihli ve 27931 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 2011 Yılı Mart Ayında Yabancı Sermayeli Firmaların Yatırımları İçin Verilen Yatırım Teşvik Belgeleri Listesi 11.05.2011 tarihli ve 27931 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 2011 Yılı Nisan Ayına Ait Yatırım Teşvik Belgeleri Listesi 25.05.2011 tarihli ve 27944 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- 2011 Yılı Nisan Ayına Ait Yabancı Sermayeli Firmaların Yatırımları İçin Verilen Yatırım Teşvik Belgeleri Listesi 25.05.2011 tarihli ve 27944 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Avrupa Küçük İşletmeler Yasası Prensipleri ile İlgili 2011/6 Sayılı Başbakanlık Genelgesi 05.06.2011 tarihli ve 27955 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 2011 Yılı Mayıs Ayına Ait Yatırım Teşvik Belgeleri Listesi 07.07.2011 tarihli ve 27987 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 2011 Yılı Mayıs Ayında Yabancı Sermayeli Firmaların Yatırımları İçin Verilen Yatırım Teşvik Belgeleri Listesi 07.07.2011 tarihli ve 27987 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Hukuk Muhakemeleri Kanunu Hakem Ücret Tarifesi, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tanık Ücret Tarifesi, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Bilirkişi Ücret Tarifesi, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Gider Avansı Tarifesi, 30.09.2011 tarih ve 28070 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Söz konusu tarifeler 01.10.2011 tarihinde yürürlüğe girdi.
- 2011 Yılı Eylül Ayına Ait Yatırım Teşvik Belgeleri Listesi 25.10.2011 tarihli ve 28095 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu’nun 23.11.2011 tarihli kararı, 25.11.2011 tarihli ve 28123 sayılı Resmî Gazete’de yayımlandı. Karar, Turkish Bank A.Ş.’ye; ekonomik ve finansal göstergelere, sermaye piyasası araçlarına, mala, kıymetli maden-

lere ve dövize dayalı; vadeli işlem sözleşmelerinin, opsiyon sözleşmelerinin, birden fazla türev aracı içeren basit veya karmaşık yapıdaki finansal araçların alımı, satımı ve aracılık işlemleri konularında faaliyette bulunmasına izin verilmesine ilişkindir.

- Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi 21.12.2011 tarih ve 28149 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

Rekabet Hukuku'nda Önemli Mevzuat ve Kararlar

- Rekabet Kurulu ("Kurul"), 16 Aralık 2010 tarihli toplantısında Kars Çimento San. ve Tic. A.Ş., Aşkale Çimento Sanayi T.A.Ş., Yurt Çimento San. ve Tic. A.Ş., Limak Çimento San. ve Tic. A.Ş., Elazığ Altınova Çimento Sanayi Tic. A.Ş., Çimko Çimento ve Beton San. Tic. A.Ş., Çimsa Çimento Sanayi ve Tic. A.Ş., Adana Çimento Sanayii T.A.Ş., KÇS Kahramanmaraş Çimento Beton San. ve Madencilik İşletmeleri A.Ş. ve Mardin Çimento Sanayii ve Ticaret A.Ş. hakkında soruşturma açılmasına karar verdi. Soruşturma, anılan teşebbüslerin Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri ile Adana ve Doğu Karadeniz Bölümünde çimento pazarında fiyatların artırılması, pazar ve müşteri paylaşımı ile piyasa koşullarına ilişkin bilgilerin değişimi gibi rekabeti kısıtlayıcı eylemlerde bulunarak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. Maddesini ihlal edip etmediklerinin tespiti amacıyla başlatıldı. Bu karar Rekabet Kurumu'nun internet sitesinde 04.01.2011 tarihinde ilan edildi.
- Kurul, Citigroup Inc. ile Akbank arasında imzalanan "Muhabirlik Hizmetleri Sözleşmesi"nin 06.12.2006 tarih, 06-87/1120-325 sayılı Kurul Kararı ile tanınan muafiyet kapsamında değerlendirilebilecek nitelikte olduğuna karar verdi. (06.01.2011 11-02/17-M)
- Kurul, AES Mont Blanc Holdings B.V.'nin Aygaz A.Ş.'nin elinde bulunan % 49,6159 oranındaki Entek Elektrik Üretimi A.Ş. hissesini devralması suretiyle kurulacak ortak girişime 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (06.01.2011 11-02/5-3)
- Kurul, Nova Chemicals International S.A.'nın, Ineos Nova European Holding BV ile Ineos Nova International S.A.'nın %50'şer oranındaki hisselerini ve Nova Chemicals Corporation'un, Ineos Industries US LLC'nin %50 oranındaki hissesini, Ineos Industries Holdings Limited'e devretmesi işlemlerine, 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi

ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğurmayacağından izin verdi. (06.01.2011 11-02/4-2)

- Kurul, Maersk A/S'nin, Maersk Denizcilik A.Ş.'de bulunan % 99,99 oranında hissesinin Maersk Spain S.L.U. tarafından devralınması işleminin tarafların aynı ekonomik bütünlük içerisinde yer almaları nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ kapsamında olmadığına karar verdi. (06.01.2011 11-02/14-7)
- Kurul, Güneş Sigorta A.Ş.'nin Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. ile yapmış olduğu anlaşma sonucu çıkardığı "F Kasko" ürününün satışının sadece Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. yetkili servisleri tarafından yapılmasının ve sigorta ettirenlere Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. yetkili servislerinde indirim imkanı sağlanmasının rekabeti kısıtladığı iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda 4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine karar verdi. (12.01.2011 11-03/35-8)
- Kayseri ilinde faaliyet gösteren okul servislerinin aralarında anlaşarak pazar paylaşımı ve fiyat tespiti yaptıkları ve bu suretle 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda Kurul; Kayseri Minibüsçüler ve Servis İşletmecileri Esnaf Odası'nın öncülüğünde hazırlanarak uygulamaya konulan Okul Paylaşım Modeli'nin, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti bozucu nitelikte bir teşebbüs birliği kararı olduğuna, ayrıca Kayseri ilinde aynı okullarda servis hizmeti sunan teşebbüsler arasında yapılan anlaşmaların, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti bozucu nitelikte anlaşmalar olduğuna, Okul Paylaşım Modeli olarak adlandırılan teşebbüs birliği kararına ve teşebbüsler arasındaki anlaşmalara 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında muafiyet tanınamayacağına ve bu çerçevede, ihlallere son verilmesini teminen, 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca; ilgili pazarda rekabeti bozucu anlaşmalara taraf olduğu tespit edilen teşebbüslere, Kayseri Minibüsçüler ve Servis İşletmecileri Esnaf Odası'na ve ilgili pazarda sürdürülebilir bir rekabet ortamının tesisine yönelik olarak Kayseri il Milli Eğitim Müdürlüğüne görüş bildirilmesine

karar verdi. Görüşlerde yer alacak hususlar da kararda belirtildi. (19.01.2011 11-04/56-21)

- Nemport ve TCE Ege Limanı'nı işleten teşebbüslerin, anlaşmalı oldukları lashing ve dezenfektasyon şirketleri dışında kalan ve söz konusu şirketlerle aynı hizmeti sunan diğer teşebbüsleri limana almak istemediği iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda Kurul, Nemport Liman İşl. & Özel Antrepo Nakliye Tic. A.Ş. ve TCE EGE Konteyner Terminal İşletmeleri A.Ş.'nin konteyner hizmetleri pazarında hakim durumda olmadığından bahsi geçen iddiaların 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında değerlendirilemeyeceğine ve Nemport Liman İşl. & Özel Antrepo Nakliye Tic. A.Ş. ile Selmarin Denizcilik Nakliye Turizm Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti. arasındaki sözleşmenin, sözleşmedeki rekabet etmeme yükümlülüğünün 5 yılı aşmaması halinde 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında muafiyetten yararlanacağına ve ilgili teşebbüsler hakkında 4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin redine karar verdi. (19.01.2011 11-04/55-20)
- Rekabet Kurulu'nun kimyevi gübre sektöründe faaliyet gösteren teşebbüsler hakkında 26.07.2007 tarihinde aldığı kararın Danıştay 13. Dairesi tarafından 30.11.2010 tarihinde davacı bakımından iptal edilmesi üzerine yeniden yapılan inceleme sonucunda Kurul; 1. Toros Gübre ve Kimya Endüstrisi A.Ş. (Toros Tarım San. Tic. A.Ş.)'nin, a) Gübre satış fiyatlarını rakip üretici kuruluşlarla anlaşarak tespit etmek, 1996-1999 yılları arasında Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği ile Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.'nin gerçekleştirdiği toplu gübre alım ihalelerinde, diğer teşebbüslerle uyumlu eylem halinde belli bölgeleri ve dolayısıyla bu bölgelerde tedarik edilen miktarları paylaşmak, Tarım Kredi Kooperatifi Merkez Birliği'nin ("TKKMB") 1999 sonbahar ihalesine diğer teşebbüslerle uyumlu eylem halinde girmemek, 1998 yılında, rakip konumdaki ithalatçı kuruluşların faaliyetlerini zorlaştırmaya yönelik olarak diğer üretici teşebbüslerle anlaşmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiğine, b) Bu nedenle, 4054 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih, 5728 sayılı Kanun'la değişik 16.

madde ve para cezasında lehe düzenlemeler ile 1999 yılı sonunda oluşan gayri safi gelirleri dikkate alınarak takdiren % 2,7 oranında olmak üzere Toros Tarım San. Tic. A.Ş. (Toros Gübre ve Kimya Endüstrisi A.Ş.)'ye 2.445.956,16 TL idari para cezası verilmesine, 2. Toros Tarım San. Tic. A.Ş. (Toros Gübre ve Kimya Endüstrisi A.Ş.), Bagfaş ve Ege Gübre'nin birlikte hareket ederek gübre satışlarını 28.2.2000 tarihinde yayımlanan Kararname'ye karşı durdurduklarını açıklamalarının ve bu tarihten sonra bayilerine satışları durdurmaları yönünde talimat vermelerinin, amacı bakımından rekabeti engellemeye yönelik olmadığı ve sonuçları bakımından da bu yönde bir etki doğurmadığı görüldüğünden bir ihlal oluşturmadığına, 3. Gübre üreticisi kuruluşlar tarafından TKKMB ve toplu gübre alım ihaleleri yapan diğer kuruluşlara teklif edilmek üzere hazırlanan Standart Satış Şartnamesi'nin, anlaşma veya teşebbüs birliği kararı niteliğinde bir ihlal teşkil etmediğine, 4. 15.10.1996 tarihli anlaşmadaki, herhangi bir kuruluş bayisine diğer bir kuruluşun bayilik vermemesi, FOT satış yapılmaması, bayileri denetleyecek ortak izleme grubunun oluşturulması, bayilere hiçbir ad altında prim, iskonto vs. verilmemesi gibi hususların uygulandığına dair yeterli delil olmadığına, 5. Gübre üreticisi teşebbüslerin yukarıda belirtilen rekabet ihlallerine son vermelerine, ayrıca söz konusu teşebbüslerin kendi aralarında veya Gübre Üreticileri Derneği vasıtasıyla bilgi alışverişi vb. yollarla rekabet koordinasyonuna yol açacak davranışlarda bulunmamalarına, 6. 5388 sayılı Kanun'un 2 nci maddesi ile 4054 sayılı Kanun kapsamında bulunan anlaşmaların bildirilmesi yükümlülüğü kaldırıldığından, anlaşmaların bildirilmemesinden dolayı, adı geçen teşebbüse ve teşebbüsün yönetim organlarında görev alan gerçek kişiler hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verdi. (19.01.2011 11-04/64-26)

- Kurul, Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.'nin dağıtım sistemindeki uygulamalarının yanı sıra ses iletimi piyasasında rekabeti kısıtlayıcı ve dışlayıcı davranışlarıyla Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nin faaliyetlerini zorlaştırdığı iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda 4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verdi. (27.01.2011 11-06/90-32)

- Kurul, Opet Petrolcülük A.Ş. ile Mavi Beyaz Akaryakıt İnş. Petrol Paz. San. ve Tic. A.Ş. arasındaki anlaşmanın 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde düzenlenen istisna hükmünden yararlandığına karar verilmesi, yahut başvuru konusu dikey ilişkinin daha önce üzerinde akaryakıt satış faaliyeti gerçekleştirilmeyen arsa üzerinde maliyeti Opet Petrolcülük A.Ş. tarafından karşılanarak kurulan bir istasyonla ilgili olması nedeniyle, dikey ilişkiye 10 yıl süreyle muafiyet verilmesi talebi üzerine yapılan inceleme sonucunda; Opet Petrolcülük A.Ş. ile malikler İskender YILMAZ ve Faris YILMAZ'ın ortağı bulunduğu Yayla Petrol Otomotiv Nakliyat Gıda İnşaat Ticaret Ltd. Şti. arasındaki 18.11.2002 tarihli protokol, bununla bağlantılı 22.11.2002 tarihli intifa hakkı ve 02.01.2003 tarihli bayilik sözleşmesi ve 27.05.2003 tarihli kira sözleşmesinden oluşan dikey anlaşmanın 18.09.2005 tarihinden önce yapılmış olması ve bu tarih itibarıyla kalan sürelerinin beş yılı aşması nedeniyle, 18.09.2010'a kadar 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği ile tanınan muafiyetten yararlandığına, bununla birlikte, söz konusu dikey anlaşmanın daha önce üzerinde akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmamış arsa üzerinde kurulan yeni bir akaryakıt istasyonuna ilişkin olması ve anılan istasyona özgü yatırımın Opet Petrolcülük A.Ş. tarafından karşılanmış olması dikkate alınarak bayinin, Opet Petrolcülük A.Ş. tarafından üstlenilen ilişkiye özgü yatırımın varsa kalan süreye tekabül eden bedelini ödeyerek anlaşmayı sona erdirebilmesi konusunda tarafların mutabık kalmaları koşuluyla, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca, ilgili dikey anlaşmaya 18.11.2002 tarihinden itibaren on yıla kadar bireysel muafiyet tanınmasına karar verdi. (03.02.2011; 11-07/133-42)
- Kurul, Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nin, erişim şebekelerinin yapım ve bakım-onarım ihalelerinde hakim durumunu kötüye kullandığı ve ihaleye katılan bazı teşebbüslerin toplu hareket ettikleri iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda 4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine karar verdi. (16.02.2011; 11-09/167-56)
- Ülkemizde faaliyet gösteren özel okulların ve bu okulların bir araya gelerek oluşturdukları teşebbüs birliklerinin ücret ve per-

sonel politikası konusunda anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararları yoluyla 4054 sayılı Kanun'un 4.maddesini ihlal edip etmediklerinin tespiti amacıyla yapılan inceleme sonucunda Kurul; 1-2001 yılının Nisan ayı içerisinde İstanbul'da faaliyet gösteren vakıf okullarının toplantılar düzenlemek suretiyle 2001-2002 öğretim yılı okul ücretleri, burslar ve maaşlarla ilgili konularda görüşme ve bilgi paylaşımında bulunmalarının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde ihlal olarak değerlendirilebileceğine fakat söz konusu ihlalin zamanaşımına uğraması nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, 2- İlgili pazarda faaliyet gösteren özel okulların yetkililerinin Türkiye Özel Okullar Birliği Derneği ve Ankara Özel Okullar Derneği bünyesinde yapılan toplantılarda fiyat politikalarına yönelik olarak görüşme ve bilgi paylaşımında bulunmalarının, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde ihlal olarak; Türkiye Özel Okullar Birliği Derneği'nce benimsenmiş olan "Özel Okullar İlkeleri"nin, "Çalışma Ortamı, Çalışanlar, Öğretmen Alımları" ile "Öğrenci Alımları" bölümleri altındaki bazı hükümlerinin, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti bozucu nitelikte teşebbüs birliği kararı olarak değerlendirilebileceğine, ancak anılan ihlallere ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verdi. (03.03.2011, 11-12/226-76)

- Kurul, Mey İçki Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin satış noktalarını rakip ürünler hakkında yanlış bilgilendirdiği ve yerinde tüketim kanallında münhasırlık uygulamalarını devam ettirerek Rekabet Kurulu kararlarına aykırı davrandığı iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda 4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına ve şikayetin reddine karar verdi. (03.03.2011, 11-12/215-69)
- Kurul 3 Mart 2011 tarihli toplantısında, İstanbul Anadolu Yakası Elektrik Dağıtım A.Ş., Akdeniz Elektrik Dağıtım A.Ş. ve Toroslar Elektrik Dağıtım A.Ş.'nin özelleştirilmesi işlemlerine ilişkin dosyayı değerlendirerek karara bağladı. Kurul, Bu kapsamda; İstanbul Anadolu Yakası Elektrik Dağıtım A.Ş. ("AYEDAŞ"), Akdeniz Elektrik Dağıtım A.Ş. ("AKDENİZ"), Toroslar Elektrik

Dağıtım A.Ş. (“TOROSLAR”), Boğaziçi Elektrik Dağıtım A.Ş. (“BOĞAZİÇİ”), Gediz Elektrik Dağıtım A.Ş. (“GEDİZ”), Trakya Elektrik Dağıtım A.Ş. (TRAKYA) ve Dicle Elektrik Dağıtım A.Ş.’nin (“DİCLE”) özelleştirme yoluyla devrine ilişkin olarak 16 Aralık 2010 tarihli Kurul Kararında belirlenen ilkeler çerçevesinde; 1 - MMEKA ve/veya Aksa Elektrik’in teklif verdiği yedi bölge bakımından; BOĞAZİÇİ, GEDİZ ve TRAKYA’nın üçünün birden devralınması halinde ulaşılabilecek büyüklüğün aşılması durumunda devralma işlemlerine izin verilmeyeceğine, bu büyüklüğün altında kalacak devralma işlemlerine ise izin verilebileceğine; 2 - Yıldızlar SSS ve/veya Eti Gümüş’ün teklif verdiği altı bölge bakımından; BOĞAZİÇİ, GEDİZ, TRAKYA ve DİCLE’nin dördünün birden devralınması halinde ulaşılabilecek büyüklüğün aşılması durumunda devralma işlemlerine izin verilmeyeceğine, bu büyüklüğün altında kalacak devralma işlemlerine ise izin verilebileceğine; 3 - Park Holding A.Ş.’nin BOĞAZİÇİ, AYEDAŞ, TOROSLAR ve AKDENİZ’nin dördünü de devralması işlemine izin verilemeyeceğine, öte yandan, bu dört bölgeden sadece üçünün Park Holding A.Ş. tarafından devralınması halinde söz konusu işlemlere izin verilebileceğine; 4 - Enerjisa Elektrik Dağıtım A.Ş.’nin AYEDAŞ, AKDENİZ ve/veya GEDİZ’i devralması işlemlerine izin verilebileceğine; 5 - AYEDAŞ, AKDENİZ ve TOROSLAR’ın özelleştirilmesi sürecinde ihalede teklif veren diğer teşebbüslere ilişkin olarak a. Cengiz-Kolin-Limgaz Ortak Girişim Grubu’nun AYEDAŞ ve/veya TOROSLAR’ı devralması işlemine, bu ortaklığın yapısının elektrik dağıtım faaliyetlerinin birleştirilmesi şeklinde yapılması koşuluyla izin verilmesinde sakınca bulunmadığına, b. Türkerler İnşaat Turizm Madencilik Enerji Üretim Ticaret ve Sanayi A.Ş.’nin TOROSLAR’ı devralması işlemine izin verilmesinde sakınca bulunmadığına, c. Emkat Ortak Girişim Grubu’nun AKDENİZ ve/veya TOROSLAR’ı devralması işlemine izin verilmesinde sakınca bulunmadığına karar verdi. (03.03.2011, 11-12/240-77)

- Kurul’un 19.08.2009 ve 24.08.2009 tarihlerinde aldığı kararlar ile 8 banka hakkında yürüttüğü soruşturma 07.03.2011 tarihinde tamamlandı ve karar 08.03.2011 tarihinde açıklandı. Soruşturma,

söz konusu kararlar uyarınca bankacılık pazarında faaliyet gösteren Akbank T.A.Ş., Denizbank A.Ş., Finans Bank A.Ş., Türkiye Garanti Bankası A.Ş., Türkiye Halk Bankası A.Ş., Türkiye İş Bankası A.Ş., Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. ve Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.’nin “centilmenlik anlaşması” adı altında özel firmalara promosyon verilmemesi, protokolü devam eden kurum/firmalara diğer bankalar tarafından teklif verilmemesi konularında anlaşma yapmak suretiyle ve bu bankalardan 6’sının, Erdemir T.A.Ş.’nin 2005 yılı maaş ödemesi ihalesi öncesinde ihalede teklif edecekleri promosyon miktarını anlaşarak belirlemek suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’u ihlal edip etmediğinin tespiti için, aynı Kanun’un 41. maddesi uyarınca açılmıştır. Soruşturma sonucunda, Kurul, söz konusu fiil ile bankaların 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi kapsamında rekabeti ihlal ettiklerine, dosyada yer alan Erdemir T.A.Ş.’ye ilişkin iddiaların ayrı bir fiil olarak değerlendirilemeyeceğine ve bankalara yıllık gayri safi gelirlerinin takdire binde 4’ü oranında olmak üzere idari para cezası verilmesine ancak Koçbank A.Ş. ve Pamukbank A.Ş.’nin 2001 ve 2002 yıllarında anlaşmaya dahil olduğunun tespit edilmesine rağmen, ihlalin gerçekleştiği tarihte yürürlükte olan 4054 sayılı Kanun’un mülga 19. maddesinde öngörülen 5 yıllık zamanaşımı süresinin dolması nedeniyle, söz konusu bankaların eylemlerinden dolayı Türkiye Halk Bankası A.Ş. ve Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.’ye idari para cezası verilmesine gerek olmadığına karar verdi. (07.03.2011, 11-13/243-78)

- Kurul, Çimsa Çimento San. ve Tic. A.Ş. hakkında çimentoya herhangi bir gerekçe göstermeden zam yaparak hazır beton üreticilerini zor duruma düşürdüğü iddiasıyla yapılan inceleme sonucunda 4054 sayılı Kanun çerçevesinde soruşturma açılmasına gerek olmadığına ve şikayetin reddine karar verdi. (10.03.2011, 11-15/261-89)
- Kurul, Adalet Teşkilatını Güçlendirme Vakfı tarafından işletilmek üzere satın alınarak adliyenin hizmetine sunulan araçlar için ticari taksilere göre fahiş oranlarda haciz gideri olarak ücret tahsil edildiği ve ticari taksiler ile hacze çıkma isteklerinin icra müdürleri tarafından reddedildiği iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda,

4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına ve şikayetin reddine karar verdi. (17.03.2011, 11-16/292-94)

- Kurul, İpragaz A.Ş.'nin tüplü LPG bayilik anlaşmaları ile Yıldırım Petrol Ticaret ve Nakliyat A.Ş.'nin tüplü LPG ve oto LPG bayilik anlaşmalarına muafiyet tanınması talebi üzerine yapılan inceleme sonucunda, İpragaz A.Ş. ve Yıldırım Petrol Ticaret ve Nakliyat A.Ş.'nin tüplü LPG bayilik sözleşmelerinin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına, fakat Yıldırım Petrol Ticaret ve Nakliyat A.Ş.'nin oto LPG bayilik sözleşmelerinin, rekabet yasağı süresi sebebiyle mevcut haliyle grup muafiyetinden yararlanamadığına ve 5 yılı aşan süre için öngörülen rekabet yasağına, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan koşulları karşılamaması nedeniyle bireysel muafiyet tanınamayacağına karar verdi. (24.03.2011, 11-17/ 327- 100)
- Kurul, GlaxoSmithKline İlaçları San. ve Tic. A.Ş.'nin, diş protez bakım kremi piyasasındaki rakiplerini piyasadan dışlamaya çalıştığı iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda, 4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine karar verdi. (14.04.2011, 11-23/436-134)
- Kurul, Lundbeck İlaç Tic. Ltd. Şti., Servier İlaç ve Araştırma A.Ş., Pierre Fabre İlaç A.Ş., Guerbet Tıbbi ve Kimya Madde Tic. A.Ş., Opakim Tıbbi Ürünler Tic. Ltd. Şti., Schering-Plough Tıbbi Ürünler Tic. A.Ş., Merck Sharp Dohme İlaçları Ltd. Sti., Kansuk Laboratuvarı San. ve Tic. A.Ş., GlaxoSmithKlein İlaçları San. ve Tic. A.Ş., Chiesi İlaç Ticaret A.Ş., Sandoz İlaç San. ve Tic. A.Ş., Bristol Myers Squibb İlaçları Inc. İstanbul Şubesi, Fako İlaçları A.Ş., Kurtsan İlaçları A.Ş. ve Wyeth İlaçları A.Ş. ünvanlı firmaların diğer ecza depolarıyla birlikte, Emek Ecza Deposu İlaç ve Kimyevi Mad. İtr. İth. Ihr. ve Tic. A.Ş. aleyhine fiyat ayrımcılığı yaptıkları iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda, 4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine karar verdi. (21.04.2011, 11-25/470-141)
- Kurul, Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. ile akaryakıt dağıtım şirketleri arasında, benzin fiyatlarının düşürülmesi suretiyle benzin den feragat edilen kar marjının motorinin fiyatı artırılarak karşı-

landığı ve benzin ve motorin kullananlar arasında haksız rekabet olduğu iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda, 4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikâyetin reddine karar verdi. (21.04.2011, 11-25/471-142)

- Kurul, e-Devlet kapısına girişte istenen şifrenin unutulması ya da kaybedilmesi durumunda yeniden şifre alımı için T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü tarafından talep edilen 10 TL ücretin yüksek olduğu iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda, 4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikâyetin reddine karar verdi. (21.04.2011, 11-25/477-146)
- Kurul, Superonline İletişim Hizmetleri A.Ş. tarafından bedelsiz olarak internet erişim hizmeti sunulduğu iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda, 4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verdi. (28.04.2011, 11-26/498-155)
- Kurul, Lukoil Eurasia Petrol A.Ş. tarafından yapılan dikey anlaşmalar ve çeşitli uygulamalar yoluyla 4054 sayılı Kanun'un ve 2002/2 sayılı Tebliğ'in ihlal edildiği iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda, Lukoil Eurasia Petrol A.Ş. ile Hürrem Kosif, Hüdayi Kosif, Serdar Naim Kosif, Kosifler Petrol Tic. Ltd. Şti. arasındaki dikey anlaşmaların 18.09.2010 tarihinin geçmesi nedeniyle 2002/2 sayılı Tebliğ ile sağlanan grup muafiyeti kapsamı dışında kaldığına, bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, taraflara gerekçeli kararın tebliği tarihinden itibaren 30 gün içinde söz konusu anlaşmaları 4054 sayılı Kanun'a uygun hale getirmeleri gerektiği, aksi takdirde haklarında 4054 sayılı Kanun çerçevesinde işlem başlatılacağı yönünde görüş bildirilmesi hususunda Başkanlığın görevlendirilmesine karar verdi. (04.05.2011; 11-28/561-174)
- Kurul, Opet Petrolcülük A.Ş. tarafından dikey anlaşmalar ve çeşitli uygulamalar yoluyla 4054 sayılı Kanun'un ve 2002/2 sayılı Tebliğ'in ihlal edildiği iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda; Ali Rıza Onat tarafından yapılan başvuru bakımından, yeni bir kira sözleşmesi ile Opet Petrolcülük A.Ş. ile yeniden anlaşma sağlanması ve yapılan başvurunun geri çekilmesi nedeniyle bu

başvuru ile ilgili olarak 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığına, Feriha Doyuran tarafından yapılan başvuru bakımından taraflar arasındaki dikey ilişkinin 18.09.2010 tarihinin geçmesi nedeniyle 2002/2 sayılı Tebliğ ile sağlanan grup muafiyeti kapsamı dışında kaldığına, bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, taraflara gerekçeli kararın tebliği tarihinden itibaren 30 gün içinde söz konusu anlaşmaları 4054 sayılı Kanun'a uygun hale getirmeleri gerektiği, aksi takdirde haklarında 4054 sayılı Kanun çerçevesinde işlem başlatılacağı yönünde görüş bildirilmesi hususunda Başkanlığın görevlendirilmesine, dikey anlaşmanın grup muafiyetinden yararlanacağı sürenin hesaplanmasında, istasyonun faaliyete geçtiği tarihin esas alınmasının mümkün olmadığına karar verdi. (04.05.2011; 11-28/558-171)

- Kurul, BP Petrolleri A.Ş. tarafından yapılan dikey anlaşmalar ve çeşitli uygulamalar yoluyla 4054 sayılı Kanun'un ve 2002/2 sayılı Tebliğ'in ihlal edildiği iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda; Göl İnşaat Petrol Elektronik Otomotiv San. ve Tic. Ltd. Şti. tarafından yapılan başvuru ile ilgili olarak, taraflar arasındaki dikey anlaşmaların 18.09.2010 tarihinin geçmesi nedeniyle 2002/2 sayılı Tebliğ ile sağlanan grup muafiyeti kapsamı dışında kaldığına, bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, taraflara gerekçeli kararın tebliği tarihinden itibaren 30 gün içinde söz konusu anlaşmaları 4054 sayılı Kanun'a uygun hale getirmeleri gerektiği, aksi takdirde haklarında 4054 sayılı Kanun çerçevesinde işlem başlatılacağı yönünde görüş bildirilmesi hususunda Başkanlığın görevlendirilmesine, Batınak Transit Taşımacılık Petrol ve Turizm Tic. Ltd. Şti. tarafından yapılan başvuru ile ilgili olarak, söz konusu dikey ilişkinin 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde yer alan istisna hükmünden yararlandığına, şikâyetin reddine karar verdi. (04.05.2011; 11-28/565-178)
- Kurul, Aksigorta A.Ş. ile Akbank T.A.Ş. arasında imzalanan "Hayat-Dışı Sigorta İçin Acentelik Sözleşmesi"ne menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi üzerine yapılan inceleme sonucunda, 4054 sayılı Kanun uyarınca bireysel muafiyet tanınmasına karar verdi. (04.05.2011; 11-28/582-183)

- Kurul'un 01.07.2010 tarihli kararı uyarınca, Efes Pazarlama ve Dağıtım Tic. AŞ. Hakkında, Kurulun muafiyetin geri alınmasına ilişkin 22.04.2005 tarihli kararına uyup uymadığının tespiti amacıyla sürdürülen soruşturmanın sözlü savunması 12.07.2011 Salı günü saat 10.00'da yapılmıştır. Toplantıya katılmak isteyen şikâyetçi ve üçüncü kişilerin toplantı konusu ile ilgili menfaat ilişkilerini ortaya koyan bilgi ve belgeleri içeren bir dilekçeyle 01 Temmuz 2011 Cuma günü mesai saati sonuna kadar Rekabet Kuruluna başvurulması aranmıştır.
- Kurul, bor minerallerinin üretilmesi ve işletilmesi alanında yasal tekel hakkı bulunan Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğünün, bu durumunu kötüye kullanarak rekabeti engellediği iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda, 4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikâyetin reddine karar verdi. (02.06.2011, 11-33/726-229)
- Kurul, Türksat Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme A.Ş.'nin uydu haberleşme hizmeti altyapısı alanındaki hâkim durumunu, kamu kurum ve kuruluşlarına uydu haberleşme hizmeti sunan teşebbüsler aleyhine kötüye kullandığı iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda, 4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikâyetin reddine karar verdi. (02.06.2011, 11-33/703-216)
- Kurul, T.C. Adalet Bakanlığı'nın UYAP hizmetinin bankacılık işlemlerini tek başına yürüten Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.'nun internet bankacılığı sözleşmesinden sonra şifre alım aşamasında bankamatik kartını da satın alma koşulu getirerek hâkim durumunu kötüye kullandığı iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda, 4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikâyetin reddine karar verdi. (02.06.2011, 11-33/718-224)
- İstanbul Kuyumcular Odası'nın altın alış ve satış fiyatını belirlemek suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmediğinin tespiti ile ilgili olarak 19.09.2007 tarihinde verilen Kurul kararının Danıştay tarafından iptali üzerine dosya konusunun yeniden değerlendirilmesi sonucunda Kurul; İstanbul Kuyumcular Odası'na altın alış ve satış

fiyatını belirlemek suretiyle 4054 sayılı Kanunu ihlal etmesi nedeniyle Kanun'un 16. maddesi ve para cezasında lehe düzenlemeler dikkate alınarak, soruşturma açılma tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan 2005/2 sayılı Tebliğ uyarınca asgari ceza miktarı olan 5.800 TL idari para cezası verilmesine karar verdi. (02.06.2011, 11-33/712-219)

- Peyman Kuruyemiş Gıda Aktariye Kimyevi Maddeler Tarım Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.'nin satış noktalarına mali destek vermek suretiyle başvuru sahibinin anılan noktalardan kuruyemiş satışı yapmasını engellediği iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda Kurul, dosya konusu iddialara ilişkin olarak soruşturma açılmasına gerek olmadığına, bununla birlikte, Peyman Kuruyemiş Gıda Aktariye Kimyevi Maddeler Tarım Ürünleri San. ve Tic. A.Ş. ile dağıtıcıları arasında imzalanan Tek Elden Dağıtım Sözleşmesi'nin a) doğrudan veya dolaylı olarak fiyat tespiti uygulamasına yol açabilecek nitelikte ifadeler içeren maddelerinin yeniden satıcıların kendi satış fiyatlarını ve bunu etkilemesi muhtemel benzeri unsurları kendi özgür iradeleriyle belirlemelerine engel olmayacak şekilde düzenlenmesi, b) Rekabet etmeme yükümlülüğünün süresine ilişkin maddelerin ise sözleşmenin yürürlükte olduğu sürece uygulanacak rekabet etmeme yükümlülüğü açısından en fazla beş yıl, sözleşmenin bitiminden itibaren uygulanacak rekabet etmeme yükümlülüğü açısından ise en fazla bir yıl ile sınırlı olacak şekilde düzenlenmesi halinde anılan sözleşmenin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında muafiyetten yararlanacağına karar verdi. (09.06.2011, 11-36/745-232)
- Kurul, Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.'nin abonelerine, üçüncü şahıs ya da firmalardan mal ve hizmet alımları sırasında sağladığı indirimler ile tekel bağımlılığını artırarak rekabeti bozduğu iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda, 4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikâyetin reddine karar verdi. (09.06.2011, 11-36/756-233)
- Kurul, İstanbul ilinde çimento sektöründe faaliyet gösteren Traçim Çimento San. ve Tic. A.Ş., Nuh Çimento San. A.Ş., Çimentaş İzmir Çimento Fabrikası Türk A.Ş., Limak Batı Anadolu San. ve

- Tic. A.Ş., Aslan Çimento A.Ş. ve Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş.'nin 4054 sayılı Kanun'u ihlal edip etmediklerinin belirlenmesi amacıyla yapılan inceleme sonucunda, soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verdi. (16.06.2011, 11-37/779-245)
- Kurul, Air France KLM S.A. ve Alitalia-Compagnia Aera Italiana S.p.A arasında 12.01.2009 tarihinde imzalanan "Ortaklık Sözleşmesi"ne, Alitalia-Compagnia Aera Italiana S.p.A, Soci  t   Air France ve KLM arasında 22.06.2010 tarihinde imzalanan "Kargo Sözleşmesi"ne ve Alitalia-Compagnia Aera Italiana S.p.A, Air France KLM S.A. ve Delta arasında 05.07.2010 tarihinde imzalanan "Transatlantik Ortak Girişim Sözleşmesi"ne 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde bireysel muafiyet tanınmasına karar verdi. (16.06.2011, 11-37/768-236)
 - Kurul, 17.05.2011 tarihli kararı uyarınca; Anadolu Elektronik Aletler Paz. ve Tic. A.Ş. ve Samsung Electronics İstanbul Paz. ve Tic. Ltd.   ti. hakkında, söz konusu teşebbüslerin alıcılarının yeniden satış fiyatını belirlemek suretiyle 4054 sayılı kanunu ihlal edip etmediklerinin belirlenmesi amacıyla yapılan soruşturma sonucunda; Anadolu Elektronik Aletler Paz. ve Tic. A.Ş.'ye 1.066.669,72 TL idari para cezası verilmesine, Samsung Electronics İstanbul Paz. ve Tic. Ltd.   ti.'nin ise 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti ihlal etmediğine karar verdi. Karar, 27.06.2011 tarihinde tefhim edildi.
 - Kurul, 09.06.2011 tarihli toplantısında Kayseri il merkezinde Bosch bayiiliği yapan; Oflazlar Dayanıklı Tüketim Malları Tic. San. Ltd.   ti., Başmısırlı Dayanıklı Tüketim Mam  lleri, Tekiş Ticaret,   etinkara Dayanıklı Tüketim Malları, Yakut Dayanıklı Tüketim Malları Yakacak İnşaat Taahhüt ve Turizm San. Tic. Ltd.   ti., Ada Dayanıklı Tüketim Malları San. ve Tic. Ltd.   ti., Akkaş Dayanıklı Tüketim Malları Tekstil İnş. Taah. Yakacak   r  nleri ve Gıda Maddeleri Tic. San. Ltd.   ti.,   z  ınar Dayanıklı Tüketim Malları, Mesa Dayanıklı Tüketim Malları Tekstil İnş. Taah. Nak. ve Gıda Maddeleri Tic. ve San. Ltd.   ti., Hilal Dayanıklı Tüketim Mam  lleri Tic. ve San. Ltd.   ti. haklarında aynı fiyatı uygulamak

suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmediklerinin belirlenebilmesi amacıyla soruşturma başlattı.

- Kurul, Total Oil Türkiye A.Ş.'nin sahip olduğu tüplü LPG dağıtım işine ilişkin bayilik sözleşmelerinin Aygaz A.Ş. tarafından devralınması sonucunda Aygaz A.Ş.'nin ve bağlı ortaklığı Mogaz Petrol Gazları A.Ş.'nin Türkiye tüplü LPG pazarındaki toplam payının, 2002/2 sayılı Tebliğin 2. Maddesinde yer alan Pazar payı eşiğini aşacak olması nedeniyle, bu şirketlerin bayileri ile imzalamış oldukları bayilik sözleşmelerine bireysel muafiyet verilmesi talebi üzerine yapılan inceleme sonucunda; Aygaz A.Ş., Mogaz A.Ş. ve Total Oil Türkiye A.Ş. ile tüplü LPG bayileri arasında imzalanan bayilik anlaşmalarının, bahse konu devralma işlemi sonrasında, ilgili ürün pazarındaki toplam pazar payının %40'lık eşiği aşacak olması nedeniyle, 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında olmadığına, Total Oil Türkiye A.Ş. ile tüplü LPG bayileri arasında imzalanan bayilik sözleşmelerine sözleşmenin 6. maddesinde yer alan ve üçüncü kişilere rekabet etmeme yükümlülüğü getiren hükmün kaldırılması, sözleşmenin 30. maddesinde yer alan ve süreye ilişkin olan hükmün sözleşme süresinin 5 yılı aşamayacağını ifade edecek şekilde düzenlenmesi koşuluyla bireysel muafiyet tanınmasına karar verdi. (14.07.2011; 11-43/925-294)
- Kurul, Otomotiv Distribütörleri Derneği'nin web sitesi, veri tabanı ve diğer sebeplerle hazırlanan raporlardaki bilgilerin yayınlanmasına yönelik teşebbüs birliği kararına menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi üzerine yapılan inceleme sonucunda; başvuru çerçevesinde söz konusu değerlendirmelerde değişiklik yaratacak bir hususun bulunmaması dikkate alınarak işbu bilgiler bakımından karar verilmesine yer olmadığına; buna karşılık, muhtelif zamanlarda yayımlanmak üzere markaların şebekelerindeki personel sayısı, yetkili satıcı ve servis adetleri, üçer aylık dönemlerde toplam ve marka olarak ayrıştırılmış şekilde il bazında satış adetleri, üçer aylık dönemlerde markaların yeni modellerine ilişkin kesin olmayan takvim çalışmaları (lansman), binek ve hafif ticari araçların filo satışlarında markaların devlet, kiralama şirketleri, taksiler, leasing ve özel satış olarak sınıflandırılan alıcı gruplarına yönelik satışlardaki payı bakımından ise bil-

gi paylaşımı kararının 4054 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde değerlendirilmesine, muhtelif zamanlarda markaların şebekelerindeki personel sayısı, yetkili satıcı ve servis adetlerine ilişkin bilgi paylaşımı kararına 4054 sayılı Kanun'un 8. maddesi uyarınca menfi tespit belgesi verilmesine, ancak; toplam binek ve ticari araç satışlarının illere göre dağılımını gösterir üçer aylık veriler, üçer aylık dönemlerde yayımlanmak üzere markaların yeni modellerine ilişkin kesin olmayan takvim çalışmaları (lansman), binek ve hafif ticari araçların filo satışlarında markaların devlet, kiralama şirketleri, taksiler, leasing ve özel satış olarak sınıflandırılan alıcı gruplarına yönelik satışlardaki payı bakımından alınan bilgi paylaşımı kararına ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun'un 8. maddesi kapsamında menfi tespit belgesi verilemeyeceğine; bununla birlikte; il bazındaki verilerin marka, model ve alt kırılım ayrıştırması içermemesi, lansmana ilişkin paylaşımların; uygulanacak tavsiye veya nihai satış fiyatları, satış stratejisi, hedef, arz miktarı gibi koordinasyon doğurucu etkisi bulunan bilgileri içermemesi, filo satış rakamlarının alıcı grupları bakımından ayrıştırılmasında alıcıların unvanlarına ilişkin bilgilerin yer almaması, koşuluyla söz konusu bilgilerin paylaşımına yönelik teşebbüs birliği kararı 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca bireysel muafiyet tanınmasına karar verdi. (14.07.2011; 11-43/916-285)

- Kurul, Bölünmez Petrolcülük A.Ş. (M-Oil) tarafından yapılan dikey anlaşmalar ve çeşitli uygulamalar yoluyla 4054 sayılı Kanun'un ve 2002/2 sayılı Tebliğ'in ihlal edildiği iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda; şikayet konusu akaryakıt istasyonuna ilişkin olarak Bölünmez Petrolcülük A.Ş. ile Aligöz Nakliyat Zirai Ürünler Hayvancılık San. Tic. Ltd. Şti. arasındaki dikey ilişkinin sonlandırılmış olduğu ve düzenlenen vekâletname çerçevesinde taşınmaz üzerindeki intifa hakkının terkininin sağlanabileceği değerlendirilerek, söz konusu dikey ilişki ile ilgili olarak 4054 sayılı Kanun çerçevesinde herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine karar verdi. (03.08.2011, 11-44/969-320)
- Kurul, Opet Petrolcülük A.Ş. ve Aygaz A.Ş. tarafından dikey anlaşmalar ve çeşitli uygulamalar yoluyla 4054 sayılı Kanun'un ve

2002/2 sayılı Tebliğ'in ihlal edildiği iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda, Rifat Yurttaş - Şevket Yurttaş tarafından yapılan başvuru konusu hususların 4054 sayılı Kanun'un kapsamı dışında olduğuna, Gezen PetrolÜrünleri Tic. Ltd. Şti.tarafından yapılan başvuru bakımından, taraflar arasındaki dikey anlaşmanın 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde yer alan istisna hükmünden yararlandığına, bu itibarla başvurunun reddine karar verdi. (03.08.2011, 11-44/971-322)

- Kurul, Türkiye Garanti Bankası A.Ş. ile Alternatifbank A.Ş. arasında 23.12.2010 tarihinde imzalanan Bonus Kredi Kartı Program Paylaşımı Sözleşmesi'ne menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi üzerine yapılan inceleme sonucunda; Türkiye Garanti Bankası A.Ş. ve Alternatifbank A.Ş. arasında 23.12.2010 tarihinde imzalanan "Bonus Kredi Kartı Program Paylaşımı Sözleşmesi"ne menfi tespit belgesi verilemeyeceğine, Türkiye Garanti Bankası A.Ş. ve Alternatifbank A.Ş.'nin birbirine rakip teşebbüsler olmaları nedeniyle, söz konusu Sözleşme'nin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlanamayacağına, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde yapılan değerlendirme sonucunda; anılan maddenin birinci fıkrasında sayılan şartların tamamının karşılanması nedeniyle, ikinci fıkrası çerçevesinde bahsi geçen Sözleşme'ye imza tarihi olan 23.12.2010 tarihinden itibaren muafiyet tanınmasına karar verdi. (03.08.2011, 11-44/991-337)
- Kurul, Ak Sigorta A.Ş., Allianz Sigorta A.Ş., Anadolu Anonim Türk Sigorta Şirketi, Axa Sigorta A.Ş., Eureko Sigorta A.Ş., Grupama Sigorta A.Ş., Güneş Sigorta A.Ş. ve Yapı Kredi Sigorta A.Ş.'nin kiralık araçlara yönelik kasko hizmeti vermek konusundaki uygulamalarıyla 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine karar verdi. (03.08.2011, 11-44/993-339)
- Kurul, EÜAŞ Genel Müdürlüğüne bağlı termik santrallerde kullanılan Fuel Oil No: 5 ve Fuel Oil No: 6 akaryakıt ürünlerinin daha önce ihale sistemiyle alınmasına rağmen son zamanlarda TP

Petrol Dağıtım A.Ş.'den karşılıklı sözleşme ile alınmasının 4054 Kanun ihlal eder nitelikte olduğu iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine karar verdi. (03.08.2011, 11-44/960-313)

- Kurul, Gemi acenteliği yapan Arkas Grubu şirketleri tarafından diğer teşebbüslerin ticari faaliyetlerinin zorlaştırıldığı iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda 4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine karar verdi. (03.08.2011, 11-44/996-342)
- Kurul, Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş., Vodafone Telekomünikasyon A.Ş. ve Bilkom Bilişim Hizmetleri A.Ş.'nin anlaşarak Apple firması tarafından çıkarılan iPhone 4 isimli ürünün yalnızca Turkcell ve Vodafone bayilerinde, taahhütlü olarak ve fahiş fiyatla satılmasına sebep oldukları iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda 4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetlerin reddine karar verdi. (17.08.2011, 11-45/1031-352)
- Kurul, Mey İçki San. ve Tic. A.Ş.'nin Burgaz Alkollü İçkiler Ticari ve İktisadi Bütünlüğünün elden çıkarılması sürecinde Rekabet Kurulu'nun 08.07.2010 tarih ve 10-49/900-314 sayılı kararına aykırı hareket ettiği ve hakim durumunu kötüye kullandığı iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda 4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikâyetin reddine karar verdi. (17.08.2011, 11-45/1047-359)
- Kurul, yeni binek otomobil satışı faaliyetinde bulunan ALJ Otomotiv A. Ş., Anadolu Araçlar Ticaret A.Ş., Baylas Otomotiv A.Ş., Borusan Otomotiv İthalat ve Dağıtım A.Ş., Doğu Otomotiv Servis ve Tic. A.Ş., Ford Otomotiv San. A.Ş., General Motors Türkiye Ltd. Şti., Honda Türkiye A.Ş., Hyundai Assan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş., MAİS Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş., Mercedes Benz Türk A.Ş., Mermerler Otomotiv Taşımacılık Turizm Tekstil İnşaat Gıda ve Paz. A.Ş., Nissan Otomotiv A.Ş., Peugeot Otomotiv Pazarlama A.Ş., Temsa Global Sanayi ve Ticaret A.Ş., TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş., Toyota Pazarlama ve Satış A.Ş. unvanlı teşebbüslerin, aynı konseptteki araçlara aynı fiyatı uygu-

layarak 4054 sayılı Kanuna aykırı davrandıkları iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda 4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetlerin reddine karar verdi. (25.08.2011, 11-46/1122-391)

- Kurul, İstanbul Atatürk Havalimanı'nda büfe, lokanta vb. yerlerde sadece Coca-Cola Satış ve Dağıtım A.Ş. firmasına ait su markasının bulunduğu, bu durumun tüketicinin tercih hakkını kısıtladığı iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda 4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine karar verdi. (14.09.2011, 11-47/1179-420)
- Kurul, Petrol Ofisi A.Ş. ile Han-Pet Petrol San. ve Tic. Ltd. Şti. arasındaki bayilik sözleşmesine menfi tespit belgesi verilmesi/bireysel muafiyet tanınması veya sözleşmenin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında olduğunun belirlenmesi talebi üzerine yapılan inceleme sonucunda; 1- Petrol Ofisi A.Ş. ile Han-Pet Petrol San. ve Tic. Ltd. Şti. arasında imzalanan 16.10.2006 tarihli bayilik sözleşmesi ile Petrol Ofisi A.Ş. lehine tanınan 21.02.2007 tarihli ve 15 yıl süreli intifa hakkından oluşan dikey anlaşmaya menfi tespit belgesi verilemeyeceğine, 2- Bahse konu anlaşmanın 16.10.2006 tarihinden itibaren beş yıl süre ile 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyeti kapsamında bulunduğu, 3- Bildirime konu anlaşmanın geçerli olduğu istasyon daha önce akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmayan arsa/arazi üzerinde kurulmuş yeni bir istasyon olmadığından 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde bireysel muafiyet tanınmasına ilişkin koşulların karşılanmadığına; bu nedenle, Petrol Ofisi A.Ş. ile Han-Pet Petrol San. ve Tic. Ltd. Şti. arasında akdedilen dikey anlaşmaya 2002/2 sayılı Tebliğ ile öngörülen beş yıllık grup muafiyeti süresinin üzerinde bir süre için muafiyet tanınması talebinin reddine karar verdi. (22.09.2011, 11-48/1214-427)
- Kurul, Petrol Sanayi Derneği veya anlaşılacak bağımsız bir araştırma kuruluştan tarafından haftalık ya da aylık olarak akaryakıt ve LPG piyasasında bazı bilgilerin toplanarak Petrol Sanayi Derneği tarafından istatistikî veri olarak derlenmesine ve değerlendirmeler ile kamuoyuyla paylaşılmasına yönelik uygulamaya menfi tespit

belgesi verilmesi ya da muafiyet tanınması talebi üzerine yapılan inceleme sonucunda, Petrol Sanayi Derneği tarafından haftalık ya da aylık olarak akaryakıt ve oto LPG piyasalarında bazı bilgilerin toplanarak istatistikî veri olarak derlenmesi ve değerlendirmelerle birlikte kamuoyuyla paylaşılmasına ilişkin bildirim konusu uygulamaya, veri toplama ve derleme işlemlerinin bağımsız kuruluş ya da kuruluşlar eliyle yürütülmesi halinde 4054 sayılı Kanun'un 8. maddesi kapsamında menfî tespit belgesi verilmesine karar verdi. (22.09.2011, 11-48/1215-428)

- Kurul, GlaxoSmithKline İlaçları A.Ş.'nin Türkiye'ye "SERE-TIDE MDİ" ürününü getirmeyerek, dolaylı olarak, piyasadaki mevcut hakim durumunu koruması ve güçlendirmesi sonucunda Türkiye'de ilgili ürün pazarında rekabeti kısıtladığı iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda 4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine karar verdi. (22.09.2011, 11-48/1217-430)
- Kurul, Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.'ye ilişkin olarak verilen 07-92/1191-461 ve 08-39/507-184 sayılı kararlarının, Danıştay 13. Dairesi'nin 18.04.2011 tarihli kararlarıyla iptal edilmesi üzerine dosyanın yeniden incelenmesi sonucunda Danıştay 13. Dairesi'nin 2008/4519 E., 2011/1655 K. ve 2008/13183 E., 2011/1656 K. sayılı kararlarında tespit edilen eksikliklerin Rekabet Kurulu'nun 23.12.2009 tarihli ve 09-60/1490-379 sayılı kararıyla giderilmiş olması nedeniyle dosyaya ilişkin yeniden karar verilmesine yer olmadığına karar verdi. (22.09.2011, 11-48/1219-432)
- Kurul, Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.'nin abonelerine, üçüncü şahıs ya da firmalardan mal ve hizmet alımları sırasında sağladığı indirimler ile tekel bağımlılığını artırarak rekabeti bozduğu iddiası üzerine 09.06.2011 tarihinde verilen kararının yeniden değerlendirilmesi talebi sebebiyle yapılan inceleme sonucunda; NETGSM İletişim ve Bilgi Teknolojileri A.Ş. tarafından yapılan, Rekabet Kurulu kararının yeniden değerlendirilmesi talebinin reddine karar verdi. (29.09.2011, 11-50/1253- 442)
- Kurul, Kantara Havayolları Hava Taşımacılığı Ltd. Şti., Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı ve sayıları 25 olan girişimci ger-

çek ve tüzel kişiler arasında anonim şirket niteliğinde bir ortak girişim şirketi kurulmasına yönelik işleme izin verilmesi talebi üzerine yapılan inceleme sonucunda; bildirim konusu işlemin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ kapsamında bir birleşme veya devralma işlemi olmadığına, fakat 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti sınırlayıcı bir anlaşma niteliğinde olan söz konusu ortak girişim işlemine Kanun'un 5. maddesinde sayılan şartların tamamını karşılaması nedeniyle 5 (beş) yıl süreyle bireysel muafiyet tanınmasına karar verdi. (29.09.2011, 11-50/1257-446)

- 2010/4 Sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme Ve Devralmalar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2011/2) 30.09.2011 tarih ve 28070 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Kurul, T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'nin Tarsim (Tarım Sigortaları Havuzu) sisteminde kendi grup şirketi olan Ziraat Sigorta A.Ş.'yi destekleyerek, sigorta sektöründeki rekabet ortamını bozduğu iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda 4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine karar verdi. (02.11.2011, 11-55/1439-513)
- Kurul, Kariyer.Net Elektronik Yayıncılık ve İletişim Hizmetleri A.Ş.'nin insan kaynakları ve eğitim hizmetlerine yönelik internet ilan pazarındaki hâkim durumunu kötüye kullanmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda 4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine karar verdi. (02.11.2011, 11-55/1442-516)
- Rekabet Kurulu, Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş. ile Fiat Group Automobiles SpA arasında akdedilmiş olan "Ürün Geliştirme, İmalat ve Tedarik Anlaşmasının" Adam Opel GmbH'nin katılımı ile değişik haline menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi üzerine yapılan inceleme sonucunda; Fiat Auto S.p.A ve Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş. arasında "Ürün Geliştirme, İmalat ve Tedarik Anlaşması"nın bazı hüküm ve şartlarını değiştirmeye ve düzeltmeye yönelik olarak imzalanan tadil

metninin, Fiat Auto S.p.A ve Adam Opel GmbH arasında gerçekleşen "Doblo Araç Tedarik Anlaşması" ile birlikte değerlendirilmesi sonucunda Kanun'un 4. maddesi anlamında teşebbüsler arası anlaşma olduğuna, bununla birlikte bildirim konusu anlaşmaya, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan şartları karşılama nedeniyle bireysel muafiyet tanınmasına karar verdi. (05.10.2011; 11-51/1288-453)

- Kurul, Borusan Otomotiv İthalat ve Dağıtım A.Ş.'nin Türkiye distribütörlüğünü yaptığı BMW marka araçların bakım ve onarım hizmetlerinde kullanılan muayene makinesi ve söz konusu makineye ilişkin gerekli eğitimleri özel servislere sağlamayarak rekabeti kısıtladığı iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda; Borusan Otomotiv İthalat ve Dağıtım A.Ş. tarafından bağımsız servislerden gelen teknik bilgi, eğitim ve ekipman taleplerinin karşılanmaması halinde, 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin 5. maddesi uyarınca anılan Tebliğ'in öngördüğü muafiyetten yararlanılamayacağına, "Yetkili Servis Sözleşmesi"nin 4.16. maddesinin, 2005/4 sayılı Tebliğ'in 6. maddesine aykırılık teşkil ettiğine, yukarıda belirtilen sözleşme maddesi ve uygulamaya 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca bireysel muafiyet de tanınamayacağına, bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin 3. fıkrası uyarınca bahse konu uygulama ve sözleşmenin ilgili maddesinin 2005/4 sayılı Tebliğ ile uyumlu hale getirilerek yapılan değişikliklerin 60 gün içinde Rekabet Kurumuna tevsik edilmesi gerektiği, aksi takdirde 4054 sayılı Kanun çerçevesinde haklarında işlem başlatılacağı yönünde Borusan Otomotiv İthalat ve Dağıtım A.Ş. ye görüş bildirilmesini teminen Başkanlığın görevlendirilmesine karar verdi. (13.10.2011; 11-52/1309-460)
- Kurul, TEB Portföy Yönetimi A.Ş.'nin Fortis Portföy Yönetimi A.Ş.'yi tüm hak ve borçlarıyla tasfiyesiz infisah yoluyla devralmasının 4054 sayılı Kanun'un 7. Maddesi veya 2010/4 sayılı Tebliğ'in kapsamına girmediğine, zira tarafların birlikte tek bir ekonomik teşebbüs oluşturduğuna, bu işleme ilişkin olarak tarafların talebi üzerine 4054 sayılı Kanun'un 8. Maddesi uyarınca menfi tespit belgesi verilmesine karar verdi. (18.10.2011; 11-53/1360-485)

- Kurul, 11-42/911-281 sayılı Kurul kararı ile getirilen yükümlülükler kapsamında revize edilmiş olan, Efes Pazarlama Dağıtım ve Ticaret A.Ş. ile kapalı satış noktaları arasında yapılan “Kapalı Satış Noktası Sözleşmesi”ne menfi tespit belgesi verilmesi/muafiyet tanınması ve sözleşmenin ilgili karara uygunluğunun tespiti için yapılan inceleme sonucunda; 11-42/911-281 sayılı Kurul kararında öngörülen yükümlülüklerin Efes Pazarlama Dağıtım ve Ticaret A.Ş. tarafından yerine getirildiğine ve 4054 sayılı Kanun'un 4, 6 ve 7. maddeleri kapsamında değerlendirilebilecek düzenlemeler taşımaması nedeniyle bildirim konusu sözleşmeye menfi tespit belgesi verilmesine karar verdi. (17.11.2011, 11-57/1474-530)
- Kurul, Mey İçki San. ve Tic. A.Ş.’nin piyasadaki faaliyetleriyle rakiplerinin faaliyetlerini zorlaştırdığı, hakim durumunu kötüye kullandığı, açık noktalarla yaptığı sözleşmelerin münhasırlık içerdiği iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda 4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin ve geçici tedbir talebinin reddine karar verdi. (17.11.2011, 11-57/1476-532)
- Kurul, Trakya Cam Sanayii A.Ş.’nin rakip firmanın faaliyetlerini navlun bedellerinin tamamını ya da bir kısmını ticari teamüllere aykırı olarak üstlenmek, çeşitli indirimlerle yıkıcı ve seçici fiyatlama uygulamak gibi yollarla zorlaştırmak ve Isıcam markasına ilişkin kurduğu yetkili üretici sistemini kullanarak çift cam üreticisi firmaları sadece kendisinden cam teminine zorlamak suretiyle rekabeti ihlal ettiği iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda 4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine karar verdi. (17.11.2011, 11-57/1477-533)
- Kurul, Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.’nin GSM hizmetleri pazarındaki hakim durumunun yaratmış olduğu avantajlardan yararlanarak cihaz piyasasında rekabeti kısıtladığı ve dağıtım ağında yer alan distribütörleri için kısıtlamalar getirdiği, söz konusu kısıtlamalar bakımından bu teşebbüsler arasında ayrımcı uygulamalar gerçekleştirdiği, kampanyalı cihazlar bakımından sabit fiyat ve kar marjlarını belirlediği iddiası üzerine yapılan inceleme sonu-

cunda 4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin ve geçici tedbir talebinin reddine karar verdi. (24.11.2011, 11-59/1516-541)

- 4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 16'ncı Maddesinin Birinci Fıkrasında Öngörülen İdari Para Czası Alt Sınırının 31.12.2012 Tarihine Kadar Geçerli Olmak Üzere Artırılmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2012/1) 12.12.2011 tarih ve 28140 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. Tebliğ 01.01.2012 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Kurul, Zer Merkezi Hizmetler ve Ticaret A.Ş.'nin 03.05.2011 tarihinde, Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. ile akdettiği "Araç Taşıma Hizmeti Sözleşmesi ve eklerine" ve Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş. ile akdettiği "Araç Taşıma Hizmeti Anlaşması ve eklerine" muafiyet tanınması talebi üzerine yapılan inceleme sonucunda; bildirim konusu anlaşmalar ve eklerinin, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında yatay işbirliği anlaşması olduğuna; bununla birlikte söz konusu anlaşmalara, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan şartların tamamını karşılaması nedeniyle bireysel muafiyet tanınmasına karar verdi. (07.12.2011, 11-60/1559-552)
- Kurul, TP Petrol Dağıtım A.Ş.'nin sözleşme ile bayiye yüklenen satış tonaj taahhüdü yoluyla 2002/2 sayılı Tebliğ'i ihlal ettiği ve bayi üzerindeki hâkim durumunu kötüye kullandığı iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda; Kazovalılar Motorlu Araçlar Petrol Ürünleri Nak. Taah. San. ve Tic. Ltd. Şti. ile TP Petrol Dağıtım A.Ş. arasındaki 12.09.2007 tarihli protokol ile aynı tarihli bayilik sözleşmesi ve intifa hakkından oluşan dikey anlaşmanın 12.09.2012 tarihinde kadar 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğ kapsamında muafiyetten yararlandığına, başvuru konusu iddialara ilişkin olarak TP Petrol Dağıtım A.Ş. hakkında 4054 sayılı Kanun çerçevesinde herhangi bir işlem yapılmasına gerek bulunmadığına, şikâyetin reddine karar verdi. (07.12.2011, 11-60/1567-558)
- Kurul, BP Petrolleri A.Ş. tarafından yapılan dikey anlaşmalar ve çeşitli uygulamalar yoluyla 4054 sayılı Kanun'un ve 2002/2 sayılı Tebliğ'in ihlal edildiği iddiası ile yapılan başvurular çerçevesinde-

ki inceleme sonucunda; şikâyeteye konu taşınmaz üzerindeki akaryakıt istasyonuna ilişkin lisansın Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından iptal edildiği ve taraflar arasındaki sözleşmenin de bu nedenle sona erdiği, başvuru konusu dikey ilişkinin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlandığı, BP Petrolle-ri A.Ş. tarafından intifanın terkinin amacıyla taraflara vekâletname gönderildiği anlaşıldığından BP Petrolleri A.Ş. hakkında herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığına karar verdi. (07.12.2011, 11-60/1569-560)

- Kurul, Düze Denizli Servis Araçları İşletmecileri Esnaf Odası tarafından üyesi olan teşebbüslerden zorunlu olarak "Taahhüt" adı altında bir belge ve 20.000 TL tutarında senet alındığı, söz konusu Oda tarafından ihalelere fesat karıştırıldığı ve rekabetin engellendiği iddiası üzerine yapılan inceleme sonucunda; Denizli ilinde faaliyet gösteren Denizli Servis İşletmecileri Esnaf Odası- nca uygulamaya konulan azami ücret tarifesi altında iş alınmasını engelleme ve havuz oluşturma eylemlerinin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi kapsamında ihlal nite-liği taşıyan teşebbüs birliği kararları olduğuna, ancak söz konusu eylemlere ilişkin delillerin Kuruma yine adı geçen Oda tarafından sağlanması, uygulamalara kısa bir süre önce başlanmış olması ve 2011-2012 öğretim yılı geçiş dönemi olarak kabulü ile ihlal niteli-ği taşıyan eylemlere uyulmayabileceğinin karara bağlanmış olma- sı dikkate alınarak 4054 sayılı Kanun uyarınca soruşturma açıl- masına gerek olmadığına, bununla birlikte, 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca söz konusu eylemlere son verilmesi gerektiği, aksi takdirde haklarında aynı Kanun çerçe- vesinde işlem başlatılacağı hususlarında Denizli Servis Araçla- rı İşletmecileri Esnaf Odasına görüş bildirilmesine karar verdi. (21.12.2011, 11-62/1636-573)

Birleşme ve Devralmalar'da Önemli Mevzuat ve Kararlar

- Rekabet Kurulu (“Kurul”), Baymak Makina Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.’nin % 50 oranında hissesinin şirket ortağı Baxi Holding GmbH tarafından devralınması işlemine 4054 sayılı Kanun’un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ’de belirtilen nitelikte hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğurmayacağından izin verdi. (09.02.2011; 11-08/149-4)
- Kurul, Filmed Tıbbi Cihazlar Pazarlama ve Tic. A.Ş. hisselerinin tamamının FUJIFILM Europe GmbH, FUJIFILM Europe B.V., FUJIFILM Holdings France SAS, FUJIFILM UK Ltd. ve FUJIFILM Italia S.p.A. tarafından devralınması işlemine 4054 sayılı Kanun’un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ kapsamında izne tabi olduğuna, işlem sonucunda aynı Kanun maddesinde belirtilen nitelikte hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (16.02.2011; 11-09/165-54)
- Kurul, Greens Alışveriş Hizmetleri Ltd. Şti. kirasında bulunan 9 işyerinin Migros Ticaret A.Ş. tarafından kiralanmak suretiyle devralınması işlemine 4054 sayılı Kanun’un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ’de belirtilen nitelikte hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (23.02.2011; 11-10/186-62)
- Kurul, Energaz Gaz Elektrik Su Dağıtım A.Ş. nezdinde bulunan; STFA’ya ait 13.958.998 adet hissenin Enerji Yatırım Holding A.Ş.’ye ve STFA’ya ait 1 adet hissenin Global Yatırım Holding A.Ş.’ye devredilmesi işleminin kontrolde değişikliğe yol açmaması nedeniyle 4054 sayılı Kanun’un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ kapsamında olmadığına karar verdi. (03.03.2011, 11-12/222-72)
- Kurul, Cine 5 TV Ticari ve İktisadi Bütünlüğü’nün TMSF tarafından yapılan satış ihalesi sonucu Al Jazeera Türk Yayıncılık Hizmetleri A.Ş. tarafından devralınması işleminin 4054 sayılı

Kanun'un 7. maddesi ve 1998/4 sayılı Tebliğ kapsamında olduğuna, ancak aynı Tebliğ'de öngörülen pazar payı ve ciro eşiklerinin aşılması nedeniyle izne tabi olmadığına karar verdi. (03.03.2011, 11-12/218-71)

- Kurul, Erdemir Çelbor Çelik Çekme Boru Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin, bütün aktif ve pasifleriyle birlikte Erdemir Çelik Servis Merkezi Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından devralınması işleminin tarafların aynı ekonomik bütünlük içerisinde yer almaları nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ kapsamında olmadığına karar verdi. (10.03.2011, 11-15/252-81)
- Kurul, Türk Hava Yolları Teknik A.Ş. ve Zorlu O/M Enerji Tesisleri İşletme ve Bakım Hizmetleri A.Ş. arasında ortak girişim şirketi kurulması işlemine 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hâkim durum yaratılması veya mevcut hâkim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğurmayacağından izin verdi. (17.03.2011, 11-16/ 295-95)
- Kurul, Set Group Holding A.Ş.'nin hisselerinin tamamının Limak Anadolu Çimento İnşaat Malzemeleri San. ve Tic. A.Ş.'ye devredilmesi işlemine 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (17.03.2011, 11-16/300-96)
- Kurul, Süd-Chemie AG'nin %95 oranında hissesinin Clariant AG tarafından devralınması işleminin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ kapsamında olduğuna; ancak işlem sonucunda etkilenen bir pazar bulunmaması nedeniyle izne tabi olmadığına karar verdi. (07.04.2011, 11-22/401-128)
- Kurul, ING Menkul Değerler A.Ş. hisselerinin ING Bank A.Ş. tarafından devralınması işlemine, aynı ekonomik bütünlük içinde bulunulması, dolayısıyla kontrolde değişikliğe yol açılmaması nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ kapsamında olmadığına karar verdi. (07.04.2011, 11-22/390-123)

- Kurul, Türk Hava Yolları A.O. ve Türk Hava Yolları Teknik A.Ş. ile TUSAŞ-Türk Havacılık ve Uzay Sanayi A.Ş. arasında kurulmak istenen ortak girişim işlemine 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (14.04.2011, 11-23/430-130)
- Kurul, İmpo Motor Pompa San. ve Tic. A.Ş.'nin %80 oranında hissesinin Franklin Electric BV tarafından devralınması işleminin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ kapsamında olduğuna; ancak aynı Tebliğ'de öngörülen eşiklerin aşılmaması nedeniyle izne tabi olmadığına karar verdi. (21.04.2011, 11-25/474-143)
- Kurul, Başkent Doğalgaz Dağıtım A.Ş.'nin %20 oranında hissesinin, Çankaya Doğalgaz Dağıtım A.Ş. veya Celal SEVER tarafından devralınması işleminin, Başkent Doğalgaz Dağıtım A.Ş.'nin kontrol yapısında değişikliğe yol açmaması nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 1998/4, 2010/4 sayılı Tebliğler kapsamında olmadığına karar verdi. (28.04.2011, 11-26/532-159)
- Kurul, Compania Espanola de Petroleos S.A.'nın, dolaylı olarak Total S.A.'ya ait % 48,83 oranında hissesinin, International Petroleum Investment Company tarafından devralınması ve buna bağlı olarak Compania Espanola de Petroleos S.A.'nın kontrolünün tek başına International Petroleum Investment Company'ye geçmesi işlemine 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (28.04.2011, 11-26/494-151)
- Kurul, Eczacıbaşı Topluluğu ve Koramic Investment'ın ortak kontrolündeki EKY – Eczacıbaşı -Koramic Yapı Kimyasalları San. ve Tic. A.Ş.'nin %50 hissesinin Koramic Holding N.V. iştirakleri tarafından devralınması suretiyle tek kontrolünün Koramic Holding N.V.'ye geçmesi işlemine 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hakim durum yaratıl-

ması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (28.04.2011, 11-26/496-153)

- Kurul, Doğan Gazetecilik bünyesinde yayımlanmakta olan Milliyet Gazetesi'ne ait tüm marka, isim hakları ile internet sitesi alan adları ve bünyesinde Vatan Gazetesi'nin tüm marka ve isim hakları ile internet sitesi alan adlarını barındıran Bağımsız Gazeteciler Yayıncılık A.Ş.'nin %99,99 oranında hissesinin DK Gazetecilik ve Yayıncılık A.Ş. tarafından devralınması işlemine 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (28.04.2011, 11-26/528-158)
- Kurul, Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.'nin kontrolünde bulunan Aksigorta A.Ş.'nin % 30,99 oranında hissesinin Ageas Insurance International N.V. tarafından devralınması ile Aksigorta A.Ş. üzerinde ortak kontrol tesis edilmesi işlemine 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (04.05.2011; 11-28/581-182)
- Kurul, Gitti Gidiyor Bilgi Teknolojileri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin % 83 oranında hissesinin şirket ortağı eBay Inc. tarafından devralınması işlemine 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (12.05.2011; 11-30/588-185)
- Kurul, Mustafa Mehmet Corporation'ın sahip olduğu Thrace Basin Natural Gas Türkiye Corporation'ın hisselerinin ve kontrolünün tamamının, TransAtlantic Worldwide Ltd. tarafından devralınması işlemine 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin

önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (17.05.2011; 11-31/620-191)

- Kurul, Yargıcı Konfeksiyon İhracat ve Ticaret A.Ş.'nin yaklaşık %75 oranında hissesinin GB Retail Investments Holding B.V. tarafından devralınması yoluyla ortak girişim kurulması işlemine 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hâkim durum yaratılması veya mevcut hâkim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (26.05.2011; 11-32/660-205)
- Kurul, LVMH Moët Hennessy - Louis Vuitton tarafından Bulgari S.p.A.'nın kontrolünün devralınması işlemine 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (26.05.2011; 11-32/659-204)
- Kurul, Atos Origin S.A. tarafından Siemens AG'nin, Siemens IT Solutions and Services GmbH tarafından yürütülen bilgi teknolojileri hizmetleri faaliyetlerinin (Türkiye'de devredilecek varlıklar da dâhil olmak üzere) tek kontrolünün devralınması işlemine 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (02.06.2011, 11-33/702-215)
- Kurul, Kiri Holding Singapore Private Limited'in sermayesinin % 62,4'ünün ve dolayısıyla Dystar Colours Distribution GmbH'nin kontrolünün Zhejiang Longsheng Group Co. Ltd.'ye devredilmesi işlemine; 1- Bildirim konusu işlemin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hâkim durum yaratılması veya mevcut hâkim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından işleme izin verilmesine 2- Bununla birlikte, bahse konu işlemin Rekabet Kurulunun izni olmaksızın gerçekleştirilmesi nedeniyle, Zhejiang Longsheng Group Co. Ltd.'ye 4054 sa-

yılı Kanun uyarınca 2010 mali yılı sonunda oluşan gayri safi gelirin binde biri oranında olmak üzere 1.697,92 TL tutarında idari para cezası verilmesine, karar verdi. (02.06.2011, 11-33/723-226)

- Kurul, Hüttlin GmbH'nin hisselerinin tamamının ve Manesty'ye ait tüm varlıkların Robert Bosch GmbH ve iştirakleri tarafından devralınması işlemine 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (16.06.2011, 11-37/776-242)
- Kurul, Total Oil Türkiye A.Ş.'nin sahip olduğu tüplü LPG dağıtım işine dair malvarlığının bir kısmının ve ilgili bayilik sözleşmelerinin Aygaz A.Ş. tarafından devralınması işlemine 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (06.07.2011; 11-41/873-274)
- Kurul, 8.7.2010 tarihli kararında yer alan, Mey İçki'nin İstanbulblue markası hariç, Burgaz kapsamında devralmış olduğu tüm varlıklar ile Votka 1967 markasını belli bir süre içerisinde uygun bir alıcıya satma yükümlülüğünü yerine getirmek üzere, Burgaz Alkollü İçecekler Ticari ve İktisadi Bütünlüğü'nün, Antalya Alkollü İçecekler San. ve Tic. A.Ş.'ye devredilmesi işlemine izin verilmesi işlemine yönelik yapılan inceleme sonunda; Mey İçki Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından Rekabet Kurumuna sunulan ve Rekabet Kurulunun 8.7.2010 tarih ve 10-49/900-314 sayılı kararında yer alan, Mey İçki'nin İstanbulblue markası hariç, Burgaz kapsamında devralmış olduğu tüm varlıklar ile Votka 1967 markasını belli bir süre içerisinde uygun bir alıcıya satma yükümlülüğünü yerine getirmek üzere, Burgaz Alkollü İçecekler Ticari ve İktisadi Bütünlüğü'nün, Antalya Alkollü İçecekler San. ve Tic. A.Ş.'ye devredilmesi işlemine izin verilmesine karar verdi. (06.07.2011; 11-41/865-M)
- Kurul, Milangaz LNG Toptan Satış Tic. ve San. A.Ş. hisselerinin % 50'sinin Demirören Enerji Madencilik San. ve Tic. A.Ş. tara-

findan EGL Holding Luxembourg AG'ye; EGL Elektrik Toptan Ticaret A.Ş. hisselerinin % 50'sinin EGL Holding Luxembourg AG tarafından Demirören Enerji Madencilik San. ve Tic. A.Ş.'ye karşılıklı olarak devredilmesi yoluyla kurulacak olan iki ortak girişime 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hâkim durum yaratılması veya mevcut hâkim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (14.07.2011; 11-43/920-289)

- Kurul, Tekkale Elektrik Üretim Tic. San. A.Ş.'nin hisselerini Nuh Enerji Elektrik Üretim A.Ş. ve diğer Nuh Çimento Grubu şirketlerinin devralması işleminin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ kapsamında olduğuna; ancak aynı Tebliğ'de öngörülen eşiklerin aşılmaması nedeniyle izne tabi olmadığına karar verdi. (03.08.2011, 11-44/957-310)
- Kurul, Wella Kozmetik Sanayi ve Ltd. Şti.'nin %100'üne tekabül eden, Procter & Gamble International Operations S.A. ve Walter Ludwig tarafından sahip olunan hisselerin Yöntem Dış Ticaret Ltd. Şti. ve Musa Kazım ENGİN tarafından devralınması işleminin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ kapsamında olduğuna; ancak aynı Tebliğ'de öngörülen eşiklerin aşılmaması nedeniyle izne tabi olmadığına karar verdi. (03.08.2011, 11-44/986-332)
- Kurul, MAN SA şirketinin kontrolünün Volkswagen AG tarafından zorunlu hisse alımı teklifi yolu ile devralınması işlemine 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hâkim durum yaratılması veya mevcut hâkim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (03.08.2011, 11-44/990-336)
- Kurul, BNP Paribas IP BE Holding S.A.'nın Fortis Portföy Yönetimi A.Ş.'de sahip olduğu %99 oranında hisseden, %55 oranında hissenin, TEB Holding A.Ş. tarafından devralınması işlemine 4054 sayılı Kanun'un 7. Maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hâkim durum yaratılması veya mevcut hâkim

durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (17.08.2011, 11-45/1059-364)

- Kurul, Metlife Alico Türkiye tarafından Denizbank A.Ş.'nin Deniz Emeklilik ve Hayat A.Ş.'de sahip olduğu %99,86 oranında hissesinin devralınması işlemine 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hâkim durum yaratılması veya mevcut hâkim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğurmayacağından izin verdi. (25.08.2011, 11-46/1115-386)
- Kurul, Transatlantic Holdings, Inc.'in ihraç edilmiş tedavüldeki tüm hisselerinin, Transatlantic Holdings, Inc.'in herhangi bir talebi olmaksızın, Validus Holdings, Ltd. tarafından devralınması işlemine 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğurmayacağından izin verdi. (14.09.2011, 11-47/1157-403)
- Kurul, Aygaz A.Ş. ve İpragaz A.Ş. arasında imzalanan 'Dolum Hizmeti Anlaşması'na bireysel muafiyet verilmesi talebi üzerine yapılan inceleme sonucunda, Aygaz A.Ş. ile İpragaz A.Ş. arasında imzalanan 'Dolum Hizmet Anlaşması'nın, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğuna ve söz konusu anlaşmaya, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan şartların tamamını karşılaması nedeniyle bireysel muafiyet tanınmasına karar verdi. (22.09.2011, 11-48/1213-426)
- Kurul, Robert Bosch GmbH tarafından Unipoint Grubunun marş motoru, alternatör, ısı kontrol parçaları ve silecek üretimi faaliyetlerinin devralınması işlemine 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (05.10.2011; 11-51/1287-452)
- Kurul, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 134. maddesinin 5. fıkrası uyarınca ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü

Hakkında Kanun hükümleri uyarınca haczedilen ve Kemal Uzan, Cem Cengiz Uzan, Murat Hakan Uzan, Yapı ve Ticaret A.Ş., Ayşegül Uzan, Basıntaş Anadolu Basın End. A.Ş., Bahattin Uzan, Melahat Uzan, Yavuz Uzan, Rumeli Holding A.Ş., Merkez Yatırım ve Tic. A.Ş., Doğan Kardeş Mat. San. A.Ş., Neşriyat A.Ş., Matbataş MatbaAcılık San. Tic. A.Ş., ve Hayat Yayınları A.Ş. ye ait Adabank A.Ş. hisselerinin satışı için TMSF tarafından yapılan ihalede en yüksek teklifi veren G Capital Danışmanlık A.Ş.'ye devredilmesi işleminin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 1998/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde öngörülen pazar payı ve ciro eşiklerinin aşılmaması nedeniyle izne tabi olmadığına karar verdi. (13.10.2011; 11-52/1322-473)

- Kurul, Koç.net Haberleşme Teknolojileri ve İletişim Hizmetleri A.Ş. hisselerinin tamamının, Koç Holding A.Ş., Temel Ticaret ve Yatırım A.Ş., Zer Merkezi Hizmetler ve Ticaret A.Ş., İnventram Fikri Mülkiyet Hakları Yönetim Ticaret ve Yatırım A.Ş. ve Koç Yapı Malzemeleri A.Ş. tarafından Vodafone Holding A.Ş.'ye devredilmesi işlemine 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (02.11.2011, 11-55/1440-514)
- Kurul, Işıl Televizyon Yayıncılık A.Ş.'nin hisselerinin tamamının Doğuş Yayın Grubu A.Ş. tarafından devralınması işlemine 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (02.11.2011; 11-55/1456-517)
- Kurul, Mobil Oil Türk A.Ş.'nin bazı varlıklarının THY Opet Havacılık Yakıtları A.Ş. tarafından devralınması işlemine 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (17.11.2011, 11-57/1465-522)

- Kurul, Türk Hava Yolları A.O. tarafından kontrol edilen Uçak Koltuk Üretim Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin adı geçen teşebbüs ve Assan Hanil Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin ortak kontrolüne geçmesi suretiyle ortak girişim tesis edilmesi işlemine 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (07.12.2011, 11-60/1558-551)
- Kurul, Shell Gaz Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin tüplü ve dökme LPG dağıtım işine dair sahip olduğu malvarlığının, bayilik sözleşmelerinin ve markalarının bir kısmının İpragaz A.Ş. tarafından devralınması işlemine 4054 sayılı Kanun ve 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (14.12.2011, 11-61/1583-566)
- Kurul, İşletimi ve mülkiyeti Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü'ne ait olan İzmir Adnan Menderes Havalimanı Mevcut Dış Hatlar Terminal Binası, Mütemmimleri ile CİP ve İç Hatlar Terminal Binası ile Mütemmimlerinin işletme hakkının 5335 sayılı Kanun uyarınca kiralanmak suretiyle TAV Havalimanları Holding A.Ş.'ye devredilmesi işlemine 4054 sayılı Kanun ve 1998/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen nitelikte hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (14.12.2011, 11-61/1629-568)
- Kurul, İpek Kağıt Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin sermayesinin %50'sine tekabül eden hisselerin Eczacıbaşı Holding A.Ş. tarafından devralınması işlemine hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucuna yol açmayacağından izin verdi. (21.12.2011, 11-62/1644-580)

Özelleştirme’de Önemli İlan ve Kararlar

- Özelleştirme Yüksek Kurulunun 30.12.2010 tarihli ve 2010/115 sayılı Kararı, 07.01.2011 tarihli ve 2011/01 sayılı Kararı ile 07.01.2011 tarihli ve 2011/02 sayılı Kararı 08.01.2011 tarihli ve 27809 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Kısık Hidroelektrik Akarsu Santralinin özelleştirme kapsam ve programına alınmasına ve özelleştirme işlemlerinin 31.12.2012 tarihine kadar tamamlanmasına dair 08.02.2011 tarihli ve 2011/10 sayılı Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararı 09.02.2011 tarihli ve 27841 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Hidrojen Peroksit Sanayi ve Ticaret A.Ş.’de bulunan % 28,2 oranındaki iştirak hissesinin özelleştirme kapsam ve programına alınmasına ve özelleştirme işlemlerinin 2 yıl içinde tamamlanmasına dair 21.02.2011 tarihli ve 2011/14 sayılı Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararı 22.02.2011 tarihli ve 27854 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Sümer Holding A.Ş. ’ye (Holding) ait Mazıdağı Fosfat Tesisleri ’nin özelleştirme ihale ilanı Özelleştirme İdaresi Başkanlığı web sitesinde yayımlandı.
- Özelleştirme Yüksek Kurulunun 07.03.2011 Tarihli ve 2011/22 Sayılı Kararı 01.04.2011 tarihli ve 27892 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu karar, Göksu Elektrik Dağıtım A.Ş.’nin özelleştirme kapsam ve programına alınmasına ilişkindir.
- Özelleştirme Yüksek Kurulu’nun 11.04.2011 tarihli ve 2011/26-32 sayılı kararları 12.04.2011 tarihli ve 27903 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu kararlar; Boğaziçi Elektrik Dağıtım A.Ş., Dicle Elektrik Dağıtım A.Ş., Gediz Elektrik Dağıtım A.Ş., Trakya Elektrik Dağıtım A.Ş., Akdeniz Elektrik Dağıtım A.Ş., İstanbul Anadolu Yakası Elektrik Dağıtım A.Ş. ve Toroslar Elektrik Dağıtım A.Ş.’nin özelleştirilmesine ilişkindir.
- Rekabet Kurulu (“Kurul”), Başkent Doğalgaz Dağıtım A.Ş.’nin %80 oranındaki hissesinin MMEKA Makine İthalat Pazarlama ve Ticaret A.Ş.’ye özelleştirme yoluyla devrine ilişkin süreçte, söz konusu hisselerin MMEKA Makine İthalat Pazarlama ve Ticaret A.Ş. tarafından kurulan ÇANKAYA Doğalgaz Dağıtım A.Ş. tarafından

devralınması işleminin 4054 sayılı Kanun ve 2010/4 sayılı Tebliğ kapsamında olmadığına karar verdi. (14.04.2011, 11-23/457-135)

- Kurul, İstanbul Deniz Otobüsleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'deki İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Bağlı Kuruluşları ve İştiraklerine ait hisselerin tamamının blok satış yöntemiyle özelleştirilmesi işleminin; İstanbul Deniz Otobüsleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'deki İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Bağlı Kuruluşları ve İştiraklerine ait hisselerin tamamının blok satış yöntemiyle Tepe İnşaat Sanayi A.Ş.-Akfen Holding A.Ş.-Souter Investments LLP-Sera Gayrimenkul Yatırım ve İşletme A.Ş Ortak Girişim Grubu veya Torunlar Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından devralınması işleminin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 1998/4 sayılı Tebliğ kapsamında izne tabi olduğuna, adı geçen teklif sahiplerinden herhangi biri tarafından gerçekleştirilecek muhtemel devralma işlemi sonucunda hakim durum yaratılmasının veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesinin ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmaması nedeniyle işleme izin verilmesinde sakınca olmadığına, devir ile ilgili Alpay Alkan tarafından yapılan başvuruya ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığına karar verdi. (04.05.2011; 11-28/548-166)
- Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 18/8/2011 Tarihli ve 2011/70 Sayılı Kararı 20.08.2011 tarihli ve 28031 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. İşbu karar, TTA'ya ait Muğla İlindeki Gayrimenkulün özelleştirme kapsam ve programına alınmasına ilişkindir.
- Kurul, Acıpayam Selüloz San. ve Tic. A.Ş. sermayesindeki Türkiye Kalkınma Bankası Genel Müdürlüğüne ait %76,83 oranında hissenin Verusa Girişim Sermayesi A.Ş. veya Sürtaş Maden San. Tic. A.Ş. tarafından devralınması suretiyle özelleştirilmesi işleminin, 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 1998/4 sayılı Tebliğ kapsamında olduğuna, ancak aynı Tebliğ'in 5. maddesinde öngörülen pazar payı ve ciro eşiklerinin aşılmaması nedeniyle izne tabi olmadığına karar verdi. (18.10.2011; 11-53/1348-477)
- Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun TCDD'ye ait bazı taşınmazların özelleştirilme kapsam ve programına alınmasına dair 12.09.2011 tarihli ve 2011/81 sayılı kararı 19.10.2011 tarihli ve 28089 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.

Enerji Hukuku’nda Önemli Değişiklik ve Gelişmeler

- Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş. Genel Müdürlüğü Ham Petrol ve Doğal Gaz Boru Hattı Tesislerinin Yapımı ve İşletilmesine Dair Teknik Emniyet ve Çevre Yönetmeliği 06.01.2011 tarihli ve 27807 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 08.01.2011 tarihli ve 27809 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Elektrikli taşıtlarla ilgili olarak Elektrik Piyasası Dağıtım Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik Taslağı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu’nun resmi internet sitesinde 18.01.2011 tarihinde yayımlandı.
- Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu’nun (“EPDK”) 06.01.2011 tarihli toplantısında, 31.01.2011 tarihinden itibaren LPG otogaz satışlarında; hizmet ve finansal promosyonlar hariç, hediye, eşantıyon, kampanya ve sair adlarla promosyon yapılmamasına karar verildi.
- Bazı Kamu Kurum ve Kuruluşların Bir Kısım Borç ve Alacaklarının Düzenlenmesine Dair Kanun 03.03.2011 tarihli ve 27863 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi. Kanunun kapsamı enerji alanında faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşlarından Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi (“BOTAŞ”), Elektrik Üretim Anonim Şirketi (“EUAŞ”) ve bağlı ortaklıkları, Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi (“TEİAŞ”), Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt Anonim Şirketi (“TETAŞ”) ile Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi (“TEDAŞ”) ve sermayesinin tamamı TEDAŞ’a ait dağıtım şirketleri olarak belirlendi.
- Elektrik Dağıtım Bölgelerinde Uygulanacak Fiyat Eşitleme Mechanizması Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 03.03.2011 tarihli ve 27863 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- TEİAŞ'nin 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 3/G Maddesi Uyarınca Yapacağı Mal ve Hizmet Alımlarında Uygulanacak Esas ve Usullere Dair Yönetmelik 04.03.2011 tarihli ve 27864 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- LPG depolama standartlarına ilişkin Mecburi Standard Tebliğ-inde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: ÖSG-2011/03) 10.03.2011 tarihli ve 27870 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. Tebliğ yayımından itibaren 15 gün sonra yürürlüğe girdi.
- Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılma-sına Dair Yönetmelik 15.03.2011 tarihli ve 27875 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- “Yer Altı Doğal Gaz Depolama Tesisi Temel Kullanım Usul ve Esaslarının Belirlenmesine Dair Yönetmelik” taslağı, 05.04.2011 tarihine kadar görüşlerin alınması için 22.03.2011 tarihinde Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun sitesinde yayımlandı.
- 01.04.2011 tarihinden geçerli olmak üzere elektrik piyasasında TETAŞ tarafından uygulanacak toptan satış tarifelerine ilişkin Kurul Kararı 25.03.2011 tarihinde Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun sitesinde yayımlandı.
- Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılma-sına Dair Yönetmelik 05.04.2011 tarihli ve 27896 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Doğal Gaz Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılma-sına Dair Yönetmelik 09.04.2011 tarihli ve 27900 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılma-sına Dair Yönetmelik 21.04.2011 tarihli ve 27912 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Petrol Piyasasında Ulusal Marker Uygulamasına İlişkin Yönetme-likte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 17.05.2011 tarihli ve 27937 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.
- 2010 yılına dair Elektrik Piyasası Raporu, EPDK tarafından 13.05.2011 tarihinde yayımlandı.

- Petrol Piyasası 2011 Yılı İlk 3 Aylık Sektör Raporu, EPDK tarafından 27.05.2011 tarihinde yayımlandı.
- Elektrik Piyasası İthalat ve İhracat Yönetmeliği 01.06.2011 tarihli ve 27951 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Enerji Piyasasında Faaliyet Gösteren Gerçek Ve Tüzel Kişilerin Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca Denetlenmesi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 04.06.2011 tarihli ve 27954 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Yer Altı Doğal Gaz Depolama Tesisi Temel Kullanım Usul Ve Esaslarının Belirlenmesine Dair Yönetmelik 04.06.2011 tarihli ve 27954 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- “Petrol Piyasasında Lisans Başvurusu Açıklamalarına İlişkin Kurul Kararı”nın, “Petrol Piyasasında Lisans Tadili Başvurularında Aranacak Bilgi ve Belgelere İlişkin Kurul Kararı”nın, “Petrol Piyasasında Lisans Süre Uzatımı Başvurularında Aranacak Bilgi ve Belgelere İlişkin Kurul Kararı”nın kabul edilerek yayımlanmasına ilişkin EPDK’nın 31.05.2011 tarihli kararları 09.06.2011 tarihli ve 27959 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Elektrik Piyasası Dağıtım Sistemi Düzenlemeye Esas Yatırım Harcamalarının Belirlenmesi ve Gerçekleşmesinin İzlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar 17.06.2011 tarihli ve 27967 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Elektrik Piyasası İthalat ve İhracat Yönetmeliği Uyarınca Kapasite Tahsisine ve İkincil Ticari İletim Hakkı Piyasasına İlişkin Usul ve Esaslar 17.06.2011 tarihli ve 27967 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Elektrik Piyasası Dağıtım Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 18.06.2011 tarihli ve 27968 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- Güneş Enerjisine Dayalı Elektrik Üretim Tesisleri Hakkında Yönetmelik 19.06.2011 tarihli ve 27969 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Yenilenebilir Enerji Kaynaklarından Elektrik Enerjisi Üreten Tesislerde Kullanılan Aksamın Yurt İçinde İmalatı Hakkında Yönetmelik 19.06.2011 tarihli ve 27969 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Petrol Piyasasında Uygulanacak Teknik Kriterler Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik 25.06.2011 tarihli ve 27975 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- 2011 Mayıs Petrol Piyasası Sektör Raporu 12.07.2011 tarihinde yayımlandı.
- EPDK 2010 Yılı Faaliyet Raporu 19.07.2011 tarihinde yayımlandı.
- Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Belgelendirilmesi ve Desteklenmesine İlişkin Yönetmelik 21.07.2011 tarihli ve 28001 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik 21.07.2011 tarihli ve 28001 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 28.07.2011 tarihli ve 28008 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 30.07.2011 tarihli ve 28010 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 10.08.2011 tarihli ve 28021 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 11.08.2011 tarihli ve 28022 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- Motorin Türlerine İlişkin Teknik Düzenleme Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Akaryakıt Seri No: 22) 27.09.2011 tarih ve 28067 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Benzin Türlerine İlişkin Teknik Düzenleme Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Akaryakıt Seri No: 23) 27.09.2011 tarih ve 28067 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Petrol Piyasasında Uygulanacak Teknik Kriterler Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 28.10.2011 tarihli ve 28098 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Petrol Piyasası Bilgi Sistemi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 03.11.2011 tarihli ve 28104 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Yönetmelik maddeleri için farklı yürürlük tarihleri belirlendi.
- Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 03.11.2011 tarihli ve 28104 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Yönetmelik maddeleri için farklı yürürlük tarihleri belirlendi.
- Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 04.11.2011 tarihli ve 28105 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Enerji Piyasasında Faaliyet Gösteren Gerçek ve Tüzel Kişilerin Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca Denetlenmesi Hakkında Tebliğ (Seri No: 6) 29.11.2011 tarihli ve 28127 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Tebliğ maddeleri için farklı yürürlük tarihleri belirlendi.
- Elektrik Piyasası Yan Hizmetler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 17.12.2011 tarih ve 28145 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Yönetmelik 01.01.2012 tarihinde yürürlüğe girdi.

- Petrol Piyasası Kanununun 19’uncu Maddesi Uyarınca 2012 Yılında Uygulanacak Para Cezaları Hakkında Tebliğ 23.12.2011 tarih ve 28151 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılması ve Doğal Gaz Piyasası Hakkında Kanunun 9’uncu Maddesi Uyarınca 2012 Yılında Uygulanacak Para Cezaları Hakkında Tebliğ 23.12.2011 tarih ve 28151 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Elektrik Piyasası Kanununun 11’inci Maddesi Uyarınca 2012 Yılında Uygulanacak Para Cezaları Hakkında Tebliğ 23.12.2011 tarih ve 28151 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 16’ncı Maddesi Uyarınca 2012 Yılında Uygulanacak Para Cezaları Hakkında Tebliğ 23.12.2011 tarih ve 28151 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.

Önemli İçtihatlar

- 21.04.2005 tarihli ve 5335 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 32. maddesinin birinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve oybirliği ile iptaline ilişkin 13.1.2011 tarihli karar 08.03.2011 tarihli ve 27868 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. İptal edilen kural, Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü'nün taşınmazlarının özelleştirilmesine ilişkin esas ve usullerin düzenlenmesi konusunda yönetim kurulunun yetkili kılınmasını öngörmekteydi.
- 29.6.2001 günlü, 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 7. Maddesinin birinci fıkrasında yer alan bazı ifadelerin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline ilişkin 20.1.2011 tarihli karar 02.04.2011 tarihli ve 27893 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- 28.3.2007 günlü, 5614 sayılı "Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un 1., 2. ve 4.maddelerinde yer alan bazı ifadelerin Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasının reddine ilişkin 30.12.2010 tarihli karar 06.04.2011 tarihli ve 27897 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 15. maddesinin (7) numaralı fıkrasının (b) bendinde yer alan bazı ifadelerin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline ilişkin 20.1.2011 tarihli karar 14.04.2011 tarihli ve 27905 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Anayasa Mahkemesinin E: 2009/5, K: 2011/31 Sayılı 04.01.1961 Tarihli, 02.05.1995 Tarihli ve 4108 Sayılı Kanun ile değiştirilen 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 112. maddesinin Anayasa'ya aykırılıktan iptal edilmesine ilişkin kararı, 14 Mayıs 2011 Tarihli ve 27934 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlandı. İptal kararı, kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasından bir yıl sonra yürürlüğe girecektir.
- Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun 16.05.2011/879 tarih ve sayılı Birinci Daire Kararı, 02.06.2011 tarihli ve 27952 sayılı Res-

mi Gazete’de yayımlandı. Bu karar göre, 25.07.2011 tarihinden itibaren asliye ticaret mahkemeleri de tek hâkimli olacaktır.

- Yargıtay Büyük Genel Kurulu’nun, Yargıtay Hukuk ve Ceza Daireleri arasındaki işbölümüne dair 12.05.2011 tarihli kararı 02.06.2011 tarihli ve 27952 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Anayasa Mahkemesinin E: 2009/82, K: 2011/32 Sayılı 03.02.2011 günlü, 4776 sayılı 2003 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeleri Kanunlaşınca Kadar Devlet Harcamalarının Yapılmasına ve Devlet Gelirlerinin Tahsiline Yetki Verilmesine Dair Kanun’un 3. maddesinin (h) fıkrasının “Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının mal ve hizmet satışları gayri safi hasılatının % 10’u,” bölümünün Anayasaya aykırılıktan iptal edilmesine ilişkin kararı, 06.07.2011 Tarihli ve 27986 Sayılı Resmî Gazete’de yayımlandı.
- Anayasa Mahkemesinin E: 2009/58, K: 2011/52 Sayılı 17.03.2011 günlü, Medeni Kanun’un 713. maddesinin 2. fıkrasındaki “ölmüş” sözcüğünün Anayasa’ya aykırılıktan iptal edilmesine ilişkin kararı, 23.07.2011 Tarihli ve 28003 Sayılı Resmî Gazete’de yayımlandı.
- Anayasa Mahkemesinin 04.06.2008 tarihli ve 5766 sayılı sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’un geçici 1. maddesinin anayasaya aykırılık nedeniyle iptaline ilişkin E: 2009/39, K: 2011/68 sayılı ve 28.04.2011 tarihli kararı 15.10.2011 tarihli ve 28085 sayılı Resmî Gazete’de yayımlandı.
- Anayasa Mahkemesinin, 26.09.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 278. maddesinin anayasaya aykırılık nedeniyle iptaline ilişkin E: 2010/52, K: 2011/113 sayılı ve 30.06.2011 tarihli kararı 15.10.2011 tarihli ve 28085 sayılı Resmî Gazete’de yayımlandı. İptal hükmü, kararın Resmi Gazete’de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girecektir.
- Anayasa Mahkemesinin 29.06.2001 tarihli ve 4708 sayılı kanunda değişiklik yapan 30.06.2004 tarihli ve 5205 sayılı kanun ile ilgili E: 2010/75, K: 2011/42 sayılı yürürlüğü durdurma kararı 15.11.2011 tarihli ve 28113 sayılı Resmî Gazete’de yayımlandı.

- Anayasa Mahkemesinin 03.06.2007 tarihli ve 5684 sayılı kanun ile ilgili E: 2009/11, K: 2011/93 sayılı iptal kararı 16.11.2011 tarihli ve 28114 sayılı Resmî Gazete’de yayımlandı.
- Yargıtay 13. Hukuk Dairesi’nin 18.07.2011 tarihli kanun yararına bozma kararı 06.12.2011 tarih ve 28134 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Söz konusu karar, kredi kartı için kesilen üyelik ücretinin bankadan iadesi talebine sebepsiz zenginleşmeye uygulanan 1 yıllık zamanaşımının değil, BK m. 125 uyarınca sözleşmesel ilişkilere uygulanan 10 yıllık zamanaşımının uygulanacağını belirtmektedir.
- Yargıtay 13. Hukuk Dairesi’nin 18.07.2011 tarihli kanun yararına bozma kararı 07.12.2011 tarih ve 28135 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Söz konusu kararda, bir tarafın tacir olduğu abonman sözleşmelerinde tacir olmayan tarafın borcuna da ticari faizin uygulanabileceği belirtilmiştir.

Avrupa Birliği Hukuku'nda Önemli Değişiklik ve Gelişmeler

- Avrupa Merkez Bankası'nın sermayesinin artırılmasına ilişkin 13.12.2010 tarihli kararı (ECB/2010/26) (2011/20/EU) 15.01.2011 tarihli Resmi Gazete'de yayınlandı. Karara göre Avrupa Merkez Bankası'nın sermayesi 5.760.652.402,58 Euro'dan 10.760.652.402,58'ya çıkartıldı. Kararın 29.12.2010 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Tehlikeli kimyasalların ithalat ve ihracatına ilişkin 689/2008 sayılı AT Yönetmeliğinin Uygulanmasına Dair Komisyonun Teknik Rehber Tebliği 01.03.2011 tarihli ve C 65/1 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- 2011 Enerji Verimliliği Planı ve 2050 yılında düşük karbon ekonomisine geçişe ilişkin yol haritası Avrupa Komisyonu tarafından 08.03.2011 tarihinde kabul edildi.
- Vergilendirme alanında idari işbirliğine ilişkin olan ve 77/779/AT sayılı Direktifi yürürlükten kaldıran 2011/16/AT sayılı ve 15.02.2011 tarihli Konsey Direktifi 11.03.2011 tarihli ve L 64/1 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Kayıtlı ortaklıkların mülkiyet açısından sonuçlarına ilişkin kararlarda yetki ve uygulanacak hukuk ile kararların tanınmasına ve tenfizine ilişkin Konsey Yönetmeliği teklifi 16.03.2011 tarihinde Brüksel'de kabul edildi.
- Eşler arasındaki mal rejimlerine ilişkin kararlarda yetki ve uygulanacak hukuk ile kararların tanınmasına ve tenfizine ilişkin Konsey Yönetmeliği teklifi 16.03.2011 tarihinde Brüksel'de kabul edildi.
- Ortak Konsolide Kurumlar Vergisi Esasına (CCCTB) yönelik Konsey Direktifi teklifi 16.03.2011 tarihinde Brüksel'de kabul edildi.
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına 26 Mayıs 2009 tarihinde imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Avrupa Toplulukları Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) Kapsamında, Bulgaristan-Türkiye Sınır Ötesi İşbirliği Programı ile İlgili Finansman Anlaşması"nın onaylanmasına ilişkin 22.03.2011

tarhli Bakanlar Kurulu kararı, 29.04.2011 tarhli ve 27919 sayılı Mükerrer Resmi Gazete’de yayımlandı.

- Cezai kovuşturmalar da ve tutuklama üzerine avukata ulaşma ve avukatla irtibata geçme haklarına ilişkin Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi için Teklif 08.06.2011 tarihinde yayımlandı.
- 19 Temmuz 2011 tarhli ve 2011/70/EURATOM sayılı Kullanılmış Yakıt ve Radyoaktif Atıklar’ın Yönetimine ilişkin Avrupa Konseyi Direktifi, 02.08.2011 tarihinde kabul edildi.
- Avrupa Birliği Komisyonu’nun 2011 yılı Türkiye İlerleme Raporu 12.10.2011 tarihinde yayımlandı.
- Gemi İnşaya Devlet Yardımları Hakkında Çerçeve, 14.12.2011 tarhli ve C 364/9 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Avrupa Merkez Bankası’nın, Eurosistem’in Para Politikası Araçları ve Usulleri Hakkında Kılavuzu 14.12.2011 tarhli ve L 331/1 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Avrupa Parlamentosu ve Konseyi’nin Toptan Enerji Pazarının Bütünlüğü ve Şeffaflığı Hakkında 25.10.2011 tarih ve 1227/2011 sayılı Yönetmeliğı 08.12.2011 tarhli ve L 326/1 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.

KAVRAM DİZİNİ

A

Aile Konutu 184, 310, 311, 312, 313

Anonim Şirket 5, 12, 15, 392

- Kuruluşu 5, 94, 164, 294, 301, 329, 331, 338, 348, 359, 390
- Tedrici Kuruluş 5, 13
- Tek Kişilik 5, 12, 13, 14, 15, 20

Anonim Şirket Genel Kurulu 20

- Çağrısız 21
- Devredilemeyen Yetki 19, 20
- Pay Sahibinin Temsili 22, 23, 24
- Toplantısı 21, 48
- Toplantıya Davet 20, 31, 45

Anonim Şirket Yönetim Kurulu 15

- Görevleri 18, 21, 294, 318, 338, 342
- Oluşumu 15
- Temsil ve İlzam 65, 66
- Toplantısı 16, 17, 19
- Üyesi 4, 16, 22, 65, 84, 108, 109, 110, 142, 156, 157, 327, 396
- Yetkileri 17, 20, 22, 105, 137, 139, 189

Aracı Kuruluş 94

Avrupa Birliği 3, 79, 114, 120, 127, 133, 160, 163, 228, 230, 318, 322, 339, 364, 418, 419

B

Azlık Hakları 30, 34

Bağlam 6, 36, 47, 85, 86

Bildirim 6, 13, 69, 107, 118, 124, 135, 140, 141, 154, 157, 159, 232, 237, 247, 315, 317, 391, 392, 393, 394, 395, 401

Birleşme ve Devralma 119, 120, 121, 127

Borçlanma Aracı 91

Bölünme 6, 37, 38, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 64, 72, 108

- Kararı 4, 11, 28, 29, 32, 49, 57, 60, 62, 63, 91, 93, 99, 100, 102, 103, 108, 110, 121, 131, 140, 143, 149, 159, 161, 163, 165, 174, 195, 196, 248, 249, 261, 264, 265, 266, 267, 278, 288, 289, 295, 315, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 232, 333, 334, 335, 336, 358, 370, 372, 373, 375, 377, 383, 385, 394, 407, 408, 410, 411, 415, 416, 417, 418, 419
- Planı 56, 57, 61, 62, 126, 331, 418
- Raporu 11, 50, 56, 57, 58, 61, 62, 133, 175, 276, 410, 411, 412, 419
- Sonuçları 40, 80, 212, 223, 296, 310, 311, 375
- Sözleşmesi 56, 57, 58, 59, 62, 68, 77, 140, 141, 142, 143, 154, 155, 156, 181, 186, 187, 188, 189, 193, 194, 196, 198, 199, 200, 237, 238, 239, 240, 244, 246, 247, 249, 257, 258, 259, 260, 306, 330, 331, 376, 372, 381, 382, 384, 385, 388, 390, 393, 394, 395

C-Ç

Ceza 3, 79, 144, 148, 184, 187, 196, 275, 343, 348, 384, 416

Ciro 35, 60, 113, 114, 116, 117, 119, 141, 398, 405, 408

Çalışma İzni 251, 252, 253

Çifte Vergilendirme 325, 327, 328, 332, 333

D

Dava 6, 63, 66, 71, 72, 74, 78, 81, 83, 182, 184, 185, 230, 231, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 274, 275, 277, 278, 284, 289, 295, 314, 315, 316, 317

- Belirsiz Alacak 261, 262, 263, 269
- Fesih 5, 13, 14, 33, 50, 72, 184, 191, 192, 203, 232, 238, 239, 240, 248
- Kısmî 261, 262, 268, 269, 270
- Şartları 4, 47, 62, 76, 77, 153, 176, 195, 196, 199, 200, 203, 204, 221, 222, 226, 227, 228, 229, 230, 243, 259, 264, 272, 277, 278, 295, 304, 393
- Tazminat 18, 61, 63, 66, 71, 73, 78, 185, 190, 191, 216, 223, 262, 264, 265, 266, 267, 269, 299, 300, 319, 320, 321, 322
- Topluluk 68, 72, 74, 268, 270
- Yığılma 271

Deniz Ticareti 3, 4, 7

Devir 35, 36, 37, 38, 115, 123, 173, 213, 408

- Kısmi 54, 56, 57, 59, 246, 247, 261, 262, 268, 269, 270 329
- Sınırlamaları 36, 37, 38, 114

E-F

Elden Çıkarma 125, 128, 129, 130, 131, 132

Elektrik Piyasası 169, 173, 340, 345, 346, 350, 409, 410, 411, 412, 413, 414

Elektronik Haberleşme 107, 137, 138, 139, 225, 226, 348

Emprevizyon Teorisi 201, 203

Erişim İzni 129

Esas Sözleşme Değişikliği 11, 22, 26, 27, 28, 36, 43, 44, 45, 46, 48, 49, 53, 56, 57, 59, 72

Eşik 60, 69, 119, 133, 135, 141, 398, 399, 403, 405, 408

Finansal Tablo 101

G

Gelişen İşletmeler Piyasası 89, 346

Genel İşlem Koşulları 204, 207

Geri Almama 128

Gümrük 326, 329, 334, 335, 342, 343, 345, 349, 352, 359, 363, 364, 366, 367, 368, 369

Gündeme Bağlılık İlkesi 31, 32

H

Hakem Kararı 287, 288, 289

Haklı Sebeple Fesih 33, 190

Haksız Rekabet 75, 77, 78, 79, 381

Haksız Şartlar 205, 227, 228, 229, 230

Hızlı Tüketim Ürünleri 133

Hisse Senedi 41, 96

İ

İhlal 14, 28, 47, 50, 139, 144, 146, 149, 153, 161, 261, 270, 298, 372, 373, 374, 375, 377, 379, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 392, 394, 395, 396

İhracat 161, 162, 357, 359, 360, 401, 411

İhraç Limitleri 93

İhtiyati Tedbir 264, 265, 266, 267

İmtiyazlı Paylar 125

İnceleme 20, 32, 57, 62, 64, 66, 122, 124, 125, 131, 138, 155, 159, 160, 162, 173, 277, 278, 279, 287, 288, 289, 315, 317, 373, 374, 375, 376, 377, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 402, 404

- Nihai 124, 125, 130, 138, 162, 315, 317, 354, 367, 387
- Ön 124, 125, 133, 135, 136, 160, 197, 277, 278, 279, 302, 357, 360
- İstanbul Menkul Kıymetler Borsası 89, 92, 100, 340, 346

İş Güvenliği 241, 242

İş Sağlığı 187, 241, 242, 243

İşletmesel Karar 248, 250

İthalat 334, 364, 389, 393, 407, 411

K-L

Kar Payı 25

Kartel 161

Kaşe İmza 285, 286

Kefalet 71, 108, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200

- Dönme 194, 197, 203
- Mesafeli 221, 222, 224, 229, 340
- Müteselsil 18, 59, 195, 196, 197

Kıymetli Evrak 4, 7, 182, 191, 286

Kira 181, 182, 183, 184, 185, 310, 311, 313, 376, 381

Kollektif Şirket 5, 60, 63

Komandit Şirket 5, 60, 63

Avrupa Komisyonu 127, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 419

Kontrol 60, 68, 115, 116, 141, 154, 252, 300, 399, 400, 404, 406

- Ortak 41, 56, 61, 62, 84, 90, 115, 116, 117, 121, 127, 147, 154, 155, 156, 163, 164, 165, 211, 242, 270, 271, 272, 274, 283, 284, 310, 329, 339, 372, 375, 378, 385, 392, 398, 399, 400, 401, 403, 406, 408, 418
- Tam 16, 32, 54, 57, 59, 73, 98, 100, 106, 109, 115, 116, 118, 120, 121, 122, 124, 125, 127, 132, 152, 165, 246, 262, 267, 269, 277, 278, 279, 314

Koşul 120, 121, 125, 128

Kredi Kartı 145, 232, 233, 356, 388, 417

Kurumsal Yönetim İlkeleri 40, 105

Lisans 170, 173, 174, 175, 176, 212, 345, 346, 350, 351, 410, 411, 412, 413

M-N

Menfi Tespit 382, 386, 387, 388, 390, 391, 392, 393, 394

Mirasçılık Belgesi 283, 284

Muafiyet 117, 149, 151, 152, 154, 155, 156, 157, 159, 355, 363, 372, 373, 376, 380, 382, 385, 386, 387, 388, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 404

- Bireysel 23, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 154, 155, 156, 159, 204, 244, 362, 376, 380, 382, 385, 386, 387, 390, 392, 393, 395, 404
- Grup 3, 15, 27, 28, 29, 151, 152, 374, 376, 380, 381, 382, 384, 388, 390, 392, 393, 395, 396

Muvazaa 211, 212, 213, 214

- Mutlak 25, 211, 316
- Nispi 287, 288, 289, 316

Nitelikli Yatırımcı 89, 93

O-Ö

Ortak Girişim 115, 116, 117, 121, 127, 154, 155, 156, 163, 164, 165, 378, 385, 392, 398, 399, 401, 403, 406, 408

Oy Hakkı 25, 26, 39, 40, 41, 42, 43, 61, 69, 85, 107

Ön İnceleme 124, 125, 160, 277, 278, 279

Özel Denetçi 32, 33, 70

P

Pay 6, 7, 12, 14, 15, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 51, 52, 55, 56,

- 57, 58, 60, 63, 65, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 80, 85, 89, 90, 98, 100, 101, 102, 103, 106, 107, 108, 109, 110, 187, 340
- Devri 35, 36, 37, 38, 39, 54, 60, 71, 116, 129, 131, 173, 188, 311, 312
 - Halka Arzı 13, 42, 50, 89, 92, 93, 94, 95, 97
 - Hamiline Yazılı 35, 91
 - Kurul Kaydına Alınması 91, 96, 355
 - Nama Yazılı 7, 34, 35, 36, 37, 38, 46, 47, 52, 85
 - Rehni 197
 - Sahibi 12, 15, 20, 23, 27, 30, 32, 38, 39, 40, 41, 42, 46, 47, 65, 89, 110, 115, 143, 169, 170, 171, 174, 177, 178, 189, 218, 270, 283
 - Satışı 93, 178, 384, 389, 405
- Pazar 141, 145, 146, 151, 155, 164, 244, 245, 356, 386
- İlgili Coğrafi 141, 146, 151, 155, 158
 - İlgili Ürün 118, 141, 145, 149, 150, 155, 164, 386, 391
 - Payı 7, 25, 42, 114, 133, 134, 156, 386, 387, 398, 405, 408
- Perakende 133, 135, 136, 171, 174, 178

R

- Rekabet Kurulu 60, 113, 114, 120, 127, 131, 133, 135, 137, 138, 139, 140, 143, 144, 151, 154, 161, 372, 374, 377, 389, 391, 392, 397, 407
- Rekabet Kurumu 113, 120, 127, 131, 135, 137, 138, 139, 144, 161, 162, 165, 372, 393, 402
- Rekabetin Korunması Hakkında Kanunu 60, 113, 141, 143, 144, 146, 147, 148, 149, 151, 152, 155, 156, 157, 158
- Rüçhan Hakkı 26, 50

S-Ş

Sağlık Hizmet Bedeli

- Sermaye 5, 11, 13, 14, 18, 33, 41, 42, 46, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 59, 60, 61, 69, 73, 82, 83, 86, 89, 90, 91, 93, 94, 96, 99, 100, 101, 103, 105, 108, 109, 140, 142, 174, 341, 344, 355, 356, 370
- Artırımı 48, 49, 50, 51, 52, 53, 56, 90
 - Kayıtlı 6, 11, 14, 46, 50, 56, 59, 94, 103, 253, 282, 347, 418
 - Koyma Borcu 11
 - Taahhüdü 50, 52, 128, 129, 185, 199, 395

Sermaye Piyasası Kurulu 18, 89, 91, 99, 105

Sigorta 3, 4, 8, 18, 82, 93, 190, 204, 246, 299, 300, 306, 307, 308, 343, 344, 348, 373, 382, 388, 392

Sigorta Hukuku 4, 8

- Sorumluluk 4, 8, 16, 19, 27, 43, 57, 58, 70, 71, 72, 74, 81, 84, 86, 187, 198, 215, 218, 265, 266, 306, 347
- Hakkaniyet 71, 201, 215, 241
 - Kusursuz 215, 218, 265, 266
 - Özen 18, 70, 71, 151, 186, 196, 215, 216
 - Tehlike 215, 218, 303

Soruşturma 138, 144, 146, 147, 148, 150, 153, 160, 161, 162, 164, 165, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 383, 384, 385, 386, 388, 389, 390, 391, 392, 394, 395, 396

Sözleşme 8, 11, 13, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 31, 36, 37, 42, 43, 44, 45, 46, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 56, 57, 59, 65, 66, 68, 69, 72, 76, 77, 81, 83, 85,

- 91, 99, 100, 110, 140, 142, 143, 152, 154, 155, 170, 182, 184, 186, 187, 189, 191, 198, 199, 200, 202, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 212, 213, 222, 223, 228, 229, 230, 232, 233, 237, 238, 247, 257, 296, 297, 298, 302, 386, 389, 393, 395
- Garanti 71, 92, 144, 147, 190, 193, 198, 199, 200, 331, 379, 388
 - Genel Hizmet 186, 188
 - İş 31, 59, 62, 71, 76, 77, 90, 100, 102, 103, 107, 125, 127, 128, 130, 131, 132, 144, 147, 163, 164, 165, 171, 186, 187, 188, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 252, 275, 277, 284, 286, 293, 294, 296, 297, 300, 302, 304, 362, 379, 396
 - Belirli Süreli 184, 198, 237, 247
 - Kısmî Süreli 246
 - Kefalet 71, 108, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200
 - Mesafeli 221, 222, 224, 229, 340
 - Pazarlamacılık 189, 191
 - Tüketici 76, 77, 145, 153, 159, 169, 170, 171, 172, 204, 205, 206, 208, 209, 222, 225, 227, 228, 229, 230, 231, 260, 340, 365
- Şarhlı İzin 120, 121, 123, 127, 163, 165
- Şirketler Topluluğu 68, 69, 71, 82
- T**
- Taahhüt 12, 13, 42, 50, 51, 120, 121, 122, 123, 126, 127, 128, 129, 130, 140, 141, 142, 143, 164, 165, 170, 198, 199, 200, 226, 227, 385, 396, 409
- Davranışsal 123, 129, 132
 - Yapısal 3, 15, 71, 115, 123, 129, 164
- Talep 21, 27, 29, 30, 31, 32, 34, 36, 43, 61, 66, 70, 71, 72, 78, 89, 92, 101, 138, 139, 140, 147, 154, 170, 171, 175, 201, 202, 203, 212, 213, 214, 218, 225, 226, 232, 233, 260, 261, 262, 264, 265, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 283, 288, 298, 308, 320, 321, 322, 364, 381
- Asli 199, 230, 271
 - Feri 193
- Tahvil 52, 91, 95, 96, 97, 140, 141, 142, 143, 238
- Tasfiye Payı 25
- Tebliğat Kanunu 280, 281, 282, 337
- Telafi Çalışma 244, 245
- Tenfiz 287, 288, 289
- Teşebbüs 69, 113, 114, 115, 116, 117, 141, 152, 155, 204, 373, 375, 376, 377, 386, 387, 393, 396, 406
- Ticari Araç 301, 302, 304, 305, 387
- Ticari İşletme 4, 189
- Tüketici 76, 77, 145, 153, 159, 169, 170, 171, 172, 204, 205, 206, 208, 209, 222, 225, 227, 228, 229, 230, 231, 260, 340, 365
- Serbest 6, 85, 169, 170, 171, 172, 232, 340
 - Yararı 182, 232
- Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun 204, 221, 228
- Tür Değiştirme 6, 54, 55, 60, 61, 62, 63, 64, 72
- Türk Borçlar Kanunu 78, 181, 182, 183, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 193, 194, 200, 206, 208, 211, 212, 213, 214, 215, 217, 218, 337
- Türk Ticaret Kanunu 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58,

59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 68,
75, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84,
85, 86, 97, 99, 100, 104, 110,
134, 208, 297, 301, 337

Türkiye Patent Enstitüsü 314, 315, 316,
317, 362

U

Ultra Vires 5, 10, 82

Uygun Alıcı 128, 129

Uzman Görüşü 275, 276

Y

Yan Sınırlama 113, 114, 118

Yaptırım 125, 207, 208, 276, 304, 305

Yoğunlaşma 118, 119, 121, 122, 124, 125,
127, 128, 129, 134, 135, 163, 165

Yükümlülük 46, 125, 174, 197

Z

Zamanaşımı 71, 79, 81, 148, 199, 213,
262, 263, 266, 269, 279, 379